

A TOPPORCI ÉS GÖRGŐI
GÖRGEY NEMZETSÉG
ÉS A SVÁBÓCI ÉS TÓTFALVI
SVÁBY NEMZETSÉG
TÖRTÉNETÉBŐL.

IRTA :
GÖRGEY ALBERT.

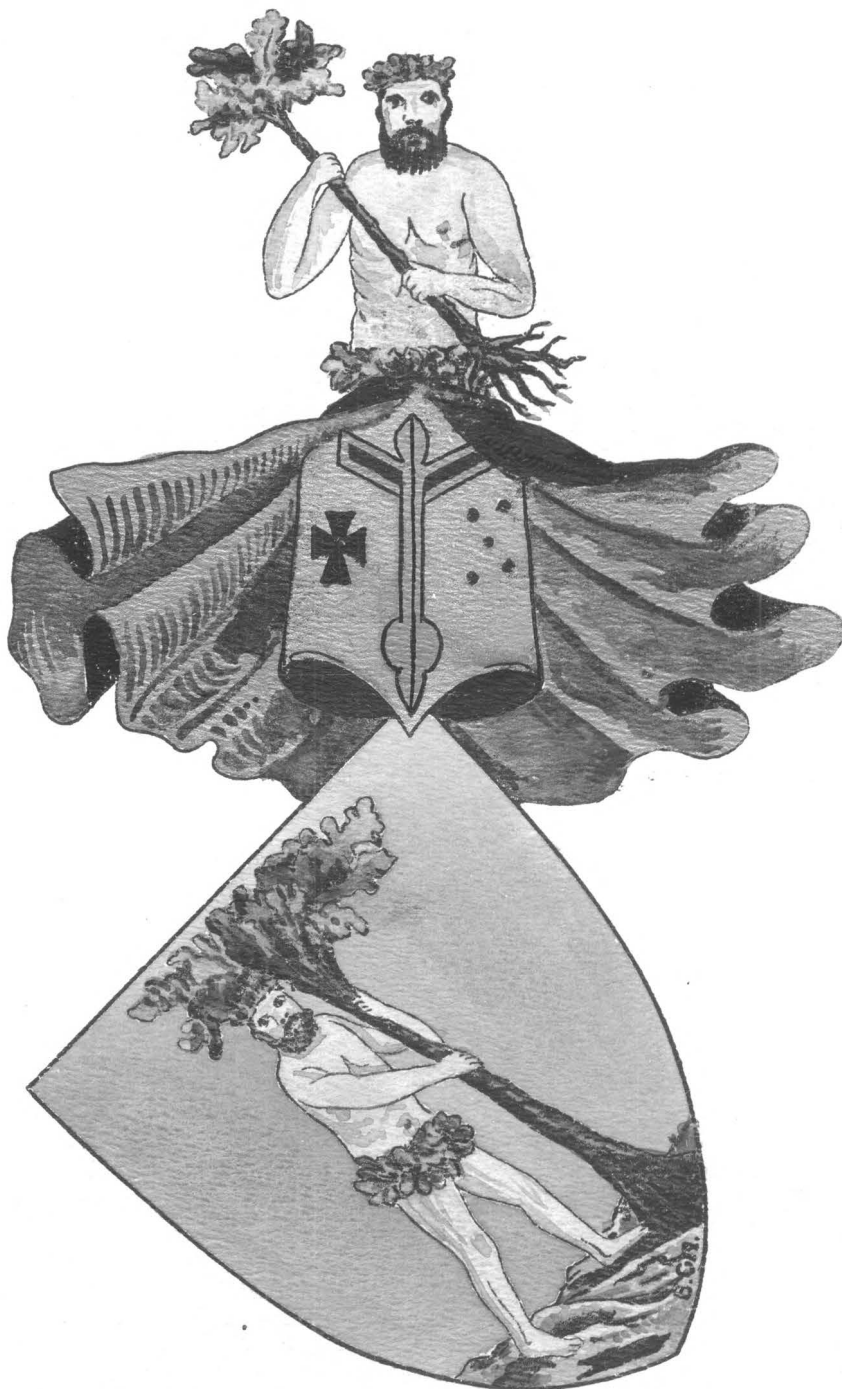
ÁRA 5 KOR.
A TOPPORCI ÁG. HITV. EV. TEMPLOM ORGONA ALAPJÁRA.

II. JAVITOTT ÉS BŐVITETT KIADÁS.

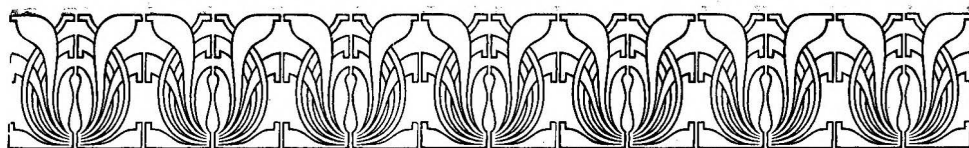
IGLÓ 1909.
NYOMATOTT A SZEPESI LAPOK NYOMDAVÁLLALATNÁL

*A Sváby is Görgey család
nemzeti régi címere.*

MOTTO: Csak törpe nép feledhet ős nagyságot
Csak elfajúlt kor hős elődöket,
A lelkes eljár ősei sírjához
S gyűjt régi fénynél új szövétneket.

Előszó.

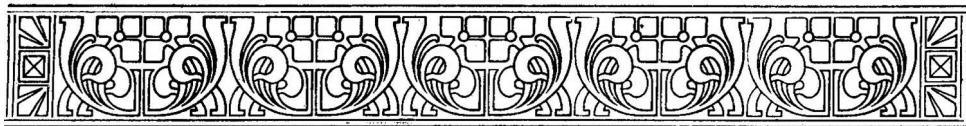
Midőn dolgozatom másodszeri kiadására szántam magamat, azon tudat vezérelt, hogy egyrészt sok érdekes okmány kimaradt az első kiadásból, másrészt helyesbiteni kívántam azon helyeket, melyek újabb adatok alapján más világításban tűnnek fel.

Akit érdekel, s aki adataim helyességét vizsgálni kívánja, az megtalálhatja a feldolgozott adatokat s még sok mást (feldolgozatlant) a magyar nemzeti muzeum Széchény könyvtárának Görgey levéltárában, melyet a muzeum letéteményképen őriz, a család tulajdonjogának fentartása mellett.

S midőn mindazoknak, kik dolgozatom megírásában támogattak, segítettek, őszinte köszönetet mondok, egyszersmind búcsuzom attól a tértől, melyet irodalomnak neveznek, egyrészt mert gyengének érzem magam újabb kísérletekhez, másrészt mert vágyam, a családi adatokat amennyire lehet megőrizni s fenntartani, jelen dolgozatommal úgyis beteljesedett.

Szerző.

A TOPPORCI ÉS GÖRGÖI GÖRGEY NEMZETSÉG CÍMERE a következő: a címer főalakja kék pajzsban egy gyökerestől kitépett tölgyfát tartó egész emberalak, mellén keresztül haránt fekvésben tartva azt, a hármas halmon állva, fején és lágyékán tölgyfalomb koszorúval. Ugyanez az ember áll fönt a zárt sisak öt, illetve kilenc ágú koronájában. A sisaktollak az ember jobb keze felől kék és arany, balkéze felől ezüst és vörös. — Ugyanilyen a Sváby család címere is, melynek törzse közös a Görgeyekével; még a 18-ik század közepén a két család vegyesen használja a két címeralakot, mely a 18-ik század végével

a két családnál állandósult meg. Mind a két cimeralakban az *egész ember* az uralkodó, csak a fa tartásában látunk eltéréseket, még pedig az egyik alaknál az ember a kitépett fát *jobb kezében* tartja függélyes helyzetben, bal keze csipőre van helyezve; ez az alak állandósult a Sváby családnál. A másik alaknál az ember *két kézben* tartja a fát, vagy mint a fenti lenyomaton látható, vagy haránt fekvésben mellén keresztül. Én a csatolt lenyomatot tartom helyesebbnek, mert természetesebb.

A Sváby családnál a sisakdiszben némi eltérés van annyiból, hogy jobbról kék arany és balról kék ezüst (a piros ezüst helyett) van használatban.

A Görgey nemzetség őshazája Szászország. Szent László király hívta be a nemzetség őseit *I. Arnoldot* „Dux Rajnoldus, Comes de Gargov Saxoniensis“-t ide Magyarországra és Szepes földjére telepítette le.

Ezen *I. Arnold*, ki 1050 és 1130 között élt, hű szolgálataiért 1092-ben birtokokat, tisztségeket és magyar nemességet nyert.

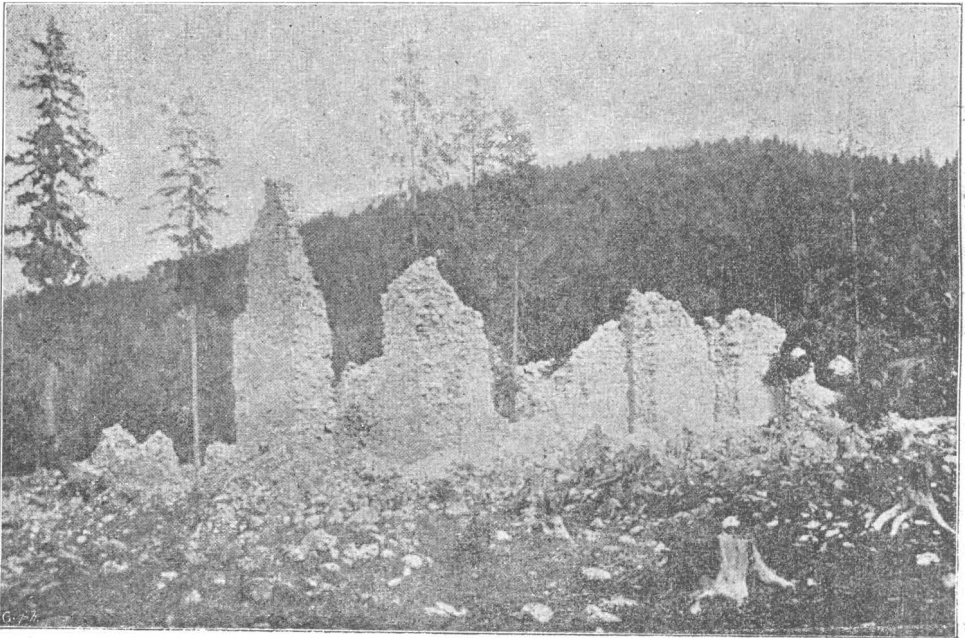
I. Arnold fia *I. Jordán*, ki 1100 és 1180 körül élt, ennek fia *I. István* 1140 és 1220 körül.

A szórványos szász telepítések már *I. Arnold* idején kezdődtek s folytatódtak fia *I. Jordán* s unokája *I. István* idejében, mely utóbbi korában már

nagyobb mérvekben folyhatott I. István vezetése alatt, mert 1214-ben adományba kapja II. Endre királytól Lipnik erdőt.

Mi sem természetesebb annál, hogy midőn a telepítések nagyobb mérveket kezdtek ölteni, királyaink a Görgeyek őseit bízták meg azok vezetésével itt Szepesben. Még pedig azért, mert részben aklimatizálódva voltak már az itteni viszonyokhoz, másrészt még ismerték népük szokásait is, amely két oknál fogva könnyebb volt nekik a telepítés nehézségeit legyőzni, mint bármely bennszülött főúrnak.

I. István fia II. Arnold élt 1170 és 1250 körül. 1241-ben Szepesvármegye első okmányilag igazolható főispánja. Ugyanez évben mint az ország nádora

A „MENEDÉKKŐ“-I KOLOSTOR ROMJAI.

részt vesz a szerencsétlen muhipusztai ütközetben, melyből azonban életben menekül meg.

II. Arnold fia girgovi *II. Jordán* élt 1200 és 1270 körül. II. Jordán fiatal éveit a királyi udvarban töltötte, majd hazatérve, 1240-ben a 24 szepesi szászváros provinciájának első grófja lett, mely hivatalát 1270-ig viselte.

Girgovi II. Jordán menti meg 1241-ben a tatárjárás idején Szepesföld lakosságának nagy részét, a Menedékkőre gyűjtve azt össze, melyet 2 évig védett győzedelmesen a tatárok ellen, majd a tatárok elvonultakor leszállván sziklavárából népével, hozzálátott a rombadólt szepesi városok és falvak újralapításához. Így keletkeznek 1245-ben Poprád, Felka, Csütörtökhely, Szepeszombat, Nagyszalók, Jégfalu, Zsegra, Lócse; 1246-ban Sztrázsa; 1247-ben

Húnfalu; 1248-ban Svábóc és Leibic és 1293-ban Topporc a mai helyén, mely azonban már előbb fennállott 3 km.-rel északabbra a mai Schönwald, Pusztá-egyház helyén.

Hogy a menedékkő fensikjét oly soká képes volt II. Jordán gróf védeni, az oly módon lehetséges, hogy a sávniki völgyben folyó Hernád szorosát Káposztafalva mellett eltorlaszoltatta, úgy hogy a Hernád az egész sávniki völgyet elárasztotta, melynek háttérében fekszik a Menedékkő, melyet a másik oldalról megmászhatatlan sziklák védenek.

A szerencsés megmenekülés emlékére a Menedékkövön II. Jordán gróf 1299. évi kezdeményezéséből és kívánságára 1305-ben fiai karthauzi kolostort építettek.

Girgovi II. Jordán gróf a Menedékkőről való leszállás után lázas tevékenységgel fogott hozzá a megfogyott emberanyag szaporításához. Beutazta egész Nyugateurópát telepéseket gyűjtven Szepesföld számára.

Telepesei közt voltak németek, svédek, franciák, lengyelek, ezek is más-más vidékről összegyűjtve, amely körülményben keresendő épen Szepesföld lakosainak oly egymástól elütő volta.

II. Jordán gróf buzgó munkája fejében 1256-ban IV. Béla kiralytól pallos-jogot és egy földterületet kap a Poprád folyó mindkét partján, a Zimina és Tátra hegység között, mely földterületen épült Topporc, mely 1303-ban már kőből épült templommal bir és 1295-ben mint megalakult egyházközség szerepel.

Ezen adománylevelé egy része hangzik:

Azért akarjuk, hogy mindenkinek úgy jelen mint jövőben, jelen iratunk alapján tudomására jusson, hogy Comes Jordán, Arnold Szepes provinciális gróf fia, gyermekkorának első évétől fogva kedves szolgálatot teljesített előttünk, és szorgalmatos forgolódást Ruthenia és Polonia (Halics és Lodóméria stb.) országokba való kiküldetése alkalmával, midőn a körülfekvő országokból és mindenféle vidékekről sem személyét, sem vagyonát nem kimélve, Szepesi területünkre népeket gyűjtött és hozott (akkor hozta Topporcra és nemsokára Nagylomnicra (ma Hollólomnic) is az embereket), miért is királyi nagylelkűséggel birtokkal volt ellátandó. Mi tehát, kik uralkodásunk kötelességénél fogva tartozunk az egyesek érdemeit mérlegelni és kinek-kinek igyekezetét figyelembe venni, a szepesi területen lévő bizonyos királyi erdőnket, mely a Poprád mind a két oldalán, Országunk határvonalában és Lengyelhon szomszédjában, a Sciminahegy és a Tartal alpesei között elterül minden hasznavehető tartozékaival egyetemben úgy, amint eddig Királyi Felségünké volt, Comes Jordánnak és utána örökösének, meg örökösei utódjainak adjuk, ajándékozzuk, ellátjuk vele, és átengedjük, örök jogon és visszavonhatatlanul, ezen joggal, teljhatalommal, címmel és szabadalommal, mint uradalmait országunk összes nemesei

birják és megtartják. Különböztető hajlamunk kegyelméből megengedjük Jordán grófnak, hogy Őmagán, vagy örökösein, valamint azon népeken (jobbágyain), melyeket az idő folytával saját területére összehoznia és letelepítenie sikerülend, egyike a szepesi grófnak sem merjen itélkezni, hanem inkább a jobbágyai között keletkezett minden ügyben, úgymint lopásban, vérontásban, gyilkolásban, rablásokban vagy egyéb nemü kisebb ügyekben, maga Comes Jordán fog itélkezni. Ellenkezőleg pedig maga Jordán gróf az ellene felmerülő és megidzitott ügyekben, Királyi Felségünk előtt tartozik megjelenni és feleletre állni. Megerősítette ezen adománylevelet 1356-ban. I. Lajos király.

A régi, a tatárok által elpusztult Topporcot csak rombadólt templomának falai jelezték, a nép száján maig is „Wüste Kirch“ elnevezés alatt élve, míglen a századokkal dacolt kőhalmazból 1847 körül Görgey Arnold a schönvaldi kúriát építtette, mely ma ismét elárvúltan áll a pusztaságban, hogy újra azzá legyen, amiből alkottattott.

Girgovi II. Jordán gróf a Görgey nemzetség V-ik ismert nemzedékét képviseli s eddig az egyes nemzedékekből nem is ismerünk egy tagnál többet.

A VI-ik nemzedék 1240-től 1320-ig már 4 tagban képviseltetik girgovi II. Jordán gróf fiaiban.

Névszerint 1. János, 2. *lőcsei Illés gróf*, 3. Arnold, a szászok grófja 1270-től 1271-ig, 4. Detrikus, a szászok grófja 1271-től 1280-ig, ki a Sváby-család ősapja.

1. János, 2. Illés és 3. Arnold 1260-ban IV. Béla királytól kapják a Poprád és Dunajec folyók közt fekvő erdőrészt, mely okmányban IV. Béla írja:

Girgovi Jordán gróf fiai Arnold, János és Illés, színünk elé járultak, alázattal kérvén, hogy bizonyos lakatlan erdőnket, mely a Dunajec és Poprád folyók közt terül el s javainkhoz tartozik, nekik adni s reájuk hagyni méltóztassunk.

Látván Girgovi Jordán gróf fiainak, Arnoldnak, Jánosnak és Illésnek hűségét és hív szolgálataikat, melyekkel ők nekünk különféle szükségseinkben és ügyeinkben megfelelni törekeshnek, méltányos kérelmüknek engedve, az előbb említett erdőt, Girgovi Jordán fiainak, Arnoldnak, Jánosnak és Illésnek s általuk örököseiknek s örököseik utódainak adjuk, adományozzuk és hagyományozzuk örökségi jogon való örök birtoklás címén, melynek emlékezetére és örök erősségére nekik ezen kettős pecsétünkkel megerősített kiváltságlevelünket, fehérvári választott püspökünknek, udvarunk alkancellárjának kezéből, az Úr megtestesülésének 1260-ik évében, december 7-ik napján, uralkodásunk 26-ik évében.

3. Arnoldnak 1261-ben megerősítették a pallosjog. 2. Illés szepesi főispán 1280-tól 1304-ig és a szászok grófja 1280-tól 1299-ig, kapja 1270-ben IV. Béla

királytól Répás-erdőt, a szászok földje és Zimina-hegy között, majd 1278-ban IV-ik Kun Lászlótól Görgő falut, melyért Szent Márton napján $\frac{1}{4}$ aranyat tartoznak ő és utódai fizetni, de ennek fejében a falu Szepesföld főispánjának biráskodása alól kivéttetik. Az idevágó okmány hangzik:

László, Isten kegyelméből stb. (a szokott bevezetés). Illés gróf, Jordán gróf fia színünk elé járulván, kért bennünket, hogy egy bizonyos Görgő nevű falut neki adományozzuk.

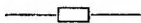
Míthogy pedig e falu minéműségéről tájékozva nem voltunk, híveinknek, a szepesi káptalannak meghagytuk, hogy küldjék ki egyik emberüket bizonyoságvétele végett, akinek jelentésében Kulus gróf tárnokmesterünk szerezzon tudomást azon falu állapotáról, hogy vajjon javainkhoz tartozik-e, s tudja meg, kutassa ki az igazságot.

Ezek azután nekünk azt irták vissza, hogy a fentnevezett Kulus gróf a káptalan kiküldöttje jelenlétében Illés grótot, míthogy ellentmondás nem történt, azon falu birtokába beiktatta.

Mi pedig tekintetbe vévén Illés gróf hűségét és hív szolgálatait, melyeket ő Istvánnak, kedves urunk atyánknak, Magyarország boldog emlékezetű királyának, majd nekünk gyermekkorunk óta a legnagyobb hűséggel szakadatlanul teljesített, nevezett falut neki s általa örökösének és örökösei utódainak adjuk, adományozzuk és hagyományozzuk örök birtoklás végett régi és megállapított határai szerint, de azzal a kikötéssel, hogy Illés gróf azon föld után évenként Szent Márton napján nekünk $\frac{1}{4}$ aranyat fizessen mindaddig, míg a falut ő vagy örökösei birtokolják, mi pedig ezen falut a szepesi grófok és a jelenleg beiktatott udvarbírák jogköre és biráskodása alól egyszerűen teljességgel kivesszük.

Melynek emlékezetére és örök erősségére stb. (a szokásos befejezés).

Kelt János mester, tisztelendő budai prépost, udvarunk alkancellárja kedvelt hívünk kezéből az Úrnak 1278-ik esztendejében.

VII. nemzedék 1280-tól 1380-ig

I JÁNOS FIA: 1. Jordán, ki 1294-ben III. Endre királytól egy erdőrészt kap, a berzétei út és kolcsói hegyek között.

II. ILLÉS GYERMEKEI: 2. Gyula, ki eleintén Vencel király pártján volt s így R. Károly király birtokainak egy részét elkobozza, de később Tamás esztergomi érsek rábeszélésére Róbert Károly hűségére térven, 1312-ben ennek pártján harcol a rozgonyi csatában, amiért Róbert Károly kegyeibe fogadja s s 1317-ben meglevő birtokaiban megerősíti, majd 1323-ban újra megerősíti az

1214-iki Lipnik erdőre szóló donációt, majd 1326-ban Drugeth Fülöp nádor és szepesi főispán közvetítésével elkobzott birtokait is visszakapja s ugyanez évben a szászok grófjává választatik, mely tisztet 1328-ig viselte; meghalt 1329-ben. neje a podolini földesúrnak, Kunigunda ügyvédjének Haydericusnak volt a nővére, kinek hozományaképen kapta Kislomnicot. 3. Jordán, ki 1299-től 1307-ig a szepesi szászok grófja, 1302-ben Vencel királytól adományba kapja Nagy-Órt, Lublót és Gnézdát, de szászjaival hű maradván R. Károlyhoz, az adományt soha birtokba nem vette. Részt vesz az 1312-iki rozgonyi csatában, ahol a király szemeláttára el is esik.

4. István 1278-ban szepesi főispán, 1307-től 1312-ig a szepesi szászok grófja. 1310-ben Jordán és Arnold testvéreivel osztozik oly módon, hogy István kapja Répást, Arnold és Jordán kapja Rókuszt, Topporcot és Schönwaldot, Görgőt pedig három részre osztják.

Az 1312-iki rozgonyi csatában az ő vezérlete alatt vesznek részt a szepesi szászok és döntik el a csatát R. Károly részére előzőleg Kassát ostromolva, ahol velük a sárosi vár ostromától visszavert Róbert Károly serege egyesült.

1312 és 1317-ben megerősíti őt és testvérét Arnoldot R. Károly összes eddig kapott birtokaiban, valamint elengedi a Görgő falu utáni $\frac{1}{4}$ arany évi adót. Az 1312-iki okmány ide vágó szövege:

Miután tekintetbe vettük a már említett István gróf és Arnold, továbbá elhunyt testvérük Jordán hű szolgálatait és szolgálataikkal megszerzett érdemeiket, jelesül, midőn országunk hű barátaival, nemeseivel és egyéb lakosaival Lubló és Sáros várainkat, melyeket ellenfeleink elfoglaltak, megostromoltuk, ugyanazon István és testvérei vérük nem csekély ontásával szolgálván nekünk kivállóságukat és érdemességüket szolgálataikkal felségünk színe előtt világosan és férfiasan bebizonyították. Végül, midőn a közelmúltban, összeütköztünk és harcoltunk a lázadó Trencsényi Máté seregével s Miklós fia Demeterrel, továbbá Omode, az egykori nádor fiával, versenytársainkkal, Jordán gróf, István és Arnold testvére, a hadsorok, illetőleg az ellenséges harcélék támadása és összeütközése közben férfiasan és hűen ellentállván, hasonlóan királyi felségünk színe előtt megöletett.

Ennélfogva, ámbár megérdemelnék tekintettel felsorolt érdemeikre, hogy sokkal többet nyerjenek s bírjanak tőlünk, mégis egyelőre valamelyes viszonzásképen s királyi nagyrabecsülésünk jeléül, az említett kiváltságlevelet, melyben semmi csonkítást, törlést, vagy javítást nem találtunk, szórul-szóra jelen kiváltságlevelünkbe iktattuk s királyi hatalmunkkal megerősítettük.

Azonfelül István gróf és Arnold, de különösen testvérük Jordán, elsorolt hű szolgálataival, szerzett kiváló érdemeiért, e különös kegyet véltük adományozandónak, hogy azon aranyforintot, melyet nekünk Görgő falu földbére fejében, László király fennebb beiktatott

kiváltságlevele értelmében adni tartoznának, nekik s általuk örökösöknek s örökösök utódainak mindenkorra visszavonhatlanul elengedjük, úgy azonban, hogy az említett István és Arnold, továbbá örökösök, országunk nemeseinek szokása és gyakorlata szerint, a saját költségükön és terhükön, bármely irányban is viseljünk háborút, táborunkban tartoznak katonáskodni.

1320-ban megveszi István 50 márkáért a menedékkői karthausi szerzettől a maldúri malmot, melyet nekik testvére János adományozott.

1323-ban R. Károly megerősíti őt és Arnold nevű testvérének fiait, Illést és Arnoldot, a tótgörgyői, alsó- és felsőrépási, topporci, schönvaldi, szentmargiti, richvaldi, szentpéterei és malduri birtokokban, melyeket tőlük Drugeth Fülöp nádor elvett.

5. Margit, kinek leányai: Margit, Gertrúd és Katalin 1316-ban nagybátyjuktól, Jánostól Krig $\frac{1}{4}$ részét kapják.

6. Arnold, született 1278-ban Topporcon, neje sóvári Soós Klára, Soós György leánya, Simon gróf unokája. Részt vesz az 1312-iki rozgonyi csatában.

7. János, 1303-ban Pál préposttól engedélyt kap Topporcon egy kápolna felépítésére. 1312-től 1326-ig a szepesi szászok grófja.

IV. DETRIKUS FIA: 8. Ladomér.

V. ARNOLD GYERMEKEI: 9. János és 10. Ireutrúd 1347 körül.

VIII. nemzedék 1330-tól 1410-ig.

I. JORDÁN FIA: 1. Konrád, 1310 körül.

II. GYULA FIAI: 2. Pál, 3. Péter, 4. Hanck. 5. Tamás, kik 1329-ben Drugeth Vilmos nádor javára lemondanak Kistopporcon, Kislomnicon és predium Pelcsen lévő birtokaikról, de megtartják Topporcot, Nagylomnicot, Szentgyörgyöt, Schönvaldot, Richvaldot és Szentmargitot. 1338-ban pedig krigi Gyank fia javára lemondanak margitfalvi, hedvigfalvi, felső- és alsólipniki birtokaikról, ellenben megtartják Maldúrt, Topporcot, Schönvaldot, Újlipniket és Krieket. Az ó- és újlipniki erdőket közösen bírják.

III. JORDÁN FIA: 6. Márk.

IV. ISTVÁN FIAI: 7. Illés † 1317, 8. Tamás † 1330, 9. András 1338 körül és 10. Arnold.

VI. ARNOLD GYERMEKEI: 11. Klára 1363 körül, 12. Frigyes, kit 1307-ben Berzeviczy Hanck Herman megölt, ez ügyben a Berzeviczy és Görgey családból bíróság állt össze, melynek tagjai voltak a Görgeyek részéről: Görgey János és Gyula grófok és Kristóf bélai bíró, a Berzeviczyek részéről pedig Henrich

pálmafalvi, Henrich váraljai és Miksa csütörtökhelyi bírák, mely a következő határozatot hozta :

Kakas mester tartozik 100 ember jelenlétében a kijelölt napon Arnold gróftól és 16 legközelebbi rokonától bocsánatot kérni. Továbbá testvérei közül Hymann Lank tartozik 4 megbízható ember kíséretében Rómába, onnét Bariba Szent-Miklóshoz, majd vissza Rómába zarándokolni, ahol két társa elhagyhatja, ő pedig tovább zarándokol Compostellába Szent-Jakabhoz, honnét Achembe megy a Szent-Szűzhez és csak úgy tér haza.

Kakas mester fizet 200 márka ezüstöt, miből azonban fele elengedett neki, tartozik 6 kolostort alapítani, vagy birtokokkal ellátni, és 4000 misét olvastatni, továbbá Schwábócot és Palocsa várát Görgey Arnoldnak visszaadni.

Az egymásnak fegyverrel, tűzzel, rablással okozott károkat kölcsönösen megtérítik egymásnak. Az a fél, mely az egyezséget megszegi, jószág és fejvesztésre ítéltetik.

Ezután a szászok grófja és birái egymásnak megfogadták, hogy a sértett felet támogatni fogják.

Ezen 6 kolostor egyike a Vörös kolostor a Dunajec partján, egy másika a landoki.

13. *tótfalvi Illés*, kinek neje farkasfalvi Frank leánya, Erzsébet 1310 körül.

1314-ben cserél 9. András fiával Miklóssal oly módon, hogy Illés csütörtökhely és görgői részét adja Miklósnak jánóci birtokáért, malmáért és 18 ezüst márka ráfizetésért.

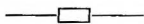
1323-ban R. Károly megerősíti azon birtokaiban, melyeket Drugoth Fülöp nádor elvett volt tőlük.

1341-ben osztozik testvéreivel a malduri, kistopperci, szentgyörgyi, nagylomnici, kislomnici, belusi, lipniki, alsó- és felsőrépási, topporci, schönvaldi és görgői birtokokon.

14. Margit 1328 körül.

15. Arnold 1337 körül.

VIII. LADOMÉR FIA: 16. Arnold.

IX. nemzedék 1370-től 1450-ig.

I. KONRÁD FIAI: 1. György, neje Simonyi Klára. 2. Miklós, ki testvérel 1333-ban Matheóc felét adja a stoli Benedekrendnek.

II. PÁL FIA: 3. Gergely, ki 1280-ban Lóránt szepesi gróf pártján van, midőn Kun László Lóránt seregét leveri, Gergely fogságba kerül és lefejeztetik.

VI. MÁRK FIA: 4. Jakab 1380 körül,

IX. ANDRÁS FIAI: 5. András 1347-ben; 6. János; 7. Péter 1368 körül podolini plebános; 8. Miklós 1312-ben Lublóvár parancsnoka Vencel pártján; 9. István 1328-tól a szepesi szászok grófja. 1314-ben zsigrai Dánusnak elad egy birtokrészt.

X. ANDRÁS FIAI: 10. Illés és 11. Arnold.

XIII. ILLÉS GYERMEKEI: 12. János; 13. Jordán alispán 1375-ben; 14. *László* 1378 körül; 15. Dorottya 1374 körül.

XV ARNOLD FIAI: 16. János és 17. *Jakab* 1337 körül.

X. nemzedék 1410-től 1490-ig.

I. GYÖRGY FIA: 1. Mihály, neje Zsófia.

II. JAKAB FIA: 2. Péter 1414 körül.

V. ANDRÁS FIA: 3. Péter, kit a káptalan 1431-ben megint, hogy adja vissza unokatestvérének a tőle elvett birtokokat.

VI. JÁNOS FIA: 4. Miklós 1388 körül.

VIII. MIKLÓS GYERMEKEI: 5. János 1376 körül; 6. Klára; 7. Péter 1415—1431 körül; 8. Balázs 1376 körül.

IX. ISTVÁN FIAI: 9. Miklós 1348-ban kanonok és 10. Benedek, ki elfoglalja 1439-ben a Lócse határához tartozó Toriszka-erdőt és a királytól beiktatását kéri, a foglalás azonban kiderül és 1442-ben a káptalan előtt lemond a birtokról.

XII. JÁNOS GYERMEKEI: 11. Miklós 1417 körül és 12. Klára, Sváby Antalné, 1463-ban már özvegy.

XIV. LÁSZLÓ GYERMEKEI: 13. György † 1437-ben; 14. Tamás 1425 körül; 15. Zsófia 1432 körül; 16. Illés 1432; 17. *Benedek*, okmányokban „Benedikus de Garga“; neje Bethlenfalvi Klára, Bethlenfalvi Márton leánya, Benedek unokája. 1450-ben szepesi alispán. 18. Ferencz, kinek birtokait 1430-ban Zsigmond király elkobozza, hűtlenségbe esvén, hamis okmányokkal vévén birtokba Görgöt, Topporcot, Farkasfalvát, Alsórépást, Schönwaldot és Szentmargitot. Az elkobzott birtokot 17. Benedek fiutódainak adományozza. 19. Ilona 1432 körül; 20. János és *Heléna* 1447-ben Máriaássy Györgyné.

XI. JÁNOS FIAI: 21. János és 22. András 1440 körül.

XVII. JAKAB FIA: 23. Péter.

XI. nemzedék 1450-től 1530-ig.

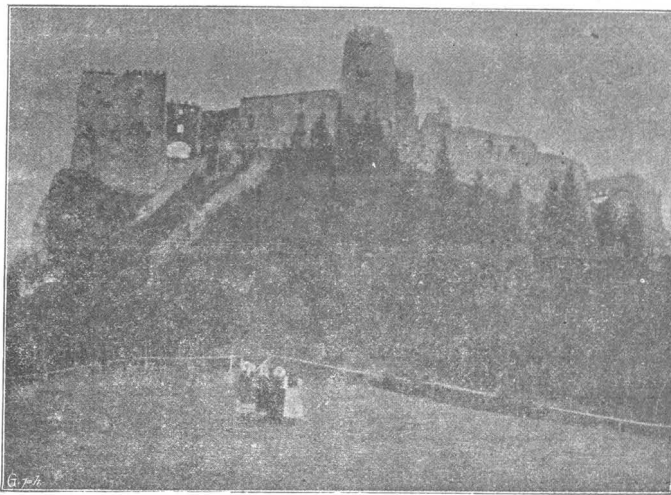
III. PÉTER GYERMEKEI: 1. Bora 1456; 2. Keresztély † 1449; 3. Klára férje 1461-ben Pikfalvi Mihály.

IV. MIKLÓS FIA: 4. Benedek 1437; 5. Jakab, ki 1407-től 1417-ig a szepesi szászok grófja; 6 Péter 1400.

VII. PÉTER FIAI: 7. Simon † 1449. és 8. László † 1462.

XI. MIKLÓS FIAI: 9. János † 1417 és 10. Péter 1420.

XVII BENEDEK GYERMEKEI: 11. Anna 1475; 12. Ferenc 1449; 13. Benedek, ki 1436-ban Proch Mihály fogságában van. 1445-ben építi a topor-

LUBLÓ-VÁR.

csiki kápolnát; 1493-ban Zápolya István felmenti Tokaj vár parancsnokságától.

14. Miklós 1464-ben cserél Keresztélyvel és Péterrel, majd 1466-ban Simonnal és Lászlóval. 15. László 1454.

XX. JÁNOS FIAI: 16. Simon 1439-től 1488-ig kanonok, meghalt 1488-ban. 17. Péter 1488 körül.

XXIII. ANDRÁS FIA: 18. Péter.

XII. nemzedék 1499-től 1570-ig.

II. KERESZTÉLY GYERMEKEI: 1. Péter 1449; 2. János 1430-ban kapja mint új adományt Kisszalókot; 3. Dóra 1437; 4. Simon 1450.

IV. JAKAB FIAI: 51. Péter és 52. Gáspár 1417 körül.

VI. PÉTER FIA: 6. Miklós 1439.

XIV. MIKLÓS GYERMEKEI: 6. Julia 1513; 8. Benedek 1496-tól 1512-ig szepesi kanonok, 1500-ban és 1508-ben a szepesi prépostság kormányzója, † 1518-ban. 9. *László neje*, Rákóczi László leánya. 1519-ben Lajos király számon kéri tőle testvérének, Benedeknek hagyatékát, melyet ez ki ad. 1525-ben Mekcsei György szepesi prépost által törvénybe idéztetik egy 1509 óta folyó peres ügyében, mely pert a káptalan 1526-ban meg is nyer. Meghalt 1541-ben. 10. Péter 1462.

A most leírt és utána következő nemzedék bezárólag 1600-ig a legnyomorúságosabb az egész nemzetségben; hanyatlás, visszafejlődés észlelhető minden vonalon.

Ez részben következménye az Árpádok kihaltának, mert az idegen királyok idegen nemeseket hoztak magukkal, másrészt a Magyarországon is terjedő reformációt a Görgeyek is elfogadták s áttértek, amivel nyakát szegték az érdemben való szereplésnek, tetejébe üldöztetéseknek tévén ki magukat, leglegkesebb támogatói lévén a hitújításnak Szepes földjén.

Hogy ez tényleg igaz, annak igazolására felhozhatom, hogy a topporci r. kath. templomot a két felekezet 1550-től 1676-ig közösen használta, mi csak úgy érthető meg, hogy a földesurnak, Görgey 8. Kristófnak volt elég hatalma és akarata, hogy ezt keresztülvigye.

Ugyancsak a protestantizmus iránti lelkesedésből alapítja 8. Kristóf testvérével 11. Lászlóval a görgeői mágnásiskolát 1580 körül, mely az üldöztetések következtében 1670-ben a préposti rezidenciától távolabb fekvő Topporcra tette át 8. Kristóf unokájának 5. Illésnek védnöksége alá, ki az akkor még közösen használt r. kath. templomot a tűzvész után újjá alkotja és teljeseⁿ felszereli, vagyis, hogy úgy mondjam, protestáns pénzen ismét használhatóvá teszi, mégis 1672-től 1682-ig a katolikusok kezében látjuk.

Ugyancsak a protestantizmus támogatását látjuk 8. Kristófnak azon intézkedésében, hogy büntetés terhe alatt meghagyja, miszerint minden zsellér és jobbágy (egynek kivételével, ki házőrzőnek marad otthon) tartozik a prédikáción megjelenni; továbbá 8. Kristóf testvérének 11. Lászlónak azon egyezségében a káptalannal, mely kimondja, hogy a földesúr jobbágysai saját papjának fizetik a dézsmát s nem a káptalannak, vagyis ezzel a földesúr önönmagától tette függővé a papot.

Görgey 8. Kristóf pedig 1581-ben a topporci közös templomot földbirtokokkal látja el, hogy legyen miből a templomot javítani és karban tartani.

Midőn 1617-ban Zsigray prépost a templomot karhatalommal elkobozza, Görgey Ezéchiel, Illés bátyja személyesen járt I. Lipótnál, de mert nem sikerült semmit kieszközölnie, Illés fia 21. Kurucz János, kit a krónika „Pater et

Patronus lutheranarum“nak nevez, a kastélyban egy pincében személyesen vezet az istentiszteletet.

A Görgeyek befolyását igazolja azon tény is, hogy a Szepesség részére engedélyezett artikularis templom egyike Görgey birtokra, Topporcra épült.

A topporci artikularis templom 1681-ben Görgey János védnöksége alatt tényleg fel is épült fából, ő adván hozzá a telket is, mit fia György okmányilag megerősít, s midőn az 1705-ben leégett fatemplom 1732-ben fából újra felépül, az Görgey fiának Lászlónak védnöksége alatt történik.

A Görgey családnak tevékenységét a protestantizmus érdekében legjobban bizonyítja azon számtalan eredeti megbízó levél, melyet a protestánsok ügyeinek védelmére egyes városoktól, községektől és családoktól nyert. A mintegy 50 darab e fajta okmányból itt közlök néhányat.

Nos Judex Montium Praefectus Juratores et tota Oppidi Regi Montanique Stoos, praesentibus ad Noticiam damus attestantes, Simul ac in Negotio. Relligionis Sequetia demisse representantes, et quidem

1. Quod Ecclesia nostra Stossensis, postquam in Anno 1675 Integrum oppidum combustum fuisset, quoad fornice et patriorem partem illius per Evangelicos sit fundata et adificata, ad haec ex protocolis nostris luculenter apparet, Altare Suggestum Chorum Musicalem et organum circiliter Annum 1643. una cum Babtisterio confecta esse, adque ac per Evangelicos in reparatione in praesens usque conservari.

2. Eam Ecclesiam nostram Continua Successione Sequentes Pastores Evangelici ut pote Reverendus Dominus Andreas Christophori, Reverendus Dominus Birnstein Junior, Reverendus Dominus Lani, Reverendus Dominus Mollerus, Reverendus Dominus Bartholomeaus Klein, Reverendus Dominus Casparus Gosnovicerus administrarunt, Sub quo demum, Posteaquam post Diaetam in Anno 1687 Possonii Celebratam, ab Evangelicis hocce Comitatu Scepusiensi Ecclesiae ademptae fuissent, cotum quoque per Excelsam Comissionem eatenus ordinatam nobis quoque Evangelicis indultum fuerat privatum Relligionis Exercitis, in cujus pacifico usu aliquot Annis eramus tandem in eo turbati, nec per praesens eo gaudere possumus.

3. Pro usu campanarum Sepulturis Causis Matrimonialibus, Copulis, Introductionibus Sponsarum et Puer Perarum ac aliquibus Stolaribus, Domini Plebani plus justo semper a nobis exegerunt et exigunt.

4. Incolae Evangelici fixi et hic nati sunt No. 72. Advenae Seu vagabundi Evangelici No. 12 Catholici fixi et nati Sic, qui a Relligione Evangelica defecerunt sunt No. 3, advenae Seo vagabundi No. 15.

Nos Judex Montium Praefectus Juratores et universa Communitas Oppidi Regie privilegiati Montanique Wogendrissel, ad

Notitiam praesentibus damus attestantes, Simul ac in Negotio Relligionis Sequentis demisse et Humillime repraesentantes. Et quidem.

1. Anno 1560 post Eadem netandam Bebekianam Anno 1556 in Göllnicz peractam Wogendrissel Oppidum nostrorum Montanum caepit Incrementorum, quod usque ad illud tempus unica Saltim Domus erat, quae Domus vocabatur Wagenhaus, in qua Currus a Cong in quo venientes mineras, ad Stillbach modernum Praedium devesendas exonerarunt, et in ea pernoctantes quietem habuere unde nomen suum fortitum Wogendrissel.

2. Anno 1563 ut Evangelici primum Evangelicum Pastorem Domine Philippum pro ordinario Concionatore vocarunt Devotionem peragebant in quadam Domo exora Templum.

3. Anno 1566 Caesarei Dicatores Seu Conscriptores exmittantur, qui juxta antiquissimi Prothocoli nostri tenorem Sex tantummodo Incolas invenerunt, quos quoque annotarunt et conscripserunt.

4. Anno 1575 Juxta annotationem in Turri et Prothocolo exstantem, Ecclesia nostra et Campanile per Evangelicos continuata, quo tandem tempore Zomurro Supradictam dereliquerunt et Ecclesiam erectam visitarunt.

5. Anno 1583 Medietatis Altaris Maximi, cum Choro, post illud musicali, per Evangelicos curata et contexta.

6. Anno 1590 Defuncto Supradicto Domino Pastore Evangelico Philippo et hic in Eceta Sepulto vocatus, erat Dominus Reverendus Jacobus Mollerus, cujus Epitaphium Anno 1612 per ipsum erectum in Ecclesia apprens quoque docet, eundem numerosis et multis Annis praefuisse.

7. Anno 1616 Defuncto Altefato Reverendo Domino Jacobo Molero et hic in Ecclesia Sepulto vocatus est Reverendus Dominus Melchior Birnstein Senior, pro Evangelico Pastore, cujus sub finem Anno sciliciter 1633 Dealbatio et renovatio Templi, 1635 Tabula pictae coeo fornici applicata, Anno 1652 Suggestum per Evangelicos curatum et erectum, organum quoque Anno 1656 continuatum. Cum parte superiore Altaris maximi.

8. Anno 1653 Demortuo Dominus Birnstein et hic in Ecclesia nostra Sepulto, vocatus Reverendus Dominus Bartholomaeus Klein, sub quo posteaquam Annis aliquot peractis, post Dietam in Anno 1687 Possoni celebratam, Ecclesiae ab Evangelicis indultum erat privatum Relligionis Exercitium, in cujus pacifico usu aliquot Annis fueramus, sequenter in eo turbati, nec per praesens eodem gaudere valemus.

Porro pro usu Campanarum Sepulturis, Causis Matrimonialibus, Copulis, Introductionibus Sponsarum et puerperarum ac aliis Stolaribus semper plus justo Domini Plebani a nobis exegerunt et exigunt in praesens. Caeterum Incolae Fixi Evangelici hic nati et fundati inveniuntur 116, Advenae seu vagabundi plerique Mettalfossores

Evangelici 17. Catholici Incolae Fixi et hic nati nulli. Advenae seu vagabundi 3 No. unus dimittis Miles et duo Opiliones.

Minthogy Kglmes Urunk eő Főlsége Kglmességéből adot Articularis helyben, ide való szepesi préposttúl turbáltattunk ; Annak okáért egy bizonyos atyánkfia által megakarjuk keresni eziránt említett Kglmes Urunkat eő Főlségét ; Hogy azért, azon oda menendő Atyánkfiának de expensis quideallassunk és minthogy, az Publicum liberum Exercitumot concernállya, Ahoz képest köldöttük ez levélünk mutató Nemes Eisdorfer Samuelt, ide való szepességi Evangelikus Statushoz, kérvén szeretettel ki ki azon keresztényi intentiókat, pro posse et velle segíteni méltóztassék : kiért Istentől is áldást várhat magára mi is közönségesen azon jóakarattyát s keresztényi indulattyát megszo'gálljuk.

Datum Toporce 28 sept. Anno 1698.

Evangelica valláson levő Toporci Composessorok.

Ekkor adakoztak : Görgey János 50 magyar forintot, Görgey Sigmond és testvére Miklós 50 forintot, Grodkovszky János 6 magyar forintot, Kray Jakab 6 Rénens forintot, Cornides Márton 1 forintot, Lányi Márton 70 Rénens forintot, Meltzer Pál 90 forintot, Olvashatalan név 5 forintot. Olvashatatlan név 10 forintot, tehát begyűlt 286 forint.

Minthogy már egyszer inhiálta is Klmed Sváby Benedek szolgabíró uramat, ne turbállya it levő Evangelica Religion levőket. Ország concedálta s Kglmes Urunk eő Főlsége confirmálta. Articulusnak tenora ellen az Chatolicus oskola Mester fizetésérül Klmedet becsülettal kérjű : méltóztassék tovább is parrocinálni s assistálni, maradhassunk békével szabadságunkban, mivel sem dézsmából, sem az Templomhoz Religionkon levő eleinktől conferált Földekből Rétekből (akikhez méltó és helyes praetersionk lehetne is) nem participaltatnak Predikatorink Mesterünkkel együtt ezen alkalmatossággal, csupán csak magunk is szegény emberek erszényéből kellek azok fizetésének és élődésének is kitelni, lám az eő Főlsége Kglmes resolutiojában, vagy erlassában (kit in zoribus néhai Méltóságos Gróf boldog emlékezetre méltó Judex Curiae Urunk eő Nagysága ugy mint fő Comisarius parancsolattyából Kglmed attá ki) extal. . . expressum, ki ki mihez tartsa magát anyival inkább az 1681 Esztendőbeli Soproni 25 és 26 Articulusok nyilván mondják, kiket Klmed is ezen Vármegyének edgyik kövötye az ország tagjaival formálván, helyesnek találta, az kikhez mi is ragaszkodunk valamedik aztat Klmes Urunk eő Főlsége manuteneálja, nem recedeálhatunk azoktól, azért Kldet . . . becsülettal kérjük, tiltsa el Klmed Sváby uramat, ne turbályon eőkelme szabadságunkban, maradhassunk békével Klmetek mellet Klmes Urunk eő Főlsége nyujtot atyai Klmes gratiájából és Klmed assistentiájával is, ne kényszeritessünk

eő Felségéhez proremedió folymodunk, holot Klmed is nyilván láthatya illetlen rövidségünket, asistályon s oltalmazzon bennünket, kiért éltesse Isten Klmedet szerencsésen sokáig, kedves válaszát elvárjuk maradunk ezzel

Köteles szolgálai s igaz atyafiai még élünk
Topporc 19 maj. 1702.

Több evangolica valláson levő atyafiakkal együtt

*Görgey Vilmos, Görgey János, Görgey Zsigmond,
Görgey Pál, Görgey Miklós, ifiabb Görgey Vilmos.*

Ezen lévél intézve van Görgey Ferenc labanc alispánhoz.

INSTRUCTIO.

Pro Perillustri et Generoso Domino Georgio Görgey de Topporc, Juditi Comitatus Scepusiensis Primario Jurato Assessore, et in Negotiis intrascriptis ad Suam Serenitatem deputato Ablegato Nostro.

1. Reflexionem habendo Dominus Ablegatus, ergo Instructionem evoluto haud quidem Mense Septembri, in Negatio Religionis Sibi ac Coablegato cotum Suo Generoso Domino Jacobo Kray conceditam, catenus quidam ultenus Sperandum, debitis in Socis investigabit proterea vero Cleri Romano Catholici contra Evangelica de Die ni Diem concurentia odia et nibestationes repraesentabit, alia etiam in oppressionem Status Evangelici vergentia.

2. Ex quo Octusta et diversio etiam Regni Constitutionibus approbata Liberarum Regionum Cittum Circa Liberam Electionem inditio et aliorum officialium quotannis restaurandor prouti et Juris Patronatus Immunitas, tam ex parte Cleri quam ex Parte Camerarum quoque Regiarum per ex misionem cervorum Commissariorum his praeteritis Revolutionum temporibus in manifestum Arli. 42 Anni 1681 aliorumpue inibi citataerum Regni tegum Derogamen non Line praesentanea Civitatum mina, nimium labefactata exotisset, dum Communitates dietarum Civitarum non Infragiis liberis (uti quidem Lex et Privilegia exposerent) qualificata et Nabilos ad Officia Personas eligere, verum non nunquam obstrusas Sibi plesasque non tous bono publico puam privato Comodo Studiosas Proventusque Civilas dilapidantes accoptase, ni Similis autem Commissarios graves quoque Expensos profundere cogebant. Exinde cum Sua Serenitas Principalis Deo Providente Libertatis Patriae restaurandae muneris Sese acusixisset; humillime instabit Dominus Ablegatus, ne ni futuu per exmissionem aliquorum Commissarioris, Liberam Judicis et Senatus aliosque officialium Civilium electionem, contra carundem Privilegia et praecitatas teges, Sua Serenitas impediri Sump-

tusque abusive inductos creari permittat. Praetera autem ni Exer-
cizio Juris Patronatus Easdem benique couseriasse dignetur. Datum
Leuchovie Dia 2. decembris 1704.

L. S., L. S., L. S., L. S., L. S., N. N Status Incliti Cotus Sce-
pusiensis, ae preterea Tribuni Plebis et Communitates Liberas Regias
Leuchovien. Bartphaen. Kesmarkien. et Cibinien. Cittum.

NOS infrascripti pro resignandis Templis, Parochiis et Scholis
per Srenissimum Dominum. Dominum Franciscum Secundum Dei
Gratia Sacri Romani Imperii et Electum Transilvaniae Principem
Rákóczy ac Confoederatum Statutum et Ordinum Regni Hungariae
Ducem, Deputati et exmissi Comissarii juxta nobis datum Decretum
et annexam Instructionem, in eapue specificatam inter Catholicos
ab una, et Evangelicos partibus ab altera, Tempore Generalis Con-
ventus in Campo Szecseniensi Anno 1705 Diebus Mensis Septem-
bris inuitam Amicabilem: Vigoreque cujus in Oppido Montano Szom-
olnok et Filialis Ecclesia Ejusdem Huta vocata, in inclito Comi-
tatu Scepusiensi existentibus, ad mentem praetitulatae instructionis
Pratiosae, Animorum praefati Oppidi montani, quam et Hutta conu-
meratione per acta, ex quo, siquidem numerus Animarum Evange-
licorum in praementionatis Szomolnok qua Matre nec non Hutta
utpote filiali Ecclesiis, numerum Animorum Catholicorum longe
superasset, ob hoc parochiale Templum, item Parochiam, et Scholam
cum proventibus et pertinentiis in Oppido Superfato Szomolnok
Evangelicis assignavimus et restituimus. In Cujus rei Majorem Fidem,
Praesentes Literas nostras Testimoniales extradandas esse duximus
et concedendas. Datum in Oppido Montano Szomolnok. Die 27.
novembris 1705.

Johannes Melcher de Kellemes Sigismundus Bocskedy de eadem
L. S. L. S.

Emericus Görgey de eadem
L. S.

PASTOR Germani Ecclesiae Dei In Civitate Libera Regiaquae
Bartfensi, Et Caetera Ministerii Evangelici Ibidem Membra, Salutem
precantur animitus omnibus hasce lecturis!

Haec semper obtinuit Consuetudo in Ecclesia Christiana, ut
rite electi et vocati Theologiae Candidati, similiter fuerint ordinati.
Quemadmodum Paulum et Barnabam Lystrae, Iconii et Antiochiae
Presbyteros creasse, legimus Actor. XVI. Cyprianus etiam scribit.
Lib. I. Epist. 4. Id de Divina descendit Autoritate, ut Sacerdos
dignus atpue idoneus publico Judicio comprobetur. Cum ergo Hu-
manis, N. D. Gros. Dn. Samuel Dolovicény Literas ad nos attulerit,
quae testabuntur, eum ad Ecclesiae Krigensis in Comitatu Scepu-
siensi, Pastoratu legitime vocatum esse, Nosquae rogati simus, ut,

explorata Ejus Eruditione et doctrina, Ritum Ordinationis adderemus, non potuimus facere, quin et Ecclesiae et Ordinando hac in parte gratificaremur. Comperimus enim tum illam Ecclesiam Krigensem in Com. Scepusiensi legitimè eligendi et vocandi Ministros adhibuisse modum, tum Hunc en hygiosi logois a pueris enutritum amplecti Evangelii Puritatem, ac a fanaticis Opinionibus in Augustana Boffessione et Formula Concordiae damnatis abhorrere, Doctrinaque et Donis docendi et gratia instructum esse Promisit etiam idem D. Samuel Doloviceny siquidem ac diligentium omnem in Officiam Dei Auxilio, probaturum, in doctrina Constantiam servaturum, et in Vita integritatem praestitutum. Quibus omnibus noti, illi Ministerium, Verbum docendi et Sacramenta administrandi, juxta mandatum et Institutionem Christi, publice Solemni cum Ordinationis Ritu concessimus, Deumque sòplices rogavimus et rogamus, ut Spiritus fii Sancti Donis et Bonis hujus ordinati cogitatis, Dictis et Factis adess et praeesse velit, quo ipsius Ministerium sit fructuosum et Salutare. Hortamur etiam eundem, ut doctrinam recte fecet, utiliter doceat, ardentè pro Ecclesia Dei oret, pie vivat, et concordiam cum omnibus recte fecientibus fraternam alat, foveat, conservet, juxta Dictum Pfalm., CXXXIII. Ecce quam Bonum et quam jucundum habitare Fratres in unum etc.

Dab. Bartfae Anno Christi nati MDCC. VI. 22 Januarii.

I. Timot. 4. V. 12. 13.

Attende Lectioni, Adhortationi, Doctrinae, ne negligas Donum, quod in te est, quod datum est Tibi per Prophetiam cum Impositione Manuum caetus Seniorum.

Jacobus Zabeler P. P. G. A. C. et R. L.

Coram me *Jacobus Szirmay*.

Augustinus Serpilius
Archi D. mppia.

MEGHATALMAZÁS GÖRGEY JÁNOS ÉS GYÖRGY RÉSZÉRE.

Nos, Almae Viginti quatuor Regalium Pastorum Fraternitatis in Scepusio ipfra notati, Senior, Consenior, Orator, Notarius, caeterisque praefatea Fraternitatis Confessione Augustanae Fratres addicti, Damus pro memoria tenore ac vigore praesentium, quibus competit universis: Quod in legitimos Plenipotentiarios Nostros elegerimus et constituerimus per Illustres ac Spectabiles Dominus Johennem et Georgium Görgei de Topporecz, Inclyti Consistorii a Parthe Lutheranorum constituti, Aesores gravissimos dando et concedendo Eisdem praetitulatis Dominis Plenipotentiaris nostris, plenariam et omnimodam Facultatem, Instantias, tam Fraternitatis nostrae, quam etiam superioris et Inferioris Fluvii Poprad Fraternitatum, et Ecclesiarum, ad easdem per Scepusium pertinentium, in Comitibus Inclyti Regni Hungariae ad Onod proxime habendis, fide-

liter proponendi, provendi et urgendi, omniaque ea, puae Agentes et Plenopotentiarios Fideles concernunt, Munia et officia exequendi, ratum, gratum, acceptumque habituli, quiquid Illi Nominibus nostris, juxta Spharam Instructionis nostra, in praetatis Regni Comitibus proposuerint et obtinuerint. In quarum meliorum Fidem praesentes Literas nostras Plenipotenciales manibus nostris subscriptsimus, et communi Fraternitatis suprafatae Sigillo minori muniri curavimus. Signatum in Kakas-Lomnicza Scepusii, die undecima Maji, Anno Millesimo, Septingentesimo Septimo.

Georgius Buchholtz Senior   *Tob. Cswistowitz* Orat. et Not.

Melchior Birnstein Consenior   *Johannes Noe. Past. Schwaby.*

·BIZODALMAS NAGY JÓ AKARÓ URAM!

Ajánlom köteles Szolgálatomat kegyelmednek.

Isten engedgye kegyelmednek ez következő áldot Husvétii Üdnöpoeket megérni következendökel jó egészségben kívánom. Méltán az Úr Isten látogattott vala meg bennünket felyeb múlt Esztendőben tüzel, az sok féle ó Szent Felsége ellen tött büneinkért, akor az Parochiank is Falúnak job részével funditus elégvén, csak az Isten oltalmazta meg Templomunkat, hogy meg nem éget, s harangjaink is el nem olvadtak, (az mint ez előtt 50 Esztendővel történt, mikor a Torony is meg gyuladva bellől, az harangok is öszve olvadtanak kiket jó emlékezető Néhai Édes Atyám Uram Inspectora lévén Templomnak szép Industriájával az Egyházi jövedelemből s maga pénzén is ujobban megöntetette harangokat) ahöz saját pénzén egy szép harangot is vett Ófalusiaktól, s volt tovább is az Templomra nagy gondviselésse; kiváltképpen azon szép jó Földekben kiket nagy emlékezetreméltó Nagy Apja az én Ősöm Néhai Görgöi Kristoph Uram Templomhoz adot vala, azoknak jövedelmébül szegény Atyám Uram az Oskolát ki most pusztá, Templomban Óltáron reparatiót, folyósókat s egyéb szükségeket meg csináltatván, Templom kerítésével jól conserválta, hogy semmiben Fogyatkozás nem lehetett tartott Orgonást, és Vocális Musicális Templomhoz, maga pénzén vett Positivumhoz; Annak utána az üdök váltózáván, maga is meg halt a szegény Atyám Uram is, így az inspectio cessált dispositioval szálót másokra, akkor osztán a szép Földeket distrahálták, jövedelme Templomnak is cessált, és Templommal együt Púsztúlt minden, ezt látván, úgy nyúltam hozza magam az menyire lehetet volna, segítségül adván (szép miheim lévén minden tizedik Rai méhet a Templomhoz) megéget Parochia hellén magam költségén ujat széppen meg épitettem Sindelyel, kerítését a ki most éppen leesik, s romot egészen fel akartam volna rakatattni s födetni sajátomból, ha szerentsétlenségbe ne estem volna, ki miát ez után,

minden tsak gyámoltalanul maradot Templommal együtt; Most hogy keserves bujdosásomból romlot házamhoz Pestisben el pusztult jószágomban is szálottam, nagy szivem Fájdalmával nézem Templomunknak rongyosságát (az hol nagy emlekezető édes régi eleink temetettek el Atyánkal s gyermekeinkel egvűt, ahoz az Templom kerítésének kidőlését nézem Czeminteremnek (Salva venia) Sertéssek által Felturását láttam nem lévén semi ajtaja szabadon bé jár minden féle marha, majd ki is turják s meg eszik az sok jámborok testét kiket most Pestiskor nem mélyen ádot sirban temettek; Az Oskola is pusztul, romol, mindenképpen, az mely padot szegény Atyám Uram tsináltatott Templomhoz való Földeken termet szemés élet alá az is majd öszve rodhat; szánya Isten minemű nagy romlásra jutott már régi rend tartást, adgyon számot világ előtt Istennek is a ki oka ez sok dispositionak Pater Uramékat nem lehet okozni érette mivel most requiráltam harangnak reparatiójától mingyárt Pater Rector Uram véghez is vitetti most harangoznak véle; elég gyalázat szegény édes Ötsém Görgei Boldisár halálát ki nem harangoztattak Fogyatkozása miat, nagy harangnak, it nem létemben Senkinek gondja nem vot reá, az Egyházfi — is mostanság Pestisben meg halla számot nem adott, oda löt a Templom jövedelme: egykor tudnilik 18 präsentis mensis . . . . . Uraimék ő Nagyságok tisztos Vacsorán nálam lévén, jöt Pater Rector Uram nevével hozzám Pater Raphäel nem lévén alkalmas Ember egy házfiumak mutassak Embert oly sine discimine Religionisa ő kgtk is acceptályák, kire nézve régi szokás szerint az kösseg meg egyezésébül oly Embert neveztem, kivel ő kgtk. is Contentussok — ugy kértek (az mely) méhetskék vadnak még azokbul kiket én adtam vala minden tízedik Rait Templomhoz minthogy tellet szakán nem vót gondviselés rájuk, nézettem volna annak is ideiben Egyházfiuval arra való melleget üdöben, mivel it sovány hideg szelek járnak s derek is kivántam ő kigyelmeknek véle complaccálnom halasztottam jobb időre; azonban egy napon valaki akaratyából Parochialis Gazda Pater Uraim kérés nélkül a méh köppöket felbontván megszették a mézet szegény méhetskék kárával mert láttam magam hogy fagyottan mászkáltak a földön bár ne Siettek volna véle az egyházfiu adott volna számot Pater Uraméknak mindenről; az meg holt egyházfiu semmi pénzt nem hagyván Pestisben ki múlt nem maradt pusztulásnál egyéb utánna; ezeket igy értvén kigyelmed kérem közölye levelemet M. P. urammal ő Nagtk Gyudicalni nem kívánok semmibenn is de örögbik Patronussa lévén ez helynek, ő Felsége is Inspectoratust el nem vette tőlünk nem engedhettek kisseb idősnek magamnál az Inspectorságot, én avval az Templomot sem annak pertinentiáját nem foglalom ha csak ő Felsége nem Restituealtatja, de hogy földik le ne romlyon a Templom és más Épületek is azt kívánom megtartani s arra vigyázni, s gondot viselni mint örögbik Patronusa az helynek. Cum consensu . . . tamen perillustris-

simi ac Reverendissimi dei Episcopi Ajánlván alázatos szolgálatomat
ő Nagtk. kívánván élhesse jó egészségben áldot husvéti Sz. Napokat
kgldl együt Ezzel maradok K. G. K. Topporc Id. Marty 1711. Kötö-
lős szolgája

Görgey János.

ALÁBB megirt presentibus recognóskálom, hogy én in anno
1688 et sequentibus akkorbéli Felsőges Koronás Kegyelmes Király-
nak parantsolattya mellett, néhai méltóságos Gróff Judex Curiae
Csáky István Uram eő Nagysága mellé pro Comissario nemes Sze-
pes vármegyében Templomok foglalkoztatására rendeltetve a mint
is ezen eő Felsőge Kegyelmes parantsolattyának tartozó homogialis
obligatiót viseltetvén alázatosan engedelmeskedtem, adjungáltatván
mellém nemes Szepesi Káptalan és Kamara Emberei, hac cum de-
claratione in Clementissimo alte titulatae . . . . Sacrae mandato
per expressu expessata, hogy valamely helységben meg irt eő Fel-
sége kegyelmes parantsolattyának engedelmeskedni fognak az oly
passusoknak Liberum Exercitiumot cum occupatione Templi enged-
gyem, azon oktul nemes Szepes vármegyében engedelmességgel
voltak, csupán Szomolnokon opponálván magát az lakosok azoknak
Liberum exercitiumot eő Felsőge kegyelmes parantsolattya mellett
meg tiltotta mind azokat egyben vévén megirt eő Felsőge Parantso-
lattyát, néhai Méltóságos Judex Curiae Gróf Csáky István Uram
eő Nagysága kezéhez cum . . . . toris literaris Documentis idem
Negociis concernentibus signáltam. Melynek nagyobb bizonyosságára
adtam ezen attestatiomat kezem írásával és pecsétemmel megerősí-
tett leveletem Lócsén 11. Majus Anno 1713.

Idősb. Görgey Ferencz.

GENEROSE Colendissimus Dominus Colonelle et Ex. inclusis,
pluribus intelliget ratione cujus Decanus et Parochiis Montanos
Oppidorum, una cum universo Comitatus Scepusiensis Clero, agg-
ravati, apud me institerint. Cum anti Petitum eorum pro justo cen-
seatur, sicuti in Comitibus conclusum et prohibitum est, Nullum
Praedicanti in Wagendrissel aliisque in Locis non articularibus
introducendum esse, super quo Mandatum (veluti et inclusis patebit)
jam pridem emanatum est. Minus eisdem cecedendum esse, Ut
Lidem tempore Nocturno Exercitia sua exequantur. Adhaec tria
illa mihi porrecta Puncta, satis bene esse Fundata, Sicuti me, pro
manu tentione eorundem Eminentissimus Cardinalis de Saxonia
Princeps Illustrissimus ipse met requisitum habuit. Proinde digna-
bitur Dominus Colonellus, primo omnibus in Locis seriam Praemo-
nitionem fieri, quo Casu anti nihil effectualet, Opus illud, porro
mediante Executione Militari, taliter in ordinarum reducere, qualiter

ante ultimam Rakocziana Rebellionem observatum erat. In reliquo omnia Eiusdem Zelo committens, maneo

Colendissimi Domini Colonelli mei ad serviendu paratus

Caschovia d. 30. Januar 1713.

Johannes Comes Pálfi.

HONORABLES Per praesentes Vobis significandum duxi: Qualiter Excellentissimus Campi Maxschallus et Commendans Generalis, Dominus Johannes Palfi Comes, Comissione circumstantiali mediante mihi commiserit ordinaveritque, Omnes Lutheranos Praedicantes, non saltem ab omnibus non privilegiatis, et non articularibus Locis Arcis removeri; Verum etiam ex toto Scepusio relegati, imo nullum eorum absolute in hocce Regno tolerari debere. Nunc vero audio, quosdam Praedicantes Hunisfalvae, subsidio et Assistentia Andreae Székely introductos esse. qui etiam sua Exercitia in domo illius Andreae Székely publice tractant, videnterque possideant. Cum autem illud ipsum, Contra ipsius suprafatae Excelentiae extra datam Comissionem, verum etiam contra omnes Caesareos Articulos vergat collimetque; Abs hinc Vos per praesentes benigne praemoneo, quo statim perceptis his meis Literis, illos Lutheranos Praedicantes irrepitios, cum omnis reculis suis, ex Hunis Villa repudietis; in simul Iphis intimaturi: ne uspiam in toto Scepusio conspiciantur ulterius; secus facientes, aut si haec mea sat benigna Praemonitio apud Vos, Communitatemque Vestram irrita fuerit, per praesentes assecuro, superinde gravem, eandemque rigorosam Executionem Militarem certo subsecutarem; Ubi non solum praementionati Lutherani Praedicantes, maximo cum pudere igosminia ac dedecore Hunisfalva, totoque Scepusio abigentur, expellenturque; sed et Vos ad debitam Obedientiam adigemini; adhaec ulterius nulla Exercitia Lutherana tam diebus Solis, quam Festivalibus atque aliis Hunisfalvae fieri permittantur. Haec pro Cautela, futurorumque damnorum ex inde emergendorum scripta sunt. Signat in Civitate Leutschoviensis die 20. Febr. Anno 1713.

La : a *Grumbach.*

BIZODALMAS Kedves Komám Uramnak ajánlom köteles szolgálatomat Kegyelmednek!

Ujabban is kényszerítvén búsitanom, kiról követte Kegyelmedet az én jó öcsém Kegyelmed Fia, Görgéy Ferenc Úr.

Tegnap is második emberemet a Nagy Templom tornyán jól megverte, azért, hogy Páter Raphael kérésel régi szokás szerint, midőn Nagy Mise alatt az evangeliumot olvasta volna, az én jobbágyom máskét legénnyel in Gloria Dei az harangokat meg vonták; azon Görgéy Ferencz Uram felpattant, bottal futott fel az toronyba s ot verte meg említett Jobbágyomat; az is ijedtében el bocsátván nagy harangnak kötelét, Görgéy Ferencz Uramnak nyakára tekerődzvény az kötél. Ha az én Jobbágyom szolgálja nem segítette volna,

vagy az ablakon kellett volna kiesnie, vagy kötélén fult volna meg ; nem kevés Confusiót csinált templomban misét hallgatók között, sokan futva szaladtak ki, nem tudván mi lölte, tartván mind kiveri őket az templomból. Azonban midőn ez Confusioról vette, nagy böcsülettel írt kegyelmed válaszát, cure contentu, de tudván ily furiában lenni eő Kegyelmét csak mai napon küldtem meg, Biró által Kegyelmed levelét oly jó reménységgel, megbecsüli Kegyelmedet, magát is, és supersedeál ; En nem tudom mit írt Kegyelmed, elég az elolvastván a levelet megharagudott igen s biró által megüzente ezelőtt megvert jobbágyomat vonassa be eő Kegyelme kapuja előtt és kétszáz pácztát csapassak rajta, másként szokásos hűséggel meg fenyegette, megöli az embert, nékem pedig megfogja tekerni az orromot, tudván erkölcsét, nevetéssel feleltem a birónak, messze vagyok tőle, el nem éri tekerni az orromat, az emberem ha vétkes lesz, érdemesen megbüntetem, ott az hol illik, nem kapuja előtt. Ez meg lévén, it való kvártélyos káplárt magához híván ujabban az előtt is referálta esküvéssel, Én s, világi törvény ellen el tökélt szándékát véghezviszi megvallotta. 14 gollyobissal töltette volt meg Flintáját, de kétszer vagy háromszor is bécsi porral töltette volt, el nem sült, jól adta Isten, mert ha igaz hogy 14 Gollyóbissal megtöltette lehetetlen, hogy magát is meg nem ölte volna elszakadozható puskája sok gollyóbissal. Midőn így furiáskodott volna káprál előtt, akkor a páter templom kulcsát kérte, hogy vecsernyére harangoztasson ; de nem adta a kulcsokat azt mondván, hogy nem kell most templomba menni, az pedig azért volt, hogy végezés szerint . . . . . arra tartván, mi sem mehecsünk az templomba kimiat mind eő Kegyelme mind mi Isteni szolgálatot eő Kegyelme miat nem sikerült végezni, nem kevés Confusióval mind két rendbeli valláson lévő embereknek, a szegény páternek is csak abban kellet hagyni, velünk együt maga Isteni szándékát ; ugy látom el felejtette miképen vendégelték Vaspatakon Tapoly mellet apostolságát, itten ő akarja mind az pátert mind az Isteni szolgálatokat dirigálni, el végre az templom . . . . . az nem egyébért, csak hogy minket szolgáljon ; de megbosszulja az Ur Isten az eő Kegyelme Istentelenségét, ítélő székén ha meg nem fér rossz indulattyában. En nem tudom mit vétettem sőt bitangsága felett meg is becsültem, még angyal modon viselte magát közöttünk, lehet valaki gyakorta . . . . . járható rosszember, a ki ingerli ellenünk, hogy azért valami illetlen s becstelen állapot nem következék miatta, kénytelen leszek másut is representálnom infr . . . . . birót . . . . . követem Kegyelmedet s csak attul tartok el szánya magát az emberre in defensa valamire ne szaladgyon maga, még lehet elkerüli Kegyelmed tekintetéért noha azt is nehezen.

1713 körül.

Görgey János.

Ez a levél inpuruma !

Nos Infra scripti recognoscimus et attestamur tenore praesentium, quod Nobis Status Augustanae Confessionis tredecim Oppidorum Scepusiensis debito modo significaverit: qualiter idem occasione Constitutionis Liberi Religionis Exercitii Communitati hinc Augustano Evangelicae Leuchoviensi a Divis olim Hungarorum Regibus Gloriosae Reminiscentia modernaque regnante Sacrissima Caesareo Regia Maiestate benignissime concessi. ejusdemque accessiorum et liberi Usus certis Literis Attestatoriis summopere eidem super praemissis Literas Nostras attestatorias benevole extradere vellemus. Cum autem Veritatis Confessio nemini et per neminem esset deneganda, unde Nos praesentium per Vigorem recognoscimus et attestamur Communitatem hanc Evangelicam Virtute Articulorum Regni et signanter 25 et 26. 1681 et 21. 1687. Annorum, nec non benignissimarum Resolutionum Regiarum proxime praeteritatae Dietae Posoniensis, in quibus specificatorum Articulorum 11. et 12. Anni 1697. Stolaribus quoque proventibus et aliis Ceremoniis suis gavisam semper fuisse: Imo tam iisdem quam et recentissimarum benignissimarum Patentium Regiarum Vigore Clementissimoque Decreto Declaratoris sua Eminentissime Sexeritatis Dominus Reverendissimus Cardinalis Ducis a Saxonia in praemisso Negotio novissimi emanato gaudere, fruique etiam de praesenti. In quorum praemissorum Majorem fidem evidentiusque Testimonium Nos praesentes Literas Nostras attestatorias Manuum Nostrarum Subscriptionibusque, Sigillorumque impressionibus roboratus dictis instantibus pro futura eorundem Cautela Necessarias extradandas esse duximus et concedendas Datum Leuchoviae die 15. Augusti Anno 1719.

Christian Joachimus Svab M. P. Incliti Cottus.
Scepusiensis et Lib. Regique Cittis Leuchoviensis Physci Ordinae L. S.

Bartholomaeus Alanda Judici Reg. ac Lib.
Cittis Leuchoviensis Juratus Assesor L. S.

Johannes Caspar Ammon. Ju. Assesor L. S.

Johannes Frangus Trib. plebis Reg. Lib. Civ.
Leuch. L. S.

Caspar Vall praefatae Cittis Jur. Asses. Ord.
Notarius L. S.

Paulus Blecher Reg. Lib. Cittis. Leuch. Trib.
plebis L. S.

Nos infra scripti Primiores Curatores ac Commembra Augustanae Confessionis in Regia ac Libera Civitate Kesmarkiensis, ad decentem Requisitionem honoratorum Vicinorum nostrorum Tredecim Oppidorum Augustanae Confessionis addictorum praesentium Tenore

recognoscimus, quod juxta benignissimas Sacratissimae Caesareae Regiaeque Mattis Resolutiones Diaetaliter factas, et quidem juxta Articulos Regni. 25. et 26. Anni 1691. nec non Art. 21. An. 1687 per Delegatam Excelsam suae Mattis Sacriissimae Commissionem Augustanae Confessioni addictis in Regia Liberaque Civitate Kesmarkiensi existentibusque, non solum liberum Religionis Exercitium cum omnibus Actibus Ministerialibusque ac Proventibusque Stolaribusque permissum et coecessum, verum etiam certus per eadem Exelsam Commissionem pro exigendo Templo, Schola ac Parochus Locus designatus sit. In quorum Templi, Scholae Religionis ac Actum Ministerialiumque Possesione et Exercitio, Sepulturaque et Campanarum communi reali et pacifico Usu actu quoque sumus. Harum Nostrarum Sigillis privatis usualibusque et Chirographis Nostris maniturum Vigore et Testimonio Literar mediante. Datum in praefata Civitate Kesmarkiensi Die 17. Augusti 1714.

Martinus Cornides Tribunus Plebis et Templi
Inspector grim. L. S.

Johannes Trompler Trib. Plebis et Inspector
Scholae ibidem L. S.

David Sackmari Lib. Regiaque Cittis Kesmarkiensis Senator L. S.

Antonius Sponer Senator et Juratus Notarius
Ibidem L. S.

Johannes Blatz Inspector Templi L. S.

ALLER DURCHLAUCHTIGSTER UND GROSSMÄCHTIGSTER KÖNIG
UND HERR — HERR

Euer Königl. Maytt. Weltbekandte Konigl. Gnade wie auch Unserer, als dero Allergeträueste Unterthanen unumgänglicher Noth und anligen, heisset uns in aller unterthänigster Devotion Zu Eurer Königl. Maytt. Füßen fallen, und in gebührender Unterthänigkeit E. Maytt. Zu representiren. welcher Gestalt wir, krafft der uns ertheilten Special Hochfürstl. Concession Unseren bisherigen Gottesdienst in einem privath Orth, jedoch ohne Glockenklang und der sonst gewöhnlichen Actus Ministeriales, zu Verrichten Erlaubnis gehabt haben, auch zu dato noch haben.

Wann aber Unser Gewissen, wie auch Unser und derer Unsriger Christlicher Seelen Wolhfart blos es von uns erfordern will, dass wir unserer Religionsfräyheit, (dem auch Unsere Nachbars Leuthe, durch Allergnädiget ertheilte Privilegien Ihro Käyserl. und Königl. Maytt, als Ihres Allergnädigsten Königes und Herres bishero genossen und auch zu dato noch ungehindert geniessen) anhalten möchten; also erscheinen wir vor E: Königl.

Maytt: Fussfälligst, aller Unterthänigst bittende, E: Königl: Maytt. geruhe Uns, als dero seiner bekümmerte und höchstbedrängte Unterthanen, in diesem Fall auch allergnädigst zu consoliren, und Uns nicht allein bey unserem bissherigen Gottesdienst und Freyen Religions Exercitio krafft dero unbeschrenktesten Königl. Autorität zu manuteniren, sondern auch nach dem Preysswürdigsten Exempel Ihro Käyserl. und Königl. Maytt, dessen sich die benachbarte Käyserl. und Königl. Fräy Städte zu erfräwen haben, Uns gleichmässig, mit der so genanten Stola und der dabey übliche Fräyheit und Exercitio davon Actuum Ministerialium, informandae Inventutis per Praeceptoren nostros, unter untern vielfältigen Drangsal und bekümmernis zu erfräwen. Vor solche Uns erwiesene Hohe Königl. Gnade, werden nicht allein wir u. unsere Kinder, sondern auch unsere Kindes Kinder und Später nachkommene, in der Allertiefsten Unterthänigkeit verpflichtet bleiben, sind auch allerunterthänigst resolvirt dem Allerhöchsten Gott, imbrünstiger Andacht anzuflehn, dass Er Ew: Königl. Maytt: nicht allein mit langen Leben, und ungekränkter Gesundheit, sondern auch mit einer gloriösen und Preysswürdigen Regierung, biss auf dero Spätr Königl: nachkommen beglücken möchte. Wir aber verharren darvor in allerunterthänigster Devotion Eäwer Königl: Maytt. Allerunterthänigste

*der ungebänd. Augspurgischen Confession zugethaner
Inwohner der gesammten Ziepserisch XIII Städte.*

INSTRUCTION

derer Sämmtlicher der Augspurgischer Confession zugethaner von drey Zipserisch XIII Städte welche Sie in Negotio Solicitandi Exercitii liberi Religionis ihren an Ihro Königl. Maytt. in Pohlen abgeordneten in öffentlicher Versammlung mitgegeben, und bestehet in nachfolgenden Puncto.

Es sollen obengedachte Abgeordnete im Nahmen der gesambten der unveränderten Augspurgischen Confession zugethane Zipserisch XIII Städte bey Ihro Königl: Maytt in allertiefster Unterthänigkeit anhalten, Sie bey Ihren Gottesdienst und Träwen Religions Exercitio, welcher Sie anhero auss güttigst ertheilter Frayheit Von Ihro Fürst. Durch (jedoch- nur ohne die gewöhnliche Stola besessen) auss angebohrner Königl. Gnade, allergnädigst zu manuteniren und zu schützen. Und dieweil Ihro Käyserl. und Königl. Maytt in deren benachbarten Frayen Städten, dero Augspurg. Confession Zugethanen alle wegen Ihrer Oratoria u. öffentliche Nothfürsorg nebst allen Stolar. Proventibus und gewöhnliche Actibus Ministerialibus allergnädigst conferiret auch derselbe bis anhero in continus und pacifico usu conserviret hat. Also sollen gedachte Ihro Abgeordnete Ihro Königl: Maytt, als Ihren allergnädigsten König und Herrn, in allertiefster Unterthänigkeit zu dero Königl. Füßen fallen; und in

unterthänigster Demuth in Nahmen Ihrer Gemeine Solicitiren damit Ihrö Königl. Maytt Ihr Allergnädigster König und Herr Sie aus dero angebohren und Welt bekandter Gnade und Gütligkeit bey dieser höchst bedrengten und bekümmerten Zeit, nach dem Preisswürdigen Exempel Ihrö Kaiserl. Maytt. mit der völligen Stola zu consoliren und zu erfrayen geruhen wolle.

Vor welche Hohe Königl. Gnade, wir allerdings, mit unseren Kindern, Kindes Kindern und spätig Nackkommen Gott unermüdet ersuchen werden, dass Er Ihrö Königl. Maytt mit langen Leben, erwünschter Gesundheit und glorwürdigster Regierung beschenken und begnaden wolle.

So geschehn in Igló A^o 1719. d. 12 Aug.

TEKINTETES NEMES VÁRMEGYE.

Méltóztatik frís emlékezetiben tartani, micsoda három rendbél Kégyelmes Parancsolatit vette légyen in negotio Relligionis, az Felségek: tudniillik néhai bóldog emlékezető Felséges Jóseph Koronás Királyunkét kettő, az harmadikát penigh Felséges Eleonora Magdaléna Teresia koronás Királyné kegyelmes asszonyunkét, melly Parancsolatokban per expressum parancsolatik s Tekintetes Nemes Vármegyének, hogy az Relligio dolgát tum respectu Catholicorum, tum etiam Augustanae et Helveticae Confessioni addictorum, ad eum, in quo ante motus Rakoczianus fuerat, statum et usum, non obstanti cujus vis contras vetate, redukallya, restinalya és manutenealya is. Már nyilván kiteczik in Annis 1687 és 1688 occasione videlicet ezen patronis Templorum Tekintetes Nemzetes és Vitézlió Idősbik Görgey Ferencz Uram Litera A nótált recognitiojaból, hogy ex Instructionis sibi attributae az Privatum Liberum Exercitiumot Augustana Vallásnak megk engedte, kinek ususában tugya s reggnosciálhattya is a T. Vármegye, hogy minden thurbatio nélkül voltunk néhai Méltósságos Cancellarius Mattásovszky László pöspök Uram Naga itt . . . . . sok Esztendőkigh, s minden kétség kívül lóttünk volna ad usque motus Rakoczianos-is, ha mostani Praepost Sigray János Uram ő Nagysága Felséges királyunk parancsolattya nélkül propria dunta et at autoritate assumsaque militari manu violenter nem exturbált volna benünket, melly illétlen alkalmatossággal nem csak az Privatum Exercitiumokat impédiálta, interturbálta, de még az azon Templomokat is, kiket Vallásunkon lévők építetek volt és az Felséges Commissio ex Diesamine Articuli 26 Anni 1681. kezünknel hagyot vala: ugymint Betléhem Felván, Abraham Falván és Petrócson fellyéb irtt egyuttal erőszakosan el foglalta és el vette tőlünk, nem kölenben Topporcson és Batisz Fafván is az kihez ad ulteriorem Suae Mattis Sarmae ratificationem kezünknel hagyot az Commissio. Igy injuriáltattván, jóllehet fellyéb emlétett kegyelmes Parancsolatok mélet az Tekintetes Nemes Vármegye által keletet

vólna propter praespecificatam violentam illegalemque occupationem et exturbationem, reducaltatnunk, tum ad usu privati exercitii puam possessionem simili modo occupatorum Templorum, de valoban boldogtalanok vagyunk abban, sőt effictis addita et per afflictorem afflictio, midőn megh nevezett Praepost Sigray Uram, illetlén s érdemetlen Tekintetes Nemzetes és Vitézlő Stansits Horvat Boldisar s Székely András s töb Honzdorffy Compossessor Attyaffia emanált Levéléiben , kiknek Littera B. signata valóságos bővőben informáltattik Nagyságtok , mit kellenék minékünk Felséges Koronás Királyunk kegyelmes Urunk ő Felsége minden intencioja ellen szenvednünk. De mint ezen keserves Injuriánkat s eddig rajtunk el követett illégalitásokat az Felséges Istenre és Kegyelmes koronás Királyunkra eő Felségére relegálván, midőn reménlettünk vólna, hogy ő Felsége Coronatiojának alkalmatosságával celebrált Dietán condáltt Articulusnak (kit in Paribus Litera C. nótálva mint-hogy követ Uraimék nem tudgyuk mi okbul relatiot nem tettek eddig is communicalyuk) tenora mellet az Articulariter deputallt Commissariussok által tejendő dispositioigh békével fogunk maradhatni. Ine ujjabb alkalmatlanságok s keserves öldözések érnek bennünket, midőn némely Plebanus Uraimék helyytelen informatiojokra mint az szegény Bánya Városiak az Privatum Exercitiumtúl mit még Székely András Uram maga Németh Házánál való praedicaltatot véle, hogy Bethlehem Falván Faigel Sigmond Uram Nemes Curiájában az 1681. 26. Articulusnak engedelmével az Isteni szolgálatot vitte véghez Vidernyiki Janovits György nevő Plébanus Serz Oskola Mesterrel e napokban szabad igaz utjában megh fogta s Cáptalanba vitte az hol ennyiszer említett Praepost Sigray Uram Praepositurájában arestomban tömlöczben tarttya. Arestomban lévő Praedicator, ki szabadulásában kegyessen disponálni, s Patrocinálni méltóztassék Exellenciája. Kivül való kegyes válaszát várván maradunk Naggtok Alázatos Szolgái s Igaz Tagjai Nemes Szepes Vármegyében lakozó

Evangelica Valláson levő Nemesség.

DEMISSA Instantia Ad Perillustrem Generosum ac Nobilissimum Georgium Görgey de Topporc Incliti Cottus Scepusiensis tabulae Judicariae Assessorem Primarium Dominum nobis plurimum Colendissime.

Perilustrisae Generose Nobilissime Domine Patronae (Pastori) nobis plurimum Colendissé.

Salutem gratam Dei humillimorumq. Servitiorum nostrorum comendationum Postea quam innotuisset nobis certam in Negotio Religionis Budae vel Pestini celebrandam comissionem per suam Sacram. Caesaream Regiam que Mattm D. S. nostrum Clementissimum indictam esse et ad Eandem ex parte Dominorum Augustanae Confessioni addictorum in hoc cottu nostro existentium Per

Illustrem Generosam et Nobilissimam Dominem uram expediendam fore. Ideo cum venia praesumimus eandem Perilustrem Generosom et Nobilissimam Dominem uram praesentibus nostris humillimis requirere, obnixè rogando, quatenus nostras quoque humillimas instantias coram excelsa Commissione de misse repraesentare, gratiosamq. Resolutionem pro consolatione nostra humillime implorare non de vignetur Quam gratiam annuentem Perilustris generosae et Nobilissimae Dominis urae salis ad Deum omnipotem precibus et humillimis Servitiis uris reservise Studebimus, permanetes quoad vivimus. Perilustris Generosae et Nobilissimae Dominis urae Humilimi Servi incolae Augustanae confessioni addicti oppidos Montanorum Scep.

Gölnici; Wagendrissel; Stos; Remete; Krompach; Svedlér.
L. S. L. S. L. S. L. S. L. S. L. S.

NOS ANTISTITES et Curatores Communitatis Augustano Evangelicae in Libera Regia Citty Kesmark: Harum tenore notum facinus Significantes quibus expedit orbis quod nos praehabita matura animorum nostrorum Deliberatione occasione modernae Commissionis Pestiensis per Suattem. Sacram D. D. et Regem urum clementinimum in Negotio Religionis institutae in omnibus Negatijs Communitatem uram Augustano Evangelicam concernentibus et praememoratae excelsa Commissioni per remedio representandis, vel qualitercunque occurrentibus, in nostrum legitimum, rerum et indubitatem Plenipoteriorum elegerimus et constituerimus Perillustrem ac Generosum Dominum Georgium Görgey de eadem et in Topporcz Inclty lattus Scepusiensis Tabulae Iudriae Jurassorem Primarium attribuendo eandem, Plenipotentiaro nostro omnia illa prae in Negotio Religionis pro parte Communitatis hujus nostrae representanda et exequenda necessario visu fuerint, Excelsa Commissioni nomine nostrum pro raemedio representandi et adoptatum finem deducendi plenariam et omnimodam Juris facultatem. In cujus Plenipotentiariae Constitutionis urae majorem . . . eandem Domino Plenipotentiaro nostro . . . authentice extradantini duximus . . . In Regia Libera Civitatae Kesmark die 12. Meusis Marty 1721.

L. S.

*Aulstites et Curatores Communitatis
Augustano Evangelicae in R. L. Civitatae
Kesmark Existentis.*

PER ILLUSTRIAE Generoso Dno. Georgio Görgey de eadem.
Per Illustrisae Generose Domine Domine Patrone ac Compater debito honore mihi praeveniendae Bene constabit Per Illustri Domini Urae mejam Topporcini in Ecclesia Articulari ab Anno Christi 1711. a Duica Palmarum atque ita, a Decenio servira, pro quo Servitio, mihi, in literis vocatorys anunatim praeter Frumentum et res non-

nullas, Centes imperialis appromissi; ad quas Summam mihi haec timitatio Sagorum circum jacentium fuerat transmissa, Quam Limitationem Per Illustris Domino Ura in Originalis, in qua et Dui Nobiles proprys Manibus Subscripti reperiunt habet, videlicet: Communitatis Toppercensis annuatim tenet Duo Reverendo in pecunia praestare 35 Florenos Hangaricos; Maldurensis Florenos 30; Kriyensis cum Duis Nobil. 10. Totfalvensis pariter cum D. Nobil 20; Viborna 15; Bussoviensis Comunitas 15; Holomnicensis 15; Kis Lomnicensis 15. Jam vero excepto medio Anno neque tamen plenarie et illo a plurimis nihil percepi, ab aliquibus parum; uti et Judices ostendere possum annuales.

Quare nunc humillime aquid Extitulatam Duaonem uram Instantiam depono, quatenus nunc. Siin tantum Summa composita pecunia, pro Commissione imminete exereverit, ut pro Expensis non foret necessaria mihi porso aliqua Sumula ex eadem assiquaret, Vel vero Siquidem circum jacentes Pagi, quibus ordinarie Servivi et Servio nimis parum Quid pro hac Commissione contribuerunt in junctive in obsentia Perfu. Duaonis Urae ad huc aliquid componunt, mihique sub pretexta Expensarum ad huc pro Commissione, per aliquem Deputatis assiquetur Quari gratias Ego precibus ac Officiis meis quotidianis remerevi Studebo In reliquo me Patrocino Praetitul. Duaonis Urae commendo ac maneo Per Illustris Dominis Urae. Datum Topporcini Ao 1721. Die 5. Marty

ad precoset officia paratis sunt

Georg. Dolovitzeny
Eccl. Artic. Evang. Pastor.

INSTRUCTIO.

Pro perillustribus ac Generosis Dominis Georgio Görgey de Topporcz et, Joanni Petancky, ad excelsam Comissionem Pestiensem, ex Parte Conpossorum Bethlenfalvensium Augustanae Confessionis addictor ratione Templi ac Residentiae Parochialis, aliorumque pertinentiar ablegatis quorum industriae negatium promovendum commissum est.

Primo Productis Documentis in Paribus, vel ubi necessum fuerit etiam in originali, si stabunt Comini ablegati, quatenus Templum Bethlenfalvense cum residentia Parochiale, ac alys accessoris, et pertinentiis Augustanae Confessionis addicti gratiose resignatur.

Secundo habendo iidem Domini Ablegati cum reliquor J. Cotum in simili negatio Duis Ablegatis expeditis mutuam correspondentiam, ubi viderint pro parte nostra commodum, eidem se se

accommodabunt. Caetera committantur industriae et dexteritati Duorum Ablegatorum tractanda et promevenda. Datum Bethlenfalva die 1. Marty 1721.

L. S.

Possionae Bethlenfalva Augustanae confessioni addicti et immediati Successores Fundatori Templi loci ejusdem.

L. S.

EXCELLENTISSIMO ac Illustrissimo Domo Comiti Domino Sigismundo Csáky de Keresztszeg Perpetuo Terrae Scepusiens ejusdemque ac Abba Ujvariens . . . Comitatum Supraemo Comiti Sacrae. Caesoreo Raegs. Mattis . . . intimo Consiliario ac Tavernicor Regalium Magistro, nec non in Negatio Religionis articulariter deputato Commissario Regio. Domino Domino Nobis Gratosissimo.

Excellentissime ac Illustrissime Dne Comes Domine Nobis Gratosissime.

Humillimum Servitior nostrorum in Gratiam Suae Excellmae ac Illmae. Dominationis Commendationem. Quando quidem post publicatum in Comitatu uro Scepusiensi beniquum Suae Mattis Sacramentissimae Caesareo Regiae Mandatum dilatarium in puncto Negotii Religionis emanatum . . . maxima animi cum hilaritate intellexissemus Excelsam Comissionem articulariter denominatam et ordinatam Mense hocce Marty in Regia liberaque. Civitate Pestiensi instituendam fore; Ea propter Generosos Dominos Georgium Görgey de eadem et in Topporc et Johannem Petansky co deputavimus humillime instando quatenus Excellmae ac Illma. Dominatio eosdem non modo indubitatis Ablegatis nostris agnoscere, verum etiam gratosissimo suo Patrocino eisdem adesse, ac extunc optata cum Consolatione rursus ad nos remittere diquaetur, Cujus Gratiae et Patrocino Nos humillime dum recommendamus, manemus Semper

Excellentissimae ac Illmae
Dominationis Urae
Késmárk, 14. Marty 1721

Humillimi Servitores Augustano Evangelici Comitatus Scepusiensis.

Kivül 6 nemesi család pecsétje.

EXCELLENTISSIMO ac Illustrissimo Domino Comiti Domino Stephano Kohary de Csabrag et Szittnya Perpetuo in Murány Iudrii Curiae Regiae Sacrae Caesare Regiae Mattis. Actuali intimo Consiliario Colonello Incliti Comitatus Hontensis Perpetuo Supremo Comiti et Partium dicti Regni Hungariae Cis Danubianorum Confiniorumque Intermontanorum Vico Generali. Gralis item Campi marschall Locumtenenti et in negotio Religionis Dictaliter ordinatae Comissionis Praetudi Domino nobis gratosissimo.

Excellentissime ac Illme. Domine Comes Domine nobis gratiosissime.

Servitiorum nostrorum in gratiam Excellentissimae ac Illustrissimae Dominis humillimam Commendationem; Postea quam Nobis . . . intelligere hinisset idque maximo Cordium nostrorum cum aplansit in negotio Religionis Articulariter determinatam Commissionem hocce decurentis Mense Mortio in Regia Liberaque Civitate Pestiensis indubie inkvandam fore; Hinc Perillustrem ac Grosam Dnum Georgium Görgey de Eadem et in Toporc pro ning datione et piomotione negotiorum nostrorum emedio Nostri co expedivimus; Progamus itaque Exellmam ac Illmam Cuaoneno. Uram humillime; Quatenus prementionatum Pedao Grosam Duam Georgium Görgey de Eadem et in Toporc pro indubitato ablegato nostro agnoscendo eidem Gratioso sive Patrocinio adesse, ac tamque gratiosa . . . optata cum resolutione ac Consolatione eundem ad nos remittere non dedignetur Exlma ac Illma Dnao vestra. In reliquo servet Deus dui Sanam eo incolumem ad vota cupita Exellmam ac Illmam Dnaonem vestram cordicitus precamur, ejusdemque Gratiae nos recomendantes manemus

Excellentissimae ac Illustrissimae

Dominis vestrae

Raho 20. Marc. 1721

*Humillimi Servitores Augustano Evangelicae
consecrini adicti Districtus Kis Hontensis.*

PERILLUSTRI ac Generoso Domino Georgio Görgey de Eadem et in Toporc Incliti Comitatus Scepusiam Tabulae Indriae Assessori Primario (Titulus cum competenti honore) Domino nobis Colendissimo.

Toporc.

Perillustri ac Generose Domine Due et Fautor nobis colendissime.

Salutis voto Servitiorumque nostrorum obligatissimorum propnissimam commendationem. Perillustrem ac Grosam Dnaonem Uram ex relatione quorundam Amicorum, mimis, pro voto nostro, bona Irui valetudine, quod agre votis nostris relatum habemus, ex animo tamen Sincero precamur, Divina Majestas Gratia Sua Succurat; assestumque haste us Sanitati minus conducibilam gratiose avertere pristinoque Sanitati illecta Eandem Perillustrem ac Grosam Dna Uram restituere diquet: Ex quo antem in nogitiis uris Sua Duavi Perillustri per optime coquitis, ad praesens non haberemus informationem de negotiis Communitatis ura Commissionaliter actis: Ieireo praesentium Exhibitores, Egregios, Prudens, ac Circumspectos Dnos Joam Georgium Fruhauss et Samuelem Richter, Confratres nostros ad Eandem Perillustrem ac Generosam

Duarem expediendos esse duximus, officiosissime rogantes, Per-
illustris ac Grosa Duao ura Propositionibus corundem une uri
flendis non modo fidem indubitatem adhibere; Sedetiam petitis
amicissimum assensum praebere, ipsoque effectu enudem nos
omnes contentare Favorem in praemissis nobis extandum obviis
occasionibus demerendum pallicemur, Prestit Duave Ura Divino
Favori commendantes perseveramus

Praetis Duavis Ura

Leuchovie Die 9 May Ao. 1723

*Ad Serviendum parattmi N. Antistites et
Seniores Conun Evan. Leuchovies.*

WIER RICHTER, BERGMEISTER-RATH.

Eltesten Vormunder und gantze Gemeine, des Uhr-Alten Kö-
niglichen Freyen Berg-Stadt Göllnitz. In Obern Kreis der Kron
Ungern gelegen, Thun und hiermit diesen unsern Öffentlichen Brieffe
Jedermaeniglichen, Hohes und Niedriges Standes, wes Wurden,
Ampten, Namens und Wesens die sein, Unsern Freundlichen Un-
tertaenigen und Gehorsamen Gruss, und geneigte willige Dienste
anvor. Neben Maenniglichen bekennd und Docirlichen schriefften
beweislich ist, Als nach Alten vielfältigen Kriegs-Führungen sich
begeben, das in Anno 1556 unsere Göllnitzerische Mannschafft wie-
der den Feind Franciscum Bobok sich müssen wehren, der da un-
sere Uhr-Alte Koenigliche Freye Berg-Stadt Göllnitz nicht nur allein
Ausgeraubet und Geplindert, sondern auch alles Vieh weg getrieben,
die voellige Mannschafft nieder gehauen bis auf Zehen lebendige
Menschen, Das also Göllnitz und Kirch ein Verwüsteter Ort geblie-
ben. Nach diesen aber, so haben sich fromme Ewangelische Christen
gefunden aus Fremden Ländern, die da sich wiederumb Wohnhaff-
tig eingelassen haben, zurselben Zeit in den Ungerland nach voll-
endeter Augspurgischen Confession. Also das auch bey uns in
Göllnitz eine lang Muest stehend Kirche, samt den Altar die Evan-
gelischen Christen angenommen, wieder selben auch viel Documenta
sich Augenscheinlich befinden, was Ewangelische Christen, als
treuehertzige Huelffe gethan. Anlagend unsere Grund Obrigkeit, ist
die Hoch Graeffl. Csakische Familia; anjetzo aber unter der gewalt
des Hoch Edl. gebohrnen und Gestrengen Herrn Thomas Syrmay
sind.

1. Erstlich befindet sich neben den Hohen Altar ein Eppita-
pium, welches in Anno 1573 Herr Leonhardius Kreuter ein Ewan-
gelischer hat lassen auffrichten.

2. Anno 1613 Jahrs ist die Orgel von Ewangelischen von Neue
aufferbauet worden. Zurselbigen Zeit ist gewesen der Ehrwuerdige
Herr Pfarrherr David Spillenberger.

3. In den 1620. Jahr sind 2 Chor Auffgerich worden von den Ewangelischen.

4. In den 1626, Jahrs sind die drei Stueck, Nemlich das Crucifix, der Tauf-Stein, das Hoeltzerne gewoelb oben in der helffte der Kirche von Ewangelischen auffgerichtet worden.

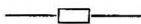
5. In Anno 1627 Hat der Ehrenveste Herr Johannes Starck ein Chor lassen auffrichten wo die Schul Knaben drinnen sitzen.

6. In den 1631 Jahr ist die Cantzel von neue auf von Ewangelischen auffgerichtet worden.

7. In den 1637 Jahr Gegatter vor den Hohen Altar durch die Ewangelischen auffgerichtet worden.

8. Anno 1690 hat eine Ehrbare evangelische Christliche Gemein, einen ansehnlichen Bau und Steuer an der Christlichen Kirchen gethan, Nebens verneuerung der Untergangenen Drey Pfeyler, so wohl auch an den Gebaue der Mauer ist verbessert worden, und auch noch bis dato durch die Evangelischen in Bau gehalten wird. Folget die Verfolgung in den Anno 1671 Jahr den 21-ten April ist durch den Herrn Bischoff Georgius Barsony uns gewaltsammer weise die Christliche Kirche entnommen. Und der Ehrwürdige Pfarrherr Mencislaus Ritzman Verfolget und Vertrieben worden. Nach diesen, als man geschrieven Anno 1682 am Tage Verklaerung Christi ist von Ihro Graeffl. Gnaden Herrn Tökely seinen Commissari Feygl Ferrentz wiederumb unsere Kirche zurück gegeben worden, ist geblieben bis in das Anno 1787. In den Anno 1687 ist abermal der Pater Haffkay, sammt beywesenden Herrn Görgöy Ferrentz und Herrn Lossinszky wie auch Dössöffy Gabor uns die Kirche weg genommen worden und uns an das Freye Religions Exercitium gewisen, welches wier auch bis in das 1690 Jahr gehalten, der Herr Pfarrherr ist gewesen Martinus Kudolini. In diesem Anno 1690 ist wiederumb ein befelch von Löbl. Capitel gefolget, dass sie dem Herrn Pfarrherr damit haben vertrieben und Verfolget. In den Anno 1703 ist abermahl bey den Fürst Rakoczy Ferrentz zu seiner Zeit wiederumb durch den Meltzer Janos die Kirche uns Evangelischen übergeben worden. Ist geblieben bis in das Anno 1710 mit allen zugethanen Mitteln. Dieses Jahr 1710 ist sie wiederumb durch den Maysto von Hansdorf sambt seinen Labantzen weg genommen worden. Was aber anbelangt die Evangelisch gebliebenen Bürger und Inwohner betreffend 103 ohne Juengling, Frauen und Jungfrauen. Die Catholischen Inwohner 6. Die zugelaufenen Catkolischen 9. Zu einernachricht wird gemeldet, das wir keine Wissenschaft bey dieser Uhr-Alten Kirchen haben; Wenn; und in welcher Zeit sie erbauet ist, auck keine Jahrzahl nirgend erfinden koennen. Drinnen wier finden und gestehen dass die Alten Bilder und Figuren von der Alten Zeit heran verblieben sind biss dato, und von den Ewangelischen unberuehrt gelassen. Geben wier auch zu wissen, das bey Vormahligenzeiten bey gehal-

tenen Exercitium Religionis sind auch die Glocken sambt den völligen Stolaribus gehalten worden. Dumehrer Krafft und Beglaubigung haben wier diesen unsern Offenen Brieffe nicht nur allein schriftlich von uns geben wollen, sondern auch denselbigem mit unsern der Gemein groesten Stadt Insigill Bestaettiget. Actum Göllnitz die 12 Februar 1721.

XIII. nemzedék 1530-tól 1610-ig.

I. PÉTER FIA : 1. Simon.

I. JÁNOS FIAI : 2. Péter, kit Ulászló 1504-ben maga elé idéz, mert a káptalan Fűtő Pál nevű jobbágyát lakásáról az erdőbe üldözte és 100 dénárját erőszakkal elvette. 3. Simon 1488.

IV. SIMON LEÁNYA : Heléna, férje 1543-ban Répási Zozna János.

V₁. PÉTER FIA : 5. István 1417.

V₂. GÁSPÁR FIA : 6. Márk 1530.

IX. LÁSZLÓ GYERMEKEI : 7. Zsófia, 1522-ben férje Szentandrassy Lőrincz. 8. Bora, férje Petróczi Szakács Boldizsár, kitől fiai János, Sebestyén, Péter és Márton. 1551-ben perli testvérét Lőrinczet 230 forintnyi tartozása miatt. 9. *Lőrincz*, neje Kolcs-hosszumezei Körtvélyessy Margit, mely család közös törzsszel bír a Rákócziakkal. 1542-ben a kisvármegye által kiállított 5 harcos vezetője. Úgyanez évben I: Ferdinand király megdorgálja, mert a zülött életű János prépostnak megtagadta a dézsmát. 1539-ben 150 forinttal tartozik Ipolyffy Miklósnak. 1541-ben beiktattatik a görgői és répási birtokba, mely utóbbi részét 1549-ben elzálogosítja Bornemissza Benedeknek. 1548—55-ig szepesi alispán s talán ő az, kiről a krónika följegyezte, hogy egy alkalommal Görgey alispán és a lőcsei polgármester, kiki a maga területén vadásztak. Görgey kutyáját, mely átment a lőcsei területre, a polgármester agyonlőtte, Görgey pedig a kutyáért a polgármestert. A polgármester barátai felkapván a holttestet, körülszaladtak vele egy területet a görgői határból s ily módon „véren“, akkori szokás szerint egy darab földet szereztek s mint a tények igazolják, meg is tartották.

Ezen esetből kifolyólag, míg a per tartott, a megyegyűlések Görgön, az alispán lakásán tartattak. A per végeztével, mely Görgey javára dőlt el, Görgey egy ízben berándult Lőcsére megyegyűlésre, de alig lépte át a felvonóhidat, midőn mögötte a rostély lezuhant és a meggyilkolt polgármester utóda Fabricius, Görgeynek a helyszínén fejét vétette. Talán ez esetből kifolyólag rendez-

ték 1582-ben végleg a határt Görgő és Lőcse közt, 1000 magyar forintot szabván ki a határsértő félre.

Testvérei még Lőrincznek: 10. Kata és 11. Márton kanonok.

X. PÉTER FIA: 12. László 1493.

XIV. nemzedék 1560-tól 1640-ig.

I. SIMON FIA: 1. Vilmos 1575.

II. PÉTER FIAI: 2. János, ki 1538-ban eladja a Polyánkai családnak gebelfalvi részét 63 ezüst forintért, bir azonkívül Görgön és Répáson. 3. Lőrincz 1588.

III. SIMON LEÁNYA: 4. Júlia 1532.

VI. MÁRK FIAI: 5. János és 6. György, kikhez 1572-ben Miksa császár egy leiratot intéz, mely felszólítja Görgey Kristófot és Lászlót, adják vissza Jánosnak és Györgynek azon birtokokat, melyeket Görgön, Felső- és Alsó-Répáson, nevezettek atyjától Márktól kicsikartak.

IX. LŐRINCZ GYERMEKEI: 7. Urssla, 8. *Kristóf*, ki már ág. evangélikus. Első neje Monoky Borbála, János leánya. második neje csetneki Chetneky Zsófia, László leánya. Alispán volt 1567—1570-ig, 1574—1580-ig, 1585—1588-ig. Követ 1572, 1574 és 1583-ban, 1593-ban elcseréli kaczvini birtokát Palocsai Horváth Györgynek busóczi birtokáért. 1570-ben perben áll Lőcsével Toriszka birtokjoga miatt. 1580-ban elcseréli megyaszói birtokát Busóczért, melyet 1579-ben a kamarától kapott zálogba 2000 forintért. 1590 táján gondnoka a szepeskáptalani helynök, Váraljai János fiának. 1581-ben osztozik testvéreivel oly módon, hogy Kristóf és örökösei Topporczot és annak kegyurságát, míg László és Benedek Görgöt és kegyurságát kapják. Schönwald dézsmáját pedig közösen birják. Kimondatott továbbá, hogy a prédikátoroknak a parasztok adják a dézsmát. Az iskolai jövedelmet, mit eddig elhanyagoltak, kiadják a tanítónak, valamint az iskolát is felujtják. Ha a földesúr családjában házasság fordul elő, minden jobbágy ad egy forintot, tyúkot, libát, ökröt és egyéb élelmiszert. Ha fonóba, vagy egy közös pohár borra összejönnek, 12 forinttal büntetnek. Az utakat és hidakat jó rendben tartják, ki e robotba el nem jönne, 1 forint bánatpénzt fizet. Idegen helyű malomban őrölni tilos. Ünnepeken minden jobbágy és zsellér egész családjával, kivéven egyet, ki házőrzőnek marad otthon, jelen tartozik lenni a prédikáción, ki ebben engedetlen, attól a földesúr 10 dénárt fog szedni a templom javára. E parancsnak teljesülését ellenőrzendő a földesúr megbízható öröket fog felállíttatni.

1570-ben testvéreivel és Körtvélyessy Lászlóval békésen megegyezik a

rákóczi, morvai zaloki, zuhai birtokok osztálya ügyében, melyek nekik nagyanyjuk után jutottak.

1584-ben testvéreivel anyai jussát Koncsházán és Homokon Körtvélyessy Lászlónak adja.

1559-ben a nádor megerősíti őt és Kubinyi Lászlót a görgői két kuria és a felsőrépási birtok tulajdonjogában, mely Görgey Vilmos halálával reájuk szállt.

1569-ben II. Miksa császár őt és testvéreit megerősíti és újra nekik adja Topporczot, Alsó- és Felső-Répást, Tót-Görgőt, Farkasfalut, Horanszkrét, Schönwaldot és Kistopporczot.

1576-ban Podolinnal határpert folytat, melyet a magyar király és lengyel király kiküldöttei az ő javára döntenek el.

1581-ben, miután testvéreivel megosztozott, megajándékozta a topporczyi templomot földekkkel, melyeknek egy részét ma is birja.

8. Kristóf és testvére 11. László alapítják 1580 körül a görgői mágnásiskolát, melynek tovább való fejlesztésében kiváló része van nevezett Kristófnak és testvére László fiának, Jordánnak.

1670-ben az iskola Görgőről áttéetett Topporczra, hol Görgey Illésben, Kristóf unokájában, Illés fiában, Jánosban, s János fiában Györgyben nagy pártfogókra talált mindaddig, míg György élete végén 1735-ben végleg meg nem szűnt.

Ez iskola tanítói a következők: Hrabcicus Illés 1614, Novatius Miklós 1616, Urbányi Jakab 1624, Fröhlich Sámuel 1626, Stankovits Mihály 1624, Simonides Pál 1627, Kopaliny János 1630, Brachius Menyhért 1628, Urbaniedes Lukács 1632, Petrovicius Dániel 1671, Culicis Jakab 1642, Kázar András 1660, Roszinszky Ádám, Balássy Mátyás.

Az eddig nevezettek Görgön, a következők Topporczon működtek:

Deák András, Mag. Sárossy János, Konitsch Mátyás, Katsany György, Velits László, Szitnay György, Breznay János, Valentiny Illés, Bely István és Farkas József.

Meghalt 1606-ban. Eltemettetett a topporczyi r. kath. templom kriptájában, hol az ő és fia István vörös márványból készült sirkövén a következő felirat olvasható:

Hoc Monumentum Generoso Domino Stephano Görgey de eadem posuit moestissima Marita Domina Susanna Segney de Lapispatak anno aetatis suae 38 vo die 29-a junii hora 6-a Matutina, Anno vero Christi 1619 morbu. Hic Stephani Görgey recubant post funera membra Sed mens aethereo vivit, ovat que sinu Vixit ut a Christo Mariens Politeuma perenne, Susciperet, Mundi s ingulo vana ratus Quando et enim videt praesentis gloria vitae Reperit, imo fugit, non

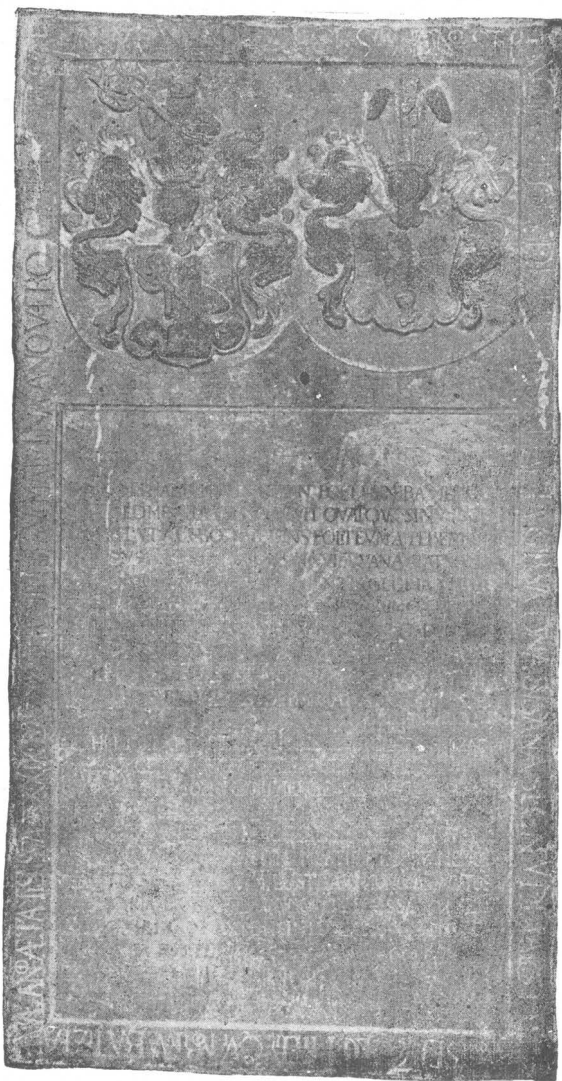
fugit, imo perit Ergo disce mori, mortalis perne caduca Vita brevis, quam sit, nos cere quid sit homo Illustris de te post mortem fama loquetur Fulgebis velut Sydera clara Polo Reno: 1664. Christophori et Stephani Generoso Stemate sacras Görgöi dum exurias contegit iste rogus Illum cum Sophia Csetneky de Coniugeiat Illum Cum Susanna Segney Marmoris urna foveat. Junxit amor, et patrie Nicolaus morte Maritam Christinam Stansitch mortis, et ipse memor. At Ansiste gradum lustrans monumenta viator dic pia Görgöi dum moliter ossa cubent Hæc stri Görgöi de spi Nicolaus Marmora struxit Tupia posteritas nos venerare roges. T. M. D. K.

Magyarúl: E síremléket nemzeti Görgy István úrnak állítá legbánatosabb neje, nemzeti lapispötaki Segney Zsuzsanna úrnő, szeretete jeléül készítette férjének, ki meghalt Batizfalván élete 38-ik évében, junius hó 29-ikén reggel 6 órakor az Úrnak 1619-ik évében. Itt Görgy Istvánnak nyugosznak csontjai a temetés után, de lelke az Örökkévalónak keblén él és diadalt ül. A világ dolgait hiúságnak tekintvén, úgy élt, hogy halálával megnyerhesse Christustól az örökkévaló polgárságot. A jelen élet dicsősége ugyanis midőn reád mosolyg, akkor múlik el, sőt elrohan, nem is rohan el, de megsemmisül. Tanúlj tehát halandó meghalni, vesd meg a mulandót, mivel rövid az élet, lásd be, hogy mi az ember. Holtod után fényes hírnév fog rólad beszélni. Ragyogni fogsz, mint az égen tündöklő csillagok. E síremlék a nemes vérből származó Görgy Kristóf és István tiszteletreméltó hamvait fedi, a márvány hamvveder amazt nejevel, nemes Chetneky Zsófiával, emezt pedig Segney Zsuzsannával őrzi. Nagyatyjához és atyjához csatolta halálában Stansits Krisztina nevű nejét Görgy Miklós, ki maga is gondol a halálra. Te pedig, ki e síremléket nézed, állj meg vándor, mivel itt Görgy jámbor csontjai nyugosznak, önönmagának Görgy Miklós emelte. Te jámbor utókor tiszteld a sírokat!

További testvérei Kristófnak: 9. Dorottya; 10. Mária; 11. *László* szintén ág. evangélikus, Rudolf király udvarában élt, hol Coppel Kristóf kancellár leányát, Hedviget vette nőül. Hazatérvén, 1581-ben alispán, 1582-ben követ, majd a kassai kamara főnöke lett s mint ilyen halt meg 1595-ben, amikor nagy pompával szállították Görgőre, hol a templomban van eltemetve. 1526-ban eladja Tőke Kristófnak farkasfalvi jószágát. 1592-ben neje zálogba veszi 1100 forintért Lórántffy Pál borsodi jószágát. 1573-ban a szepesi káptalannal egyezményt köt, mely szerint azon görgöi lakosok, kik a káptalan alá tartoznak, a dézsmát egyenesen a káptalannak fizetik, míg a Görgy család alá tartozók csakis a helybeli papnak adják tizedüket, a plebános azonban tartozik a káptalani alattvalóknak is a szentségeket kiszolgáltatni.

Ezzel a pap függővé lett a földesúrtól, mi hatalmas eszköz volt a protestantizmus terjesztésére.

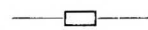
12. István 1553; 13. Márton 1559-ben megbízta Lászlót, hogy ha a királyi ügyész a Márton kanonoktól kapott birtokait megtámadná, mondjon ellent. 14. Katalin, Recskey Zsigmondné; 15. Benedek, ki nem tért át a protestáns hitre és összes utódai r. katolikusok maradtak, neje Frichy Anna.

GÖRGEY KRISTÓF ÉS ISTVÁN SIREMLÉKE.

dezte és hazahozván, visszahelyezte rokonai által elfoglalt birtokaiba. 1604-ben zálogba veszi 2500 forintért Thököly Sebestyén hódermarki és vibornai birtokát. 1615-ben megveszi Csorba János részét Felső Répáson 300 forintért, 1616-ban pedig Segney Zsigmond busóci részét és malmát 1200 forintért. 1615-ben elzálogosítja 2000 forintért Margit nővérének csetneki birtokát és egész anya

1575-ben megveszi Csorba Andrásztól a felsőrépási malmot 110 forintért. 1585-ben zálogba veszi Szentandrassy Margit birtokát 75 frtért Pikfalván és megveszi Király Pál 33 holdas birtokát Kisóczon 200 frtért, 10 szepesi mérő rozsért, 1 szekér szénáért és 2 juhért; 1593-ban pedig zálogba vesz a káptalan-tól 200 forintért egy telket Farkasfalván, egyet pedig Csontfalván.

XV. nemzedék 1590-től 1670-ig.

III. LŐRINCZ FIAI: 1. Kristóf és 2. László.

VIII. KRISTÓF GYERMEKEI: *Topporci ág*: 3. Zsófia, első nejétől, férje Berthoty János. 4. *István* született 1580, neje lapispataki Segney Zsuzsanna, János leánya. Gyermekkorában rokonai elüldözték Topporcra és ő a prágai kancellár udvarába került, hol őt Lépes György magyar kancellár felfe-

jussát, mely zálogpénzen földet vesz Budaméren, Terebón, Mérken, Segnyén, Kőszegen, Felső-Kemencén Sárosmegyében, továbbá Busócon, Malduron, Szentgyörgyön, Kis- és Nagy-Lomnicon. Ezen okmány szövege :

Én Görgey István, néhai vitézlő idősbik Görgey Kristóf fiai fiannak Zsigmondnak, Anna és Zsófia leányaimnak részét magamra vállalván, vallom ez levelem rendiben, hogy én közelvaló hasznosb és jövedelmes jószágot akarván magamnak és gyermekeimnek szerezni, minthogy az idő és alkalmatosság azt hozza magával, hogy feleségem Segney Zsuzsanna, a néhai vitézlő Segney János úr leánya után való Sáros vármegye azon Segney ágon való Segney jószágot, úgymint két falubeli porciót azon Segney atyafiak jövedelméből, idegen kézből megválthatom. Ezek idegen kézből való megszabadítására és kiváltására vevén kölcsön megadás fejében nénémasszonytól, Görgey Margit asszonytól, az néhai vitézlő Máriássy András meghagyatott özvegyétől ezer magyar forintos aranyat, azaz ötszáz körmöczbányai, jó és igaz mértéken való magyar aranyat, minden aranyat két magyar forintnak számlálván, még megnevezett ezer magyar forint summa pénznek megfizetéséig vettem zálogba s mindjárt per manu kezéhez is eresztettem, az megirt néném Görgey Margit asszonynak Gömör vármegyébe való anyai Csetneki jószágomat, úgymint a Csetneki kastélyban és ahoz tartozó Csetnek és Dobsina nevű mezővárosokban, ahol Ockina, Zlavos, Vágfalva, Gusoly, Lehota Zlavajka, Csinik, Sebespatak és Zálóc, Gömör vármegyében ezenfelett Josvata és Perkota nevű falukban. Torna vármegyében lévő porciómat, ezekhez való szántóföldeket, réteket, mezőket, baromlegeltető helyeket, erdőket, berkeket, völgyeket, hegyeket, szőlőket, malmokat, hámorokat, bányákat, folyóvizeket, tavakat, halászó helyeket, pusztá helyeket és minden ezekhez tartozó hasznokkal egyetemben valamelyeket a boldogemlékezetű édesanyám Csetneky Zsófia asszony után igaz osztály szerint az én saját részemet vettem és ezideig birtam, ilyen okon hogy esztendőről-esztendőre se én, se maradékim az megnevezett néném Görgey Margit asszonynyal és az ő kegyelme mindkét ágon való gyermekeitől nem egyéb időben, hanem takarodás után, azaz esztendőnként Szent-Mihály napkor válogassam meg ez felől irt jószágomat, megint olyan hasonló módon, jó és igaz mértéken való annyi számú aranyokon, mely summa pénzt az megnevezett néném Görgey Margit asszony, vagy maradékai tartozzanak felvenni és az megnevezett jószágomat, minden pörpatvar nélkül megadni és kezemhez eresztetni énnekem, avagy maradékimnak.

A mostani mindenféle vetemény utáni hasznot pedig azonképen a szénát végezzük, hogy ezen télen én vihetem el, az jövő téli vetés alá pedig az annyi kőbölre valót ugarló és meg is hordott földeket hagyok; most néném asszony kezéhez a saját részem-ből adok, azokért az jószág megváltásakor megint annyi kőbölre

való ugarló és meghordott földeket tartozik nénémasszony az én földeimbe adni.

Továbbá a téli vetés kedvéért az megnevezett jószágomnak jövendőben való megváltásánál, tartozom Szent-Bertalan napkor nénémasszonyomat tudatni.

Ezt is végeztünk, minthogy a Csetneky jószágból való privilégiumokat Máriássy Ferencnek valami adósságáért, úgymint a Monoky Miklós úr Csetneky Anna asszony kiházásitásokor elköltött summa pénzének meg nem fizetéseért megtartotta, ha idő vártában nénémasszony az több atyafiakkal egyetemben, énszámomra is valamely pénzt ad az megnevezett privilégiumok megszabadításáért, tartozom az felől megirt jószágnak megváltásakor az sokszor megnevezett nénémasszonyt avval is megelégíteni.

Annak felette a megnevezett Csetneki kastélyban való rész, valami épületére is ha szükséges lenne nénémasszonynak az jobbágyak segítségét és munkáját maga erszényéből fizetni, azt is ugyanakkor tartozom megtéríteni.

Az jószágnak pedig törvény szerint való oltalmazására is ha kényszeritnék nénémasszony költetni, arra is hasonlóképen köteles legyen ezeken kívül is oltalmazni tartozom nénémasszonyt a jószágban.

Minthogy pedig most a szepesi káptalan és más megbízható helyek megbomlott félben vannak, a mig reformáltatik itt Szepesben, az vármegye előtt tartozom mindenekről az gyakorta megnevezett nénémasszonynak, vagy gyermekeinek a vármegye legelső gyótlésén vallást tenni és a vármegye pecsétje alatt erről lévelet adni.

Ezt is hozzá tévén, hogy ha a jövendőben a káptalan megépülend, itten Szepesben tartozom a nénémasszony, avagy maradéki megnyugtatasára, a szepesi káptalanba bemenni és ezen forumon is vallást tenni, ez levelet nekik adni, kire maradékim is kötelezve legyenek.

Mindennek bizonyosságára és erősebb voltára adom ezen levelemet a megnevezett Görgey Margit asszonymnak kezem írása és pecsétém alatt a vitélő Jászay Tamás deák és Máriássy Ferenc előtt, kik én akaratomból hasonlóképen kezékirásával és pecsétjükkel ez végzésünket megerősítették.

1615.

Görgey István, m. p.

Jászay Tamás, m. p.

Máriássy Ferenc, m. p.

1610-ben 15. Vilmostal, 17. Kristóffal és 19. Mártonnal egy birtokrészt kap a káptalantól Felső-Répáson és Görgön, melyet Görgey Simon, Péter fia 55 aranyért a káptalannak elzálogosított; e birtok részben kárpótlás akart lenni azon ékszerekért, melyeket a káptalan a görgői egyháztól kölcsönkért és aztán elzálogosított,

1618-ban a topporci parkban egy kis kétszobás házikót építtetett, mely 1875 táján romboltatott le. Ezen kertiház homlokzatán a következő, fekete kőbe vésett felirat volt olvasható:

Generosus Dominus Stephanus Gergey de Gergöe cum Generosa Domina Susanna Segney de Lapispatak Conthorali sua Carissima Sibi ipsis Liberis et Carissimis Et Amicis Sinceris Aedificari Errigi Extrui Currarunt Quos Omnes Trinitas Bene Dicat Sacro Sancta.
Anno 1618 Die I. Martii.

Magyarul: Nemes nemzetes és vitézlő Görgői Görgey István úr, nemes lapispataki Segney Zsuzsanna asszonnyal, szeretett nejével, magának, kedves gyermekeinek, hű barátainak öröme és mulattatására építette, állította és csináltatta. Kik mindnyájan dicsérik az Urat. 1618 március 1.

Ezen kő felett volt még a Segney és Görgey dupla cimer, melynek egyik része t. i. a Görgey cimer, a topporci kastély kapuja fölött van, most befalazva.

Meghalt 1619-ben Batizfalván, eltemettetett a topporci r. k. templom kriptájában.

Testvérei még: 5. Margit, első férje Máriássy András, szül. 1558, † 1608, második Bossányi Mihály 1615-ben még él. 6. Zsófia, Sulyok Istvánné. 7. Illés sz. 1574, † 1600 és 8. Márton sz. 1576, † 1600-ban; nyugosznak a r. kath. templom kriptájában Topporcon, hol is mészkőből faragott fegyveres képmásaikat viselő sirkövükön — hol Bocskai korabeli subában vannak ábrázolva — a következő felirat olvasható:

Hic Jacent duo nati gloriosi et egregii Domini Christophori Görgey Vicecomitis Kothus scepusiensis Elias et Martinus, quorum primus 26-o anno 5-o Novembris, alter 24-o anno 9-o Novembris periodum vitae attigit. Ad coelestem lucem translati 1600. Generosus Dominus Stephanus Görgey Fratribus suis gratitudinis ergo posuit.

Magyarul: Itt nyugszik nemzetes és vitézlő Görgey Kristóf urnak, Szepesvármegye alispánjának két fia, Görgey Illés és Márton, kiknek elseje életének 26. évében november 5-ikén, másodika 24-ik esztendejében, november 9-ikén érte el az élet határát. A mennyei világosságba 1600-ban vitettek át. Szeretetből állította testvéreinek nemes Görgey István.

További testvérek: 9. Zsuzsa, Péchy Gáspárné, majd Segney Bálintné. 10. Anna, Berzeviczy Bálintné. Volt ezeken kívül még négy fiu, kik azonban kiskorban haltak el.

XI. LÁSZLÓ FIAI: *Peletjei ág:* 15. Vilmos, kinek neje gocsith Károlyi Kata, szentimrei gocsith Ferenc és Barbarits Ilona leánya. 1618-tól 1622-ig, majd 1664-ben alispán; 1618-ban és 1619-ben követ, 1631-től 1651-ig táblabíró, Thurzó Szaniszló kegyeltje volt, birtokainak teljhatalmu prefektusa.

1625-ben főispánhelyettes, 1630-ban várnagy, 1632-ben topporci birtokát elzalogosítja Thököly István nejének, Thurzó Katának, 16. Jordán, neje Soós N. Garamszegről. 1596-ben követ, 1599-ben alispán. *Görgői ág*: 17. *Kristóf*

ILLÉS ÉS MÁRTON SIREMLÉKE.

első neje Thurzó Bernhard nejének rokona, második neje Faigel Ciriák leánya Kata, Pintér Mátyás özvegye. Fiatal éveit az udvarnál töltötte, onnét Thurzó Bernhardhoz Bajmócra került, hol első nejével ismerkedett meg. 1605-től 1609-ig és 1610-től 1617-ig alispán, 1609. és 1613-ban követ, 1614-ben főispánhelyettes, 1615-ben résztvesz a küldöttségben, mely a protestantizmus érdekében Lubomirszky lengyel hercegnél jár. 1627-ben megvesz Liszkán 500 tallérért egy pápa nevű szőlőt Káldy Márton kluknói jezsuitától, mely szőlőt ezen jezsuita ajándékba kapott Raszlavicz András-tól; 1651-ben 600 forintért elzalogosítja topporci részét Görgey Annának, Semsey

György feleségének, oly feltétel alatt, hogy Kristóf halálával azt örökösei visszakapják.

XV. BENEDEK GYERMEKEI: *Katholikus ág*: 18. Kata, Potturnyay Pálné. 19. Márton, kinek neje Sóváry Soós Anna.

1607-ben felszabadul Kristóf nevű unokatestvére gyámsága alól, s birtokait, mint látszik, nem a legjobb rendben veszi át, mert 1609-ben perben van a késmárkiakkal és Thököly Istvánnal, 1640-ben pedig a káptalantól perli almási birtokát. 20. Dorottya Hedry Zsigmondné; 21. Borbála Hedry Ágostonné.

XVI. nemzedék 1620-tól 1700-ig.

IV. ISTVÁN GYERMEKEI: *Topporci ág*: 1. Anna, sz. 1613-ban, Berzeviczy Lajosné. 2. Miklós, sz. 1615-ben, neje Stansits Horváth Krisztina. 1648-ban követ, 1677-ben elzalogosítja a busóci malmát Fejérváry Annának 120 forintért. 1681-ben tolvaj kurucok verik fel a házát Topporcon, amiért Görgey Jánostól kér elégtételt. Meghalt 1692-ben ápril 5-én délután 1 órakor. Eltemettetett a r. kath. templom kriptájában neje és fia mellé, kiknek fából faragott siremléke a következő feliratot viseli:

Generosae Dominae Christinae Horvath Stansitch de Gradecz Consorti Charissimae per Annos XXI et menses sex que die 8-a Junii 1662-o ac Filio Balthasari Görgeöi Anno aetatis 8-o et Mense 8-o, die 22-a Januarii 1656-o pie defunctis curavit, et posteritati, suae mortalitatis memor Nicolaus Görgey de Görgő ac inferius Christinae hic Stansich requiescunt assa cinisque Spiritus Aeternum, Coelliae regna tenet Conjugis et nati non immemor Nicolaus Görgeöius moerens, haec Monumenta dedit Balthasar Horvath Stansitch de Gradec filia Christina Nepotique dilecto fecit 1663-o M. R. P.

Magyarul: Nemzetes gradeci Stansits Krisztina urnőnek, 21 éven és 6 hónapon át legkedvesebb hitvesének, ki 1662. évi június 8-án, és fia Görgey Boldizsárnak, ki életének 8. évében és 8. hónapjában 1656. január 22-én halt el jámborul, a maga utódainak állította a halandóságra gondoló Görgői Görgey Miklós. Stansits Krisztinának nyugosznak itt csontjai, és hamva, lelke pedig a menyeknek országában lakik örökre.

E siremléket a hitvesére és fiára gondoló bánatos Görgey Miklós állította. Készítette legkedvesebb leányának és szeretett unokájának a buslakodó gradeci Stansits Boldizsár 1663-ik évben.

Miklós temetési zászlájának foszlányain olvasható:

— Dominus Nicolaus Görgey
 — Cottus—Scepus. Jur. Assessor vitae Annorum
 — 77 5-a Aprilis hora 1-a pomeridiana
 — ssimag Suspinia animam Creatori
 — cidissime abdormivit Anno 1692
 — moesti filii Sigism. et Nicolaus Görgeöi
 Alis pietatis ergo Vexillum curarunt.
 Hos Jacet in Tumbo Nicolaus
 — Nobilis et clarus nobilis —
 Cujus pietas cui Templa Schola
 Cujus et in — cognomen
 — — — — —
 Et juste exuegant Tuo —

Talán ő róla írja Förster Jenő 1650 időből a következőket:

„Görgey Miklós uram letévén szolgabírói tisztét, kereken kijelentette, hogy a világért sem áll többé kötélnek.

— Komédiázik ő kelme — gondolá az Univerzítás és csak megválasztották újra.

HORVÁTH KRISZTINA SIREMLÉK.

megnyugodva bólintott fejével: többet is megér az neki, hogy lerázta magáról a hivatal nyügét.“

További testvérek: 3. Ezéchiél, született 1616-ban, neje Máriaassy Zsuzsa.

Hiába jelentette ki ünnepelesen, hogy így meg amugy: nem fogadhatja el. Nemcsak a főispán, hanem maga Tarnóczy Mátyás csanádi püspök s szepesi prépost beszélt a lelkére ékes szavakkal.

Szegény csak fojtogatta magába indulatát, egyre azt hajtogatva, hogy nem, nem lehet. Végre is, hogy sehogyszem tudott argumentumot találni, hát felforrt benne a düh és vadul kirohanva, alaposan becsapta maga után az ajtót...

Összenéznek az urak: ez bizony „Széksértés“. Visszahívják és rácítálgják a törvényt, hogy 25 forint birságot fizet, amiért megsértette a Szék méltóságát.

Görgey uram gavallérosan a zsebébe nyul s azonmódon leteszi a birságpénzt — hát közben nem kiszalad száján valami cifra kacskaringós káromkodó szózat!

Nohát ezért is megmosták a fejét: „aki a lelket káromolja, fizet birságnak 12 forintot...“

Leszurta ezt is. Mikor pedig szerencsésen künn volt,

GÖRGEY ILLÉS SZ. 1618 † 1677.

1652-től 1665-ig táblabíró. 1647-ben követ. 1663-tól 1667-ig Thököly Istvánnal élénk összeköttetésben van. 1660-tól 1665-ig főispánhelyettes. 1673-ban Lipót királynál jár a fegyveres erővel elvett topporci templom érdekében, de célt nem ér.

4. Zsigmond, szül. 1612, neje Faigel Margit. Thököly István hive.

5. *Illés*, szül. 1618. Első neje Máriaassy Erzse, Máriaassy János és Palugyai Zsófia leánya. Második neje Keller Judit, Keller János és Komáromy Margit leánya. Gyermekai első nejétől vannak, kivéven Kata leányát. 1633-ban osztozik fitestvéreivel.

1665-ben egyezséget köt Miklós bátyjával, mely szerint 2 görgői jobbágyát Miklósnak adja egy kislomnici és egy maldúriért.

Illés a templomnak nagy pártfogója volt. 1650 körül Szent-Bertalan napján „menyő eset” a toronyra, a torony leégett, a harangok megolvadtak és azokat Illés itt a templom udvarán újra öntette hozzáadásával. Egy harangot pedig Ófárváról vett 106 forintért.

Ő csináltatta a toronyórát, az orgonát, a villámcsapástól megrepedt két támfalát. Meghalt 1677 április 16-án délután 4 órakor, nyugszik a topporci róm, kath. templom kriptájában, hol közös siremléke van fiával Jánossal és unokájával Györggyel.

Temetkezési zászlajának felirata, melynek egyik oldala a feszület előtt térdeplő illést magát ábrázolja, a következő:

Vexillum Lugubre Generosi Domini Eliae Görgey de Eadem
Görgő, Primarii Jurati Assessori Cottus. Scepus qui Divino dispo-
nente Numine gravissimo Morborum pelago fluctuans, atque exacto
59 Annorum Aetatis suae Cursu Die 16 labentis mensis Aprilis
circa 4 horam pom ridianam in Anno Currente 1677 fatali vitae
perfunctus Spatis, in Coelestem Patriam commigravit. Ejus Conjux
Generosa Domina Inclitha Keler, et Haeredes maestissimi fieri cur-
rarunt in memoriam Sui.

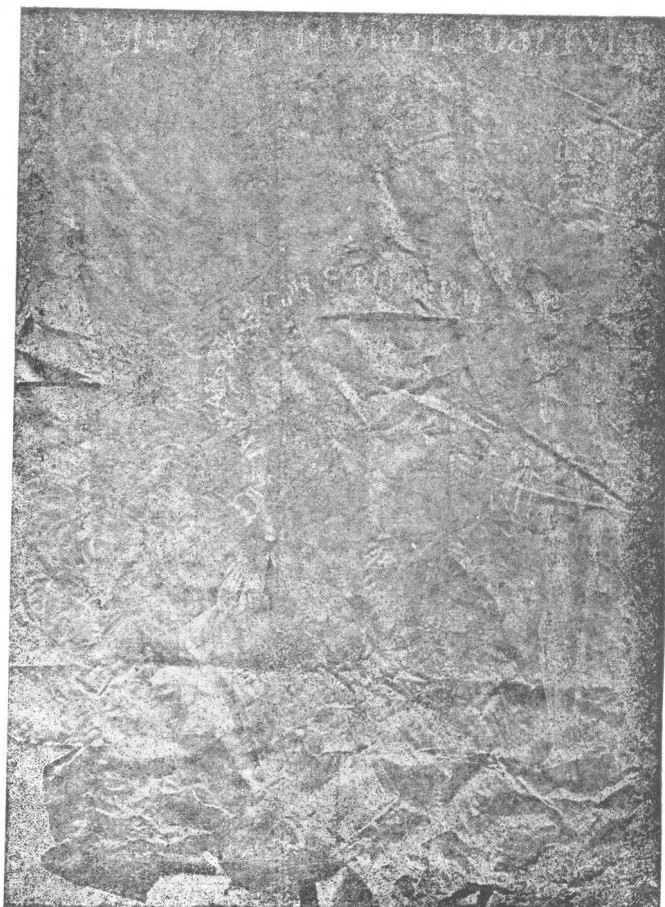
Elias in Tumba; est natus de Stemmata Görgey
Virtute excellens, ingenioque potens
Qui fulgens pietate bona perducere vitam
In votis habuit tum Deus ipse Aderat
Vive Deo siquidem vivit post funera virtus
In coelis patriam, pui bene vixit habet
„Domine in manus tuas commendo Spiritum meum“.

Magyarul: Tekintetes nemzeti görgői Görgey Illésnek, Szepsvármegye első tanácsnokának gyászlobogója, ki Isten intézkedéséből, a legborzasztóbb betegségek tengerén hanyattatva, 59-ik évének folyamán az 1677-ik év április 16-ának délutáni 4-ik óráján, befutva élete pályáját, az égi hazába költözött. Illés, ki e koporsóban fekszik, született a nemes Görgey nemzetségből. Erényben

kiváló, észben tehetséges vala, tündöklött a jámborságban, kegyes életre törekedvén, miben Isten segíté őt. Éljen Istennek, mivel a halál után is él az erény. A menyek országában van annak hazája, ki jámborul élt. Felesége, nemzetes Keller Judith asszony és szomorodott utódai az ő emlékére csináltatták.

Özvegye 1677-ben osztozik mostohagyermekével, amikor férjének temetési költségét, 128 forint és 38 krajcárt is megtérítik neki.

1665-ben Görgey Illést Veselényi nádor visszahelyezi szentgyörgyi malmanak birtokába, melyet tőle Dudás, Segney Albertnek embere eltulajdonított.

RÉSZLET GÖRGEY ILLÉS TEMETÉSI EMLÉKÉRŐL

További testvérei 6. Zsuzsa, kinek első férje Berzeviczy Zsigmond, második Fejérváry Zsigmond, kitől gyermekei: Zsigmond, János, István, Lajos, Anna és Zsuzsanna.

Ezeken kívül volt még Görgey 4. Istvánnak 5 gyermeke: 2 leány és 3 fiu, de ezek gyermekkorban meghaltak.

XV. VILMOS GYERMEKEI: Pelejteii ág: 12. György katona. Neje Semsey István leánya, Anna. 1652-ben testvére István és két unokatestvére Gábor és Ferenc, Jurmanics és Mráz kanonokoknak zálogba adják görgöi és répási birtokukat 800 arany forintért, hogy fentnevezett Györgyöt a török fogságból kiválthassák. 13. Judit, első férje Rudnay Zsigmond, második Hodossy Ferenc. 14. Kata, Semsey Jánosné. 15. István kuruckapitány, neje Puky Ilona. II. Rákóczy Ferencsel Lengyelországba bujdosott, de később hazatért. 16. *Vilmos*, szül. 1618-ban, meghalt 1703-ban, neje Armpruster Sámuel író leánya, Anna, Henriczy György özvegye.

Iskolákat járt, fiatal éveit az udvarnál töltötte, ahol 1656-ban nejét eljegyezte, ki az évben mint menyasszony neki ajándékozta pozsony-szentgyörgyi szőlőjét és egész menyasszonyi hozományát. Thököly Istvánnak hive.

XVII. KRISTÓF GYERMEKEI: Görgöi ág: 17. Zsófia, férje Dobay Gáspár. 18. Keresztély. 19. Jób, kinek első neje Raszlaviczy N., második Arszi Judit.

1620 körül Bethlen Gábor fejedelem nejének, brandenburgi Katalinnak udvarmestere. 20. Anna Semsey Györgyné. 21. Hedvig Szinyey Zsigmondné. 22. Kata. 23. Ráhel. 24. László, neje Hoffmann Zsuzsa, Thököly István hive. 25. *Gábor*, neje Potturnyai Erzse. 1648-ban ellentmond Rákóczy Györgynek sárospataki és ujhelyi birtokaiba való beiktatásának. 1671-ben vizsgálat alatt áll, mert az a gyanu terheli, hogy levelezésben állott Veselényi-, Nádasdy- és Zrinyivel, de a vizsgálat nem talált reá nézve terhelő adatot.

XIX. MÁRTON GYERMEKEI: Katholikus ág: 26. Elek 1690-ben főispánhelyettes. 27. Sándor, neje Gombos Erzsébet. 1658-ban répási részét 200 forintért Görgy Ezéchielnak elzalogosítja. 28. István, † 1645. 29. Ferenc, neje Teufel Margit. 1670-ben április havában I. Rákóczy Ferenc katonái által, Sándor testvérelével egyetemben, elfogatik Eperjes közelében, 80 császári katona társaságában igyekezvén Szatmárra. 1698-tól 1703-ig és 1713-tól 1719-ig labancpárti alispán. 1688-ban gróf Csáky István által a templom elkobzóbizottságban mint komiszárius küldetik ki. 1680-ban mint jégkárbecslő szerepel a megye részéről, amikor két ebédje és egy vacsorája a kis vármegye terhére 36 forint 60 denárba került.

1689-től 1695-ig, továbbá 1696, 1699 és 1702-től 1707-ig főispánhelyettes.

XXX. János első neje Baán Anna, második Erdödy Judit, harmadik Incédy Zsuzsa. 1657-ben a főispán kívánságára lépett a megye szolgálatába. 1667-től 1672-ig alispán, 1670-ben és 1697-től 1700-ig főispánhelyettes, 1652-től 1665-ig táblabíró.

XVII. nemzedék 1650-től 1730-ig.

II. MIKLÓS GYERMEKEI: Topporci ág Miklós vonala. 1. Benedek 1709-ben folyamodik Heister császári tábornokhoz, hűtlenségbe esett Miklós testvére birtokaiért. 2. Anna, Báan Tamásné. 3. Boldizsár született 1647, † 1656. 4. Zsigmond, neje Szmrecsányi Zsófia. 1725-től 1730-ig alispán, 1725-ben főispánhelyettes. 5. Miklós, Thököly hive, 1663 augusztus 5-én részt vesz a

A KÉSMÁRKI THÖKÖLY VÁR EGY RÉSZÉ.

párkányi harcban. 1694 novemberben Thökölynél van Likava várában 1662-ben pedig Árva várában. Neje Berthóty Anna.

III. EZECHIEL GYERMEKEI (Ezechiel vonala): 6. Erzse, Görgey Ferencné. 7. Anna, Berthoty Zsigmondné. 8. Boldizsár, neje Görgey Anna 1684—1697-ig alispán, 1700-ban labancpárti főispánhelyettes. 1690-ben Görgey János busóczi malomrészét zálogba veszi 80 magyar forintért. 9. Krisztina, Tőke Zsigmondné. 10. Zsófia, Ocskay Gáspárné, második férje Jelenfi. 11. Zsuzsa, Berzeviczy Pálné.

IV. ZSIGMOND GYERMEKEI (Zsigmond vonala): 12. Kata, Ghilányi Jánosné. 13. István, neje Grotkovszky Zsuzsanna. 1660-ban sziléziai Msana köz-

ségben fekvő nemesi kúriáját elcseréli Kata nővére, Ghilányi Jánosné, maldúri, busóczi és kislomniczi birtokaiért. 1664-ben kislomniczi birtokát eladja 100 forintért. 14. Anna, Berzeviczy Gáborné, majd Sztankav Gáborné.

V. ILLÉS GYERMEKEI (Illés vonala): 15. Anna, Pongrácz Sámuelné. 16. Kata, Palugyay Ádámné, majd Pongrácz Lászlóné. 17. Zsuzsanna, Pongrácz Kristófné. 18. Mária, Dobay Istvánné, 1681-ben topporczy részét 10 forintért elzálogosítja János testvérenek a háborus idők miatt. 1678-ban ugyancsak felvesz Jánostól 30 forintot. Egy fiu- és egy leánytestvére meghalt gyermekkorban. 21. *Kurucz János* született Topporczon 1639-ben, meghalt 1714-ben november 30-án, nyugszik nejével együtt a róm. kath. templom kriptájában. Neje nagyszuhai és ráhói Jánoky Anna Mária, Jánoky Gáspár és Szentiványi Julia leánya, született Ráhón 1651-ben, meghalt 1717-ben. Nővére volt Jánoky Zsigmondnak, II. Rákóczy Ferenc szenátorának és Farkasnak, Hontvármegye alispánjának. Részt vesz Thököly Imre és II. Rákóczi Ferenc felkelésében, valamint tudomása volt a Veselényi-féle összeesküvésről, Thököly István szolgálatában állván akkor.

Igy Thököly István udvarában látjuk 1663 március 20-án, mikor az állandó tartózkodási helye; július 10-én Thököly portékáival Árva várába indul. Augusztus 5-én részt vesz a párkányi harcban. Szeptember 6-án kiküldetésbe megy Lévára Szikszay és Dajkához, ahonnét 10-én tér vissza rossz hírrel. Október 22-én Lipcséből tér meg Thökölyhez Hájra. November 1-én Murányba indul és 12-én visszaérkezik Stubnya fürdőre azon üzenettel, hogy Thököly indulhat (hová?), 26-án hazatér Topporcza. 1664 október 3-án Szendrő várába küldetik Somodiról, 4-én levél érkezik tőle Thökölyhez, hogy a táborozás holléte bizonytalan. 5-én ő maga érkezik vissza Vendégibe oly hírrel, hogy a császártól levél érkezett, hogy az augusztus 10-iki vasvári béke megkötöttén, a seregek feloszlattassanak. 1666-ban többször látjuk Thökölynél, így január 20-án, április 4-én. 1668-ban április 26-án Beszterczére küldetik Thököly által Rózsahegyről Hidvégihez, honnét 27-én visszaérkezik és 29-én Illésházyhoz indul. Május 19-én levelet vár tőle Thököly Bécsből, mely helyett azonban ő érkezik meg 24-én Alsókubinba. Junius 5-én újra küldetésbe megy Trencsénbe Rózsahegyről, honnét 11-én érkezik vissza, de újra küldetésbe készül Illésházyhoz. Julius 1-én Nádasdytól tér vissza, hol Balassa ügyében járt.

Ezután Varsóban járt, honnét szeptember 5-én érkezik vissza. 1660 elején ismét Bécsbe küldetik, hová február 7-én érkezik s 22-én ismét Rózsahegyen van. Küldetése célt nem érven, 26-án hazatér Topporcza.

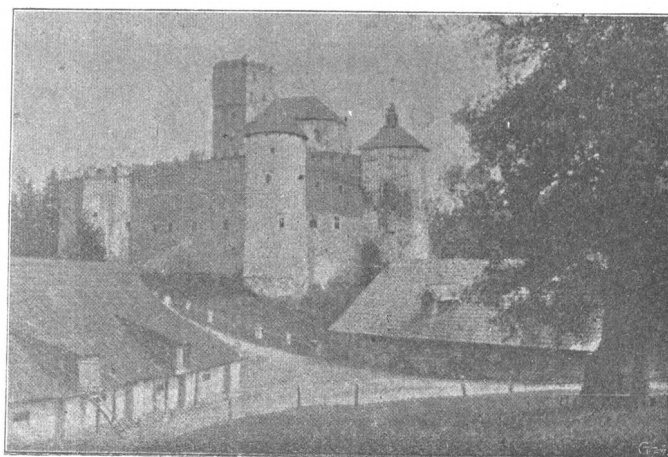
1678-ban elzálogosítja birtokai egy részét 3000 forintért azon okból, mert a Thökölynél töltött idő alatt igen nagy költségei voltak.

1679-ben osztozik atyai örökségén testvéreivel és mostohanyjával, Keller Judittal.

1680-ban megveszi Susanna nővére busóczi részét, 1682-ben Lőcsének Thököly Imre részéről várparancsnoka.

1793-ban ápril 14-én kikapja neje részét Jánoky Gáspártól, ki 1673-ban elkobzott birtokait visszakapván, azokat felosztotta.

1683-ban Lengyelországban jár, de augusztus 5-én ismét Lőcse és Dunajecz vár parancsnoka, s mint ilyen elfogatósi körlevelet bocsát ki mindazok ellen, kik Thököly táborából megszökvén, utlevél nélkül kószálnak, Lőcsére parancsolván őket elővezettetni. Szeptember 15-én a lőcsei őrséggel és jobbágsággal ostrom alá veszi a szepesi várat, az ostrom november 11-éig tart, de célt nem ér. Ez évi lengyelországi küldetése Thököly és Lipót békekötésének érdekében történt, s eredményeképen december 16-án Sobiesky III. János

DUNAJECZ VÁR.

lengyel király Lublóról levelet ír neki, melyben értesíti, hogy proposícióit Felberson csorstini várparancsnoka fogja vele közölni.

1684-ben Thökölynél jár, mely idő alatt egy Furár Dániel nevű szélhámos, kit Görgey szabadított meg láncsaiból Dunajecz várában, feladja Dunajecz várát.

Görgey János visszatérvén Thökölytől, szintén fogságba esik és 60 kurucz fogolylyal együtt Dunajecz várába záratik. Fogságából ugyanez év december hó 24-én szabadul meg, midőn a 60 kurucz fogoly a vár császári őrségét ártalmatlanná téve, a várat ismét hatalmába keríti.

Miután 1685-ben Thököly a nagyváradi pasa fogságába kerül, Görgey is meghódol.

1686-ban Szepesvármegye részéről mint követ jár Caraffa császári tábornoknál a szállitmányok és katonai adókkal leszámolni.

1690-ben kéri a kir. kamarát, adná neki vissza zempléni és honti birtokait.

A Bécsből hirdetett amnesztia után elkobzott birtokait visszakapja és Topporczon él II. Rákóczi Ferenc fölkeléséig.

1686-ban elzálogosítja busóczi részét 100 forintért, melyet szépanyja

Eschel György

Elias Görgey

Topporczai Görgey János

Görgey György de Topporcz

Topporczai Görgey László

KURUCZ GÖRGEY JÁNOSNAK,
 APJÁNAK, NAGYBÁTYJÁNAK, FIÁNAK S UNOKÁJÁNAK NÉVALÁIRÁSA.

Monoky Borbála után örökölt. Ugyanez évben zálogba veszi Lőcsétől Ulozsát 400 forintért.

1691-ben március 9-én Gróf Rákóczi Erzsébet II. Rákóczi Ferenc nagynénje, felmenti Görgeyt azon tartozása alól, melyet azzal szerzett, hogy 1687-

ben a háboru folyamán, lessniczkolostori birtokáról, élelmezési célokra, juhokat hajtatott el.

1698-ban osztozik Schönwald egyharmada felett unokatestvéreivel Zsigmonddal, Miklóssal és István fiával Ádámmal, mert István már akkor nem él.

Schönwald, melynek jövedelmét a család közösen élvezte, 1697-ben osztatott fel a három főág szerint, még pedig a topporczi ág Kristóf utódai kapták a nyugati egyharmadot, a pelejtei és görgői ág együtt mint László leszármazottjai kapták a középső egyharmadot és a katolikus ág Benedek utódai pedig a keleti egyharmad részt.

Ezen osztálylevél négy ivre terjed s Lócsén Budaházy András által van aláírva.

1698-ban neje Jánoky Mária 400 forintért elzalogosítja jánoki részét Zábreczky Jánosnak és ugyanez évben 1000 tallérért nagyréti birtokát Weisz Györgynek.

1686—1695-ig táblabíró, 1688—1689-ig főispánhelyettes, 1703—1706-ig Rákóczi Ferenc részéről alispán.

1702-ben Lengyelországban van kiküldetésben Ladamirszky Tódornál határügyben. 1703-ban levelet ír II. Rákóczy Ferencnek, felajánlván szolgálatait, e levélre október 31-én Tokajból válaszol Rákóczi, kifejtve ajánlata fölötti örömét és biztosítja kegyelméről.

Midőn Lócse 1703 októberében Rákóczi seregei előtt kapitulál, nagy része van ebben Görgey Benedeknek, a vármegye jegyzőjének, ki a husz pontból álló kapitulációt szerkesztette.

Görgey János ekkor a vármegye kuruc insurrekciójának parancsnoka lett és november 12-én a labanc Görgey Ferenc helyett alispánná választatik.

1703 decemberében Rákóczi figyelmezteti a Berthóty Ferenc által kiállított passusoknak szigorú kezelésére és nagy vigyázatra, megdorgálván őt, hogy a német sereg bevonulását Szepes várába meg nem gátolta.

1704 január 3-án a szepesi vár parancsnokává neveztetik ki s mint ilyen az alábbi instrukciót kapja Rákóczitól:

1. Eskettesse meg katonáit Rákóczi hűségére.
2. A strázsának kiállítása mindég egy bizonyos időben történjék a kapuzáráskor, valamint a jel napszálltakor bizonyos időben adassék ki.
3. A várba senki be ne bocsáttassék Görgey engedelmével nélkül.
4. A katonáknak tisztességes fizetés adandó.
5. A municióra nagy gond fordítandó, ha fogytán van, gróf Bercsényi Miklóstól kérendő.
6. Élelmiszer dolgában járjon el takarékosan, annak gyűjtésére, ha még nincsenek, állíttasson fel éleltárakat.

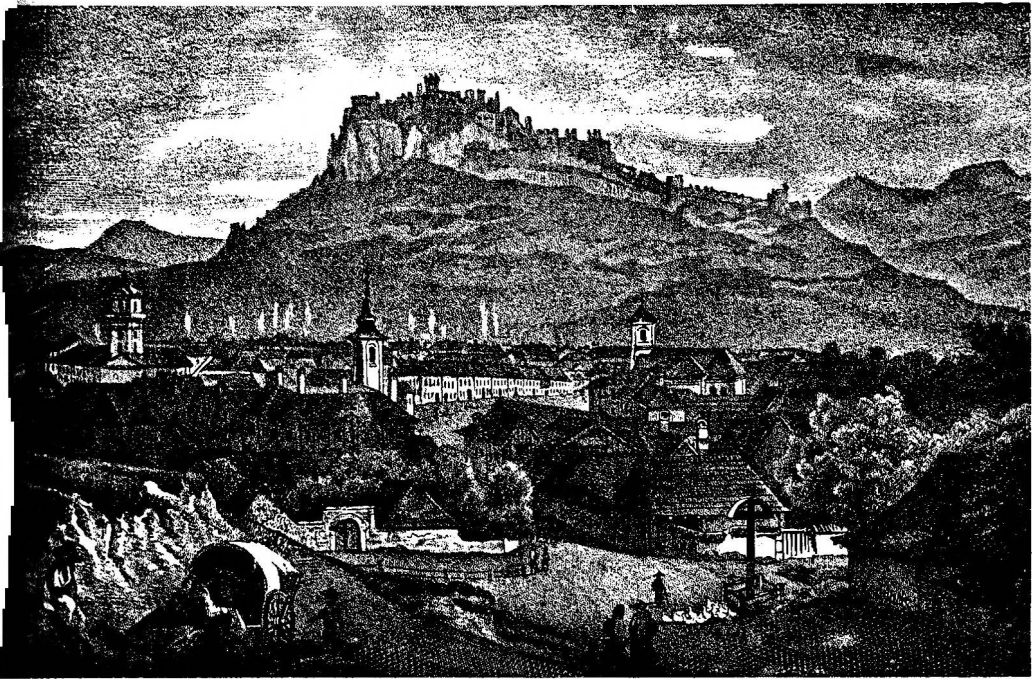
7. Órjاراتok küldendők ki, egyrészt Bercsényi tudositására, másrészt hírek gyűjtésére.

8. A hibássá vált várrészek szorgalmasan javítandók.

9. Az ellenséggel se nyiltan, se titkon ne levelezzen senki.

10. A falvakban utlevél nélkül csavargó idegenek elfogattassanak.

Görgey János, midőn Szepesvár parancsnokává neveztetik ki, az alispán-ság alól való felmentését kéri Rákóczitól. Ezen kérésére válaszol Rákóczi január 15-én Tokajból, kifejtvén, hogy a haza érdekében tartsa meg mindakét tisztet, mert arra őt hivatottnak véli.

SZEPES VÁRA ÉS VÁRALJA.

Január 24-én ismét levelet ír neki Rákóczi, hogyha a vármegye dolgait intézendő, a várat elhagyja, ne fiát Györgyöt, de más tapasztalt embert bizzon meg a vár parancsnokságával. Továbbá, hogy pénz dolgában forduljon Berthotyhoz és a vár javítását sűrűsse meg, mert az ellenség közel jár hozzá.

Február 1-én értesíti Rákóczi, hogy csekélyebb fontosságú ügyekben forduljon Berthoty Ferenchez, kit a lengyelországi szorosok és körülfekvő várak főkapitányává nevezett ki.

Január 9-én Berthoty tudakolja Görgeytől, hogy a bányászok megérkeztek-e és kitisztították-e (mit?) továbbá, hogy mennyi életet öröltetett. A jelentéseket írásban kéri, valamint jegyzeteket a munició mennyiségéről és tudatja hogy a várórséget szaporítani fogja.

Ápril 8-án Rákóczi ír Görgeynek, hogy most a haza sorsa nincs oly vesélyben, ezért valakit a vár parancsnokságával ideiglenesen megbizva, menjen a megye ügyeit elintézni.

Junius 28-án Berthoty Róth Jánosnak egy levelét küldi meg Görgeynek, egyben tudósításokat és szállást kér katonái részére.

1705 elején Ráhón jár családi ügyekben, mert 1705 március 23-án Rákóczi útlevelet állit ki számára Egerben.

1705 szeptember 19-én a confederáló szécséni országgyűlésen a megye követe.

Ezen 19-iki gyűlésen a Görgeyek közül kivüle jelen voltak: id. Boldizsár, Lőrincz, Benedek, topporczy Ádám, Gábor, görgői Ádám, Miklós, ifj. Boldizsár, Vilmos, dráveczy György, topporczy István, görgői László és betlenfalvi László, tehát 14-en. 1706 ápril havában a protestánsok ügyeit rendező bizottságban szerepel, E bizottság ápril 8-án Pécsujfalván működik. 11-én délelőtt Szebenben, délután Nagysáron és Szinnyeujfalván vannak, ahová 20 falu népét idézik be 12-ére. 14-én Radácson 15 falut hallgatnak ki, 15-én Somosujfalun 11 falut, 16-án pedig Sóváron 5-öt, amely napon dolgaikkal eikészülve Eperjesre mennek.

1707 május 11-én a szepesi protestánsok Görgey Jánost és fiát Györgyöt teljhatalmu megbizottjukká választják, megbizván őket, hogy ügyeiket a júniusi ónodi országgyűlésen képviseljék.

Ugyanez év november havában az elzálogosított szepesi városok kormányzójának, Lubomirszky Tódornak egy Petrás nevű embere katonasággal rátör a Topporczon időző Görgey Jánosra, s őt fiával Györggyel együtt elfogván, kiszolgáltatja Lipótnak, ki őket Spilenberg yarába záratja.

Ez ügyben még ugyanezen hónapban ír Görgey felesége Rákóczinak, kérvén férje érdekében közbenjárását, mit Rákóczi november 16-án Sárospatakról irt válaszában meg is ígér, s megnyugtatta, hogy a kiszabadítás minden bizonynyal meg fog történni.

1708 május 20-án értesíti Jánoky Zsigmond Görgey Jánosnét, hogy férjéért és fiáért Tolvay Gábor már elment cserébe.

Október 23-án pedig Szerdahelyi János ír Görgey Jánosnénak, hogy Tolvay Gábor keze az egri püspök.

November 7-én Görgey János és fia már szabad, mert 9-én Lőcséről ír feleségének, hogy e hó 7-én egészségben megérkeztek Lőcsére, de innét való elmenetelüket nem tudják, mert a főgenerális gróf Bercsényi nincs itt.

Ugyane hó 25-én audiencián van Rákóczinál, kiszabadittatását megköszönni.

Ugyanez év december 22-én gróf Bercsényi tudatja vele, hogy Rákóczi méltatván érdemeit és a hazáért való szenvedését, őt Szepesvár és presidiuma parancsnokává nevezi ki, egyben tudatja vele, hogy az installációt Berthoty Ferenc fogja végezni. 1709 január 25-én Bercsényi utasítja, adja ki gróf Csáky Istvánnak a szepesi várban őrzött portékáit Kinizsy Jánosnak, a gróf komisszáriusának. 1709 január 27-én Rákóczi értesíti, hogy a Szepesbe küldött hadbíró Huszár Imre mellé adjon kellő katonai fedezetet. Ugyane hó 31-én Görgey Ferenc ír neki, miképen fedezze a széna szükségletét, ha másként nem lehet, karhatalommal.

Március 18-án értesíti Berthoty, küldje a volt szepesvári tiszteket Lőcsére, mert Kajáli Pál hadbíró törvényt fog nekik szolgáltatni.

November 9., 15. és 21-iki leveleiben Andrassy figyelmezteti óvatosságra, mert Gács vára vigyázatlanságból lövés nélkül elesett; továbbá értesíti, hogy takarmány hiányát fedezze, ha kell, karhatalommal, kiküldvén egy tisztet 30 katonával.

November 21., 23. és december 28-iki leveleiben gróf Bercsényi kitarásra biztatja Görgeyt az ügyek jobbrafordulását remélvén.

December 31-én Rákóczi ír, köszönnvén Görgey tudósításait és értesíti, hogy tudósítását akkor is küldje, ha választ azonnal nem kapna is.

1710 január 8-án Andrassy István listet kér a szepesi várból Lőcsére, s annak elhozatalára katonákat küld ki oda.

28-án Berthoty felszólítja Görgeyt, hogy ha a Lublóvár körül látható ellenség Szepesvár tájára jönne, ne fogadja valami barátságosan, továbbá, hogy küldjön Lőcsére 6 mázsa port.

Ugyane napon Palocsay György is ír Görgeynek, hogy 100 katonát küld részére, de amíg ezek megérkeznek, küldjön saját 100 emberével 5 mázsa port Lőcsére.

Február 3-án gróf Bercsényi ír, kifejezvéen elismerését azon terv iránt, melylyel Lőcsére puskaport akart juttatni, megjegyzi, hogy már küldtek Eperjesről, de azért törekedjen ő is szállítani.

Továbbá értesíti Görgeyt, hogy Andrassy nemsokára Eperjes alatt lesz több haddal és állandóan fog vigyázni, hogy Görgeyvel érintkezésbe léphessen. Löffelholcznak megüzente, hogy hagyja el a XIII város területét, mert oda a kuruc seregek fognak bekvártélyozódni, hiszi, hogy Lőcse is Rákóczival tart, bár tudomása szerint az ellenség is mozgolódik benne. 24-én ismét ír, (titkos irással, mint az előbbeni levelet is), kárhoyztatván Ocskay és Andrassy árulását; biztatja Görgeyt a haza dicsőségére, kitartásra az utolsó percig, mit elérhet, ha egyenetlenségtől meg tudja óvni katonáit, figyelmezteti, hogy mindennemű üzengetést és levelezést a várba és várból tiltson meg. Bercsényi hiszi, hogy

a szerencse ismét hozzájuk pártol, kéri Görgeyt, ne tévesztse magát az ellenség bombázásától.

Március 21-én Berthoty tisztet küld a várba és értesítést kér, valamint tudatja, hogy Rákóczi seregei előnyöket szereztek Ungvárnál és a Csalóközben, továbbá, hogy csakhamar nagyobb sereg fog Szepesbe érkezni az ellenség kiűzésére.

Március 27-én Löffelholcz cs. tábornok levélben felszólítja Görgeyt a vár feladására, miután már 1709 november 21-én ugyanazt tette. Ezen felszólítását március 27-én és ápril 18-án megismétli, amikor felszólítja Görgeyt, hogy 7 napon belül adja fel a várat, mert mint láthatta, a felmentő sereg szétveretvén, ő reá is a végromlás vár. Ha feladja a várat, szabad elmenetelt biztosít az őrségnek és birtokaik megtartásáért kezeskedik.

Ugyanez értelemben ír 24-én Pálfalvay Gábor, Zsigray prépost titkára, kérvén Görgeyt a vár feladására, mondván, mivel segítséget sehonnán sem várhat már.

Mindezen felszólítás dacára Görgey a várat az első felszólítástól számítva hét (hét), az utolsótól 2 és fél hónapig tartja.

Július 5-én 7 napos fegyverszünetet köt a császáriakkal s érintkezésbe lép a vár feladása iránt, mire Hartleben által ugyane hó 2-án ujabban felszólítottat. E tárgyban ír neki Görgey Boldizsár császári kapitány, biztosítván őt arról, hogy a generális megígérte az érdekében való közbenjárást.

Ugyane hó 12-én megtörtént a vár feladása Hartleben cs. tábornok előtt alábbi szerződés alapján:

1. A vár egész őrségének teljes amnesztia.
2. Az elkobzott birtokok tartozékaikkal visszaadotnak.
3. Senkit törvény elé állítani vagy az osztrák hadseregbe besorozni nem szabad.
4. Mindenki fegyverével és holmiával indulhat el.

Ezek ellenében:

1. A kapitulánsok a császár ellen fegyvert többé nem fognak.
2. A várat felszereléssel együtt feladják.

Ezen okiratot Görgey Jánoson kívül fia György, a vár vicekommandánsa is aláírta.

1710 július 17-én Pluzsinszky Jakab, császári biztos, itt jár Topporczon és Görgey Jánost és Györgyöt megerősíti topporczy és összes többi birtokaiban.

Mindennek dacára azonban azt látjuk, hogy vagy a maga, vagy mások birtokai érdekében Bécsbe folyamodik, mert onnan augusztus 30-án kap választ, mely szerint azoknak birtokai, kik Heiszter kegyét bírják, nem fognak

elkoboztatni, azoké pedig, kik Heiszter kegyét nem bírják, csak a tizezer forintnyi értéken felüli rész fog elkoboztatni.

Görgey János a július 12. és 17-iki okmányok dacára ez utóbbi kategóriába tartozhatott, mert topporezi birtokainak egy része elkoboztatott.

Ugyanezen évben pestis uralkodik Topporezon és Görgey János családjával Oszturnyán lakik.

Midőn hazatért, a falut pusztulófélben, a templomot megrongált tetővel, az esőtől düledező falakkal találta; s az, akinek magának sem volt semmije, hozzálátott annak megmentéséhez, ami még menthető volt.

A vallási türelmesség mintaképét látjuk benne, mert bár a krónikák „pater et patronus lutheronarum“-nak nevezték el, ő a róm. kath. egyház érdekeit is szem előtt tartotta, ügyes tapintattal eltalálván az aranyos közéletet.

Meghalt 1714 szeptember 23-ikán, nyugszik a topporezi róm. kath. templom kriptájában, hová a podolini Benedek-rendi barátok temették el.

Sváby Frigyes „A Szepesség lakosságának szociológiai viszonyai“ című munkájában ezeket írja Görgey Jánosról:

„A század elején még élt Görgey János, a híres kuruc alispán, ki nagy műveltségű férfiú és II. Rákóczy Ferencnek kedvelt és ügyes diplomatája volt, mely szolgálataiért Spielbergen kínos fogságban bűnhődött fiával együtt.“ Továbbá más helyen folytatja: „A fenti Görgey János neje volt egy ily kitünő, igazi „nagyasszony“, aki nem fáradt bele férje kiszabadításának ügyébe és elkövetett mindent arra nézve, hogy őt megszabadítsa. Levelet levél után irt Bécsbe a királynak, főbb embereinek, primásnak, nádornak, de a lengyel királynak is, aki közbenjárását meg is ígérte, sikerrel-e, nem tudom.“

Görgey János és neje jellemének megvilágítására szolgálhatnak alábbi levelek :

OSZTÁLYLEVÉL.

Mi nemzeti Závor László és Máriaassy Zsigmond recognoskáljuk, hogy nemzeti Görgey János ur és egy testvér való huga, nevezet szerint Görgey Zsuzsanna asszony, nemzeti Pongrácz Kristóf és Görgey Mária asszony, nemzeti Dobay István item Görgey Anna asszony, nemzeti Pongrácz Sámuel uraimék házastársuk és hajadon leányasszony, ugymint Görgey Kata asszony instanciájokra kijöttünk ide Topporeczra és az mely leányágot illető jószágok vala, azt igazság szerint ily módon osztottuk fel ő kegyelmök között; ugymint busóczi Kuba jobbágnak fele, faépülettel jutott Görgey János urannak, az másik fele kőépülettel, Görgey Mária asszonynak.

Ugyanott pusztá Segney ház után való és néhai Berzeviczy Lajosné után maradt földekkal együtt Görgey Anna asszonynak, Görgey Zsuzsanna és Görgey Kata hajadon leányasszonynak együtt jutott egész Neupauer jobbágy.

GÖRGEY JÁNOS SZ. 1639 † 1714.

Malduri Halász (jobbágy) Topporcsikon 4 köből után való földekkel jutott Görgey János uramnak, ha kinek mi rövidsége látódnék, legyen először satisfactiója ezen Topporcsikon levő földekből s melyek ezektől elmaradnak 5 felé osztassanak az atyafiak között.

Busóczi zsellérnek, Martin Ciriák nevűnek alsó fele jutott Mária asszonynak, felső pedig Kata leányasszonynak, ugyanott Drihinnek fele alsó részről Görgey Zsuzsanna asszonynak, másik fele Görgey Anna asszonynak.

Minthogy pedig Drihin zsel'árséghez föld nincsen, azért Ciriák zsellérségéhez való földekkel osztozzanak kétfelé.

Busóczon és Malduron lévő malmok jövedelmével egyaránt osztoznak, fűrész jövedelmével hasonlóképen.

Az ártányok hizlalásában így egyezkedtek, minthogy a directiót mint öregbik atyafi magára vállalta Görgey János, azért maga ad minden 3-ik évben hizlalni való ártányt és az mint most ő kegyelménél van ott, más esztendőben 2 atyafi együtt, ugymint Görgey Zsuzsanna és Anna, másik esztendőben Görgey Mária és Kata.

Mi pedig felől megnevezett pártok és atyafiak ezen mi atyafi osztályunkat szentül és visszavonhatlanul megakarván tartani, adunk alul megirt kezünk vonását, pecsétünkkel megerősítvén.

1677. szeptember 21.

GÖRGEY JÁNOS LEVELE GRÓF CSÁKYHOZ.

In gratiam Excellens. Vrae. mea humillima obsequia . . . . . Szokott Kegyelmségéhez Nagyságodnak alázatosan folyamodván méltóztassék Patroinalni ez iránt in nékem alázatos régi s igaz szolgájának; nem kétlem vagyon Nagyságodnak is hírével Fusar Dániel hites számadó szolgája lévén ő Felségének a mi kegyelmes urunknak, azon kötelessége ellen Tököly szolgáltyára attá magát, kit is bizonyos dolgára s jólehet néhai Tököly Sigmund sok ezüst javaiért kiket ő distraholt volna megfogattatván vasba parancsolta verni, s tartani mig dolgát igazithattya, compatiálván nékie alig tartottam két holnapig vasban, csak magam akarattyából levágattam róla, tartottam tiszteséges őrizet alatt, kiért is oly reprohensióját vettem akkori Úramnak alig tuttam énis a vasat el kerülni, mindazonáltal megengesztelvén véghez vittem, hogy többé nem vasaltatott, és sokat fáradván mellette csak ezer forintra szerződött el dolga, úgy hogy keveseket álasson magáért, számotadjon mindenről és hivebben szolgáljon Tökölynek mint az Battyának ez után letévén a pénzt, parancsolat szerint erogáltatott az Dunavieczpresidium . . . . . s ő kezeseket nem állitván, volt csak egyik várban, hogy kapun ki nem járhatott, másként szabad volt az várba mindenfelé eljágni az hol tetszett, azonban engem Thököly udvarához

hívtak s míg odajártam az várat ō Felsége kezéhez adták az holot ō is úgy mint Thököly szolgálja szabadulhatott, nem mint ō Felsége hive. Most elment s az méltóságos General Caprava urhoz őkegyelméhez Suplikált, hogy militari modo etiam én szoritassam azon pénzt neki megadnom, s másfelől Görgey Boldizsár viceispán urnak iratatott, hogy csak az felét is annak felveszi s hogy amicabiliter velem megalkudni Generalis urunk őnagysága kívánván arról informatiót tőlem, Furar suplicatiojára, indorsaliter küldöttem nemes káptalan emberétől az decretumot. Mivel Furornak semmivel sem tartozom, azért vele alkuba nem ereszkedem, folyamodván ō Felsége gratiájához s generalis amnestiához ha szintén úgy let volna is dolga a mint írja, de abba semmi sincs külömb csak az mint irom alázatosan Kegyelmednek s Caprara Generál ō Nagyságát is ez alkalommal informáltam Es ha Furart ezen informatiom után számadásra akár kivel tartozik is bizony ki tetszik inquisitiobul is ki volt ō és hogy nem azért fogatott meg, hogy ō Felsége szolgálja volt, hanem úgy mint maga szolgálját Thököly vitette fogságra kitis érdemesen büntetett azért most ō nélkül el lehetett volna vagy Szepes várába vagy lengyelországba de Furor azt tudta hogy őtet teszik Fiscalis prefektusnak, s akkor ki keresztekedni kívánván Lutheránussá is akart lenni noha azt senki nem kívánta tőle, tudván ha ō Felségének érdeme felet való promotiójáért nem volt igaz, hogy lehetett volna ottis csak fölhattak rajta az iránt, s azt most tagadja most, sok ember tudja mint akart hitivel kereskedni, de az ō dolga számot ad arról Isten előtt is, En már csak nyugodni ohajtok, azonban Nagyságodnak szolgálni kívánok tehetségem s régi kötelesség szerint ha békével lehetnék, s azon fáj a szívem Nagyságodnak mennyit vétettem mégis Kegyelmed kegyelmesen azt tehesse ellenem, úgy Kegyelmes urunk ō Felsége is Generalis amnestioja gratiájával megadva lévén mindnyájunknak, mégis az olyan nyughatatlan elmék csak mozgatják az dolgot mint im Fusar s mások is látja Isten. És most én anyira elkeseredtem az ilyen helytelen rajtam való kereskedéseken . . . . . hogy készebb volnék tisztéségesen meghalni mint most már szenvedni ō Felsége Generalis Amnestiajával adot gratiaja után kibeis már Isten után Nagyságod tehet jót énvelem — alázatosan kérem ne vonja meg Kegyelmességét, méltóztassék patrotinalni s oltalmazni ez szokot régi Kegyelmességét megújítani rajtam is szegény de igaz szolgálján és oly protectionalist adni méltóságos tiszti aucoritásából úgy General Coprara Urunk ōnagyságát is Disponálni mint ō Felsége plenipotentariusát adna ō Nagysága Generalis protectiot minden turbatárium ellen, hogy így Nagyságtok, Kegyelmetek patrociniuma által a mi Kegyelmes urunk ō felsége nagyobb gratiáját is elvehessem, kiért mig Isten éltet minden lehető alkalmatossággal Kegyelmednek alázatosan igyekszem hiven szolgáljni. A hó végén vártam eddig és Nagyságod Kegyelmed parancsolatját, Sem Berthoty Ferencz sem Horánszky még edig nem jelen-

tették; nem csak az egy hitvány lovam ára de nagyobb s több . . . . .
 . . . . Nagyságodnak vagyon ezekre . . . . előtt. S azzal Nagyságod ne is
 terhelje magát, szerentsémnek tartom ha evel is találhatom Kegyelmedet;
 Nagyságodnak Furar is ígért egy lóraláló szerszámot azt is az urfinak Groff
 Csáky Imre Urunk Ő kegyelmének a finom alázatosan offerálja, mivel neki
 ígérte volt Furar, György napján, avval megkötvén, in religno gratiae gratiae
 Ex colen . . . Dominis . . . . . protectioni (két sor olvashatatlan)

Excellentissimae Dnis. Vestrae.

in Toporcze die 26 Januari 1686.

Humilimus Fidelis
 Servitor
Joannes Görgey.

JÁNOKY ANNA MÁRIA NÉVNAPI KÖSZÖNTŐJE URA GÖRGEY JÁNOS RÉSZÉRE.

Hogy Isten a jelenvaló Szent-János napját, ugy mint maga Szent napját
 engedte egészségesen maga házánál érni, azon szívem szerint örülök, kívánván
 azonkívül számos esztendőig maga nevenapját érhesse s mulathassa friss
 egészségben, boldog állapotban, gonoszakaróinknak irigységére, mindnyájunk
 örömére.

Az időnek irigy volta miatt nagyobb ajándékkal nem kedveskedhetek,
 ime egy bokrétát ajánlok igaz szeretetből, kegyelmedet kérvén, vegye kedvesen,
 én pedig maradok kegyelmednek igaz hitvestársa, míg élek.

Toporcze, 1688 junius 24.

Jánoky Anna Mária.

JÁNOKY ANNA MÁRIA LEVELE RÁKÓCZYHOZ.

Fölséges vezérő fejedelem, Felsővadászi Rákóczi Ferencz kegyelmes
 urnak Ő felségének nyujtott alázatos supplicációm.

Felséges fejedelem, magyar Izráelnek fővezére, gyámoltalanoknak kegyes
 atyjok.

Nem kétlem esett eddig értésére felségednek, az édes uram s egyetlen
 fiam véletlen szerencsétlensége.

Tudniillik tegnap délután császár hada nevezeti alatt Lubomirszky hada
 féle, váratlan felvervén házunkat, mindenünkből felprédálva, az édes uramat s
 egyetlen egy fiamat megsebesítvén, kötözve elvitték.

Mivel pedig Isten után, Felségeden kívül nincs kihez folyamodnom, azon-
 képen borulok felséged kegyelmességének lábaihoz, alázatosan kérvén, vegye

tekintetbe az édes uram s egyetlen fiam, Felsőgedhez való igaz hűségetek, méltóztassék szabadulásukban módot mutatni, engem pedig gyámoltalan s mindenemből felprédált szegény szolgálóját, az édes menyemmel s nevetlen unokáimmal kegyelmességének szárnyai alá venni és valami költség dolgából, hozzám kegyelmességgel lenni, mivel többire csaknem születtem formán hagytak, sőt a bölcsőbeli gyermekimen sem könyörültek, csak az rajtavalókat hagyták, sőt az idén még nincsen miből ruháznom magamat s gyermekeimet, mivel egy pénznek asszonya nem vagyok.

Mit is Felsőged kegyelmességének, a mindenkivel bővelkedő szent Isten megfogja Felsőgednek ezerképen jutalmazni.

Kívánom azonban szerencsés boldogulását Felsőged dolgainak.

Felsőged alázatos szegény szolgálója

1707. november

Jánoky Anna Mária.

RÁKÓCZY VÁLASZA JÁNOKY ANNA MÁRIÁNAK.

Irattuk méltóságos gróf Bercsényi Miklós locumtenens és főgenerálisunknak, hogy az instanciában denotált rab hiveink kiszabadításában való fáradozást parancsolja meg Szluha Ferencz hivünknek, az akire az bécsi udvarral való cartella szerint biztuk rab felekezeteinknek szabadítását. Jó reménységben legyen az instans asszony is, említett hiveinek rövid időn való megszabadulások végett.

Sárospatak, 1707. november 16.

Aszalay Ferencz.

Rákóczy Ferencz.

JÁNOKY MÁRIA LEVELE FÉRJÉHEZ.

Nemzetes vitézlő topporci Görgey János urnak kedves édes uramnak ő kegyelmének ajánlom Brunában raboskodó.

Isten vigasztalja szabadítsa kegyelmedet az édes fiammal együtt. Valjon micsoda oka lehet, hogy ekkoráig is semmi levelét nem vettem kegyelmednek, noha Tolvaj Gábor uram néhány levelét vette költséggel együtt feleséginek, az mit sokaktól hallottam.

Én Istennek hála mindened magammal türethető egészségben vagyok. Kérem tudósítson kegyelmed magok egészségiről; talán szabad lesz az irás; ha rabságban is, de hiszem, ott is keresztények között van kegyelmed, talán megengedik az irást; az édes fiamat köszöntöm feleségivel együtt, ne busuljon

rajta, ha egészségben vagyon Gyuricza kis fiával együtt. Palkó, Laczkó tanulnak, mellettek van a preceptoruk; az többi legények is megjöttek.

Ajánlom ezzel Isten oltalmába kegyelmedet.

Ki is maradok kegyelmednek igaz hitvestársa.

Topporcz, 1708. junius 21.

Jánoky Anna Mária.

GÖRGEY JÁNOS LEVELE JÁNOKY MÁRIÁHOZ.

Isten vigasztaljon s áldjon minden jókkal éges gyermekiddel kívánom szivből.

Keserves rabságunkból az fiammal Isten által Fölséges Fejedelem, s Méltóságos Fő Generális urunk Ő Kegy Imék grátiájából Tolvaj Gábor ur Ő kegyelme felváltván bennünket, hála Istennek jó egészségben érkezünk ide Lőcsére elmult szerdán ugy mint 7. Novemb. szerencsésen, mikor mehetünk el ismét nem irhatom, mivel Méltóságos Főgenerális Urunk ő Excellenciája itt nem lévén, csak még mielőt személyesen nem lehattunk Ő Exeellenciájánál, tudom nem fog tartogatni bennünket. Petrocy Imre megfeletezett Kajáli Urtul Filitről, a Fiamnak irt leveledet ot hatta Kajáli urnál, ha ide jön ő Kegyelme meg adja neki, Tolvaj Gábor Ur benneteket köszöntet ugyanis mérjen Hitvesének s gyermekeinek Istentül sok jót, kit köszöntem fejenkint, igaz atyánkfiait is, adja Isten megláthatlak Fiammal, találjon jó egészségben levelem benneteket, maradok ezzel még ha élek koporsóimig Igaz hitvestársad

Lőcse 9. Novenbr. 1708.

Toporci Görgey János.

Ajánlom magamat kegyelmednek Anyai grátiájába Feleségemet, gyermekeimet szeretettel köszöntvén, az atyafiaknak szolgálatomat ajánlom s maradok mig élek alázatos szolgálja s engedelmes fia

Toporci Görgey György.

JÁNOKY ANNA MÁRIA LEVELE A VÁRMEGYÉHEZ FÉRJÉNEK HALÁLA UTÁN.

Tekintetes Nemes Vármegye

Minémü boldogtalan sorsra jutott szegény férjem az elmult héten nem szükség arul nagyságtokat kegyelmeteket sok irásal piszkálnom, tudva lévén ugyis nagyságtoknak s kegyelmeteknek, Toporczfalván pedig sokak közt, akik egy vagy másképen meg károsodtak Nagyságtok s Kegyelmetek könyörületességét, ahoz bizakodván, én is folyamodom Nagyságtokhoz s Kegyelmetekhez

kérvén nagy alázatosan méltóztassanak Nagyságtok s Kegyelmetek kegyes szemmel tekinteni mostani gyámolatlanságomra és az rám esendő díjak fizetésétől engemet eresztani, mivel énnekem modom nincs annak megfizetéséhez, edig más jóakaró uraim jóakarajkából ruháztam s tápláltam s táplálódtam az édes menyemmel s nevetlen unokáimmal együtt Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek ez iránt való irgalmasságát én meg nem szolgálhatván, Isten leszen megfizetője ajánlom ezzel Isten oltalmát Nagyságtoknak s Kegyelmeteknek, magamat pedig Kegyelmetek s Nagyságtok gratiájába maradok

Nagyságtoknak Kegyelmeteknek

Topporc, 1714. szeptember

Keserüségtől teljes alázatos szomoru szolgálója

Jánoky Anna Mária.

GÖRGEY JÁNOS LEVELE A SZEPESI PRÉPOSTHOZ.

Nagyságod méltóságos úri levelét szeptember 5-éről csak az mai napon egy Podolini Collégiumbeli Páter megadta.

Csudálkozik rajta nagyságod, hogy én topporci templomnak inspectorágát magannak vindikálók, kire nézve akarja nagyságod felőlirt plenipotentiát hova hamarább küldjem kezéhez nagyságodnak.

Tapasztalván naponként, azóta is, hogy templomuk elvétellett, minden fogyatkozásit annak, úgy adtam értésére, nagyságod akkori titkárja nemzetes Pálfalvay Gábor uram által, ez csatolt levelem párja szerint, kire nézve ítélte nagyságod reám bizni, másként is Eleim után engem illetett volna, ki mellett magam erszényéből securálván az templomnak az mint lehetett tataroztatván, kivált régi nagyemlékezető eleink temető helyére nézve kész voltam végig gondját viselni, másként nemcsak az ledölt kerítését, az sekrestye és sanctuarium, úgy az oskola kőfalai is, sok eső miatt megszakadozván nemsokára rakásra dőlnek össze, oskola kívül álló épületek elrothadtak, kit el is égettek odafogadott zsellérek, vargák, fazekasok, s holmi vénasszonyok által, ott nem subsistálhatván pusztán hagyták úgy is vagon eddig is.

Noha az egyháznak eleimtől conferált szép földje, rétje és in prima occupatione templi, készpénzt is többire erővel néhai Görgey Zsigmond urtól kivonták némelyek, aki sajnáltunk vala; ahoz azóta földek, rétek, haszna is, azt ha jól kezelték volna, akkori inspector uram templom födelére, kőfalak reparatiójára és kerítéseknek is felcsináltatására kellett volna fordítani, hova lött, pedig semmi látszatja nincs.

Az én kezemhez jutván a gondviselés volna valami forintja a templomnak, rétekért és tavalyi kevés széna is azt pénzzé tévén (salva venia parochi-

áról való materia árát is hozzátévén) volna mivel mit kezdeni, kin muljék s miért Isten és világ előtt adjon számot nagyságod is tekintsen belé maga.

Irtózásra való dolog, mint túrták fel az egész czintermet sertésmarhák, noha már én kaput, ajtót is csináltattam; de az pusztá oskolából nem vigyázhat arra senki; vagyon ugyan valami szegény lengyel cselédestől, de az is nem subsistálhatván kiment parochiára oskolamester nevezeti alatt csépel pátereknek s úgy élődik nyavalyás ember, kinek is tisztire proveniáló fizetés-kéjét senki requisitiójára executióval kisajtoltam, nem lévén másnak gondja reá megszántam. Én nekem az inspectorságra szükségem nem lévén, nem is kívántam, nagyságod offerálta; de ha így vexáltatom tovább nem leszek, talán hamarébb leroskad minden ezután.

Ezen alkalmatossággal fentemlített páter ugyan páter rector uram nevével, eltiltatta, nem is engedte e mai napon templomba való harangozást, s egyebet is atentált sopronyi és pozsonyi artikulusok ellen; kételkedem nagyságod parancsolatjából lenne, a kiben ez ideig ususban voltunk, kire nézve kérem nagyságodat ne engedjen turbálni az iránt bennünket, tudván artikuláris ő fel-sége kegyelmes resolutiójának lenni.

Nem tudom mi okból inditattak jó páter uraim, holott eddig mindenkor jó harmóniában lévén egymással, okot nem adtunk semmire, sőt ő kegyelmek is jól accomodáltak magukat hozzánk, meg kell engedni. Kirül kedves válaszát várom, ne kellessék tovább is búsitani nagyságodat.

Topporc, 1712 december 13,

Görgey János.

Görgey János nejével, Jánoky Anna Máriával kapcsolatban, néhány szóval meg kívánok emlékezni a Jánoky és Nagyszuhai Jánoky családról, mely az 1230 körül élt Hunt főispántól származik le és 1753-ban Lászlóval a 15-ik nemzedékben fiágon kihalt.

Ezen László, Görgey Jánosné testvérének Zsigmondnak a fia, ki Hontmegye alispánja és II. Rákóczi Ferenc szenátora volt; meghalt 1721-ben.

Görgey Jánosné második testvére Jánoky Farkas, Hontvármegye alispánja, ki született 1653-ban, meghalt 1698-ban.

Életnagyságu olajfestménye, mely őt a ravatalon ábrázolja, Topporcson van. Temetési menetének tervezete a következő:

Kellene két processios fekete zászló lóháton, melyet követne a populus és a hős nép.

Annak a hátulján menne a kommandérozott katonák fele része, azután a trombitások és rézdobos szekéren.

Azokat kövessék az énekesmesterek, s azokat az venerabilis Clerus.

Mennyenek az öltöztetett vitézek vasban, pánczélban, fegyverben, utánok vitetvén a gázszos paripa.

Utána az udvari gyászos cseléd, kiket kövessenek az uraság tisztjei és fölyebb való szolgálai gyászosan.

Mennyen azután a koporsós társzekér, hat gyászos lovak, feketével hasonlóképen bévonva; melynek kétfelől az öt gyászos csatlósok, hajduk, kiket hátra kell tenni, hogy egyfelől három, a másfelől is annyi mennyen gyalog.

Az koporsó után mingyárt az közelebb való vérek, kiket követnek a gyászos atyafiak.

Azokután mennek a hivatalosok potiorokkal együtt, juxta gradus, kiket követni fog ujabban az commandérozott Vitézlő.

Azok után ha léssen az közönséges nép.

A hol stációk lesznek és letétetik az test, azon falusi nép cum Processione et Funebralis Vexillo jöjjön ki eleiben az Funebralis népnek, s conjungálván magát elől, forduljon vissza.

Mihent a faluhoz, hol a stáció fog lenni érkezik a processió, az test vételessék le koporsóval együtt, s kézen vitessék az arra rendelt N. Vármegye tisztjei által.

Mikoron az templomhoz érkezik, mind az Funebralis nép, mind az helységbeli nép, két felé szép rendben álljon, kik között a Venerabilis Clerus bémenvén az templomba, muzsikussal és énekesekkel.

Azt kövessék a vitézek, leszálván az lovakról s az után az koporsó vételessék le, említett vármegye béli tisztjei által, de az szolgálarenddel változtatván a templomban.

Következzenek utána a gyászos atyafiak és az többi közönség; a kijövetelkor is az szerint szép rendben vitetessék.

Falusi processió az képig kísérje ki, s ugyanaz harangozás alatt vissza mehet.

Midőn pedig az Barssy hidon túl, az Militia conjungálja magát az Funebralis ductussal, fele előtte az egész nép masiroz, fele pedig kétfelől kirendelvén magát állani fog, mely között az egész menet elhaladván, hozzá csatlakozik.

Az Garam vize szoroson kimenvén és az szent Benedeky processió magát conjungálván az után vissza fordul s mégyen az vár felé és az templom felé, az militia utána.

Közelérvén a várhoz az militia kétfelé rendben álljon.

Estve osztatnak ki az gyertyák és a szövétnekek a Garam szorosán.

Az muzsikussal, venerabilis Clerus, Vitézlő és gyászos szolgálak; N. vármegye tisztjei le vévén az testet, kézen viszik bé az sanctuarium helyére tévén; a gyászos vérek és atyafiak követik, addig az nép betakarodván, az militia conjungálja magát, s kirendelve lövésre készül,

Az ceremóniák elvégeződvén, az koporsó felvételik, az kriptába tételik, zászlója, kardja, copijája öszvetörettetik, belé vettetik.

Ez alatt három salvet ad a militia és az áldgyukkal is lövettetik.

XII. GYÖRGY GYERMEKEI: *Pelejtei ág*: 24 született; ezek közül a két fiu és 16 lány kis korban halt el; 6 leány életben maradt, névszerint: A. Gyöngyössyné, B. Kálnássyné, C. Eisdorfenné, D. Lóvyné, Rahel, Scholczné és Klára Szögyény Ferenczné.

XV. ISTVÁN GYERMEKEI: 42. Sándor; 43. Lajos; 44. László és 45. István, kik 1686 körül éltek.

XVI. VILMOS GYERMEKEI: 46. *Imre*, kinek 1. neje Béczy Mária, 2-ik Horváth Mária. Béczy Máriának az anyja Pelejtey Erzsébet, ki után örökölte Imre Pelejtét s ezért költözött oda a 17-ik század végén. Imre utódai reformátusok s családi okmányaik tüzvész által elpusztultak.

1670 körül Görgőről Zemplénbe, Pelejtére költözött s megalapítója lett a család zempléni ágának, utódai reformátusok. 47. Dávid, ki Váradon halt meg. 48 Anna Lipkóné. 49. Janka. 50. Mátyás kapitány. 51. Vilmos, szül. 1667. meghalt 1745., neje Somody Anna. 52. Eszter Bubrikné. 53. Éva, Paulinyné és még két kis korban elhalt gyermek.

XIX. JÓB GYERMEKEI: 56. Judit, Nikházyné és 57. István.

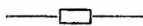
XXIV. LÁSZLÓ GYERMEKEI *Görgői ág*: (László vonala): 58. Kristóf, neje Kálnássy Anna 1686—1694-ig táblabíró. 59. Ádám, neje Kéry Anna. 60. Gábor. 61. László. 62. Jób, 1661-ben birtokos Nagytolcsván, S.-A.-Ujhelyen és Fehérmegyében, neje Mattyasovszky Anna. 63. Zsuzsanna, férje Székely András. 64. Pál, neje Görgey Anna, 1731-ben még él, mikor végrendeletet ír. 65. Anna, Horváth Pálné. 66. István, neje Závora Anna. 67. Erzse, először Záborszky Gáborné, majd Horváth Pálné.

XXV. GÁBOR GYERMEKEI (Gábor vonala): 68. Zsuzsa Vendy Jánosné. 69. Anna Petróczy Istvánné. 70. Erzse, Potoczky Sámuelné. 71. Kata, Soósné. 72. *Gábor*, neje Máriaassy Mária.

XXVII. SÁNDOR GYERMEKEI (*Katholikus ág*; Sándor vonala): 73. Erzse, Pálfalvay Gáborné, ki Zsigray prépost titkára. 84. Zsuzsa, Berthoty Sándorné. 75. Ferencz, kinek neje Görgey Erzse, 1708-ban kurucpárti főszolgabíró, 1698-ban fridmani részét tizezer forintért Csáky Istvánnak eladja. 76. Sándor jezsuita, ki Ferencz testvére birtokait is a jezsuitáknak ajándékozta, mi ellen Ferencz 1675-ben tiltakozik.

XXX. JÁNOS GYERMEKEI (János vonala): 77. Márton, neje Raszlaviczky Anna. 78. Anna, Görgey Boldizsárné. 79. Miklós, neje Gönczy Mária. 1660 táján alispán. 80. János, neje Máriaassy Éva. 1720—1724-ig táblabíró. 1678-ban

kissárosi és zsebfalvi birtokai konfiskálva vannak. Rákóczi az időközben visszakapott birtokait ismét konfiskálja, mert János császárpárti volt. János 1706-ban elhalván, neje és gyermekei visszakérik a birtokokat, mely célból 1707 márciusában Kassára idéztetnek, mily eredménnyel, nem tudom.

XVIII. nemzedék 1680-tól 1760-ig.

IV. ZSIGMOND GYERMEKEI (*Topporczy ág*, Miklós vonala): 1. Sándor, szül. 1699 † 1774 táblabíró. 2. Miklós szül. 1692 † 1743, neje Sulyovszky

GÖRGEY LÁSZLÓ SZÜL. 1671, † 1682.

Éva. 3. Boldizsár, császári kapitány 1710-ben. 1737-ben szolgabíró, neje Akay Zsuzsanna.

VIII. BOLDIZSÁR GYERMEKEI (Ezéchiél vonala): 4. Imre jezsuita; 5. Lőrincz alispán, első neje Barkóczi Zsuzsa, második Szinyey Erzse. 6. Ezéchiél, neje Görgény Zsuzsa. 7. Anna, férje Szinyey Kristóf.

XIII. ISTVÁN GYERMEKEI (Zsigmond vonala): 8. Anna, Görgény Pálné. 9. Mária, Dráveczky Jánosné. 10. Zsigmond. 11. Ádám, lakott Busóczon, neje Desseffy Éva. 12. István. 13. Zsuzsa, Potturnyay Boldizsárné. 14. Zsófia, Zabreczky Lászlóné.

XXI. JÁNOS GYERMEKEI (Illés vonala : 15. László szül. 1671 † 1682, mint halottat ábrázoló képén olvasható :

Az ember gyarló dolog, mely rövid életű.

Az ember hasonló a viárhoz, mely a réten nő. A nagyreményü és tanulmányai-

Ezen test minden bizsonnyal feltámad!

Latinul: Est Homo Res Fragilis
 Perdurans tempore parvo,
 Est Homo persimilis
 Flori Qui Crescit in Arvo.

Ladislaus Görgey in bono studioru progressu, obit in
 Christo 3 Juny in Topporecz Anno salutis 1682 Aetate
 10¹/₂ G Et Bonae Spei Adolescens.

16. *György* szül. 1673 ápril 24-én, † 1735-ben hét évi ágyban fekvő betegség után; nyugszik a r. kath. templom kriptájában, nejével Kubinyi Annával.

A krónika „a Szepesség legnagyobb diszének és apja méltó utódának“ nevezi.

II. Rákóczi Ferenc hive, így 1704 március 19-én Rákóczi megbizzza a sárosmegyei birtokok részletes konskríbálásával, kiterjesztvén figyelmét a birtok nagyságára, a jobbágyság terheire, továbbá arra, hogy kik birták e birtokot azelőtt és mi jogon birják azt jelenlegi birtokosai, szóval a birtokok részletesen ismerttetendők.

Ha az illető birtok tulajdonosa császárpárti, a birtok elkobzandó.

Május 17-én Rákóczi elismerését fejezi ki neki a konskripció körül kifejtett szorgalmáért, helyesli, hogy eddig 2 birtokot elkobzott, a 3-ikat pedig most confiskálja Bártfán, megjegyezvén, hogy azok, kik az elkobzott birtokok tulajdonosainak szállást adnak, törvénybe idézendők.

Ugyanez év december 2-án vallási ügyekben kiküldetésben van a megye részéről; ugyanily minőségben szerepelt már 1700-ban is.

1705. július 22-én felszólítja Rákóczy, hogy vegyen magához két megbízható embert, kiket azonban jó szemmel tartson, és szedje be Szepesben a dézsmát, súlyt fektetvén arra, hogy az esős idő miatt a gabona meg ne romoljon. A bérbeadott birtokokon is beszédendő a dézsmá, de az a bérlőnek megtérítendő.

A beszédett dézsmák egyhuszadrésze Görgey Györgyöt illeti.

Augusztus 3-án Rákóczi újra utasítja, hogy a nemesi kézen lévő parasztbirtokokon is szedje be a dézsmát.

Ugyane hó 17-én utasítja, hogy azon dézsmákat, melyeket a földesurak depositumként maguknak fentartanak, szintén vegyen fel; a dézsmálást főleg oly helyeken sürgesse, hol a nép szegény, vagy rossz az idő. 1707 február 6-án kiküldetik a savniki uradalmat megvizsgálni.

Sárosmegye konskriptori hivatalát tovább is viselte, mert 1707 május 10-én jelenti Rákóczinak Szinyéről, hogy Régius János birtokait elkobozta.

Az 1709-ik évet, miután spilenbergi rabságából kiszabadult, a seregnél tölthette, mert mint főhadnagy említették Semsey Miklós seregében. 1710 január 18-án gróf Bercsényi Miklós kinevezi Szepesvár vicekommandánsává, kifejtván azon érdemeket, melyeket e nemzetség a harc alatt eddig szerzett, s reményét fejezi ki, hogy ezentúl is hű marad elveihez.

Julius 24-én Görgey Boldizsár felszólítja, hogy igazolja magát azon hiresztelésekkel szemben, melyek szerint a szepesi vár kapitulációja után pattantyusok bizonyos helyiségeket feltörték volna s portékákat a várból elvittek volna, mely hir, ha beigazolódna, a generális nem volna kötelezve a kapituláció pontozatait betartani.

1711 június 13-ikán küldetésbe megy a megye részéről, ennek ügyeit a császáriakkal rendezendő. Ugyanez év szeptember 20-án ismét a megye részéről kap megbízást. 1712 március 29-én vallási ügyekben Pozsonyba indul.

1716 október 9-ikén a lőcsei tábornok egy irást állit ki neki, melyben igazolja, hogy az apjával 1710 július 11-ikén letett hűség esküjét eddig hiven megtartotta.

Ugyanez évben a topporczyi iskola körül fejt ki tevékenységet, tanítónak Farkas Györgyöt híván meg, fiának Lászlónak preceptorát.

Az iskola fentartásához ő maga is hozzájárulván bizonyos részszel.

1717-ben a vármegyei nemes kompánia kapitánya.

1720 és 1721 március havában Pozsonyban jár vallási ügyekben.

1728-ban a pozsonyi diétára küldetik a megye részéről, de beteges lévén, e tisztet el nem vállalta, csupán az akkor folyó konskribciókban működött közre Szepesmegye területén, s ennek folyamán rosszabbodott annyira állapota, hogy 7 évig volt ágybanfekvő beteg, 1735-ben bekövetkező haláláig. 1726 óta viselte Szepes és Hont vármegye főtáblabírói méltóságát.

1729 március 27-én irott végrendeletében egyszerű temetést kíván magának, kifejtván, hogy ő és apja ellenségeik miatt 60 ezer forintot vesztettek.

1730-ban a lublói várparancsnokhoz fordul, hogy a határvillongásokat Topporcz és Podolin közt szüntesse be.

1731 február 17-ikén ir Zabreczky Jánosnak, hogy az anyja által elzalogosított birtokokat ki fogja váltani.

1732 júliusában megveszi 1000 magyar forintért Pongrácz Istvántól és Thuránszky Istvántól azon topporczyi, topporcsiki, überschaári, hollólmnici, busóczi, maldúri és krigi részt, melyet ők Görgey Illés leányai révén örököltek 1677-ben.

Utolsó levele 1735 március 26-áról szól s ugyanez évben neje már mint özvegy írja magát, ugy hogy halálának hónapja április, május lehet,

Megemlítendő még, hogy 1732 április 12-én azon telket, melyet apja evangélikus templom építésére a topporczy ág. hitv. ev. hitközségnek ajándékozott, okmányilag biztosítja a protestánsoknak, 100 arany birságot szabván arra, ki e telekre igényt tartana. A krónika a Szepesség legnagyobb diszének és apja méltó utodának nevezi.

Neje 1744-ben még él, mert 1000 forintért bizonyos birtokrészeket Bornemissza Istvánnak elzalogosít. György lelkületére világott alábbi költeménye:

„Már három esztendőnél feljebb Istennek látogatását szenvedő és esztendőn felől békességes kéréssel, ágyban fekvő topporczy Görgey György tekintetes nemes nemzeti hájnyiki Bezegh Eva asszony szolgálatjára kedves gyermeked leányát Johanna Mária Klárát, tekintetes nemzeti vitézlő szandai Sréter György uram hitvesét szándékozván magát elbocsátani, minthogy nem tudta éri-e életben bucsuzását, tudta pedig azt jól, hogy ha éri is, de keserűség miatt szóval nem adhat atyai áldást reá, azonban attul is tartván, ne talántán addig megnémuljon concipiálta ezeket saját, noha bágyadt kezével, könyves szemeivel írta Topporczon 1731 július 6-án.

Én minden reményem te valál Istenem
 És soha semmiben el nem hagytál engem
 Kiért áldom neved én minden időben
 Hiszem hogy velem lész ez örök életben
 Nagy kegyelmed uram kegyesen engedted
 Hogy kedves gyermeked leányom érhetett
 Tőled e szerencsét kit szemem nézhetett
 Áldassék hát uram érette szent neved,
 Terjeszd gyermekimre kérlek szent áldásid
 Töltsd be, ha Istenes, minden kívánságít
 Láthassák egymásnak minden boldogságít
 És vigasztalassák az édes szüjeit.
 Az igaz megismert hitet de megtartsák
 Kérem, intem őket, meg ne változtassák
 Mert az álnok világ csak álhatlánság
 Benne uralkodó boldogság csak hivság
 Látom bucsuzni fog majd tőlem gyermekem
 Az kín vagyon nékem noha nagy keservem
 De vagyon ellenben olyan reménységem
 Csak édes anyjához bocsátom gyermekem,
 A kitől anyái szivvel fogadtatik
 Gyermek idejéhez accomodáltatik

A miben nem tudó szépen oktatatik,
 Mint édes leánya szintén úgy tartatik.
 Ábrahám, Izsáknak, Jákóbnak Istene
 Áldása terjedjen és legyen ereje
 Mindenkor rajtatok, úgy nem lesz ereje
 Ördögnek, ki ember irigy ellenzője.
 Hogy pedig engemet nem láttok életben
 Ne sopánkodjatok de olyan hiszemben
 Legyetek mindenkor az örök életben
 Annak idejében lesztok velem szemben.
 Beteges voltomban többet nem irhattam
 Ezeket is bizony bánattal formáltam,
 Noha azon közbe vig szivvel is voltam
 Mivel jó asszonyom levelét olvastam.
 Kit Isten éltesen sokáig kívánom,
 Szivesen kedvére lehessen leányom,
 Mindnyájokat immár Istennek ajánlom,
 Kivánván mig élnek rólok jót hallanom.

Amen.

XLVI. IMRE GYERMEKEI (*Peletjei ág*, Imre vonala): 17. N., férje Miskolczy Imre. 18. Imre. 19₁ Mária, Ormos Miklósné. 19₂ Sámuel, neje Miskolczy Borbála.

LI. VILMOS GYERMEKEI (Vilmos vonala): 20. Anna, Fileky Mátyásné. 21. Mihály és 22. Boldizsár 1733 körül. 23. Zsófia, Fabrici Jánosné. 24. Mária 1702 körül; 25. Vilmos, szül. 1695 körül, neje Porubszky Éva. 26. Menyhért, neje Klindy Mária. 27. Judit, 1699-ben Fabrici Dávidné. 28. Gáspár 1705-ben neje Fabrici Judit.

LVIII. KRISTÓF GYERMEKEI (*Görgői ág*, László vonala): Anna, Okolicsányi Istvánné. 30. Zsuzsa, 1680-ban Görgey Ezéchielné. 31. Kristóf, jezsuita. 32. István, táblalabíró 1712—1715-ig és 1728—1730-ig, neje Szentiványi Anna. 33. Imre. 34. Mária, Szentiványi Mátyásné. 45. Kisóczi László, táblalabíró 1731-től 1737-ig, neje Potturnyai Anna.

LIX. ÁDÁM GYERMEKEI: 36. Zsigmond, neje Berzeviczy Ilona. 37. Erzse, Gundelfinger Györgyné.

LXII. JÓB GYERMEKEI: 38. Éva, Vitális Mihályné. 39. Mária, Jekelfalussy Jánosné, majd Horánszky B.-né, 40. Boldizsár, neje Allay Magdolna. 41. Anna, Desseffy Lászlóné.

LXIV. PÁL GYERMEKEI: 42. Anna, Faigel Zsigmondné, majd Vitézy Jánosné. 43. Zsuzsa, Király Istvánné, majd Pálfalvay Gáborné. 44. István

1731-ben, neje Péchy Klára. 45. Zsófia, Vitézy Jánosné, majd Csákányi Györgyné.

LXVI. ISTVÁN GYERMEKEI: 46. László 1711-, 1713- és 1715-ben táblabíró, neje Roth Malvin. 47. Kata, Dráveczky Istvánné. 48. András.

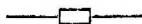
LXXII. GÁBOR GYERMEKEI (Gábor vonala): 49. László. 50. Gábor, 1738-ban katona, neje Lersch Zsuzsanna. 51. Kristóf, 1733-ban katona. 52. *Jób*, szül. 1680 körül, meghalt 1771-ben, első neje Várady-Szakmáry Anna, özvegy Kray Pálné, második Szabó Julia, harmadik Jóó Julia. 53. Imre. 54. Bora Kisevits Horváth Sándorné.

LXXV. FERENCZ GYERMEKEI (*Katholikus ág*, Sándor vonala): 55. István prépost, váradi kanonok. 56. Ferencz 1714-ben labancpárti alispán, neje Lónyay Kata, 1727-ben dubravai birtokát eladja 1000 forintért Csáky Istvánnak. 57. Bora, első férje Berzeviczy János, második Szinyei Kristóf, harmadik Máriaassy Gábor. 58. Benedek megh. 1725-ben; 1703-ban Szepesmegye jegyzője (nótárius), neje Ladomérszky Éva. 59. Zsuzsa, Splényi Lászlóné. 60. Erzse, Potturnyay Lászlóné, majd Várady Istvánné.

LXXVII. MÁRTON GYERMEKEI (János vonala): 61. Márton, 1734 körül kanonok. 62. Zsuzsa, Dobay Gáborné. 63. György, első neje Garassy N., második gr. Károlyi Erzse. 64. Éva, Dráveczky Imréné. 65. János.

LXXIX. MIKLÓS FIA: 66 Miklós, neje Palugyay Klára.

LXXX. JÁNOS GYERMEREI: 67. Bora, Hedry Andrásné. 68. Boldizsár szül. 1681 meghalt 1744. 1716-tól 24-ig táblabíró, neje Luzsinszky Mária. 69. Ferencz, neje Semsey Erzse.

XIX. nemzedék 1710-től 1790-ig.

II. MIKLÓS GYERMEKEI (*Topporcsi ág*, Miklós vonala): 1. Miklós, szül. 1733, megh. 1740. 2₁. Ferenc. 2₂. Sándor megh. 3. Mária, 1776-ban férje Kosztolányi László. 4. Éva, 1774-ben férje Szentiványi Lajos. 5. Zsófia, kikkel Miklós vonala kihalt.

VI. EZÉCHIEL GYERMEKEI (Ezéchiél vonala): 6. Lőrincz, szül. 1705, megh. 1765, neje Kubinyi Éva. 7. Anna, Semsey Miklósné. 8. Zsuzsa Matyasovszky Sándorné. 9. Ezéchiél, szül. 1710, megh. 1762, 1747-ben alispán, neje Péchy Anna.

XI. ÁDÁM GYERMEKEI (Zsigmond vonala): 10. Ádám, neje Draveczky Zsuzsa. 11. Lajos, katona, első neje Bideskutya N., második Nagy Anna. 12. Éva, Sváby Ádámné, majd Mattyasovszky Mihályné. 13. Márton, megh. 1773, neje Dráveczky Erzse. 14. Klára, Bezzegh Áadámné. 15. János.

XVI. GYÖRGY GYERMEKEI (Illés vonala): 16. Mária, szül. 1710, megh. 1714. 17. Johanna szül. 1712, megh. 1714. mindketten himlőben. 18. Gáspár, szül. 1695, megh. 1698 Ráhón. 19. Anna, szül. 1702. 20. N. (koraszülött) szül. 1696. 21. Anna, szül. 1703. 22. Pál, szül. 1697, meghalt 1796 június 21-én, mint agglegény Bánfalván 99 éves korában.

Hogy akkor is akadtak emberek, kik első szerelmükhöz szívéosan ragaszkodtak, s ha szívük választottját magukevá nem teheték, inkább agglegények maradtak. Igazolja éppen ezen Pál esete, ki 1723-ban nőül akarta venni harmadfokú unokatestvérét Zsuzsannát, Ezéchiel leányát, kinek neje Görgey Zsuzsanna férjének negyedfoku unokatestvére volt, valamint Ezéchiel apja Boldizsár szintén harmadfokbani unokatestvérét Görgey Annát birta nőül, így tehát Görgey Pál és Görgey Zsuzsanna közt igen közeli vérbeli rokonság állott fenn, mely oknál fogva csak dispenczióval vehette volna el Görgey Zsuzsannát. Minthogy a kért dispencziót meg nem kapta, illetve el nem fogadta, mivel azon föltételhez kötötték, hogy r. katholikussá lesz, agglegény maradt, bár menyasszonya nőül ment Mattyasovszky Sándorhoz.

23. György, szül. 1708 megh. 1710. János. 25. Anna, szül. 1796, Okolicsányi Istvánné, majd Nolhen Károlyné. 26. László, szül. 1700 megh. 1775. nyugszik a topporczy ág. ev. templom kriptájában. 1731–37-ig, majd 1759 és 1765-ben táblabíró, mely utóbbi esetben alispánhelyettes is. Neje Okolicsányi Mária. 1750-ben Mária Terézia megerősíti a Jánokyaktól örökölt összes birtokokban, mivel az ezen birtokokra vonatkozó hiteles okmányok elvesztek. 1774-ben megveszi Szakmáry András kislomniczi birtokát 100 tallérért.

A protestantizmus nagy pártfogója lévén, védnöksége alatt épült a topporczy ág. hitv. ev. kőtemplom.

Igen okos és udvarias ember hirében állott, miről ezen rövid tót vers is tanuskodik:

Hore dolu ku Popradu
Do Topporczy na poradu.

Magyarúl: „Fel s alá a Poprád mellet, Topporcza, ha tanács kellett.“

1753-ban saját és Pál bátyjának ráhói birtokát 140 forintért bérbeadja.

27. Zsófia szül. 1698-ban, férje Szirmay István, kihez mint 15 éves leány ment nőül, de igen rossz viszonyban élvén férjével, többször elhagyta és haza jött Topporcza. 28. Janka, szül. 1717, meghalt 1776, Schréter Györgyné.

XVIII. IMRE FIA (*Pelejtei ág*, Imre vonala): 30₁ Imre, szül. 1710 körül, neje Szunyogh Julia.

XIX₂. SÁMUEL FIA: 30₂. *Imre*, szül. 1733, megh. 1799, neje Kenessei Fehér Júlia.

XXV. VILMOS FIA (Vilmos vonala): 31. Vilmos, neje Gergelylaky Zsuzsa.

XXXII. ISTVÁN GYERMEKEI (*Görgői ág*, László vonala): 35. Kristóf kapitány. 36. Bora, Tahy Jánosné. 37. László, neje Topperczer N., 38. Mária, Rakovszky Miklósné. 39. Erzse, Miskolczy Sámuelné. 40. Zsuzsa, Magyary Jánosné.

XXXV. LÁSZLÓ GYERMEKEI: 41. Julia. 42. Anna, Potturnyay Mihályné.

XXXVI. ZSIGMOND GYERMEKEI: 43. Ilona, Teőke Zsigmondné. 44. Zsigmond 1761-ben neje Görgey Mária. 45 Anna, 1738-ban Sustrik Jánosné. 46. Erzse, 1738-ban Korotnoky Sándorné.

XL. BOLDIZSÁR GYERMEKEI: 47. Anna, Berzeviczy Jánosné; 48. Pál, neje Korniedes Judit, Goldberger Dávid özvegye; ő építette a topporci új kastélyt 1794-ben a kúttós cimert viselő vörös márványtábláján olvasható:

Has Aedes tres per Annos poni Curarunt Paulus a Görgő Et
Judita Cornides Proh natis universis Orbatí De 2 I. Anu.

Pál sz. 1738, † 1795-ben. Gyermekai Teréz † 1778, Károly † 1785. Teréz sz. 1785, † 1789 mind kis korban haltak el. 49 Zsuzsa, Brammer Adámné.

XLIV. ISTVÁN GYERMEKEI: 50. István, neje Miskolczy Mária; 51. Johanna, 1746-ban Ujfalussy Lászlóné; 52. Zsuzsa.

XLVI. LÁSZLÓ GYERMEKEI: 53. György, 1754-ben farkasfalvi birtokos. Neje Bónis Mária; 54. Erzse Bajusz Gáborné.

XV\VIII. ANDRÁS GYERMEKEI: 55. Kristóf, ki 1742-ben mint kadét szolgál nagybátyjával 40. Boldizsár kapitánnyal, Szirmay Tamás gyalogezredében. 56. József.

LII. JÓB GYERMEKEI: Gábor vonala. 57. Arnold sz. 1742, † 1763; 58. *Mátyás*, sz. 1724 körül, neje Kubinyi Zsuzsa; 59. Antal sz. 1728, † 1776; 60. Zsuzsa sz. 1723, Teőke Lőrinczné.

LVI. FERENCZ LEÁNYA: *Katholikus ág*. Sándor vonala. 61. Zsuzsa Gundelfinger Jánosné.

LVIII. BENEDEK GYERMEKEI: 62. Erzse, Ilosvay Jánosné; 63. Benedek, neje Szigethy Kata; 64. Mária. Horváth Lászlóné; 65. Ezéchiél. neje Horváth Mária. Ez utóbbi három testvér répási birtokát 16. Györgynek 200 magyar forintért elzalogosítja. 66. Éva. Kikkel Sándor vonala kihalt.

LXVIII. BOLDIZSÁR GYERMEKEI: János vonala. 67. János, neje Ugrovics Klára, 1747-ben a görgői kastélyt javítják, 1863-ban táblaliró; 68. Sándor † 1763, neje Daróczy Erzse; 69. Klára, Dobay Jánosné; 70. Imre, neje Szirmay Fruzsina; 71. Ferencz plebános; 72. Julia, 1755-ben Mattyasovszky Sándorné; 73. Mária. Görgey Zsigmondné 1761-ben,

LXIX. FERENCZ LEÁNYA: 74. Julia, Jancsó Ferenczné.

XX. nemzedék 1740-től 1820-ig.

VI. LŐRINCZ GYERMEKEI (*Topporci ág.* Ezéchiel vonala): 1. Julia, Gosztonyi Andrásné; 2. Zsuzsa 1734 körül; 3. Imre sz. 1736, † 1797, neje Csákányi Mária; 4. Lőrincz 1737 körül; 5. Klára. 1738-ban Horánszky Józsefné; 6. Boldizsár, sz. 1737, † 1808, neje Dobay Anna; 7. János, neje Szontágh Dóra; 8. Pál sz. 1740 körül; 9. Anna sz. 1743, Zaffiery Sándorné; 10. Rozália sz. 1744; 11. József sz. 1753, † 1775.

IX. EZÉCHIEL GYERMEKEI: 12. Márton sz. 1740, † 1807, volt esztergomi főkapitáni kanonok, prépost, felszentelt püspök, Esztergom megye vikáriusa, majd pécsi püspök, e hivatalát azonban nem foglalhatta el, mert 1807 augusztus 23-ikán meghalt Budán, hol a budai kálvaria kápolnája alatt el is temették.

Püspöki kinevezésének szövege következő:

Nos Franciscum Primus Divina Favente clementiae Austriae Imperator Hierosolymae, Hungariae Bohemiae Dalmatiae Croatiae Slavoniae Galliciae et Lodomeriae Rex Apostolicus, Archidux Austriae dux Lotharingiae, Salisburgi Virceburgi et in Franconia, Magnus Dux Cracovioe. Magnus Princeps Transilvaniae Dux Stijriae, Carinthiae Et Carnioliae Superioris Et Inferioris Silesiae Princeps Berchtolds gadenae Et Mergeuthemis, Comes Habsburgi Etc. Memoriae Comendamus tenore praesentium significantes quibus expedit Universus! Quod Nos tum pro ea qua in constituendis legitimis Ecclesiarum Pastoribus tenemur Cura et Sollicitudine, cum vero benignam habentes Reflexionem ad praeclaras Virtutes, et Qualitates, Doctrinam item et Eruditionem, nec non gratam, et acceptam exemplaris Vitae Conversationem caeterasque Animi Dotes Fidelis Nostri Dilecti Reverendi *Martini Görgey* de Eadem, haereditarii in Topporecz, Consecrati Episcopie Patorensis Praepositi Sancti Ladislai in Comitatu Simeghiensi Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis Lectoris et Canonici, ac per hanc Archi-Dioecesis vacante Archi-Episcopali Sede in Pontificalibus suffraganti, in Spiritualibus Vicarii et Causarum Auditoris Generalis, quibus ipsu insignitum, et ornatum esse e fidedigna nonnullorum Fidelium Nostrorum Relationae benigne cognovimus, penitus in super perpendes vetusta Ipsius Proposiam, ac conspicua per Autenatos suos Sago Togaque claros praestita Servitia et praeterea in benignam Lumentes Reflexionem novatam Ejusdem tam in Cura Animarum qua in Metropolitanano Capitulo Strigoniensi, prout et in Vicariati Officio, quod actu gerit indefesso cum Zelo, singularique Dexteritate. Operam atque hac Ratione comparata si bi longa Annorum serie Meritu, Eundem Martinum Görgey tangyam Personam idoneam acc de Ecclesia DEI omnio bene meritam Nobisque id circo pratam et acceptam, ad episcopatum Quinque

Ecclesiensem jam inde a Morte, et ex hac Vita decessu Reverendi, Spectabilis item, ac Magnifici Comitis Pauli Eszterházy de Galántha modofati Episcopatus ultimi veri, ac legitimi Possessoris de Jure et de facto vacantem Authoritate Juris Patronatus Nostri Regii, quod generaliter in conferendis omnibus praedicti Regni Nostri Hungariae Portiumve eidem adnexarum Ecclesiis et Beneficiis instar Divorum condam Hungariae Regu Praedecessorum videlicet Nostrorum gloriosae Reministiae optimo Jure Matere, et exercere Dignoscimur, promoverimus, et nominaverimus, eundemque Episcopatum Quinque-Ecclesiensem cum omnibus Castris, Castellis, Oppidis, Nillis Praediis ac Possessionibus, et cunctis aliis Pertinentiis, Bonisque et Juribus possessionariis ubivis, et in quibuscumque repetiti regni Nostri Hungariae Comitatus habitis, et existentibus, quae ad eundem Episcopatum de Jure, et ab antiquo Spectant, et pertinere debent ea tamen expressa cum Declaratione ut Ipse per Nos neonomiatus Episcopatus per Cameralem Conscriptioem benigne defigendis, quidquid ultra quadraginta Mille Florenos valut Congruam per nos jam Normaliter Determinatam Superfuerit illud in Conformitate interventurae Regulationis partim Fundo Religionario pro destinatis per Nos finibus, partim autem Cassae Fortificatorii exacte quottannis Semestraliter inferre tereatur sitque obstrictus, cum omnibus caeteroquim aliis ejusdem Episcopatus quocunque Nomine vocitandis Obventionibus, et utilitatibus, Praerogativis, et Immunitatibus Eidem Martino Görgey a cujus in Bonum publicum Studio id firmiter una, ac benigne Nobis pollicemur, quod Idem urburariatu Jodinae Suphantracum Pécsváradiensis per Nos Sede Episcopali vacante cultivari ordinatae accedendo Opus hoc pro viribus promoveri haud sit intermissum dementer dandum duximus et conferendum, Imo nominamus, eligimus, damusque et conferimus Praesentium per Vigorem.

Reservantes de reliquo. Nobis et successoribus Nostris Hungariae Regibus Jus omnia in Capitulo Beneficia Ecclesiastica, et Canonicatus conferendi, admissa duntaxat antelato Episcopo in Casu sigulae vacantiae pro tali supplementa in Conformitate editarum superinde per Nos aliarum Benignarum Resolutionum idoneorum Subjectorum Candidatione, et Nobis demissa Praesentatione, abaque tamen omni Nostri successorumque Nostrorum ad haec Praesentationem Restrictione; Quocirca Nobis Fidelibus Nostris Reverendis, et Honorabilibus, Preeposito Majori, Lectori, Custodi. Caeterisque Canonicis, et Beneficiis, Universisque ejusdem Diaecesis Clericis et Religiosis harum Serie firmiter praecipientes committimus, et mandamus, quatenus a modo imposteru antelatum Martinum Görgey pro Nostro legitimo, et indubitato Episcopo, et Praelato habere, tonere, et recognoscere, Eidemque debitam Reverentiam, Honorem et Obedientiam sicut bonos, et pios Ecclesiae Ministros decet, praetare

et exhibere, Eidemque parere, et obtemperare Modis omnibus debeatis, et teneamini, occus non tauri Praesentibus perlectis, Exhibenti restitutis, Datum per Manus Fidelis Nostro Nobis Sincere Dilecti Spectabilis ac Magnifici Comitatus Josephi Erdödy de Monyorókeréh Montis Claudii et Comitatus Varasdinensis Perpetui Comitatus, prout et Arcis, Civitatioque ejusdem Nominis Haereditarii Capitanei, Camerarii, Consiliarii Nostri Actualis status Intimi, per Regnum Nostrum Hungarice Dapiserorum Nostrorum Regalium Magistri Comitatus Nitriensis Supremi Comitatus ac Pro Cancellarii Nostri Regii Hungarico-Aulici in Archiducali civitate Nostra Vienna Austriae Die decima Mensis Julii, Anno Domini Millesimo Octingentesimo Septimo, Regnorum Nostrorum Hungaricae, Bohemiae et reliquorum Anno Decimo Sexto.

Franciscus.

Comes Josephus Erdödy.

Nicolaus Piacsek.

Protocoll in Lib. Reg. secundo Clas. quod testat redditur per Secret. Aul. et Archivi Directorum

Ludovicus de Jaszvitz.

Inserth Libro Benig. Collationu. Reg. in Osso Registraturae Cameralis Pag. 186.

Penes praesentes Benignos Luce Sacra tissimae Caesareo Regia et Apostolicae Majestatis Domini Clementissimi Collationales Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus Martinus Görgey de Eadem Haereditarius in Topporcz, consecratus Episcopus Patarensis, Praepositus Sancti Ladislai in Comitatu Sümeghiensi Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis Lector, ac Canonicus, per Archi Diaecesim Strigonienseus. Sede Archi Episcopoli vacante in Pontificalibus Sufroganeus, in Spiritualibus vero Districtualis Vicarius, et causarum Auditor Generalis, erga benigne praescriptas Conditiones ad Episcopatum Quinque Ecclesiensem per Mortem, et ex hac Vita decessum Excellentissimi, ac Illustrissimi Domini Comitatus Pauli Eszterházy de Galánta modofati Episcopatus ultimi veri, ac legitimi Possessoris, de Jure, et de facto vacavtem, ejusdemque Bona, ac Jura temporalia, ad eundem Episcopatum de Jure, et antiquo spectantia, et pertinere Debentia a Die hodierna percipienda, per Illustrissimum Dominum L. B. Lasarum Perényi Sacrae Caesariae et Regio Apostolicae Majestatis Camerarium, et Camerae Regiae Hungae Aulicae Consiliarium Vigore Benigny id Circo ad Cameraam hauc Regiam Hungae Aulicam sub 10-a July Anni currentis 1807 N° 6831 emanati Introductorii, et 87. Installatorii Mandati Regii Cameraliter Deputatum, in Praesentia ad hunc Actum specialiter convocatarum tam Ecclesiasticarum quam Saecularium Personarum sub hodi-

erno Dato soleniter installatus, et introductus est Budae die Prima Augusti Anno Millesimo Octingentisimo Septimo.

Ex Consilio Camerae Regiae Hungco Aulicae Loco — Die — et Anno
ut Supra *Josephus Moor.*

13. Antal, szül. 1753. 14. István, szül. 1753. 15. László, neje Potturnay Kata, szül. 1748, megh. 1808, lakott Bethlenfalván, 1802—1803-ig alispán, 1790- és 1802-ben táblabíró. 16. Zsigmond. 17. Anna, Berzeviczy Tamásné szül. 1743-ban, 18. Zsuzsa. 19. Lőrincz, szül. 1739. Mária, szül. 1737, apáca.

X. ÁDÁM GYERMEKEI (Zsigmond vonala): 21. Zsuzsa, Neunlager Sebestyén neje. 22. Klára, Kisóczy Mihályné.

XIII. MÁRTON GYERMEKEI: 24. Zsigmond, neje Richthauser Zsófia, szül. 1744, elesett 1788-ban. 25. Anna, Doloviczényi Lászlóné. 26. Pál, megh. 1811-ben, neje Potturnay Julia. 27. Boldizsár, neje Hairau Klára.

XXVI. LÁSZLÓ GYERMEKEI (Illés vonala): 28. Janka szül. 1737, megh. 1792, férje Fejes György megh. 1790.

29. János, szül. 1740, elesett 1793 szeptember 29-én a francia háboruban Maubeuge vára alatt, mint kinevezett, de erről még nem értesített őrnagy. Neje Doloviczényi Anna Mária, Doloviczényi György és Serpilius Zsuzsanna leánya, szül. 1751, megh. 1834 október 29-én Topporczon.

1756-ban mint önkéntes belép a Pálffy Lipót gyalogezredbe, nemsokára alhadnagy lesz és az egész porosz háboruban résztvesz. Így jelen van a bresloui, görliczi, prágai, hochkircheni, frankfurti, landshuti s végre a ligniczi ütközetben, valamint a schweidnici erőd kettős ostrománál, mely alkalommal mint főhadnagy megsebesült, 1768-ban kapitányi ranggal a Hadik-féle lovasezredbe helyeztetik át.

1770-ben restaurálja és bővíti a topporczy kastélyt, mi bizonyítja, hogy kuruc Görgey Jánosnak nem koboztattak el összes topporczy birtokai.

1774- és 1775-ben Moldvában látjuk, 1776- és 1777-ben Debreczenben, 1779 elején pedig Kúnában, amely év december 24-én visszakapja Mária Teréziától azon topporczy birtokrészt, mely kurucz Görgey Jánostól 1710-ben elkoboztatott. Ez okmánynak idevágó része hangzik:

Mi Mária Therésia Isten kegyelméből stb. Emlékezetül adjuk, jelen iratunk értelmében, kijelentvén mindenkinek akit illet, hogy mi kegyesen figyelembe vévén és tekintvén, hűségés és vitézlő Görgey János, a mi Hadikról nevezett magyar lovasezredünk kapitányának, hűségének, hű és hasznos szolgálatainak érdemeit, mely szolgálatokat ő 1756. évtől kezdve és pedig legelőször a volt Pálffy Lipót gyalogezredben mint önkéntes, azután kiváló szellemi tehetségeivel fokkonként alhadnagyságig emelkedve, ezen egész időn át dühöngő

GÖRGEY JÁNOS, ELESETT 1793.

porosz háboruban, nevezetesen a bresslaui, görllitzi, prágai, hochkircheni, frankfurti, landshuti, s végre liegnizi ütközetekben, valamint a schweidnizi erőd kettős ostromában s végre miután ez utóbbi alkalommal sebet kapott, 1768. évben, az akkori Pálffy Rudolf féle, most Hadik féle magyar lovasezredhez mint főhadnagy áttétetett és kapitányi rangra emeltetett, az utolsó porosz háboruban is fentemlített Magyarországnak szent koronájának, fenséges osztrák uralkodó házunknak és aztán felségünknek is, minden körülmények közt s minden alkalommal buzgón állandóan és törhetlen hűséggel és őt kiválóan ajánlólag tett és teljesített s a jövőben is (amint azt felőle kegyesen reméljük) hasonló hűséggel és állhatatos törekvéssel tenni és teljesíteni fog.

A Topporczi községben lévő, Szepes vármegyében fekvő birtokrészt, mely néhai Görgey János hűtlensége következtében, királyi kincstárunkra szállott s így rendelkezésünkre áll és adományozásunkhoz tartozik, magánpecsétünkkel melyet mint Magyarország apostoli királya használunk, összefűzött levelünk erejével és tanuságával fenti jogok szerint, hogy használják, birják és birtokolják, adjuk, ajándékozzuk, adományozzuk, mely levelet privilégium alakjában fogunk kiállítani, amikor eleinkbe terjesztik.

Kelt Ausztria főhercegi városunkban Bécsben, 1779. évi december hó 24-én.

Gr. Eszterházy Ferencz.

Mária Theresia.

Brunsvik József.

Erre nézve az eljárás már 1777-ben kezdődött. Így : 1777 május 30.-án értesítették, hogy kérelmére elkobzott topporczi birtoka vissza fog adadni, de meg fog becsültetni, s csak ezen becsérték megfizetése ellenében kapja majd meg azt.

Ugyanekkor ingyen visszaadnak Görgey Márton püspök és két testvéreinek Zsigmondnak és Lászlónak répási birtokai.

A nevezett becslést 1878 július 24-én fejezte be Witalis Mihály, mely becslés szerint 1185 forintot kellett volna Görgey Jánosnak megfizetni, mely összeg azonban 1779 április 30-án 1124 forint 24 krajcárra szállítottatott le, 50 forintban állapittatván meg a nevezett birtok tiszta jövedelme, mely összeg $4\frac{1}{2}\%$ -kal kamatnak tekintve, a fenti 1124 forint 24 krajcár tőkének felel meg.

1779 február 19-én Görgey János egy reversalist ir alá, melyben igazolja, hogy Topporczt megkapta a vele járó összes terhekkal és jogokkal, amiért hűséget fogad az uralkodónak és kötelezi magát az összes velejáró terhek viselésére. Ha ígéretét megszegné, a donáció ismét megsemmisül.

Nevezett topporczi birtokot 1710-től 1779-ig a Görgeyek a kincstártól bérelték, így 1786-ig 20 forint évi bért fizettek érte, 1776 szeptember 28-án ezen évi bér szerződésileg 25 forintra emeltetett,

A birtok megfizetéséhez szükséges pénzt 1124 forint 24 krajcár és 307 forint mellékköltséget Görgey Jánosért, apósa Doloviczényi György fizette meg.

Görgey János 1780-, 1781-, 1782- és 1783-ban Galiciában Tarnov és környékén van állomáson.

Az 1784. év végétől 1787 közepéig Topporczban van s ez év augusztus havában indul 18 gyalogezred és 4 lovasezred, közte az övé is a németalföldre.

1783 februárjában ismét Troppauban van.

1787 szeptemberben neje ő felségéhez folyamodik, két fiának Jánosnak és Györgynek egy stiftbe való felvételéért, hol a politikai és katonai pályára nyernének kiképzést. E kérvényt azzal indokolja, hogy férje már 30 év óta szolgálja ő felségét, a 7 éves háboruban érette vérét is ontotta.

Folyamodványára novemberben kap választ, hogy János előjegyzésbe vétetett, de György nem, mert a megfelelő kort már tullepte.

1791 januártól Belgiumban látjuk egész haláláig, honnét írott levelei igen jellemzők az akkori viszonyokra.

Elestéről Hadik ezredes tudatja nejét s értesíti, hogy az elesett ingóságainak értékét meg fogja küldeni, valamint felszólítja, hogy kérjen pensiót.

A pensió 300 forintban, 1794 január elsejétől meg is adatik neki, mire ő a dupláját kérelmezi, mihelyett azonban 1800 májusában az egész pensió megvonatik tőle, nőül menvén az utolsó Gradeci Horváthoz, Imréhez, csupán gyermekei nevelésére kap 300 forintot.

1799 áprilisában Ferencz fia felvételét kéri a mérnöki akadémiára, a mire azt a választ kapta, hogy lépjen be az illető ordináre kadétnak a hadseregbe.

János testvérei még: 30. György 1824. 31. Pál, 1724—1772. 32. István 1728.

Görgey Jánosnak leveleiből érdekesebb részleteket látunk alább.

Washkott, 1791. január 7.

Vándorlásunkból egy részletet kívánok itt neked leírni, mint azt sietve Ostendéből is tettem. Midőn végre azt a pontot, hol utunkat csak hajón folytathatjuk, elértük, Ostendéről december 15-én indultunk el, egyelőre csak egy divisió működik, mert a többiek Brüsszel környékén vannak szétszórva s eddig hír sem érkezett felőlük. Első visszavonulásunkat Brügg felé nagy örömmel kezdtük meg, mert már nem előre haladunk, de hazánk felé visszahuzódunk. Azt hittük, hogy repülünk, oly könnyűek voltak lovaink, úgy hogy csodálkozunk vidámságukon, mintha maguk is tudták volna, hogy visszaindulunk. Sajnos azonban még mindig e vidéken maradunk, ide-oda vonulván egy helyről a másikra. Jelenleg 4 nap óta vagyok e helyen eskadrónommal és remélem, hogy nemsokára téli szállásra indulunk, mert ezideig állandóan előrsi

szolgálatokat teljesítettünk, hol mindég készenlétben kell lenni. E vidéken minden igen drága. Röviden mondva nyomorultul élünk. A szobákban nincsen kályha, kandallóban tüzelünk, melynél megsül az ember arca s megfagy a háta.

Boisdorf, 1791. február 1.

Végre 14-én elindultunk, hogy Brüsszelben téli szállásra térjünk, de 4-ik menetelésünkkor parancsot kaptam néhány napig őrsi szolgálatot teljesíteni, mert a tervezett kaszárnyák még el nem készültek. Ezen pár napból 15 lett, mely idő alatt mindég készenlétben kell lenni.

Gondold csak meg, mennyire bosszantó az örökös figyelés, különösen amikor az ember nincs biztonságban és ki sem csomagolhat.

A csapatok előreláthatólag egész télen szabadban maradnak, mi sokat szenvedünk, a legénység nemsokára ing nélkül marad, erősen le van rongyolódva a nagy menetektől és cigányélettől.

Ágyaink nincsenek, a szalma is legtöbb helyt hiányzik. Annyira megszoktam már a hideget, hogy talán Szepesben kitartanám kályha nélkül a kandallónál.

Itt a vidéken meglehetősen a nyugalom, imitt-amott történnek ugyan visszaélések az alacsony nép által, majd halva lelnek valakit az út szélén, majd egymásközt rendeznek verekedést. Kedvük volna ugyan, a katonaságot is megtámadni, de ezeknél a rövidebbet huzzák, mert a katonaságnak parancsa van minden insultuskor fegyverét használni. Nagyobb városokban gyalog és lovas őrszolgálatok czirkálnak éjjel-nappal, s aki gyanus bebörtönöztetik. Csődületek eloszlattatnak, ha kell össze is lövetnek.

Brüsszel, 1791. június 12.

Márczius 24-ike óta még mindég itt vagyunk, három lovas század, nehéz kaszárnya szolgálatot végezünk, naponta kétszer execirozunk, úgy hogy reggel 5-kor már a kaszárnyába kell indulnom és csak fél 1-kor őrsegelosztás után mehetek enni, délután megint 3—8-ig a kaszárnyában vagyok, azon esetben, ha nincs őrsszolgálatom, vagy készülségem, a mikor 24 óráig vagyunk egy helyhez kötve. Bármennyire is kívánczunk innen el, eddig kevés kilátás volt reá. Jelenleg, bár a látszat szerint nagyobb a nyugalom, de még igen messze vagyunk a régi bizalomtól. Én s mindnyájan csak azt kívánjuk, hogy a visszavonulási parancs minél előbb érkezzon, mert bármily szép is az ország, minálunk mégis csak jobban él az ember.

E hó 14-ikén szemlénk lesz, az udvar 15-ikén szintén ide érkezik, tisztelés után valamit hallani remélünk jövő szabadulásunkról.

1791. július 11. Brüsszel.

Ófelségéék Albert herczeg és Kristina herczegné 15-én ideérkeztek, 30-ikán volt a tisztelgés, nagy disszel végrehajtva. A francia király két testvére 26-ikán érkezett ide, a király maga és neje, ki akarta magát vonni a tisztelgési parádéból, de hat órányira a határtól egy postamester intézkedésére letartóztatták és visszavezették. Itt az a feltevés, hogy más hatalmakkal egyetértőleg befo-gunk törni Franciaországba.

Tábor Szent Gielen mellett, 1792. június 27.

Kisebb-nagyobb csatározások is történtek, melyekben eddig kis vesztesé-geket szenvedtünk, ellenben az ellenség nagy veszteséggel menekülve ágyuit, sok foglyot, s táborát zsákmányul hagyta nekünk.

Az előcsapatoknál nagyon sürgősen megy minden, úgy hogy gyakran nincs idő főzni, annál kevésbbé enni, mert a félig főtt húsról a levest le kell önteni s a húst félig nyersen a tarisznyába dugni.

Tábori őrség Bonsecour, 1792. augusztus 15.

Július 27-ikén este 6 órakor váltottak fel az előőrsi szolgálatból és még aznap a 30 órányira fekvő Gentbe küldtettem, hová én 29-ikén érkeztem, eről-tetett menetekkel. 30-ikán vonultak be ő felségéék, kiket kísertem és 31-ikén a ceremóniánál a fedezetet képeztem.

Az bizonyos, hogy az ellenségnél nagy a rendetlenség, sok tiszt a mi oldalunkra menekül; e napokban a vezénylő tábornok Lafayette is kezünkbe került egész táborkarával, mely elhagyta seregét és menekülni igyekezett. Párisban szakadatlanul dühöngnek, a seregek közt nagy az egyenetlenség.

Ez az utolsó levele Görgey Jánosnak, a későbbiek elvesztek. 1793. szept-ember 29-ikéről így ír Wieland György hadnagy, a későbbi tábornok napló-jában :

1793. szeptember 29-ikén az ellenséget megrohantuk Marpeint mellett és legázoltuk. Cerfontaine mellett mi 6 szakaszunk 3000 ember ellenséges gyalogság ellen, mi attaquieroztunk és vagy 80 a helyszínen maradt, de midőn háromszor sortüzet adtak reánk és kartácsot is kezdettek lőni, megkellett fordulnunk.

Ekkor vesztettük el Görgey kapitányt, ki halva maradt a csataterén. Beniczky és Kornély elfogattak, Slávy kapitány halálosan és Nádasdy könnyen megsebesült, azonkívül 1 őrmester, 2 káplár és 20 ember maradt halva és sebesülve.

Ugyan ez a Wieland írja, hogy a Jemappei nagy csatában a lovat lőtték ki Görgey alól.

Görgey János emlékére, Topporcon elmondott gyászbeszédnek egy része hangzik ekképen :

Hó! nyugszik hát a hős?
 A vitéz kapitány?
 A hűséges jó férj?
 A szerető apám?

Ott! Hennegau grófságban	Két muskétás golyója
Maubenge vára alatt,	Furta át kebelét,
Ne sirjatok testvérim,	Holtan borult a földre
Hogy szive megszakadt.	S ajka nem szólt többé.

Csak harmadnapon éjjel	És ráborult a sirra,
Midőn a hold feljött,	Hullatva könnyeit,
Érkezett meg sógora	Mint jóbaráthoz illő
A nemes Fejes György ;	Pótolta övéit.

Nyugodj meg hát békében,
 Örök álmod ölen :
 Ki dicső csaták után
 Porladsz sirod mélyén.

Ezután következik a szokásos bucsuztatás, szintén versben.

Eredetije német és a topporci lelkész, Lehoczky Márton által iratott.

GRÓF HADIK KÁROLY JELENTÉSE GÖRGEY JÁNOS ELESTÉRŐL.

Érdemem felett való uram, konsiliárus uram! Az elmúlt hónap 29-én tett előmozdulásunk s az ellenség lágerének attaquirozása alkalmatosságával kapitány uram Görgey, minekutána a fejedelemhez való hűségét, hazájához való szeretetét és mindazt, a mi a maga becsületét mindenkor magaelőtt viselő nemes szívhez, az ilyen alkalmatosságban, megkívánható volna, elegendőképen megmutatná, két halálos sebnak vétele után, életét ugyan azon szempillantásban végezte.

Oly dolog melyet én egész megilletődéssel szenvedek! Tudván azonban, hogy ezen reménytelen történet, kapitányné asszonyomnak és uri gyermekeinek örökké tartó szomorúságot okozna; kérem az úr. consiliárus uramat, olyan móddal ezen kedvetlen hirt a tekintetes asszonynak tudtára adni, hogy érzékeny szívének vett sebei vigasztaló szavai által megenyhítenek és

annak békességes türéssel való szenvedésére elkészitessenek, bizonyossá tévén az asszonytársat részemről, hogy minden hátramaradott portékáinak árát, melyek kapitány uram szerencsétlensége után azonnal lepecsételtettek, minekutána eladatnának, kezeihez fognának szolgáltatódni. Ezekután magamat, a midőn tapasztalt szívességében, ajánlanám magamat, vagyok az úr, consiliárus uramnak alázatos szolgája.

Beaufort, 1793. október 1.

Gr. Hadik Károly, oberster.

AZ ÖZVEGY JELENTÉSE.

Érdemem felett nagy jó asszonyom!

A Blankenstein nevét viselő császári és királyi nemes magyar lovasregimentnek vitéz oberstere, méltóságos gróf Hadik Károly úr öméltósága, kedves férjemnek, néhai tekintetes, nemes, nemzetes és vitézlő görögői Görgey Jánosnak, a nevezett regiment érdemes svadronyos kapitányának, a mostani francia háboruban Maubeuge városa alatt, a fejedelem és a haza javáért hiven folytatott vitézi szolgálatában, az ellenség fegyvere által lett feláldoztatását (oh szomorú s engem elfelejthetetlen bánatba merítő hír) e jelentéssel méltóztatott tudtomra adni. (Következik Hadik fentírt levele.)

Mely h iradás bátor egyrésztől, a mennyiben tudniillik kedves ferjem, fejedelméhez való h ivségének, hazájához való szeretetének, vitézi pályafutása dicsőségesen lett végzésének hathatós bizonytsága, e gyászos hírből vett fájdalomaimnak enyhítésére szolgálhatna is, mindazonáltal, hogy én 19 esztendei kedves és engem soha meg nem keserítő házastársamtól, öt nevetlen árváim, ugymint, György, János, Ferencz, József és Apollónia szerelmes atyuktól, atyafiai és rokonai, egyenes véroktól, baráti igaz Jonathánoktól örökös keserűségükre megfosztatnak, sőt a haza is benne, egy még virágjában, ugymint életének 53-ik esztendejében lévő valóságos fiát s hasznos tagját, a fejedelem szolgálatjában 38 esztendőkel hiven töltött, vitéz szolgálatját elvesztették.

A bánat özönébe merülök és vigasztalást nem találok. Mely szívem keserüvemet, midőn enyhítés végett e gyászos levelem által nagy jó asszonyomnak érdemes öleibe kiönteném s magamat nevetlen árváimmal grátiájába és szeretetibe ajánlanám, e szives óhajtással, hogy az életnek Ura, nagy jó asszonyom s szerelmeseinek életeket számos esztendőkre terjessze s az elféle szomorú történettől kegyelmesen óvja meg.

Alázatos tisztelettel maradok Topporc, Szent-András havának 24-ik napján 1793-ik esztendőben érdemem felett való jó asszonyomnak alázatos szolgája

árva Dolovicényi Anna Mária,

Azon kérdésesre nem lenne-e lehetséges Görgey János sirját meghatározni alábbi franciául írott választ kaptam:

Református lelkészi hivatal Maubeuge 1908. augusztus 16.

GÖRGEY ALBERT ÚRNAK!

Uram!

Megvagyok bizva Durand lelkész által önnek válaszolni azon kérésére, mellyel ő hozzája fordult.

Maubeuge városának polgármestere közölte velünk, hogy az 1793-iki Wattigmis-i csata halottjai a csatatéren temették el, mely csatátér igen nagy kiterjedésű és nincs egyetlen siremlék, mely speciális nevet viselne.

Azt hiszem, hogy a további utánjárás egész céltalan volna.

Sziveskedjék kései válaszomat elnézni, de lehető alapos értesülést akarunk szerezni.

Nagyrabecsülésem kifejezésével vagyok

Vittor Pál lelkész.

Görgey János özvegye, Doloviczényi Anna Mária 7 évvel első férje halála után 1800-ban nőül ment másodsor Horváth Imréhez, a gradecki Stansits Horváth család utolsó férfitagjához.

A család Horvátországból származott a Szepességre, Márk szigetvári kapitány személyében 1556-ban, ki hetedik unokája volt a család első ismert tagjának, Gálnak, ki 1264 körül élt.

A protestantizmus igen sokat köszönhet e családnak itt Szepesben, különösen pedig Gergelynek, Márk fiának.

Márk ötödik unokája a fennnevezett Imre, kinek 1801-ben bekövetkezett halála után, neje özv. Görgey Jánosné révén, több családi kép került Topporcra.

Igy Topporcon vannak Imre testvérei Janka, férjével Szirmay Istvánval; Borbála, Ju'ia, Szulyovszky Lászlóné; továbbá ott van Hellenbach János, sz. 1636., † 1728.

Ott vannak Gergely testvérei Anna Mária, Desseffy Andrásné; Kata, Potturnyay Mátyásné, egybekeltek 1749 és Szirmiensis Sándor.

Imrének, özvegye által kiadott gyászjelentése a következő:

Kedves férjem, Tekintetes és Nagyságos Gradecki Stansits Imre ur, a császári és apostoli királyi felség tanácsosa, t. Szepes vármegye első alispánja, a Tisza melléki evangélika eklézsiák és iskolák főinspektora, életének 60-ik, viceispáni hivatalának tizenhatodik, házassági összekelésünknek pedig első esztendejében, ugymint a folyó hónap első napján, mintegy hat

hétig tartott vizibetegségbeli sinlődése után, itt Lőcsén, nagy lelket teremtőjének megadta.

A boldogult ugyan, valamint nyavalyáját keresztényi szenteséggel, s az Isten felségakaróján egészben megnyugodott szívvél viselte, és hivatalbeli foglalatosságát szünetlen folytatta; így életének utolsó szempillantását is egész szenteséggel és hivatalbeli foglalatosságai között végezte be, de engem s kedves testvéreim elfelejtethetlen keserűségbe merített.

A kinek hideg tetemei ezen folyó hónap 4-ikén, innen Lőcséről Stráskára általvitetvén, az ottan levő „Nemzeti kriptában“ betéteztetnek.

Halotti tisztsége pedig ugyancsak Stráskán e hónap 8-ik napján reggeli 10 órákor tartatik.

Melyeket midőn szomoruan és atyafiságosan az urnak jelentem, magamat és szomorú árváimat kikért szíveségébe bizalmasan rekesztem, állandó tisztelettel maradok igaz szívű szolgálója

Lőcsén, böjt első havának 3-ik napján 1801. esztendőben

árva *Doloviczenyi Anna Mária.*

Mária Theresia donációjával egy időbe esik a topporci jobbágyok felségkérvénye is, melynek egyes részletei következők:

Császári és királyi felség legkegyelmesebb asszony!

A legkeserűbb inség kényszerít bennünket szegény topporci alattvalókat, sérelmeinket és elnyomatásunkat újból elpanaszolni, melyeket évek óta földes uraságunktól, teljes elpusztulásunkig túrni kénytelenítettünk.

Uraságunk zsarnoki veréssel traktál bennünket, mint néhány hét előtt egy alattvaló feleségét úgy megverte, hogy élete fogytáig nyomorult koldus marad; a midőn anyaméhe is lábbal kitapostatott belőle. Ezen úr névszerint Görgey Pál Bethlenfalváról ugyancsak egy szegény özvegynek, kinek férje meghalt, összes vagyonát elvette.

Kénytelenek vagyunk uraságunknak minden nap, sőt disponált ünnepeken is dolgozni, úgy hogy saját munkánkra időnk nem marad csak a szent vasárnap, ez sem mindenkor, mert ha valami rendkívüli történik, nekünk ezt is el kell végezni.

Egy negyed parasztnak hetenként egy napot marhával kell dolgoznia a többi nap gyalog.

$\frac{1}{8}$ parasz mindennap gyalog és évente 3 napot marhával kénytelen dolgozni a lenfonás nélkül, hol minden jobbágnak 18 fontot kell fonnia, mit évente még 6 fonttal felemeltek; úgy hogy $\frac{1}{8}$ paraszt munkája lenfonás nélkül csak könnyedén számítva 25 forintra feljön, $\frac{1}{4}$ paraszté pedig 50 forintra és $\frac{1}{4}$ paraszt nem bír évente többet, mint 12 szeptesi mérő vetőföldet.

És hogyha egy alattvaló közönséges munkában korábban akar este eltávozni, az uraság azzal fenyegetődzik, hogy agyonlövi, ezért azután az éjszakába kell dolgoznunk.

Január 5-ikén uraságunk kívánságára néhány megyei úr összegyűlt Görgey Márton házában azon okból, mert mi bajainkat őfelségének elpanaszoltuk, ezek azt kívánták, hogy a község küldjön eléjük két megbízottat, mivel a község vonakodott azt tenni és azt kívánta, hogy az egész község megjelenessen a szolgabíró 20 hajdúval fenyegetődött, de végre mégis engedtek, hogy az egész község megjelenessen; de midőn odaértünk, csak egy embert tartottak maguknál, a többi kikérgettek.

Ez az egy félelmében azt sem tudta hogy fiu-e, vagy lány, most pedig rosszabbul bánnak velünk, mint valaha

Görgey Jób megparancsolta, hogy a lenfonást 4 hét alatt elvégezzék, ki nem engedelmeskedik arra 40 botot fog veretni.

Azon előbb említett megvert asszony baját az orvos is constatálta, mindannak daczára addig vitték az urak a dolgot, hogy kénytelen volt földesurának kezét nyújtani bocsánata jeléül, noha az orvos constatálta, hogy férjét ezentul tiszteséggel nem szolgálhatja és gyermekei sem lehetnek többé.

1778-ik évben.

Topporcz község lakossága.

Jegyzet: 1709-ben Topporcz község pecsétje egy 44 milliméter átmérőjű kör lap, melyben Fülöp és Jakab látható, körirata pedig: Filipus † Et † Jacobus † Topporcz † 1604.

XXX. IMRE GYERMEKEI: *Pelejte* ág: Imre vonala: Julia sz. 1773, † 1835, Izdenczy Istvánné. Antal, sz. 1777, † 1834. Anna, sz. 1780, † 1854, Naményi Czonc Pálné. 33. Károly, sz. 1788 jan. 2, † 1852 márc. 25, neje nagyvárad Fekete Teréz, sz. 1816 okt. 12, † 1858 aug. 21; Krisztina, sz. 1782, † 1832. Pál, hadnagy, sz. 1793, † 1836.

XXXI. VILMOS GYERMEKEI: Vilmos vonala: 34. Éva, Kovácsné; 35. György, kapitány, sz. 1754, † 1834. I. neje Görgey Anna, sz. 1776, † 1799, II. neje Roth Ágnes.

1788 szeptember 21-ikén mint a gróf Nádasdy ezred századosa az utolsó török háborúban fogságba kerül és a konstantinápolyi Jedikule tornyába záratik, honnét 1806-ban egy csatornán keresztül ügyesen megszökve, hazajött s belépett a hadseregbe újra, s mint lovassági nyug. százados halt meg.

Ő tőle származik talán a topporci kastélyban levő török nyereg takaró és lószerszám.

1789 március 1-én Konstantinápolyból írott levele leírja azon borzalmakat, melyeket a többi foglyokkal egyetemben szenvedett, míg Konstantinápolyba került. e levél szövege következő:

Midőn Gróf Nádasdy gyalog ezredének egy zászlóalja hátvédet alkotva, Karánsebes közelében a lovasság által bekerítettett, engem az ellenség szerencsétlenségemre fogolylyá tett. Ugyan e hó 18-án hátrakötött kezekkel s 15 megkötözött emberrel, csekély adag kenyérrel ellátva, csakis 3-mad nap érkeztem meg Viddinbe.

Itt egy szűk és kifolyás nélküli udvaron 800 emberrel 30 napot bezárva töltöttem, mely idő alatt néhány ehető kenyérről, elégtelen vízről és legfőljebb 3 edényről történt gondoskodás: hogy tüzet rakjunk elvolt tiltva.

Hat napot szakadatlanul az udvarból kivittek és kényszerítettek, hogy 37 font kávét szétzúzzak.

Egy-egy napon több ember pusztult el, бүdösség, kemény hideg és elviselhetetlen szomjuság miatt. A sebesültek, betegeskedők és fogolytársaknak állapota annál szomorúbb volt, mivel az említett közös bajon kívül soha le nem vetkeztek (azok tudniillik kiknek meghagyták a ruházatot) saját ürülékükben fetrengtek, magukat testükbe beevő tetvek sokasága és a hideg következtében elmérgesedett sebeiktől rendkívül sekát szenvedtek.

Méltatlan és legnagyobb mérvben való szenvedésünk mindeniknek szívért részvétre ébreszté, mindazonáltal mit tehettek azok, kik mindennek hiányában lévén, magoknak is mások segítségére szükségök volt.

A dolog ily kétségbeesítő állásában a szerencsétleneket különösen azon vigasztaló szózattal igyekeztek felderíteni, hogy a dicső halál a nyomorult életnek nem csak eleje teendő, sőt a jelen helyzetben igen kívánatos is.

E szerencsétlenek balsorsuk bátor türésével, kiérdemelt s örökléttel való megjutalmazás reményében örömmel, mindazonáltal fogolytársaik nagy rémületére vetettek véget életöknek.

Mindjárt ezután a nagy nyomoruság és 86 embernek barmok módjára történt elpusztulására vonatkozó előadásom kíséretében, egyuttal azon veszélyre is figyelmeztettem a vár parancsnokát, melyylel a felingerült foglyok a várost fenyegették.

Mert házakat felgyújtani készültek, hogy a halált, melyről egyébbként tudták, hogy azt ki nem kerülhetik, vétséggel siettessék.

Nyirkos, sötét, undorító büztől бүdös kasamatákban voltunk elhelyezve, a betegeket mindazonáltal az udvaron hagyták. Ezekben betegeskedtek még az igen izmosak is, naponként bocsátottak ki bennünket, hogy szükségünket végezzük akkor, a mikor mindenki diszentéria miatt sokat szenvedett. Ez okozta azt, hogy sokan sorsuk javulását óhajtván, a nyomoruságtól megtörve, vagy oly

nyomorúságos módon való elpusztulástól menekülni vágyva, az igazhittől a mohamedán hitre pártolt át.

November 7-én Konstantinápolyba indultunk szekeren, gyakran a legnagyobb hidegben sem engedték a gyaloglást, máskor meg az igen betegeket is gyalog menni kényszerítették.

Csaknem kedvencz multságuk telt benne, ha a természet folyásával meg nem férő dolgokat parancsoltak. Kora reggeltől gyakran késő estig nem engedve pihenőt, az időjárás minőségére való tekintet nélkül, könnyű öltözetben sokan felöltő nélkül tettük meg az utat.

Az éjjeleket szabad ég alatt, nyílt tereken, olykor puszta, tető nélküli laktanyákban, a hely szűk volta miatt legnagyobbbrészt álmatlanul töltöttük.

A betegeket egymásfölé helyezték el, ha el nem fértek a szekereken, úgy hogy némely szekéren huszan is feküdtek egymás felett, a lent levőket a rajtok fekvők agyon nyomták, vagy helyzetükön nem tudván igazítani és a szekér puszta fájához verődvén, elpusztultak. Ily módon Jossics kapitány a rudakhoz való, és egész nap tartó ütődésektől, éjjel kimult.

A legtöbb állomáson egy fazék vizért három krajczárt kellett fizetnünk. A kinek pénze nem volt, az a szomjuságtól elsatnyult. A folyók közelében igen kergették az igás barmokat, hogy az emberek ne ihassanak, azzal ámitván őket. hogy a vizivás ártalmas.

Az óvatosság elismerésre méltó lett volna, ha indító oka a szeretet lett volna, de mivel zsarnok szájából eredt, csodálandó ezen kegyetlenség.

Nem csoda, hogy közülünk, kik ily nyomorúságot kiállottunk, akik 10 napon át főtt ételt nem kaptunk és ugyanannyi időn át szabad ég alatt történt meghülés folytán igen sokat szenvedtünk, tagjainkban lassanként elnyomorodva, egy éjjel 7, 8, 10, sőt mint Drinápolyban 37 ember is megfagyott és elhalt.

A hullákat, ezek közül még az életben lévőket is levágott füllel az útra, vagy a szekerek alá hányták. Azon kegyetlen vadságot és barbárságot, melylyel a keresztényekkel bántak, könnyebben lehet megítélni az elhaltak számából mint leírni.

Ugyanis 28 napig tartó utunkban 509 fogoly halt meg, úgy hogy a Viddinből elindult 800 emberből ide csak 91-en érkeztünk, nem számítva a Viddinben elhalt 86 embert.

Mivel pedig a megérkezettek legnagyobb része beteg volt, mai napon alig van 70 ember életben.

Kit ne hatna meg nagy mértékben, a király és haza iránt oly nagy érdemeket szerzett bajtársának keserves halála? Mindenkinnek arcza elhalványult a fájdalomtól, magam is oly nagy szenvedésektől megtörve, két hónapi beteg-

ségemet részvétnek és az afeletti fájdalomnak tulajdonítom, hogy a szerencsétlenekeken segíteni nem voltam képes.

Félholtan, a felgyógyulás lehetősége iránt reménytelenségben, hoztak engem is ide 80 fontos bilincsekbe verve. Mindazonáltal felgyógyultam némiképen azon orvos okossága és ügyessége folytán, a kiről excellenciád, a császári és királyi alattvalók iránti nagy szeretetével kegyesen gondoskodni méltóztatott.

Konstantinápoly, 1789. március 1-én. szerencsétlen rabszolgája
Görgey György.

Görgey György kiszabadítására szóló megbízás alábbi szövegü.

Alólirott család a következő nyilatkozatot teszi topporci és görgői Görgey Márton, közeli rokona és Esztergom megye prépost kanonoka előtt.

Bármekkora összegű pénz fordittassék a királyi kincstárból a konstantinápolyi császári bankár révén, a Nádasdy-féle magyar ezredbeli Görgey Györgynek török fogságból való kiszabadítása és kiváltására, az összegért tehetségünkhöz képest, megbízható módon, kezességet vállalva, folyóvá teendő vérrokonunk iránti szeretet és kiválóan jóindulatból kifolyólag és az összegnek felosztását kölcsönösen egymás közt eszközölvén, azt őfelségének visszaadni akarja, a mire ezen nyilatkozatnál fogva lekötelezve marad

Toppercz, 1789. márczius 6. a *Görgey család* Szepesben.

Györgynek volt még két testvére: 36. Imre és 37. Anna.

LIII. GYÖRGY FIA (*Görgői ág*, László vonala): 38. András, neje Horváth Török Mária, kivel László vonala kihalt.

LVIII. MÁTYÁS GYERMEKEI (Gábor vonala): 39. *Sámuel*, szül. 1758 augusztus 17-ikén Görgön, † 1821 május 2-ikán Topporcon, neje Okolicsányi Klára, sz. 1761 augusztus 30-ikán, † 1793 február 24-iken, második neje Kapy Jozepha, sz. 1785, † 1849 február 8-ikán; 40. Borbála 1765—1792, Szinyey Ferencné.

LXVIII. SÁNDOR GYERMEKEI (*Katholikus ág*, János vonala): 41. Mária, sz. 1757, † 1760; 42. Elek, sz. 1758, † 1759; 43. Boldizsár, sz. 1760; 44. Mária, sz. 1761, kikkel a katolikus ág kihalt.

XXI. nemzedék 1700-tól 1850-ig.

III. IMRE GYERMEKEI (*Topporci ág*, Ezéchiél vonala): 1. Borbála, Tőke Sándorné, majd Ghilányi Imréné; 2. Julia, Makayné.

VI. BOLDIZSÁR GYERMEKEI: 3. Sándor, sz. 1771. † 1802; 4. Antal, sz. 1780, † 1810, neje Máriaassy Mária.

VII. JÁNOS LEÁNYA : 5. Dóra, Melioris Dánielné † 1841.

XV. LÁSZLÓ GYERMEKEI: 6. Anna, sz. 1776, † 1799, férje Görgey György; 7. József, sz. 1775, † 1791 elesett; 8. Anna, 1772; 9. Zsuzsa, 1785, Máriássy Jánosné.

XXIV. ZSIGMOND GYERMEKEI (Zsigmond vonala): 10. Zsigmond, sz. 1773, † 1795, a lőcsei ág. ev. temetőben lévő sirkövén olvasható: Görgői és topporci Görgey Zsigmond hamvainak, ki született 1773 szept. 11-én, † 1795 ápril. 23-ikán, mint a hazának és édesanyjának egyedüli reménye, minden jók által siratva.

Leáldozott ő melléje ő is, apostoli királyi felsége kapitányának néhai görgői és topporci Görgey Zsigmondnak, kesergő özvegye, született Richthausen Zsófia; 10. János, sz. 1756, † 1795.

XXVI PÁL GYERMEKEI: 11. Apollónia, Baicsy Illésné; 12. Teréz, sz. 1785, † 1789; 13. Pál, sz. 1787, † 1875, neje Máriássy Mária, második Joób Emma; 14. Anna, sz. 1790, † 1872, Kiss Pálné; 15. Julia, sz. 1792; 16. József, sz. 1794, † 1877, lakott Busócon, neje Reviczky Teréz; 17. János, sz. 1797; 18. Rozália, sz. 1799.

XXVII. BOLDIZSÁR FIA : 19. Lajos.

XXIX. JÁNOS GYERMEKEI (Illés vonala): 20. János, sz. 1778, † 1831, neje felsőpataki és balatoncsehi Bosnyák Johanna.

1796 január 4-ikén mint alhadnagy szolgál a gárdánál, majd saját kérelmére áttétetik a Blankenstein huszárezredbe, hol Wieland kapitány alatt szolgál. 1800 október 25-én kapitány lett, s mint ilyen áttétetett Lőcsére az insurekció megyei lovasságához. 1801 június 26-ikán visszahelyeztetik a Blankenstein huszárezredbe és 1801 augusztus 13-ikán parancsot kap Galicián át Gábelbe indulni 4 lóval és 2 szolgálával, noha 1801 júniusában quietálása iránt beadta kérvényét, 5 év és 7 havi szolgálat után, ami neki sebei és az ezredtől nyert jó bizonyítványa miatt december 4-ikén meg is engedtetik, s ő mint őrnagy nyugalomba vonul, az egyenruha viselésének jogosítása mellett. 1809-ben, mint a zempléni insurrekció őrnagya jár kint Lengyelországban, Ferenc bátyjával, felderítő szolgálatban. Ekkor szerzett érdemeit a vármegye okiratban örökíti meg február 28-ikán, kifejezván, hogy az ő tevékenységének köszönhető, hogy az ellenség visszaveretett és hogy ebbeli érdemeit Ferdinánd főherceg rendelte írásba foglalni, példaképen állítván őt polgártársai elé, mert jószántából vállalkozott helyettesíteni a szerencsétlenül járt Máriássy Jenő kapitányt. Ezen okmány szövege:

An den Herrn Insurections Obrist Wachtmeister Johann von Görgey,

Schon damals, als der Herr Obrist Wachtmeister dem Anersuchen der Stande dieses Comitats zufolge, ohne zur persönlichen insurection durch das

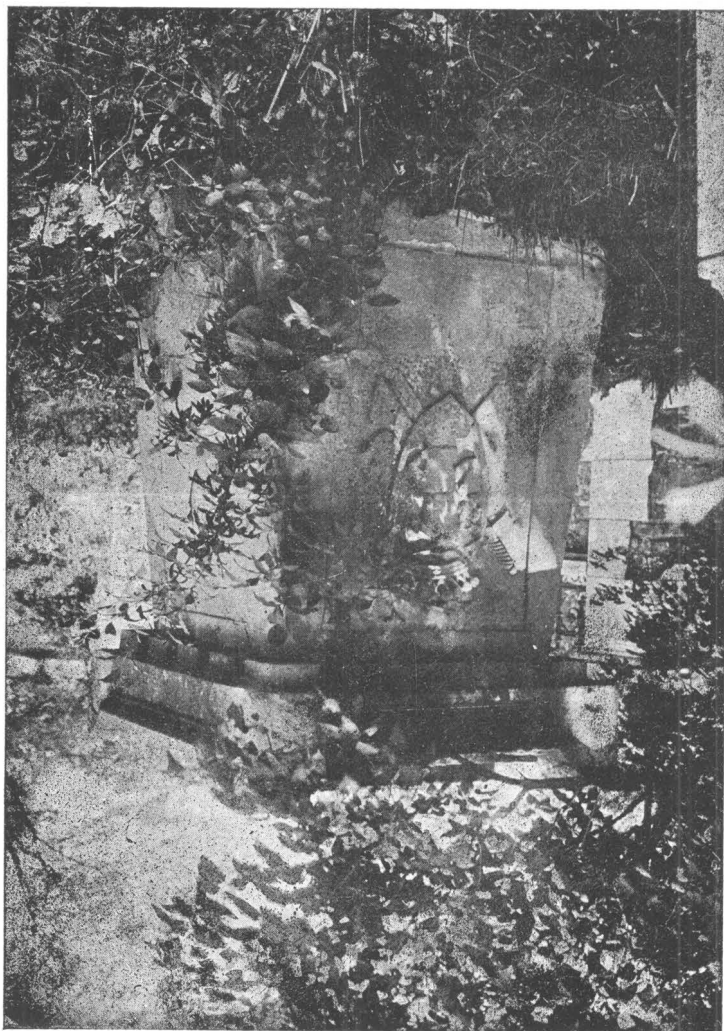
Gesetz Verpflichtet zu sein, den mittlerweile in Unglück gerathenen Rittmeister Herrn Eugen v. Marjassy zu suppliren sich entschlossen hatte, ist dieses sein treuwilliges Opfer als ein neuer Beweis seiner erprobten edlen Denkungsart angenommen, und angemerkt worden. Nachdem derselbe sodann denen von ihm gefassten guten Erwartungen so sehr entsprochen hatte, dass sein eben so tapferes als kluges Benehmen in Galizien selbst Seine Königl. Hoheit Erzher-

GÖRGEY JÁNOS.

zog Ferdinand in einem besonderen Belobungs Hand-Billete für anrühmen zu müssen würdig gefunden haben, wurde dieses sein dem Allerhöchsten Dienste eben so nützliche, als diesem Zipser Comitatz zur Ehre reichende Verdienst um so mehr Schätzungswerth geachtet, als es blos seiner klugen Aufführung zuzuschreiben ist, das dem Feindlichen Vorrücken Schranken gesetzt wurden ohne selbst in den Gemüthern der Feinde zur Erbitterung und unangenehmen Eindrücken gegen dieses Comitatz einen gerechten Stoff hinterlassen. Jene nur

sehr edlen Menschen eigner Bescheidenheit, mit welcher der Herr Obrist Wachtmeister geflisententlich zu meiden schien, bey welcher sich das Comitats seiner dankbaren Gesinnungen gegen ihn hätte entledigen können, erhöht sein Verdienst um so mehr, weil derselbe auch hiedurch eine neue Probe liefert, dass seine Resignation in die Wünsche des Comitats bloss den reinen

GÖRGEY JÁNOS SIREMLÉKE A LŐCSEI ÁG. HITV. EV TEMETŐBEN.

Trieb der Vaterlandsliebe und der Untertans-Pflicht zum Grunde hatte. Sein Schritt, den er that, als er beständige Dienste sodann bey der Insurrection annahm legt an den Tag, dass Ihm kein Opfer zu theuer ist, dass er es dem öffentlichen Wohl zu thun dass Herz nicht hatte. So ein Bewusstsein der Reinheit eigner Handlungen übertrifft am Werthe jede andere menschliche Belohnungsart zu derer Erhöhung, da nichts anders, als die Zusicherung des

Zutrauens, und des Wohlwollens seiner Mitbürger etwas beitragen kann, so sichert das Comitatus beides hiemit denn Herrn Obrist Wachtmeister in vollkommensten Maasse zu und wird freudigst jede Gelegenheit ergreifen, demselben und die Seinigen hievon fühlbare Beweise geben zu können. Nach diesen Begriffen, die sich das Comitatus von dem Charakter des Herrn Obrist Wachtmeisters zu machen Ursache hat, wird wohl derselbe einsehen, dass das beiliegend /. nichts anders, als dem guten Willen zum Zwecke habe, den Herrn Obrist Wachtmeister wenigstens die Unkosten in etwas zu ersetzen, die derselbe während der zur Sicherheit und zur Ehre des Comitatus gethanen Dienste verwenden musste. Den in der Anweisung enthaltenen Betrag wird der Herr . . . . . v. Günther auszahlen. Ex Congregatione Leutschoviae 28. Februari 1809.

Ludvig Almásy.

Ugyanez év június 18-ikán Egermann vezénylő tábornoktól nyer elismerő oklevelet érdemeiért. 1811-ben Gusztáv fia érdekében folyamodik, annak az utász csapathoz való felvételéért, de hiába. 1828-ban ismét a Terésianumba folyamodik, de eredménytelenül. 1830-ban végre sikerül Gusztáv fiát az utászokhoz felvételni.

Lakott Görgön, meghalt kolerában, fekszik a lőcsei ág. hitv. ev. temetőben, hol sirkövén olvasható: Született Topporcon 1778. szeptember 7-én. Meghalt 1831. október 12-én. Supremus vigiliarum prefektus.

21. Ferenc, sz. 1784. okt. 21-én, † 1847. jul. 10-én, neje Kosztolányi Mária † 1861. okt. 8-án, szolgált mint katona, majd Szepes és Hont táblabírója volt.

Topporcon álló siremlékén olvasható:

A legjobb elfelejthetetlen férjnek, Görgey Ferencznek. 1784. november 21-ikén születettnek, 1874 július 10-ikén meghalálózottnak, ki itten jó anyjának Doloviczenyi Anna Máriának, s ángyának Kosztolányi Annának oldaluk mellett, békében nyugszik.

Ezen emléket állítá Kosztolányi Mária.

Ferencnek nagy érdeme, hogy a latin családi okmányok nagy részét összeírta, s ezzel azokat legalább tartalmilag biztosította a jövőnek.

22. Apollónia † 1810 március 5-én, férje Raszlaviczy Antal; 23. *György* sz. 1777 április 14-én, † 1843 április 30-án Petrócon. Eltemettetett a görgői kriptában. Neje Percián Vilma, sz. 1784 július 13-án Lőcsén, meghalt 1829 január 9-én Topporcon.

Mint gyalogsági százados szolgált a Napoleon elleni háboruban, továbbá szolgált a megyénél mint adószedő, majd mint táblabíró. 1798 február 1-én kapta meg ügyvédi oklevelét, melynek szövege:

21. GÖRGEY FERENC SZ. 1784 † 1847.

Nos Franciskus Secundus Dei Gratia stb. Damus pro memoria Quod Anno Die Mense, Locore Datarum praesentium Fidelis Noster Egregius Georgius Görgey de eadem et in Toporcz coram personalis Praesentiae nostrae Regias in judiciis Locumtenente Constitutus in Conformitate Benignae Dispositionis Nostrae Regiae per antelatum Personalis Praesentiae nostrae Regiae in Judiciis Locumtenentem, et Quaeror Regni Nostri Hungariae Magistros Prothonotarios Suo modo debite pro munere, et Functione Procuratoria Examinatus, ac dato Scientia Juridico, et habilitaris Laudabili Specimine Juramentum Quoque illud, quo omne omnino Procuratores et Advocatos ex Generali Regni Nostri Decreto obstrictos esse Oportet Vite, et legitime beposnerit in hac verba: Ego Georgius Görgey Juro per Deum vivum: Quod omnibus, et singulis Causantibus pro assistentia, et promotione causorum Suorum me requirendo in omni Negatio dum id in me assumquero, absque Cujus vis Personae Divitis Scilicet, et Pauperis Aneptione, Cum Parte adversa attentanda Collusione, ejusdem Prece, Praemia favore, Timore, . . . , Amore, et Complacentia postpositis Secundum Deum et ejus Justitiam, Legesque, et approbatam Requi Consoltudinem erga Salarium Labori mea Competens juste, et fideliter Serviam, et assistam meo pro posse, neque sine legali, et Sufficienti Ratione Principalem meum in Suscepta Causa deseram, ant Amicabilem inpediam, Sic me Deus adjuvet. Taliterque ad mumus ejus modi Procuratorium Exercendum, tractandasque Coram quovis Judice, et Justitiario Regni hujus Nostri Hungariae, Portiumque Cidem adnexarum Ecclesiastico videlicet et Saeculari Causas habilis omnino, et Capax compertus fuerit. Super quo Praesentes Literas Nostras Testimoniales sub sigillo Nostro Regio Judiciali, et authentico Praefata Georgio Görgey de eadem et in Toporcz necessareas modis omnibus extradandos esse duximus, et Concedendos Comuni Laudente Justitio. Datum in Libera, Regiaque Civitate Nostra Pesthiensi Die vigesimo Primo Mensis Septembris Anno Domini 1798.

L. S.

*Sect. et extradata per me Josephum Nagy de Felső Bük J. C.
et R. A. stb.*

Hogy nagyon energikus és a családi ügyekkel törődő ember volt, azt igazolja két vármegyei leirat még pedig:

1819 júliusában Schlachtovszkyné Kremaszky Mária felgyujtotta Toporcot s ezen gyujtogató asszonyt a Görgey család egyik tagja kiadta a vármegyének.

Ezen eljárás ellen tiltakozik Görgey György egy feliratban, kifejtván, hogy a családnak pallosjoga van, tehát kívánja, hogy ez esetből kifolyólag ne

GÖRGEY GYÖRGY, ARTHUR APJA.

lehesen precedensre hivatkozni, a vármegye adjon ily értelmű nyilatkozatot, mely nyilatkozatot a vármegye 1819 december 4-ikén tényleg ki is adott.

1818-ban Görgey György felír a vármegyéhez, miszerint a jelenleg Freyburgban lakó, s a szepesmegyei Filicz községből származó Weber János a Görgey nevet, predikátumot és cimert bitorolja, ennél fogva követeli, hogy ezen körülmény nem csak a vármegyében, de az országban is tétessék közhírré, nehogy idővel ezen nem Görgey a család birtokából részt követeljen magának.

A vármegye ezen kivánt nyilatkozatot 1810 december 10-ikén adta ki.

Nejének a topporci parkban levő sírkövén olvasható: Itt nyugszik szentelt földben, görgői és topporci Görgey Györgyné, született Percián Vilma; négy fiat növelt: Görgey Gidót, Ármint, Arthurt és Istvánt. Elhunyt 1829 január 9-én.

24. József, sz. 1787 december 12-én, † 1810 április 19-én Késmárkon. Élettörténete olvasható az őt a ravatalon ábrázoló festmény hátoldalán, hol a következők vannak feljegyezve:

Generosus Dominus Josephus Marcus Görgey de Eadem, Haereditarius in Topportz; J. Regim. C. R. Equestr. Hung. Blankensteiniani, in quo Genitor ejusdem et germanus, prior ad 29 am September. 1793, occubitus sui ad Fortalitium Flandriae Maubenge, diem; posterior vero ad Annum 1802 uterque Johannes Görgey — Capitancos egerant -- Locumtenens.

Natus in Castello Topporciz 12-a decembr. 1787 Denat in Hydroke Pectorali Sequela quippe 1808 Comáromii 1809 post Conflictum Ratibonensem Pragae haud exasse curatorum Febrium Nervosar Kesmarkini 19 Aprilis Sepultus in crypta. Topporcensi Sororique unigenitae Apoloniae G. nuptae. Ant. Rasloviczianae que illum 2-o Marty 1810 praecox praecesserat, odlateratuj 21 Apr. 1810.

Pietas Germani Matu maxumi f. J.

(1829-ben testvére Ferenc ezen festményt egy nagyobb példányban copiroztatta).

A felirat szövege magyarul: Nemes és nemzetes görgői Görgey József Márk, Topporciz örökös ura, mint hadnagy, a Blankenstein nevű magyar királyi huszárezredben, hol atyja és bátyja is, mindketten Görgey János néven kapitányi rangban szolgáltak. Az előbbi 1793. évi szeptember 29-éig, Maubenge flandriai vár alatt történt elestének napjáig; az utóbbi pedig 1802-ik évig.

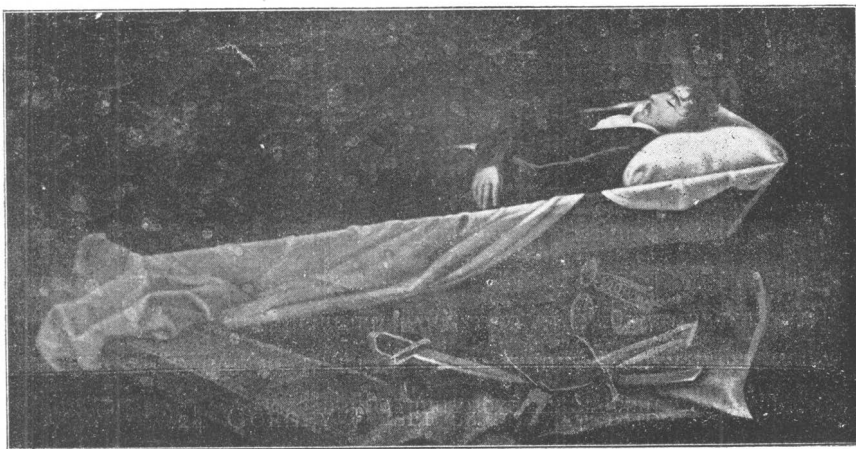
Született a topporci kastélyban 1787. évi december hó 12-én; meghalt tüdővízkórban, melynek az 1808. évben Komáromban, 1809. évben pedig a ratibori összeütközés után Prágában, sikertelenül gyógyított idegláz folytán, áldozatul esett Késmárkon 1810. április 19-én.

Eltemetett a topporczyi sírboltban, Apollónia egyetlen nővére, férjezett Raszlaviczy Antalné mellé 1810. évi április hó 21-én helyeztetett el, ki őt 1810. évi március hó 2-án váratlanul megelőzte.

A legidősebb bátyjuk kegyelete jeléül Ferenc és János.

25. Klára, sz. 1775, † 1778; 26. Terézia, sz. 1782, † 1785.

XXXIII. KÁROLV GVERMEKEI: *Pelejtelei ág*, Imre vonala: Kálmán sz. 1836 †; Sándor sz. 1837 †; Karolin sz. 1839 jan. 26. 29. Pál földbirtokos és gazdatiszt sz. 1841 jan. 21, 1867-ig gazd. gyakornok, 67-től 88-ig Pelejtén gazdálkodik, 1888-tól gazdatiszt gróf Andrássynál Lazonyban, neje cselei Cseley Erzsébet sz. 1851 nov. 5; Sándor sz. 1843 †; 31. Gyula sz. 1845 máj. 2; 1896-ban államvizsgázik a midőn Zemplén megyei tiszteletbeli aljegyző

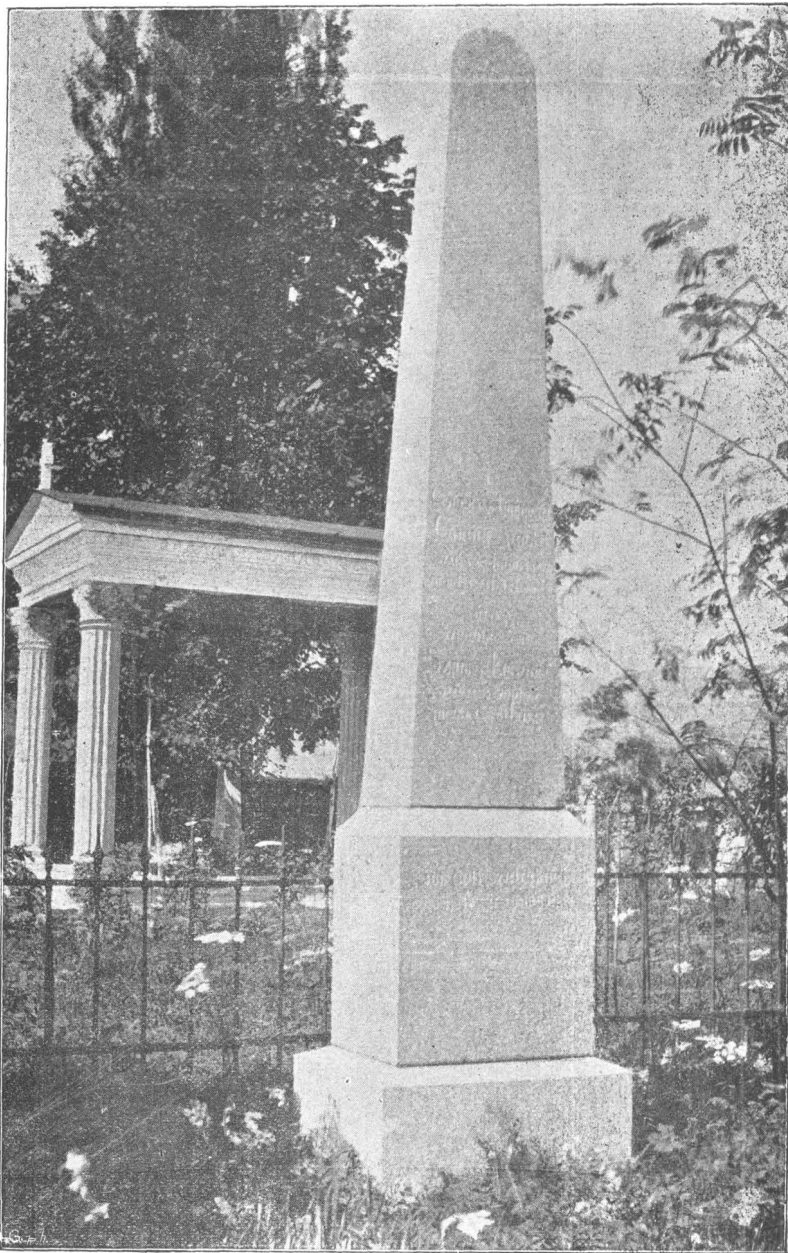

24 GÖRGEY JÓZSEF SZ. 1787, † 1810.

lett; 1871-ben törvényszéki jegyző, 1874-ben leteszi a köz, majd 1876-ban a váltóügyvédi vizsgát, 1877-ben aljárásbíró és 85-ben járásbíró, neje cselei Cseley Anna sz. 1853 jun. 13. Egyik levelében ezeket írja:

„Én atyámat 7, anyámat 11 éves koromba veszítvén el, — az anyám elhalása folytán, két szintén kiskorú nővéremmel S.-A.-Ujhelyben lakó nagybátyám Váradi Fekete Jánoshoz kerültem iskoláimat Sárospatakon folytatandó. E gyermek korból emlékszem arra: hogy a midőn II-ik gimnasiumi tanuláso-mat 1856/7 iskolai évben végeztem, az édes anyámnak koszt pénzünket Görgey Pál bátyámra VI. gimnasiumi tanulóra czimzett levelünk — quartély változtatás folytán, a lőcsei postás ugyanakkor a „Kaczvinkel“ utczában lakó Görgey Pál akkor 60--70 éves öreg urnak kézbesítette. S a ki ennek folytán a gimnasium rectorához fordulva bennünket Lőcsén felfedezett és származásunkra kikérdezhvén miután Pelejtéről vaó származásunkat neki bemondottuk, meg-

ígérte volt, hogy kimegy Görgey Gézához Görgőre és a családkönyvbe bevetttet ott bennünket. Emlékszem továbbá: hogy Pelejtén laktunkban két nagy leveles ládában voltak családi irataink elhelyezve, a melyeket nagyatyám

GÖRGEY ARNOLD ÉS GÖRGEY GUSZTÁVNÉ SIREMLÉKEI.

Várad Fekete Pál Ujhelyben rendezgetett is, de azokat Linka nővérem a leveles ládákat asztalneműek tartására kicserélvén, egy verslágba rakva, azok a házpadjára kerültek, a háztető azonban leégvén, a mi családi irataink a tűz pusztítása folytán elégték.

Igy a toporczy és görgői Görgey nemzetségből való származásunk igazolására más adattal mint a nékem jutott édes atyám pecsétnyomó gyűrűje kövébe bevéselt czimerrel nem bírtam; tehát magamnak kellett utánna járnom a midőn patvarista koromban e felől a családban egyedül gondolkozni kezdtem, mivel Pál bátyám Czenken gazdasági intézetet végezve a gazdatiszti pályára lépve a családi dolgokra nem sokat ügyelt“.

Ilona sz. 1847, Marschalko Károlyné, Ágost sz. 1849 †, Kálmán sz. 1852 †.

XXXV. GYÖRGY GYERMEKEI: Vilmos vonala: 28. Anna, 1795-ben

GÖRGEY GYÖRGYNÉ ÉS LEÁNYA SIREMLÉKE.

Jekelfalussy Jánosné; 29. Márton, sz. 1796, † 1839, neje Daxner Apollónia. 1839-ben követ, 1838-ig alispán; 30. Anna 1787; 31. Mária, sz. 1799, † 1800.

XXXIX. SÁMUEL GYERMEKEI: *Görgői ág*: Gábor vonala: 32. Rozália, sz. 1887; 33. György, sz. 1790 február 10-én, † 1824 július 4-én, fekszik a toporczy ág. h. ev. templom kriptájában, neje csépánfalvi Teőke Verona, sz. 1790 február 5-én Lőcsén, † 1861 július 26-án. „A traditio szerint sziporkázó szellemü maró élcéü — a humorhoz értők előtt népszerű a bélai polgárok előtt adomái miatt gyűlölt vala“.

Felesége és Regina leánya sirkövén a lőcsei régi ág. hitv. ev. temetőben olvasható: Görgey Regina Gabriella, sz. 1819 március 24-én, † 1827 szeptember 25-én,

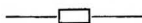
Egy angyal tünt el miközülünk, legszebb reményeim fele, menybéli szikra volt egyénisége, nekem leányom, kedves testvér neked. Fiam! most már egyetlen drága kincsem e világon, éltetnek boldogsága is, lehet, hogy majdan ott a másvilágon, ha legördül a földi függöny, boldogan újra találkozunk.

34. Lajos, sz. 1791; 35. József, sz. 1793; 36. *Arnold*, sz. 1797 július 12-én, † 1878 február 27-én. Neje szirmabesenyői Szirmay Eugénia, sz. 1814 július 14-én, † 1878 május 30-án.

Schönwaldon lakott, hol 1847 és 1850 közt építette a tatárjárás óta romokban heverő ős Topporc templomának köveiből, az ottani kastélyt.

Alispán volt 1838-tól 1848-ig.

37. Zsuzsanna, sz. 1798, † 1801; 38. Gábor, sz. 1799 szeptember 10-én, † 1874; lovassági őrnagy; 39. Jozepha, sz. 1800; 40. Károly, sz. 1802, † 1833, neje Görgey Mária; 41. Amália, sz. 1803 április 29-én, † férje Gundelfinger Károly; 42. Mechtildis, sz. 1804.

XXII. nemzedék 1800-tól 1880-ig.

IV. ANTAL GYERMEKEI: *Topporci ág*: Ezéchiel vonala: 1. István, sz. 1803, † 1804; 2. Mária, sz. 1804, † 1879, férje Görgey Károly, kikkel ezen vonal ki is halt.

GÖRGEY GIDA SZ. 1810, † 1864.

XIII. PÁL LEÁNYA: Zsigmond vonala: 3. Fáni.

XVI. JÓZSEF GYERMEKEI: 4. Anna, sz. 1822, Jurkovics Edéné; 5. Mária, sz. 1816, † 1893, Schindler Nándorné; 6. Jenő, sz. 1815, † 1873, neje Wolf Eleonóra, lakott Topporcon; 7. Matild, sz. 1814, Szentandrásy Antalné.

XX. JÁNOS GYERMEKEI: Illés vonala: 8. Mária, sz. 1803, † 1812; 9. Ida, sz. 1805, szeptember 5-én, † 1849 június 2-án, Szakmáry Donátné; 10. Gyula, sz. 1806; 11. Hugó, sz. 1807, † 1809; 12. Viktor, sz. 1809, † 1810; 13. János, sz. 1811, † 1813; 14. Iphigénia, sz. 1813, Petróczy Pálné; 15. Gusztáv, sz. 1816 március 3-án, † 1882 január 27-én, neje

Badányi Klementina, sz. 1819, † 1884 július 19-én. Lakott Görgön. Mint főhadnagy szolgált a Miklós huszároknál.

16. *Cornél*, sz. 1819 december 17-én Topporcon, † 1897 december 26-án Budapesten, nyugszik a topporci temetőben.

Neje Hornbostel Emilia, sz. 1823 szeptember 10-én Leobendorban.

GÖRGEY CORNÉL,
1878-ban (sz. 1819).

GÖRGEY CORNÉLNÉ,
SZ. 1828 HORNBOSTEL EMILIA.

1836-ban 17 éves korában, mint hadapród belép a 9-ik huszárezredbe, hol 5 hónap múlva hadnagygyá s 1842-ben főhadnagygyá lett, 1848 júliusában kapitányi rangra emeltetett, s mint ilyen került ezredével Magyarországra s kezdettől résztvett a forradalomban.

Mint főhadnagy 3 évig dandársegédtiszt

mány folyó évi november hó 5-én 2299. e. szám alatt kelt rendelete alapján százados úr, utólagos jóváhagyás reményében, őrnagygyá ezennel kinevezetik. Miről őrnagy úr azon hozzáadással értesítettik, miszerint ön folyó évi december hó 1-ső napjától lépend új rangjába s a vele járó illetékek élvezetébe.

Budapest, 1848 november hó 24-ikén.

L. S.

GÖRGEY CORNÉL,
1892-ben (sz. 1819).

volt Prágában és 2 évig hadosztálysegédtiszt Bécsben.

1848 december 1-től honvédőrnagy, majd dandárparancsnok.

Kineveztetéséről szóló okmány szövege: Görgy Cornél Miklós huszárezredbeli százados urnak.

A király és haza nevében az országgyűlés által választott országos honvédelmi bizot-

Hadügyminiszter

Mészáros Lázár.

1848 december 18-ikán a visszavonuló felsődunai hadtestet megtámadó ellenséget Miklós huszárjai élén visszaveri; december 28-án a Bábólnáról elindult felsődunai hadtest hátvédjét képezve, reggel sűrű ködben az ellenség által meglepetik s dandárja meghátrál, mi annyira elkeseríti, hogy vissza-kéredzkedik régi huszárjaihoz s 1849 január 5-én már ezeknek élén látjuk.

1849 február 28-án a kápolnai csatában kitünteti magát, az ellenség 4 ágyuját elfoglalván. 1849 április 5-én Hatvannál 4 huszárszázaddal visszaver egymásután 8—8 század ellenséges lovasságot, anélkül, hogy megsebesülne, csupán mentéje lyukadt ki több helyen s kardját csavarformára görbitették a felfogott vágások. 1849 április 14-én a csatatéren a katonai érdemjel 3-ik osztályával diszittetik fel, az április 2., 4., 5. és 6-iki csatákban szerzett érdemeiért.

Az idevonatkozó okmány szól:

GÖRGEY CORNÉL 9-IK HUSZÁREZREDBELI ŐRNAGY ÚRNAK.

Őrnagy úrnak a folyó hó 2-i, 4-i és 6-iki szerencsés ütközetekben tanúsított vitézségéért és azokban kifejtett siheres hadi működése miatt, jutalmul, Görgey tábornok helyettes fővezér úr által a katonai érdemjelek harmadik osztályával a csatatéren lett feldíszesítése, a hadügyminisztérium által ezenel megerősítetik.

Kelt Debrecen, april hó 14-ikén 1849.

L. S.

Hadügyminiszter
Mészáros Lázár.

1849 augusztus 1-én alezredessé lesz s beosztatik a honvédelmi minisztériumba, mint pótlovászati osztályfőnök, mivel a detronizáció után kijelentette, hogy kardot többé nem húz.

Az erről szóló okmány szövege:

OKLEVÉL,

me'lynek erejénél fogva Görgey Kornél 9. huszárezredbeli őrnagy, a magyar felelős hadügyminisztériumnak 1849 július 23. A, 25770. szám alatti felterjesztésére, folyó évi augusztus 1. számítandó rang és illetményvel, saját ezredéhez (mostani alkalmazásában meghagyva) alezredesül általam ezennel kineveztetik.

Szeged, július 24 1849.

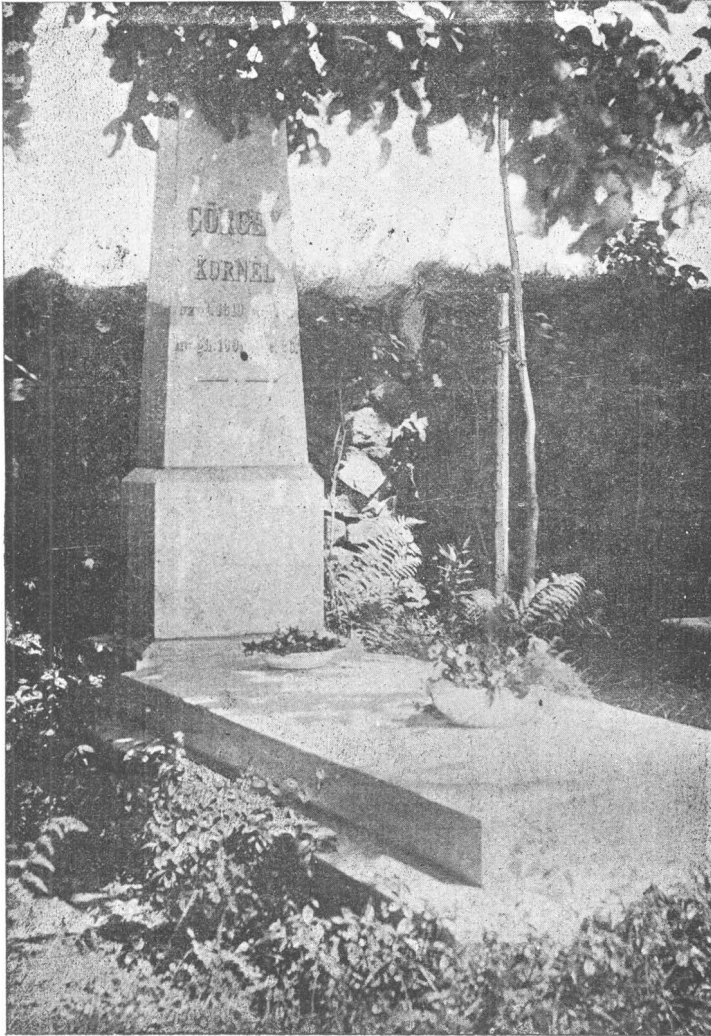
Az ország kormányzója
Kossuth Lajos.

L. S.

Hadügyminiszter
Aulich.

Jelen volt a fegyverletételt elhatározó haditanácson, s a fegyverletételen. Augusztus 14-én a többi tiszttel Kisjenőre és Sarkadra vitetett, onnan pedig 20-án Anrep orosz tábornok parancsából Nagyváradra.

Nemsokára tifuszban megbetegedett s Görgőre vitetett orosz védelem alatt, Gusztáv bátyja birtokára, hol több hónapig feküdt betegen, úgy hogy

GÖRGEY CORNÉL SIREMLÉKE A TOPPORCI TEMETŐBEN.

csak 1850 május havában került a cs. kir. haditörvényszék elé és fogságba az új épületbe.

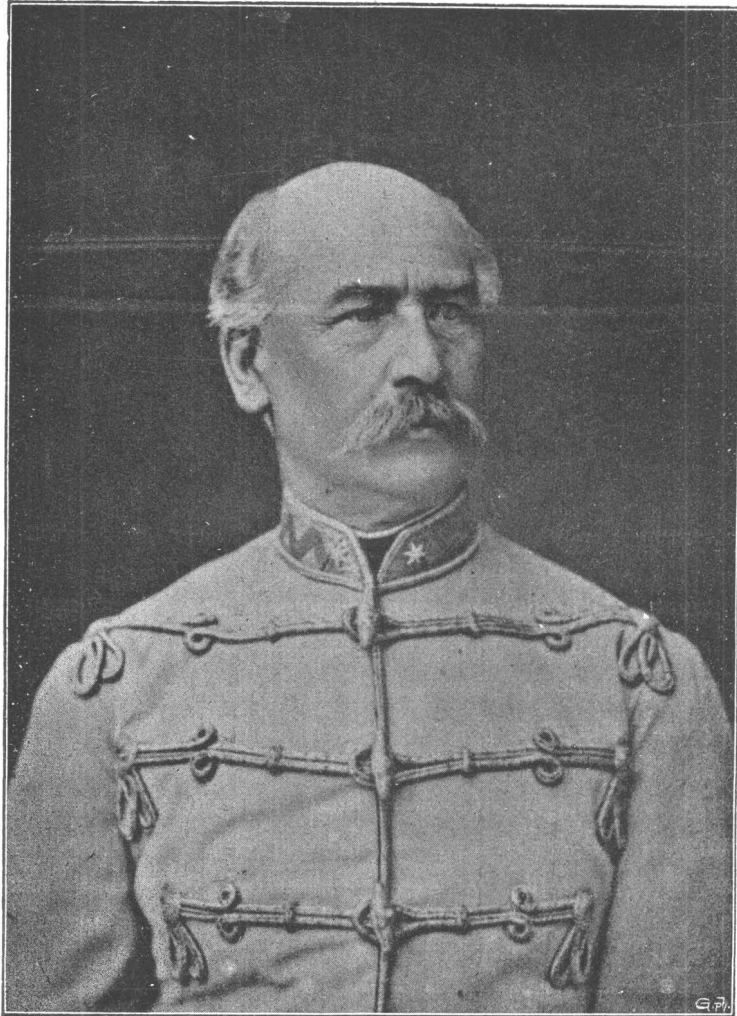
Hogy a halálbüntetéstől megmenekült, csak egy elfogulatlan hadbíró és neje előkelő bécsi rokonságának köszönheti.

1851-től Topporczon élt birtokán visszavonulva, csak midőn 1868-ban a

magyar királyi honvédség szerveztetett, szolgálatra jelentkezett s 1868 augusztus 6-án kineveztetett alezredessé a Lőcsén állomásozó 38-ik honvédszászlóaljhoz.

1871 november 2-án ezredes lett, amely minőségben Sátoraljaujhelyre a 11-ik honvéddandár parancsnokává neveztetett ki.

1877 június 10-ikén Szegeden találjuk még mint ezredest, amely napon Szeged városától elismerő oklevelet kap az árvíz alkalmával szerzett érdemeiért.

GÖRGEY KORNÉL, 1879-ben.

1878 április 27-én megkapja vezérőrnagyi kinevezését. 1879 november 29-én mint szegedi térparancsnok a Lipótrend lovagkeresztjével tüntettetik ki,

1882 december 23-án cs. és kir. altábornagygyá és 1888 november 8-án a főrendiház tagjává lesz, miután ez év január 1-től nyugdíjba vonult s egy-szersmind a vaskoronarend II. osztályával kitüntettetett.

Meghalt 1897 december 26-ikán azon vesebaja következtében, melyet a szegedi árviz mentési munkálatainak vezetése közben kapott.

Ezen utóbbi okmányok szövege:

Wir Franz Joseph der Erste, von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich, apost. König von Ungarn stb.

Nachdem der Hauptzweck von unserem in Gott ruhenden Herrn Grossvater weiland Franz I. Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen Majestät errichteten oesterreichisch kaiserlichen Leopoldorden darin besteht, dass die um den Staat, das Vaterland und unser Erzhaus erworbenen Verdienste nicht nur öffentlich anerkannt, sondern auch durch eine angemessene Auszeichnung belohnt und so der Ruhm und das Andenken dieser Verdienste auch ein bleibendes Ehrenkenmal auf die Nachkommenschaft übertragen werden; so haben Wir nach den Zwecken des Institutes beschlossen Dir unserem lieben Getreien Generalmajor Kommandanten des II. ungarischen Landwehrdistriktes etc. Cornel Görgey von Görgő und Topporc das Ritterkreuz des Oesterreichischen Kaiserlichen Leopoldordens in der gnädigsten Anerkennung Deiner um die Ausbildung der Dir unterstehenden Landwehr-Truppen erworbenen besonderen Verdienste und Deiner umsichtigen, sowie ersprieslichen Wirkens gelegenheitlich der Überschwämmung in Szegedin im Jahre 1879 zu verleihen.

Itt aztán következik a figyelmeztetés a renddel járó jógokra és kötelességekre.

Franz Joseph. L. S. *Franz Graf Folliot de Preneville*, Ordenskanzler.

Wir Franz Joseph stb. entbieten allen und jeden Unseren General-Majoren, Obersten, Oberstlieutenanten, Majoren, Hauptleuten, Rittmeistern, Lieutenanten, Unter-Officieren und insgemein allen Kriegsleuten zu Fuss und zu Pferd wessen Nation, Würde, Standes oder Wesens die sind, so sich in Unsern Kriegsdiensten befinden, Unsere Kaiserliche Königliche Gnade, alles Gute und geben Euch hiermit gnädigst zu vernehmen, dass Wir Unsern Österreichischen Kaiserlichen Leopoldordens Ritter, General-Major Lieben getreuen Kornelius Görgey de Görgő et Topporc huldreicher Erwegung der von Demselben Uns und Unserem Durchlauchtigsten Kaiserhause bisher geleisteten guten Dienste, sowie in Anbetracht dessen im Militär erlangten Erfahrung und des Vertrauens in seine Person, daher als Merkmal Unserer höchsten Gnade zu unserem wirklichen königlichen Feldmarschall-Lieutenant mit dem Range vom dreiundzwanzigsten Dezember 1882 gnädigst ernannt, bestellt und erhoben haben. Stb.

Gegeben in Unserem kaiserlichen, königlichen Hoflager Budapest, 21-ten
Dezember 1882, Unserer Reiche im fünfunddreissigsten Jahre.

Franz Joseph.

L. S.

Derk. k. Reichs-Kriegs-Minister
Arthur Graf Bylands Rheid Fzm.

Seine kaiserliche und königlich apostolische Majestät haben zufolge allerhöchsten Handschreiben vom 1. d. M. Euer Excellez in Anerkennung Ihrer während einer vieljährigen pflichttreuen Dienstleistung erworbenen Verdienste den österr. kais. Orden der eisernen Krone II. Klasse mit Nachsicht der Taxe allergnädigst zu verleihen geruht. Stb.

Wien, am 3. December 1887.

Mi első Ferenc József Isten kegyelméből stb.

Uralkodói kötelmeinkhez tartozván, az ország törvényeinek hű és pontos végrehajtása fölött örködni.

Miután az 1848 évi IV. t. cz. 1-ső §-a az országgyűlést évenként a fő városba egybehivatni rendeli, s miután az országgyűlés minisztertanácsunk előterjesztése folytán Buda-Pest fővárosába összehiva van, ezt ezennel a végből tudatjuk veled, hogy mint a főrendiháznak az 1885 évi VII. t. cz. értelmében tagja, ugy ezen valamint a törvények értelmében jövőben összehivandó országgyűlésen a most idézett törvény rendelkezéseinek megfelelőleg megjelenni tartozzál. Hozzád egyébiránt császári és királyi kegyelmünkkel kegyesen hajlandók maradunk.

Kelt Budapest fővárosban 1888 évi Szent András hava 12, napján.

Ferencz József.

Tisza Kálmán.

121. szám.

Szepes megye levéltárnokától.

Méltóságos görgői és topporczy Görgey Kornél ur, m. kir. honvédezedes és dandárnok kérelmére ezennel alólirott Szepes megyei levéltárnok által hivatalosan és hitelesen bizonyittatik : hogy nevezett Görgey Kornél ur mint általánosan tudva van azon ősrégi görgői és topporczy Görgey család. János atyja után származott ivadéka, mely még az Árpádkorból való királyaink fennlévő számos diplomainak és privilegiumainak tanusága szerint, azon ős idők óta Szepes megyében birtokos és mindég több és jelentékeny hivatalokat viselt nemes családnak tekintetett, s ugyan azon időktől fogva a legutóbbi időkig is valamennyi nemesi előjogok élvezetében és gyakorlatában szakadatlanul élt; mint ezt a megyei levéltárban őrzött valamennyi hiteles jegyzőkönyv, nemesi összeírás, dicalis és insurrectionalis conscriptio s más hasonneműek kétségtelen módon bizonyítják; de névszerinti erősítése a fentebbieknek:

1260-ki Quarta Nonas Octobris kelt, Negyedik Béla királyunk Gyrgowi Arnold és testvéreinek szálló egy adománylevele; — továbbá:

1312-ik Quarta Idus Julii Robert Károly király ezen fenti adományt szélesbbitő és megújító adománylevele; végre egyebeket mellőzve:

az 1732-ki Xber 2-ik napján foganatosított „Investigatio nobilium Cottus Scepusiensis“ eredeti jegyzőkönyv 243-ik lapján, e többször említett Görgey család azon kevés radicalis familiák között soroztatott volt, melyeknek nemes volta annyira világos, hogy minden különös bizonyítás és okmányainak felmutatása alól fölmentettek; a hivatolt szöveg szóról szóra így szólván:

„Series tandem gremialium Radicalium Cottus hujusce Familiarum ex rationibus et motivis in preambolo hujus operis oppositis ab onere disquisitionis exemplarum esset sequens: Familia Masiássyana, Görgeyana, Horváth, Stansithana, Svábiana, Tökeiana, Berzeviczyana. Petróczyana, Rethy-Nemes-saniana, Szekeliana, Jekelfalussyana, et Korotnokiana“.

Mind ezek alapján tehát nevezett Görgey Kornél nemessége minden két-ség és kifogás felett levőnek lenni, általam újból hivatalosan bizonyítottatik.

Kelt Lőcsén, 1872-iki September hó 21-én.

Sváby Frigyes, Szepes megye levéltárnoka.

XXIII. GYÖRGY GYERMEKEI: 17. János, sz. 1807, † 1810; 18. Gidó, sz. 1808, † 1809; 19. Sándor, sz. 1809; 20. Gyula, sz. 1816; 21. Mária, sz. 1819; 22. Anna, sz. 1819; 23. *Gidó*, sz. 1810 február 23-án, † 1864 április 26-án, neje Lindpaintner Kata, sz. 1818 november 7-én, † 1886 december 8-án. A selmeci bányászakadémiát sikerrel végezve, szorgalma és tehetsége által osztálytanácsosi rangra küzdötte fel magát Bécsben. A forradalom alatt testvérei miatt gyanusítottván, rendelkezési állapotba helyeztetett, de a forradalom után ismét visszahelyeztetett s mint osztálytanácsos és az osztály vezetője halt meg Bécsben.

24. *István*, honvédszázados, sz. 1825 február 23-án Késmárkon. Iskoláit Lőcsén, Podolinban, Rozsnyón és Eperjesen végezte. 1847-ben mint fiatal ügyvéd Zsivora György irodájában dolgozik Pesten.

1848-ban belép a honvédségbe mint közhonvéd, de szeptemberben már hadnagy s Arthur bátyjának segédtsíztje.

Október 30-án részt vesz a schwecháti ütközetben, mely időtől kezdve Arthur bátyja mellett marad Pestig.

1849 január 3-án Promontorról Pestre fontos jelentést visz Vetter tábornoknak. Pestről Budaörsre visszavivén a választ, éjjel 25°-os hidegben, egy szál alsónadrágba ülve a nyeregben, mert nadrágja térdtől térdig szétrepedt. Budaörsre érkezve, Görgey Arthur látva siralmas állapotát, visszaküldi Pestre, hogy mielőbb meleg ágyba kerüljön, de annak dacára erősen meghűlt. Január 6-án megbízatást nyer Görgey Arthurtól, Zsedényi Gyula alezredest felkeresni azon célból, hogy vegye át Görgey Arthur vezérkarának

István Zsedényit meg is találja a zemplénmegyei Liskán s a megbizatást átadta, valamint választ is vitt. Zsedényi nemsokára be is rukkolt, de Windischgrätz herceg táborába. 1848 január 18-án mint százados vonul be Besztercebányára egy ujoncszázad kiképzését vezetendő; pár napra rá megbetegszik kanyaróban s mint szolgálatképtelen, kocsin követi a Szepesfelé visszavonuló

GÖRGEY ISTVÁN.

sereget. Iglón február 2-án szemtanuja Gujon éjjeli váratlan megtámadtatásának Kisewetter cs. őrnagy, lőcsei helyőrsége által. Iglón Fest Imre vendégszerető házában több napot tölt, mely idő alatt állapota is javul. Azon hirre, hogy Csütörtökhelyen ellenséges lovasság van, orvosi tilalom dacára, elindul kocsin Márkusfalvára, Máriaassy Edéhez, innen egy szénával megrakott szekéren Jamnikra, Jony Vincéhez, Ármin bátyja ipájához, honnét egy császári érzelmű

Máriássy megérkezése miatt, még aznap továbbutazik s reggelre eléri Eperjest, hol Arthur bátyjának főhadiszállásán az orvos megvizsgálva, mint súlyos betegget ágyba fekteti. Innen Miskolcra kerül, hol annyira helyreáll, hogy február 23-án már lóra ül s követi Arthur bátyját mint segédtsízt április 1-ig; amikor visszahelyeztetett zászlóaljához, melyet őrnagy hiányában, ő maga vezényel a győri s a július 2-iki komáromi csatákban. A február 27-iki másodnapi csatában, mint ordonanc tiszt, egy a legénység által elhagyott ágyu megmentése körül fáradva, kilövik a lovat alóla, mely hátrazuhanva lovasát is maga alá temeti. Csak nehezen sikerül magát a ló alól kiszabadítani s mindenkitől elhagyva, megsérült lábbal, a közelgő ellenséges lovasság elől, az erdőbe menekül. Julius 2-től 7-ikéig a sebesült Arthur bátyjánál van, honnan ismét visszatér zászlóaljához. Világos után orosz védelem alatt Pestre távozott, később a Haynau nevét viselő bécsi 57. sz. gyalogezredbe soroztatott mint közlegény, honnan 1852 nyarán 500 forint váltságdíj fejében kiszabadult. 1853-tól 1875-ig ügyvéd volt Pesten, 1875-ben kineveztetett ugyancsak Pestre közjegyzőnek, hol ma is mint olyan él.

Hazatérve Bécsből, a bátyja ellen emelt vád mélyen lesujtotta és arra bírta, hogy rendkívüli fáradtsággal összegyűjtött adatai alapján megírja művét „1848—49-ből“. Munkája csak 1885-től 1888-ig terjedő időközökben jelent meg, az adatgyűjtés rendkívüli nehézségei folytán, melyeket az abszolutizmus minden 1848—1849-re emlékeztető adatok és emlékek elé gördített. Így például egy alkalommal Laufer és Stolp könyvkereskedésében Arthur bátyjának művét „Életem és működésem“ kereste. Alig ejtette ki Görgey Arthur nevét, midőn a kereskedő azzal fenyegetődött, hogy becsukatja, ha azonnal el nem távozik.

„Görgey István műve 1848—1849-ből, mint egy rendkívüli ügyvédi alkotás áll előttünk, mely nemcsak óriási terjedelme, de szigoru tárgyilagossága által is maradandó becsü munka a nemzetre nézve, mert fáradtságos 35 évi adatgyűjtés eredményeképen meg van benne örökítve a magyar nemzet dicsősége és a forradalom hiteles története.

Görgey István művéből megismeri az olvasó Görgey Arthur igazi, szilárd jellemét, katonai tudását, képzettségét és helyes politikai felfogását, mely tulajdonságai őt Magyarország legnagyobb hadvezérévé, magyar „Napoleonná“ tették“.

Görgey István 1853 után megnősült, elvevén Mokry Emmát, ki már menyasszonya volt a forradalom előtt s kinek hamuvá égetett leveleit szivén hordta a csaták veszedelmében talizmánként, szül. 1826-ban, † 1869-ben május 3-ikán. Második neje Dedinszky Aurélia, szül. 1836 június 24-ikén, Návay Sándor özvegye.

GÖRGEY ARTHUR TÁBOROSZ 1848/49-BEN.

25. Ármin honvédezzredes, szül. görgön 1812 március 28-ikán, meghalt 1877 október 20-án. Neje jamniki Jóny Emília, sz. 1821 július 2-án, egybekelt 1840 június 10-én.

Mint fiatalember belépett a m. kir. testőrségbe, honnan 5 évi szolgálat után a bakonyi gyalogezredbe helyeztetett át mint hadnagy. A 30-as évek végén letette tiszti rangját és hazautazott Topporcra gazdálkodni, egyszersmind főpénztári ellenőrséget is viselve a megyénél.

A forradalom kezdetén a 19. honvédszászlóaljba lépett, mint kapitány s mint ilyen harcolt az első hadtestben, először Mészáros, majd Klapka alatt. A tápióbicskei csatának kedvező eredményét ő vitte meg Kossuthnak, ki akkor kinevezte őrnaggyá, őt egyszersmind Görgey Arthur vezérkarába beosztva. 1849 április 16-án Szántóról utnak lesz indítva a bányavárosok felé 1 honvédszászlóaljjal, 1 század Miklós-huszárral, 24 utással és 2 darab 6 fontos ágyúval, mint portyázó csapat, a főhad jobboldal-védjét képezendő és a Tiszafüred, Miskolc, ipolyvölgyi utat fedezni, mely ezidőszerint a hadiszerek szállítására szolgált.

Görgey Ármin meg is felelt küldetésének, mert sikeresen küzdött a bányavárosokban a felvidéki tótok, Benedek és Barkó osztrák tábornokok és az oroszok előcsapatai ellen. Az oroszok betörése folytán július 8-án Komáromban egyesül a fősereggel 2570 emberével; július 12-én, mint a fősereg elő-

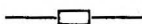
GÖRGEY ARTHUR, 1894-ben
(sz. 1818).

védje, dandárrá szaporított csapatával indul el Komáromból, mely minőségben három napon át marad Vácig. Július 13-án érdemei elismeréseül kineveztetik alezredessé. Július 15-én visszaveri Bebutov orosz herceg előcsapatát. A váci győzelmes csatában a centrumot képezve, tevékeny részt vett. Július 17-én az északnak visszavonuló sereg hátvédjét képezve, megtámadtatik az oroszok által, mely támadást Leiningen egy zászlóaljának támogatása mellett, véres csatában sikerül visszautasítani s estig folytonos csatázás közt a sereg zömének visszavonulását fedezni.

Július 18-án dandára a nagy veszteségek folytán megfogyva, felosztattatik s ő mint irodafőnök osztatott be a vezérkarba, hol a beteg vezérkari főnök teendőit végezte július 23-ikáig. Augusztus 3-ikán a visszavonult Bayer vezérkari főnök helyébe, mint vezérkari főnök és ezredes lép s mint ilyen működik egész Világosig.

Katonái bizalmának és szeretetének örvendett, mert gondjukat viselte s ha nem lett volna testvére Görgey Arthurnak, bizonyára az aradi 13-hoz csatlakozott volna mint tábornok 14-iknek. Világos után halálra ítéltetett, de Haynau utólag várfogságra változtatta a halálbüntetést s később Bach befolyása következtében szabad lett s hazajött Topporcra gazdálkodni, hol 1861-ig élt, amikor 45 éves korában anyagi gondokkal küzdve, jogi tanulmányokhoz kezdett és ügyvédi oklevelet szerzett. Késmárkon irodát nyitva, egyszersmind egy pénzintézetnél könyvelői állást kapván.

Életét önkezével oltotta ki 1877 október 20 kifáradva, megtörve az élet küzdelmében; hamvai a késmárki ág. ev. temetőben nyugsznak.

26. Arthur.

Született Topporcson 1818 január 30-ikán. Atyja kívánságára 1832-ben katonai pályára lépett. Elvégezvén a tulni utásziskolát, a 60-ik gyalogezredben szolgált, mint hadapród. 1837-ben alhadnagyi minőségben a magyar nemesi testőrséghez helyeztetett át. Innen mint főhadnagy 1842-ben a Nádor-huszár- ezredbe osztatott be. Atyja halála után leköszönvén, a prágai egyetemen chémiát tanult s itt 1848 március 29-én nőül vette Aubouin Adélt (sz. 1822 szeptember 10, † 1900 július 20. Lőcse). Az 1848-iki törvények szentesítése után hazajött Topporcra, hol nagynénje birtokán gazdálkodott, de ahonnan rövid idő múlva belépett a honvédségbe. Az 5-ik győri zászlóaljba osztatott be, mint százados. A nyár folyamán Prágában és Bécsujhelyben járt egy gyutacsgyár felállítása ügyében, melynek felállítása folytonos halogatást szenvedvén, ő a seregnél való alkalmaztatását kérte. Így augusztus 30-ikán már mint őrnagy, a Tiszáninneri „mozgó“ nemzetőrség szervezésével bizatik meg.

A horvátok előrenyomulásakor, szeptember végével a Csepelszigetre küldetett, teljhatalommal felruházva, amikor az aldunai népfelkelés is alája rendeltetett azon célból, hogy Jelasics bán egy segédcsapatjának előnyomulását megakadályozza. Nemsokára ezredes lett azon érdemeiért, melyeket a 10 ezer horvát Ozorai fegyverletétele körül szerzett, tervben és kivitelben. Ezután Móga tábornok parrendorfi táborába küldi Kossuth. Részt vesz a schvechúti ütközetben, mint az elővéd parancsnoka; ámbár ellenezte a határ átlépését Kossuth-tal szemben, mert egyrészt elkésettnek, másrészt jojtalannak tartotta, mivel nem történt a horvátok szakadatlan üldözéseképpen. Október 31-ikén a megsebesült Móga helyébe, a feldunai hadtest fővezérévé nevezte ki Kossuth. Ettől kezdve minden idejét és erejét arra fordítja, hogy a különböző elemekből egységes sereget teremtsen. A forradalom egységes vezetése céljából már

1848 decemberében szükségesnek tartotta Kossuthnak nyíltan kimondandó diktatúráját; amire a kormány figyelmét írásban fel is hívta. Schvechát után Kossuth parancsára a fárasztó határozatra szoritkozott, ámbar ő a sereget egy beljebb fekvő védett helyen szerette volna koncentrálni és nevelni. Midőn azonban Windischgrätz tulerővel betör, visszavonul Pestre. Ekkor a Kossuth-tól kapott, kivihetetlen parancsot félretévé, Csányi kormánybiztos elnöklete alatt tartott haditanács határozata folytán, seregével Vácnak, a bányavárosok felé tart, hogy ezzel az üldöző ellenség figyelmét és erejét a Tiszántulra menekülő kormánytól elterelje.

Vácon 1849 január 5-ikén intézi hires proklamációját az ingadozni kezdő seregéhez és tisztjeihez s ezzel sikerül neki a már Pesten felbomlás jeleit mutató sereget megnyugtatni s az ügynök megtartani. Görgey a proklamációban kijelenti, hogy a feldunai hadtest hű marad esküjéhez, királyához és a szentesített 48-iki alkotmányhoz. Harcol az ezt megtámadó ellenség ellen, de szembeszáll, ha kell, idétlen köztársasági eszmékkel is. Parancsokat csak a királytól kinevezett hadügyminisztertől vagy helyettesétől fogad el s csak oly békekötést ismer el, mely a hadsereg becsületét nem sérti.

Vácról a bányavárosok felé tart, hogy a Tiszavidékről Windischgrätz seregének tetemes részét elvonja, mi fényesen sikerült is, mert a nagy hideg dacára, harcok, nélkülözések közepette, gyakran igen súlyos helyzetekből szabadítva ki magát, február elején Szepesbe ér, honnét a Branyiszko bevétele után Kassának tart, hol érintkezésbe lép a többi magyar sereggel, beékelvén magát Schlick és a többi osztrák sereg közé. Kossuth ekkor a magyar seregek fővezérévé a lengyel Dembinskit nevezi ki, ki tétovázó ügyetlen rendelkezéseivel nemcsak Schlicket engedi el menekülni, de a kápolnai 2 napos csatát is elveszti, minek következtében a honvédsereg főtisztjei követelik Dembinski elmozdítását. Így kerül Dembinski helyére Vetter tábornok. Ez azonban alig vette át a fővezérséget, megbetegedett és Görgey, mint helyettes fővezér vezeti a magyar fegyvereket március végétől győzelemről győzelemre. Megveri az osztrákokat a hatvani, tápióbicskei, isaszegi, váci és nagysallói csatákban és felmenti Komárom várát.

1849. április 26. Komárom fölmentése után a Duna mind két partján foglal állást. Ekkor azonban a soros 7 csatanapon ellődözött és Kossuth által idejében pótolgatni elmulasztott tüzérmunitiójának veszedelmes hiánya megakasztja a Komárom alól elvert ellenségnek szakadatlan üldözését tovább Győrnél. Görgey futárjai hasztalan keresik a lázasan várt lőszerszállitmányokat minden utakon, melyek a Tiszától Komáromba vezetnek. És a várban minden várvédő nagy kaliberből van készlet, csak a mezei tüzérség 3, 6 és 12-fontos fajtájából nincsen. Enélkül pedig nem lehetett, nem volt szabad, Bécs felé az üldözést

folytatva, raktárainktól egyre távolodni s a hadsereget annak tenni ki, hogy ágyui elnémultával egyszerre elveszítsünk mindent, amit eddig kivívtunk. Így kellett — nehogy a hadsereg kitünő szelleme tétlenségben elernyedjen — Buda bevételét kísérteni meg, melyet Kossuth megparancsolt és Klapka heves sürgetésére a komáromi haditanács el is határozott, Görgey pedig Komáromból vett vár-vivó ágyukkal, réstöréssel és falmászással, 17 nap alatt 1849 május 21-én be is vett.

Időközben április 14-én megszületett Debrecenben, az uralkodó család trónvesztessé nyilvánítása, a 48-iki szentesített törvények és sokszázados monarchikus alkotmány felrététele — Görgey és a hadsereg tulnyomó többségének nagy megbotránkozására. Az új kormányzó, hogy Görgey ellenzését elnémítsa, hadügyminiszterré nevezte ki anélkül, hogy a helyettes fővezéri állástól megfosztotta volna.

E kettős hivatalában Görgey most elkövetett mindent, ami hatalmában állott, hogy a hadsereg nagy veszteségeit, amikbe a győztes hadjárat emberben, ruházatban s egyéb szükségletekben került, helyre pótolja s az új hadjárat sikerét is lehetőleg biztosítsa. Magában pedig azt hánytavetette, hogyan lehetne a Kossuth által elkövetett nagy hibát reparálni: az országgyűléssel visszaviszivatni a detronisatiót, mely lehetetlenné teszi a békekötést, mely minden háborunak célja! Ezen politikai tervének előfeltétele volt: hogy a mielőbb kezdendő új hadjárat is oly szerencsés lefolyású legyen, mint volt a tavaszi. Ennek szükséges előkészítése a táborban marasztván Görgeyt, ő a hadügyi tárca ideiglenes vezetésére Klapkát küldte le utasításokkal Debrecenbe. Ott Kossuth egy defensív haditervet készíttetett Klapkával, melynek alap gondolata volt: bevárni Bem tábornok felérkezését Erdélyből a feldunai hadsereg fővezérségének átvétele végett. De az idő telt. Bem még mindig nem jött; tovább nem lehetett várni: és ekkor Görgey, a kormányzó hallgatag beleegyezésével megkezdte az új offensívát — június közepén Cserháltól Győrön s a Csallóközön keresztül Vág-Sempteig. E több napi kemény harcok hadiszerencsését június 21-ikén az ellenség javára döntötte el *Paniutin altábornok orosz hadosztályának* nagyobb kaliberű ágyutüze!

Tehát *itt van* az orosz fegyveres beavatkozás! Nem mese, nem aggodalom többé. Görgey Pestre siet. A június 26-dikai minisztertanácsülésben a kormányzó és kormány elfogadja Görgeynek indítványát: rögtön minden magyar erőt Komáromhoz vonni össze, s e nagy erődre támaszkodva, csupán az osztrák hadseregre mérni csapást csapásra! a zempléni határon betört nagyobb orosz hadsereg előnyomulását csak szemmel tartani, esetleg színleges alkudozásokkal késleltetni. Ha aztán sikerül a Komárom vára s a Duna által az orosz főhaderőtől elválasztott hadseregünknek Haynau osztrák hadsereget

orosz segédcapattal együtt a Lajtháig visszaverni: akkor Görgey el volt szánva a (föltéve) győztes hadsereg éléről egyrészt Ausztriát, illetve a dynastiát, másrészt a magyar országgyűlést az 1848-iki törvények alapján az alkotmányos magyar királyság visszaállítására felszólítani, — szóval új békekötésre.

De alig, hogy Görgey Budapestről a harctérre sietett: Kossuth a komáromi koncentráció határozatát egyoldalulag félrelökte, a szegedi koncentrációt rendelte, a Komáromba utban lévő Visocki és Desseffy Arisztid tábornokok hadtesteit, valamint Kmety ezredes hadosztályát Görgeytől elvonta és ennek is megparancsolta, hogy Komáromban hagyandó 22000 ember kivételével mind a többi seregével ő is siessen le Szegedre. Görgey július 1-én vevén a parancsot, mely napon a levezetendő csapatok nagy része, Nagy Sándor tábornok I. hadteste, Horváth János ezredes és Görgey Ármin alezredes száguldó csapatai, körülbelül 13000 ember, még két-három napi járó távolságban voltak a Vág mellől visszavonulóban Komáromba, — Görgey e körülményre való tekintettel *a lehetőséghez képest* ígérte meg a levonulási parancs teljesítését.

De megakadályozta ebben az ellenségnek július 2-án már korán reggel megindított támadása, melyből a Komárom körül félkörben Lovadtól Ó-Szőnyig a Dunától a Dunáig terjedő ugynevezett Komárom—ácsi nagy csata tejlődött. Mely — részünkről védelmi győztes — csata későn este Haynaunak és Paniutinnek minden ponton visszavonulásával végződött; de melyben egy ellenséges robbanó ágyuteke szilánkjá Görgey fején mély és széles sebet hasított. E naptól július 12-ikéig Görgey seblázban, vezényelni képtelen lévén, a rangidősb tábornokra Klapkára szállt a fővezérség. Ami e napok alatt Komáromban történt: Klapka fővezérsége alatt történt.

Ennek július 11-ikei kísérlete, az időközben bevonult Nagy Sándor tábornok, Horváth ezredes és Görgey Ármin alezredes 13000 emberével öregbedett hadsereggel Haynauot elverni nem sikerülvén, július 13-ikán Görgey — még mindig nyílt sebbel fején — az I., III és VII hadtesttel (Nagy Sándor, Leiningen gróf és Pöltenberg tábornokok) s a nevezett két száguldó különítménnyel (27000 ember) elindul Komáromból, ígérete szerint a szegedi koncentrációhoz. Július 15-ikén délben Vácnál utját állják. S herceg Bebutoff orosz tábornok — és a kemény csata sötét éjjel az oroszok visszavonulásával végződik. A magyarok a csatatéren hálnak. Ugyanott másnap, a háromnap gyorsmenet és rögtöni ütközet fáradtságát kipihenni kénytelenek. Július 16-án este Paskiewicz herceg az orosz főszereg zömével érkezvén meg Aszód felől, ezen keresztül itt most a Közép-Tiszához áttörni lehetetlen és Görgey éjjeli visszavonulással Nográd és Borsod vármegyékben és Miskolcnál keres és talál rést Paskiewicz zömén keresztül, a Felső-Tiszához.

Folytonos harcok és több nagy csata (Naszál-Vác-Rétság július 17-ike ;

Lókos-patak 18-ika; Harsány 23-ika; Görömböly 24-ike; Sajó-vonal 25-ike; Gesztely 28-ika; Debrecen augusztus 2-ika) után és Komáromtól 28 nap alatt 81 geographiai mérföldet megjárván, Görgey pontosan a számára Kossuth által kitűzött napra érkezik meg Aradra: ő személyesen és az I. hadtest augusztus 9-én; a III. és VII. hadtestek 10-ikén. Itt Aradvár alatt Dembinskinek Szegeďbánáti 45000 emberével egyesüljön Görgey — így szólt a kormányzónak, mind a két hadsereg számára nyilvánosan kiadott parancsa: de titkon Kossuth Dembinszkivel egyetértve, maga meghiusítja az aradi egyesülést! Dembinszki Aradtól el, az ellenséges Temesvár alá hátrált Haynau elől és itt — éppen augusztus 9-ikén, kezéből a parancsnokságot kiveszi az Erdélyből sereg nélkül váratlanul megérkező Bem tábornok, kihuzván zsebéből régibb keletű egyetemesfővezéri kinevezését. És elveszti a csatát — ugyannyira, hogy vezérkari főnöke, Guyon tábornok, Rékásról aug. 10-én kelt hivatalos jelentése szerint a hadsereg teljesen felbomlott és Kossuthnak widdini levele szerint őneki még augusztus 12-én Lugoson is Dessewffy Arisztid és Kmety tábornokok azt erősítették, hogy ezen hadsereget többé tűzbe vinni nem lehet.

Guyon fönti rékási jelentését a kormányzó augusztus 10-ikén késő éjjel kapta és Arad várából azon éjjél után küldte le Görgeynek Ó-Aradra tudomás végett.

Ezzel 1849 augusztus 11-ikén Aradon olyan volt a pillanat katona situációja, hogy már 24 órával később valószínűleg sem a kormányzó és kormánya önként többé és szabad elhatározásból le nem köszönhet és el sem menekülhet; sem a Feldunai magyar hadsereg a maga sorsáról szabadon nem határozhat többé, sem Görgey Arthur nem lesz ura többé szabad akaratjának; és leges-legkevésbé válogathat akkor többé a két ellenség közül: melyiket tisztelje meg az utolsó magyar hadsereg megadásával? melyiket ne?

És olyan volt a helyzet, hogy már augusztus 11-ikén föltételeket a capitulációra az egyik fél meg nem adhat, tehát a másik, józanul, nem kérhet — talán egyen kívül.

Ezért Kossuth Lajos Magyarország ideiglenes kormányzója és kormánya augusztus 11-ikén délelőtt Arad várában írásban leköszönt s az urak (Csányi László, Aulich és Duschek minisztereken kívül) elutaztak s ezzel szolidarisan tetteleg beismerték, hogy Kossuth Lajos legsajátabb 49-iki egész politikája, stratégiája és taktikája nem csak erkölcsileg, hanem gyakorlatilag is rossz volt, mivel a logika örök törvényei szerint megbukott — eredményeiben és eredményei által.

És ugyancsak a mondott helyzet miatt tette meg Görgey Arthur augusztus 11-ikén délután, Aulich hadügyminiszter s az összes tábornokok és törzstisztek haditanácsában azt az indítványt, hogy az oroszok előtt, minden osz-

trák katona jelenlétének kizárásával, egyébkép föltétlenül, önként teszi le a fegyvert; s ezért hajtotta azt végre is augusztus 13-ikán a szőlősi mezőn Világos vár közelében, tökéletes katonai rendben — az aradi nagy haditanács határozatából — a leköszönt kormányzó előzetes tudtával és hallgatag, de tettleges beleegyezésével.

E cselekedet által Görgey az orosz nagy hatalmat tette őrévé annak az igazságnak a történelemben: hogy nem Ausztria győzte le önerején Magyarországot.

Az orosz fegyveres beavatkozást irott kötés előzte meg, mely szerint az osztrákok minden oroszlengyel foglyot Oroszországnak — s az oroszok minden magyar foglyukat az osztrákoknak kiszolgáltatni kötelesek. Ez okból Miklós cár kénytelen volt a magyar tábornokokat Haynaunak kiadni. Erősza-kos kivételt tett Görgey Arthurral — szeszélyből-e? vagy számításból? Minde-nek előtt ő adott amnestiát neki; és csak miután közbenjárására az osztrák császár is megkegyelmezett neki, szolgáltatta ki őt is, — kit azután Karinthiá-ban internáltak, de élete fönntartásáról egyelőre motu proprio nem gondos-kodtak. Így ő családjával közel öt esztendeig csekély tulajdon vagyonából élt a legszerényebb módon, csaknem szükségét szenvedve. Csak mikor 1854. évben saját kutforrásai kimerültek: engedte meg Bécsben lakó testvér bátyjá-nak Görgey Guidónak, hogy báró Kempen altábornagy és akkori csász. bel-tügyminisztertől kihallgatást kérve, ama helyzet tarthatatlanságát ennek elébe terjessze. Eredménye az volt, hogy Kempen a szabad levegőn bár, de emberi és polgári jogaitól és tudása és tehetségei hasznosítása lehetőségétől megfosz-tott Görgey Arthurnak havi 100 frt., mond száz forintot utalványozott ki, melyből, mint szóval mondá „katonai frugalitással családostul megélhet“.

Ezen elbánás magyarázata két okban keresendő: először azt várták, hogy kérjen. És e helyett ő a rá lépten-nyomon éber szemmel felügyelő csá-szári zsandárság és titkos rendőrség nagy ámulatára ott megírta és 1852. évben Leipzigben Brockhausnál kiadta kétkötetes munkáját: „Mein Leben und Wirken in Ungarn in den Jahren 1848 und 1849“. Megírta sans gêne — nem a bécsi körök szája ize (vagy talán éppen várakozása) szerint. Mintha nem is hatalmukban lenne!

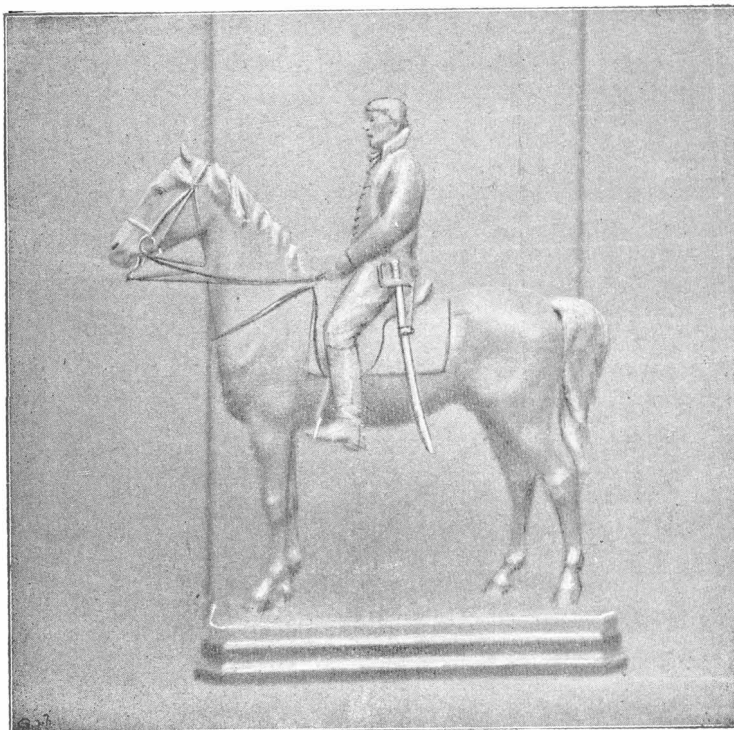
Csak 1856-ban, miután ő szigoruan vezetett évi számadást terjesztett fel és benne kimutatta, hogy évi 1200 forintból a legkatonaiabb frugalitással sem lehet tisztességesen családostul megélni és két gyermeket nevelni; és mikor azt kérte, engedtesék meg neki külföldre elbujdosni, ahol szabad kéz-zel majd megkeresi ő a kenyerét s a családjáét: emelték fel évi sustentációját 2000 forintra, és végre 1859 évi október 1-jétől fogva évi 4000 forintra — a koronázásig — amikor az új amnestiára Görgey confiniumával sustentációja is megszűnt.

1867-től 1883-ig 16 esztendei szünet.

Ekkor Tisza Kálmán miniszterelnök azt izente Görgey Arthurnak: Sem kérni, sem megköszönni nem kell, csupán azt tudatni vele, hogy elfogad-e a magyar kormánytól jövőre 2400 forint (4800 korona) évi nyugdíjat.

A feleletet Görgey személyesen vitte meg a miniszterelnöknek — és benne személyesen is — emberre talált. Ily évdíjat élvezett tehát 1884. január 1-jétől 1888. december 31-ikéig.

1889. évi január 1-jétől fogva báró Bánffy Dezső miniszterelnök, ismét

GÖRGEY ARTHUR HONVÉDTÁBORNOK LOVAS SZOBRA (SZ. 1818).

kérelem nélkül magától, évi 3000 forintra (6000 korona) emelte fel az évi nyugdíjat.

Végre megjelent (kétségkívül királyi jóváhagyással) Széll Kálmán miniszterelnök 1901. évi július 11-iki 3000 M. E. H. sz. alatt kelt s az 1848/9. évbeli honvédek nyugdíját szabályzó rendelete, s ennek alapján Görgeyhez intézett hivatalos levele, mely szerint ő kifejezetten mint 1848/9-iki honvédtábornok évi 8000 koronával nyugdíjaztatik 1902. évi február hó elsejétől fogva.

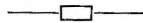
Görgey Arthur szobráról Králik Lajos ezeket írja:

„A gróf Zichy család nestora, gróf Zichy Nep. János, a ki főiri jogait élvezi, de a főir kötelességét is teljesíti, már évtizedek előtt ércebe öntette

forradalmunk két nagy alakjának, Bem és Görgey Arthurnak lovas szobrait és a két mű már évek óta disziti a lánghi kastélyt, a kastély urának hazafias érzéseit. (A szobor jelenleg nincs Lángon, de Budapesten. Szerző.)

Szép alkotás mind a kettő. Görgey alakja hirdeti a művésznek, Hollónak tehetségét. Ott ül magas, 18 markos lován; egyszerű honvéd ruha van rajta, mit a nemzet adott reá. Mellét fűdi a zeke, melyet csatáiban hordott. A magasban födetlen fővel ül, a mi már a görögöknél is jelentett valamit; fején kötés veszi körül a sebet, melyet Komáromnál kapott. Jobb kezében széles kalapját, bal kezével lovát tartja; előre tekint. Feszült figyelem, meg nem tört erő, elszántság az egész alak; lesi az ellent. Érezzük, ember előtt állunk, a ki nem félt a haláltól, a ki minden körülmények közt megtette kötelességét.

A szobor eltalálta Görgey Arthur nagyságának több fővonását. Így azt, hogy Görgey nem volt mágnás, főúr; nem pompázik ősi diszben, még tábornoki jelvény sincs rajta. Nagyságának egyik titka, hogy épp úgy mint Kossuth, Vörösmarthy, Petőfi, Arany, ő is a magyar nép, a szegény magyar nép zöméből kelt ki; nem vagyon, nem pajtáskodás, hanem kötelességtudás, ideális küzdelem emelte nagyra. Nem a régi, hanem az új Magyarország embere, az új Magyarország harcosa volt. A szobor eltalálta a hatalmas elszánt erőt. Csak valamivel támadóbb lelket kívánnék a szoborba“.

17. Görgey Arthur életéből.

GÖRGEY ARTHUR.

Vachott Sándortól.

Ott fenn, hol ébredőt a csatakürt riad,
 Hol a Morva vize a Dunába szakad,
 A hon határinál,
 Nézvén a haragos Árpád istenére,
 Hős táborával a magyarok vezére,
 Mint Istenostor áll.
 Ki vagy a szabadság ihletett bajnoka
 A harcok Istenek kiválasztott fia
 Rendületlen erős!
 Nem rang, nem hiúság emelt fel tégedet,
 De érdem, fegyvered s a hazaszeretet,
 Légy üdvözölve hős!

Előttünk állanak a bérszolga hadak
 Féktelen, örülten, hogy legyilkoljanak.
 Egy nemzet néz eléd!
 Édes reménnyel van a magyar sziv tele,
 Mert sorsát a nemzet kezébe tette le,
 Sorsával életét!
 A magyarok védő, örök Istenére
 Halált esküdtél az árulók fejére
 És megesküdtenek!
 Elhunyt apák után, a késő unokák
 Vérrrel védni meg a véren szerzett hazát,
 Hallák az Istenek!
 Életre-halálra, a kocka vetve van,
 De bizik a nemzet bátor fiaiban,
 Bizik Istenében!
 Akarja, hogy legyen szabad, szép hazája,
 Vagy jöjjön az örök enyészet reája,
 A vér tengerében!
 Szakadjon össze bár, minden, ég s pokol
 E nép Istenén kívül másnak meg nem hajol,
 Ám vivjanak vele!
 A harctéren önmaga eltemetkezik,
 De többé rabláncra le nem bilincselik,
 Ez a magyar hite!
 Hisz e nemzet az igazság Istenét
 Ismeri a csaták vérpiros mezejét
 S a hon kapuinál
 Nem retteg ez gyáván, mert ha kell, halni tud
 S lobogói alatt mint felmentett Cherub,
 Lángpallosokkal áll.
 Amott a szabadságöldöklő ezerek,
 Itt Te s a szabadságimádó seregek,
 Ha sikra szálltatok.
 Szent őseitekről emlékezzetek meg,
 A magyar fegyverek, hogy győzhetetlenek
 S az ellen dőlni fog,
 Ott fenn, hol ébredőt a csatakürt riad,
 Hol a Morva vize a Dunába szakad,
 A hon határinál.

Nézzvén a haragos Árpád Istenére
Hős táborával a magyarok vezére
Mint istenostor áll!

1893 MÁJUS 21.

Baksay Sándor.

Én is egy bokornak éneklője voltam,
Én is egy szobornak, a honvédszobornak
Cserkoszorut fontam.
Az égi madárnak elmondtam énekem,
Hallja meg, vigye el, ott énekelje el
Budai ünnepen,
Énekelje halkal, énekelje éjjel,
Élő meg ne értse, csak a szobor érce
S holt társai széjjel.
Alkonyi szellőbe koszorum vetettem,
A szobor fejére koszorumat félve
Tegye le helyettem.
Ejtse sötét éjjel, még a hold se lássa
Legfeljebb a felhő, felhőben szülemelő
Csillagok futása.
Szellő, madár repül, éjfélben leszállnak
Szunnyadó falára, alvó piacára
A Budai várnak.
Ébrednek a dalra, serkennek a lelkek
Ott a holt vitézek, a tátongó rések
Köve közt figyelnek.
De a koszorura a halottak zugnak,
Tiltó kezük éled, tiltó szavuk éget,
Vidd el koszorudat!
Rázkódik az angyal, vergődik a szárnya,
Fájdalmas haraggal, fenyegető hanggal
A koszorut vágja!
Nincs ezen a szobron koszorunak helye
Zászlója, szablyája, acélkarja, válla,
De hol van a feje?
Hagyjátok most nékem a csonka bajnokot,
De koszoruzzátok a hol találjátok
A vérző homlokot!

Te madárka repülj a hatvani rétig,
 Tápiósemlényékből, isaszeginyéktől
 A váci vidékig.
 Ha meg nem találod Nagysallófenyéren,
 Fenn a Vág folyónál vagy lenn a Sajónál
 Elmehetsz a vérén!
 Szellő, te sietve szállj el napkeletre
 Ott a Maros partja, ott tört bele kardja
 Haynau szívébe, szíve közepébe!
 A madár felrebben, tova is száll sebtén,
 Szellő is üvöltöz egyre élesebben
 S utra kél az éjben!
 Országgra, világra járnak minden helyet,
 Fel a Vág folyóig, vissza a Sajóig
 Nem lelik a fejet!
 Hajnalon leszállnak egy sötét oromra,
 Hol a Duna álnok örvénye irigyen
 Ásít fel a romra.
 Ott busan a lombot levelekre tépik,
 Ugy sincs hova tenni, úgy sincs nyoma semmi
 Hullatják a szépít!
 Visegrádi várnak kövéről-kövére
 Örvény nosza nyeld el, forgósziel sodord el
 A levelek szállnak;
 Halkan alászállnak, de nem az örvénybe,
 Magános kőszálnak, lám ott len a völgyben
 Gyűlnek a fejére.
 Fejedre a bátrak legbátrabbjának
 Feledett vezére, fejednek az égre a végtelenségre
 Kiáltó sebére!

GÖRGEY 80 ÉVES.

Megért im teljes 80 éves, amelyből egy egész történet
 Had, kél hívó diadalra s a nagy vezér ő senkimás
 Majd jó a végzetes bukás s a hű bajtársnak rut halál
 S reá az átkok átka száll: Honáru!ó!
 Hallgatni, türni, a zokogó panaszt legyürni,
 Mikor e szót szemébe vágják, a jobbak is akár a gyávák,
 Tengődni, mint a lekötözött roppant erő a gyöngék közt

Előbb fogolyként kegyelemből,
 Majd hogy a hon ujlétre zendül,
 Megtérve kenyeret keresni
 S kétségbe egy percig sem esni,
 Mikor bár szive hűséggel teli,
 De a hazában honját nem leli ;
 Mikor mindenki nagy munkába állhat
 S méltó szerepre csak ő nem találhat
 Óh ez nehéz, irtóztató nehéz !
 S nézzétek mégis itt az agg vitéz,
 Olyan deli, akár csak a fenyő,
 Mely zord légű Szepesben égbe nő
 Gyökere szirtben, nem táplálja föld,
 A törzse szálfá, mégis tüje zöld,
 Nyáron sem hervad el s tél havában
 Fehérrel fedve még üdőbb talán.
 Villám veri, a zivatar próbálja
 S a vén fenyő büszkén kiállja,
 Körötte egy erdő kivész
 S ő él virul az agg vitéz.
 80 az éve száma már
 S még itt virul — s még mire vár,
 Mi az mi fennen élteti
 Ily nagy erőt mi ad neki ?
 Mi az, hogy mégsem roskatag,
 Erejét büszkén fenn még mi tartja
 Tán az a harci sebhely rajta ?
 Mért olyan ép még minden ize,
 Mért néz mosolyogva még előre ?
 Mert bizva vár a jobb időre,
 Mikor majd egynek látja a hazát
 Harsogni hallja az ő igazát !
 Mikor a nemzet bekopogtat nála
 S rajongva mondja : hála néked hála
 Bántottalak, de bocsánatot érte
 Éljen ! s fog élni mig ezt meg nem érte.
 Oh menjetek nevének becsmérői
 Kik azt mondjátok, ő az áruló,
 Mert nem tudom haragra, vérkönyűkre,
 Vagy megvetésre méltóbb-e e szó

Avagy mit mondok? vessétek csak bátran
 A kárhoztatás köveit reá,
 Ő nem fél tőle, nézzétek mily büszkén
 Tartja elébe gonosz homlokát.
 S mégis, mégis mi csalódtunk benne
 Azt hittük róla, hogy északi fény,
 Mely vérben lángol s piros színt lövel szét
 Magyarországnak beborult egén
 De ő nem volt az, gonosz csillag volt ő,
 Mely olthatatlan lángolással ég,
 Mit unokáink is még látni fognak,
 Midőn az éjszaki fény kialudt rég.
 Hol vagyon most e rossz csillag világa,
 Nem látod azt, hiába keresed,
 Azt vélnéd hullócsillag lett belőle
 S a titkos tengerekbe leesett ;
 Pedig csak sötét felhő borítá el
 Mellyel bevonva az ország ege,
 E felhőt mások átkos bűneiből
 Szötte a balsors sötét szelleme.
 Mi nem fogjuk már e csillagot látni,
 De tán sugárt majd sirjainkra vet
 Ha eljön az igazság jövendő
 S hatalmas szele egy lehellelével
 Szétüzi ezt a sötét felleget.

A »PESTI NAPLÓ« 1896 MÁRCIUS 10-IKI SZÁMÁBÓL.

Közel 47 éve viseli már nemzete átkát megadással, minden panasz nélkül. Ilyen soká nem lehet kibírni a pokol tüzét, amelyeket az oly súlyos vádakkal terhelt lelkiismeret rejtene magában, aminőket az ő fejére zúdítanak. Ilyen soká csak mártirkoszorút lehet viselni.

De a nemzet ezt nem látja, a nemzet szive nem érzi meg a bizonyítékokat, amely ebben a majdnem félszázados néma szenvedésben rejlik. A nép szívében az ő számára csak gyűlölet és megvetés van, mert fülébe cseng még most is a bálványozott Kossuth szózata: Görgy áruló!

A történelem tisztában van ezzel az árulással. Akik nem sajnálták a fáradságot és eszüket, szívüket nem zárták el a kétségbevonhatatlan bizonyítékok előtt, azok tisztelik benne az önfeláldozó önzetlen hőst, a haza jóltevőjét.

De ki törí szét azt a varázst, amely a nemzetet e folytonos igazságtalan-

ság, e folytonos bűn elkövetésére kényszeríti? Csak az, ki minimális fáradsággal hozzáférhetővé teszi a nagyközönség számára az igazságot, hogy Kossuth e perben Görgeynek bírása nem, csak ellenfele lehet. Csak az, akinek van bátorsága megingatni a bálványozott félisten piedestálját és van tehetsége meggyőzni, mi a fényes képben a költészet és mi a való.

A Franklin-társaság nyomdáját ily szándékkal hagyta el egy kis füzet. Én hiszek benne, hogy eléri célját. A hét ivnek minden lapján ott van hiteles bizonyítékokból kihüvelykezve Görgey Arthurnak egy-egy jellemvonása, hiteles bizonyítékokkal tönkresilányitva egy-egy állítólagos bűncselekménye.

Itt megtaláljuk a váci proklamáció előzményét, megismerjük nyílt, férfias, becsületos nemzeti álláspontját és kitűnő hatását.

Látjuk a geniális hadvezért, a fáradhatatlan katonát, amint egyesíti a feldunai és tiszai hadtesteket. Megismerjük mint hőst, mint katonáitól bálványozott vezért, mint magával nem törődő hazafit, aki komáromi sulyos sebére nem is hederítve, vezeti ki seregét a veszedelemből.

Megismerjük a következetes, kötelességérző, lelkiismeretes, őszinte s humanus embert és megismerjük Görgeyt, az „árulót“.

Az árulót, aki Windischgrätz csábítására a váci proklamáció egy példányával felelt, aki 20 nappal Világos előtt gróf Rüdiger tábornoknak azt feleli, hogy a hadsereg nem magáért, de a hazáért küzd; inkább elvérzik, de ezt fel nem áldozza.

Megismerjük az árulót, aki a szolgálatáért felajánlott nagy nemzeti ajándékot (200 ezer forint, majd a gödöllői uradalom) nem fogadja el, hanem akinek tanári szék az ambíciója.

Megtudjuk Budavár visszavételének, a szerencsétlen temesvári csatának és Görgey életbenmaradásának igaz történetét és való értékükre leszállítva olvashatjuk a békepárttal és Paskievicscel való összeköttetéseinek rémmeséit.

És a 7 ivnek végén ott áll előttünk az 1848—49-iki Görgey Arthur nemes nagyságában és mi térdelhajtva szeretnénk bocsánatért esedezni a méltatlan üldöztetésért.

De Világos és az orosz előtt való meghódolás? Ezek is benne vannak. Az a hősiességnek és politikai előrelátásnak találkozása, a váci proklamáció alapján álló szabad nemzeti alkotmányért küzdő elvhű és előrelátó férfiak dicsőséges önfeláldozása volt.

Nem az osztrák, az orosz győzött le bennünket, 17 ezer magyar letette a fegyvert. De a letett és halombarakott fegyverek zörgésében is ott volt egy nagy eszme, ott volt megmentve egy nagy elv, egy nagy és a jövőt megtermekekenyítő történelmi tanulság ezerek vérében és könnyében kikristályosodott alapigazság, a paritás eszméje Magyarország és Ausztria közt.

És akinek hazafiui fájdalma bűnbakot keres, az itt megismeri egyik-másik gyászunk okozóját.

De az író nem vádakot akar kovácsolni, de igazságot keres. És mintha érezné, hogy a Görgey Arthur ártatlanságának kimutatására összehordott bizonyítékok akarata ellenére is vádlevéllé alakulnak szabadságharcunk egyik-másik nagy alakja ellen, Görgey rehabilitációjának kérdését fontos politikai kérdéssé avatván fel.

Az ő szemében e kérdés nemcsak nagyfontosságú személyes ügye egy hősnek, becsületbeli ügye egy nemzetnek, hanem a világosi tanulság tükrében a nemzet jövőjének kérdése is.

A nemzetnek saját érdekében nem szabad késnie az ítélettel. Nem is fog késni . . . Ez a kis füzet, amely oly sokáig váratott magára, kezekedik érte.

Tárgyilagos kritikával választott ki minden bizonyítékot. Az ügy iránti szeretete megsugta neki, hogy egyetlenegy kétes adat az egésznek eredményét kockáztatná. Logikája tiszta, elrendezése világos és meggyőződések ereje a bizonyítékokból meritett igazságot szilárd meggyőződésünkké teszi.

Ivanhoe.

A BUDAPESTI NAPLÓ 1898. ÉVI JANUÁR 29-IKI SZÁMÁBÓL.

Még él! Koldusul, de büszkén, ötven esztendő óta hordva egy szörnyű vádnak terhét s nem görnyedve alatta mégsem, mert ártatlannak tudja magát.

Még él Görgey Arthur, még él a legvitézebb magyar dalia, akinek egy félszázaddal azelőtt kettétörött a kardja s aki azóta a gyakorlati stoának, a lelki nyugalom filozofiájának csodálatraméltó nagymestere.

Tudjátok-e, mit tesz az, 50 év során sohasem mosolyogni? Komolyan nézni a kacagó verőfényt, az imbolygó lepkét, a gügyögő gyermeket, a fakadó rózsabimbót! Ötvenszer 365 napon át elhessegetni minden örömet s minden boldogságot, nem élni semmi egyébnek, csak annak az egy gondolatnak, hogy lesz még jövő, amely igazságot teszen, lemossa az érdemről a szenvedély rákente gyalázatát.

S átélni ilyen 50 esztendőt, ha már örömtelenül, de legalább keserűség nélkül is nyugalmat meritve a tiszta lelkiismeret erőforrásaiból! Gyűlölnék tudni magát és meggyaláztatnak, üldözöttek egy nemzet viharzó szenvedélyétől s hallgatva tünni ezt a szörnyűséges sorsot, emelt fővel s büszkén dobogó szívvél várva be a történelem felmentő ítéletét.

Két Görgey Arthurt látok magam előtt. Az egyik férfi-erőtől duzzadó levente alaku, vastekintetű. Félig gyerek még s már is hadvezér. Lobogó kalpagtollal vágat végig a honvédsereg előtt. Előre fiuk! csak ennyit szólt, tábora elragadva a lelkesedés deliriumától, száguld utána a halálba, a halál árán kivivott diadalba! Oh mily csodái a hősi bátorságnak!

Gyerekhősök élén porrázuzza Ausztriát az ifju vezér. Pozsonytól Aradig babérral hinti tele utját a csaták Istene.

A másik Görgey galambbász aggastyán íróasztal mellett ül, aktákat másol; hogy ingyen ne egye testvéröcscse kenyerét, okiratokat tisztáz neki. S nem reszket az a kéz, amelyből két világhatalom szövetsége tudta csak kiragadni a kardot. Nem könyez az a szem, amelynek villámainál egykoron remegtek a Kreml s a Burg koronás urai.

Aktákat körmöl a magyar Napoleon, hogy kiérdemelje azt a tányér meleg levest testvére asztalánál. És ez volna az áruló?

Nézzetek nyugodt arcára, amelyen végtelen szelidség ömlik el; fogjátok fel egy pillantását, amelyben megcsillan a lélek tisztasága s aztán borzadjatok meg saját magatokon.

17 ezer ember volt még egy fél millió ellen s rábizta tisztjeire, döntsék el ők a haditanácsban, mi legyen, harcolni is kész, ha úgy kívánja, ha jobbnak látják, a fegyvert is letenni.

Csak egyet kötött ki: az osztrák előtt nem kapitulál soha, inkább vereszik az utolsó csöpp vérig egymaga.

Bajtársai döntöttek, tiszteletben tartva kikötését.

Ez volt az ő árulása!

Elmondok valamit, jó helyről tudom, semmi kétség sem fér a valóságához.

Schwechát után történt Pozsonyban. Görgey Arthur ruhát sem váltott Schwechát óta, hát fürdőbe kívánczolt. A fürdőbe elkíserte az öcscse, István; beszélgettek a forradalomról.

Jól tudom, így szólt Arthur, jól tudom, a vég mi lesz, kiegyezés, a történelem a legmegbízhatóbb próféta. 300 év óta minden magyar szabadságharcnak Ausztria ellen ugyanaz volt a vége: kiegyezés, de egyet kell most megmutatni, azt, hogy Ausztria egymaga nem bír Magyarországgal.

Ha ezt kimutatjuk, olyan kiegyezés lesz majd a harc gyümölcse, amely megadja hazánknak a nemzeti és állami lét biztos alapját.

Semhogy ezt el ne érjük, inkább vesszen a harctéren az utolsó magyar, ugyanis elpusztul akkor a nemzet.

1849 augusztus 13-ikán rakták le az 1867 június 8-ikának fundamentumait, Görgey készítette elő Deák nagy művét. Az igaz, hogy Deákon is rajta volt jóideig az áruló.

Tudok még egyet, az is való dolog. Midőn Kossuth viddini levele először bélyegezte árulónak Görgeyt, ez csendesesen csak annyit mondott: „Nekem nehéz dolog, de az országnak jó!”

Nagy vigasztalás az a hazának, hogy árulás nélkül nem omlott volna össze, az ilyesmi még felemelheti a leroskadt nemzeti öntudatot.

Minél többször hangzott feléje az a szörnyű vád, annál jobban bizott ő tehát a nemzet jövőjében.

Oh szent Öreg, mekkora hőssé nőttél te a csaták után . . .

Vajjon túléli-e az 50 éves vád a 80 esztendőst? Mindegy! Csak feloszlik róla magáról vagy emlékééről valamikor a rágalom, akkor annál tündöklőbb lesz a dicsősége.

Ha kihullt kezéből a másoló penna, hagyjatok egy nagy szabad térséget sirja körül. Százezrek fognak könyezve oda zarándokolni.

GÖRGEYS WINTERFELDZUG IM JAHRE 1848—49.*

von Paul Balogh.

Zum sechzigsten Male dreht sich das Rad der Jahre, seitdem die ungarische Nation im Kampfe um ihre Unabhängigkeit stand. Vor sechzig Jahren gab es in Ungarn den harten Winter, der in einem grossen Teile des Landes eine feindliche Invasion sah, unsere Landesverteidigung in die Schule ernster Kriegführung, unsere jungen Truppen in alle Mühsal und Schrecken des Krieges einführte, damit sie bis zum Frühjahr lernen, wie sie zu siegen haben. Sechs Jahrzehnte sind auch über den ungarischen Oberkommandierenden General Arthur Görgey dahingegangen, der greisen Hauptes vor kurzem seinen einundneunzigsten Geburtstag begangen hat. Er zählte wenig über dreissig Lebensjahre, als er entscheidenden Einfluss auf die Kriegereignisse, auf das Schicksal des Feldzuges zu nehmen begann.

Nicht die Pietät allein drängt uns dazu, bei dieser Gelegenheit auf jene sturmvolle Tage zurückzublicken und sinnend die damaligen Ereignisse zu betrachten, sondern auch die geraume Zeitferne, die es ermöglicht, dass eine neue Generation, die selbst schon altert, ohne Beklemmung der Gefühle und ohne Befangenheit des Urteils, mit positiver Belehrung sich ihre sachliche Meinung über die festgestellten geschichtlichen Tatsachen und ihre Akteure bilde.

Wie immer auch die allgemeine Auffassung über den General Görgey in der Vergangenheit geartet war, — die Meinung der neuen Zeit wird sich unabhängig von jener Auffassung ausgestalten. Die Beschuldigungen, die man trotz der sagenhaften Erfolge der ungarischen Waffen in den Tagen unseres nationalen Unglücks gegen ihn erhob, sind seither von der Kritik teils widerlegt, teils fallen gelassen worden; das Verdammungsurteil, das über ihn verhängt worden, haben seine kompetentesten Richter, seine Waffengefährten aufgehoben.

..... Die achtbare Demut, die seit der Katastrophe seine Gefährtin für das Leben geworden, und hauptsächlich die tiefe Selenruhe, Würde und Philosophie, mit der er sein

* A »Pester Lloyd« 1908. márc. 18—19. számából.

Missgeschick ein langes Menschenleben hindurch zu ertragen und zu erdulden wusste. Alldas hat auch die allgemeine Stimmung gegen ihn geändert, ihm die Achtung der Menschen erworben. Alldas machte ihnen begreiflich, dass das Heldendrama unseres Freiheitskampfes weder der Konstruierung einer Sünde noch eines Sündenbocks bedarf und brachte sie zur Überzeugung, dass sie von Anbeginn anders von diesem Manne gedacht hätten, wenn es ihm nicht beschieden gewesen wäre, die Katastrophe zu überleben. Wäre er in einem der letzten Gefechte gefallen, oder hätte er in Arad das Martyrium seiner Gefährten in der Führung geteilt, dann würden heute wahrscheinlich Denkmäler aus Stein und Erz seine Gestalt verewigen, seine Verdienste und seinen Ruhm verkünden. So ist er eine tragische Gestalt geblieben, in welcher die Tragik gerade dadurch vervollständigt wurde, dass bei der Katastrophe der Tod ihn verschonte und auf der Scene zurückliess. Anstatt schneller Erlösung ward lange Busse sein Teil, die er ruhig über sich ergehen lassen musste, ohne mit seinem Schicksal jemals in Zwiespalt zu geraten, weil das der grossen Sache, die er repräsentierte, nur Abbruck getan und sein Gewissen vor dem Urteil der Welt hätte anklagen können.

Der Richterstuhl der Geschichte wird seinem öffentlichen Wirken sicherlich volle Gerechtigkeit widerfahren lassen. Aber es wird stets eine schwierige Aufgabe bleiben, diese komplizierte und gewichtige Individualität kritisch zu analysieren, ihre Natur zu erfassen, in ihre Seelenwelt einen Einblick zu gewinnen. Ein übergrosses Selbstbewusstsein und ein realer Verstand, Eigensinn und hingebungsvolles Pflichtgefühl, plötzliche Aufwallungen und kühle Kritik, überwältigende suggestive Kraft und schneidiger Sarkasmus, mathematische Denkweise und Willensfanatismus vereinigten sich in ihm in seltener Zusammensetzung. Ohne den historischen Rahmen macht er den Eindruck von einem unruhigen Wesen, das mit seinen verborgenen intellektuellen und moralischen Schätzen niemals Staat macht, sie auch nicht in gleichartiger Weise geltend zu machen weiss — unter normalen und ruhigen Verhältnissen sich kaum aus der Durchschnittsmenge der Opportunitätsmenschen erhoben hätte. Ausserordentliche Zeiten treiben aber einen so ausserordentlichen Mann rasch an die Oberfläche und lassen ihn mit einer Aufgabe, die seiner würdig ist, bald zur Geltung kommen. Er bedurfte ebenso der Bewegungen vom Jahre 1848 wie diese seiner bedurften, damit sie zusammen Geschichte machen.

Arthur Görgey war bis dahin sozusagen niemand. Ein namenloser kleiner Mann, ein pensionierter Oberleutnant der österreichischen Armee, wo die Friedensjahre mit ihrer Untätigkeit ihn langweilten, die leeren Vorschriften des Garnisonsdienstes ihm lästig waren, weshalb er sich als Chemiker in einer bürgerlichen Beschäftigung versuchte; von dieser durfte er wenigstens die

rohen Reizungen des Kampfes ums Dasein erwarten. Das Schicksal aber berief ihn ganz plötzlich auf ein anderes Gebiet, in sein wahres Element mitten unter die Mühseligkeiten und Schrecknisse des Krieges.

Die 1848-er Ereignisse nahmen ihren Lauf. Die ungarische Verfassungsreform rief oben und unten eine drohende Reaktion hervor. Hier empörten sich die Serben und Rumänen, während die Kroaten mit den Waffen in der Hand ins Land fielen; drüben schickte die österreichische Kamarilla sich an, die kaiserliche Armee gegen Ungarn marschieren zu lassen, wenn der Widerstand der Ungarn nicht anders niederzuringen wäre.

Das Vaterland war in Gefahr und Görgey war einer der Ersten, die bei der Organisation der Honvédtruppen ihre Dienste anboten. In seinem Patriotismus fehlte allerdings das lyrische Element jener Tage: er missachtete alle Sentimentalität und verabscheute die Phrase. Dagegen wollte er ernstlich arbeiten und dem Vaterlande nützen; dazu suchte er ein geeignetes Feld, um seinen Posten mit dem Gewichte eines ganzen Mannes auszufüllen. Alles andere vertraute er seinen Fähigkeiten und seinem Glückssterne an.

Er erhielt zunächst Verwendung als Kommandant des 5. Honvédbataillons mit Hauptmannsrank. Doch bald avancierte er zum Major und dann zum Obersten. Einen Monat später befehligte er schon als General die ungarischen Truppen an der oberen Donau.

Seine Energie, seine Strenge und sein Talent, zu organisieren und zu disziplinieren, fielen im Heerlager ebenso rasch auf, wie bei der Regierung seine sich glänzend entfaltenden Feldherrenfähigkeiten bemerkt wurden und wie seine unbeugsame Willenskraft und seine unerwarteten Erfolge seinen Namen im Lande volkstümlich machten. Das ist die Erklärung seines raschen Aufstieges.

Anfangs September scheidet er im Komitat Fejér von seinem Bataillon und eilt auf die Nachricht von dem Einbruche Jelasics', mit Vorwissen Kosuths, nach Szolnok, um zur Kräftigung des schwachen ungarischen Heeres eine Freiwilligen-Reitertruppe zu werben. Nach zwei Wochen galoppiert er mit seiner Reitertruppe nach dem Komitat Tolna, um sich der Brigade Perczel anzuschliessen und der Reserve Jelasics' sich in den Weg zu stellen. Die Operation gelang so gut, dass die erschrockenen kroatischen Grenzer vor Görgey sofort die Waffen streckten. Auf die Nachricht von dieser Schlappe flüchtete Jelasics — mit dem Moga an der Spitze der ungarischen Truppen bei Pákozd ein unentschiedenes Gefecht hatte — bis unter die Mauern Wiens, um die Hilfe der kaiserlichen Truppen anzurufen. Mittlerweile hatte Görgey den Emissär der Kamarilla Grafen Edmund Zichy zum Gefangenen gemacht

und auf Grund des Kriegsrechtes als einen Verräter auf der Insel Csepel standrechtlich hinrichten lassen.

All das verlieh ihm in den Augen der Massen den zweifachen Nimbus eines echten und rechten Revolutionärs und nationalen Helden. Und doch stand er den revolutionären Ideen fern. In nationalem Sinne war er ein Freund der Evolution, und er hatte das Schwert gezogen, weil er den ebenso berechtigten wie natürlichen Widerstand gegen einen gewaltsamen Eingriff billigte, mochte dieser von oben oder von unten kommen. Als gebildeter Soldat war er über den wahren Wert der uns angreifenden Kräfte vollkommen im reinen; er kannte aus eigener Erfahrung sehr wohl alle Schwächen der österreichischen Armee, ihre Schwerfälligkeit, ihre veralteten Schemen und Schablonen, ihre schwache Führung, den Mangel eines Geistes in ihrem ganzen Wesen. Geringschätzig urteilte er auch über die kroatischen Grenzer, mit denen er bei Ozora so leicht fertig geworden; den bewaffneten Landsturm der Nationalitäten aber würdigte er kaum eines Blickes. Er war überzeugt, dass die Ungarn alle diese niederkriegen werden, wenn sie erst ihre Kräfte entfalten konnten und den Kampf auf der ganzen Linie aufnehmen.

Allein er hatte auch über den nationalen Widerstand seine eigenen Ansichten. Einen wirklichen Erfolg erwartete er nur von der völligen Anstrengung der Kräfte und von einer zielbewussten Aktion zur Verteidigung des Landes. Energie und Raschheit wollte er mit Ordnung und Disziplin vereinigt wissen. Er forderte von den Soldaten, den Offizieren und der Führung, dass jeder auf seinem Platze im Dienste ein ganzer Mann sei, sich mit Leib und Seele seiner Aufgabe widme. So streng er gegen sich und seine Truppen war, ebenso schrecklich konnte er in seiner Kritik gegen andere sein, wenn er aus Überhebung oder Lässigkeit begangene Fehler, Verkehrtheit in den Verfügungen, Versäumnisse in der Verpflegung der Truppen wahrnahm. Die Stümperei und Empfindlichkeit des Dilettantismus konnten sich vor seiner beissenden Ironie nicht retten; ja er konnte selbst Autoritäten gegenüber schonungslos sein, wenn er sie auf Irrtümern ertappte. Und wenn er durch solches Vorgehen die Zahl seiner persönlichen Feinde vermehrte, so kümmerte er sich nicht darum.

Schon im Lager bei Ozora ergrimmte er den eitlen und leidenschaftlichen Moriz Perczel gegen sich; sie schieden als unversöhnliche Gegner. Perczel zog mit seinen Truppen nach der Murinsel, an die steierische Grenze; Görgey ward von dem Landesverteidigungsausschusse zu der Jelacsics nachdringenden Hauptmacht gesendet, die am 8. Oktober die Leitha erreichte. Dort überwarf sich Görgey mit dem zaudernden Oberkommandanten. Er tadelte sein Schwanken, seine zwecklosen Bewegungen; er warf ihm vor, dass er

ungenügend gerüstet auf österreichisches Gebiet eingedrungen sei und am 30. Oktober das Gefecht bei Schwechat ohne Energie bestanden habe. Nach diesem Treffen legte der alte Moga unter dem Vorwande einer Verletzung am Bein das Oberkommando nieder und verschwand endgültig von der Szene.

Der Präsident des Landesverteidigungsausschusses übertrug nun das Kommando der Armee „provisorisch“ dem jungen Görgey. Ihm imponierte diese harte, mannhafte Individualität; er erwartete sozusagen Wunder von Görgeys militärischem Genie. So begegneten sich die zwei gewaltigen Köpfe im Hauptquartier zu Pozsony: Ludwig Kossuth und Arthur Görgey; doch konnten sie in ihrer Denkweise und in ihrer Natur nur schwer übereinstimmen.

Dem schwunghaften, mit grosser, umfassender Kraft ausgerüsteten und zu sanguinischen Hoffnungen leicht erglühenden Temperamente Ludwig Kossuths stand als wahrer Gegensatz das kühle Phlegma, der berechnende Konkrektismus Arthur Görgeys gegenüber, jenem Idealisten diese verkörperte Realität; jener agitatorisch treibenden Kraft diese harte und nüchterne Energie. Es wäre ein Wunder gewesen, wenn sie sich verstanden hätten

Kossuths fruchtbare Phantasie war fortwährend von kühnen Unternehmungen, blitzschnellen Überfallen, unerwarteten Konzeptionen, Erfolgseffekten erfüllt. Er wollte mit der ungarischen Hauptmacht dem gährenden Wien zu Hilfe kommen. Nach dem Gefecht bei Schwechat war das sein Plan. Der Brigade Perczel aber erteilte er die Weisung, bis zur Adria vorzudringen und in Verbindung mit dem König von Sardinien zu einer italienischen Diversion die Hand zu bieten. Auch später hörte er nicht auf, Görgey dazu anzueifern, dem zu erwartenden Angriff der Österreicher mit einem Guerillakrieg von genialer Unregelmässigkeit zu begegnen und so die zur Verstärkung der Grenze bestimmten neueren Truppensendungen abzuwarten, die ihm gestatten würden, eventuell zu einer systematischen Offensive überzugehen.

Görgey fasste die militärische Situation ganz anders auf. Bei Schwechat hatten die Übermacht der kaiserlichen Truppen und die Schwächen unserer jungen Armee das Gefecht zum Nachteil der ungarischen Sache entschieden. Wien erschloss dem Feldmarschall Windisch-Graetz seine Tore und es war nur mehr eine Frage von Wochen, dass die siegreiche Kamarilla einen systematischen Feldzug gegen Ungarn eröffne. Demgegenüber war Görgeys Programm die systematische Defensive; um diese möglich zu machen, verlangte er von dem Landesverteidigungsausschusse eine mächtige Kraftentfaltung. Zu einem Guerillakrieg fand er das Gebiet des Landes viel zu gross, für die weitgestreckten Grenzen desselben die damalige ungarische Kriegsmacht zu klein. Unsere improvisierten Truppen mochten ausreichen, um mit den kroatischen

und serbisch-rumänischen Granitscharen fertig zu werden; doch erwies es sich als eine überaus riskierte Sache, dass wir uns mit den regulären Truppen der kaiserlichen Armee messen, ehe das Missverhältnis der Kräfte durch Bewaffnung der Nation, durch die im Krlgsdienst sich entwickelnde Disziplin, durch die von den Kämpfen zu erwartende praktische Kriegsschule nach Möglichkeit ausgeglichen wird. Aus diesem Grunde erteilte Görgey Kossuth dringlich den Rat, dass die Regierung und der Reichstag unverzüglich hinter der Theiss einen sicheren Zufluchtsort suchen und von dort aus den nationalen Widerstand in grossem Stile organisieren mögen. Er übernahm seinerseits die Aufgabe, mit seiner Armee dieses ganze Organisationswerk zu decken, den Feind durch allerlei Verzugsmanöver aufzuhalten, sich langsam auf seine Operationsbasis zurückzuziehen und so dem Landesverteidigungsausschusse Musse zu verschaffen, während des Winters und bis zum Frühjahr eine kräftige Offensive vorzubereiten.

Nur ungen verzichtete Ludwig Kossuth auf den Gedanken an einen in leichtem Stile zu führenden Guerillakrieg. Er hielt bedingungslos an dem Verlangen fest, dass Görgey zum bewaffneten Abschlusse der westlichen Landesgrenze das Kordonsystem anwende, welches er nur im Falle des Auftretens einer österreichischen Uebermacht aufgeben dürfe. Kossuth hielt es übrigens nicht für ausgeschlossen, dass Oesterreich mit einem Angriff in grossem Stile noch zuwarten und uns bis zum Frühjahr jene Vorbereitungsfrist lassen werde, deren es selber auch bedurfte.

Tatsächlich verhielt sich Windisch-Graetz sechs Wochen lang ruhig, operierte nur mit Proklamationen, in welchen er die Offiziere der ungarischen Armee aufforderte, im Sinne ihres Treueides unter die Fahnen Ferdinands V. zu eilen. Darauf erwiderte Görgey mit einer Gegenproklamation, in welcher er die Offiziere versicherte, dass Ungarns gesetzliche Regierung derzeit der Landesverteidigungsausschuss sei, dessen Kriegsminister von Ferdinand V. ernannt wurde. Allein trotz dieser Vertrauenskundgebung hatte sich zwischen Kossuth und Görgey seit ihrer Begegnung gegenseitiges Misstrauen eingeschlichen. Görgey wollte in Sachen der Reorganisation des Heeres sowie bezüglich der strategischen Bewegungen freie Hand; er machte kein Hehl aus seinem Widerwillen gegen stümperhafte Eingriffe von Zivilleuten in das Kriegshandwerk. Kossuth aber glaubte sich in der Person Görgeys getäuscht zu haben und war sehr geneigt, diesen fallen zu lassen, sobald er ihn entbehren könnte.

In der Pause von sechs Wochen tat Görgey viel zur Hebung der Schlagfertigkeit seiner Armee. Die mit Sensen bewaffneten Nationalgardisten entliess er aus seinem Lager; die Freischaren, die sich für einige Monate hatten anwerben lassen, wandelte er in Honvédbataillone um. In der Ergänzung sei-

ner Kaders waren ihm die von Kossuth gesendeten Tausende von Rekruten eine starke Stütze. So wuchs die Armee an der oberen Donau auf 26.000 Kombattanten an; das Gros dieser Macht wollte der stellvertretende Oberkommandant in der Umgebung von Győr konzentrieren, von wo die Leithalinie und über die Schüttinsel auch die Marschlinie beobachtet werden konnte.

Doch die Wiener Kamarilla wartete mit dem Angriffe nicht bis zum Frühjahr. Am 2. Dezember erfolgte die Abdankung Ferdinands V. und im Namen seines jungen Nachfolgers ergingen alsbald die Befehle zur Eroberung des verfassungsmässigen Ungarn. Feldmarschall Fürst Windisch-Graetz verfügte über ein Heer von nahezu 160.000 Mann; ausserdem folgten seinem Kommando die kroatisch-serbischen und rumänischen Grenzer, die Landstürme der Nationalitäten. Die ungarische Landesverteidigung hingegen hatte bis dahin kaum 80.000 Mann unter Waffen stellen können. In Österreich vertraute man fest darauf, den ungarischen Widerstand leicht und rasch brechen zu können. Von fünf Seiten ging die österreichische Offensivbewegung aus: von Galizien her drang Schlick ins Land, von Mähren her Simunich und Goetz, aus der Steiermark Nugent; Windisch-Graetz selbst, an der Spitze einer Armee von 68.000 Mann, schritt an der Leitha über die Grenze.

Das Land geriet fürwahr in eine bedrängte Lage. Diese ward dadurch noch ernster gestaltet, dass unsere Waffen seit dem Monat Oktober nirgends Erfolge hatten. In Südungarn waren die kriegerischen Operationen zweimal ins Stocken geraten; die Garnisonen von Temesvár und Arad schlossen sich der Reaktion an; in Siebenbürgen hatten die kaiserlichen Garnisonen unter Puchners Führung die schwachen ungarischen Kräfte, die unter den Befehlen Baldácsys und Czeecz' standen, bis zur Szilágyság zurückgedrängt. Der Landesverteidigungsausschuss musste dringend einen militärischen Erfolg haben, um dem Verzagen der Nation vorzubeugen. Darum drängte der zu Görgey entsandte Regierungskommissär, der greise Ladislaus Csányi, den ungarischen Heerführer, dem Feinde eine Schlacht zu liefern und um jeden Preis einen Sieg zu erringen.

Das war aber nicht möglich. Görgeys Truppen, 26.000 Honvéd, an der Landesgrenze, fern von allen Ressourcen stehend und nur auf Komárom sich stützend, konnten keine Schlacht mit 68.000 Mann kriegstüchtigen österreichischen Truppen annehmen, wenn man nicht alles auf eine Karte setzen wollte. Im Falle einer Niederlage hätten zwar die Komáromer Festungswerke die geschlagenen Truppen aufgenommen; doch hätte ein Teil der österreichischen Truppen sie für lange Zeit festgehalten, während der grössere Teil — ohne auf Widerstand zu stossen — in das Innere des Landes eingedrungen wäre.

Unter so bewandten Umständen wählte Görgey den Weg des langsamen

Rückzuges, um seine Armee seiner Operationsbasis und seinen Ressourcen näher zu bringen und so zu stärken. Dadurch wurden alle Nachteile der Kriegführung in weiter Ferne, der Strapazen, der Verpflegungsschwierigkeiten auf den Feind überwältigt und die ungarische Armee an der oberen Donau kam in die Lage, vor Buda mit günstigeren Chancen des Erfolges oder mit freier Wahl der Linie des weiteren Rückzuges unter der Deckung der Donau ihre erste grosse Schlacht zu liefern.

Diesem Plan entsprechend zog Görgey seine Brigaden zuerst in der Umgebung von Győr zusammen, dann zog er sich in langsamen Märschen auf das Vértes-Gebirge, später nach den Budaer Anhöhen zurück. Die Österreicher folgten ihm — in gebührender Distanz — auf dem Fusse. Unterwegs erhielt Görgey nur Hiobsnachrichten von anderen Schauplätzen des Krieges: die ungarische Nordarmee hatte bei Budamér von Schlicks Truppen eine schwere Niederlage erlitten. Perczel aber, der auf seinem Rückzuge von der Steiermark zu Görgey stossen und dann unter den Befehlen des letzteren nicht weiter dienen wollte, ward bei Moór von einer Katastrophe ereilt. All dies liess den ungarischen stellvertretenden Oberkommandanten zu dem Entschlusse kommen, dem Treffen nicht mehr auszuweichen und, seine ganze Kraft aufbietend, sich mit den Österreichern zu messen — wenigstens um der Waffenehre willen.

Entschlossen rüstete er zur entscheidenden, vielleicht zur letzten Schlacht, als er die Nachricht vernahm, dass die Regierung und der Reichstag, die bisher in Budapest geblieben waren, eine Friedensdelegation an Windisch-Graetz entsandten und gleichzeitig ihren Sitz schleunig nach Debreczen verlegten. Görgey empfing die Weisung, im Falle der Erfolglosigkeit der Friedensunterhandlung den Kampf aufzunehmen, dabei aber die Hauptstadt zu verschonen und für die Sicherheit der Armee zu sorgen.

In diesen Verfügungen erblickte Görgey nichts als Widersprüche und ein Hasten, das ihn empörte. Als Soldat fragte er mit Recht, welchen Zweck es habe, Unterhandlungen mit einer Invasion zu versuchen, bevor die bewaffnete Kraft sich mit derselben gemessen und bevor die Waffen über das Schicksal der Armee und des Staates entschieden hätten. Als Heerführer fand er es unverständlich, wie man unter den Mauern von Buda eine Schlacht liefern und dabei die Hauptstadt und die Armee schonen solle.

Aus alledem zog seine reale Logik den Schluss, dass unter den Mauern von Buda keine Schlacht angenommen werden dürfe und dass die Armee auf das linke Ufer der Donau hinüber müsse. Nur so konnte er dem letzten in Budapest gefassten Beschlusse des Reichstages entsprechen: Budapest ward verschont und die Armee gesichert.

Was mit den Truppen geschehen und wie es mit der ferneren Verteidigung des Landes überhaupt werden sollte, das waren Fragen, deren Entscheidung er dem grossen Kriegsrate überliess, der am 2. Januar in Pest mit Einbeziehung der hervorragendsten militärischen Autoritäten des Landes stattfinden sollte.

Dass man mit den entscheidenden Beschlüssen nicht zögern konnte, ging aus dem Berichte der Friedensdelegation hervor, die Windisch-Graetz mit starrem Hochmut empfangen und mit dem Bescheid entlassen hatte: Mit Rebellen unterhandle ich nicht! Unbedingte Unterwerfung!

In Kummer und Trübsal sah Ungarn den Neujahrstag von 1849 heraufziehen. In ganz Europa war die Reaktion am Werke, um die Freiheitsbewegungen zu unterdrücken. Auf den italienischen Schlachtfeldern siegte die österreichische Kriegsmacht über diejenige des Königs von Sardinien. Ungarn war im Kampfe um seine Verfassung sich selbst überlassen, international isoliert.

Wir standen der militärischen Macht des Kaisers von Österreich gegenüber. Die grössere Hälfte des Landes war von einer feindlichen Invasion bedeckt: auch die Hauptstadt stand vor der Eventualität, vom Feinde besetzt zu werden. Zunichte ward die Hoffnung der Optimisten, dass man entweder durch einen friedlichen Ausgleich dem Kampf um Leben und Tod vorbeugen, oder bis zum Frühjahr Zeit zu ernstern Kriegsrüstungen finden werde.

Der Kriegsrat, der am 2. Januar in Pest stattfand, war genötigt, sich der Auffassung Görgeys anzuschliessen, dass ein grosser Krieg unvermeidlich geworden und dass die letzte Stunde gekommen sei, für alle Bedingungen des Erfolges vorzusorgen. Der Kriegsrat bemühte sich, Einheitlichkeit und System in die Verfügungen der Landesverteidigung zu bringen. Die Truppen wurden in Armeekorps eingetheilt. Jenseits der Theiss sollte aus einigen Armeekorps eine Hauptarmee gebildet werden; das Oberkommando wurde provisorisch der Operationsabteilung des Kriegsministeriums übertragen und sämtliche Truppen unter die Befehle derselben gestellt. Die Deckung des jenseits der Theiss betriebenen Organisationswerkes war auf zwei Seiten unseren im Banat und am oberen Theisslauf operierenden Armeekorps, die Sicherung der Hauptlinie aber dem Armeekorps Görgeys zur Aufgabe gemacht, jedoch nicht in der Front des Feindes, sondern hinter dem Rücken desselben.

Die an der oberen Donau operierende Armee Görgeys wurde vom Kriegsrate entzwei geteilt. Von seinen acht Brigaden nahm man ihm deren vier; diese sollten den Kern der unter den Befehlen Perczels und Répásys zu organisierenden zwei neuen Armeekorps bilden. Aus der anderen Hälfte seiner Armee wurde das vier Brigaden starke VII. Armeekorps formiert, mit welchem Görgey am linken Donauufer gegen Westen zu ziehen hatte, um so hinter die bei

Pest konzentrierte Hauptmacht Windisch-Graetz' zu gelangen, diese zu beschäftigen, wochenlang von dem Angriff auf die Theisslinie zurückzuhalten. Diese kühne, geradezu geniale Disposition hatte übrigens noch einen anderen, weniger offensichtlichen Zweck. Görgey verlor dadurch die Möglichkeit, seine Armee, als den fertigen Kern der ungarischen Hauptmacht, unter seinem Kommando zu behalten und einheitlich mit den übrigen Truppen zusammenzuwirken. Man trennte ihn und sein Armeekorps von der ganzen nationalen Wehrkraft, um ihn fernzuhalten und mit einer schwierigen, gefährlichen Aufgabe zu beschäftigen, bis das Werk der Organisation vollendet und die Frage des Oberkommandos ohne ihn entschieden sein würde.

Das tollkühne Unterfangen, im Rücken des Feindes zu operieren, entsprach der Genialität Görgeys, eine wochenlang dauernde kritische Situation seinem Tätigkeitstrieb; die freie Hand, die man ihm in seinen Dispositionen liess, tat seinem Ehrgeiz wohl, und die Ferne der Zentralregierung, die jeden störenden Eingriff von dorthier ausschloss, beruhigte auch sein eigenes Verantwortlichkeitsgefühl. Dennoch konnte er sich dem Eindruck nicht verschliessen, dass man seine Armee absichtlich reduziert und ihm die oberste Führung — wenn auch in schonender Form — abgenommen habe. Es ist daher selbstverständlich, dass er sich dadurch verletzt fühlte und dass er in der Mehrheit des Kriegsrates missgünstige Männer, in dem Präsidenten des Landesverteidigungsausschusses seinen Gegner zu sehen begann.

Diese Stimmung erregte ihn, als er mit seinen Truppen Pest räumte und dem fertig entworfenen Plan entsprechend den Marsch gegen Vác antrat. Am folgenden Tage konnte Windisch-Graetz mit 60.000 Mann österreichischen und kroatischen Truppen seinen Einzug in die ungarische Hauptstadt halten.

Aber auch das ganze Korps Görgeys war verstimmt, besonders das Offizierskorps, welches durch die ungewisse Gestaltung der Lage, durch die ohne Schwertstreich geschehene Ueberlassung der Hauptstadt und durch die Zurücksetzung, die dem 7. Korps in der Person seines Führers zugefügt wurde, schmerzlich betroffen war. Die meisten — besonders die älteren Militärs — dachten daran, ihren Offiziersrang zu quittieren und den Dienst zu verlassen, von welchem sie glaubten, dass er in eine ihren monarchischen Gefühlen widersprechende, gegen ihren, dem konstitutionellen Herrscher geleisteten Treueid verstossende, revolutionäre und republikanische Richtung gedrängt wird.

Görgey — selbst wenn er von der ihm zugefügten Kränkung hätte absehen wollen — musste mit dieser Beunruhigung des VII. Korps, mit dieser Unzufriedenheit seiner Offiziere rechnen. Nur so konnte er in seiner schwierigen Aufgabe auf seine Truppen zählen, nur so konnte er sie für die ungarische Sache beisammen halten. Das Resultat dieser Berechnung war der Váczer

Armeebefehl und die daran geschlossene Proklamation. In dem ersteren bezeichnet Görgey es als eine Pflicht des Führers, seine zagenden Truppen zu beruhigen und ihr Vertrauen wieder herzustellen; dann fordert er sie auf, eine feierliche Erklärung über die Prinzipien abzugeben, unter deren Siegel sie bereit seien, ihm zu folgen. Das andere Schriftstück ist eine Solidaritätskundgebung, mit welcher das Armeekorps durch Görgey erklären lässt, dass es auf dem Boden des verfassungsmässigen Königtums steht, den für Ferdinand V. abgelegten Treueid erneuert, sich allen republikanischen Bestrebungen widersetzt, höhere Weisungen nur von dem legalen Kriegsministerium entgegennimmt und sich nur einem solchen Friedensschlusse unterwirft, welcher die Verfassung des Landes sichert und sich mit der Waffenehre verträgt.

Solche Pronunziamentos sind unter normalen Verhältnissen nicht möglich und sind immer zu bedauern, weil es der militärischen Disziplin abträglich ist, wenn der Soldat, anstatt zu gehorchen, räsioniert und mit bewaffneter Hand politisiert. Görgey wurde wegen dieser Handlungen von der nachträglichen Kritik scharf angegriffen und getadelt. Allein in jenen Tagen und unter dem Druck der damaligen Krise haben die Meisten es begreiflich gefunden, dass Görgey in seiner exzeptionellen Lage das moralische Gleichgewicht seines Armeekorps nur in dieser ganz ungewöhnlichen Weise herzustellen vermochte. Kossuth selbst nahm den Fall nicht tragisch: er stellte den Verkehr mit Görgey nicht ein, er forderte keine Rechenschaft von ihm, ja, er sandte ihm sogar Geldmittel nach dem Bergstädten, in Begleitung einer sanften Mahnung, er solle sich hüten, „auf dem verhängnisvollen Wege weiter zu gehen, den er mit dem Váczer Pronunziamentó betreten“. So weit durfte er also gehen, bis ans Ufer des Rubikon; — über den Fluss zu setzen, war ja ohnehin nicht seine Absicht. Es stand ja am Beginn des Tagesbefehls sein entschiedenes Bekenntnis; „Ich habe die mir angebotene Führerschaft übernommen, weil ich die Sache Ungarns für eine gerechte Sache halte und ich werde in meiner Stellung verbleiben, insolange sie mir anvertraut ist, selbst dann, wenn unsere Besten wanken und ihren Arm der gerechten Sache entziehen würden“. Am Schlusse des Tagesbefehls, gleichsam zur Begründung des Inhalts der Proklamation, steht zu lesen, dieser Schritt habe den Zweck gehabt, „das Armeekorps von dem jammervollsten Schicksal, der vollständigen Auflösung zu erretten“. Es wollte eine Verwahrung sein gegen jeden Verdacht, „als wären wir von jener Höhe, die uns als den Verteidigern der verfassungsmässigen Freiheit Ungarns zukommt, in jene Tiefe erniedrigt worden, in welcher man die Mittel zur Erreichung egoistischer Privatzwecke zu suchen pflegt“. An den ethischen Sinn dieser Worte kann fürwahr kein Zweifel sich heranschleichen.

Einen Mann hat es gegeben, der Görgey damals missverstand und diesen Schritt als einen für Österreich günstigen auslegte. Dieser eine Mann war

Feldmarschall Fürst Windisch-Graetz. Aus den Zeilen der Proklamation las er heraus, dass das Korps Görgeys seine Lust am Kampfe verloren habe und dass die Proklamation das Vorspiel zu einer baldigen Waffenstreckung sei. Er entsandte denn auch später im geheimen einen Kriegsboten an Görgey nach dem Liptóer Komitat mit gewissen Vorschlägen; diese Vorschläge empörten aber das Ehrgefühl des Kommandanten des VII. Korps dermassen, dass er in ein Nervenfieber verfiel, welches ihn mehrere Tage an das Krankenbett fesselte. Statt aller Antwort reichte er dem Kriegsboten ein Exemplar der Proklamation für den Feldmarschall: er solle sie sorgfältiger lesen. Im Frühjahr erteilte er ihm noch eine ganz andere Antwort: mit dem mächtigen Offensivfeldzug, der das Land von der österreichischen Invasion befreite und Windisch-Graetz seine Stellung, seine Feldherrenreputation kostete.

Der Váczer Tagesbefehl und die angeschlossene Proklamation erscheinen hauptsächlich durch die militärische Situation begründet, in welcher Görgeys Korps sich zu Beginn des Monats Januar 1849 befand. Seiner Aufgabe getreu musste dasselbe im Rücken der feindlichen Hauptmacht operieren, isoliert, getrennt von den übrigen ungarischen Truppen. Nachdem das Korps Görgeys seine bisherige Operationsbasis, Pest, verlassen hatte, musste er sich in Oberungarn eine neue Basis suchen und seine bisherige Rückzugslinie an die mittlere Theiss preisgebend, in den Karpathen für die Eröffnung neuer Linien sorgen, die an die obere Theiss führen. Und je weiter er nach Westen oder Norden vordrang, desto weiter entfernte er sich von seinen früheren Ressourcen; um diese zu ersetzen, musste er sich jetzt am linken Donauufer neue Hilfsquellen erschliessen. Der Kriegrat in Pest hatte ihm keine gebundene Marschrouten gegeben, sondern es ihm freigestellt, entweder Windisch-Graetz durch Demonstrationenbewegungen zu ermüden oder sich bis an die Waag zurückzuziehen und mit Entsetzung Lipótvárs oder mit Unterstützung Komároms dem Feinde zu schaden; im Falle der Bedrängung aber konnte er sich zwischen den Bergstädten einschliessen und auf Umwegen nach dem Komitat Szepes oder Gömör ziehen. Bei all diesen Manövern aber konnte er von keiner Seite auf bewaffnete Unterstützung rechnen; mit seiner auf 16.000 Mann reduzierten Truppe war Görgey wochenlang sich selbst überlassen. Allenthalben drohten ihm Gefahren: von Pest her die Verfolgung der österreichischen Hauptmacht, auf der Waaglinie ein Angriff der mit der Belagerung von Lipótvár und mit der Beobachtung Komároms betrauten österreichischen Brigaden; von Nordwesten her der durch die Marchpässe eingedrungene Feind, von Nordosten her das Kassa besetzt haltende Schlickische Korps. Allerdings hatte er die „innere Linie“ und insoweit diese geräumig genug war, konnte er die feindlichen Abteilungen auseinanderhalten und sie einzeln schlagen. Allein, wenn die „innere Linie“ sich verengen und die feindlichen Heersäulen einan-

der näher rücken würden, konnte der strategische Vorteil sich in einen taktischen Nachteil verwandeln und dem von mehreren Seiten angegriffenen Korps drohte die Gefahr, eingeschlossen zu werden und in Gefangenschaft zu geraten. Man musste auch daran denken, was in dem Falle geschehen solle, wenn Görgey seine Aufgabe lösen, aber auf anderen Kriegsschauplätzen die ungarischen Waffen vom Missgeschick verfolgt wären und dem VII. Korps die traurige Pflicht würde, den Feldzug zu beendigen. Die Váczer Proklamation wollte mit allen Möglichkeiten rechnen und im voraus in den Annalen der Geschichte verzeichnen, welche Grundsätze das VII. Korps leiteten, als es isoliert in den verhängnisvollen Kampf zog und der nicht unmöglichen Katastrophe die Stirne bot.

Görgeys Feldzug hatte fortan den Charakter einer tollkühnen Diversion, die mit allen Doktrinen, Ueberlieferungen und Formen einer ernsten Kriegführung im Widerspruche stand und die einem anderen Feinde gegenüber oder unter einem anderen Führer kaum hätte riskiert werden können. Görgeys ganz ungewöhnliche und wohlberechnete Schachzüge brachten die in schematischen Bewegungen erstarrte Oberleitung der Österreicher in Verwirrung und machten sie völlig ratlos.

Windisch-Graetz glaubte, dass er mit seiner in grossem Stile unternommenen Offensive, mit der Zurückdrängung der ungarischen Truppen und mit der Besetzung der Hauptstadt den Feldzug schon entschieden habe und dass ihm nichts weiter zu tun übrig bleibe, als die letzten Widerstandsversuche an der Theiss durch dorthin zu entsendende fliegende Kolonnen niederzuschlagen, die Debreczener Regierung auseinanderzusprengen und das Land mit eiserner Faust zu pazifizieren. In diesem Glauben bestärkte ihn der Bericht Schlicks, der eben erst bei Kassa einen grossen Sieg über die ungarische Nordarmee und den an ihrer Spitze stehenden Kriegsminister Mészáros erungen hatte. Umso grösser war seine Ueberraschung, als er erfuhr, dass das Korps Görgeys den Rücken der österreichischen Hauptmacht, ihre Etapenlinien und ihre Rückzugsroute bedrohe. Er entsandte sofort vier Divisionen zur Verfolgung Görgeys, mit dem Befehl, ihn sobald wie möglich einzuholen, aufzuhalten, oder mindestens seinen Standort und seine Absichten zu erkunden. Er sandte Weisungen an Ramberg, der vor Komárom stand, an Simunich, der Lipótvár belagerte und nach den mährischen Pässen an General Goetz, dass sie mit entsprechenden Kräften den unteren Lauf der Waag zu erreichen trachten mögen, um zum Empfange Görgeys bereit zu sein. Gleichzeitig erteilte er dem in Kassa stehenden Schlick den Auftrag, eine entbehrliche Truppenabteilung nach dem Nógráder Komitat zu detachieren, welche Görgey in der Flanke fassen sollte. Die österreichische Offensive in der Front an der Theiss pausierte

inzwischen oder hatte an Energie nachgelassen. Der Schwerpunkt des Feldzuges hatte sich verschoben und ruhte jetzt auf den Schultern Görgeys.

Das ungarische siebente Korps hatte mit drei Bewegungen in vierthalb Wochen die ihm gewordenen Aufgaben erfüllt.

Seine erste Bewegung war das Vordringen bis Léva und Verebély. Das hatte eine Woche gedauert und zwei Gefechte gebracht; seine Vorhut unter Aulich hatte bei Verebély die Aufmerksamkeit der Brigaden Simunich' auf sich gelenkt; seine Nachhut unter dem Kommandó Guyons hatte am Fusse der Honter Hügel ein hinhaltendes Gefecht mit der Division Csorich der Hauptmacht Windisch-Graetz' zu bestehen. Inzwischen warb Görgey in der Umgebung Rekruten an und brachte sein Korps mit Heranziehung und Neuorganisierung der Beniczkyschen Freischaar auf nahezu 20.000 Mann.

Die zweite Bewegung war das Entrinnen zwischen den zwei feindlichen Abtheilungen nach den Bergstädten. Das hatte anderthalb Wochen in Anspruch genommen. Görgeys Vorhut hielt Körmöczbánya, seine Nachhut Selmeczbánya besetzt; das Gros nahm die Richtung nach Zólyom und Besztercebánya. Windisch-Graetz beorderte das ganze Armeekorps Wrba zur Einnahme von Selmeczbánya. Gegen Körmöczbánya drangen nicht nur die Truppen Simunich' vor, sondern auch die Division Goetz näherte sich vom Turóczer Komitat her. Görgey wiederholte — wenn auch unter grösseren Schwierigkeiten — das Durchschlüpfungsmanöver. Guyons Nachhut hatte bei Selmeczbánya ein Gefecht zu bestehen und zog sich langsam auf das Garamtal im Zólyomer Komitat zurück. Aulich konnte nur über die steilen Grade des Szalkahegy und mit Benützung eines aufgelassenen Tunnels der Umklammerung durch die Österreicher entgehen. Inzwischen brachte Görgey Gold- und Silberstände der Bergstädte, die Ausrüstung der Münze und das in der Umgebung vorfindliche Kriegsmaterial in Sicherheit. So setzte er sich in zwei Kolonnen an der Spitze seines Korps nach dem Komitat Szepes in Marsch.

Das war die dritte Bewegung, die eine weitere Woche in Anspruch nahm. Die eine Kolonne mit zwei Brigaden marschierte im oberen Waagtal, die andere, gleichfalls zwei Brigaden stark, längs des oberen Laufes der Garam; erstere hatte Lócse zum Zielpunkte, letztere strebte durch das Sztraczenatal Igló zu erreichen. Görgey ward auf diesen Märschen vom Feinde wenig belästigt. Windisch-Graetz hatte das zur Verfolgung Görgeys ausgesandte Korps nach Budapest zurückberufen; dasselbe ward in dieser Mission von der Division Goetz abgelöst, die so behutsam vorrückte und auf den einzelnen Etappen so lange verweilte, dass er acht Tagemärsche hinter Görgey zurückblieb. Dieser hatte die Zips am 2. Februar erreicht; Goetz gelangte erst am 10. Februar dahin. Inzwischen aber waren grosse Dinge geschehen.

Die Nachricht von dem Heranrücken Görgeys hatte die Pläne Schlicks durchkreuzt. Er hatte am oberen Theisslaufe sich mit Klapka, in den Szepes-Sároser Bergen mit Görgeys Armeekorps messen wollen. Er teilte seine Streitkräfte und ward an zwei Punkten geschlagen: von Klapka bei Tokaj, von Görgeys Vorhut im Branyiszókó-Passe. Für Schlick war es nunmehr geraten, Kassa zu umgehen, denn die zwei siegreichen ungarischen Feldherren vereinigten sich dort alsbald und das Schlicksche Korps wäre sicherlich in Gefangenschaft geraten, wenn sie es dort angetroffen hätten. Auch so noch hatte Schlick grosse Mühe, unangefochten nach den Nógráder Komitat zu gelangen, wo er sich der österreichischen Hauptmacht näherte und sich Windisch-Graetz unmittelbar zur Verfügung stellen konnte.

Görgey und Klapka hatten nun die Absicht, mit vereinigten Kräften Schlick zu verfolgen und ihn zur Schlacht zu zwingen. Allein in diesen Plan mengte sich ein neuer Faktor ein: General Dembinszki, die verhängnisvollste Gestalt unseres Freiheitskampfes. Der ungarische Landesverteidigungsausschuss hatte vor wenigen Tagen diesen alten polnischen Soldaten zum Oberfeldherrn ernannt, ihm dem Befehl über die ungarischen Streitkräfte und das Schickfal des Feldzuges anvertraut, weil der Präsident dieser leitenden Körperschaft nicht genug Vertrauen zu den ungarischen Führern hatte. Wenn die historische Kritik für alle anderen Irrtümer ein reichliches Gegengewicht in Ludwig Kossuth glänzenden Eigenschaften und epochalen Verdiensten findet, ist sie doch genötigt, diese unglückliche Wahl streng zu beurteilen, denn sie findet dafür keine andere Entschuldigung, als Kossuths Befangenheit, Argwohn, Eifersucht und Antipathie gegen Görgey, die im Herbstlager bei Pozsony in ihm erwacht waren und während des Winters Wurzeln fassten. Vielleicht hätte unser ganzer Freiheitskrieg einen anderen Verlauf genommen, vielleicht hätte derselbe rascher seine grossen Wellen geworfen und vielleicht hätte sich der Sturm mit mehr entscheidenden Resultaten gelegt, wenn diese zwei mächtigen Persönlichkeiten: Kossuth und Görgey einträchtig zusammengewirkt, ihre Individualitäten gegenseitige Ergänzung gefunden hätten. Kossuth Phantasie in Görgeys Urteilskraft, Kossuths Idealismus in Görgeys realem Sinn, Kossuths politische Schwunghaftigkeit in Görgeys militärischer Strenge. Doch das Verhängnis hatte es anders bestimmt und damit beider Schicksal besiegelt.

Von dem neuen Oberfeldherrn ward es alsbald klar, dass er eine unglückliche Hand habe. Er wollt Autorität über die Truppen und ihre Kommandanten haben, musste aber nur zu bald einsehen, dass er überhaupt keine Autorität besitze. Er stellte eine neue *ordre de bataille* auf, um — wie er meinte — die Armee beweglicher zu machen, und fast wäre es ihm damit gelungen, sie vollständig zu verwirren. Mit dem bis dahin befolgten System

der bis zum Frühjahr durchzuführenden Rüstungen brechend, ging er zu raschen Konzentrierungen über, um die entscheidenden Ereignisse zu beschleunigen; allein mit der zweitägigen Schlacht bei Kápolna hatte er ein resultatloses Ringen auf beiden Seiten herbeigeführt. Dann verlor er seine Zufersicht, das Vertrauen in sich selbst und schickte sich an, die gesamten ungarischen Streitkräfte wieder über die Theiss zurückgehen zu lassen. Glücklicherweise widersetzten sich diesem Beginnen sämtliche im Hauptquartier zu Tiszafüred versammelten Generale. Der Landesverteidigungsausschuss war genötigt, Dembinszki in das Verhältnis ausser Dienst zu versetzen. Kossuth übertrug den Oberbefehl dem damals kranken General Vetter und betraute mit dessen Stellvertretung endlich den Mann, den auch das Heer an der Spitze zu sehen wünschte und dessen geistige Ueberlegenheit sämtliche Generale anerkannten: Arthur Görgey.

Sein Winterfeldzug war ein von aller Welt anerkanntes Meisterwerk, mit welchem nur die in Siebenbürgen durchgeführten Manöver Bems verglichen werden konnten. Der grosse Unterschied zwischen ihnen ist der, dass Bem seine Operationen auf vorübergehende taktische Erfolge einrichtete und richtig Siebenbürgen ebenso rasch verlor, wie er es erobert hatte, während bei Görgey die kriegerische Operation sich auf einem strategischen Gedanken aufbaute und zu einem dauernd realisierbaren Siege führte.

In seinem Winterfeldzuge gab es nur wenige Gefechte. Durch seine blosse Anwesenheit und seine Demonstrationen wusste er alle Kombinationen des österreichischen Oberkommandanten über den Haufen zu werfen, nötigte er diesen, seine überlegene Streitkräfte zu zersplittern, verurteilte er Windisch-Graetz' Hilfstruppen und Reserven zur Untätigkeit, vor allem aber machte er den übrigen in der Organisation begriffenen ungarischen Korps Luft. Durch seinen Winterfeldzug machte Görgey es möglich, dass die Nation zum Kriege rüsten und im Frühjahre den Feind aufs Haupt schlagen konnte.

Was er an der Spitze des VII. Korps so gesäet hatte, das erntete er in der Zeit vom März bis Mai 1849 als ruhmbedeckter Feldherr.

1849 ÁPRILIS 14.

Irta: Seress László.

Ma van hatvan esztendeje annak, hogy a debreceni országgyűlés Kossuth Lajos indítványára trónjától megfosztotta a Habsburg-házát. Ez éppen negyedszer történik, mióta a Habsburgok a magyar trónon ültek. Bocskay 1605 áprilisban, Bethlen 1621 augusztusában, Rákóczi az ónodi országgyűlésen tette azt; amit Kossuth tett 1849 április 14-én Debrecenben. Az április 14-iki nyilatkozat tehát nem történelmi unikum és hatására nézve se sokkal jelentékenyebb, de

nem is jelentéktelenebb, mint voltak elődei. Ha hatvan esztendő távolának nyugalmaival és a régít nem ismerő új nemzedék hagyományok befolyásától ment ítéletével vizsgáljuk a szabadságharc döntő és legsajnálatosabb fordulatainak kikiáltott elhatározást, úgy egészen más képet nyerünk a történekről, mint aminőt a tradíció, az iskola és a kérdés körül támadt vita festett róluk.

Általában úgy él ez a debreceni határozat a köztudatban, mint végzetes, szerencsétlen, tragikus, elhibázott, szörnyű lépés, mely kegyetlenebbé tette a megtorlást, siettette az orosz beavatkozást és gyorsabbá és biztosabbá tette a nemzeti ügy bukását. Deák is sajnálatos tévedésnek nevezte, mikor először tárgyalt Beusttal a megkötendő kiegyezésről. Azok pedig, akik, mint a békepárt, már Debrecenben sem helyeselték, de szólni nem mertek, vagy akik haboztak vagy taktikáztak, mint Görgey, de határozottan szintén nem mertek tiltakozni ellene: mikor már nem fenyegetett alulról a népszerűtlenség veszedelme, felülről pedig jó szemmel nézték, sőt bátorították is a szabadságharc és különösen a detronizáció legyalázását, tele szájjal hirdették, hogy milyen végzetes hibát követett el Kossuth és micsoda nemtelen indokok irányították elhatározásában. Csak maga Kossuth maradt hű ahhoz, amit tett és mondott: „Isten bocsáthat rám szenvedést. Bocsáthatja reám a vérpadot. Bocsáthatja reám a bürökpohara. vagy a száműzetést. De egyet nem bocsáthat reám sohasem. Azt nem, hogy én valaha az ausztriai háznak alattvalója legyek.“ És ha a következetesség nem is mindig erény, mikor a köz javát kell szolgálni, mégis a történelem színteréről lelépett férfiu negyvenöt esztendőn át keményen megtartott fogadalma csodálatra méltó vonása jellemének. Ő mindvégig megmaradt a detronizáció elve mellett, nem háritotta el magától a felelősséget és Rákóczi-val ellentétben, aki Bercsényit akarta a szerzőség előterébe állítani, nyíltan vállalta az eszme apaságát és a vele járó felelősséget. Társai a felelőségben elpárologtak mellőle: Madarász László a gróf Zichy Ödöntől lopott értékes gyémántgombokkal a zsebében Amerikába szökött (a nép egykori Robespierreje, aki, ime, megjelölte a magyarnak a jövő boldogulás hazáját!). Irányi Dániel, aki megbocsátott és erkölcsöket nemesített. Klapka, aki nyugdíjban egyezett ki és hallgatott. És a többiek mind, akik belátták tévedésüket és bocsánatot kérve és kapva nyárspolgári nyugalomban fejezték be a forradalomban felemelkedett pályájukat.

Tulozza a hibát, aki vádolja és nagyítja az érdemet, aki dicsőíti Kossuthot az április 14-iki függetlenségi nyilatkozat miatt. Ez a nyilatkozat nem volt olyan jelentékeny eseménye a szabadságharcnak, hogy jobbról és balról oly nagy hevességgel kellene vitatkozni felette. A detronizáció kimondása nem vitte előbbre a nemzet ügyét, nem hatott a népre akkora lelkesítő erővel, amely új csodákat tudott volna kiváltani belőle és nem idézett elő sehol olyan

lényeges eredményeket, amely miatt dicsőíteni kellene. De egyáltalán nem volt olyan fordulat sem, mely végzetes irányt adott a harcnak, nem idézett a nemzet fejére új veszedelmeket sem és nem fokozta az ellentétet a nemzet és dinasztia között nagyobbra, mint aminő már volt április 14-én. Az orosz diverzió akkor már meghiusult Erdélyben és a diplomáciai tárgyalások már kedvező befejezést nyertek arra nézve, hogy nagy orosz sereg jöjjön a Habsburgok segítségére. De a diplomácia nélkül is jött volna, mert Guckov tábornok nemrég megjelent emlékirataiból már tudjuk, hogy az Erdélyben szerencsétlenül járt orosz csapatok kudarcának ellensúlyozására el volt határozva a cár udvarában a magyar „felkelés” katonai leverése és a lengyelekre való tekintettel is el volt már döntve, hogy lengyel fegyverek segítségével nem szabad diadalmaskodnia — közvetlenül a lengyelek szomszédságában — a magyar szabadságnak. Az orosz intervenciót nem érintette a detronizáció, legfeljebb siettetett talán, de ez sem bizonyos. Más egyéb végzetes hatása pedig nem ismeretes az április 14-iki határozatnak. A bosszu főleg a katonák, a tábornokok ellen fordult, azok pedig inkább ellene, mint mellette voltak a detronizációnak. Klapka, aki leginkább helyeselte, kegyelmet eszközölt ki magának a komáromi kapitulációban. A parlament emberei külföldre menekültek és csak keveset ért utól az akasztófa és a börtön. A megtorlás nem a logika szerint igazodott tehát és akár megtörténik a debreceni nyilatkozat, akár nem, mindenképpen véres lett volna. A honvédség akkor sorra aratta diadalait, Windischgrätz már lemondani volt kénytelen és Görgey már kergette Ausztria felé a leverett ellenséget. (Sajnos, felhagyott vele és Bécs helyett Buda felé fordult!) A megaláztatás teljes volt és ezért a megtorlás ép úgy kijárt volna, mint Debrecenért.

Milyen előnyöket várt Kossuth a függetlenség kimondásától, ma sem tudjuk. Az április 14-ikét megelőző titkos ülésben két fő okot emelt ki: a hadsereg hangulatát, amely a diktátura fele hajlik, ha a parlament nem tesz valamit az öt héttel azelőtt kihirdetett márciusi alkotmány ellen és a külföld felfogását, amely mire se becsülné a magyart, ha szó nélkül tünné alkotmányának formális elsikkasztását. A nagytemplomban tartott és előre elkészített, tehát átgondolt beszédében pedig még azt is mondotta, hogy a szabadságharcban elvérzett testvérek emlékének tartoznak az életbenmaradottak azzal, hogy befejezzék és valóra váltsák azt, amiért ők harcoltak: Magyarország szabaddá tételét minden idegen befolyás alól. Egyik sem nyomós ok, ami pedig a hadseregre vonatkozik, nem is igaz. Abból a szempontból kell nézni a dolgot, hogy komoly szükség, államférfiúi okosság vagy nemzeti érdek kívánta-e a detronizáció kimondását? Erre pedig nemmel kell válaszolni. Mi hátrány lett volna abból, ha Kossuth nem mondatja ki a detronizációt? Semmi. És mi lett volna az előny? Kossuth szerint megakadályozása a katonai diktatúrának és a külföld rossz véleménye és az elhunytaknak tartozó kegyelet megsértése.

Ez utóbbi kettő egyáltalán nem komoly államférfui szempont akkor, mikor Magyarország nem is szándékozott igénybe venni a külföld segítségét, tehát nem volt rá nézve fontos a külföld jóakarata, másodszor pedig, amikor éppen Kossuth látta a legnagyobb bizonyságait annak, milyen szent meghatottsággal őrizte a közvélemény az áldozatok emlékét. A hadsereggel pedig más-ként volt a dolog és onnan nem diktátura, hanem Görgey emelkedő hirneve és befolyása fenyegetett, ami kétségtelenül befolyással volt Kossuthra nemcsak Debrecenben, hanem, sajnos, a szabadságharc egész folyamata alatt.

Kossuth nem árulta el titkos gondolatait soha és csak a remény marad fenn, hogy a Muzeumban ötven évre lelakatolt ládák tartalma fog majd olyan feljegyzéseket napfényre hozni, amelyek erre a kérdésre is választ fognak adhatni. Barátai sem tudtak egyebet irni és mondani, mint amit nyilvános irataiból és beszédeiből tudunk. Annál bőbeszédűbbek voltak azonban ellenfelei. Kazinczy Gábor a katonai törvényszék előtt azzal vádolta Kossuthot, hogy „saját szennyes érdekében kockára birta vetni a nemzet lételével azokét, akikben dicsvágya ellenzőit ismeré.“ (Az e fajta nyilatkozatok egynéhány esztendővel csökkentették mindig a kiszabandó ítéleteket. Bőven hullottak tehát!) Kemény Zsigmond lenyomatja a forradalom után írt és hasonló című könyvében azt a szállingó hírt, hogy Debrecenben egy „nevetséges koronázási ünneptől is tartottak“ azok, akik Kossuth „háznépének hiúságát“ ismerték és tartottak attól, hogy Kossuth tényleg megteszi azt, amit Pázmándy Dénes szerint egyszer a szobájában a tükör előtt állva meg is tett: fejére téteti a koronát! (Pletyka volt! Nem Kossuth, hanem az új koronaőr, Bónis Samu próbálgatta a koronát, miközben meglepték. Azonban Kossuth ellenségei ezt ő rá fogták.) Salamon Ferenc sarlatánnak bélyegezte Kossuthot, Kovács Lajos pedig „megfoghatatlan könnyelműséggel ápoltt infascinációnak“, szemfényvesztő áramlatnak“ nevezte azt, ami Debrecenben felülkerekedett és többséget kapott. Gróf Batthyány Kázmér, az egykori és egyetlen magyar nemzeti külügyminiszter azt állítja, hogy a határozat törvénytelen volt, mert a nemzet nem volt teljesen és törvényesen képviselve Debrecenben. Kemény Zsigmond szerint pedig nem is volt a nagytemplomi képviselőházi ülés más, minn népgyűlés, mert a képviselőház rendes üléstermébe összehívott ülést pár perccel megnyitása után a nagytemplomba tették át, ahol akkor már óriási néptömeg szorongott és a képviselők vagy be nem fértek, vagy ha be is fértek, a tömeg terrorizmusának hatása alatt lehetetlen volt beszélni és Kossuth így azt tehetette a néhány körülülő képviselővel, amit akart.

Az ellenfelek nyilatkozatai tehát szintén nem felvilágosítások, hanem csak vádak, amelyekből a legnagyobb rész nem is igaz. Főleg az nem igaz, amit Kemény és Batthyány irnak, akik mint az akkori békepárt tagjai, jelen voltak

az április 13-iki titkos ülésen és az április 14-iki nyílt ülésen, amely a régi, szokott helyen kezdődött és így közvetlen tapasztalathól tudhatták (amit mi ma már csak a hivatalos Közlöny feljegyzéséből tudunk), hogy a nagytemplomot javasló indítvány ellen fel lehetett szólalni, mert hisz ott még nem volt nagy tömeg jelen, amely terrorizálhatott volna és mert Almássy Pál olyan elnök volt, aki szigorúan ügyelt a házszabályokra és kicsinyes gondossággal vigyázott arra, hogy senkin igazságtalanság ne történjék. Ha tehát a békepárt állást akart volna foglalni a detronizáció ellen, amelyről a 13-iki titkos ülésből tudhatta, hogy a nyílt ülés egyetlen tárgya lesz, úgy nemcsak állást foglalhatott volna, hanem óvást emelve az ülés helyének meglepetésszerű áthelyezése ellen, helyén maradhatott volna és egyszerűen folytathatta volna az ülést, ekként tiltakozván a nagytemplomi nyilatkozat sulya és érvényessége ellen. A békepártiak azonban nemhogy semmit sem tettek, amiből még csak a látszata is kiviláglanék annak, hogy ellenezték a detronizációt, hanem ellenkezőleg, egyik vezető tagjuk, a híres „teaestélyeket“ rendező Szunyogh Rudolf (ezért nevezték a békepártot teapártnak, némelyek galambpártnak is) a templomi ülésen bizony felszólalt és a Ház együttmaradását indítványozta. Ép ily könnyű lett volna neki mást is mondanía. Azonban egyikük sem mondott semmit, hanem mind-egyik hallgatott. Később aztán sokat tudtak írni és beszélni és ha nagyrészt igazuk is volt abban, hogy semmi előnye sem volt annak, amit Kossuth Lajos április 14-én tett, nem menekülhetnek az elől a vád alól, hogy véleményüket vészterhes időkben nem merték kimondani és csak akkor mertek beszélni, mikor az ellenség már messze volt.

Kossuth intenciói tehát egyelőre felderíthetetlenek. Egy ujkori történetíró, Márki Sándor Zrinyi szigetvári kirohanásához hasonlítja a függetlenségi nyilatkozat kimondását. Tehát a kétségbeesés elhatározásának tartja, amely a maga megmentésére utolsó próbát tesz. De ez sem találó, mert az áprilisi állapotok éppen nem voltak kétségbeejtők, sőt ellenkezőleg, a honvédség ép akkor aratta legnagyobb diadalait és egy hónapra rá Görgey még Budát is visszavette. Sem a kormány, sem a hadsereg helyzete nem volt annyira szorult, hogy kétségbeeséstől kellett volna bármit is elhatározni. Talán a köztársaság előkészítésére és a maga legfőbb hatalmának megalapozására gondolt Kossuth? Ez is helytelen feltevés. Gelich tábornok feljegyzéseiből tudjuk, hogy Kossuth levelezést folytatott egy Koburg-hercegnek a magyar trónra ültetése érdekében, amit bizonyára nem tesz, ha saját megkoronáztatására vagy a köztársaság kikiáltására gondolt volna. A békepártiak, főleg Kemény Zsigmond és Salamon Ferenc vádaskodása Kossuth egyéni, önző céljait állítják előtérbe. Kossuth fétette hatalmát és befolyását Görgeytől, akivel sohasem volt jó viszonyban, a nemzet ügyének elég nagy ártalmára. Görgey a váci proklamációban nyíltan szembe helyezkedett a kormánnyal, Kossuthnak a gödöllői táborban való

tartózkodása után becsmérőleg nyilatkozott bajtársai előtt Kossuth személyéről és terveiről, amit hírül is vittek Kossuthnak. Ugy tartják, ez izgatta talán olyan elhatározásra Kossuthot, amelylyel a hatalmat és a helyzetet egy csapással a maga kezébe akarta végleg átjátszani, Állítják, hogy a nagyeszű, de jellemtelen Madarász László és hasonló erkölcsű szájhősöknek, akikkel tele volt Kossuth szűkebb környezete, terrorista befolyása szoritotta Kossuthot a detronizáció kimondására, mert Madarászék, akiket a Zichy-féle kincsek elsikkasztása miatt nagyon szorongatott a békepárt, ezzel az elhatározással akarták agyonütni az ellentábort, ami tényleg sikerült is.

Egyszóval: Kossuth hiusága, környezetével szemben tanusított nagy gyöngesége és féltékenysége diktálta volna a függetlenségi nyilatkozatot. De ez is csak részben igaz. A hiuságnak mindig szerep jutott Kossuth fellépéseiben. Ez tény. Féltékenysége Görgeyvel szemben nagy volt és sok bajt okozott. Ez is igaz. Gyöngye is volt a környezetével szemben és Madarász Lászlót még akkor sem ejtette el, mikor már Duschek írásosan bizonyította rá a sikkasztást, sőt türte, hogy Madarász legyen az, aki a függetlenségi nyilatkozat kimondása után Kossuth kormányzóvá választását javasolja. De ezek az okok a detronizációt illetőleg döntő erővel nem birhattak. Hisz Görgey sokkal veszedelmesebb lehetett volna rá nézve, ha a hadseregben tényleg meglevő hangulatot felhasználva, szétvereti az országgyűlést, érvényteleníti a detronizációt és kikiáltatja magát diktátorrá. Erre pedig igazán nem kínálkozhatott kedvezőbb alkalom Görgeynek, mint az április 14-iki határozat, amit Kossuth elvégre csak nem akart a kezére játszani. A békepárt befolyása meg igazán nem volt olyan nagy, hogy miatta Kossuthnak ilyen lépésekre kellett volna magát elhatároznia.

Mi volt tehát az indoka és mit várt Kossuth a függetlenségi nyilatkozattól, a történelem nyílt kérdése marad. Objektív okot nem lehet látni és így egyelőre abba a szubjektív feltevésbe kell kapaszkodni, hogy az április 14-iki elhatározás minden különösebb cél nélkül, mint a forradalom egyik természetes következménye jelentkezett egyrészt a honvédek folytonos győzelmeinek hatása alatt keletkezett elbizakodottság, másrészt a márciusi alkotmány oktrojálása folytán támadt elkeseredettség eredményeként. Maga Kossuth különben alig néhány emberével beszélte meg a dolgot, csak néhány tábornok tudott róla és a parlament tagjai, sőt néhány miniszter is csak az április 13-iki titkos értekezleten értesült róla. Nem is volt tehát előkészítve az elhatározás és az a fejtelenség, amely a monarchia helyébe új kormányforma és alkotmány helyezéséről egészen megfélemedezett és a mulasztást néhány nap alatt sebbel-lobbal akarta pótolni, csak megerősíti a feltevést, hogy a teljesen át nem gondolt terv közvetlen kipattanásának okai még el vannak rejtve szemeink elől.

GÖRGEY ÉS GRÓF ZICHY PÁRBAJA.

Irta: Farkas Emőd.

A pozsonyi főhadiszálláson nagy sürgés-forgás volt. Futárok, csapattisztek, kémek, küldöncök jöttek-mentek, az ősi primási palota előtt tarka katonai csoportok állottak, élénk beszélgetésbe merülve. Görgey előszobája tömve volt minden fegyvernembeli tisztekkel, a kik jelentéseket hoztak vagy kihallgatásra jelentkeztek.

Hirtelen egy magas, karcsu, délceg kapitány lépett be a Kardeff-vértesek egyenruhájában. A tisztek mind feléje fordultak s elképedve néztek rá.

— Mit keres itt ez az osztrák tiszt — kérdezte egymástól álmélkodó pillantásuk.

A kapitány egyenesen a segédtiszt asztalához lépett. Össze pengette a sarkanytyuját, aztán így szólt:

— Gróf Zichy Pál vagyok, — kérem jelentsen be a tábornok urnál.

— Gróf Zichy Pál? sugtak össze a tisztek s még jobban elbámultak. Hiszen ez a kivégzett gróf Zichy Ödön testvéröccse? Mit akar ez itten? A segédtiszt nyomban felállott s benyitott Görgeyhez. Egy perc múlva Görgey magas, szikár, szemüveges alakja jelent meg a kitárt ajtóban.

— Kérem gróf Zichy urat . . .

A gróf azonnal besietett, a tábornok kiküldte a benlevőket, s Görgey egyedül maradt Zichy Pállal.

— Tábornok ur, rangomról leköszöntem, mert hazám ellen nem harcolok. Görgey szuró tekintetét figyelmesen szegezte a beszélőre.

— Ajánló levelet hoztam Kossuthtól, az ön táborában óhajtok szolgálni.

Görgey egy pillanatig nem tudott szóhoz jutni. Rendkívül meglepte ez a kijelentés. Eszébe jutott, hogy akkor látta először és utoljára a grófot, amikor bátyjával együtt fogoly volt s a hadi törvényszék ítélkezett fölöttük.

Bátyját ő íteltette halálra, s ő végeztette ki, míg öccsét fölmentették. Hirtelen nem tudta mit feleljen; bosszút akar-e állni rajta s ezért kíván közelében szolgálni, avagy ő is bűnösnek érezte magát, meglepte a fölmentő ítélet s most vezekelni akar táborában? Nagy lélektani rejtély előtt állott, amit megfejteni nem tudott.

De érezte, hogy a hazafias ajánlkozást nem szabad visszautasítania.

— Tehát gróf ur honvéd akar lenni?

— Igen, mert szeretem hazámat s legjobban óhajtánék tábornok ur törzskarában szolgálni.

E kívánság még nagyobb csodálkozást keltett Görgeyben; de egyuttal gyanut is ébresztett, aminek azonban egy szóval sem akart hangot adni.

— Akkor a Vilmos huszárokhoz teszem számfeletti őrnagynak, s a nyar-gonc tisztek vezényletével bizom meg.

A gróf meghajtotta magát, a tábornok kezét nyújtott neki és Zichy még az nap felöltötte a honvédruhát.

Görgy környezetében rögtön híre futott ennek s ezerféle találgatást fűz-tek a gróf eme lépéséhez.

— Óvnunk kell a tábornokot. Vigyáznunk kell rá, mint a szemünk fényére, mert bizonyos, hogy azért akar az ő személye körül lenni, hogy bosz-szút álljon rajta bátyja haláláért.

— Csak nem gondoljátok, hogy egy Zichy gróf orgyilkosságra veteme-dik — mondta Pusztelnik őrnagy.

— Másképp lehetetlen megérteni, hogy épp az ő táborkarába vétette föl magát.

— Hátha azt akarja ezzel bebizonyítani, hogy maga is elitéli bátyja szereplését?

— Akkor nem lett volna vele s nem esett volna vele együtt fogságba.

— Lehet, hogy csak véletlenül volt vele s fogalma se volt arról, hogy bátyjánál hazaáruló proklamációk vannak.

— Mesebeszéd — nevettek a tisztek, — erre a mágnásra nagyon vigyáznunk kell.

A tulnyomó többség tényleg nagyon feltűnőnek találta gróf Zichy ajánl-kozását, s elhatározták, hogy folyton szemmel tartják. Jól tudták, hogy katoná-nak háboruban tilos személyes ügy miatt párbajt vívni, s ezért gróf Zichy a csatazajban készül elégtételt venni rajta.

Szeme közé akar nézni akkor, midőn a halál denevérszárnyai röpködnek körülötte, mintegy istenítéletet akar provokálni, vagy egy különös nemét az amerikai párbajnak ott a csatatéren, az ágyuk bömbölő zugása, a golyók pat-togása, a gránátok süvöltő tüzesője között.

Másnap reggel a kémszemlére küldött huszárjárőrök jelentették, hogy Dévény-Ujfalunál ellenségre bukkantak.

Görgy azonnal lóra kapott s Pusztelnik és gróf Zichy Pál őrnagyok s több vezérkari tiszt kíséretében a Morva folyó hidjához vágatott.

A hidfő innenső felén megállottak. Tulról, a szemközt fekvő Schlosshof felől erős ágyutűz fogadta őket.

A honvédek a hidfőtől jobbra és balra fedett állásból viszonozták a tüze-lést. A sereg zöme az utcákon volt felállítva hosszú csatárláncokban.

Görgy végiglovagolt előttük. Zichy Pál mindig mellette nyargalt. A folyó partján, a hidfőtől jobbra egy rozoga vámszedőház állott Görgy e mellett a

hidra ugratott. Zichy utána. Az ellenség alig volt tőlük százötven lépésnyire. Nagyszerű célpontot képeztek.

Mindketten megállottak, szorosán egymás mellett és farkasszemet néztek az ellenséges ágyukkal, amelyekből szakadatlanul s bömbölő zugással röppen-tek ki a tűzsárkányok.

A golyók jobbra-balra tőlük jégesőként pattognak, leszakítják a vámház födelét, vastag darabokat törnek le az oldalaiából s azok nagy robajjal omlanak a földre.

Hat és tizenkét fontos golyók csapnak a hid karfájára, a hidfőre, ropogva-recsegve hullanak le a megperzselt, levált forgácsok. Gránátok sivitanak a fejük fölött és szétpattanva egy szétrobbant meteor tűzkigyói siklanak el mellettük pokoli sustorgással, de ők nem mozdulnak.

Az osztrák tiszték erősen látcsövezik őket, aztán kezökkel mutogatnak rájuk s integetnek a katonáknak, hogy vegyék célba a vakmerőket.

Erre golyózápor füttyül, s előttük, mögöttük sűrű kopogással verődnek a hidra a puskagolyók. Arcuk érzi a süvöltő golyók szelét, kivont kardjukat majd kiverik a kezükből a rájuk pattant golyók, de ők mereven, mozdulatlanul állanak a hid lábánál s komoran, szótlanul hol egymásra, hol meg az ellenségre néznek. Pusztelnik oldalt áll tőlük, de ő se szól. Csak nézi ezt a különös párbajt. A bátorság, a hidegvér, a halálmegvetés e rettentő párbaját.

Istenítélet ez! A golyók szüntelenül repkednek körülöttük, némelyik belecsap a vízbe, ahonnan egész hullámtornyot vág föl. A sistergés, a zugás, a pattogás, a dörges, a sivítás pokoli hangversenyében, amely az acél idegeket is megrázza, ők meg se moccannak paripáikon.

Ezek is ugy állanak ott, mintha ércből volnának öntve. Csak a füleiket hegyezik, a szemük villámlik s orrlyukaik fujnak.

Parancsértisztek vágatnak Görgeyhez jelentésekkel vagy utasítást kérve. De ő le nem jön a hidról. A lovát se fordítja meg. Végighallgatja a jelentéseket, pár szót szól, vagy utasítást ad, anélkül, hogy megfordulna.

Aztán megint farkasszemet néz az ellenséggel, a haláltszóró ágyuk érc-torkával, a puskák csövével, amikből egyre sűrűbben ropognak a golyók. Egyszerre csak nagy robbanást hallanak. Zichy nem mozdul. Görgey se. Hallják, hogy közvetlen mellettük fájdalmasan hörög egy paripa, lábaival kinosan rugdalózik.

Egy pillanatra eszébe villan Görgeynek, hogy Pusztelnik állt mellettük. Az őrnagy azonban életjelt ad magáról.

— Jaj be sajnálom ezt a gyönyörű arab csődörömet — mormolja, amint fölkel a földről, kiszabadítva magát lelőtt paripája alól.

— Örülj, hogy nem téged ért a golyó — felel vissza Görgey, — anélkül, hogy megfordulna.

— Katonadolog — szólal meg Zichy s merev, szinte szuró pillantást vet Görgeyre.

Ez némán biccent a fejével, aztán tovább nézi az ellenség tűzharcát. Az osztrákok most szuronyt szegezve hosszú csatárláncban nyomulnak a hid ellen. Zichy fagyosan vizsgálja Görgey vonásait. Egy izom se rándul azon, még a szempillája se rezdül. Nyugodt ez az ember, mint egy hősobor a jég-sivatagon.

A honvédek gyilkos puskatüzet szórnak az osztrák csatárláncre. A golyók széles utcákat vágnak az előre rohanók között. Az osztrák tisztek kardja megállást int.

A csatárláncok tüstént megállanak. Egy tiszt int egy osztrák vadásznak s az célba veszi Görgeyt. De e pillanatban valamelyik honvéd fegyvere eldördül s a vadász arcra bukik.

Erre többen veszik célba. Görgey meg se moccan. Zichy se.

— Tábornok úr — kiáltja Pusztelnik nem látja, hogy célba veszik? Görgey nem válaszol, mintha nem látna és nem hallana. Csak áll, mint az ércszobor.

A honvédek sortüze azonban előbb dördül el, mint az osztrákoké s tisztán hallani zuhanásukat és jajkiáltásukat.

Most észre veszi Zichy Pál, hogy kartácscsal akarnak végigsöpörni a hidon.

Hirtelen megfordul s mélyen, csodálkozó tekintettel Görgey szemébe néz.

— Tábornok úr, ne veszélyeztesse az életét.

Görgey ránéz az ő szuró, átható pillantásával, aztán feléje fordítja a lovát.

— No ha ön azt hiszi, hát menjünk. Én eleget láttam.

Zichy előrebocsátotta a tábornokot, aztán ő is megfordította a lovát. Mindkettő megzörgette a sarkantyuját s a két paripa elvágatott.

E pillanatban eldördült a kartácsra töltött ágyu s összezuzta a hidlásfát, ahol Görgey és Zichy állottak.

Az amerikai párbaj véget ért. Görgey ellovagolt a víz partján, Zichy mindenütt nyomában. És a mint a golyók a vízbe hullva, sustorgó hullámokat vertek, úgy tetszett Görgeynek, mintha árnyak jelentek volna meg a vizen, mintha ott hullámszél előtte a csepeli bitó s rajta a vergődő áldozat, de szederjes ajka ezt suttogná:

— Tovább birtad, mint ő. itt is te győztél.

Zichy Pál gróf e rettentő párbaj óta csodás tiszteletet és ragaszkodást tanúsított Görgey iránt. Elégtételt kapott; az istenítélet döntött. Görgey ott

állt egy negyedóráig a pokol küszöbén és várta a halált. De isten nem küldte el érte; még akkor nem tartotta bűnösnek. Amit pedig később tett, azért százszorta nagyobb büntetés a hosszú vezeklés.

S itt megjegyzem, hogy a Farkas Emődök is haladnak a korral, bár lassan, s tanulnak, amint azt a Pesti Hirlap 1908. október 4-iki száma igazolja, hol ugyancsak Farkas Emöd ezt írja Görgeyről: *»rendkívüli férfin, aki méltatlanul hurcolja vállán immár két emberöltőn át a hazaárulás borzasztó vádjának rettentő keresztyét».* (Szerző.)

GENERAL GÖRGEY.*

Nur zwei Männer sind noch am Leben, die während des Jahres 1848/49 im Vordergrunde der Ereignisse standen. Unser Kaiser, dem in Oesterreich ein Jubeljahr voll dankbarer Freude vorbereitet wird, ist der eine, General Görgey ist der andere. Wenn wir heute den Namen Görgey aussprechen, so sei dies gerechtfertigt durch die Tatsache, dass der alte Herr am 30. Jänner seinen neunzigsten Geburtstag begeht. Erstaunt wird mancher Leser die Nachricht vernehmen, der Name Görgey tönt wie aus einer Märchenwelt an unser Ohr. Märchenhaft fürwahr ist der ganze Lebenslauf dieses Mannes, den sein engeres Vaterland schmähete und verunglimpfte, das Ausland dagegen achtete und bewunderte. Es gab Zeiten in Ungarn, wo es förmlich mit Lebensgefahr verbunden war, das Wirken Görgeys fachlich zu erörtern. Durch Dezennien stand Ungarn unter dem Banne eines Schlagwortes, das des Generals Antagonist, Ludwig Kossuth, in die Massen geschleudert hatte.

Arthur v. Görgey, Ungar zwar, aber ein Sohn der damals noch deutschen Zips, befand sich heute vor sechzig Jahren in Prag, eifrig mit chemischen Studien beschäftigt. Dabei lugte er nach einem Posten aus, der ihm ermöglicht hätte, zu einem wenn auch bescheidenen, so doch gesicherten Einkommen zu gelangen. Kurz zuvor, im Oktober 1845, hatte Görgey die Offizierscharge niedergelegt: höher als bis zum Husaren-Oberlieutenant war er nicht emporgestiegen. Im März 1848 heiratete er eine arme Französin und einige Wochen später traf er in seinem Geburtsorte Topporcza ein. Die Vorgänge in der Welt liessen ihn kalt, er hatte nur Sinn für seine Dissertationsarbeit, weil er mit Zuversicht hoffte, in die Gemeinde der Chemiker aufgenommen zu werden. „Ueber die festen flüchtigen Säuren des Kokosnussöles“ hiess das Schriftchen, welches er in stiller Abgeschlossenheit fertig stellte. Es kam der Monat Mai, das Ministerium Batthyany veröffentlichte einen Aufruf, dahin lautend, dass gewesene Offiziere sich bewerben möchten um Einteilung bei der Landwehr,

* A »Neues Wiener Tagblatt« 1908. évi cikke Görgey Arthur 90-ik születésnapjának alkalmából.

die man in Ungarn eben aufstellte. Dem Zeitgeiste Rechnung tragend, führte die neue Landwehr die Bezeichnung Honved. Görgey zögerte nicht dem Aufrufe Folge zu leisten, weil er sogleich zum Hauptmann vorrückte. Fabelhaft rasch erklomm er die nächsten Chargen, er wurde Major, Oberst und nach der Schlacht von Schwechat sogar General und Armeekommandant.

Seit den Maitagen, da Görgey wieder dem Soldatenstande angehörte, hatten sich die Zustände in Ungarn grundstürzend geändert. Im Lande herrschte unbeschreibliche Verwirrung. Kossuths staatsmännische Weisheit hatte das unterste nach oben gekehrt, allerorts gab es schwere Konflikte, da ein Bürgerkrieg das Innere des Landes zerwühlte. Im Gegensatze zu Kossuth, der die Dinge stets in rosenfarbigem Lichte darstellte, schilderte Görgey mit erstaunlichem Freimute die Eindrücke, die er von aussen empfing. Seine Meldungen aus den Novembertagen 1848 sind kulturgeschichtlich wichtige Belege, nicht schön gedrechselte. Phrasen bot er der Regierung, sondern nüchtern erzählte Tatsachen. Görgey bot den Typus jener Menschen, die bei allem, was sie unternehmen, stets auf realem Boden stehen.

Als er in Pressburg an die Spitze der sogenannten Donauarmee gestellt wurde, fehlte ihm noch der Blick für den Zusammenhang politischer Vorgänge. Was Kossuth und Konsorten im Interesse Ungarns für heilsam hielten, trachtete Görgey, so gut es eben möglich war, durch militärische Vorkehrungen zu unterstützen. Mitte Dezember erlebte Görgey die erste bittere Enttäuschung: die von ihm befehligte Armee wich, gedrängt durch Windischgrätz, bis nach Pest zurück. Am Morgen des 2. Jänner 1849 suchte Görgey die obersten Regierungsbehörden, er fand aber keine Seele vor, da Kossuth mit seinem Anhang am Silvestertage nach Debresin abgereist war. Görgey war empört. Wie oft hatte die Regierung, die jetzt ihre Haut in Sicherheit bringen ging, mit tragischem Pathos erklärt, sie würde mutvoll zu sterben wissen, unter keiner Bedingung aber fliehen! In der Nacht vom 4. auf den 5. Jänner passierte die Donauarmee die Landeshauptstadt; fluchtartig, in Haufen und Gruppen wälzten sich die Abteilungen nach Waizen. So tief hatte die Demoralisation um sich gegriffen, dass die Armee auseinanderzulaufen drohte. Um dies zu verhindern, veröffentlichte Görgey am 5. Jänner einen Befehl, später als „Proklamation von Waizen“ im Lande verbreitet. In dieser Proklamation, die zum ersten Mal das politische Gebiet streifte, geisselte Görgey das Verhalten der Regierung in nicht eben schmeichelhaften Ausdrücken. Dass Kossuth über diese Proklamation wenig erfreut war, versteht sich von selbst.

Von Waizen führte Görgey seine Truppen nach den Bergstädten und später in die Zips. Die Art, wie er diesen Marsch vollführte, erregte Staunen bei den Zeitgenossen; auch im gegnerischen Lager zollte man ihm Anerken-

nung. Als Görgey im Februar die Stadt Kaschau erreichte, erfuhr er, dass Kossuth sich entschlossen habe, die ungarische Freiheit durch den polnischen General Grafen Dembinski erkämpfen zu lassen. An der Verfügung wäre nichts auszusetzen gewesen, wenn Dembinski die erforderlichen Eigenschaften besessen hätte. Es zeigte sich aber, dass er der Aufgabe nicht gewachsen war, einerseits, weil ihm Land und Leute unbekannt waren, andererseits, weil er überhaupt das Talent zum Heerführer grösserem Stils nicht besass. Der Ruf, den sich Dembinski 1831 während des Polenaufstandes als Führer eines Streifkorps erworben hatte, rechtfertigte nicht Kossuths Vermutung, an Dembinski den richtigen Mann gewonnen zu haben. Dembinski vermochte sich denn auch nicht lange zu behaupten. Schon die erste Schlacht, die er am 27. Februar bei Kapolna dem Fürsten Windischgrätz lieferte, endete für die Ungarn mit einer Niederlage. Am 3. März kam es zu einer regelrechten Meuterei der Generalität: man verlangte Dembinskis Enthebung vom Kommando. Wohl oder übel fügte sich Kossuth der Forderung. Dembinski bekam eine andere Anstellung. In der ersten Zornesaufwallung verstieg sich Kossuth zu der Drohung, dass er Görgey werde erschiessen lassen; aber er überlegte sich die Sache, sobald er merkte, dass Görgey in der Armee zu viele Anhänger besass. In einer Unterredung, die am 9. März zu Debresin stattfand, ging Kossuth sogar so weit, dem General Görgey „im Namen des Vaterlandes“ 200,000 Gulden anzutragen. Görgey lehnte das Geschenk ab. Durch vierzehn Tage führte nun General Vetter das Armeekommando, und als dieser erkrankte, wollte Kossuth in eigener Person den Schlachtenlenker spielen, neben sich den geschmeidigen Klapka als strategische Egeria. Da jedoch die hierüber besorgten Freunde dringend davon abrieten, gab Kossuth die Absicht auf. Görgey, nun zum Oberbefehlshaber ernannt, erfocht in der ersten Hälfte des Monats April zwei Siege über die zerzettelte Heeresgruppe des Fürsten Windischgrätz. Eine Entscheidung wohnt den beiden Gefechten bei Isaszeg und bei Waizen nicht inne, dessen ungeachtet beging Kossuth, nach Rákóczi'schem Muster, am 14. April die Torheit, das Haus Habsburg abzusetzen. Um dem Auslande zu imponieren, musste Görgey im Mai die Festung Ofen erobern. Nach vollbrachter Tat apostrophierte Kossuth den General: „Sie gaben dem Vaterlande die Hauptstadt, der Nationalversammlung und der Regierung ihren Sitz zurück und Sie haben durch diesen Sieg beschleunigt oder vielleicht sogar bewirkt, dass durch Europa unsere nationale Selbstständigkeit und Unabhängigkeit anerkannt wird . . .“ Am 5. Juni zog Kossuth nach Art der römischen Imperatoren in Pest ein. Sich sonnend unter den erreichten Erfolgen, glaubte Kossuth nun erst recht, einer der grössten Staatsmänner zu sein. Den anfangs nur schüchtern und selten gebrauchten Titel

„Gouverneur“ setzte Kossuth jetzt häufig in Umlauf, es verging kein Tag, ohne dass das stolze Wort den amtlichen Verordnungen beigelegt wurde.

Bergab geht es immer rascher als bergauf; binnen zwei Monaten, von Mitte Juni bis Mitte August, brach das von Kossuth hervorgezauberte Trugbild einer staatlichen Unabhängigkeit zusammen. Im Glauben, dass Lord Palmerston sich für Ungarn einsetzen werde, hatte Kossuth kein Mittel verabsäumt, die Ereignisse auf die Spitze zu treiben. Durch die Unabhängigkeitserklärung jedoch verlor der österreichisch-ungarische Konflikt den Charakter einer internen Angelegenheit, von diesem Augenblicke an hatte das Ausland ein gewichtiges Wort mitzusprechen. Als erster legte Zar Nikolaus I. ein Veto dagegen ein. Teils aus dynastischem Solidaritätsgefühl, teils weil internationale Verwicklungen zu besorgen waren, schickte der Zar 200,000 Mann nach Ungarn. Wieder war es Görgey, der mit der Aufgabe betraut wurde, strategisch gutzumachen, was politisch gefehlt worden war. Görgey rettete zwar die Waffenehre des ihm anvertrauten Heeres, aber das Verhängnis vermochte er nicht aufzuhalten. Kossuth, um ein Auskunftsmittel nie verlegen, schickte am 14. Juli eine Anfrage an Lord Palmerston, des Inhalts, ob England geneigt wäre, einen coburgischen Prinzen als König nach Ungarn zu schicken. Da Palmerston nicht sofort antwortete, die Zeit aber sehr drängte, schickte Kossuth am 8. August einen Unterhändler ins russische Hauptquartier mit der Anfrage, ob der Zar geneigt wäre, einen russischen Prinzen zum König von Ungarn zu ernennen. Da Fürst Paskiewicz das Begehren rundweg abwies, sah Kossuth ein, dass seine Rolle ausgespielt war. Am Abend des 10. August hatte er in Arad eine Besprechung mit Görgey. Der General erklärte trocken: „Ich werde die Waffen strecken“. — „Und ich erschiesse mich“, rief Kossuth tonlos. Drei Tage später streckte Görgey tatsächlich die Waffen; Kossuth dagegen befand sich in Orsova und schrieb an einer Proklamation, die später in Flugblättern unter dem Titel: „Letzte Worte“ verbreitet wurde. Nach einer Einleitung, die das Herz der Leser zu rühren hatte, gebrauchte Kossuth folgende Worte: „Du, mein Volk, bist verraten worden durch ihn, in dessen Hände ich noch vor wenigen Tagen die Regierung unseres grossen Vaterlandes niederlegte, das bis auf seinen letzten Blutstropfen zu verteidigen er geschworen hatte. Und er ist zum Vaterlandsverräter geworden, weil die Farbe des Goldes ihm teurer war als jene des vielen Blutes, das zur Rettung des Vaterlandes vergossen war. Das elende Metall hatte mehr Wert in seinen Augen, als sein Vaterland, sein Gott, der ihn verliess, so wie er von ihm verlassen wurde für seine Genossen der Hölle. Magyaren, teure Gefährten, verdammt mich nicht, weil ich gezwungen war, meine Augen auf diesen Menschen zu werfen, ihm Meinen Platz zu überlassen! Ich musste es, denn das

Volk hatte ihm sein Vertrauen zugewendet und die Armee ihm ihre Liebe geschenkt. Und doch hat er das Vertrauen des Volkes verraten und doch hat er die Liebe der Armee mit Hass vergolten. Fluche ihm, Ungarvolk! Verfluche die Brust, die nicht vertrocknete, als sie ihn mit ihrem Lebenssaft zu nähren versuchte!“

Das Ungarvolk leistete dem Aufrufe willig Folge; noch ehe das Jahr 1849 zur Rüste gegangen war, gehörte es zum guten Ton, in Görgey einen Verräter zu erblicken. Die Legende tauchte, immer hübscher aufgeputzt, in verschiedenen Broschüren auf, und arglos gingen die Leser in die gelegte Falle. Dass alle diese Angriffe von jenen Emigranten herrührten, die in London Zuflucht gesucht hatten, tat der infamen Verdächtigung keinen Eintrag, das Publikum glaubte die Märchen.

Görgey setzte sich zur Wehr. Er verfasste in Klagenfurt ein zweibändiges Werk, welsches 1852 unter dem Titel „Mein Leben und Wirken in Ungarn in den Jahren 1848 und 1849“ erschien. Als sein Buch nach London gelangte, blickten die Emigranten einander sprachlos an. Sie waren entsetzt ob der Enthüllungen, die der General dem Leser bot. Zu den phantastischen Schilderungen der Emigrantenliteratur paszten diese Memoiren ganz und gar nicht. Hier sprach einer, der verlässlichere Angaben machen konnte. Das Erscheinen der Görgeischen Memoiren fiel in die Zeit, da Ludwig Kossuth von einer Agitationsreise nach London zurückkehrte. Er hatte eine Tour durch Nordamerika gemacht in der Rolle des ungarischen Washington, und er war aufgenommen worden in derselben Weise, wie sie später zur Regel ward bei Künstlern vom Theater. Um das eigene Prestige zu retten, vertrat Kossuth um so nachdrücklicher die Verratslegende, und durch viele Jahre hielt er dieselbe aufrecht, da er sich, nach wie vor, als den Repräsentanten des ungarischen Volkswillens betrachtete. Unbeirrt durch die Tatsache, dass er in Ungarn von Jahr zu Jahr an Ansehen verlor, puppte er sich in Grössenwahn ein. Als Napoleon III. im Frühjahr 1859 den Krieg gegen Österreich vorbereitete, da verfiel Kossuth abermals auf den Gedanken, Königrufen zu spielen, und er erbat sich einen Prinzen Bonaparte als König für Ungarn. Napoleon machte von der Einladung selbstverständlich keinen Gebrauch.

Bis zu seinem Tode stand Kossuth grollend hinter der realen Wirklichkeit, Görgey dagegen fügte sich den Tatsachen, und als er 1867 aus dem Klagenfurter Exil in sein Heimatland zurückkehrte, hegte er weiter keinen Ehrgeiz, als in einem bürgerlichen Beruf seinen Mann zu stellen. Dass er sich je seiner Verdienste als Heerführer gerühmt hätte, hat man an ihm nie bemerkt. Schlicht und einfach, wie er immer gewesen, ging er seinen Verrichtungen nach. Abhold jeder Pose, ein Verächter von Schmeiheleien, so wandelte Görgey bis heute durch das Leben.

Zum Schlusse noch einige Worte über das Aussehen des alten Herrn. In Visegrád bewohnt Görgey eine modern gebaute Villa. knapp am Ufer der Donau. Seit Jahren beschäftigt er sich nur noch mit Lektüre und im Sommer arbeitet er im Weingarten. Trotz seines hohen Alters ist er rüstig, mit Krankheiten hat er nie zu tun. Vor Freunden, die ihn besuchen, gibt er sich natürlich, die Heldenpose kennt er nicht. Auch Bewunderung verlangt er nie, nur verstanden will er sein. Wenn er von seinen Erlebnissen spricht und dabei warm wird, dann richtet sich die mittelgrosse Gestalt auf, die Augen beginnen zu leuchten. Der Kopf ist kahl, das Hinterhaupt besitzt eine tiefe Furche, herrührend von dem Granatsplitter, der in der ersten Komorner Schlacht ein Stück der Schädeldecke wegriss. Beim Lesen bedient sich der alte Herr einer Brille. Alles in allem ein Mann, der noch heute die Anwartschaft besitzt ad multos annos.

Ferdinand Strobl v. Ravelsberg.

AZ ÖREG DIKTÁTOR.*

Irta Mikszáth Kálmán.

Az olasz magyar légió annak idején azzal gyanusította vezérét, Türr tábornokot, hogy elárulta őket. Tisztek, közlegények megriadva suttoztak erről. Türrnek magának is fülébe jutott a lappangva szállongó hír s hadiszemlélet tartván a légió felett, a következőket mondotta:

— Katonák! Azt hallom, olyan beszélgetések folynak köztetek, hogy én benneteket elárultalak. Ha birtok találni ezen a világon csak egy olyan embert is, akinek ti megértetek csak egy forintot is, akkor lőjjetek engem föbe; de miután olyan ember nem találtatik, hát én lövetem föbe, aki eféle szamárságokról még ezután se átal locsogni.

Körülbelül ilyen elbirálás alá esik a Görgey árulása is. Ugyan mit adott volna el? Mire a diktátorság az ő kezébe esett, a szabadságharc ügye már eldőlt, minden remény veszőben, minden erő fogyóban volt, — hiszen a szent koronát magát is aznap temették a föld alá.

És mégis úgy szép az, hogy a nemzetek ereje maradjon végtelennek látszó, kimerithetetlen idők végéig. Ez az erő sohase lássék kevésnek. Mert a benne való hit a nemzetek erkölcsi tőkéje. Nem akkora, mint amilyen, hanem amilyennek hiszik. Azért tehát igen természetes, sőt okos dolog (de benne is van a népek ösztönében), hogy balkimeneteli mérközéseknél árulót keresnek és találnak, aki a kudarcot okozta, s aki mint a magyar népmesékben a Fintyi-Fantyi bennmarad végén a mártásban, érintetlenül hagyva azt a meggyőződést, hogy őnélküle minden másképpen történt volna.

* »Az Ujság« 1908. évi cikke Görgey Arthur 90-ik születésnapja alkalmából.

Kétséget sem szenved, hogy Görgey is ilyen áldozat és sajnálatraméltó a súlyos kereszttel, melyet vállára raktak s melyet oly férfiasan visel, — de ha azt vesszük, hogy milyen illúzió mentődik meg vele, ez az illúzió mindenkor még egy igazságtalanságot.

De különben is ez az igazságtalanság gyorsan fogy s olvad, mint a rosszul meggyújtott faggyugyertya. Ma már senki se hiszi, hogy áruló volt. Sőt bátran lehet konstatálni azt is, hogy a mult század legnagyobb, legendakivülibb embereinek egyike. Követett-e el hibákat, erről lehet szó. De ez is későbbi szó. Ma csak az látszik világosnak, hogy a forradalomnak esetleg tetszetősebb befejezése is lehetett volna egy másik diktátor alatt.

E tekintetben sohase védelmeztem őt, sőt az „Uj Zrinyiász“-ban én állítottam szembe a katonáit és magát feláldozó Zrinyi Miklós eljárásával a Görgeyét. A Redoutban Gyulai Pál mutatja be e bohókás munkámban a feltámadt Zrinyinek a XIX. század legnagyobb magyar katonáját, Görgeyt. Zrinyi érdeklődik viselt dolgai iránt, elmondhatja magának rendre egész addig, miként tette le a fegyvert, mikor már semmi kilátása nem volt, megmentvén ezáltal ezrek életét. Zrinyi az asztalra könyökölve, gondolatokba merül, majd azt a véleményt szüri le maga elé morogva:

— Vagy én, vagy ő, de valamelyikünk nem kóser ember.

De ez csak aféle belletrisztikus szesszenet. Valójában változnia kellett a hadi virtusnak is az idők folyamában. Mások a XIX. század hősei és viszont mások a XVI. századéi, noha nem zárkozom el az elől, hogy egy országnak a diktátora sohase gondolkozhatik úgy az ő hadai élén, mint egy filiszter a maga íróasztalánál. Mindezek mellett azonban okvetlenül tekintetbe kell venni, hogy az eltűnt romantikával szükségképpen el kellett tűnniök a romantika hőszainak is. Hiszen még az istenimádás is más és más formát vesz fel, amint fehér és fekete lábaival (a napokkal és éjekkel) odább-odább lépked az idő. Ábrahám, aki a fiát akarta egykor feláldozni az Urnak, mint derék, istenes ember szerepel az ó-testamentumban, holott ha ma csinálja meg azt az ájtatos cselekedetet, menthetetlenül letartóztatják vagy Schwartzterhez kerül s mi legfeljebb egy kurta rendőri hirtől értesülünk a szörnyeteg apa felől.

Semmi kedvem különben ezekre kiterjeszkedni, aki egy kicsinyt talán elfogult is vagyok, az ő javára. Meleg vassal könnyü kiegyenesíteni a gyűrött vásznat s meleg szívvvel szépekké átvásalni az elhibázott tényeket. A kritikához hideg tekintet kell s vagy nagy közelség vagy nagy távolság. Erre éppen ez a generáció a legilletéktelenebb. Szemtanunak elkéssett, birónak korán jött.

Megelégszem, ha egy pár vonást vethetek papírra a nagy tábornokról, abból az alkalmából, hogy a sajtó kilencven éves voltát ünnepelte, amikor megint feléje fordult egy pillanatra a közfigyelem.

Görgeyvel irodalmi réven jutottam némi érintkezésbe. Azzal tisztelt meg nemrég, hogy egyik dolgozatom kéziratát kérte el tőlem. Egy reggel, körülbelül tíz óra táján, látogatott meg evégből, ami legbecsesebb emlékeim közé tartozik.

Hatalmas, egyenes tartású alak még most is. Piros, az egészségtől szinte kicsattanó arca a Hugo Victoréhoz hasonlít, csak valamivel hosszukásabb. Egy csöppet sem mutat hadvezért, egyszerű, kedves öreg ur, dialektusát tekintve valamely szepességi város polgármesterének látszik, csak a lépéseiben van valami sulyos, imponáló (szakasztott a Deák léptei ezek) és a homlokán látszik egy ellentmondó nagy forradás, mely mint valami paszománt, kezdődik a halántékon és végig fut a szépen domborodó sima koponya felületén.

Jó causeur. Szívesen beszél, tudja, mi a jellemző s cikornya nélkül siet a pointe felé. Ha valamit elmondott, egy született elbeszélő raffinementjával tud átsiklani arra, amit ezután akar elmondani, jönnek tehát folyamatos előadásában a színés epizódok, mint az egymásba kapcsolt waggonok, egyetlen vonatot képezve.

És milyen szerény, ha ő róla magáról van szó. S milyen tisztelettudó, ha másokról szól! Minisztert, grófot ha említ, el nem mulasztja hozzátenni: ő excellenciája vagy ő méltósága. Lehet, hogy ez egyszerű gunyolódás e liliputi emberkéek felett. Mindegy, mégis azt a hangulatot kelti, mintha egy jámbor, a felsőbbséget, előkelőséget mélyen respektáló nyárspolgárt hallana az ember. Hogyan? Hát ez volna Görgey? Az a kemény legény, aki Zichy Ödön ő méltóságát kivégeztette? Ez parancsolt volna egy egész országnak? Ez huzott volna ujjat valamikor Kossuth Lajossal? Ez a jóságos öreg ur, akinek mindenik térdére egy szókefűrtös kis unokát képzel az ember?

Az ám, de hogy az unokák a térdeire ülhessenek, ahhoz előbb neki magának kellene leülnie, — ezt pedig nem teszi, állva szeret beszélni. Erről a tulajdonságáról már volt tudomásom. Egy vacsora után Singer Zsigmondéknál tíz órától éjfél után kettőig állva beszélte visszaemlékezéseit, miközben egyre szivta a virginiákat, úgy hogy a fiatal urak, akik hallgatták, egyenkint dőltek ki mellőle. Csak az egy Tisza István bírta vele a versenyt, de az is fáradtabb volt utána, mint mikor a miniszterelnökséget letette.

Ettől tartva, mindjárt beléptekor igyekeztem őt egy karszékbe erőltetni, példálózván az arab közmondásra, hogy jobb állni, mint jární, jobb ülni, mint állni, jobb feküdni, mint ülni.

— Köszönöm, nem vagyok elfáradva — mondá és állva maradt, minél fogva nekem is állni kellett.

Ámbár délelőtt volt, virginia füstölgött a szájában, s nincs rá eset, hogy elaludnék, mert ahol komma következik beszéd közben, ott a tábornok tüdeje

teljes erejével szippant, úgy hogy tíz perc alatt már a szalmájáig ég, mire leteszi és minthogy drága az idő, legott másik virginiára gyújt, kiválasztván a legfeketébbet, a leggyilkosabb erejűt.

Már a delet is elharangozták, Görgey a negyedik virginiát szitta, mialatt érdekesen beszélt élményeiről. Memóriája friss, mint egy gyermeké, táborozásainak, csatáinak a legapróbb részleteire emlékszik, csak a dátumok estek ki a fejéből. Ilyenkor megakad s akaratlanul széjjelnéz, mintha az öcscsét, Görgey Istvánt keresné, aki ha ott van, siet őt kiségeteni. Saját személyét sohasem hozza előtérbe, mint az öreg katonák általában; előadása objektív és sohasem egyoldalú. Olyan, mint a folyam, mely egyformán viszi és ringatja hullámain a hatalmas bordájú hajókat, meg a behullatott kis gallyat, amin egy fáradt méh ül.

A lelkem élvezett és repült, de a lábam roskadozott. Egy végső kísérletre határozottam magamat:

— Talán mégis jobb volna leülni, tábornok ur?

— Minek? — veté oda közömbösen — bodor füstök között (már az ötödik virginiánál) elmesélte, hogyan vezettek hozzá valamely csata után (ha itt volna Pista, megmondaná a dátumot) egy elfogott spiont, lerángatják nagy hamar az álhaját, álszakállát s ime kivedlik — Pulszky Ferenc. Volt bezzeg nevetés és nagy áldomás.

Elmondja első találkozását Andrassy Gyula gróffal, mikor az mint Törökországba induló nyalka követ tisztelgő látogatást tesz nála, a honvédruha motívumaiból szépen stilizált finom öltözetben. A vizitet aztán csak hosszú évek után adhatta vissza, mikor ő jelent meg Andrassynál audiencián a miniszterelnöki palotában, megköszönni, hogy a hazatérését kieszközölte.

Mind roppant érdekes, lebilincselő apróságok ezek, de én már nem bírtam tovább.

— Tábornok ur, tudom, mi az illedelem, de engedje meg, hogy leülhessek.

— Semmi kifogásom ellene. Egyikünk se ceremóniamester.

Most már leültem (ah, micsoda élvezet ez is, ha sokáig nélkülözzük) s felélénkülve folytattam:

— Engedje meg egyszersmind, hogy felhasználva ezeket a perceket, én tehessek egy kérdést, mert ami a történelmi tetteket illeti, azok mindenkor hozzáférhetők.

— Tessék.

— Mondjon valamit a gyermekkoráról. Miben nyilvánult például az ön katonai talentuma, mielőtt katonává lett volna?

— Semmiben. Nem akartam én soha katona lenni. Nem is gondoltam

rá. Pap akartam lenni, de sokan voltunk s apámnak nem volt költsége, hogy taníttasson, ezért kerültem a katonaiskolába.

— Az mindegy. A tény mégis az, hogy nagy katonai genie, s ennek valahogy már gyermekkorában is mutatkoznia kellett.

Görgey elmosolyodott és szinte elpirult zavarában.

— Nem volt én bennem semmi katonai genie — háritá el szerényen —. Az csak mese, magyar legenda, mint annyi más. Rendet tartottam a katonáim közt, ez az egész és a fickók derekasan viselték magukat néhányszor. A többi lári-fári.

— Az lehetetlen — feleltem —. Maguk a külföldi szakértők is elismerik, hogy az ön bányavárosi hadjárata a modern haditudomány legmagasabb nivóján áll. Engedelmet kérek, de annyit én is tudok, hogy a Simonyi óbesterék és a Moltkéék között meg tudjam húzni az elválasztó vonalat. Az „üsd-vágd“-metódussal lehet talán csinálni egy-két bravurstiklit, de bányai hadjáratot nem.

Görgey láthatólag kényelmetlenül érezte magát, mint aki a sarokba lett szorítva és nem tud kisiklani; fejét behuzta a vállapockái közé és olyat ropantott a virginiáján, hogy két helyen is eltört.

— Hja, hát az ugy volt, hogy biz' én eleinte semmit sem értettem a hadi tudományokhoz — mondá lassan, vontatottan, újból a virginiák közt kotorászva, míg megválasztá a hatodikat (más ember már rég nikotinmérgezésben feküdt volna) —, hanem mikor önálló vezetéssel biztak meg (Pista tudná, hogy mikor), tanácsot kértem a szakértő törzstisztjeimtől. Ezek össze-vissza beszéltek, tanácsoltak s nekem csak azt kellett eltalálni, melyik közülök a legokosabb. Mindjárt észrevettem, hogy Bayer tud legtöbbet, tehát ő rá hallgattam. Bayert nagyon szerettem, de ő meg a bort szerette nagyon, minélfogva vigyáznom kellett s terveinek minden részlete felől szögrül-végrül kikérdeztem, miért van ez így vagy úgy, míg megértettem, beletanultam s egy idő múlva már nem is kellett Bayert megkérdezni.

— Hiszen ez az — kiáltottam fel diadalmasan —. Nekem ugyan hiába magyarázta volna Bayer. Ez mutatja, hogy a nagy katona ott lakott önben s ez mint a giliszta, kikivánczik valahogy az emberből. Tisza Kálmán már gyermekkorában országgyűlést játszott Nagyváradon a Döry-fiukkal, Jókait pedig hátulgombolós korában nyomja a roppant fantázia, melyből azok a szép mesék fognak majdan kihasadni.

A fejét rázta, hogy semmit sem tud katonai képességének valamelyes előfutárjáról, miközben látszott, hogy erősen elgondolkozik, egyik szemhéjját lehuzta a szemére (hogy jobban lássa vele a multat), a homlokán dudorodás támadt, míg szállt, szállt képzelete a multakba, emberfeletti szenvedéseken, diadalmas csatákon, a dicsőség verőfényén át vissza, vissza; csitt, talán ott

futkároz e percben a topporci kis ház udvarán a testvérkéivel, vagy a fákon mászkál madárfészkek után . . .

Egyszerre élénken veti fel fejét, mint aki talált valamit és egy hirtelen mozdulattal kirántja a legalul lévő holmi közül.

— Hm, eszembe jut egy kis haszontalanság. Egyszer mint fiu, a tavaszi vizáradáskor, keskeny deszkára ülve, becsusztattam azt magam alatt a Hernádra és így vitt engem a zugva nyargaló folyam a falvak mentén. A parton álló asszonyok, férfiak kétségbeesve tördelték kezeiket, mutogattak és kiabáltak valamit, én pedig csodálkoztam, mit akarhatnak velem, mikor én senkinek se okozok semmi kárt ezzel és felségesen élvezek, mulatok amellet. Egy malomnál aztán valahogy kimentettek és hazaküldtek. Hát az bizonyos, hogy a félelmet sohase ismertem. Ezzel az egy érzéssel kevesebbet adott a természet, mint a többi embernek.

— És ez az a kevesebb, ami több — vágtam közbe —. Hiszen ebből sarjadzanak a katonai erények. E rettenthetetlen bátorság imponált aztán a seregének, emiatt volt fenntartható a fegyelem, emiatt szerették és emiatt félték öntől a katonái. Ez a tulajdonság varázsolta meg őket.

— Nem gondolnám — mondá az ősz vezér csendesen —. Más volt ezekre hatással, egészen más.

— Ugyan?

— A szemeimben volt valami — folytató a meggyőződés határozottságával.

— A szemeiben?

Kellett valaminek lenni. Többször hallottam ezt a táborban. De később is. Klagenfurtból hazajöttem s itthon kerestem alkalmazást. Itthon akartam lenni. Hiszen én is szeretem a hazámat.

— Mint a hitelező az adósát.

— Ejh, hagyjuk ezt. Minden népnél az érzések és a hangulatok jönnek elől. Azok után ha indul, nem csoda. A vigasztaló az, hogy az Ész is megérkezik egy napon, habár csak hátul kullog is. Nos tehát, hazajöttem s legelőbbben egy erdélyi vállalatnál kaptam alkalmazást. A magyar munkások nem akartak eleinte megtűrni, később összeszoktunk. Mikor egy idő múlva lemondtam állásomról, már szinte sajnáltak s minthogy távozásom valamilyenféle ünnepekre esett, a széledőben levő munkásokból, kiknek utiránya egyezett az enyémmel, többen velem jöttek addig az erdélyi faluig, melynek vendéglőjében rokonaim, Návayék, vártak rám. A faluban gyorsan hire kelt, hogy a hazaáruló Görgey itt van a vendéglőben, mire a hazafias nép vasvillát, kaszát mi egyebet (az asszonyok seprőt) ragadva, megakarták ostromolni a vendéglőt. Jó szerencse, hogy a korcsmáros, sápadtan az ijedelemtől, becsukatta a kapukat és

a zajongók csak a kerítésen kívül ordították be: „Adjátok ki nekünk Görgeyt! Halál az árulóra! Felgyújtjuk a házat, ha ki nem adjátok Görgeyt!” Rokonaim szívdobogva hallgatták bent a fenyegetéseket, én közömbösen szűrscöltem a kávémat. Az ostromlók eközben, be nem juthatva, hogy legalább valakin ki-tölthessék a mérgeket, ingerelni, csufolni kezdték a velem jött munkásokat, kik az állás alatt pihentek, hogy „micsoda szemétnép kendtek, együtt dolgoz-tak kendtek ezzel az árulóval és nem tudták megölni“. Csak hallgatták, hall-gatták az én munkásaim a szitkokat, míg végre visszakiáltott az egyik, a leg-tekintélyesebbik, egyik szájas legényhez, aki a legjobban hadonászott kint a villogó kaszájával: „Hej, te csipás, csak egyszer néznél te bele annak a Görgeynek a szemeibe, tudom, még a lélek is megreszketne benned a rémü-lettől!“

. . . Tányérsörömpölés hallatszott a szomszédszobából. A szobaleány teri-tett. A tábornok elhallgatott, a keztyüje, kalapja után nyult. Mohó érdeklődés-sel pillantottam a szemeibe, de én nem láttam semmi különösét. Csak a kék ég egy-egy darabkája mosolygott rám azokból, szeliden, nyájasan, mint az őszi napfény bágyadozó derüje.

VILÁGOS.*

Irta Seress László.

Holnap van hatvanadik évfordulója a világosi fegyverletételnek. Hatvan évvel ezelőtt újra bebizonyosodott, hogy sorsunk egybe van fűzve a Habsburg-ház sorsával és amíg a Habsburg-ház sorsa európai ügy, addig se lelkesedés, se ábrándozás nem változtathat ezen a tényen semmit. Nemzetünk nem a po-litikai szükség és célszerűség felismerése folytán választotta a Habsburgokat és nem is a szükségesség és célszerűség nevében ítelt, mikor folyton meguji-totta szabadulási kísérleteit. Világosnál megisméltődött az, ami már annyiszor keserítette el a fellengős magyar sziveket: a nemzeti erő képtelen volt áttörni az idegen uralom korlátját és mint annyi kis nemzet, kénytelen volt magát megadni Európa akaratának. Az a legenda (sok más mesével együtt) meg fog szünni, hogy Oroszország tiporta el a magyar szabadságot, mert a tapasztalat elégszer bebizonyította, hogy egy hatalom csak akkor érvényesítheti hódító vagy megtorló politikáját, ha a többi hatalom abba beleegyezik vagy olyan közömbösséggel viselkedik, mint aminővel az európai hatalmak viselkedtek 1849-ben a magyar ügygel szemben. Ha Palmerston még fogadni se akarja a magyar kormány követét (Pulszky Ferencet) és a porta gróf Andrassy Gyulá-val csak hosszas európai jegyzékváltás után mer szóba állani, akkor ez azt

* A »Pesti Napló« 1909 augusztus 13-iki cikke.

mutatja, hogy Európa átengedett bennünket Ausztriának és beleegyezett abba, hogy ezt a birtoklást Oroszország biztosítsa a Habsburgoknak.

Akármi és akárhogy történt tehát, hatvan esztendővel a lezajlott nagy-szerű események után legyünk végre tisztában azzal, és izgalom, szenvedélyesség és elfogulatlanság nélkül vegyük végre tudomásul, hogy a negyvennyolcadiki szabadságharcnak úgy kellett végződnie, ahogy végződött, és ha százszor akkora lelkesedés, tizszer annyi honvéd és a legteljesebb egyetértés uralkodott volna az ország és a sereg vezetésében, akkor is Világoshoz értünk volna. A detronizáció európai ügygétére a magyar ügyet és minthogy az autokráciának épp akkor élet halál kérdése volt az, hogy a forradalmi hangulat sehol se diadalmaskodhassék, a magyar függetlenség gondolata se valósulhatott meg. Ha nincs orosz beavatkozás és Görgey diadalmasan „besétál” Bécsbe, akkor se sokat nyertünk volna, mert Európa szépen hazaküldött volna bennünket és legfeljebb tisztességes békét, vagy kiegyezést szerzett volna nekünk. De a nemzet függetlensége és szabadsága, amely állítólag Világosnál hullott porba, akkor se lett volna megszerezhető. Világosnál az a kiegyezés hiúsult meg, amelyet Deáknak csak később sikerült megkötnie és amelynek a megkötése Görgeynek is végcélja volt. És ha hadaival sikeresen mehet Bécs alá, úgy nem Deák, hanem ő csinálja meg a kiegyezést és ő menti meg a negyvennyolcadiki alkotmányt, amelynek a kedvéért, mint ifju, kardot fogott.

A váci proklamáció előzményeit és a proklamáció szellemét tekintve, bizonyos, hogy Görgey és vele együtt a sereg legnagyobb része nyomban leteszi a fegyvert, ha olyan megegyezést tud kapni a dinasztától, aminőt később Deák vértelen háborúban szerzett. Elvégre a sereg legnagyobb része a királynak tett eskü tiszteletével lépett az alkotmányvédelem terére és amely pillanatban a negyvennyolcadiki alkotmányt ismét biztonságban látta volna, abba is hagyta volna a küzdelmet. Se köztársaság, se a dinasztától való elszakadás nem kellett a hadseregnek s mihelyt Kossuth erre a tere vitte a szabadságharcot és valóban forradalmat csinált belőle, a váci proklamációban részes feldunai hadsereg és nyilván a hadsereg más része is oly cél érdekében tarthatta magát felhasználva, amelynek szolgálatára nem is vállalkozott.

A világosi fegyverletétel tehát annak a kiegyezésnek a létrejöttét akadályozta meg, amelyre a sereg (a forradalom tulajdonképpeni ereje, támasza és intézője) el volt tökéltve és egyáltalán nem veszítettünk el többet, mint azt a két évtizedet, amennyivel a dinasztával való megegyezés késett. Minden felkelésünk a dinasztia ellen békével és megegyezéssel végződött és ebben nemcsak a mi szép szemünknek volt része. Az az érdek, amely a dinasztát a velünk való megegyezésre mindenkor vezette, érlelte meg a hatvanhetes kiegyezést is és nem tisztán az uralkodó nagylelkűsége volt az, hogy Világos

dacára a kiegyezéshez jutottunk. Történelmi eredményeiben tehát Világos nem a nemzetpusztító tragédiák színhelyének tekintendő és ha a nemzeti lelkiismeretnek végtelenül fáj is, ami ott történt, nem szabad felejteni, hogy történelmünkben sokkal több név van, amelyhez a Világosnál sokkal végzetesebb nemzetromlás emléke fűződik.

*

A világosi fegyverletétel történelmi következményeinek tulzott megítélése lehetett talán annak is az oka, hogy a nemzeti lelkesedés letörésének első fájdalomában Görgeyt cipelte a közhit az áldozati oltárra és árulással vádolván, hosszú ideig az ő „aljasságának“ akarta a dicső harc elbukásának okát adni. Soha nemesebb és érdemesebb férfiut nem végzett még ki ily ártatlanul a közhangulat. Nem Kossuth csinálta ezt. Mert ha igaz is, hogy ő formulázta a vádat először, és az ő viddini levele alapján terjedt el mindenütt, nem talált volna ily tartós és általános hitelre, és hatása nem lett volna oly végzetes, ha a nemzetek lelkében nem lett volna meg mindenkor a hajlam arra, hogy szent ügyük bukásáért soha se önmagukat, gyöngeségüket, politikai helyzetüket és a körülményeket okolják, hanem mindig valami bűnöst tegyenek érte felelőssé.

Azt szokták mondani, hogy szükség volt a Görgey martiriumára, mert a nemzetben csak az árulásban való hit tartotta fenn az önbizalmat. Sőt azt is olvastam valahol, hogy ha a nemzet nem hitt volna Görgey árulásában, úgy a nemzet kishitúsége és elernyedése még a kiegyezésig se jutott volna el. Milyen oktalan beszéd! Mindig az a legvégzetesebb politika, amely téveszmékkel, hazugságokkal, frázisokkal és illúziókkal tartja fenn magát. Kossuth Lajosnak is az volt a legvégzetesebb hibája, hogy illúziókban, rögeszmékben tudott hinni, és képes volt a dunai konföderáció, egy orosz dinasztia trónrahívása és a detronizáció lehetőségében is inkább hinni, mint a nyugathoz való tartozás és a Habsburgházzal való béke célszerűségében. Ha már kétszáz évvel ezelőtt felismerte volna az ország azt a vaserejű történelmi kényszert, amely őt a Habsburg-házhoz fűzte, és az uralkodó osztály a maga önző kíváltságainak folytonos előtérbe tolása helyett a változhatatlanban való megnyugvás bölcsességével kereste volna a reális és célszerű megegyezés feltételeit, a nemzet elkerülte volna Világost és gondosan ápolt erőinek kellő pillanatokban való okos alkalmazásával már rég ott volna, ahová ma a kiegyezést a politikai körök fejleszteni szeretnék.

*

Mi még azt tanultuk az iskolában, hogy Görgey áruló volt. *Expressis verbis* így volt megírva a tankönyvünkben is. Ma már nem látom ezt a szörnyű vádat egyetlen iskoláskönyvben sem. De az sincs meg még egyetlen tan-

könyvben sem, hogy milyen kiváló nagy férfiak voltak a magyar nemzetnek Görgey. Mindenki fél ezt kimondani. Már sokan tudják, már hiszi is talán az ország legnagyobb része. De hangosan még nagyon kevesen merik kimondani. A tankönyvek egyáltalán hallgatnak róla. A történelmi szakmunkák gyáva opportunizmussal számolnak a körülményekkel. A kényes kérdést senki se akarja megbolygatni. Pamflet és szakmunka, amely vádolt, volt légió. Védőmunka (a Görgey-család jó barátjának, Králik Lajosnak két figyelemreméltó füzetén kívül) még egy sincs. Pedig már annyi anyag van feltárva, Görgey Artur és István, Szemere, Szeremley, Székely, a külföldiek közül Vacquant, Rüstow, Osten-Korff, Prokesch, Bernhardt, újabban pedig Paskievics emlékiratai és a Revue des deux mondes (1905) adatai már oly bőségesek, hogy annak, aki elfogulatlanul akar itélni, valóban nem kell bevárni a bécsi és a pétervári levéltárak titkainak felfedését, ami eddig a szokásos ürügy volt, ha valaki nem akart, illetve nem mert ítéletet mondani. „Te engem annyira tönkre tettél — írja egy helyütt Görgey, képletes alakban szólva Kossuthhoz — hogy nincs az a verébfü széles Magyarországon, aki én reám hallgatna“. És hozzátehetette volna: aki rólam és mellettem egy szót is merne írni.

Pedig a vád, amelyen a közhit felépült, már rég vissza van vonva. Kossuth megtagadta a viddini levél szerzőségét, sőt Kiss Miklós ezredeshez intézett 1866-iki levelében kifejezetten megírja, hogy Görgey nem volt „ex professo áruló“. Csak „elvesztette a hazát“. Egy ízben Beöthy Ákosnak is ezt mondta. A vád tehát arra redukálódott, ahogy azt Szemere elsőnek megformálta. Mégis él a hit és még mindig bátorságnak tartják, ha valaki felmenti Görgeyt a vád alól. Nem szólva, ha még az érdemeit is meri hangoztatni és elég bátor kinyilatkoztatni az igazságot, hogy azt, ami erő volt a szabadságharcban és így kifelé és felfelé egyedül volt képes imponálni, kizárólag Görgeynek köszönheti a nemzet. Proklamációkban mindig bőven volt részünk, de se a népekhez intézett gyönyörű szép manifesztumoknak, sem a detronizációnak nem volt akkora hatása, mint az osztrákok Komáromig történt visszaszorításának, Budavár bevételének és a tiszai levonulásnak. Ezek imponáltak és ezek miatt kellett behívni az oroszokat. És ha a béke alkotói később a nemzeti erőre hivatkozhattak, amely nem tud belenyugodni gyalázatos kiegyezésbe, illetve, ha volt egy körülmény, amely odafenn is érdeké tette a kiegyezés megkötését, úgy ez az az erő volt, amelyet a nemzet Görgey seregében tudott kinyilatkoztatni és éppenséggel nem az a meggondolatlanság, amely egy nagyszerűen megfogalmazott nyilatkozatban akart április 14-én imponálni a világnak és a dinasztiónak.

Ez az erő valóban csodákat művelt és e csodákat Görgey váltotta ki belőle. Hatvan év se volt elég idő, hogy ezt az érdemet a nemzet egyeteme

elismerje, méltassa és megjutalmazza. E néhány sorban csak a magam szerény hódolata nyilatkozhatik meg szabadságharcunk legnagyobb katonai zsenije előtt. De úgy kellene, hogy a nemzet végre szabaduljon fel a bálványimádás varázsa alól és lássa meg nyitott szemmel azt a férfit is, aki talán legjobban fájlalja, hogy Világos alá kellett vezetnie seregét, de mint maga írta, nem volt más választása. Világos vagy Orsova! Kossuth levette a szakállát és menekült Orsova felé. Görgey elvezette seregét Világosra és ott tanuságot tett a világ és a történelem előtt, hogy nem Ausztria győzte le a magyar nemzetet. Hanem Európa, amely tűrte az orosz intervenciót és ezzel pálcát tört a magyar ügy felett.

Elvégre Napoleon is veszített csatát, Hunyadi János, Corvin Mátyás is. Ha minden érdemet megakarnánk tagadni egy hadjárat szerencsétlen kimenetelért, akkor kevés babért osztogathatnánk. És ha valaki csak a világosi Görgeyt nézi és tudni se akar arról, amit ez a harmincegyéves ifju Világos előtt művelt, az pártoskodik, de nem ítél.

*

A szabadságharc szerencsétlen lefolyásának az is egyik fő oka volt, hogy Kossuth és Görgey nem tudták kiegyezni egymást. Ha e két lángelme egymáshoz tudott volna illeszkedni, ha Görgey katonai zsenijét tartózkodás, gyanakvás, féltékenykedés nélkül segítette volna Kossuth csodatevő szónoki ereje, izzó szenvedélye és lángoló frazeológiája: talán már az orosz intervenció kikérése előtt diadalmas megegyezéssel végződhetett volna a nagyszerű küzdelem. Azonban nem volt köztük egyetértés. És csak ez a fő, nem az, hogy ki volt ebben a hibás. A szabadságharc nyert volna, ha egyik el tudta volna tüntetni a másikat. Mindegyiknek meg volt rá az alkalmá, talán oka és ürügye is. De egyik se mert élni vele. Volt párt is, mely mindegyiküket egyre csak erre izgatta. Bismarck Klapkával beszélgetvén egyszer, hibáztatta Görgeyt, hogy nem lépett fel kellő időben Kossuth és az országgyűlés ellen. Szét kellett volna kergetnie az országgyűlést, mikor kimondta a detronizációt. Cromwell is ezt tette és egy kutya se ugatott utána London utcáin. A debreceni közvélemény se lehetett különb a londoninál, mondta Bismarck. Kemény Zsigmond ugyanazt ajánlotta Görgeynek, sőt Görgey táborában nem egy főtiszt ajánkozott arra, hogy szétveri „azt a jakobinus fészket“ és „befogja a száját a fecsegőknek“. De Görgey sohase hajlott az ilyen biztatásra. Ő, akinek tetszett a negyvennyolcas alkotmány, nem akart példát adni arra, hogyan kell megsemmisíteni vagy megsebezni azt a kincset, amelyért annyi vér folyt az országban. De ugyanígy volt Kossuth is Görgeyvel szemben. Nem egyszer akarta agyonlővetni, de mindig visszariadt a gondolattól.

Igy történt aztán, hogy folytonos surlódásban merült ki a köztük levő antagonizmus. Kossuth Dembinszkit, Bemet és Vettert favorizálta. Őket tette

meg fővezérré, akik közül egyik se volt olyan alkalmas a hadvezetésre, mint Görgey. Ha Kossuth le tudja küzdeni ellenszenvét és féltékenységét s még kellő időben az egész sereg fővezérévé teszi Görgeyt, ugy ezzel mindenesetre többet használt volna az ügynek, mint azzal a szörnyű gondolattal, hogy magamagát nevezeti ki tábornokká s ő áll majd az egész sereg élére. Szerencsére a minisztertanács leszavazta ezt az eszmét, de már annyi bátorsága nem volt, hogy Görgeyt tegye meg, még Kossuth ellenére is, fővezérré.

Azt szokták mondani, hogy Görgey tényleg intrikált Kossuth ellen és saját magának akarta megszerezni a főhatalmat. Nos, a nemzet szempontjából csak az a fontos, hogy ránézve mi lett volna jobb. De az egyáltalán mellékes, hogy Kossuthnak vagy Görgeynek hívják-e azt a férfit, aki a legeredményesebben szolgálta őt. És tényleg olyan volt a helyzet, hogy Kossuth és Görgey együtt nem szolgálhatta eredményesen a hazát. Katonai diktatura lett volna a legcélszerűbb kormányforma és Görgeynek kellett volna gyakorolnia kizárólag minden hatalmat. A francia forradalom bizonyította be a legvéresebben, hogy forradalmat nem lehet parlamenti gépezettel vezetni, Görgey pedig mindenkor tanusított nagy humanizmusával elegendő garancia lett volna arra, hogy akasztás és kivégzés nem lett volna a kezében politikai fegyver és a boszu eszköze, amitől akkor oly sokan tartottak. A magyar szabadságharc legszebb karaktere, hogy kerülte a vérontást és nem imádta a guillotinet. Nem ismerte az asszonyi befolyást és így távol tudta magától tartani a francia forradalom szörnyűségeit, a szeretők intrikáját és pletykáit, amik oly sok embert vittek a guillotine bárdja alá.

Azonban se Kossuth, se Görgey nem tudott, nem akart vagy nem mert urrá lenni a másik felett. Pedig ennek is meg kellett volna történnie.

*

Az utókor Kossuthot Görgey fölé emelte. Kossuthot imádta, Görgeyt kiátkozta. Hatvan év alatt azonban sok minden megváltozott. Az imádat helyébe lépett a bírálat és az átokra már nem gondol senki. A jövő útja világos: Kossuth már nem emelkedhetik. A sor Görgeyn van. Hajló korában, mint késő napsugár, kezdi beragyogni fejét az igazság aranykoronája . . .

VILÁGOS.

Von Dr. Kolaman Balkányi.

„Der Schmerz tröstet“, hat Johann Arany gesagt, und gleich hinzugefügt: „Die Trauer einer Nation wirkt nicht bloß niederdrückend“. Wir betrachten Világos nicht von der traurigen, unendlich traurigen Seite, da wir heute bei der sechzigsten Jahreswende jenes ewig denkwürdigen Tages angelangt sind. Jahrzehnte hindurch überwog jene Auffassung, das Világos den Abschluss

GÖRGEY ÁRMÍN HONVÉDEZREDES, SZ. 1812, † 1877.

einer Katastrophe bedeute, die über die nationale Sache hereingebrochen sei. Der grosse Struz habe erst von da seinen Ausgang genommen; das spätere Blutvergiessen, Verfolgung und Märtyrertod hätten erst mit Világos begonnen.

Demgegenüber gibt es auch einen anderen Standpunkt, der sich allmählig geltend zu machen beginnt, — jene Ansicht, den Theodor Duka, der in England verstorbene hervorragende Akademiker und 48-er Honvédoftizier, in einem unveröffentlichten Briefe schon vor zehn Jahren in folgenden Worten Ausdruck gab: „Wir sind der gütigen Vorsehung zu Dank dafür verpflichtet, dass wir das Jubiläum von Világos erleben durften. Wir, die wir Augenzeugen jenes Ereignisses waren, können in jenem Tage niemals etwas Anderes als einen grossen Gewinn für unser Vaterland erblicken, und zwar nicht blos in politischer Hinsicht, denn er bewies den Wiener Staatsmännern, dass sie die ungarische Nation nicht zu unterjochen vermögen. Andererseits müssen wir Világos schon deshalb Dank wissen, weil dort das Leben so vieler Menschen gerettet wurde, deren Schicksal nur mehr an einem Haar hing . . .“

Aus dieser Ausserung ergibt sich für uns das Verständniss für das Paradoxon Johann Arany's: tröstender Schmerz. Wir haben keinen Anlass mehr, nur mit dem niederdrückenden Gefühl der Verzweiflung an Világos zu denken. Das Világoser Problem selbst wurde vollständig von seiner bisherigen Achse verdrängt. So lange von Verrath, von Verschachern der nationalen Sache und feiger Aufgabe die Rede war, ballte sich die Faust, pressten sich die Zähne zusammen, sobald sich dem Ungar die Vorstellung an jenen Tag aufdrängte. Dieser zornige Schmerz weicht heute bereits dem Stolz, der Kraft und dem nationalen Selbstbewusstsein in der Masse, wie sich Duka's Auffassung Bahn bricht. Immer deutlicher tritt die Absicht der ungarischen Kriegsleistung zutage: es galt, den Beweis zu erbringen, dass Wien der ungarischen Nation nichts anzuhaben vermag.

Vergangenes Jahr unterzog in hervorragender österreichischer Militärschriftsteller die Ereignisse der Jahre 48/49 einer eingehenden Analyse und skizzierte voll objektiver Anerkennung und blos auf Grund der geschichtlichen Daten die von hoher Konzeption zeugenden militärischen Operationen des ungarischen Freiheitskampfes. Gleichzeitig fuhr er aber auch wie vom Katheder des Geschichtsschreibers unter Donner und Blitz auf das Haupt des ungarischen Generals nieder, weil er die Waffen vor dem russischen und nicht vor dem österreichischen Heer gestreckt hatte. Feldmarschalllieutenant Woinovich kann vermöge seiner hohen militärischen Stellung, seines achtungsgebietenden schriftstellerischen Rufes und der Benützung der Daten, die ihm das unter seiner Leitung stehende Kriagsarchiv reichlich zur Verfügung stellte, vollauf Anspruch darauf erheben, dass seine Worte von Jedermann, der sich mit der

Geschichte, den Lehren und der Psychologie des Freiheitskampfes befasst, angehört und in Erwägung gezogen werden.

Eben deshalb glauben wir, dass die Auesserung Woinovich', diese noch nach sechzig Jahren wiederkehrende Entrüstung von österreichischer Seite, selbst jene Ungarn nachdenklich stimmen wird, die mit der wahren Bedeutung von Világos bis heute noch immer nicht ins Reine kommen konnten. General Woinovich sagt in der „Österreichischen Rundschau“, dass Görgey sich seiner Nation gegenüber eines schweren Fehlers schuldig machte, als er, von seiner Leidenschaft verblendet, sich Paskievitsch und nicht Haynau ergab. Woinovich behauptet, der sonst so kühle und überlegene Görgey habe sich in einem der wichtigsten Augenblicke seines Lebens von der nationalen Befangenheit verblenden lassen und darum mit Paskievitsch statt mit Haynau zu unterhandeln begonnen, wodurch er Haynau's Zorn ganz unnöthigerweise aufs äusserste steigerte. Ausserdem hätte Görgey — Woinovich' An sieht nach — auch darauf Rücksicht nehmen müssen, dass er von Haynau, der nichts und Niemanden schonte, ausser das Leben seiner Soldaten, viel günstigere Friedensbedingungen bewilligt erhalten hätte wie von Paskievitsch.

Ein äusserst interessantes Symptom! Görgey, den fast zwei Menschenalter hindurch der dem nationalen Schmerz entspringende Verdacht verfolgte, musste erleben, dass der Gegner ihn und seine That — der nationalen Verblendung beschuldigt! Dies beweist, wie schwer Görgey Österreich zu treffen wusste. Noch sechzig Jahre später vermag es den Hieb, den Hieb des besiegten, unterlegenen, ohnmächtigen Führers nicht zu verwinden.

Doch was verbleibt ihrem Wesen nach von der Beschuldigung des vornehmen österreichischen Kriegsgelehrten? Ob wir die Sache nun vom militärischen oder vom politischen Standpunkte auffassen. Eines ist sicher: vor dem Österreicher konnten wir unmöglich Kapitulieren. Und was die von österreichischer Seite gegen Görgey erhobene Beschuldigung sonst anbelangt, so können wir uns auf das klassische Beispiel der österreichischen Diplomatie selbst berufen. Ein Zeitraum von bloß zehn Jahren liegt zwischen Világos und Villafranca. Und was sehen wir? In dem entstandenen Konflikt stellte sich Frankreich auf die Seite Italiens und Österreich gegenüber. Im Kriege besiegte Österreich Victor Emanuel und trotzdem verlor es in Folge der französischen Intervention die Lombardei. Und was that da die Wiener Regierung? Kapitulierte sie vielleicht nach dem Recepte Woinovich' vor Victor Emanuel? Demüthigte sie sich vor der italienischen Armee, die eigentlich unterlegen war? Beileibe nicht! Sondern sie überliess dem Kaiser der Franzosen die Provinz der Lombardei und er verzichtete dann zu Gunsten Victor Emanuel's darauf.

Die beiden Fälle sind vollkommen analog. Die Waffenstreckung und die

Terrainabtretung bedeuten gleicherweise die Anerkennung des vom Gegner erfochtenen Sieges. Sowohl die eine, wie die andere wird nur jener Partei zutheil, die in Wahrheit siegte, nicht aber jener, die bloß den Sieg des Verbündeten realisiert und mit grossen Säcken zum Auflesen der Kriegsbeute angezogen kommt. So schmerzlich es Österreich auch berühren mag, die Geschichte lehrt, dass Wien das so scharf getadelte Verhalten Görgey's zu allererst nachgeahmt hat.

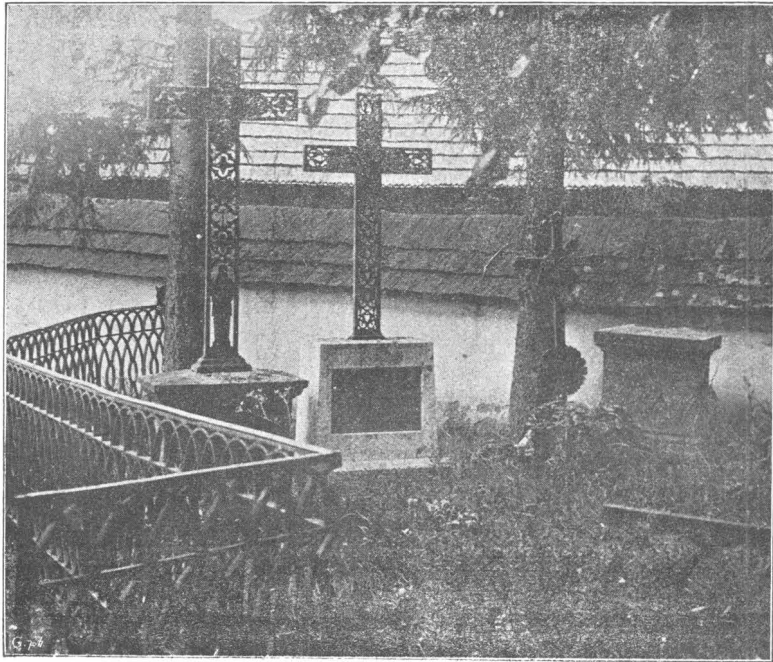
Doch die Beschlüsse des ungarischen Heerführers und seines Kriegsrathes wurden nicht allein vom militärischen point d'honneur bestimmt, sondern auch von praktischen Erwägungen. Soweit man sich ein Urtheil über die Individualität und die Handlungsweise des österreichischen Heerführers bilden konnte, durfte man sich keinen Illusionen hingeben. Haynau liess alle Ungarn, die ihm in die Hände geriethen und die sein Vorgänger, Windischgrätz, begnadigt hatte, erbarmungslos hinrichten. Von einem so grimmig wüthenden Wilden konnte man keine Billigkeit erwarten. Dagegen hatte man auf der anderen Seite — die Daten sammelte der österreichische Schriftsteller Wacquand — begründete Aussicht, dass die Russen dem ungarischen Heer, das sein Schicksal in ihre Hände legte, eine sympathische Behandlung zutheil lassen würden.

Aber schliesslich mussten die Dinge — so sehr Világos die Österreicher auch Schmerzen mag — so kommen, wie sie kamen, und zwar aus dem Grunde, weil die Hauptarmee vor dem österreichischen Heer ganz einfach — nicht kapituliert hätte. Görgey war nicht nur ein grosser Taktiker, sondern auch ein gewaltiger Kenner der Psyche der Masse, gleich Johann Hunyadi und dem grossen Napoleon. Am Vorabend von Világos erklärte er, dass seine Truppen in derselben Nacht schaarenweise desertiren würden, ohne die Waffen niederzuliegen. Es musste ihm somit vollkommen klar sein, dass sie, wenn der Befehl kam, sich dem verhassten und gefürchteten Haynau zu unterwerfen, diesem Befehl schon gar nicht nachkommen würden. Statt des Friedens hätte der General auf diese Art also nur erreicht, dass er das aus hundert Wunden blutende Vaterland mit Tausenden von brodlosen Existenzen überschwemmt hätte, die mit bewaffneter Hand zu einem Obdach und etwas Nahrung gelangen wollten.

Dies ist die psychologische Erklärung für die Waffenstreckung von Világos. Was für die Österreicher auch heute noch eine brennende Wunde bedeutet, nämlich die Kapitulation vor den Russen, bildet nur den einzig logischen Abschluss des ungarischen Freiheitskampfes als Folge der russischen Intervention. Der Dichter hat recht: es gibt Schmerzen, die tröstend wirken, und ein solcher Schmerz ist Világos. Inmitten der sich unablässig erneuern-

den Interessenkämpfe mit Österreich kann es nur von Vortheil sein, immer wieder darauf hinzuweisen, dass die Waffenstreckung vor sechzig Jahren angesichts der Russen keine Demüthigung, sondern eine Verherrlichung war, kein „grossartiger Tod“, sondern der Beginn eines neuen Lebens.

XXIX. PÁL GYERMEKEI: *Pelejtei ág, Imre vonala*: 32. Irén, sz. 1872. február 5, férje Éva Ödön. 33. Géza, megyei hiv., sz. 1875 január 22. 34. Gábor, gazdatiszt, sz. 1878 március 20, neje Sere Margit, 3 gyermeke: Margit, sz. 1905 június 30; Gábor, sz. 1907 január 22; Jolán, sz. 1908 december 9.

GÖRGEY CONSTANTINNAK, NEJÉNEK ÉS LEÁNYÁNAK SIREMLÉKEI GÖRGÖN.

35. Lajos, bankhivatalnok, sz. 1882 március 2, neje Nagyráthy Anna, fia Pál, sz. 1906 január 31.

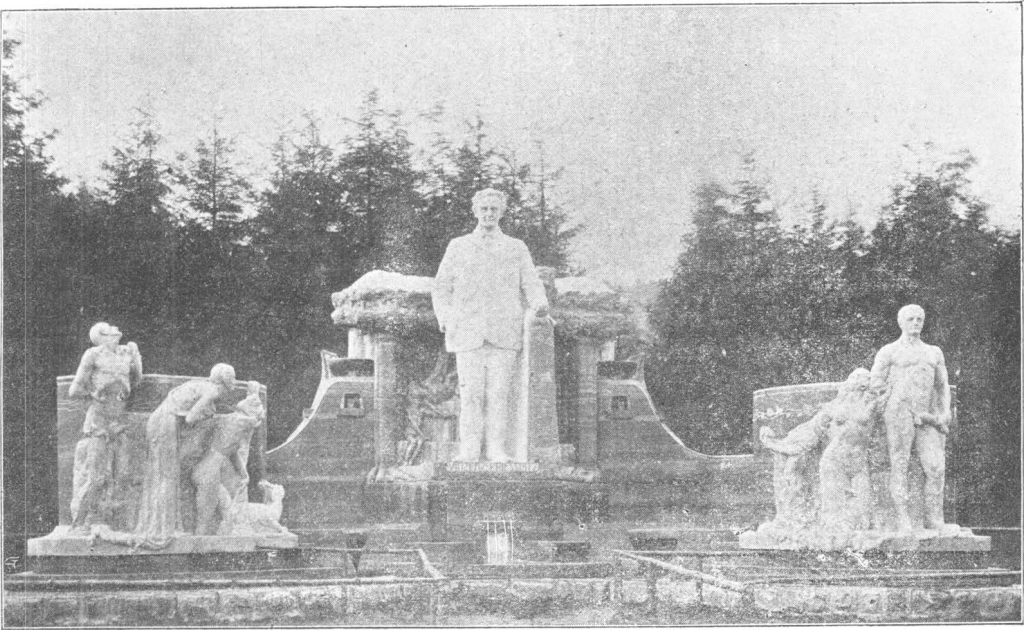
XXXI. GYULA GYERMEKEI: 36. Jolán, sz. 1875 november 10, férje Eperjesy Ferenc. 37. Márta, sz. 1877 szeptember 17, † 1878 november 12. 38. László, szolgabíró 1906-tól, sz. 1882 április 14.

XXVI. MÁRTON GYERMEKEI: *Vilmos vonala*: 33. Géza, sz. 1819 június 24, † 1885 augusztus 20, neje csépanfalvi Teőke Mária, sz. 1835 július 12. 1862—1865-ig alispán, 1867-ben követ. 34. Arabella, sz. 1825, † 1897, Péchy Szilárdné; 35. Ferdinand, sz. 1821, † 1823; 36. Emánuel, sz. 1822, † 1825; 37. Annibal, sz. 1823, †; 38. Kálmán, sz. 1826, † 1827; 39. Gizella, sz. 1828, † 1870, Neumann Ferencné. Kikkel ezen vonal kihalt.

XXXIII. GYÖRGY GYERMEKEI: *Görgői ág, Gábor vonala*: 40. Regina, sz. 1819, † 1827; 41. *Constantin*, sz. 1818 január 23, † 1860 március 4. 18 éves korában lett róm. katolikus; 1836—1838-ig Kassán jogász, 1841-ben Pesten ügyvédi vizsgát és 1840 és 46-ban európai körutat tesz; 1848 őszén, mint nemzetőr a kassai hegyen Schlick ellen harcol. Neje Szinyey Merse Anna, sz. 1825 november 9, † 1885 július 12.

Az ő és neje síremlékén olvasható: „Földre hullasd könnyeidet! Égnek emeld szemeidet!“ „Itt nyugszik Görgey Constantin, forrón szeretett felejtethetetlen férjem, sz. 1818 január 23-án, meghalt 1860 március 4-én.

Áldás szeretett hamvaira, mennyei boldogság dicső lelkének.

PRIESSNITZ VINCE SZOBRA FREIWALDAUBAN. SZ. 1799, † 1851.

Halálát az abszolutizmus tapintatlansága okozta. Ugyanis a szepesiek Lőcsén farsangban egy mulatságot terveztek, melyet a hatóság aznap este, midőn a vendégek már összegyűltek, betiltott, mire gróf Csáky az egész társaságot meghívta magához, Hotkóczra.

Alig volt együtt a mulatni vágyó társaság, midőn katonaság fogta körül a kastélyt és behatolva a terembe, szétoszlásra szólította fel a társaságot.

A császáriak eme fellépése és a későbbi beidéztetés annyira felizgatta az amugy is vérmes embert, hogy szélhűdés érte és meghalt.

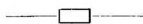
Neje síremlékén olvasható: Itt nyugszik felejtethetetlen jó anyánk, özv. Görgey Constantinné, Szinyey Merse Anna, sz. 1825 november 9, † 1885 július 12-én.

Áldás szeretett hamvaira.

XXXVI. ARNOLD GYERMEKEI: 42. Béla, sz. 1851 június 9, † 1901 február 26 a Schwarczner-féle tébolydában. Jogot végzett Kassán és Eperjesen, 1876-ban leteszi az ügyvédi vizsgát, 1896-ban közjegyző Sátoraljujhelyen, 1887 és 1892-ben képviselővé választatott.

Földbirtokos volt Topporcon és Kohányban. Neje tapolylucskai Bánó Margit, sz. 1860 február 29; 43. Klementina, sz. 1844, † 1845; 44. Gyula, sz. 1841 január 4. 1839-ben kadet, 1864-ben hadnagy, 1866-ban főhadnagy, 1873-ban a m. kir. testőrséghez kerül, 1871-ben kamarás lett; 1877-ben kapitány és 1883-ban nyugdíjba ment. 45. Sándor, sz. 1839 június 4, † 1902 április 4. Jogot hallgatott Pesten és 1858-ban gazd. ahadémiát külföldön; 1867-ben főszolgabíró Lublón, mely állásáról 1869-ben betegség miatt lemondott. 46. Henrietta, sz. 1837 október 24, cserneki és tarkói Desseffy Józsefné; 47. István, sz. 1835 november 23, † 1888 április 11, neje Prichradny Malvina, sz. 1840 augusztus 29.

XL. KÁROLY GYERMEKEI: 48. Mária, sz. 1832, † 1904, Sváby Nándorné; 49. Leontin, sz. 1827, Meskó Vendelné; 50. Arisztid, sz. 1826, †; 51. Károly, sz. 1829, †.

XXIII. nemzedék 1830-tól 1900-ig.

VI. JENŐ GYERMEKEI: *Topporci ág, Zsigmond vonala*: 1. Mária, sz. 1849, † 1899, Gergelyi Tivadarné; 2. Eugenia, sz. 1842, † 1865; 3. Eleonóra, sz. 1840, † 1890, Liszkay Miklósné.

UJHÁZY ZSÓFIA SZÜLEI.

UJHÁZY ALBERTNÉ, SZ. 1833
PRISSNITZ TERÉZ.

UJHÁZY ALBERT,
SZ. 1831, † 1873.

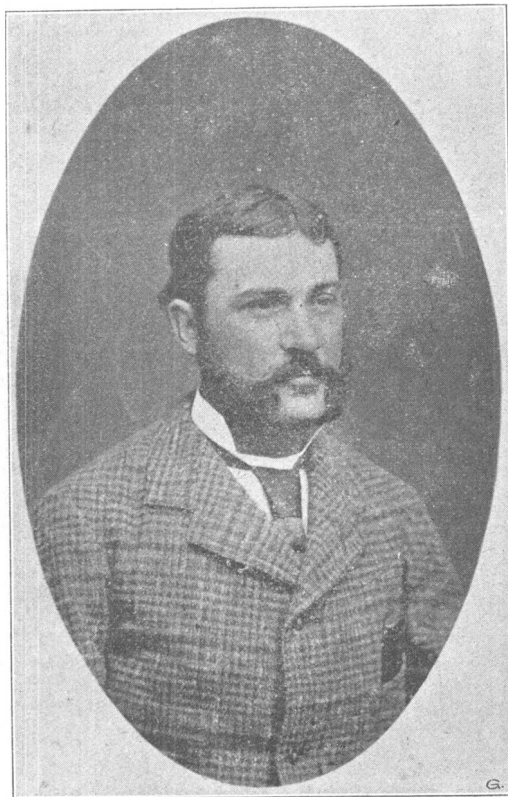
XVI. KORNÉL GYERMEKEI: *Illés vónala*: 4. János, sz. 1850 október 25, iskoláit Eperjesen, Iglón és Rozsnyón végezte. 1868-ban külföldi utazást tett, jogot Pesten hallgatott, önkéntesi évét Lőcsén szolgálta le, majd Keszthelyen gazdasági oklevelet szerzett 1874 óta topporci földbirtokán gazdálkodik.

Neje rozsnyóbányai és budaméri Ujházy Zsófia, sz. 1863 január 28. Böki.

5. Ida, sz. 1852 április 7, férje Spóner Andor; 6. Mária, sz. 1853 augusztus 7, férje Pados János, † 1905; 7. *Gusztáv*, sz. 1864 október 10, főszolgabíró, neje jamnikai Jóny Euphemia. Iskoláit Ujhelyen, Pozsonyban, Szegeden, Budapesten és Aradon végezte, jogot Budapesten hallgatott. 1884-ben a 13-ik huszárezredben önkéntes, 1889-ben t. b. szolgabíró, 1891-ben Lőcsén szolgabíró, 1894-ben főszolgabíró Szepesváralján, jelenleg pedig Lőcsén.

GÖRGEY JÁNOSNÉ. SZ. 1863.
UJHÁZY ZSÓFIA.

GÖRGEY JÁNOS.

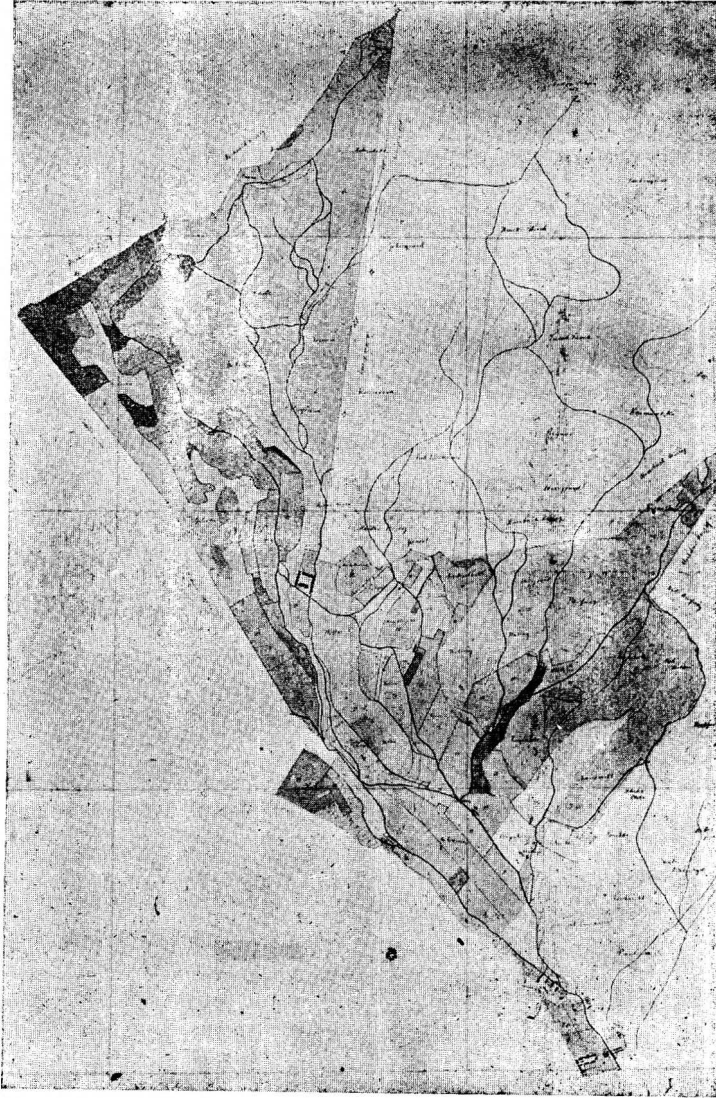
Nejének a topporci temetőben levő síremlékén olvasható: Itt piheni örök álmát a felejthetetlen legjobb hitves, leggondosabb anya Görgey Gusztávné, sz. Jóny Euphemia, sz. Jamnikon 1867-ben, meghalt Szepesváralján 1897-ben.

Második neje Gambelli Klára, sz. 1868, Görgey Arthur nevelőlánya.

XXIII GIDÓ GYERMEKEI:

8. Gyula, sz. 1839 május 22, † 1897 január 2, neje Rukker Mária, sz. 1839 március 22; 9. Károly, sz. 1859, tengerésztiszt, főmérnök, sz. 1842 május 1, neje Riesz Antónia, sz. 1847 augusztus 7; 10. Sándor, sz. 1844 márc. 6, † 1893 ápr. 5, 1. neje Barger Alojzia. 2-ik Ulrich Katalin; 12. György, sz. 1866, főhadnagy, vasuti osz-

tályfőnök, sz. 1846 január 12, † 1905, neje Klinger Anna, sz. 1846 március 21, † 1895 május 26; 13. Arthur, főmérnök, sz. 1848 november 12, † 1899 október 29, neje Ulrich Mária, sz. 1852 február 1; 14. Árpád, sz. 1851 június 20, neje nemes Knerek Vilma, sz. 1852 május 16; 15. István, 1874-ben egy-

A TOPPORCI GÖRGEY-BIRTOK TÉRKÉPE.

éves önkéntes, 1875-ben tartalékos hadnagy, 1878-ban részt vett a boszniai hadjáratban; 1876-ban az osztrák-magyar államvasutak szolgálatába lépett, sz. 1856 január 11, neje Brosch Anna, sz. 1864 március 19; 16. Vilma, sz. 1860 augusztus 10, férje Littke Gusztáv tábornok; 17. Gizella, †; 18. Jolán, †; 19. Anna, sz. 1858, meghalt 1864.

XXV ÁRMIN GYERMEKEI: 20. Vince, cs. és kir. altábornagy, sz. 1841 március 21, † 1905, 1863-ban technikus Pesten; 1863-ban a déli vasutnál van alkalmazva, de szembaja miatt az állást elhagyja és 1867-ben Szepes-megye II. aljegyzője lett 1870-ig. 1870-ben mint hadnagy belép a honvédségbe, 1873-ban főhadnagy lett és 75-ig a bécsi hadi iskolában van, aztán 10 évig segédtsiszt Kassán; 1884-ben soronkívüli őrnagy lett; 1887-ben a Ludovica akad. aligazgatója 5 évig; 1892-ben ezredes és 1897-ben tábornok lett. Neje nemes Menninger Carolin, sz. 1855 szeptember 4; 21. László, sz. 1843 március 20, 1862-ben műegyetemi hallgató Bécsben 1866-ig, amikor Eperjesen nyer alkalmazást, 1867-ben Liptó megye tiszteletbeli főmérnöke, 1871-ben a Duna-Dráva vasutépítési társaságnál I. osztályú segédmérnök, 1878-ban főmérnök a m. államvasutnál, 1880—81. a kolozsvári üzletvezetőségénél van, amikor 3 évre a minisztériumba rendeltetik, amikor mint pályafenntartási főnök Szabadkára kerül, 1888-ban üzletvezetőhelyettes Szegeden, 1892 től miskolci üzletvezető. Neje Mihalik Mária, sz. 1848 június 8; 22. József, sz. 1844 december 15. 1855-ben katonai pályára lép, 1864-ben hadnagy, 1866-ban résztvesz az olasz hadjáratban, 1868-ban főhadnagy, 1877-ben százados, 1887-ben őrnagy és a lovas testőrszázad parancsnoka, 1892-ben alezredes és 1894-ben ezredes. Neje báró Kisfaludy Lyphay Jolán, sz. 1861 május 9; 23. Béla, sz. 1846 január 15, † február 13.

GÖRGEY GUSZTÁV.

XXVI. ARTHUR GYERMEKEI: 24. Berta, sz. 1850 augusztus 1, első férje világosi Bohus László, második gróf Bubna Ferenc; 25. Cornel, sz. 1855 május 19.

XLI. CONSTANTIN GYERMEKEI: *Görgői ág*, Gábor vonala: 85. Silvia, sz. 1849 dec. 31, † 1852 szept. 9; 36. *Arisztid* ny. m. kir. honvédhuszár-őrnagy, cs. kir. kamarás, sz. 1851 febr. 9; 37. *Jordán*, 1869—72-ig jogász

GÖRGEY JÓZSEF SZ 1844.

Kassán; 1872-ben 8 hétig katona, 1872-ben Magyaróváron gazd. ak. hallgató; 1874-ben t. hadnagy lesz; 1885-ig Görgön gazdálkodik; 1880-ban t. főhadnagy lett; 1887-ben III. megyei aljegyző; 1888-ban lőcsei szolgabíró; 1891-ben szepesszombati főszolgabíró; 1895-ben árvaszéki elnök, jelenleg püspöki jószágigazgató, sz. 1852 ápr. 22-én, neje szentmiklósi és óvári gr. Pongrácz Hedvig, sz. 1863 szept. 30.

XLII. BÉLA FIAI: 38. István, technikus, sz. 1886 aug. 4; 39. Miklós, h. huszárfőhadnagy, sz. 1880 márc. 8; neje borzovai Téglássy Gabriella.

XLVII. ISTVÁN GYERMEKEI: 40. Gizella, sz. 1865 aug. 27; férje Montskó István; 41. Anna, sz. 1868 jan. 12, Várady Szakmáry Gézané; 42. Ernő, sz. 1862 jan. 6, neje semsei Semsey Eteika, sz. 1873 márc. 8; 43. Kálmán, sz. 1864, †.

XXIV. nemzedék 1870-től 1950-ig.

IV. JÁNOS GYERMEKEI: 1. Albert, gazdász, sz. 1882 május 30; 2. Mária, sz. 1885 febr. 2, férje Bethlenfalvy Ernő, sz. 1880 febr. 12.

VII. GUSZTÁV GYERMEKEI: Első nejétől: 3 Erzsébet, sz. 1890 jun. 27; 4. Ida, sz. 1891 aug. 7; 5. Emilia, sz. 1892 nov. 16; második nejétől: 6. Ferenc, sz. 1901 márc. 21.

IX. KÁROLY LEÁNYA: 7. Anna, sz. 1873 május 15; férje Scherer Gusztáv, sz. 1866 okt. 4.

X. SÁNDOR GYERMEKEI: Első nejétől: 8. Eugénia, sz. 1870 nov. 1; második nejétől: 9. Alexandrin, sz. 1881 jan. 23.

XII. GYÖRGY GYERMEKEI: 10. Gidó, sz. 1872 okt. 6, cs. és kir. főhadnagy; 11. Róbert, sz. 1878 jan. 3, cs. kir. hadnagy, neje Gáger Mária, sz. 1885 febr. 17; (főok 1. Elemér, sz. 1904 jul. 11.)

XIII. ARTHUR GYERMEKEI: 12. Ferdinánd, sz. 1879 jan. 25; 13. Vilma, sz. 1887 február 16; 14. Gyula, sz. 1891 július 23; 15. Mária, sz. 1896 ápr. 1, † 1900 szept. 22.

XIV. ÁRPÁD GYERMEKEI: 16. Endre, sz. 1872 július 26, cs. és kir. főhadnagy, neje Pokorny Albertina, sz. 1881 márc. 26; (gyermekük 2. Ágost, sz. 1899 jun. 1; 3. Albert, sz. 1900 jul. 25; 4. Árpád, sz. 1901 aug. 5); 17. Árpád, sz. 1875 szept. 12, cs. és kir. főhadnagy, neje Schavel Viktória, sz. 1879 aug. 15.

XV. ISTYÁN GYERMEKEI: 18. Erich, tüzérhadnagy, sz. 1884 nov. 23; 19. Rezső, geologus, sz. 1886 jun. 23; 20. Hilda, sz. 1889 ápr. 25; 21. Imo, sz. 1891 szept. 24; 22. Margit, sz. 1893 febr. 12.

XX. VINCE GYERMEKEI: 23. Franciska, sz. 1868. márc. 9; 24. Emília, sz. 1880 aug. 5; 25. György, cs. és kir. huszárhadnagy, sz. 1881 jan. 10; 26. József, cs. és kir. hadnagy, sz. 1886 márc. 3; 27. Károly, sz. 1892 jun. 30.

GÖRGEY MÁRIA SZ. 1885.

XXI. LÁSZLÓ GYERMEKEI: 28. Adél, sz. 1869 aug. 6; 29. Viktor, m. kir. honvéd-huszárszázados, sz. 1871 aug. 13; 30. László, m. á. v. tisztviselő, sz. 1876 szept. 7; 31. Aladár, sz. 1883 szept. 1.

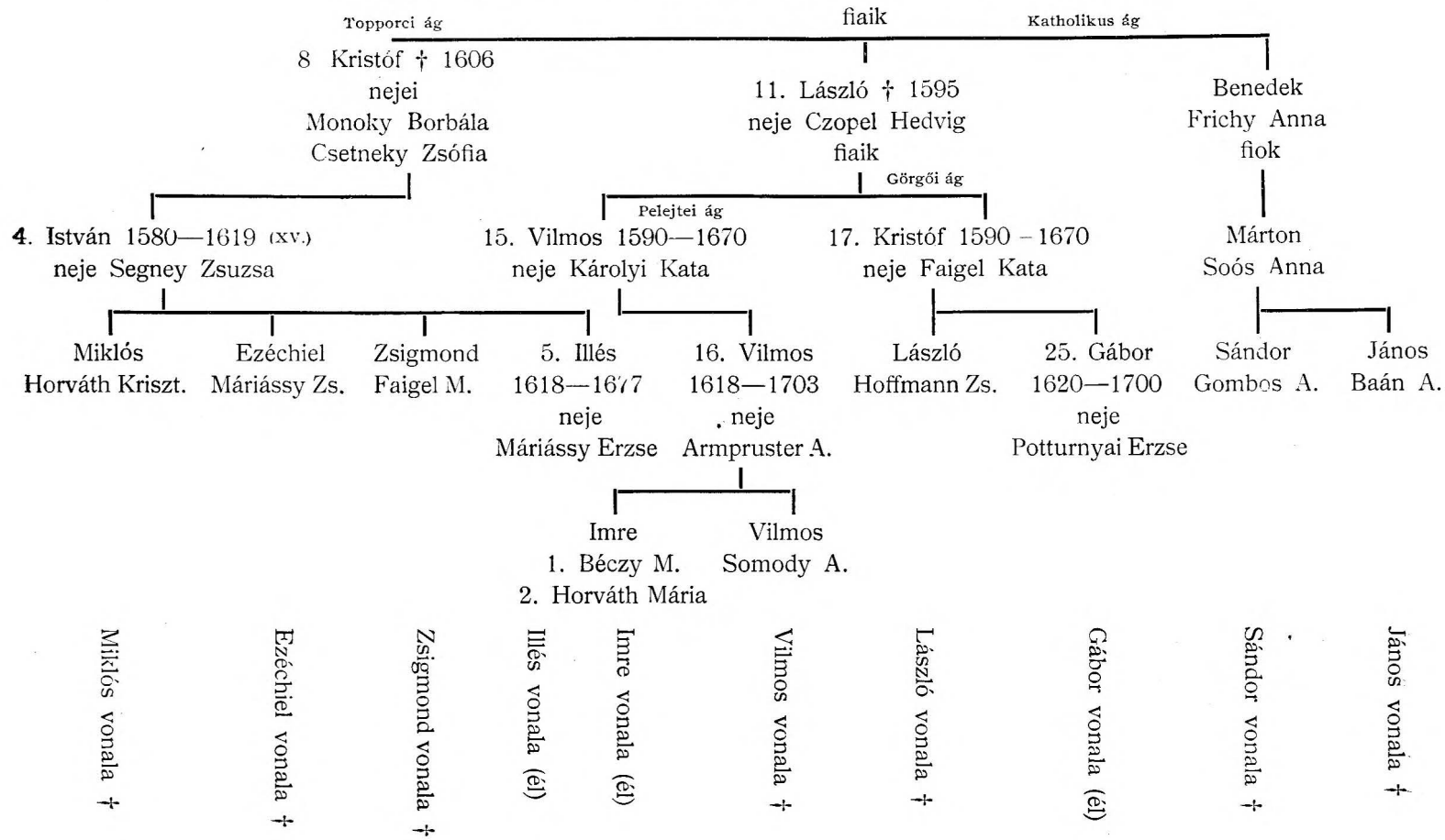
XXXVII. JORDÁN GYERMEKEI: 39. Konstantin, jogász, sz. 1886 szept. 2; 40. Arisztid, technikus, sz. 1888 jan. 10; 41. Hedvig, sz. 1889 márc. 26; 42. Félix, sz. 1890 jun. 4, † 1892 jan. 28; 43. Jordán, sz. 1892 aug. 6; 44. Béla, sz. 1894 dec. 12.

XII. ERNŐ LEÁNYA: Ilona, sz. 1901 okt. 30, † 1908 november 4.

Könnyebb áttekinthetőség céljából ideiktatom azon családtagok láncolatos nemzedékrendjét, kiktől az egyes vonalak leszármaztak:

I. Arnold 1050—1130	I. nemzedék.
fia I. Jordán 1100—1180	II. „
fia I. István 1140—1220	III. „
fia II. Arnold 1170—1250	IV. „
fia II. Jordán 1200—1270	V. „
fia 2. Illés 1240—1320	VI. „
fia 6. Arnold 1278—1360	VII. „
neje Soós Klára,	
fiuk 13. Illés 1330—1410	VIII. „
neje Frank Erzsébet,	
fiuk 14. László 1370—1450	IX. „
fia 17. Benedek 1410—1490	X. „
neje Bethlenfalvy Klára,	
fiuk 14. Miklós 1450—1530	XI. „
fia 9. László 1499—1570	XII. „
neje Rákóczy N.	

fiok 9. Lőrinc 1538—1610 XIII. nemzedék, neje Körtvélyesy Margit,

Töredékek az Ujházy-család multjából.

A rozsnyóbányai és budaméri Ujházy-család nemzedékrendjén kívül, mint szepesmegyei és a Görgey nemzetséggel rokon családról még a következőket jegyzem meg.

A család leszármazása, mint ez a táblázaton is látszik csak körülbelül 1570-ig visszamenőleg Ábrahámig vezethető le, ki mint az előnév igazolni látszik Rozsnyóról, illetve környékéről származhatott.

Ezen Ábrahám unokája György (sz. 1616) kapta második nejével Pugelin Ursulával (első neje Rosszmann Judit) 1669 március 25-én a magyar nemesiséget.

Ujházy Györgynek megnemesítése minden bizonynyal csak a régi nemeség megújítását jelenti, mivel Györgynek apja Ábrahám és ennek unokaöcscse János nejével Blasko Katalinnal, továbbá Ábrahám gyermekei István, Mátyás, Endre és Zsuzsanna már 1609 december 13-ikán kaptak nemességet II Mátyástól s ugyanazt a címert, melyet az 1669-iki nemesi levél is leír. Ezen nemesi levél alapján visszavihetjük az Ujházy családját még két nemzedékkal (bár tagjainak nevét nem ismerjük), mert belőle látjuk, hogy Ábrahám és Jánosnak nagyapja közös, ki 1520 körül élhetett s kinek két fiától N. és M.-től született a két unokatestvér: Ábrahám és János.

Az eredeti armalis Szatmár vármegye levéltárában őriztetik és Szepes megyében 1670-ben hirdettetett ki.

A kapott cimere:

Három ezüst liliummal díszített pólya által két részre osztott pajzs; jobb oldalt kék udvarban, zöld hegyen egy törzsből kiemelkedő ág, bal oldalt kék udvarban arany grif első lábaiban földtekét tart.

A pajzs felett nyílt sisak, melyen korona nyugszik, s melyen melle vérevel fiait tápláló pelikán ül.

Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

A nemességszerző György unokája János (sz. 1680, † 1746) a szepesmegyei Hollóloimoncon lakott, melyet talán vétel útján szerzett.

Jánosnak fia Dániel, ki 1720-ban született s 1778-ban bekövetkezett halálakor a topporci evangélikus templom kriptájába temettetett, vette a sárosmegyei Budamért, melyet a XIV-ik században a Keczer, Segney, Somossy és Kőszeghy családokkal együtt az Aba nemből származó Budaméry család birt a XV-ik század elejéig s midőn ez fiágon kihalt, a vele közös törzsből (Comes Pétrus 1250) eredő Somossy család egyik tagja András vette fel a Budaméry nevet, de kevés szerencsével, mert unokájának leányában Annában, 1471 után

az ő utódai is kihaltak. Dánielnek neje Pulszky Rozina építette a budaméri családi sirboltot.

Említett Dánielnek bátya János Ferenc Vilmos (sz. 1714-ben Hollóolmnicon, † 1769-ben) tábornok, ki 1767-ben Mária Theréziától érdemeinek jutalmául a gróf Szechenyi-féle huszárezredet kapja adományba, de már 1769 március 31-ikén gutatűtés következtében Pozsonyban elhal.

Dánielnek egyik öccse János Ferdinánd, ki sz. Hollóolmnicon 1725-ben s 18 éves korában katona lett s mint zászlós a Mária Therézia segítségére megszavazott újonnan felállított ezredékhez lépett be, mégpedig a Szirmay János (később Eszterházy) féle ezredbe, hol egy óra mulva hadnaggyá lett.

Ezrede az év elején Felsőausztriában van, honnét gyors menetekben Morvaországba megy, onnan pedig Prága alá, annak ostromához, hol ez év szeptemberében a franciák egy kitörése alkalmával magát kitüntette, majd később Plan mellett a Pfalci határon, hol ezrede a franciákon győzelmet aratott.

Ezután visszakerül Csehországba, hol 1742 szeptember 17-ikéig, Prága elestéig marad.

1743-ban 2-szer tünteti ki magát a franciák ellen Ingolstadt és Éger ostrománál.

1744-ben pedig egy alkalommal a Rajnán az ellenségtől 50 hajót vesz el néhány ember segítségével.

1744 novemberében százados lesz azon vitézségének jutalmául, melyet e hó 19-ikén az Elbán való átkeléskor, az ellenség ágyutüzében mutatott.

1745-ben Jägerndorf mellett tünteti ki magát s résztvesz Cosel éjjeli bevételében, amikor a megszálló csapattal ő is fogságba kerül, s mivel nem hajlandó megígérni, hogy a poroszok ellen nem harcol többé, Breszlauba szállítják, pénzétől s értéktárgyaitól megfosztják és vele komiszul bánnak.

Az ugyanez év szeptember 25-iki béke következtében ő is szabad lesz és bevonul ezredéhez Morvaországba.

1746 és 47-be Olaszországban van, hol gyakrabban tünteti ki magát. 1748-ban Olmützbe kerül ezredével s 1750-ben őrnaggyá lép elő.

1752-ben Mária Therézia audiencián fogadja s érdemeit elismerve, igéri, hogy azokat továbbra is emlékezetében fogja tartani.

1754-ben alezredes lett s két évre rá mint ezredparancsnok a Pálffy-féle gyalogezredhez kerül Budára, hol az átélt viszontagságok hatása alatt tüdővészbe esett, melynek 1757 május 23-ikán Aszódon áldozatul is esett, midőn Kassára utazott, levegőváltozást ajánlván neki orvosai, hol neje Pulszky Erzsébet lakott, kit 13 hónap előtt vett nőül.

Eltemettetett Aszódon a Podmaniczkyek családi sirboltjában.

Dánielnek (sz. 1720, † 1775) két fia József (sz. 1751, † 1828) és Sámuel (sz. 1764, † 1806) osztozkodván a budaméri birtokon, Sámuel megtartotta a régi kastélyt, József pedig építette magának az újabb budaméri kastélyt.

Dániel harmadik fia Pál Sándor, ki sz. 1767 március 3-ikán Hollólmniccon. 1785-ben kadét lett a Pellegrini-féle gyalogezredben, 7 hónap után azonban átlép a gárdához, hol 2 évet töltött s 1787-ben az Alvinczy-féle gyalogezredbe kerül mint alhadnagy.

1792-ben főhadnagy lett, midőn a november 6-iki Gemappe-i csatában egy parancsnok nélkül maradt gránátos század parancsnokságát ragadja magához és fedezi a megszorult csapatok visszavonulását.

1796 áprilisában egy sánc ostrománál megsebesül és kénytelen Bresciában maradni, hol csak álöltözetben kerülte ki az ellenségtől való elfogatását.

Visszatérve a sereghez ajánlotta Brescia, az ellenség főhadiszállásának bevételét, mivel ottléte alatt alaposan kitanulmányozta gyengéit. Az ostrom július 30-ikán történt személyes vezetése alatt kitűnő eredménnyel és zsákmánnyal.

1796 november 12-én Coldieránál tüntette ki magát, midőn a jobbszárny parancsnokságát veszi át és az ellent hátkapva a győzelmet biztosítja.

Ekkor lett előléptetve századossá.

1796 december 23-ikán az ellenséges Legnago és Verona kikérmelésére indul álöltözetben.

1797 január 8-ikán a Fratta folyó mellett tünteti ki magát, ezután Szent-Leona, Menerbe és il Basco bevételével bizatik meg, midőn 5 zászlóalj elővédet maga vezényel s január 9-ikén győzelmes csata után az ellent az éj beálltaig üldözi.

Január 10-ikén álöltözetben az ellenség által megszállt Ettschen keres átkelő helyet s miután Angiári mellett azt megtalálta, 13-ikán megteszi az előkészületeket és 14-ikén személyesen vezet át 600 önkéntest s elkészíti ellenséges tűzben a hidat, melyen a sereg ugyancsak ellenséges tűzben, de átkelt.

15-ikén Bonaparténak egy okmányzállományát, melyet 150 ember kísért, néhány emberrel elfogja, e tette után lett őrnagy.

Január 16-iki Szent-Giorgii véres csatában megsebesül, midőn egy csapatot Mantua ellen vezetett.

Ezen csatában először a lovat lőtték ki alóla, majd lágyékába kapott egy golyót, mely jobb oldalt ment be s baloldalt ki, de oly szerencsésen, hogy sem a hátgerincet, sem a beleket meg nem sebezte.

Egy mértföldnyire maga vánszorgott Szent-Giorgibe, hol egy francia orvos kezelte 21 napig, a midőn egy barátja Valsechi Veronába viteti magá-

hoz, hol 2 hónapig feküdt betegen. Innét Leobenbe érkezik április 16-ikán, majd Bécsbe megy, hol Sámuel bátyával találkozik s vele ugylátszik haza is ment, honnét ismét Páduába bevonul.

1799 március 26-ikán a Kray altábornagy által vezetett Legnago melletti győzelmes ütközetben vitézül harcol s ugyancsak e hó 30-ikán Verona mellett tünteti ki magát.

Ugyanez év április 9-ikén a Kray altábornagy alatt Verona mellett vívott győzelmes csatában fején golyótól találva elesett.

Barátja Valsechi, kinél előbb is betegen feküdt a veronai Szent-Luca templomában temettette el és emlékének márványtáblát emeltetett alábbi felirással:

H. S. E.

Paulus Alexander Ujházy de Budamér Natione Pannonus. Origis. Equestris Pratribus Copiorum Imp. Francisci II. Aug. Caesaris idemque de Praetorio unus Bellica laude fide clarissimus. Qui dum Veronensi bello disjectas Gallos urget vehementius. Ad Costrum Azzanum peremptus est. Infelix! Quem post dudum suscepta vulnera in ipso Victoriae exitu Ac prope honorum fostigo vita defecerit.

Quexidit Non. April An. 1799 vix An. 32 sibi parum gloriae sotis. Cajetanus Valsechius Amici desideratissimi Quem a morte olim vindicaverat sublatum ex acie corpus tandem Cheu miserum Officii Genus efferendum atque hic sepeliendum curavit.

1800-ban halálának évfordulóján sirjánál gyászünnepélyt rendezett ezredének tisztikara, s megküldte a siremlék sírfeliratának másolatát testvéreinek Budamérre, kik a budaméri sírbolt kápolnájában emlékére ugyancsak egy márványtáblát készíttettek, melyen a veronai feliraton kívül még további olvasható:

Hoc monumentum, quod non umbram hic, non tegit ossa
 Veronae in luce cernitur aede stare
 Illic fortem animam tum non reparabile pectus
 Et mihi iam charos occuluit cineres
 Valsechius posuit fratri plorabile nostro
 Dam prope ad Azzanum victor ab hosteperit;
 Italus Hungarico civi, peregrinus amico,
 Romanusque parat funus Evangelico
 Inter prostratos occisi corpus amici
 Quesivit, maesto condidit et tumulo
 Attque unae prateant busto virtus que fidesque,

Marmora signando praestitit Exequios
 Traus Mare, traus Montes, sic et tellure remota
 Virtus preclaras jungit amicitios.
 Ast caesum hoc pectus fraternae vulnere cedis
 Heu lenit, sed non sanat amico manus.
 Veri nominis Heroi filio fratri
 Diquae quae perennet Valsechi amititiae
 Mater, fratresque acerbe lugentes post
 Anno Domini 1800.

Ezen sírfelirat magyar fordításban a következő:

Itt nyugszik a magyar származásu budaméri Ujházy Pál Sándor, felséges II. Ferencz császár hadserégének egyik lovagias főtisztje, a vezérkar egyik leghüségesebb s legdicsőségesebb tagja, ki a verónai háboruban, az azzanumi sikon szétszört franciák heves üldözése közben elesett. Oh boldogtalan! ki már egyszer a sír küszöbén álltál, s kitől az élet éppen most pártolt el, midőn kivivott győzelem után a dicsőség legmagasabb fokát érted volna el.

Elesett 1799 április 9-ikén; élt 32 évet, magának keveset, a dicsőségnek sokat.

Valsechi Kajetán, ki már egyszer a haláltól megmentette, midőn őt sebesülten a seregtől elvitte, most felkutatta megölt barátját a csatatér halottjai közt s ide hozatván, eltemettette.

Oh mily szomoru hivatás!

Ezen szomoru emlék, mely itt nem hamvveder és nem takar csontot, ott Verónában fényes templomban hősi lelket, megtört szívet s hív barátot rejt, állította testvérünknek Valsechi, midőn az Azzanum mellett mint győző az ellenség kezétől elesett.

Olasz polgár magyar embernek, római hitű protestánsnak temetést rendez; elesettek közt megölt barátja testét felkeresve, szomoru sirba helyezi s a márvánnyal jelölt sirban együtt jelenik meg az erény és hűség.

Tengeren, hegyeken tul, a hazai rögtől távol, az erény füzte ily szorossá e dicső barátságot, mely bár enyhülést nyujtott a sebesültnek, de életet nem adhatott a halottnak. A valódi hősiúnak, testvérnek és Valsechi tartós barátságának emlékére állították a gyászoló anya és testvérek az 1800-ik évben.

Az elesett Pál Sándor, József bátyjának egyik fia, Ferencz József (szül. 1783, † 1811, eltemetve Hollólovnicon) 1800-ban alhadnaggyá lett a 7-ik huszárezredben Ujházy Pál Sándor egyik barátjának, Sulkovszky Sándornak közbenjárására s ott kapitányságig vitte, midőn 28 éves korában meghalt.

Ferencz József idősebb bátyja, János Endre született 1781-ben Hollólo-

nicon. 1799-ben katona lett s az 1809-iki olasz hadjáratot végig küzdte. Ez év április 16-ikán Fontana Freda mellett mint kapitány az 5-ik huszárezredben rendkívüli bátorsággal egy oldal attakot vezet úgy, hogy az ellenség teljességgel szétveretett. Jutalmul ekkor őrnaggyá lett. Valószínűleg ezen csatából vette a festő azon jelenetet, hol Ujházy a csatasíkon látszik, a háttérben pedig egy lángokban álló falu. Ezen képet 1849-ben az oroszok sok más értékes tárggyal egyetemben összerongálták Budaméren visszavonulásuk alkalmával.

Az olasz hadjárat után Ujházy János főherceg seregével Magyarországra került, majd Horvátországba, migyem 1812-ben ezredével Oroszországba küldetik az orosz-francia hadjárat alkalmával, hol erős meghülés következtében mint szolgálatra képtelen kerül Lembergbe, hol 1813 május havában meg is halt.

János András őrnagy unokatestvére, vagyis Sámuelnek (sz. 1764, † 1816) fia, László (sz. 1779, † 1870), ki 1848-ban főispán, majd forradalmi kormánybiztos. A forradalom után mint komáromi kapituláns önként száműzte magát Amerikába, hol súlyos viszonyok közt sok szenvedésnek volt kitéve mint ő, mint pedig családja. Belátván, hogy távozása Amerikába szerencsétlenség gyermekeire nézve, önkezével oltá ki életét, hogy fiai visszamehessenek hazájukba, melyben ő nem akart a Habsburgok szolgája lenni. Gyermekei haza is tértek halála után s atyjuk porait magukkal hozták a hazai földre, a budaméri kriptába.

Fentnevezett János András őrnagy legfiatalabb öcscsének Antalnak (sz. 1874, † 1845) fiai: Gusztáv (sz. 1817, † 1843) főhadnagy a 37-ik br. Máriássy-féle gyalogezredben, Pál (sz. 1820, † 1842) főhadnagy az 5-ik huszárezredben; Kálmán (sz. 1822, † 1823) eltemetve Hollóolmnicon nagybátyjával, Ferencz József kapitánnyal és Albert (sz. 1831 július 23, † 1873 december 7), ki 1848-ban, tehát 19 éves korában mint főhadnagy Dessewffy Arisztid tábornok segédtsíztje volt, ki nővérét, Ujházy Antóniát birta nőül. A forradalom után 49-től 52-ig pedig hadnagy a 9-ik huszárezredben. 40 éves korában, fiatalon, mint az Ujházyak legtöbbje, hunyt el és kivánságára nem a családi sírboltba, de birtokán, Habsánban, az erdő egy kies helyén, tölgyfák árnyékában temették el, hol emberi kéz nem bolygatja álmát, nem zavarja a százados tölgyek suttogó regéit, melyeket egymásnak mesélnek el az Ujházyak vitézségéről, bátorságáról és hazaszeretetéről.

Alább következik Ujházy György nemes levele, melyet II. Lipóttól 1669-ben hűséges szolgálataiért kapott.

Másolat. Nos Leopoldus Dei Gratia Electus Romanorum Imperator semper Augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Ramae, Serviae, Galitiae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque; et Rex Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Car-

nioliae, Marchio, Moraviae, Dux Lucemburgae, ac superioris et inferioris Syle-siae, Wierthembergae, et Thekae, Princeps Sveviae, Comes Habsburgi, Tyrolis Ferreti, Kiburgi et Coritiae Landgravius Alsatiae Marchio Sacri Romani Impe-rii supra Anasum Burgoviae ac superioris et inferioris Lusatiae, Dominus Marchiae Sclavoniae Portus Naonis et Salinarum etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit Universis. Quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem nostrae propterea factam Majestati: Tum vero attentis et consideratis fidelitate a fidelium servi-tiorum meritis Fidelis nostri Georgii Ujházy quae ipse Sacrae primum dicti Regni nostri Hungariae Coronae ac deinde Majestati quoque; nostrae pro loco-rum et temporum varietate fideliter exhibuit et impendit ac imposterum quo-que; pari fidelitatis constantia sese exhibiturum et impensurum pollicetur. Cum igitur ob id tum vero ex Gratia et munificentia nostra Regia qua quos-que; de nobis et Republica Christiana benemeritos virtutisque; colendae stu-diosos antecessorum nostrorum Divorum quondam Hungariae Regum exemplo prosequi, eisque, certa virtutum suarum monumenta quae ad maiora quaeque; praestanda eos incitare possent decernere consuevimus. Eundem itaque Geor-gium Ujházy ac per eundem Ursulam Pugelin Consortem nec non Georgeium filium ac Ursulam filiam eiusdem e statu et conditione Ignobili in quo hac tenus perstitisse asseruntur, de Regiae potestatis nostrae plenitudine et Gratia nostra speciali eximentes in coetum et numerum et numerum verorum anti-quorum atque indubitatorum amorati Regni nostri Hungariae et Partium et subjectarum Nobilium duximus cooptandum annumerandos et adscribendos, Annuentes et ex certa scientia nostra animoque; deliberato concedentes ut ipsi a modo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus omnibus illis Gratiis honoribus indultis privilegiis iuribus praerogativis et immunitatibus, qui-bus ceteri veri antiqui et indubitati iam fati Regni nostri Hungariae et Partium eidem subjectarum Nobiles hactenus quomodolibet de jure vel consuetudine usi sunt et gavisii utrumque et gaudent uti, frui et gaudere possint ac valeant haeredesque et posteritates ipsorum utriusque; sexus universi valeant atque possint. In cuius quidem nostrae erga ipsos exhibitae Gratiae et clementiae, liberalitatisque; testimonium veraeque; ac indubitatae nobilitatis signum, haec arma sen nobilitatis insignia Scutum videlicet militare erectum coelestini colo-ris fundum illius amoens viridi campo interoccupante superquo Griffus natu-rali suo colore effigiatus dinarigatis posterior pedibus, canda adtergum elevata, ore patulo, linguaque; rubicunda exerta anteriorum pede sinistro ad raptend-um expanso dextro antem terna candida lilia tenere sen ostentare gradienti similis in dextram scuti partem conversus esse cernitur. Scuto incumbentem Galeam militarem craticulatum sen apertam Regio Diademate ex coque; mani-

pulum triticeum cum assidentem medio spicarum alba columba inter bina militaria bina, rubra vexilla erecta sursum eminentem proferente ornatam. A summitate vero sen cono Galeae laciniis sen lemniscis hinc flavis et corruleis illinc aurem candidis et rubris in senti extremitates sese passim diffudentibus illudque; ipsum decenter et venuste exornanter quemadmodum haec omnia in principio sen capite praesentium literarum nostrarum Pictoris edocta manu sen artificio propriis et genuinis suis coloribus depicta et ob oculos intuentium posita esse conspiciuntur. Eidem Georgio Ujházy ac per eundem suprafatis personis ipsarumque, haeredibus et posteritatibus utriusque sexus Universis clementer danda duximus et conferenda decernentes et ex certa scientia nostra animoque; deliberatv concedentes ut ipsi a modo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus eadem arma sen Nobilitatis insignia more aliorum verorum antiquorum atque indubitatorumannoni Regni nostri Hungariae et Partium eidem annexarum Nobilium sub iisdem juribus praerogativis indulsis libertatibus et immunitatibus, quibus ipsi vel natura vel antiqua consvetudine uti sunt et gavisí utunturque; et gaudent ubique; in praeliis Certaminibus Pugnis Hastiludiis Torneamentis, duellis, monomachiis, aliisque; omnibus et singulis ac quibus vis exercitiis militaribus et nobilitatibus nec non sigillis Velis cortinis, aulacis, annulis, tentoriis dominibus et sepulchris generaliter vero in quarumlibet rerum et expeditionum generibus sub merae, vetástae, ac sincerae nobilitatis titulo quo eos ab omnibus cuiuscunq; status, gradus, conditionis, et praeeminentiae homines existant insignitos et urnatos dici, nominari, haberine et reputari volumus ac mandamus ferrn gestare illisque; in aevum uti, frui et gaudere possint ac valeant haeredesque; e posteritates ipsorum utriusque sexus Universis valeant atque possint Imo Nobilitamus damuspue; et conferimus praesentium per vigorem. In cuius rei memoriam firmitatemque; perpetuam praesentes literas nostras Privilegiales Secreto Sigillo nostro puo ut rex Hungariae utimur impendenti communitas eidem Georgio Ujházy de per eundem suprafatis personis ipsarumque; haeredibus et posteritatibus utriusque; sexus Universis gratiose dandas duximus et concedentes Datum per manus fidelis nostri nobis dilecti Reverendi Francisci Szegedy Episcopi Vaciensis praepositi Posoniensis Consiliariis nostri et per dictum Regnum nostrum Hungariae Aulae nostrae Cancellariis in Civitate nostra Vienna Austriae Die vigesima quinta Mensis Martii Anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo Nonv. Regnorum Nostrorum Romani undecimo Hungariae et reliquorum Decimo quarto Bohemiae vero anno duodecimo Reverendissimis ac Venerabilibus in Christo Patribus Dominis Georgio Szelepcheny Metropolitanae Strigoniensis et altero Giorgio Szecheny colocensis et Bachiensis, Ecclesiarum canonici unitarum Archiepiscopis Thoma Palffy ab Erdeöd Agriensis fratře

Martino Borkovich Zagrabiensis Georgio Barsony Varadiensis antelato Georgio Szechiny administratore Jauriensis Mattheo Szentthamasy electo Transsylvaniaensis Stephano Sennyey de Kis Sennyey electo Vesprimensis antelato Francisco Szegedy Vaciensis, Leopoldo a Kollonics Mitriensis fratre Hyacintho Machipodary electo Chanadiensis Joanne Gubasoczy et quinque ecclesiensis Joanne Smoljanovics electo Segniensis et Modrusiensis altero Joanne Szászy electo Sirmiensis Francisco Corup electo Novensis Andrea Mokchay electo Chorbaniensis fratre Christophoro de Rocas Tinimensis Georgio Pongracz electo Samandriensis Sede episcopatus Scopiensis vacante fratre Mathev Benlich et Bosnensis et Georgio Berdoczy electo Rosonensis Ecclesiarum episcopis ecclesias Dei forticiter gubernator Item Spectabilibus ac magnificiis officio Dignitatis praedicti regni nostri Hungariae vacante. Comite Francisco de Nadasd Judice Curiae nostrae Regiae Comite Petro a Zrinio Regnorum nostrorum praedeclaratorum Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque. Bano Comite Adamo aequae; Adamo de dicta Zrinio Agazonum Comite Nicolav Palffy a iam fata Erdeöd Cubiculariorum Comite altero Nikolao Draskovich de Trakostyan Janitorum, Comite Georgio Illyésházy perpetuo de Trenchin Dapiferorum, Comite Christophoro de Battyán Pincernarum Comite Paulo Eszterházy Galantha Curiae nostrorum Regalium in Hungario Magistris ac memorato Comite Nicolao Palffy a iam fata Erdeöd. Comite Comitatus Poseniensis. Coeterisque quam plurimis toties dicti Regnorum nostri Hungariae Comitatus tenentibus et Honores. Leopoldus mp. Franciscus Szegedy mp. Episcopi Laciensis Stephanus Orban mp.

Anno domini millesimo sexcentesimo septuagesimo die decima tertia mensis Januarii in generali Congregatione incliti Comitatus Scepusiensis in libera regiaque civitate Leuchoviensis celebrata. Praesentes literae armales sacratissimae Caesareae regiaque Majestatis domini, domini nostri clementissimi nobilibus Georgio Ujházy ac per eum Ursule Pugelin Consorti: nec non Georgio filio ac Ursule filiae eiusdem, ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus Universis gratiae collatae, in praesentia Universitatis Dominorum magnatum et Nobilium praelibati Comitatus Scepusiensis solemniter perlectae et publicatae sunt. Qui tamquam benemerite personae in cœtum et numerum verorum et legitimorum Regni Nobilium recepti et connumerati sunt, ita tamen ut publica Comitatus onera instar reliquorum incliti Comitatus Nobilium indubitatorum suffere debeant et teneantur. Andreas Szokoly de Dobra jur. Notarius Sedrie Comitatus Scepusiensis.

KÉT MAGYAR VITÉZRŐL.

Irta: Junius.

Általán azt írják és azt tanítják, hogy a XVIII. század első tizede, a Rákóczi-forradalom lezajlása után nagy átalakuláson ment át, nagyon megváltozott a magyar természet; hogy a katonanemzet átformálódott prókátornemzetté. Ez az általánosság azonban éppen nem fedezi a valóságot. Annyi bizonyos, hogy a Rákóczi-forradalom után magyarnak még kevésbé és még ritkábban adtak vezérrangot, mint a Rákóczi-forradalom előtt. Amióta a Habsburg-dinasztia birtokába vette Magyarországot, mindig volt ok és alkalom a panasza, hogy született magyarra nem bízzák hadsereg vezetését. Illésházy István a XVI. század utolsó éveiben keseregve jegyezte fel, hogy bár a dinasztia hercegei nem igen értenek a tábori tiszthez s hogy a külföldről hozott tábornokok nem tudnak mérközni a törökkel, a magyarnak még sincs hitele az udvarnál. Rudolf király csak Illésházy sógorában, Pálffy Miklósban s Nádasdy Tamás nádor fiában, Nádasdy Ferencben, a fekete bégben bízott valamennyire; mert ezek mindketten az udvarnál nevedtek. Zrinyi Miklós, a költő, bár korának leghatalmasabb és legtudósabb katonája s bár a csatamezőn is bizonyította, hogy hadvezetésre termett, sohasem tudott vezérszerepre vergődni. Ez az okatlan mellőzés azonban csak megcsappantotta, de nem apasztotta el a nemzetből a katona-szellemet. A magyarnak, bár mostoha idők jártak rá, mindig kedves még a harc, a katonáskodás, a tábori élet. Amint az idegenből toborzott zsoldos hadsereget íthonról szerzett ezredekkel kezdik kicserélni, magyarok is serénykednek ezredek állításában. A XVII. században csupán egy magyar állított fel ezredet, Serényi János gróf, 1672-ben, a 25-ik számút. A következő században, 1700-tól 1801-ig már tizenegy magyar ember állit fel gyalogezredet. Legkorábban, még a Rákóczi-forradalom kitörése előtt, alakult meg az 51-es ezred, amelyet első ezredese, Bagossy Pál, állított fel. A század harmadik évtizedében, 1733-ban Vetési Kökényesdi László báró felállítja a 34-ik, 1734-ben Pálffy Leopold gróf a 19-ik ezredet. Abban az esztendőben, amelyben Mária Terézia örökségét öt ellenség támadta meg egyszerre, amidőn 1741-ben a korona örökösével Pozsonyba jött, hogy magát és gyermekét a lovagias magyar nemzet oltalmába ajánlja, hat gyalogezredet állítottak fel magyarok. Ujvári állította fel a 2-es, Haller Sámuel a 31-es, Forgách Ignác gróf a 32-es, Andrassy Ádám gróf a 33-as, Szirmay Tamás a 37-es és Bethlen Farkas gróf az 52-es gyalogezredet. Ettől kezdve a század végéig ismét csak két magyar ember alakított ezredet: 1756-ban Pálffy János gróf a 39-ik és 1798-ban Gyulai Ignác gróf a 60-ik ezredet.

Mária Terézia és Ferencz világháborui egyáltalán nem azt bizonyítják, hogy a magyar a katonanemzetből prókátornemzetté formálódott volna. Igaz,

hogy Mária Terézia alatt csak három magyar: Pálffy János, Nádasdy Ferenc és Hadik András játszik vezérszerepet s Ferencz alatt még kevesebb; de Magyarország a hadseregnek nemcsak legénységet és altisztet adott, hanem kiváló tisztet is nagy bőségben. Mágnásaink, kivált az erdélyiek, ifjúságukban többnyire katonák. Wesselényi Miklós, az idősebb, Jósika Miklós, a regényíró és Széchenyi István ifjúságukban katonák. A tisztikarban, egész a forradalomig, mindig akadt egy-két Bethlen, Bánffy, Kemény, Teleki és Eszterházy. A forradalomban a Bethlen-családnak huszonegy tagja harcolt. Nem volt másként a jobb birtoku nemességnél sem, az egészen elszegényedett nemes nem igen adhatta fiát katona-pályára. A Kisfaludy fiuk közül hárman katonáskodtak és katona volt ifjúságában a vértanu Csányi László is. A ki csak valamennyire is ismeri a nemes családok történetét, tudja azt is, hogy a példákat akár száz és ezer számra idézhetnők. Halász Péter, a híres huszár-ezredes Mária Terézia háboruiban, aztán az a két Ujházy, a kiről ezeket a sorokat írjuk, a kik közül az egyik Mária Terézia, a másik Ferenc alatt a franciák ellen harcolt. azt bizonyítják, hogy milyen kiváló, mennyire prima katona-anyagot szolgáltatott a magyar nemesség a hadseregnek.

A két Ujházy két egymás nyomába hágó ivadékhöz tartozott, az első már tíz éve halott, a midőn a második született. Mindketten a Szepességben, Hollódomnicon születtek, eredetében valószínűen egy család sarjai, de predikátumuk más-más. Az elsőt rozsnjóányai Ujházy János Ferdinándnak hívták s csak harmincnégy éves volt, a midőn utban, aszkóiban, a melyet a táborban, a csatamezőn szerzett, váratlanul meghalt. Ujházy tizennyolc éves 1741-ben, a midőn Mária Teréziát annyi oldalról megtámadták, hogy elragadják örökségét. Annak a nemzeti fölbuzdulásnak hatása alatt, a melyet Mária Terézia pozsonyi látogatása támasztott, lépett mint zászlós a szepesmegyei miliciába. Pár hét multán, mert a katonai pályára kitűnő rátermettséget tanusított, már alhadnagyként vette át zászlaja alá az akkor alakult 37-es Szirmai ezredet. Az ezred mindjárt megalakulása után a csatamezőre, Csehországba vonult Lotharingi Károly, Mária Terézia sógorának parancsnoksága alá, hogy Prágát a franciáktól visszavegye. Az ostrom alatt, mindjárt az első tűzben kitüntette magát Ujházy. Vakmerő és mégis igen taktikus tiszt, a ki hasztalanul nem kockáztatja az életét, a miért fölebbvalói örömetst bízzák meg apróbb feladatokat önálló végrehajtásával. Ilyen volt például az, a midőn egy paraszt-forrongást csirájában kellett elnyomnia. A Szirmai-ezred Lotharingi Károly parancsnoksága alól később Lobkowitz, aztán Nádasdy parancsnoksága alá került. A midőn Nádasdy Elzászt rohanta meg. a Szirmai-ezred kelt át először a Rajnán. Ekkor történt, hogy Ujházy ötven vitéz élén, éjszaka a franciáktól ötven hajót elragadott. Erről a bravurjáról tudomást vett az egész hadsereg s az

egész vezérkar. Az ostromokban a Szirmai-ezredet rendszerint először küldték a tűzbe. Ujházy mind a Rajnánál, mind pedig Csehországban, a hová a hadsereg utóbb ismét visszakerült, úgy forgolódott, hogy már a hadsereg legvitézebb, legmegbízhatóbb tisztjeként emlegették. A legadázabb tusákban sem adta föl helyét s példájával a legkritikusabb helyzetekben is helytállásra bírta a legénységet. Egy ilyen alkalommal hadiparancsban ismerték el érdemeit s alig három évi szolgálat után, huszonegy éves korában, kinevezték kapitánynak. A Sziléziában vívott harcokban is egyre gyarapította érdemeit. Egy visszavonulásban, zord téli időben, arra adott jó példát, hogy kell a legnagyobb sanyaruságot is hidegvérrel, elszántsággal viselni. A midőn Kosel erősséget kellett a poroszoktól elvenni, Ujházy négyszázadmagával önként ajánlkozott a vállalatra. Vállalatuk sikerült. De a porosz is hirtelen összeszedte magát, nagyobb erővel támadt s a hősokeket egytől-egyik foglyul ejtette.

A porosz a tiszteket szabadon bocsátotta, ha becsületszavukra fogadják, hogy ellene többé nem harcolnak. Ujházynek ezen az áron nem kellett a szabadság. Fogságban maradt Boroszlóban mindaddig, míg meg nem kötötték a drezdai békét s őt kicserélték. Fogságából egyenesen az olasz csatatérre ment a franciák s a spanyolok ellen. Mindjárt az első ütközetben, Piacenzánál, annyira kitüntette magát, hogy ismét hadiparancsban dicsérték meg. A hadjárat végéig még elkövetett néhány bravuros dolgot. Az aachen béke után ezrede Olmützbe került, tulajdonost cserélt, többé nem Szirmai-, hanem Esterházy-ezrednek hívták s Ujházyt tizenegy évi szolgálat után kinevezték őrnagynak. Vitézségének, érdemeinek akkora volt a hire, hogy ráterelte az udvar figyelmét is. Mária Terézia személyesen dicsérte meg s rá nemsokára kinevezte alezredesnek. Mint alezredesnek el kellett hagyni régi ezredét, a melylyel tizenöt év dicsősége és szenvedése egygyé forrasztotta, s át kellett vennie az akkor alakított 39-es Pálffy-ezred parancsnokságát. Ekkor már betegen került Budára. Megházasodott, feleségül vette Pulszky Erzsit. Csak ötnegyedévig élt vele. Hozzá utazott Kassára, a midőn Aszódon, a Podmaniczky-palotában, a hová betegen betért, váratlanul meghalt; éppen akkor, a midőn kitört a hét-éves háboru, mikor ismét harcba kellett volna mennie.

Tíz évvel Ujházy János halála után, 1767-ben született a másik hős katona, budaméri Ujházy Pál Sándor, ugyancsak a szepesmegyei Hollólmnicon. Már gyermekkorában vonzotta a katonapálya s talán az Ujházy János emléke is csábitotta. Ő is tizennyolc éves korában lépett mint kadét a Pellegriini-ezredbe. Pár havi szolgálat után áthelyeztette magát a magyar nemes gárdába, a hol két évet töltött. Akkor az Alvinczy gyalogezrede került mint hadnagy. Jemmapesnél, Belgiumban, 1792 őszén volt először csatában. Az első üzben, hol egy gránítos századot vezetett, úgy viselte magát, hogy nyomban

kinevezték főhadnagynak. Négy évig aztán nem szagolt puskaport. Akkor az olasz harctérre küldték, a hol mindjárt az első ütközetben, Montenottenál megsebesült. Bresciában, a hol feküdt, mikor az a franciák kezébe került, majdnem elfogták. Álruhában menekült; de menekülés közben is jól szemügyre vette a francia sereg erejét és állásfoglalását. A mint az osztrák táborba ért, tervet terjesztett a vezérkar elé a város visszafoglalására. Tervét elfogadták s végrehajtásával részben őt bizták meg. Vállalata sikerült. Bresciát tetemes zsákmánynyal visszafoglalta az osztrák. Ez alatt a hadjárat alatt úgy viselte magát, hogy egymás után nevezték ki kapitánynak és őrnagynak. Az ő érdemeit is hadiparancsban adták tudtul a seregnek. San Georgiónál, a hol Provera, az osztrák parancsnok csatát vesztett, Ujházy súlyosan megsebesült és fogságba esett. Három lovat lőttek ki alóla ebben az ütközetben. Sebével Veronában feküdt s ott is tartották fogságban a leobeni béke megkötéséig. Akkor Bécsbe ment, a hol Wurmser és Alvinczy tábornokok ajánlották a Mária Terézia jeles rendjelre. Wurmser katona-talentumát, a minek Brescia visszafoglalása a bizonyossága, dicsérte; Alvinczy pedig felsorolta mindazokat a csatákat, melyekben résztvett s a melyekben nemcsak katonai, de hadvezéri talentumot is tanusított. Ujházy, mielőtt visszatért volna Itáliába, a hol Padova helyőrségében a vezérkarhoz osztották be, ekkor ellátogatott haza, a Szepességbe is. Utolsó látogatása volt ez. A mint visszatért Itáliába, kitört a háboru. Verona alatt esett el 1799 április 5-én. Ezrede, a midőn a következő esztendőben bevonult Veronába, emlékezetét gyászünneppelel ülte meg.

A két Ujházy pályája nem ritkaság; sokan lehettek hozzájuk hasonlók, csakhogy hősiségükről ma csak a hadi levéltár s talán ezredük házi krónikája tud valamit. A forradalom harci krónikájában is sok a hasonló epizód s nem ritkaság az analóg típus sem. Hogy csupán egy, de annál bizonyítóbb példát hozzunk föl, a három Földváry nem emlékeztet-e a két Ujházyra? Ez a katonatípus, a mely vakmerőség és számító okosság egyben és együtt, mindig megvolt fajunkban, a mióta a história ismer minket s csapás volna, ha valaha kivészne fajunkból.

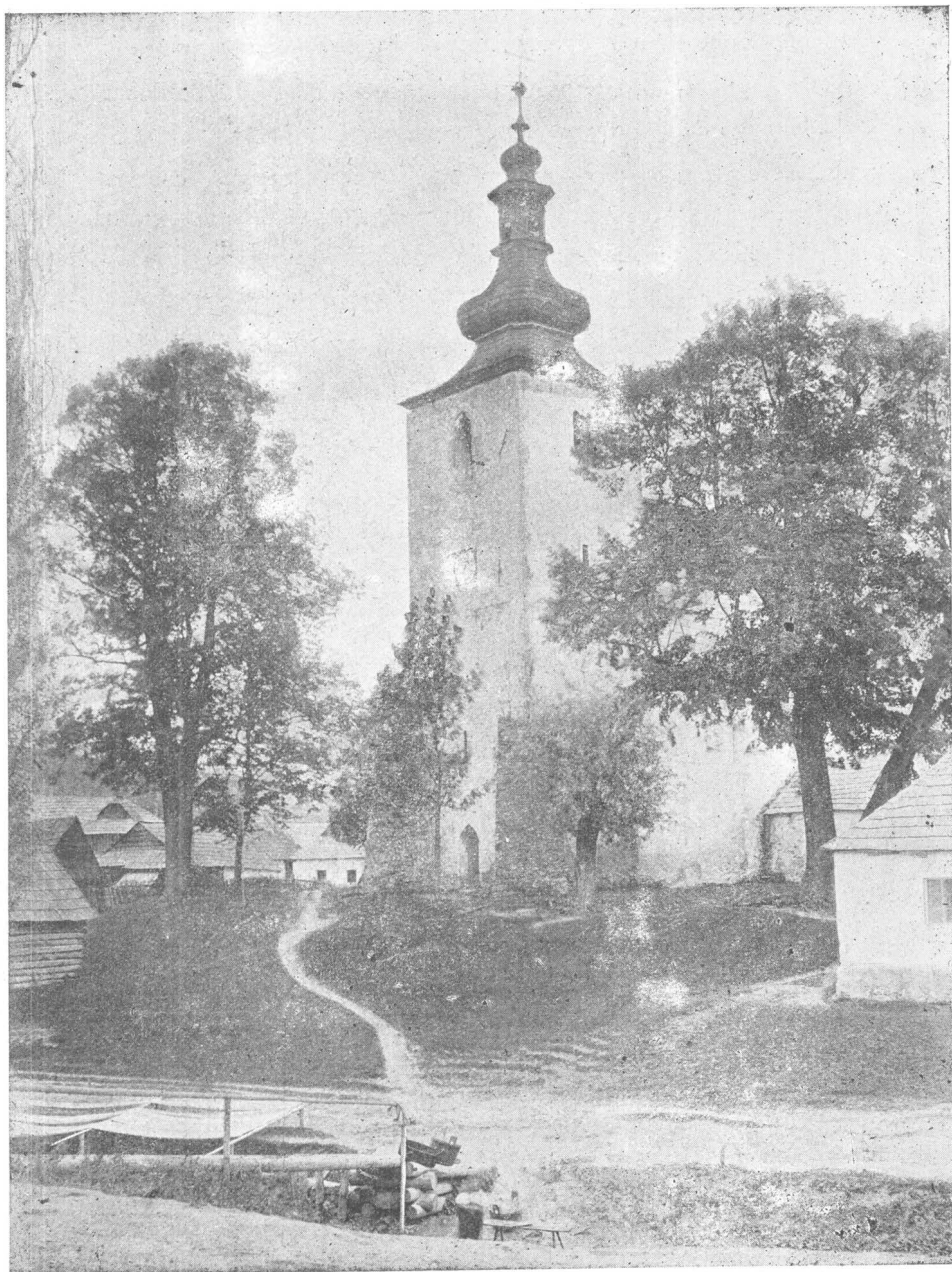
8. Építészeti emlékek.

Mielőtt folytatnám az okmányok ismertetését, nem érdektelen talán kitérni azon épületek történetére, melvek a Görgey nemzetség jóvoltából keletkeztek.

Ilyenek a görgői róm. kath. templom, a topporci róm. kath. és ág. hitv. ev. templomok, továbbá a Görgeyek legrégebb fészke, a topporci régi kastély.

A topporci róm. kath. templom minden valószínűség szerint azon mester kezéből épült, ki a szepeshelyi templom egy részét is építette.

Érre vall a templom déli falán lévő kőből metszett főbejárat, mely a jáki templomhoz hasonlóan a román stilnek a gót stilbe való átmeneti jellegével épült.

A TOPPORCI RÓM. KATH. TEMPLOM.

A kapu két-két oldalán 5—5 oszlop emelkedik, melyek befelé lépcsőzetesen szűkülnek; az oszlopok közül az első, harmadik és ötödik négyszögös,

á második és negyedik hengeres, az oszlopok talapzata és feje alkalmazkodik az oszlopok formájához.

Kivülről számitva az első és harmadik oszlopon szintén lépcsőzetesen egy-egy hornyolt csúcsiv nyugszik, míg az ötödik oszlopon egy dupla csúcsiv, számárhát helyezkedik el, a hengeres oszlopok feje szabad.

Az egész kaput felül, az oszlopfejek magasságáig egy bordázat övedzi, mely a csúcsban a maltai lovagrend keresztjében végződik.

Ugyancsak ezen mészkőből van faragva a templom egy csúcsives mellékkapuja és a szentély keresztboltozatának bordázata és az azt tartó oszlopok, a torony ablakai és az összes élek.

A templom a kanonika vizitáció szerint 1292-ben épült, 1303-ban azonban Pál prépost engedélyt ad Görgey János grófnak, Jordán gróf, a szász telepítő fiának, Topporcon egy templom építésére, mely okból a templom építési idejét 1303-ra tehetjük.

A templom elrendezése következő:

Nyugatnak áll a négyzetes torony, mely 7 méter széles, 7 méter hosszú és 20 méter magas (falazott része).

A torony délnyugati és nyugati sarkát a XVII. század közepe óta, midőn villámcsapástól megrepedt, két erős támfal védi, mely 3 méter hosszú, 2 méter széles és 5 méter magas.

Harangja van négy, melyek közül az első olvasható: „Az Isten tiszteletére öntötte Wird György Eperjesen 1650-ben,„; a másodikon: „A szent háromságos egy Isten tiszteletére; minden lélek dicsérje az urat; 1652-ben a nemes Görgey Család és Topporcz község költségén; Tűz által lettem, Hraniz Gáspár által öntettem“; a harmadikon: „Az Isten tiszteletére öntötte Wird György Eperjesen 1649-ben, Johannes Casimirus Palatinus Renensis Dux Bavaricensis“; a negyedikén nincs felirat.

Ezen harangok azonban nem az eredeti harangjai a templomnak, miután a XVII. század közepén szent Bertalan napján villámcsapás érte a tornyot, az egész templom leégett, harangjai megolvadva lezuhantak. Ekkor öntette a közel bekerített udvaron Görgey Illés a második harangot, a többit pedig vétel útján szerezte be, még pedig a harmadikat Ófalváról 106 forinton.

Ugyancsak ekkor készíttette Görgey Illés a torony két támfalát, a toronyórát és az orgonát.

A torony mögött keletnek fekszik a főhajó, mely 12 méter széles, 15 méter hosszú és 8 méter magas. A főhajó deszkafödémrel bir, mely mintegy 17 év előtt készült, midőn a XVII. század közepéből való festett deszkafödém korhadtsága miatt levétetett. A hajó nyugati falán van a főkórus az orgonával,

az északi falon eredetileg kettő, jelenleg egy mellékkórus van, melyet azonban most eltávolítanak. A főkórus festése szintén a XVII. századból való.

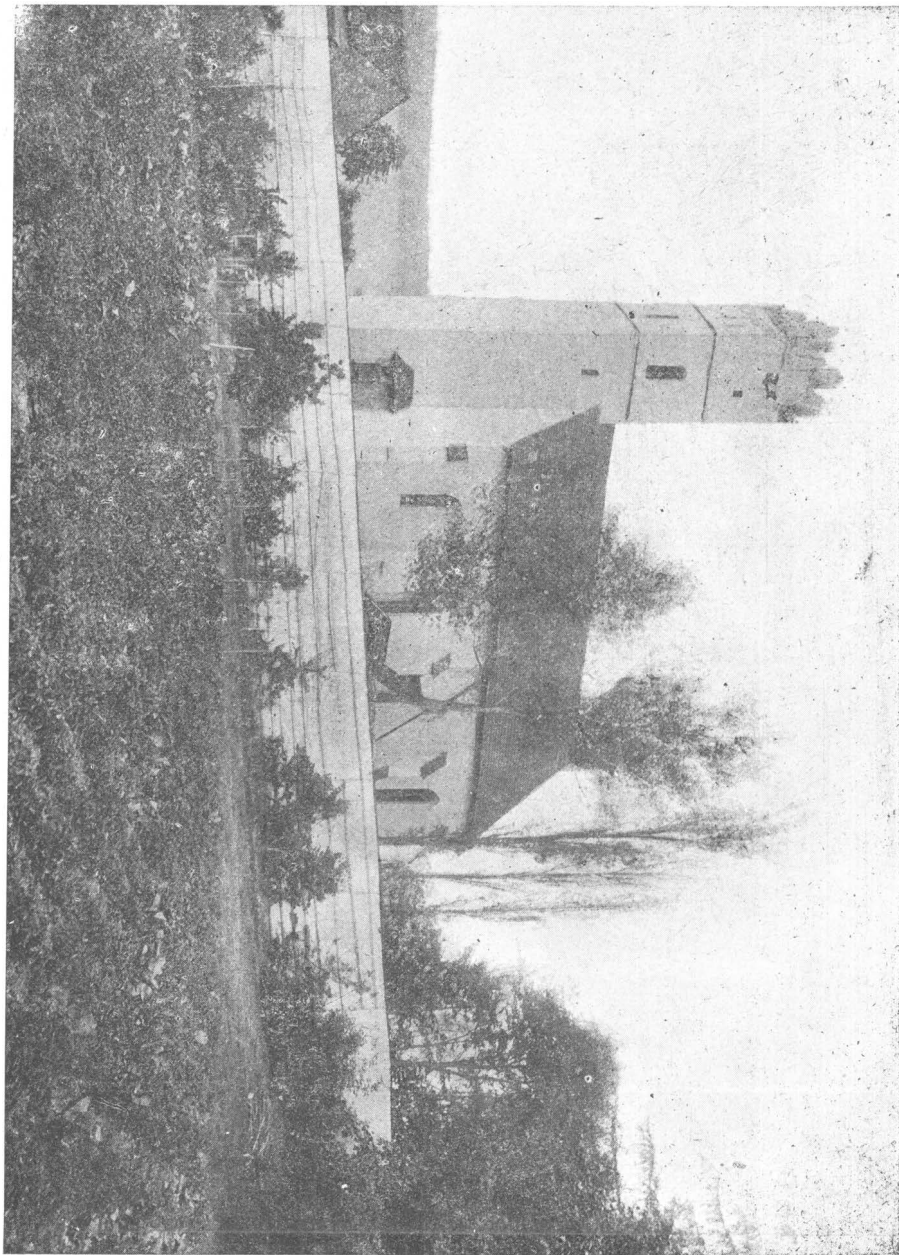
A hajó keleti falának két sarkában állott a két mellékkoltár, melyek újabb

A TOPPORCI RÓM. KATH. TEMPLOM BEJÁRATA

keletiek s talán valamely falusi ácsmester kezéből kerültek ki. A jelenleg folyó renováláskor ezen rozszant oltárok is tönkrementek s szükségessé vált ezeket ujakkal pótolni.

A hajóban láthatjuk még Görgey Kristóf és István vörösmárvány címeres siremlékét az északi falban s Görgey Illés és Márton homokkőből faragott alakos sarkövét a déli falban, mely utóbbi eredetileg a kripta zárköve volt,

A GÖRGŐI RÓM. KATH. TEMPLOM

később (1840 körül) a templom külső bejáratát zárták el vele, majd jelen'eg helyzetett — remélhetőleg — végleges helyére.

Kristóf és István siremléke 1606-ból, Illés és Mártoné pedig 1600-ból való,

Kristóf és István siremléke felett volt elhelyezve Görgey Boldizsár fából metszett és aranyozott siremléke 1656-ból; ez jelenleg a szentélyben van elhelyezve.

A főhajóból keletnek nyílik egy hatalmas csucsiv, melynek segélyével van összekötve a szentély, mely 9 méter széles, 9 méter hosszú és 6 méter magas. Déli falán egy kőből metszett kis csucsives ajtó vezet a szabadba, északi oldalán pedig a sekrestyébe nyílik egy ajtó, mely 2·5 méter széles és 7·5 méter hosszú s minden bizonnyal későbbi eredetű (XVI—XVII. század). Ugyancsak a déli falon van elhelyezve Görgey Illés, János, György és feleségeiknek fehér márványemléktáblája.

Ablak van a tornyon 5, a hajóban 3, a szentélyben 2, melyek közül főleg az hecses, mely a főoltár mögött keletnek nyílik.

A szentélyben van elhelyezve a főoltár, három faragott kőből készült kis fülke és a Görgey család sírboltja, melyben a felsoroltakon kívül még sokan nyugosznak, talán a templom alapítója is, János gróf.

Ott nyugszik 1677 óta Illés, a templom jóltevője, 1692 óta Miklós, Illés testvére; az 1714-ben elhalt „kuruc“ János, Illés fia, ki részese volt a Wesselényi-féle összeesküvésnek, ki gróf Thököly Imre várparancsnoka Lőcsén és Dunajecváron, ki II. Rákóczi Ferenc várparancsnoka Szepesvárában, majd a császár foglya Spilenbergben fiával, Györggyel együtt, ki a fogságból való kiváltatása után ismét Szepesvár parancsnoka, ki 1710-ben a pestis idején a végromlás küszöbén álló templom istápolója, aki hazátlan földönfutó, midőn birtokait a császár elkobozza, hadvezérének becsületszava ellenére.

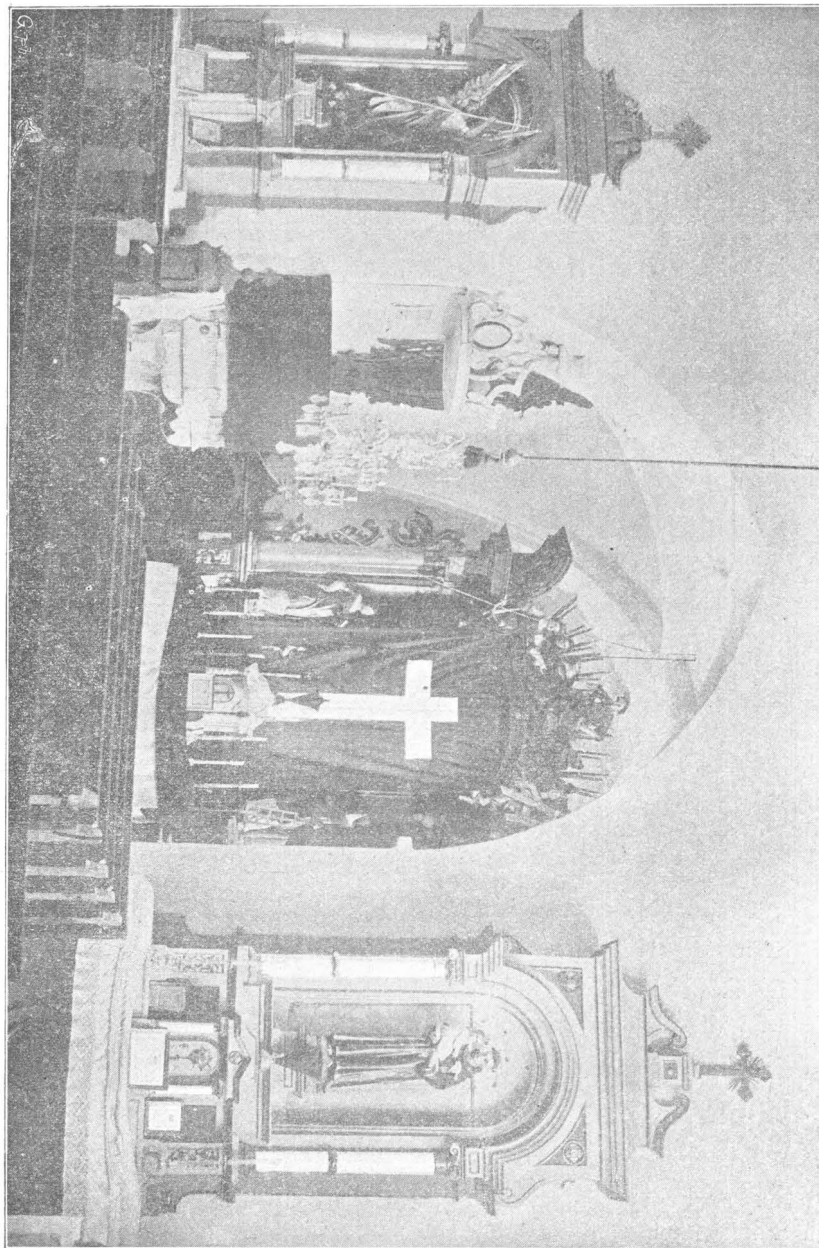
Ott nyugszik még 1735 óta János fia, György, Rákóczi komizáriusa, Szepesvár alparancsnoka és György testvére, László.

A templom földbirtokát, melynek kis részét ma is birja, 1581-ben kapta Görgey Kristóftól, ki testvérével osztozkodván, ez évben kapta Topporcot és vette át a topporci kegyuraságot.

Ez időben a Görgey család kétharmadrésze már protestáns volt, de a két felekezet minden gyűlölet nélkül jó viszonyban élt, mit bizonyít azon tény, hogy mintegy 1550-től 1673-ig közösen használták a templomot. 1673-tól 1682-ig a podolini piaristák felügyelete alatt áll, 1682-től 1698-ig ismét közös, 1698-tól 1705-ig a római katolikusok kezében van, 1705-től 1710-ig pedig a protestánsokéban, mely időtől kezdve azt a róm. kath. egyház háborítatlanul birja a mai napig, csupán a harangok használatában van közösség, mely onnan magyarázható, hogy azokat a kegyur akkor szerezte be, amikor az protestáns volt s mint ilyen azok használatát mindkét felekezetnek megengedte. A templom ezidén a hosszú időközön át nélkülözött alapos renoválásnak vetetett alá, mely 7260 koronát tesz ki. Begyűlt a Görgey családtól 5450 korona és a hivektől

1810 korona, tehát összesen 7260 korona. A végzett javítási munkálatok a következők: a templom külső és belső bevakolása és meszelése; új főkapu, a hajó fedése; a földem bedeszakázása alulról; két új mellékoltár; beton pado-

A TOPPORCI RÓM. KATH. TEMPLOM BELSEJE A RENOVÁLÁS UTÁN.

zat az egész templomban; orgona és főkórus javítása, mellékkórus eltávolítása; emléktábla a kriptában nyugvó névteleneknek; Görgey Illés és Márton síremlékének a templomba helyezése; az előépitmény lebontása, a földem megerősítése

csavarokkal. Ugyanekkor a toronyóra is megjavított a község terhére 120 korona költségen.

A topporci róm. kath. templom 1908. évi renoválására kibocsátott és a Görgey családhoz intézett gyűjtőív szövege:

Nagyságos Uram!

A topporci róm. kath. templom, melyet a nemes topporci és görgői Görgey család 1303. évben építtetett és mindezeideig fenntartott, az idők vasfoga által úgy külsőleg, mint belsőleg annyira megrongáltatott, hogy helyreállítása elkerülhetetlenül szükséges.

A templom pénztára oly csekély, hogy a folyó kiadásokat is alig fedezheti, a még ki nem vándorolt csekély számú hivek pedig oly földhözragadt szegények, nagyobbára szolgák és zsellérek, hogy ezen szép 600 éves román átmeneti stílus műemléket csakis a jó szívek és műbarátok könyöradományai útján lehetséges a végromlástól megmenteni és újból Isten méltó otthonává tenni. Miért is hogy e műemlék, melyet dicső elődei annyi éveken keresztül önfeláldozással fenntartottak, el ne pusztuljon, de ezentul is hirdesse Isten dicsőségét, a régmúlt idők fenségét és a hazában és azonkívül elszórt nemes Görgey nemzetség hajdani dicsőségét: bátorkodom Nagyságodat azon alázatos kérelemmel megkeresni, méltóztatnék e nemes cél megvalósításához egy pár koronával hozzájárulni, amennyire ezt a mult indokoltá teszi és a jelen megengedi.

Ügyemet és magamat kegyes jóindulatába ajánlva, maradtam legmélyebb tisztelettel

Topporcon, 1907 december hó 15-én.

Háber Endre
topporci r. k. lelkész

Adatok a topporci r. kath. templom elkallódott három műtárgyáról:

L. J. Chr.

Admodum Raverendissime Domine Paroche Dominus et frater in cho mihi sig. Colendissimae!

Ad aestimatissimos litteras de dto 1-ae Decembris a. I. in merito ablatorum abs me jam ferme ante unum abhinc decennium rerum ad thesaurorium Ecclesiae Toporcensis spectantiam ad. per Adm. Rdam Duationem Vestram datas ad transquillationem sollicite catenus Adm. Rdoe Duationis Vestrae absque mora hisce respondeo. Res quaestionatas, videlicet: 1. Monstrantium, 1. Ciborium ex metallo aureo fusa, et 1. reliquarium argenteum, chorachorem autiqui opedis sat speciosi prae se ferentes quos Toporcium fine usus faciendi in archeologicis meis explicationibus ad seminarium Scepi. mecum acceperam

et per duos annos eum in finem etiam adhibueram, resignati occasione discessus mei ad officium meum parochiale modernum Rdissimo nunc Rectori Seminarii eiusdem, tardius vero modernus noster Illustrissimus Ordinarius, qui studici actium Sacrarum delectatur, easdem ad collectionem suam in residentiali aede ex objectis similibus institutum recepit ea sub conditione, quod vestram Adm. Rdam Duationem de receptione hac litteris edocturus sit, quod tamen hucusque indubie ab alias centenas graviore curas factum non fuisse litteris Adm. Rdae Vestrae comperio. Non intermittam prima datu occasione promissum mihi datum ab oblivione vindicare.

Quod vero reliquiorum aeneum operis sic dicti gothici a me ad Ecclesiam Kesmarkensem acceptum attinet, curavi illud per fabrum aerarium Leutschoviensem Eszt e send integrari et restaurari, cum una integra alae fracta fuerit, solvique pro labore illo G. fluos taliterque restauratum de praesenti alterdatur in ecclesiae kesmarkensi continens in se particulam S. crucis dominicae, puae qualivet feria 6-a post sacrum osculanda eo in ostensoriolo praebetur populo fideli. Quodsi mea propria sponte tam frequenter ob tenuem suam datem proprium meum secus minime abundans morsurium sibi non vindicaret, ipse pretium hujus antiqui reliquiarum antea graviter vitiatum Ecclesiae Toporczeni reponderem. Dignetur itaque catenus modernum D. Parochus Kesmarkensem sine litteris sic vivae vocis meditata occasione interpellare monstratis etiam praesentibus mei litteris, qui cognita desuper mea mente certe usu hacsitabit et fides suae sponsae illud praetium, quod appretiatione mea b. fluos efficeret, causae ecclesiae Toporczenis persalvere, cum reliquiarum in quaestione propositum nunc certe 15. fluos vale.

In reliquo optima quaeque precando preciosissimisque affectibus fraternis erummandatus peculiari cum aestimio versisso.

Olaszini, die 4-a Decembris 1879.

Praetas Duonis Vestrae

humillimus servus et frater in chrto

Joannes Vajdovszky m. p.

l. h. parochus Olaszenis.

Vajdovszkynak ezen levele alapján kérdést intéztem dr. Párvy Sándor szepesi püspök urhoz, mire alábbi választ nyertem:

Nagyságos Uram! Természetesnek fogja találni Nagyságod azon kijelentésem, hogy bold. Császka György másod-püspökéldöm egyéni tényeiért semmiféle felelősséggel nem tartozom; így nem azon tárgyakra vonatkozólag sem, melyekről Nagyságod leveleiben szó van, amelyeket ő vett magához, amelyek nekem soha át nem adtak, amelyekről Nagyságod felszólalásáig tu-

domással sem bírtam s amelyeknek reklamálására egyébként Császka érsek életében az érdekelteknek elég idejük, módjuk és alkalmuk lehetett volna.

Nem a felelősség, de a boldogult érsek iránti kegyelet s Nagyságod iránti figyelmem indított tehát csak, hogy a szóban levő tárgyak felkutatása s visszajuttatása iránt intézkedéseket tegyek. Nincs is semmi akadálya annak, hogy a mult hó 30-iki levelem szerint feltalált tárgyakat a topporci lelkész az illető templomok tulajdonába leltári bejegyzéssel egyházmegyei hivatalomtól átvegye.

E levél ide vonatkozó része hangzik: A mi a követelt műkincseket illeti, ezek a visszazárt levélből következtethetőleg is az akkori püspök urnak magángyűjteményébe adattak át. Azok ugyanis sem a püspökség, sem a káptalan leltárában nem szerepelnek s legfeljebb nevezett püspökelődöm hagyatékából volnának visszakövetelendőek. A püspökség kápolnájában csak a malduri czi-borium s egy régebbi szentségtartó van elhelyezve. Erre nézve nincs kizárva, hogy a topporci templom tulajdona lehetett.

Kelt Szepeshelyen, 1908. június hó 30-án.

Párvy Sándor
szepesi püspök.

Jegyzet: A mostratorium valami módon a késmárki plébánia templom használatába kerül, honnét 1907 nyarán ellopatott. *Szerző.*

Létezésének immár 7-ik századába lépett e templom s az idők viszontagságainak dacára még mindig büszkén emelkedik fel az elemektől tépett tornya, fennen hirdetve az Árpád-kor nagyságát s féltékenyen őrizve a magyar szabadság önfeláldozó hőseinek halóporát.

A római katolikus parochia és az iskola mai alakjában Görgey Márton pécsi püspök költségén épült, az előbbi 1789-ben, az utóbbi 1805-ben. A templom javítására pedig ugyanezen Márton 1650 forintnyi alapítványt tett, mely a káptalan által kezeltetik, de miképpen az titok, egy azonban bizonyos, hogy a topporci r. kath. templom rovására s annak megrövidítésével segítéztettek a görgői és répási templomok és parochiák.

A topporci ág. hitv. ev. templom későbbi eredetű, nem lévén 1673-ig templomra szükségük, közösen használván a két felekezet a róm. kath. templomot. 1673 október 24-ikén Zsigray prépost a róm. kath. templomot a szepesi várból hozott muskétásokkal fegyveres kézzel elveszi s hiába járt közben Görgey Ezéchiel I. Lipótnál személyesen és Görgey János a megyénél, nem érték el semmit; így aztán Görgey János elhatározta, hogy a mai templom helyén egy fatemplomot épít. Amíg ez a templom elkészült, a Görgey kastély egy, ma már beomlott pincéjében tartattak az istentiszteletek, Görgey János személyes vezetése mellett.

1681-ben a Görgeyek közbenjárására a topporci templom, mint artikuláris

engedélyeztetett s ezen okból tétetett tornyára a pár év előtt eltávolított kétfejű sas.

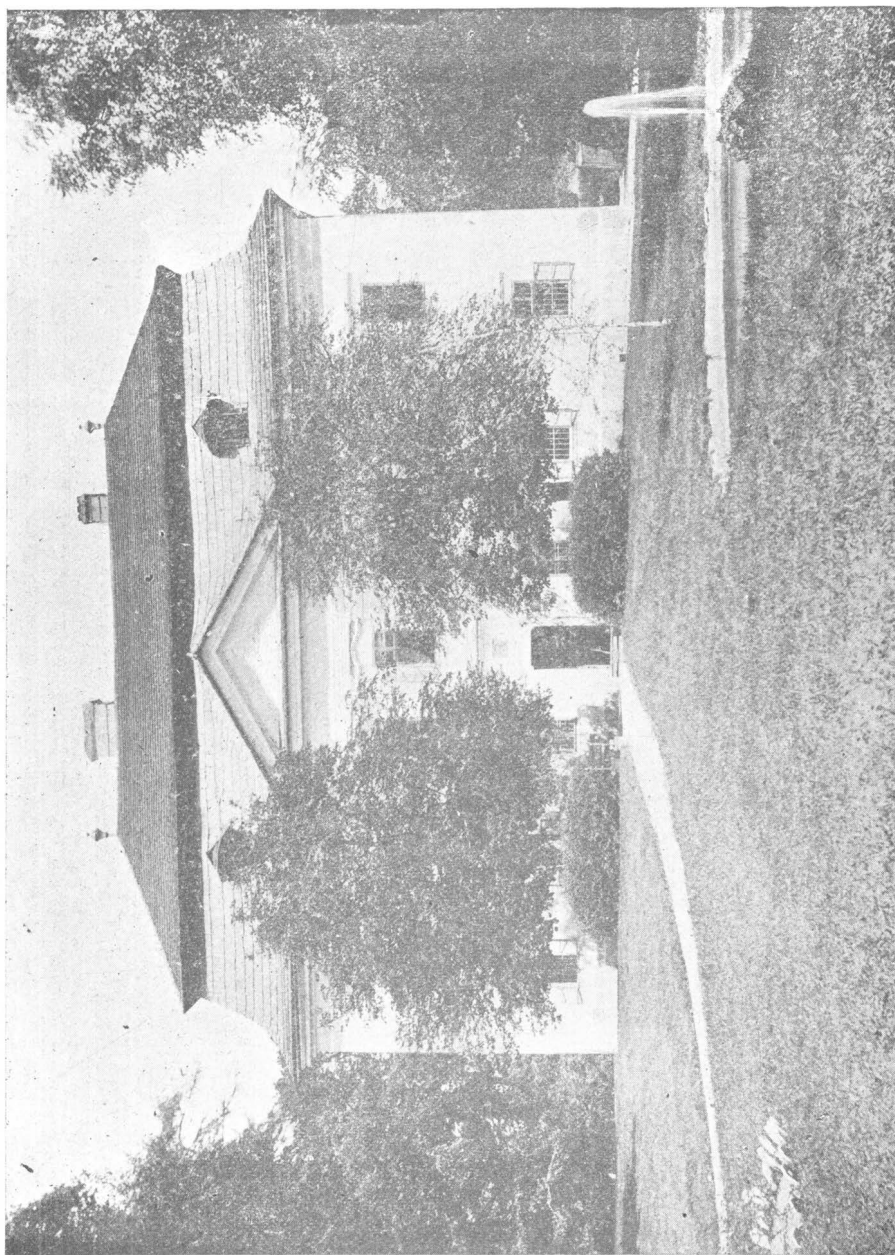

Á TOPPORCI ÁG. HITV. EV. TEMPLOM

Az ág. hitv. ev. gyülekezet akkori papja a Görgey kastélyban lakott s az iskola is a Görgeyek egy kuriális épületében volt elhelyezve.

1698-ban Fischer Mihály, a gyülekezet papja elűzetvén, újra Görgey János vezeti az istentiszteletet.

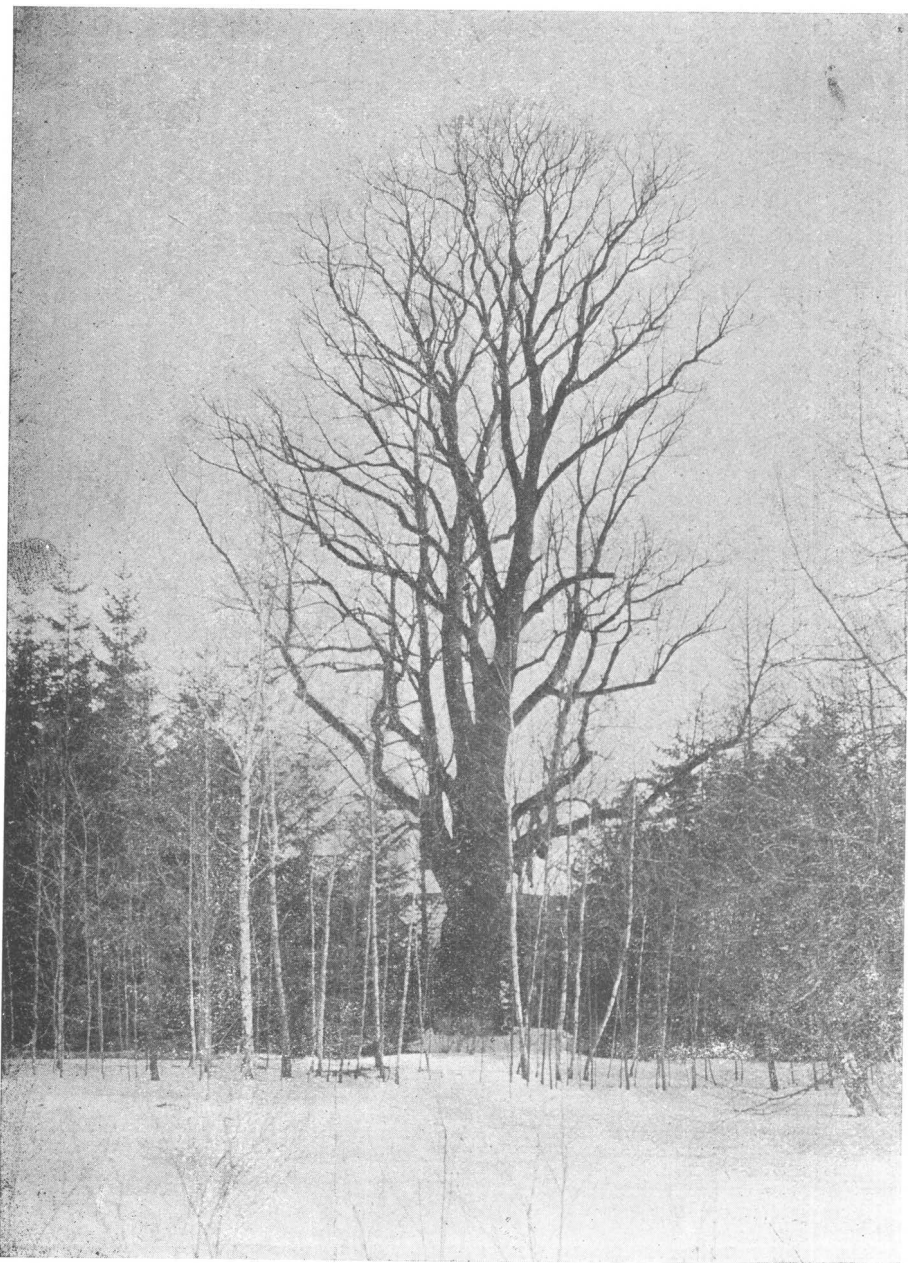
1705-ben a templom leégett és csak 1732-ben épült újra fel fából Görgey László védnöksége alatt, midőn III. Károly a szabad vallásgyakorlatot megadta.

A TOPPORCI GÖRGEY KASTÉLY.

1767 május 15-ikén tétetett le a mai kőtemplom alapköve. 1768-ban Görgey Miklós és Boldizsár közbenjárására engedélyeztetik a falak felemelése és a templom beboltozása.

1861-ben a templom és az 1772-ben épült parochia leégett s a torony két harangja megolvadt, de adományokból s Görgey Gusztáv és Cornet tevékenységéből sikerült a templomot még az évben befedni.

ÁZ 500 ÉVES HÁRSFA.

A templom hajójában sirbolt is van, melybe azonban a Görgeyeken kívül más családok is temetkeztek, így például: Ujházyak, Doloviczényiek. Kornie-

desek stb. A Görgeyek egy a templom déli falára erősített emléktáblára vannak feljegyezve. A templom telkét illetőleg létezik egy okmány, melyet Görgey György állított ki, amelyben atyjának Jánosnak adományát megerősíti; az okmány szövege a következő:

Azt a telket, melyet boldogult atyám az evangélikus gyülekezetnek templom építésére engedett át, én ezennel okiratilag is odaajándékozom, és minden utódaimat kötelezem s Isten nevére kényszeritem, hogy ezen a' aratommat lelkiismeretesen teljesítsék. Ha pedig közülük valaki idővel, ezen telekre, mint az ő tulajdonára jogot tartana s azt a gyülekezettől elvenni akarná, akkor ezen jogtalan cselekedeteért a mondott gyülekezet javára fizetendő 100 arany erejéig megbüntetendő. Ha kedvezőtlen időkörtülmények és üldözések nem engednek, hogy az evangélikusok templomot építsenek, akkor ezen telek örök emlékezetül álljon üresen. Ha ellenben az evangélikus gyülekezet kényszerítve vagy önként hitétől elpártolna, akkor ezen telek valamely evangélikus hitű utódom birtokába menjen át

Kelt Toppore, 1732 április 12.

Görgey György.

A topporei Görgey kastély épülésének idejéről pontos adataink nincsenek, minthogy azonban Toppore volt a Görgeyek ősi fészke, s ezen Toppore 1303-ban kőből épített templommal bir a Görgey család jóvoltából, mindenestre feltehető az, hogy a kastély legrégebbi része: az északnyugati negyed, már akkor létezett.

Lényeges átalakításon ment a kastély keresztül 1770-ben, mikor a kastély körészéi a mai állapotban már léteztek, de a déli front csak deszkafödémű szobákkal birt ugy a földszinten, mint az emeleten. Ugyanekkor készült a déli front mai alaku dupla mansard tetője, a kastély többi része közönséges fedéllel birt csak.

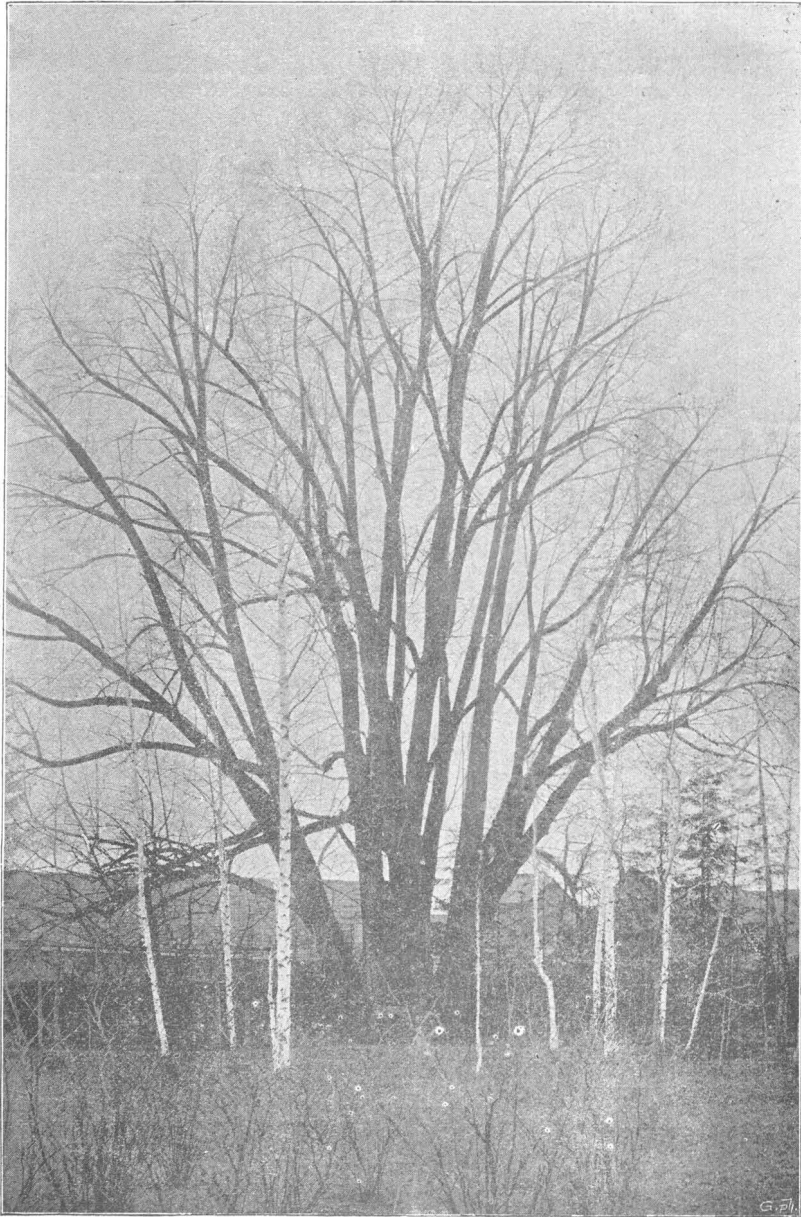
Hogy vajjon mai alakját a teljes dupla tetőt és az összes boltozatokat mikor nyerte, nem tudjuk.

A kastély a régi háborus időben bástyaszerű erődítéssel birt, mely bástyák utolsó maradványai 1907-ben távolítottak el, de még oly szilárdaknak bizonyultak, hogy inkább a kövek repedtek meg, mintsem a kövekközi vakolat engedett volna.

Ezen bástyák a kastély falaival párhuzamosan húzódtak, még pedig az északi 10, a keleti pedig 20 méternyi távolságban attól. A fal minden 12—15 méternyi része kis, kifelé domborodó őrtornyocskákkal volt megszakítva, melyekben a lőrések voltak elhelyezve. Ilyen tornyocska volt az északi részen négy, a keletin is négy. Hogy a bástyázat a déli és nyugati oldalon mi módon volt vezetve, adatok hiányában nem tudjuk.

Falai közt, a reformáció idejében mágnás iskola létezett, melyben a nemes ifjak karddal és könyvvel a kezökben neveltették a hazának.

Itt tartózkodott II. Rákóczi Ferenc Görgey János hívénel, néhány napig,

A HÁROM TESTVÉR-FA A TOPPORCI PARKBAN.

midőn bécsujhelyi börtönéből kiszabadult s innét távozott a Podolini piaristák kolostorába, hol a róla elnevezett toronyban rejtegették.

Kertjében áll egy 500 éves hársfa, mely ma is teljesen egészséges, noha

12 év előtt belesapott a villám. Törzsének körülfogásához 4 közepes karokkal bíró ember nem elegendő,

Ugyanitt állt még 3 hársfa, melyeket 1785 táján ültetett három testvér, Görgey György, János és Ferenc. Ezen három fa közül ma már csak egy áll, a másik kettőt a szél kidöntötte 1905. és 1906-ik év nyarán.

AZ 500 ÉVES HÁRSFA TÖRZSE.

9. Grófi korona a cimemben.

Hogy a grófi korona használata nem újabbkori hóbort, de történelmi alappal bíró jogszokás, annak igazolására ideiktatom a Görgey családából származott szepesi szász grófok sorrendjét.

Első igazolható grófja a szászoknak Görgey Jordán 1240-től 1270-ig,

apját követte a méltóságban legidősebb fia Arnold 1270-től 1271-ig, majd ennek testvérei Detricus 1271-től 1280-ig és Illés 1280-tól 1299-ig. Illéstől öröklék e méltóságot fiai, így Jordán 1299-től 1307-ig, István 1307-től 1312-ig, János 1312-től 1326-ig és Gyula 1326-tól 1328-ig. Gyulát követte az előbb nevezett István unokája ugyancsak István 1328-tól s itt hézag áll be, mert az ki van zárva, hogy ezen Istvánt testvérének Jánosnak unokája, Jakab követte volna 1407-től 1417-ig, mert ekkor ezen Jakab legalább 100 évig élt volna, igen valószínű tehát, hogy Jakab apja Miklós, vagy nagyapja János tölti ki a hézagot 1328-tól 1407-ig.

Tudjuk azt, hogy a szepesi szászok királyainktól engedélyt kaptak, hogy maguk közül maguknak gróftól válaszszanak s ők 1240-től 1407-ig folyton egyhuzamban a Görgeyek közül választják azokat, ami arra enged következtetni, hogy e grófok tulajdonképpen nem választva voltak, de valószínűleg az első gróffal való szerződés alapján a családban öröklődött mindaddig, míg 1412-ben a szepesi városok elzálogosították, s e méltóság másokra ruházott.

Hogy e méltóság öröklődött, a mellett bizonyít az is, hogy régi okmányokban gyakran azon Görgeyek is grófnak vannak nevezve, kik soha grófjai nem voltak a szászoknak.

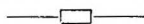
Hogy a grófi koronát a család régebben is használta, bizonyítja azon körülmény, hogy Görgey Györgynek a gyűrűjén, ki 1730-ban halt meg, szintén a grófi korona látható.

E gyűrű Gnézda és Felsőruzsbach közt, a Milava korcsma közelében találtatott, hol azt egy a lovai által elragadott Görgey, felborulván, elvesztette.

Ez a nép nyelvén élő hagyomány tényleg beigazolást nyer, Görgey Györgynek sajátkezű feljegyzéseiből.

A grófi koronát látjuk újabban az 1831-ben meghalt Görgey János sir-emlékén s testvérének Ferencnek pecsétnyomóján.

Mindezekből azt következtethetjük, hogy a Görgeyek az öröklődött szász grófság emlékére használták a grófi koronát a legujabb időkig.

10. Kegyurság.

A Görgey család kegyursága olyan régi, mint a milyen idős a topporci róm. kath. templom. E templom 1303-ban építettett s így a család kegyursága is akkor lép életbe, megszerezvén reája a jogot a templom s később a paróchia és iskola felépítése által.

Épügy, mint Topporcon, Görögön is birta a család a kegyuraságot, mégpedig közösen az egész család 1581-ig, a mikor Lőrinc fiai, Kristóf, László és

Benedek oly módon egyeztek meg a káptalannal, hogy Kristóf utódai magukra vállalják a topporci, László és Benedek utódai pedig a görgői kegyuraságot.

A görgői kegyuraságot átvette időközben a gróf Csáky család a következő okmány alapján: Mi alulírottak a görgői és topporci Görgey nemzetség összes nagykoru tagjai, örököseink nevében is ezennel kijelentjük, hogy azon kegyuri jogról, mely bennünket a görgői róm. kath. egyházra és az ugyanottani papi javadalomra nézve megillett, fentartás nélkül lemondunk és azt a velejáró összes terhekkal együtt, Méltóságos kőrösszeghi és adorjáni gróf Csáky Vidor úrra átruházzuk.

Kelt Görgő, 1885. évi dec. 7-én.

Ily módon a kegyurság László és Benedek amugy is kihalt utódaira nézve megszűnt s fenállana a topporci kegyurság Kristóf utódai terhére, kik névszerint és törzsenként öröklődő, törtekben kifejezett terheikkel és jogaikkal a következők volnának:

1. Görgey Arthur sz. 1818 $\frac{1}{8}$ részszel, 2. István sz. 1825 $\frac{1}{8}$ részszel, 3. László sz. 1843 $\frac{1}{24}$ részszel, 4. József sz. 1844 $\frac{1}{24}$ részszel, 5. János sz. 1850 $\frac{1}{4}$ részszel, 6. Árpád sz. 1851 $\frac{1}{32}$ részszel, 7. István sz. 1856 $\frac{1}{32}$ részszel, 8. Gusztáv sz. 1864 $\frac{1}{4}$ részszel, 9. Gidó sz. 1872 $\frac{1}{64}$ részszel, 10. Róbert sz. 1878 $\frac{1}{64}$ részszel, 11. Ferdinánd sz. 1879 $\frac{1}{32}$ részszel és 12. György sz. 1882 $\frac{1}{24}$ részszel.

Minthogy azonban a család ezen ága több mint három évtizeden keresztül semminémű jogokat nem gyakorolt, terheiknek viselésére, noha azok teljesítését megtagadták, nem kényszerítették, az uralkodó kegyuri törvény értelmében a kegyurság ilyenképen elévülés alapján megszűnt.

Tájékozás céljából, hogy mik a mai értelemben a kegyur terhei és jogai, ideiktatom a következőket:

A kegyur tartozik a templomnak és szorosán vett lelkeszi laknak, (gazdasági épületek nélkül) jókarban tartásáról gondoskodni.

Ennek fejében:

1. A kegyur nevét, címerét a templom falára vésetheti.
2. Külön padot követelhet családjának a szentélyben.
3. Halálakor a templomra gyászlobogó tüzendő.
4. Joga van a templomban temetkezni.
5. A kegyur csak akkor javíttat, ha erre a célra más pénz nincsen.
6. A 40 koronáig terjedő javításokat évente a paróchus teljesíti, hanyagságából származó károkért ő felelős.
7. A felügyeletet az építkezés körül a kegyur gyakorolja.
8. A paróchus évente május 1-ig tartozik a szükséges javításokról a kegyurnak jelentést tenni, ha ezt elmulasztja a károkért felelős.

9. A kegyur alkalmas egyént bemutathat a püspöknek, ha azonban a pályázat kiírásától számított 4 hónap alatt nem történik bemutatás, a jog a püspökre száll.

10. A püspök 2 hónapon belül tartozik a presentáltat megerősíteni, ha nem teszi, panasz tehető ellene az érseknél, vagy pápánál.

11. A kegyur magánuton felügyel a paróchus munkásságára.

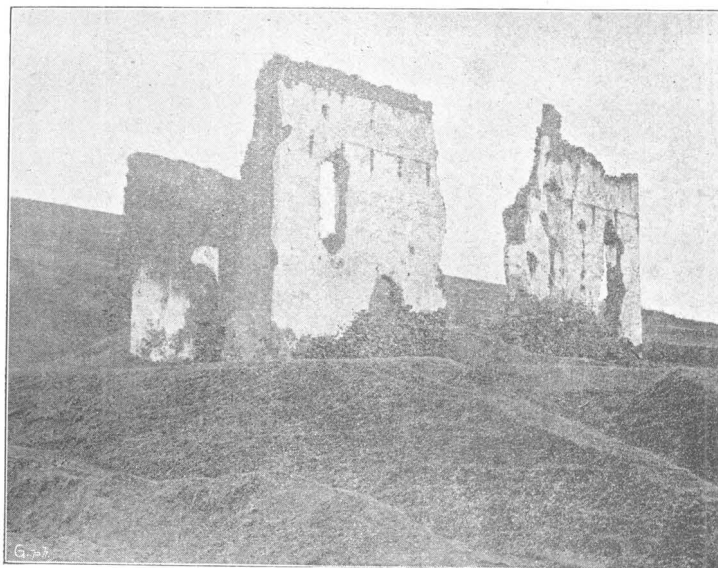
12. A templom pénztárából nagyobb kiadások csak a kegyur engedelmével tehetők.

13. A kegyur az évi zárszámadásokra meghívandó.

Régi és új idők emlékei.

Okmányaim ugyan nincsenek, melyekkel igazolhatnám, hogy a Hollómnici (régente Nagylomnicza, Miskalomnicza, Holilomnicza) várat a Görgeyek

A HOLLÓLÓMNICI VÁRROM.

építették, mégis valószínűnek tartom azt, azon oknál fogva, hogy Hollólmnicot az 1256-iki donatarius, Görgey Jordán telepítette, tehát azon várat is építhette, mely telepeseinek és az egész völgynek védelmére volt rendelve.

A vár máma csak romokban hever, de néhány fala lőrésével s pincebörtöneinek egy része máig is épségben látható.

A Görgey építmények egyik legrégebbike a topporci régi kastély, mely a falu északi részén, dombon épült s várfalakkal volt körülveve.

Pincehelyisége kilenc van, melyek közül az egyik, (10 méter hosszú és

5 méter széles), földdel be van temetve, de a nyár folyamán ki fog ásatni és használhatóvá tétetni.

Ezen pincehelyiségben volt a topporci és környékbeli protestánsoknak temploma az üldöztetések idején, itt, e pincehelyiségben hirdette népének, a kuruc Görgey János az Isten ígését.

E templom fel volt szerelve a földes ur jóvoltából, oltárral, szószékkal és keresztelő medencével, padlóját mai napig faragott kőtáblák képezik.

GÖRGEY GYÖRGYNÉ SZÜL. PERCIÁN VII.MA SIREMLÉKE A TOPPORCI PARKBAN

A néprege e pincehelyiségekben is ismer egy fehér asszonyt, ki éjnek idején kulcsait csörgetve jár-kei a folyosókon.

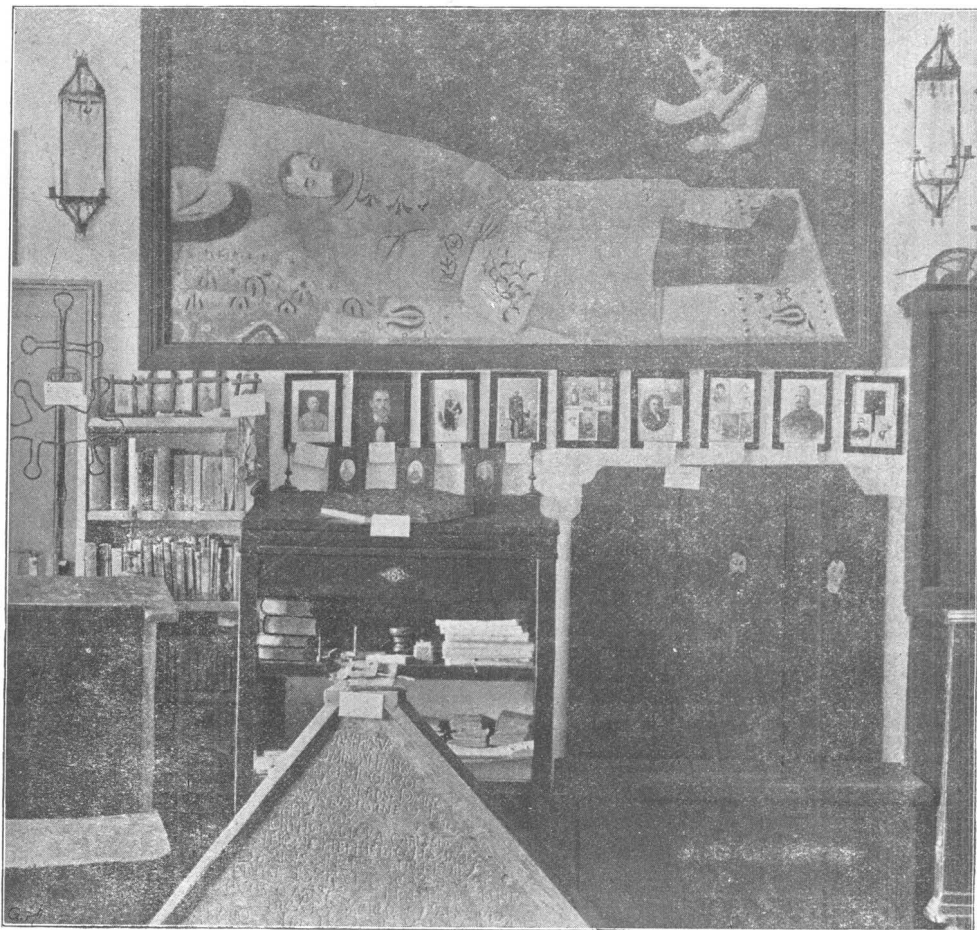
A kastély földszintjének van 17. emeletének 13 helyisége.

Az emeleten van a nagy lovagterem, mely az ősök képei helyett falain 1200 darab őz és szarvasagancsot hordoz, régi fegyverekkel s egyéb régiségekkel egyetemben.

A kastély körül terül el a talán 3 holdas park, melynek régi fái közül különösen kiemelkedik egy 4—500 éves, még teljesen ép hársfa, 800 centi-

méteren felüli kerülettel, továbbá három 100—120 éves hársfa, melyeket három Görgey testvér, György, János és Ferenc ültettek, mint kis fiuk.

E három fa közül már csak egy áll, a másik kettőt kidöntötte a szélvész, talán azt jelenti, hogy csak egy testvérnek, t. i. Györgynek utódai fognak tovább élni és virulni. Ferenc ugyanis utód nélkül halt el, Jánost két fiu dédunokája képviseli, míg Györgynek 15 élő fiu dédunokája van.

CSALÁDI EMLÉKEK GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Ezen még álló hársfa árnyékában piheni örök álmát Görgey Györgyné, Percián Vilma 5 kis korban elhalt gyermekével.

Néhány lépésnyire e három hárstól egy tó terült el, mely azonban újabban vízhiány miatt betemetetett.

Vizét e tó egy a parkban lévő pincének forrásából nyerte, mely szintén be van temetve azzal a pincével egyetemben, mely a mai kerti ház helyén létezett.

A tavat máma egy szökőkút pótolja, melynek kristályvize vig csobogásával életet varázsol a parkba akkor is, ha a csattogó madárdal elhallgat s a suttogó szellő pihenni tér, mely a százados fák lombjai közt regéket mesél a multból az ábrándos holdnak, midőn ezüstös fényével a fák koronáit, a viruló mezőket körülövedzi.

Nem messze a kastélytól állt egy kőből épült háromszobás kis kertilak pirosra mázolt falakkal, melyet 1618-ban Görgey István és neje Segney Zsuzsanna építettek s melynek összetörött homlokablája kijavitva birtokomban van. A ház 1877 táján bontatott le.

A kastély északi oldala mögött, egy az előbb említett hársfánál még öregebbnek roncsai állanak, melynek kerülete 10 méternél nagyobb volt s mely sajátságosan nőtt ágai közt egy kertilakot hordozott, melyben az urak a régi jóidőkben elkártyáztak, elboroztak a lombok közt csicsérgő madarak dala mellett.

Talán 200 lépésnyire északra a kastélytól egy völgyeletben a vadaskert terül el, a savanyuvizes forrásokkal telt patakmeder mentén, máig is „Tiergarten“ nevet viselve, de állataitól s régi fáitól megfosztva. Itt volt Görgey Arthur apjának, Györgynek egy kertiháza (lugas), hol olvasmányaival töltötte idejét és valamivel feljebb a „Dolinának“ nevezett völgyeletben egy fából épült lakóháza. Itt szoktak a majálisok és az aratóünnepek megtartatni, mivel e célra romantikus és védett fekvésénél fogva rendkívül megfelel.

A kerten kívül, de annak tőszomszédságában, a százados hárs hatalmas ágai alatt áll máig egy fából épült kis urilak, „Jobovec“ nevet viselvén, 1700-ban élt Görgey Jób nevű gazdájának emlékére.

A falu közepén áll az újabb kastély, mely 1794-ben épült s Görgey Györgynek és Teőke Veronnak volt tulajdona; körülötte remek park terült el a hegyoldalban, melyet az utókor vandáljai, a kastély két paraszt tulajdonosa kipusztított, mely pusztaságból a kastély hatalmas sziklatömb gyanánt égnek mered. Belső berendezése rendkívül kényelmes.

A falu déli végén áll még egy Görgey kuria, melyben az 1677-ben elhalt Illés testvérének, Zsigmondnak utódai laktak, míg az is zsidókékre került. Említésre méltók óriási pincéi.

Topporcától északra, mintegy 3 kilométer távolságban erdőkből beárnyalva fekszik az ős Topporc, Schönwald, Wüste Kirch', a mai Pusztagyház.

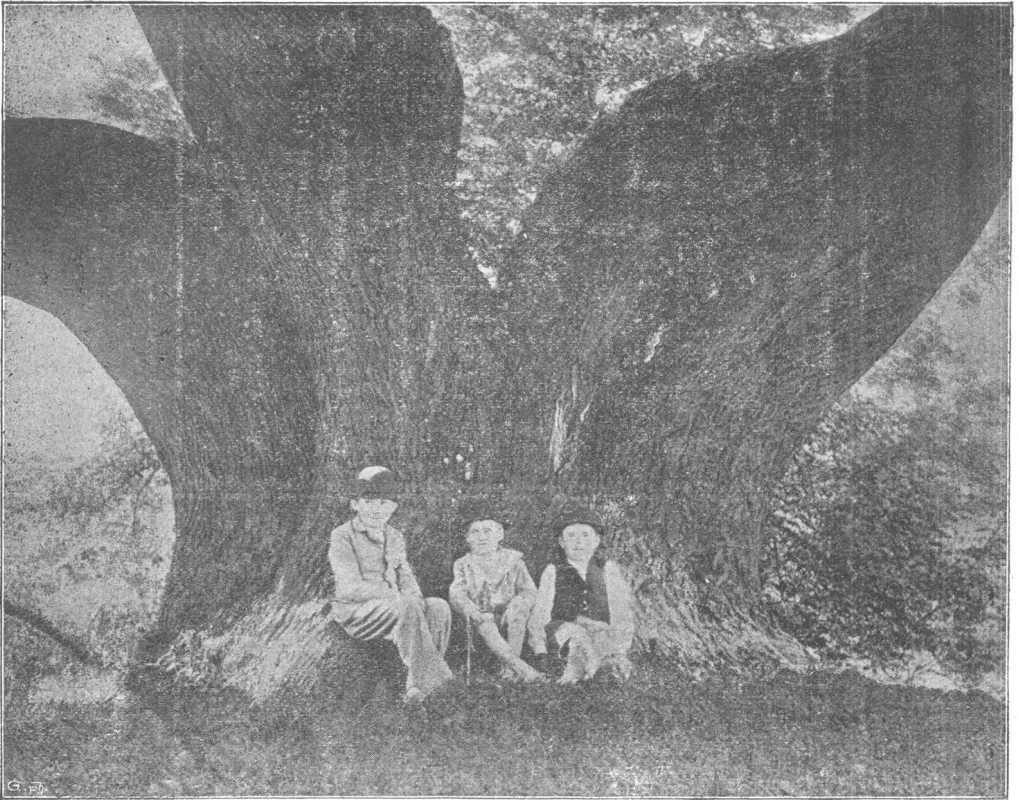
A tatárjárás idején elpusztult templomának romjaiból épülvén az ottani kuria, letűnt szép napok után Podolín város birtokába s vele zsidó bérlő kezére került s miután kihasználva, kiszipolyozva értéktelenné vált, a mult év őszén felgyujtatván, ismét azon romhalmazzá leend, mely volt 700 évvel ezelőtt.

Nevezetessé annyiban vált Schönwald, hogy 1848—49-ben itt tartózkodtak Görgey Arnoldnál a Szepességnek „Schwarz-Gelb“ urai, kik ha neszét

vették magyar csapatok közeledésének, a kastély feletti erdőkből kerestek biztos menhelyet.

Az életnek, a cselekvésnek eme ismertett mezejéről, bevégzett munka után a régi földesur odatért megpihenni, örökre, mit teljes életében a legszentebbnak tartott, az Isten házába, templomába.

A topporci róm. kath. templomban nyugosznak számosan a Görgey nemzetségből, 1606 óta igazolhatólag, meg még ki tudja, mennyien névtelenül 1606 előttől a kőfallal bekerítve volt templomudvaron.

HÁRSFA-TÖRZS (10 M. KERÜLET)

Ott nyugszik talán István és Illés főispán, Jordán, a nagy telepítő s a szász grófok közül nem egy, nyomtalanul elfeledve, csupán a mezei virágoktól őrizett halóporaikban.

Továbbá itt porladnak a topporci és görgői Görgey nemzetségből:

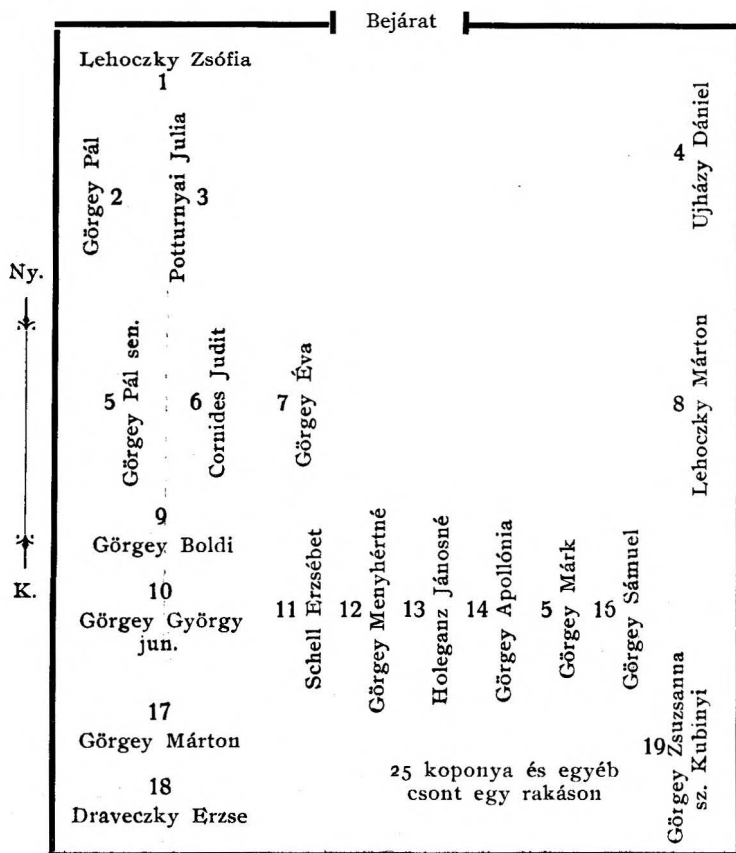
Kristóf, sz. 1545-ben és † 1606-ban
két nejével Monoky Borbálával
és Csetneky Zsófiával,

- három fiuk 1. Illés, sz. 1547-ben és † 1600-ban,
 2. Márton, sz. 1576-ban és † 1600-ban,
 3. István, sz. 1580-ban és † 1619-ben
 nejével Segney Zsuzsannával,
 két fiuk 1. Miklós, sz. 1615-ben és † 1692-ben
 nejével Horváth Krisztinával
 és fiával Boldizsárral, sz. 1647-ben és † 1656-ban,
 2. Illés, sz. 1618-ban és † 1677-ben
 két nejével Máriássy Erzsével
 és Kéler Judittal.
 fiuk János, sz. 1639-ben és † 1714-ben
 nejével Jánoky Annával,
 két fiuk 1. László, sz. 1671-ben és † 1682-ben,
 2. György, sz. 1674-ben és † 1735-ben
 nejével Kubinyi Annával.

A topporci ág. hitv. ev. templom kriptájában pihennek:

1. Horváth Imréné Potthurnyay Julia † 1769 május 24.
2. Spilenberg János † 1769 július 29 (6 hetes).
3. Doloviczényi Teréz † 1770 május 29 (3 éves).
4. Görgey Jób † 1771 augusztus 15.
5. Görgey Lászlóné Okolicsányi Anna Mária † 1772 április 29 (65 éves).
6. Görgey Péter Pál † 1772 május 2 (30 éves).
7. Berzeviczy Sándor † 1772 május 3 (54 éves).
8. Görgey Márton † 1773 augusztus 14.
9. Szentiványi Lajos † 1774 május 5.
10. Görgey Sándor † 1774 december 18 (76 éves).
11. Görgey László † 1775 (75 éves).
12. Horváth Gergelyné báró Hellenbach Anna Mária † 1775 február 12 (61 éves).
13. Brandenburgi Rosina † 1775 március 4.
14. Szentiványi Zsófia sz. Mattyasovszky † 1775 szeptember 3.
15. Görgey Antal † 1776 november 3 (49 éves).
16. Görgey Klára † 1778 január 31 (3 éves).
17. Schell Erzsébeth † 1778 május 22.
18. Ujházy Dániel † 1778 január 8 (58 éves). Koporsóján olvasható:
 „Nemzetes Ujházy Dániel ur életét a szerencse különféle viszontagságai közt fejezte be, Istenhez és hazához mindég hű vala s midőn meghala, lelkét az egek magukhoz fogadták.

19. Görgey Teréz † 1778 június 30.
 20. Lányi Sámuel † 1778 július 24.
 21. Lányi János † 1778 július 28.
 22. Lányi Klára † 1778 július 31.
 23. Lányi Sándor † 1782 április 24. }
 24. Doloviczényi György † 1783 április 13 (78 éves). }
 25. Serpilius Zsuzsanna Doloviczényi Györgyné sz. 1714. }
 26. Görgey Teréz † 1783 július 14. } gyermekek és testvérek.

A KOPORSÓK ELHELYEZÉSE A TOPPORCI KRIPTÁBAN.

27. Doloviczényi Lajos † 1785 május 1.
 28. Görgey Károly † 1785 május 30.
 29. Lehoczky Zsófia † 1785 augusztus 20 (1 éves).
 30. Görgey Menyhért Antal Mária † 1786 január 1 (75 éves).
 31. Görgey Teréz † 1787 július 16 (4 éves).
 32. Görgey Pál senior † 1795 szeptember 24 (57 éves) Koporsója 2 m. hosszú, ő építette a topporci másik kastélyt 1794-ben, valamint az ő adománya a topporci ág. hitv. ev. templom oltára is; koporsóján olvasható: Spectabilis

Generosus senior Paulus Görgey de Görgő, Bethlenfalva et in Topporc Com-
mitatus Scepusiensis Tabulae Iudriae PRMASSEG. Natus 1738. DEZZIA.
Denat. 1795. DZ. O. Sept. 24.

33. Görgey Mártonné Draveczyk Erzse † 1796 december 4 (77 éves).

34. Görgey Pálné Cornides Judith † 1799 július 21 (54 éves). Koporsó-
ján olvasható: Generosa, Domina Juditha Cornides Pauli Görgey de Eadem
Relicta vidua Domini Spectabilis Davidi Goldberger deinde.

35. Hologans János kapitányné Görgey Anna Mária † 1805 december 5
(74 éves).

RÉGISÉGEK.

36. Görgey Apollónia Raszlavicz Antalné † 1810 március 5 (30 éves).
Egy évi házasság után.

37. Görgey Márk hadnagy † 1810 április 21 (22 éves).

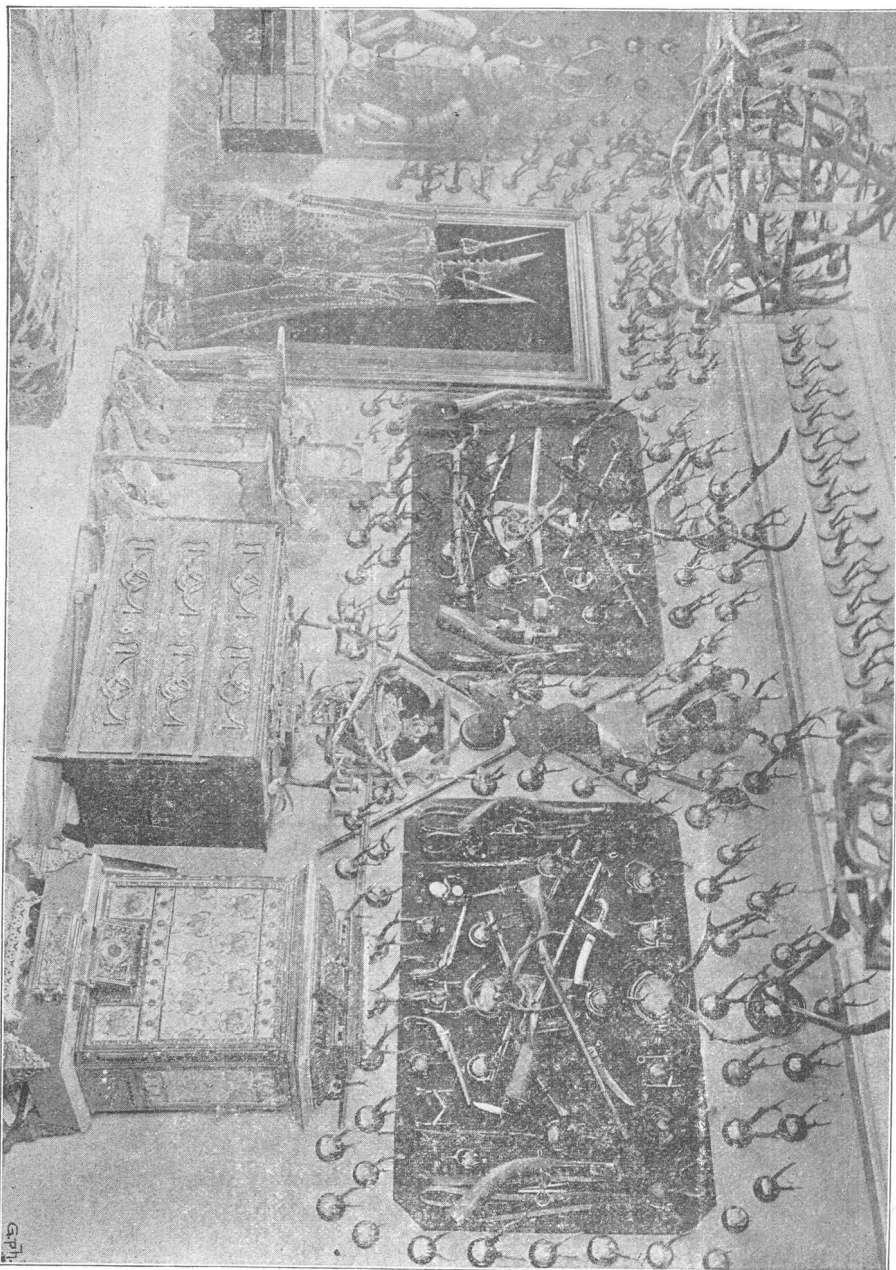
38. Spilenberg Johanna sz. Szulyovszky † 1810 október 9 (70 éves).

39. Görgey Pál † 1811 április 13, (71 éves.)

40. Szentiványi Lajosné Görgey Éva † 1817 május 26 (96 éves). Kopor-
sóján olvasható: Generosa Domina Éva Görgey de Eadem, Generósi Domini
Ludovici Szentiványi de Eadem Davidus. Obiit Anno 1814 die 26 május Etatis
Sua Anno Nonagesimo sexto,

41. Görgeyné Kubinyi Zsuzsanna † 1814 december 22 (78 éves).
 42. Lehoczky Márton † 1817 április 18.
 43. Görgey György junior, koporsóján olvasható: Generósus Dominus

A TOPPORCI KASTÉLY LOVAGTERMÉNEK 1/5 RÉSZÉ.

Georgius Junior Görgey de Eadem et in Topporc. Margarit. Nata Anno 1744
 J. 30. Anno Domini die 8. Juni 1790.

44. Görgey Róza † 1817 október 5 (2 éves).

45. Görgey Sámuel † 1821 május 12 (64 éves).
 46. Kiss Julia † 1821 június 19.
 47. Dolovicenyi Pál † 1823 november 2 (81 éves).
 48. Potturnyai Julia † 1827 augusztus 15 (63 éves).
 49. Görgey Boldizsár † 1828 január 20 (87 éves).

Birtokomban levő apróbb ereklyék közül megemlitendők:

Egy 1600-ból származó gyöngysor, melyet a róm. kath. templom kriptájának földjéből szemenként szedtem össze.

Egy 1700-ból származó nehéz aranygyűrű a Görgey címerrel és grófi koronával, mely Lubló és Gnézda közt a Milván találtatott és a amely Görgey Kurucz János, vagy fiának Györgynek volt tulajdona.

Két darab viaszból készült okmánypecsét a XIV. századból.

Két, barackmagból összerakott karkötő, rajta az 1831-ben elhalt Görgey Jánosnak, feleségének és gyermekeinek faragott arcképeivel.

Az utolsó Gradeczi Horváthnak, Imrének, özvegy Görgey Jánosné férjének pecsétnyomója 1800-ból.

Egy aranygyűrű a Kosztolányi és Görgey címerrel és a grófi koronával, melyet 1849-ben orosz katonák Görgey Ferencének ujjáról lehuzták.

Fent nevezett Ferencnek karneól pecsétnyomója ugyancsak grófi koronával.

1. A háttérben deszkák a topporci r. kath. templom földmájéról.

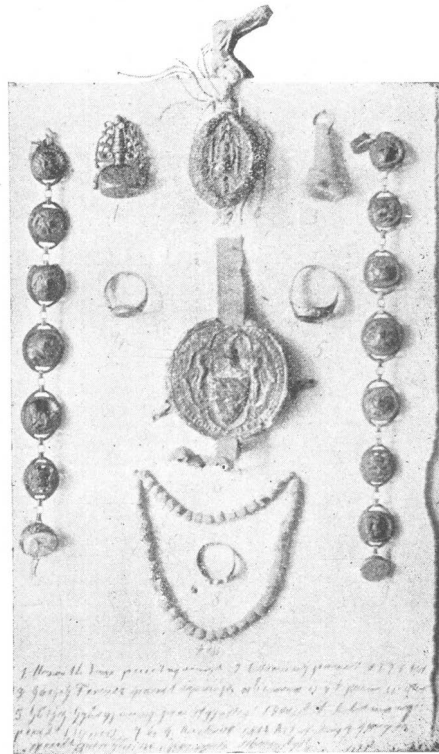
2. Balra a topporci ág. hitv. ev. artikuláris templom tornyáról leszedett osztrák császári címer.

3. Előtte a topporci r. kath. templom keleti oromfaláról leesett maltai kereszt maradványai.

4. Tőle jobbra a topporci új kastély homlokfalából kiszedett címeres tábla a Görgey és Cornides címerrel.

5. Tőle jobbra az 1618-ban a topporci parkban Görgey István által épített ház homlokfalából származó Segney címer.

6. Mögötte a topporci r. kath. templomnak 1908-ban lerombolt előépítményéből származó, 1590-ben készült keresztje.

CSALÁDI EREKLYÉK.

Töredék a Sváby-ak multjából.

Mint már egy helyen említettem a Görgey nemzetséggel közös törzset bir a Sváby (tótfalvi és svábóci) család, az elágazás az ismert hatodik nemzetségben kezdődik, tehát őt őse közös e két nemzetségnek mégpedig: I. Arnold „Dux Rajnholdus, Comes de Gargov Saxoniensis“ 1050 és 1130 közt, ennek fia I. Jordán, ki élt 1100 és 1180 közt, ennek fia I. István 1140 és 1220 közt; ennek fia II. Arnold 1170 és 1250 közt, ki Szepes föld első okmányilag igazolható főispánja 1241-ben s az ország nádora; ennek fia II. Girgovi Jordán 1200 és 1270 közt, ki 1240-ben a szepesi szász városok provinciájának első grófja, a tatárjárás alkalmával a menedékkőre gyűlt nép vezére s az elpusztult szepesség telepítője. II. Girgovi Jordán két fiában ered a két nemzetség; Lőcsei Illés főispán és szász gróf a Görgeyek törzsatyja, míg testvére Detrikus 1271-től 1280-ig szász gróf, a Svábyaké.

Ezen Detrikus kapja fiával, Lénárttal 1263-ban V. István királytól adományba Palocsa várát, Lénárt (Lodomér) pedig 1291-ben Kolcsoi Henning grófnétől egy erdőrészt kap irtás végett, mely akkor kötött szerződést Dánus gróf 1314-ben erősíti meg. Lénártnak három fia képviseli a nemzetség nyolcadik nemzedékét, kik is névszerint: 1. Jordán de Svap. 2. Arnold, ki 1294-ben Palocsa várát elcseréli III. Endre királlyal Svábóc faluért s itt kezdik magukat e községről nevezni, de Svap, de Svab, miből később alakult ki Svabovszky, Sváby. 3. Illés de Tótfalu. Azon csekély számú adat, mely rendelkezésemre áll, sok helyen nem engedi a családtagok közt a feltétlen biztos kapcsolatot megállapítani s így igen sok helyen a láncolat megszakad, vagy ha meg is van, a szemek kapcsolódása nagyon gyenge. Kár, hogy ezen kihalófélben lévő család okmányaira nem tudtam ráakadni s mivel azok a Nemzeti Muzeumban sincsenek letéve, minden valószínűség szerint elkallódott nagyrészt, ha ugyan a véletlen nem veti őket valahol a felszínre.

A IX. nemzedéknek 7 tagja ismeretes: I. Jordán de Svap két fia: 1. Jakab és 2. János; II. Arnold fia: 3. György de Buson és III. Illés de Tótfalu négy fia: 4. Hank, 5. Arnold, 6. Illés és 7. Miklós, kik 1338-ban két unokatestvérükkel: 1. Jakabbal és 2. Jánossal s a Görgeyekkel osztozkodnak Maldur, Kis-Toppore, Nagy-Toppore, Szent Margita, Schönwald, Helivágás, Richwald, Felső- és Ó-Lipnik felett.

A X. nemzedékből csak három tag ismeretes: II. Jordán fia: 1. Arnold és III. Busoni György leánya, 2. Katalin, ki 1426-ban öcscsének, Antalnak fiával, Jánossal osztozkodik. Katalin férje Szuha Péter volt. III. György másik gyermeke 3. Antal de Busson, kinek neje Görgey Klára negyedfokbani unokatestvére.

A XI. nemzedékből csak két tag ismeretes, még pedig: I. Arnold fia: 1. János 1435 körül és III. Bussoni Antal fia: 2. János de Svap, kit Zsigmond király 1435-ben a husziták elleni küzdelmekben szerzett érdemeiért megerősíti svábóci, busoni, tótfalvi, schnebergi, richvaldi, helivágási, lipniki, kaczvinkeli, körtvélyesi és dományi birtokaiban.

A XII. nemzedéknek három tagja ismeretes: I. János fia: 1. Boldizsár és II. Jánosnak két fia: 2. Antal, Svábi de Svapovec és 3. Henrik.

A XIII. nemzedék már népesebb; ennek 10 tagja ismeretes, kik testvérek és unokatestvérek s az előbbi nemzedék három tagjától származnak le, azonban névszerint meg nem állapítható, melyik kitől. Ezek névszerint: 1. Mátyás, 2. Gáspár de Buson, 3. Benedek de Svap, 4. Melchior, 5. András, 6. István (Svabovszky), 7. Gáspár, Sváby de Buson, 8. István, 9. Melchior, 10. Bálint (Svabovszky), neje Anna. Nevezettek 1504-ben osztozkodnak azon birtokokon, melyekben Zsigmond király a XI. nemzedék 2. Jánosát 1435-ben megerősítette. 1542-ben ismét szerepelnek.

A XIV. nemzedék 19 tagja a következő: II. Gáspár gyermekei: 1. Mihály, 2. Zsófia, 3. János, kik 1545 és 1615 között szerepelnek; III. Benedek fia: 4. Melchior 1603 körül; IV. Melchior gyermekei: 5. János 1611 körül, 6. Margit, férje Csepanovszky Kristóf, 7. Zsófia, 8. Benedek; V. András gyermekei: 9. Svabovszky Valentin, 10. Anna, 11. Péter, mely három testvér 1546-ban a lipniki birtok miatt tárgyal Segney Lászlóval és a Görgeyekkel; VI. István gyermekei: 12. János, 13. Miklós, 14. Márton, ki magát 1603-ban „Sváby de Tótfalu“-nak nevezi; 15. Katalin, 16. Anna, férje Bástha György, 17. Borbála, 18. Ursula; X. Bálint fia: 19. György, ki született 1565-ben, meghalt 1597-ben. A tótfalvi templomban látható alakos vörösmárvány sírkövén olvasható: „Egregius et nobilis Dominus Valentinus Schwabovszky et Domina Anna uxor, parentes moestissimi filio Georgio Schwabowszky, juveni strenuo pieque mortuo, aetate annorum 32, anno Salutis 1597 mem. Apr. die 28. ora noctis 10. amoris et memoriae ergo hoc monumentum fieri fecerunt.“ Magyarul: „Jeles és Nemes Swabowszky Bálint ur és neje Anna asszony, gyászoló szülei fiuknak, Swabowszky Györgynek, a törekvő ifiúnak, aki jámborul 32 éves korában, az Üdvösség 1597. évében, április 28-án esti 10 órakor halt meg, szeretetük jeléül emeltették ezt az emléket.“ Swabowszky György ezen siremléken vértetében, szűk magyar nadrágban és sarukban van ábrázolva, jobb kezében buzogányt tartva, bal keze a széles, kissé hajlott kardkereszt markolatján nyugszik.

A XV. nemzedéknek 22 tagja ismeretes: I. Mihály gyermekei: 1. Tamás, 2. Pál, 3. Kristóf, 4. Lőrincz, 5. Katalin; IV. Melchior gyermekei: 6. Margit, 7. Zsófia, kinek férje Podmaniczky Melchior, 8. Benedek, 9. György, kinek neje Szalay Helén.

VIII. Benedek gyermekei: 10. György, neje 1615-ben Anna. 11. Krisztina férje, 1639-ben Horváth Zsigmond; 12. Zsófia, férje Bencsik György; 13. Anna, férje Kálna György; 14. Katalin, férje Hurick Gregor. — IX. Valentin gyermekei: 15. Margit, férje Mattyassovszky János; 16. Anna, férje Dráveczky Tluch Boldizsár; IX. Péter, fia 17. Ferencz. XII. János fia 18. Miklós 1660-ban. XIII. Miklós fiai 19. Valentin és 20. Péter 1603-ban; XIV. Márton fiai 21. István és 22. János 1570-ben.

A XVI. nemzedéknek kapcsolódása a XV.-ikhez nagyon bizonytalan s így ezen nemzedék tagjait csak egymásutánban sorolom fel: 1. Márton, neje Varechovich Anna; 2. Zsigmond; 3. János, neje Turkoló Zsuzsa; 4. Judith 1654; 5. György 1654; 6. Mihály 1654; 7. Bálint 1654; 8. Sámuel, neje Mária; 9. Márton, neje Petróczy Anna 1728-ban. Ez utóbb említett hat tag testvérek és unokatestvérek. 10. Ferencz 1662—1700., neje Nagy Anna. 11. Erzsébet 1663, férje Sárközy László; 12. Anna 1660—1721; 13. Zsigmond 1645, neje Slabikovszky Zsófia; 14. Benedek 1637—1723, neje Starinszky Mária; 15. Anna 1680—1702 férje Doloviczényi János; 16. Urbán 1648, neje Hedvig; 17. Károly † 1726, neje Starinszky Helén † 1728; 18. Ádám, neje Korponay Erzsébet † 1722.

A XVII. nemzedékből ismeretes 25 tag: I. Márton leánya 1. Anna 1701; 2. János, neje Horánszky Anna. VIII. Sámuel, fia 3. Sámuel 1680. IX. Márton gyermekei: 4. Mária 1706; 5. Ádám 1716, neje Görgey Éva; 6. Anna 1701. 7. Sándor 1718; 8. Simon 1717. X. Ferencz leánya 9. Mária 1701; 10. György 1650—1738, neje Jeszenszky Julia. XIII. Zsigmond gyermekei: György 1675, neje Kiss Mária † 1729; 12. Zsuzsanna 1648; 13. Ferenc 1733, neje Papp Éva. XIV. Benedek gyermekei: 14. Helén 1681; 15. Márton 1579, neje Grodkovszky Anna; 16. Mihály 1677; 17. György, neje Anna. XVI. Urbán fia 18. Jacob 1678, XVIII. Károly gyermekei: 19. Márta 1691—1717, férje Bohus András; 20. Imre 1678, neje Horánszky Zsófia; 21. Zsuzsanna 1695—1697; 22. Benedek 1688. XVIII. Ádám gyermekei: 23. Borbála 1718. 24. Gábor 1716—1718; 25. Boldizsár 1719.

A XVIII. nemzedékből ismeretes 28 tag: II. János gyermekei: 1. Ádám 1727, neje Judit; 2. Mária 1738; 3. György 1741. V. Ádám gyermekei: 4. Ádám 1731, neje Papp Zsuzsanna; 5. Erzsébet 1725; 6. István 1724; 7. Julia 1737; 8. Ferenc, neje Kata 1747-ben. X. György leánya 9. Zsuzsanna 1736. XI. György gyermekei: 10. Zsigmond 1721; 11. Mária 1732; 12. Erzsébet 1741. XIII. Ferencz leánya 13. Klára 1727; 14. Mózes. XV. Márton leánya 15. Mária 1732. XVII. György gyermekei: 16. Rozália 1786; 17. Julia 1793; 18. Anna 1797; 19. György 1812; 20. Susanna 1808; 21. György 1809; 22.

Anna 1794. XX. Imre gyermekei: 23. Imre 1742, neje Mária; 24. Anna 1731; 25. Imre 1736; 26. Klára 1739; 27. Klára 1742; 28. Julia 1750,

A XIX. nemzedékből ismeretesek: I. Ádám fiai 1. László 1759 és 2. Ferencz 1767. IV. Ádám leánya Susanna 1770. VIII. Ferencz fia 5. Lőrincz; 6. Károly, neje Lányi Borbála. XIV. Mózes gyermekei: 7. János 1760; 8. Tamás 1868, neje Dombrády Mária; 9. János 1772; 10. Anna 1774; 11. Anna 1776. XXIII. Imre fia 12. János 1785, neje Grodkovszky Julia.

A XX. nemzedékből ismeretesek: I. Imre, neje Tarnóczy Julia; 2. György neje Grodkevszky Mária; 3. Emánuel, neje Szatalla Anna; 4. Tamás, neje Bohus Mária; 20. Ignác 1796—1854, neje Hommer Anna; 21. Tamás, neje Grodkovszky Julia. V. Lőrincz gyermekei: 5. János 1804; 6. Zsófia 1779; 7. Susanna 1800; 8. Mária 1802; 9. János 1807. VI. Károly fia 10. Sándor 1822. VIII. Tamás gyermekei 11. Mária 1823 †; 22. Tamás 1820; 23. Ferencz 1825; 13. Mária 1830. XII. János gyermekei: 14. János 1821 †; 15. József 1811; 16. János 1826; 17. Ignác 1813; 18. Zsófia 1829; 19. Mária 1815.

A XXI. nemzedékből ismeretesek: I. Imre gyermekei: 1. Karolina 1863; 2. Julia 1859; 3. Karolina 1856; 4. József 1853; 5. Péter 1854. II. György gyermekei: 6. József 1852; 7. Miklós 1860; 8. Mária 1854; 9. Ferencz 1863, neje Sárossy Adél; 10. Imre 1856; 11. Mária 1858 †; 12. Mária 1868. III. Emánuel leányai: 18. Amanda 1844; 14. Mária 1846. IV. Tamás leánya Rosina 1836. XX. Ignác gyermekei: 17. Imre 1830, neje Duchon Kornélia; 18. Nándor, neje Görgey Mária; 19. Zsófia 1847, 1879. férje Rakovszky Ferencz; 20. Frigyes 1834—1904, neje Székely Ilona; 21. Károly 1844—1879. XXI. Tamás leánya 22. Julia 1824.

A XXII. nemzedékből: IX. Ferencz gyermekei: 1. Ferdinand 1889; 2. Margit 1890; 3. Gizella 1891; Ferencz 1893; 5. Anna 1895. XVII. Imre gyermekei: 6. Béla; 7. Sándor, neje Ráthonyi Borbála, leányuk Ilona; XX. Frigyes gyermekei: 8. Anna 1869; 9. Vilhelmina 1873, férje Neogrady Lajos. XXI. Károly fiai 10. Rezső 1874; Frigyes 1880—1899.

A Sváby családdal némiképen kapcsolatban levő másik siremlék 1593-ból való s a krígi római katolikus templom hajójának falába van erősítve, a rajta olvasható felirat szövege latinul:

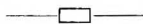
Et Genere et Virtute Nobilis Viro Du. Balthasara Melchioris Tluk De Filice et Hincovez, et Euphrosinae Wilczkovnae Filio Quincum Puer Patre Orbatus essett A Vitrico Balthasaro Bischofsheimus Genuinus Filius Educatus V. Ling. Lat. Ital. Germ. Hung. Polon. Animi sensa exprimere potuit Ideoque et Caes. Maiest. Comissione Commissarius Cataphractorum Equitum Germanorum Constitutus et Postae in Legitione in Poloniam Missus Morbo illic contracto aeger Domum reversus pie placideque Obdormivit V septembr. Anno 1593

Anna Schwabovia prestantissimo Suo Thesauro Orbata Monumentum Hoc Multis cum Lacrimis Pietatis Et Amoris ergo Poni Currauit.

Magyarul: Ugy származásra mint erényre nemes férfiúnak Boldizsárnak Tluk Menyhért és Wilczkovna Euphrosina fiának, ki midőn gyermekkorában atyját elveszítette, mostohaapjától Bischofsheim Boldizsártól mint tulajdon fiu neveltetett; öt nyelven: latinul, olaszul, németül, magyarul és lengyelül tudta magát kifejezni s ezért a császár ő felségének megbízásából a vértés német lovagrendnek comisáriusa volt, ki aztán követségbe Lengyelországba küldetett, ott megbetegedett, s betegen hazatérve jámborul és türelmesen elhunyt 1593 szeptember 15-én.

Schwáby Anna legjelesebb kincsétől megfosztva, ezen emléket a kegyeletnek és szeretetnek sok könnye közt emeltette.

A siremléken lent négy cimer látható, balra fent a bischofsheimi cimer, jobbra a Wilczkovna; balra lent a Tluk és jobbra a Sváby. A Bischofsheim cimer üres pajzsa egy sima pólya által kétfelé van osztva, a koronából a pajzs felett 5 toll emelkedik. A Wilczkovna cimer a pajzsban és felette a koronában ágaskodó kecskét visel, A Tluk cimer pajzsában és koronájában 3 lilium látható. A Sváby cimer a szokott vadember, de itt nem fát, csak egy faágot tart.

Legrégibb okmányok.

Podolin, 1908 márczius hó 3-án.

Kedves Albert! Igyekeztem a maga számára a Görgey család legérdekesebb okmányát lefordítani. Ime itt van.

Tartalma: IV. Béla 1256-ban odaadja Jordán Comesnek azért, hogy a világ minden tájékáról új telepítvényeseket hozott hazánkba, azon királyi erdőt, mely a Scemene (Tympanicz-jankoveczy hegycsoport, melynek Jakubján melletti része mai napig is Siminának neveztetik) és a Tartol (Tarhegy-Tátra) alpesi, (tehát nem maga a Tátra, hanem ennek alpesei, vagyis legelői hegycsoportja; ma Magura == erdőshegy) között a Poprád folyó mind a két partján elterül és Lengyelország határai mellett (azaz: Podolin mellett, mert a Topporc patak volt akkor Lengyel és Magyarországhatára, mivel Kunigunda Lengyelországban lakott, Podolin pedig az övé volt még.) Megerősíti száz évvel későbbben, vagyis 1357-ben Lajos király is benne, mivel közben Gyula Comes, lublói várparancsnok miatt, elvette volt a családtól Drugeth nádor, és csak 1323-ban adta vissza, midőn az itteni családok már mind Róbert Károly hűságra visszatértek volt.

Az okmány tehát két részből áll. A külső keret I. Lajosé, a belső okirat pedig IV. Béláé, azért van kettős keletje. Hangzik:

Lajos, Isten kegyelméből Magyarország, Dalmácia, Kroátia, Ráma (ez lent van a Hercegovina felé, hol Vulmia vagyis Zachelin is keresendő), Szerbia, Galícia, Lodoméria, Kumánia, Bulgária királya, Salernói és Onori fejedelem, Garganus hegy ura, Grisztus Urunk mindazon hiveinek, kik jelenben vagy a jövőben jelen iratról tudomást szereznek, mindnyájunk üdvöztője nevében: Üdvöt. Mint a királyi Felséghez tartozik, mindenkinek érdemeiért a megfelelő jutalom jótéteményeit megadni, épen úgy kell, hogy az elődjei által adottak és ajándékozottak a megerősítés kegyelmével láttassanak el, hogy a jövő időkre nézve a megmozgathatlan állandóság erejét nyerhessék. Miért is jelen okiratunk kapcsán mindenkinek tudomására akarjuk, hogy jusson az, miszerint Magister (tudományos szokástól vett cím, ma nem egészen annyi, mint doctor, mert a középkori egyetemeken a következő graduatio volt: Baccalaureus, Licentiatus, Magister és Doctor) Jakab, Nagyságos gróf Miklós kúriai bíránk (országbíró), pecsétőrzője (protonotarius) Illés, Arnold fia; Hank (János) és Jakab a második Arnold fia, Hank, Péter (Ez volt a dominus Petrus, podolini plébános) és Tamás, Görgey Gyula fiai, mint közeli rokonai nevében, magas Szinünk elé lépven, bemutatá Nekünk boldogult Béla, fenséges Királynak kiváltságos levelét, mely a Szepes megyében lévő bizonyos erdőség adományozására vonatkozik, mely erdőség a Poprádnak nevezett folyó mind a két partján a Simina-hegység és a Tartal alpesei között fekszik, mint azt Béla adományozta és következő tartalommal ellátta volt, esedezvén azok nevében Királyi Felségünknek alázattal és hódolatteljesen, hogy ama kiváltságos levelet elfogadni, jóváhagyni és saját magunk kiváltságával megerősíteni kegyeskednők. Tartalma a következő: Béla, Isten kegyelméből Magyarország, Dalmácia stb. Királya, Krisztus Urunk mind azon hiveinek, kik jelen irásunkat, most, vagy a jövőben meglátják, mindnyájunk Üdvöztője nevében: Üdvöt! A királyi Fenség, mely alattvalóinak tekintélyét és személyét fölemelni igyekszik, hiveinek adott jótéteményért, nehogy azoknak a kor ártalmukra lehessen, írott okmány tanúságával szokta megerősíteni. Azért akarjuk, hogy mindenkinek úgy jelen, mint jövőben, jelen iratunk alapján tudomására jusson, hogy Comes Jordán, Arnold Szepes provinciális gróf fia, gyermekkorának első éveitől fogva kedves szolgálatot teljesített előttünk, és szorgalmatos forgolódást Ruthenia és Polonia (Halics és Lodomeria stb.) országokba való kiküldetése alkalmával, midőn a körülfekvő országokból és mindenféle vidékekről sem személyét, sem vagyonát nem kimélve, Szepesi területünkre népeket gyűjtött és hozott (akkor hozta Topporcra és nemsokára Nagylovnica (ma Hollólovnice) is az embereket), miért is királyi nagylelkűséggel birtokkal volt ellátandó. Mi tehát, kik uralkodásunk kötelességénél fogva tartozunk az egyesek érdemeit mérlegelni és kinek-kinek igyekezetét figyelembe venni, a szepesi területen lévő bizonyos királyi erdönket, mely a

deuricus, advocatus regis Babenuae; mellékneve volt ugylátszik: de Isernia és mint ügyvéd szolgált, azelőtt Kunigunda udvarában is.

Magamat szeretetébe ajánlva maradtam

lekötelezett hive

dr. Pirhalla Márton,
podolini plébános.

Ezen okmánynak IV. Bélára vonatkozó része latinul a következő:

Bela Rex Comiti Jordano, Arnoldi Comitis de Scepus (42) filio, certam Regalem silvam (ubi bodie inter alias possessiones Toportzinum est) in Scepusio confert. A. D. 1156.

Ex autographo, in Tabulario illustris Familiae Görgeyanae habito. Cf. Wagn. Anal. P. I. p. 134.

Bela, Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Galicie, Lodomerie, Cumanieque Rex, omnibus Christi fidelibus, tam presencibus, quam futuris, presens Scriptum inspecturis, Salutem in omnium Salvatere: Regia Cesitudo, que sublevar honera subditorum, collaciones fidelibus suis factes, ne eis antiquitas voloat novercari, literarum consuevit, perhennari Proinde ad universorum tam presencium, quam futurorum noticiam tenore presencium volumus pervenire. Quod cum Comes Jordanus, filius Arnoldi, Comitis de Scepus, a primevis puericie sue temporibus, nobis gratum exhibuisset servicium, & sedulum famulatum in legacionibus nostris in Rutheniam (43), & Poloniam deferendis, ac in convocacione populorum ad Terram Scepus, de circumjacentibus Regnis, & diversis Regionibus congregati, nolens parcere rebus nec persone, propter que ex Regali munificencia digne fuerat commendandus; Nos qui ex officio suscepti regiminis, tenemur metiri merita singulorum, & unicuique laudabiliter pro meritis respondere, quandam silvam nostram regalem in districtu Scepes, ab utraque parte fluvii Poprad, inter indagines Regni nostri, & confinia Polonie, & inter montes Scymina, & Alpes Thorchal (Cf. N. 24.) existentem. cum omnibus utilitatibus suis, & pertinenciis universis, secundum quod ad nostram pertinuit Majestatem, eidem Comiti Jordano, & post eum suis heredibus, heredumque suorum & posteritatum successoribus, dedimus donavimus, contulimus, & tradidimus, jure hereditario, ac inrevocabiliter possidendam, eo titulo, ea plenitudine, eo jure, eaque libertate, qua omnes Nobiles Regni nostri suas possessiones, possident, atque tenent. Concessimus insuper eidem Comiti Jordano, & heredibus suis, ob specialiore favorem dileccionis; quod ipsum Jordanum Comitem, vel heredes suos, ac Jobbogyones ipsius, quos ad ipsam terram processu temporis posset convocare, seu congregare, nullus Comes noster de Scepus, pro tempore constitutus (quorum alter Castro, alter Districtui Saxonum Regionum praefuit) valeat, seu presumat judicare;

sed omnes causas inter Jobbagoones suos exortas, tam furta, quam homicidia, seu effusiones sanguinum, ac eciam latrocinia, & alias minores qualiumcunque causas accidentes, idem Comes Jordanus iudicabit, ipse vero Jordanus Comes in omnibus Causis contra quoslibet, in presencia nostre Majestatis (quam Palatinus in Curia Regia sustinebat, tenebitur comparere, & ad plenum respondere; & eundem Comitem Jordanum in corporalem possessionem ejusdem silve per Detricum, filium Vikon, Comitem de Scepus, & per discretum virum Dominum Albertum Abbatem de Scepus (Schavnik) dilectos, & fideles nostros, fecimus introduci. Cujus silve mete & termini, prout nobis iidem Detricus Comes, & Dominus Albertus Abbas, quos nos ad reambulandam ipsam silvam transmiseramus, perscripserunt, hoc ordine distinguntur: prima meta, seu terminus incipit, in parte Regni nostri versus Poloniam tendendo in ascensu custodie (Eur vel Straska) usque montem niveum, Thorchol vocatum, deinde directe vadit ad quendam parvum rivulum, fluentem in quadam valle supra villam Podolin, & infra aquam, Toporch vocatam, & abinde de illo rivulo directe eundo vadit ad fluvium Poprad vocatum, & per ipsum fluvium descendendo versus orientem vadit usque in fluvium Lyblo vocatum, & per ipsum fluvium ascendendo, vadit usque ad caput ejusdem fluvii, & decapite ipsius fluvii vadit ad montem Scemene vocatum, & de ipso monte tendit, & vadit, ad caput fluvii majoris Lompnicha vocati, & deinde tendit, & vadit iterum ad partem, ubi prima meta est incepta, & ibi terminantur. In cujus rei memoriam, firmitatemque perpetuam eidem Jordano Comiti nostras concessimus Literas duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Smaragdi, Albensis Ecclesie Prepositi, Aule nostre Vice-Cancellarii, dilecti & fidelis nostri. Anno Domini Millesimo ducesimo quinquagesimo sexto, Regni autem nostri Anno Vicesimo primo.

2. IV. Béla király adománylevele 1260-ból.

Béla Isten kegyelméből stb. ez irás minden olvasóját üdvözli abban, ki mindnyájunk üdvössége! Minden jelenvalónak és jövődöbelinek tudtára akarjuk adni ezeknek rendében, hogy Girgovi Jordán gróf fiai, Arnold, János és Illés szintünk elé járulva s elsorolva előttünk hűséges szolgálataikat, alázattal kérték, hogy egy bizonyos a Dunajec és Poprád folyók közt fekvő lakatlan erdőt nekik adományozzuk.

Ami az illető erdő minémüségét illeti, hogy vajjon valóban javainkhoz tartozik-e és hogy a dolgok igazi állásáról tájékozva legyünk, meghagytuk hiveinknek a Szent-Mártonról nevezett szepesi káptalannak, hogy István gróf szepesi várnagy, megbizott emberünkkel együtt, küldjék ki az ő emberüket

bizonyosság vételre, hogy a mi fenntnevezett megbizott emberünk megvizsgálja az illető erdő minémüségét; ez ügyben hozzánk hiveink, t. i. a fenntnevezett káptalan ilyenképen irt vissza:

Felséges urunknak, Bélának, Isten kegyelméből Magyarország felséges királyának a Szent-Mártonról nevezett káptalan üdvözetet küld az Úrban!

A köteles tisztelettel és hű szolgálatunknak hő vágyával vettük felséged levelét, melyet Girgovi Jordán gróf fiainak, Arnold, János és Illésnek ügyében hozzánk intézni méltóztatott ilyen tartalommal,

Béla, Isten kegyelméből Magyarország királya, hiveit a Szent-Mártonról nevezett káptalant üdvözli.

Tudni fogjátok, hogy Girgovi Jordán gróf fiai Arnold, János és Illés, színünk elé járultak, alázattal kérvén, hogy bizonyos lakatlan erdőnket, mely a Dunajec és Poprád folyók közt terül el s javainkhoz tartozik, nekik adni s reájuk hagyni méltóztassunk; minthogy azonban az erdő minémüségéről biztos tudomásunk nincs, hogy vajjon javainkhoz tartozik-e, vagy sem; hiveségteknek ezennel meghagyjuk, hogy küldjétek ki bizalmas embereteket bizonyoságvétel céljából, akinek jelenlétében István gróf szepesi várnagy, bizalmas emberünk járja be azt, és Girgovi Jordán gróf fiait, Arnoldot, Jánost és Illést, iktassa be annak örök birtokába, ha nem történik ellene felszólamlás.

Ha lennének felszólamlók Girgovi Jordán gróf fiai, Arnold, János és Illés ellen, idézzétek meg őket alkalmas határnapra színünk elé és ezek után az idézés napját, a kijelölt határnapot, a megidézettek neveit, hogy az erdő javainkhoz tartozik-e, annak határvonalait, leveletekben nekünk hűségesen megírjátok.

Kelt az Úrnak 1260-ik esztendejében, október hó 4-ik napján.

Mi pedig felséged parancsainak engedelmeskedni törekedvén, fenntnevezett bizalmas embereddel együtt kiküldöttük a mi emberünket bizonyoságvételre, akik végre hozzánk visszatérve jelentették, hogy amaz erdőt határközöseivel és szomszédaival bejárván azt üresnek, lakatlannak és javaidhoz tartozónak találták és senki sem mondván ellent, Girgovi Jordán gróf fiait, Arnoldot, Jánost és Illést annak birtokába beiktattuk, a mely erdőnek ezek a határai.

A határ a Poprád folyónál kezdődik, hol a Szépviz nevű patak ömlik beléje s e vizen felfelé haladva a beömlő első patakig ér, hol e patak mentén felfelé haladva a Javore nevű erdőig nyulik, majd északfelé a hegyek hátán felfelé jöve, a Dunajec nevű folyóig és ezen folyón fölfelé haladva kicsiny távolságra, a hol bizonyos folyóvíz beléje ömlik és ezen folyóvízen fölfelé haladván délnek az előbb nevezett Javore nevű erdőig, ettől egy bizonyos magas szikláig, e sziklától egyenesen a Poprád folyóig, hol a Topporc nevű

folyóvíz ömlik beléje. Majd a Poprád folyón fölfelé haladva, hol egy kis patak két hegy közt ömlik beléje, majd egyenes irányban a Zimina nevű hegy fölött, s e hegytől nyugatfelé és e hegytől egyenes irányban a Poprád folyóig, hol a határ kezdődik.

Ezeket tartottuk kötelességünknek felségeddel közölni, a mint az nekünk rendeletben meghagyatott. Kelt az Úr 1260-ik esztendejében, november hó 3-ik napján.

Mi pedig, kik magunkra vettük teljes joggal az országlás gondjait, bárkinek szolgálatait is, királyi kegyelmünkkel törekszünk megjutalmazni és kedvezésünkkel kísérni.

Látván Girgovi Jordán gróf fiainak, Arnoldnak, Jánosnak és Illésnek hűségét és hiv szolgálataikat, melyekkel ők nekünk különféle szükségünkben és ügyünkben megfelelni törekesznek, méltányos kérelmünknek engedve, az előbb említett erdőt, Girgovi Jordán fiainak, Arnoldnak, Jánosnak és Illésnek s általuk örökösöknek s örökösök utódainak adjuk, adományozzuk és hagyományozzuk örökségi jogon való örök birtoklás címén, melynek emlékezetére és örök erősségére nekik ezen kettős pecsétünkkel megerősített kiváltság levelünket, fehérvári választott püspökünknek, udvarunk alkancellárjának kezéből, az Úr megtestesülésének 1260-ik évében, december 7-ik napján, uralkodásunk 26-ik évében.

Ezen 1260-iki okmány latin szövege :

Béla dei gracia stb. omnibus presens scriptum in specturis salutem in eo ; qui est solus onnium. Ad universorum tam presencium quam futurorum notificiam horum serie volumus perrenire, quod accedentes ad nostram presenciam Arnoldus, Johannes et Helyas, filii comitis Jordani de Gyrgov et exponetes nobis sue fidelitatis servicia, quandam silvam nostram habitatoribus destitutam, circa fluvios Donays et Popprad vocatos, sitam, sibi dari a nobis cum instancia supplicando postulorunt. Verum quod de qualitate ipsius silve, et si od nostrom collacionem pertineat, nec ne, nobis veritas non constabat, fidelibus nostris videlicet capitulo ecclesie beati Martini de Scepus dedimus in mandatis, ut cum comite Stephono castellono de Scepus, homine nostro, hominem ipsorum transmitterent, pro testimonio ad inquirendum, per predictum hominem nostrum de ipsius silve qualitate ; qui quidem fideles nostri, predictum videlicet capitulum, nobis rescripserunt demum in hec verba : Excellentissimo domino suo, Bela, dei gracia illustri regi Hungarie capitulum ecclesie beati Martini de Scepus oraciones in domino. Debitos et devotos cum desiderio fideliter serviendi litteras vestre serenitatis per Arnoldum, Johannem et Helyam, filios comitis Jordani de Gyrgov, nobis exhibitas debito cum honore recepimus in hec verba : Bela, dei gracia rex Hungarie fidelibus suis capitulo

ecclesie beati Martini de Scepus salutem et gratiam. Noveritis quod Arnoldus, Johannes et Helyos, filii comitis Jordani de Gyrgov personaliter ad nostram presenciam accedendo petierunt cum instancia, ut quandam silvam nostram habitatoribus destitutam, circa fluvios Donays et Popprad vocatos, sitam, ad nostram collacionem pertinentem, ipsis dare et confere dignoremur; unde quia nobis de facto ipsius silve non constabat veritas, utrum ad nostram pertineat collacionem nec me, fidelitati vestre precipiendo mandamus quatenus mittatis hominem vestrum fide dignum pro testimonio, coram quo comes Stephanus castellanus de Scepus homo noster reambulet eandem et statuatur Arnoldo, Johanni et Helye filiis comitis Jordani de Gyrgov, supradictis possidendam perpetuo, sinon fuerit contradictum; contradictores si qui fuerint, ad nostram presenciam contra predictos Arnoldum, Johannem et Helyam, filios comitis Jordani de Gyrgov, citetis ad terminum competentem et post hec diem citacionis terminum assignatum, nomina citatorum et utrum pertineat ad nostram collacionem nec ne, cum cursibus metarum in vestris litteris fideliter nobis rescribatis. Datum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo, quarto nonas octobris. Nos itaque mandatis vestris obedientes, ut tenemur, una cum predicto homine vestro nostrum misimus hominem pro testimonio ad premissa exequenda, qui demum ad nos reversi dixerunt requisiti, quod ipsam silvam, presentibus commetaneis et vicinis suis reambulata, vacuum et habitatoribus destitutam invenissent, vestreque collacioni pertinentem eandemque Arnoldo, Johannis et Helye filiis comitis Jordani de Gyrgov statuissent, nulla contradictore existente; cuius quidem silve mete taliter distiguntur. Prima meta incipit a fluvio Popprad ubi ipsum ingreditur aqua bella vocata et eandem aquam accedendo usque ad primum rivolum qui fluit in ipsam aquam et eundem rivolum ascendendo usque ad silvam Jawore vocatam, deinde versus septentrionem in dorsibus moncium descendendo usque in fluvium Donays vocatum et eundem fluvium descendendo per modicum spacium ubi quedam aqua fluens ingreditur ipsum fluvium Donays et eandem aquam ascendendo versus meridiem usque ad predictam silvam Jawore, deinde ad quendam altum lapidem et ab eodem lapide directe in fluvium Popprad, ubi aqua Toportz vocata fluit in Popprad, deinde fluvium Popprad descendendo, ubi quidam rivulus inter duos altos montes fluit in Popprad, deinde directe super montem Zemine vocatum et ab eodem monte versus occidentem, ultra unum montem super quendam montem altum et ab eodem monte directe in fluvium Popprad, ubi est prima meta. Hec vestre serenitati duximus rescribenda, quoniam sic recipimus in mandatis. Datum anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo, tercio nonos novembris. Nos vero, qui ex debito iure suscepti nostri regiminis cuiusque serviciis de regia benignitate correspondere tenemur regio occurrentes

cum favore, consideratis fidelitatibus fideliumque serviciorum meritis ipsorum Arnoldi, Johannis et Helye, filiorum comitis Jordani de Gyrgov, quibus nobis in diversis nostris negociis et agendis studuerunt complacere, iustisque ipsorum precibus inclinati, predictam silvam Arnolde, Johanni et Helye, filiis comitis Jordani de Gyrgov, supradictis et per eos suorum heredibus heredumque suorum successoribus, donavimus, dedimus et contulimus iure hereditario perpetue possidendam. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes eisdem nostras privilegiales litteras concessimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus dilecti et fidelis nostri magistri Pauli, electi Albensis, aule nostre vicecancellarii, anno incarnationis domini millesimo ducentesimo sexagesimo, septimo ydus decembris, regni autem nostri vicesimo sexto.

Bela IV. Eliae, Rynoldo, Michaeli, Gregorio, & Svap, Saxonibus Regiis Várallyensibus, terram Andreae, unius e filiis Jobagionum de Scepus, cognati sui, titulo emtionis comparandam, oblata unciae auri solutione annua, dimittit. A. D. 1262.

Ex Protocolo Oppidi Szepes Várallya, unius e XVI. Scepusiensibus de A. 1641.

Bela, Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galiciae, Lodomeriae, Comaniaeque Rex, omnibus Christi fidelibus, tam praesentibus quam futuris, praesentes litteras inspecturis, salutem in omnium Salvatore. Ad universorum notitiam tenore praesentium volumus pervenire: quod, cum Andreas de filiis Jobagionum de Scepus, terram suam hereditariam vellet vendere Saxonibus (48), Helyas, Rynoldus, Michael, Gregorius & Svap, cognati Andreae antedicti, ad nostram accedentes praesentiam, nobis instantissime supplicarint, petendo a nobis, ut terram dicti Andreae, cognati ipsorum, voluntariae venditioni exponentis, eis dimitteremus comparandam, secundum Regni nostri consuetudinem approbatam, & voluntarie assumpserunt, se de illa terra emptitia, & pariter de terra, ipsorum hereditaria, quam habere ibi (Szepes Várallyae, cujus Cives erant) dinoscuntur, soluturos unciam auri (duodecimam marcae (Cf. not. 20) partem) nobis annuatim. Nos itaque petitionem eorundem Heliae, Rynoldi & aliorum praefatorum, attendentes fore justam in hac parte, dictam terram Aranyas nominatam, juxta consuetudinem Regni nostri, sub debito unciae auri praetaxato, quam iidem voluntarie tam de illa terra, quam de terra ipsorum hereditaria, nobis annuatim se soluturos assumpserunt, dictis Helyae, Rynoldo & aliis supradictis, dimisimus comparandam & comparatam eisdem, eorumque heredibus sub debito memorato pacifice possidendam. Et ne supradictae terrae valeant molestari, praesentibus eisdem duximus confirmandam. Quam quidem terram, rerris eorum hereditariis per Stephanum Comitem,

Castellanum de Scepus, (49) consignari seu adjungi facientes, de terris Saxonum de Scepus, & aliorum circumjacentium per metas distingui fecimus, quas metas in eisdem Stephani Comitis literis vidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a prato Castris de Scepus, separans terram eorundem a terra Saxonum (Várallyensium), & rendit per lapidem acutum versus Orientem ad montem, ubi seperatur una via ad villam Comitis Johannis, & alia ad villam Sighra (Cf. IX.), & ibi est meta secunda, deinde vadit per medium Durnik (hodie Drevenik) versus Austrum usque scissum lapidem, ibique est meta idem lapis, & ab inde vadit ad pontem Tryk, & ibi tenet metam cum Villa Latina (Olaszi), ab inde tendit directe ad supercilium montis versus Meridiem, ibique est meta; deinde vadit ad arborem tiliae, sub qua est meta terrea, inde procedens versus Meridiem directe per vallem vadit ad unam viam, juxta quam sunt tres metae terreae, deinde incipiendo tendit ad arbores ad montem, & declinat iterum ad praedictas divisas vias, ibique est meta terrea. Ab inde itaque incipiendo descendit de monte directe ad aquam, & de aqua vadit ad fossatum, in quo quondam currebat dicta aqua, ab inde itur ad pratum, superius memoratum, & sic terminantur metae terreae Helyae, Rynoldi & aliorum praefatorum. Datum Anno Domini Millesimo ducentesimo sexagesimo secundo, Regni autem nostri vicesimo septimo.

Lis inter possessionem Ecclesiae S. Martini de scepus (bodie Roskótz dictam), ab una. & saxonos Ruskinótzenses, ab altera partibus, respectu terrae Vizoka vicens, & coram Rolando, scepusiensi comite, judicialiter ventilata, mediantibus sedis Indiciariae Arbitris, Comitatus quippe ac Provincialibus individuus, per transactionem componitur. A. D. 1277.

Ex Protocolo antiquo oppidi Ruskinótz, unius ex bodiernis XVI. Scepusiensibus.

Wir Roland Landgraff in Zipss, allen vnd jeden, welchen dieses Schreiben zu lesen fürkomt, unsern Gruss und alles guthes: geben hiemit zu vernehmen bey gegenwertigen, vnd nachkomenden Krafft dieser Schriff; dass nachdem zwischen den Inwohnern der Kirchen S. Mertens in Zipssen einem, und den Sachsen von Riessdorff am andern theil, wegen eines Stücks Landes ein streitiger Handel fürgefallen ist, vnd derselbe auff sonderlichen Befehl des durchleüchtigsten Königs etlicher massen vor vns ist erörtert worden, endlich vnserm zulass nach, und mit beyder Partejen Bewilligung in Beysein auffrichtiger Männer, als Mithelspersonen, nemlich Ornolds, und Henons, Graffen der Sachsen, vnd Jacob Lectors, wie auch Heuderich Plebans aus der Leütsch, vnd viel anderen anwesenden, ist solcher Vertrag geschehen (56); dass sie vber das strithige Land gemacht vnd aufgerichtet haben ein Markfrein an einem Bächlein, welches man Wysoka nennet, also dass das obbemehte

Báchlein das Land der Kirchen S. Mertens vnd das Land der Sachsen von Riessdorff vnterscheidet, vnd am Ende genandtes Bächleins, da es fällt in ein ander Wasser synd zwey Hattert Hauffen aus Erden gemacht, oder geschütth in Grund, der eine ist denen von S. Mertens Kirchen zugehörig, der andere den Sachsen von Riessdorff, dernach wen man hóher steigt oben an demselben Bächlein, sind zwey Háuffen von Erden geschüttet, vnd abermahl an dem Seúffen nahe bey einem Pusch synd zwey Hathertháuffen auch von Erden geschütth; neben dem Baum Zylfa genandt, und das Bächlein theilet den Obberührten Pusch vnter die, so von S. Mertens Kirchen, und unter die Sachsen. Item oben an dem Seúffen synd zwey Háuffen, der eine ist von Erden geschütth, der ander vber den Buchbaum, vnd also gehet der Hathert an den Weg den man Durauciorum (Draucariorum) nennet. Vnd durch denselbigen Weg kompt man in einen Wald Zemna genandt. Etc.

3. László király adománylevele 1278-ból.

László, Isten kegyelméből stb. (a szokott bevezetés). Illés gróf, Jordán gróf fia színünk elé járulván, kért bennünket, hogy egy bizonyos Görgő nevű falut neki adományozzuk.

Minthogy pedig e falu minémüségéről tájékozva nem voltunk, hiveinknek, a szepesi káptalannak meghagytuk, hogy küldjék ki egyik emberüket bizonyoság-vétel végett, akinek jelentésében Kulus gróf tárnokmesterünk szerezen tudomást azon falu állapotáról, hogy vajjon javainkhoz tartozik-e s tudja meg, kutassa ki az igazságot.

Ezek azután nekünk azt irták vissza, hogy a fentnevezett Kulus gróf, a káptalan kiküldöttje jelenlétében Illés grótot, minthogy ellentmondás nem történt, azon falu birtokába beiktatta.

Mi pedig tekintetbe vévén Illés gróf hűségét és hiv szolgálatait, melyeket ő Istvánnak, kedves urunk atyánknak, Magyarország boldog emlékezetű királyának, majd nekünk gyermekkorunk óta a legnagyobb hűséggel szakadatlanul teljesített, nevezett falut neki s általa örökösének és örökösei utódainak adjuk, adományozzuk és hagyományozzuk örök birtoklás végett régi és megállapított határai szerint, de azzal a kikötéssel, hogy Illés gróf azon föld után évenként Szent Márton napján nekünk $\frac{1}{4}$ aranyat fizessen mindaddig, míg a falut ő vagy örökösei birtokolják, mi pedig ezen falut a szepesi grófok és a jelenleg beiktatott udvarbírák jogköre és bíráskodása alól egyszerűen teljességgel kivesszük.

Melynek emlékezetére és örök erősségére stb. (a szokásos befejezés).

Kelt János mester, tisztelendő budai prépost, udvarunk alkancellárja kedvelt hívünk kezéből az Urnak 1278-ik esztendejében.

Ezen okmány latin szövege:

Ladislaus dei gracia s. t. b. Regum est proprium, subjectos sibi fideliter famulantes gracia prosequi speciali, ut per hoc alii reddantur ex prompto prompiciores ad fidelitatis opera exercenda, proinde ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod comes Elios, Jordani, ad nostram accedens presenciam quandam villam Gurgo vocatam a nobis sibi dari postulavit. Verum quod de qualitate ipsius ville nobis veritas non constabat, fidelibus nostris capitulo Scepusiensis dedimus in mandatis, ut darent unum ex ipsis pro testimonio, coram quo comes Kulus tavarnicus noster de facto ipsius ville, utrum sit nostre collacione pertinens nec ne, sciret et inquireret veritatem. Qui post modum nobis rescripserunt, quod prefatus comes Kulus ipsam villam coram testimonio ipsorum statuisset eidem Ely'e, nullo contradictore existente. Nos itaque consideratis fidelitatibus et serviciis predicti Elye, que domino Stephano patri nostro Karissimo, illustri regi Hungarie felicis recordacionis, demum et nobis a puerilevo nostre etatis cum omni fidelitate continue inpendit, prefatam villam ipsi et per eum suis heredibus, heredumque onorum successoribus dedimus, donovimus et contulimus perpetuo possidendam iuxta veteres metas et antiquas ita tamen quod annuatim nobis in festo sancti Martini idem comes Elyas racione ipsius terre assumptit solvere unum fertonem auri, quamdiu ipsam villam idem, vel eius heredes possidebunt, a indicio et iurisdiccione comitum vel curialium comitum Scepusiensium pro tempore constitutorum ipsam villam penitus pure et simpliciter eximendo. In curius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus magistri Johannis, venerabilis viri Budensis ecclesie prepositi aule nostre vicecancellarii, dilecti et fidelis nostri, anno domini millesimo ducentesimo septuagesimo octavo.

Ladislaus IV, Rex Hungariae, Comiti Polano & Ricolpho fratribus, ob insignia eorum, in recuperandis Jaurinensi (61) & Scepusiensi castris merita, villas, Farkasfalva & Pokaj vocatas, confert. Anno Domini 1278.

Ex Autographo, in Tabulario illustris Familiae Berzevitzyanae babito.

Ladislaus, Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Galicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex. Universis Christi fidelibus salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Inter laudes in throno residentis, tanquam sidus irradiat & luce clarius illucescit, recensere merita subjectorum, fidelitates agnoscere devotorum, ac remuneracionis lance virtutum premia merentibus elargiri. Nihil enim tam convenit equitati, quam fidelitatis in stadio decurrentes, obtento bravio certaminis non fraudari. Proinde universorum noticie presencium serie declaramus, quod considerantes regie circumspeccionis oculis grata fidelitatum obsequia & servicia graciosam fidelium nostrorum, Comitum Polan & Ricolphi,

fratris sui, de Scepus, que jugiter nobis, in tenera constitutis etate, famulati in diversis & arduis negociis Regni nostri, certo experimento impenderunt infallibilibus argumentis, dum idem Comes Polan sub Castro Jaurinensi (per Ottocarum Bohemiae Regem occupato), quum ejusdem Castri recuperacioni de manu hostili operam prestaremus, defendendo vexillum nostre Serenitatis, cujus industriam & expertam probitatem ad id exercendum ministerium eligendam duxeramus, grande vulnus accepit, cujus cicatrix, debilitata ipsius manu, impedito suo officio naturali, contractis digitis representat; Ricolphus vero, frater ejus, letalis plage saucia in suo corpore supportavit. Attendentes specialiter, quod, quum Gergeu, filius Pauli, nequicie inflatus spiritu, nostre rebellaret Celsitudini, vastitates & incendia per nostrum Regnum ausu nefario exercebat, & quidam nostri fideles ad reprimendam presumptuosam ejus audaciam, & refrenandam potenciam efrenatam, de mandato nostri culminis processissent, in pugna, commissa cum eodem, vir strenuus Ricolphus, filius prefati Comitis Polan, pro nostra nostreque reipublice defensione exstirpit interemptus. Recensentes eciam, quod sepedicti Comes Polan, & Ricolphus, frater ejus, non solum in congressibus, cum predicto Gergeu frequenter habitis & commissis, verum eciam adversus Lorandum, filium Mark, nostrum infidelem, bellorum pluries certamina subeuntes, quo capti & detenti dampna plurima pertulisse dinoscuntur, in recuperando Castro nostro Scepus, per virtutes proprias & sudores bellicos, quod idem Lorandus callidis machinacionibus occuparat, gratum nobis exhibuerunt obsequium & acceptum. Volentes itaque ipsum comitem Polan pro morte filii sui prenotati, quam dictum Ricolphum, pro tantorum prerogativa meritorum, retribucionis ad presens aliqualis premio consolari, quum ulteriotis munificencie antidoto curacioni vulnerum eorum consulere opportunis temporibus intendamus, villas nostras, in Scepus existentes, Farkasfalva & Pokaj vocatas, contignas & commetaneas, ut dicitur, sub metis antiquis & terminis, quibus per primos possessores suerunt limitate, cum omnibus juribus, utilitatibus & pertinenciis suis dedimus, donavimus & contulimus eisdem, Comiti Polan & fratri suo memorato, ac per eos suis heredibus, heredumque successoribus, jure perpetuo possidendas, ac per fidelem nostrum Ladislaum, Comitem de Scepus, eosdem in corporalem possessionem villarum predictarum fecimus introduci. Villam autem Daman (Domanyóczy), quam prius eidem Comiti Polan contuleramus, quum admodum utilis & commoda Castro nostro Scepus ratione sue vicinitatis censeatur, ab ipso Comite Polan revocamus, pro usu ipsius Castri nostri & servicio reservantes; pro hujus commutatione predictam villam Pokaj contulimus, ut superius est expressum. Ut igitur hujus nostre Donacionis & collacionis series perpetue firmitatis robore fulciatur, nec processu temporis valeat in irritum revocari, presentes

concessimus literas, duplicis figilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Venerabilis M. Johannis, Doctoris Decretorum, Prepositi Budensis, Colocensis Ecclesie electi, Aule nostre Vice-Cancellarii, dilecti & fidelis nostri. Anno Domini Millesimo ducentesimo septuagesimo octavo, VI. Idus Octobris. Regni autem nostri anno VII.

Elisabetha, Major Regina Hungariae, Donationem Ladislai Regis, filii sui, super villa Görgö pro Comite Elía, Judice Saxonum, factam, confirmat. A. D. 1279.

Ex Autographo, in Tabulario I. Familiae Görgöyanae babito, aequè serius obtento, ac propierea seriem annorum effugiente.

Elisabeth, Dei gracia major Regina Hungarie. Universis Christi Fidelibus, presentibus pariter & futuris, presentes Literas inspecturis, Salutem in Salutis auctore. Ad universorum noticiam, tam presencium quam futurorum harum serie volumus pervenire: Quod cum Dominium terre de Scypus, de gracia & favore Domini Ladizlai Regis, Karissimi filii nostri, & omnium Baronum suorum consensu, propter varias tribulaciones & destructiones Regni, per infideles Barones (Latini Ritus persecutores) factas, ad nostras manus fuisset devolutum, & ad petitionem ejusdem Domini Regis, terras in dicta provincia Scypus indebite alienaras, Dominico Magistro Tavarnicorum nostrorum, & Magistro Gregorio, Preposito de Sou (vel Sochul in Bosnia (Cf. Kat. T. VI. p. 644. 646), ut adeo errorem Apographi, pag. 145. & 220 relati, hoc loco emendemus), Cancellario nostro, mediantibus reambulari. restaurare, & emondare decrevissemus, inter cetera Comes Elias, filius Jordani, Judex Saxonum de Scypus, exhibuit nobis Privilegium dicti Regis Ladizlai, Filii nostri, super collacione ville Gurgeu, in Scepus existentis, petens cum instancia, ut ipsam collacionem ratam habere, & nostro dignaremur Privilegio confirmare. Cujus quidem Privilegii tenor talis est:

Ladizlaus, Dei gracia Hungarie &c. Vid. Diploma in ordine XXXI. p. 119.

Nos itaque meritoria obsequia & fidelitatum merita ipsius Comitis Elie attendentes, dictam villam Gurgeu, a nostra & Castri Scipusiensis potestate per liberam collacionem ejusdem Domini Regis penitus exemptam, cum suis utilitatibus & pertinenciis universis, eidem Comiti, & per eum suis heredibus, heredumque suorum successoribus dedimus, donavimus & contulimus, ymo eciamsi instrumenta eficacia super ipsa collacione non haberet, ex plenitudine Reginalis conveniencie perpetuo & pacifice relinquimus possidendam. Privilegium eciam collacionis ratum & firmum habendo, de verbo ad verbum presentibus insertum, auctoritate & testimonio presencium confirmamus. Datum

per manus prenotati Magistri Gregorii, Prepositi de Sou, Aule nostre Cancellarii, fidelis nostri. Anno Domini Millesimo ducentesimo septuagesimo nono.

Concordia incolarum Görgöensium, ratione libertatum & obligatio num suarum, cum Comite Heliä, Domino eorum, stabilita. Anno Domini 1280.

Ex Autographo, in Tabulario I. Familiae Görgeyanæ habito, perinde serius obtento, & propterea extra seriem isthic inducto.

Nos Capitulum Ecclesie Sancti Martini de Scepus significamus universis, quibus presentes ostenduntur: Quod constitati in nostra presencia ex una parte Comes Helyas, ex alia vero universi populi de Gargou, villa Sclavonica (Cf. XXII. p. 79), mediantibus viris ydoneis, Magistro Johanne Custode Ecclesie nostre, Comite Johanne & parvo Arnoldo, Jank & Witk Comitibus, retulerunt nobis manifeste: Quod dictus Comes Helyas talem libertatem eis concessisset, ut pro terragio eorum singulis annis & suis heredibus, heredumque suorum successoribus, decem marcas argenti solvere tenebuntur, quam quidem, primam partem pecune, sex marcas communie argenti, in festo Sancti Martini cum pondere Scepsiensi dicto Comiti persolvent, alias vero quatuor marcas fini (Fein) argenti (Cf. F. p. 223) cum pondere Ungarico in Purificatione Beate Virginis eidem ad plenum sint daturi. Item super judiciis & causis eorum evenientibus majoribus & minoribus eadem libertate frui teneantur, sicut Saxones de Scepus tenere cönsueverunt. In festo autem beati Jacobi pecudem pascualem, tercii anni arietem, & viginti quatuor tortas, & XII. pullos pro descensu prefato Comiti presentabunt. Adjicimus eciam, quod idem Dominus ipsorum Comes Helyas non debeat araturam habere inter ipsos, sed ipsi inter eos ordinabunt beneplacitum voluntatis ipsorum de terra sua, excepta sola hereditate illa, quam possidet Henricus Civis de Leuczä, qui nullum servicium facere tenebitur cum eisdem, & si hosdem contigerit recedere, venditis omnibus rebus, agris & edificiis & feneto, clara luce liberum habeant recedendi facultatem. Preterea, si aliquem absque liberis contigerit discedere de hoc mundo, cuicumque voluerit, omnia bona sua poterit delegare. Nec hoc pretermittendum est, quod sine forma iudicii prenotatus Comes Helyas neminem debeat condemnare, sed una cum eisdem reum iudicabit, apposita sententia distincta. Obligaverunt se eciam dicti populi, prestito juramento, quod omnem fidelitatem & omnem reverenciam eidem Comiti & suis heredibus, heredumque suorum successoribus debeant exhibere, sicut Domino suo speciali. E converso Dominus ipsorum, prestito Sacramento, servabit eosdem in premissa libertate. Ut autem hoc ordinatio per revolutionem temporum nequeat immutari ad petitionem Parcium presentes Literas concessimus eisdem, Sigilli nostri munimine roboratas. Datum A. Domini Millesimo ducentesimo octuagesimo.

Ladislaus IV. Villam Drauch Comiti Heliae, filio Jordani, pro receptis centum argenti marcis, & annua marcae auri praestatione perpetuo possidendam confert. A. D. 1282.

Ex autographo, in Processu Fiscii Regii, contra Dravetzenses Compossessores A. 1776 coram Vice-Comite Comitatus Scepusiensis decurrente, per Incattos producto, desumptum.

Nos Capitulum Ecclesie Beati Martini de Scepus, significamus universis, quibus expedit presencium per tenorem: Quod Comes Stephanus, filius condam Comitis Helie, personaliter ad nostram presenciam accedens, exhibuit Literas privilegiales sub duplici Sigillo quondam Domini Ladislai, illustris Regis Hungarie, petens nos cum instantia, quaremus easdem Literas, propter discrimina viarum, & impacati temporis importunitatem ad suas causas exequendas secum deferre non presumeret, sub Sigislo nostro rescribere dignaremur, quarum Literarum tenor talis est:

Ladislaus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Galicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex, omnibus Christi fidelibus, presens scriptum inspecturis, salutem in vero Salvatore. Regie Majestatis immensitas fideliter sibi famulantes munere suo prosequitur gracia ampliori, ut alii eorum exemplis incitari ad fidelitatis opera facilius accendantur: proinde ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod Comes Helias, filius Jordani (Cf. XLII. p. 194) ad nostram accedens presenciam a nobis humiliter supplicando postulavit, ut quandam villam nostram Drauch vocatam, in Comitatu de Scepus existentem (Cf. XXVI. Not. 50p. 96), ob merita servitorum suorum, nobis fideliter impensorum, sibi conferre de benignitate Regia dignaremur. Nos igitur, quibus ex officio suscepti regiminis incumbit pensare & metiri merita singulorum, & unicuique pro meritis respondere, consideratis fidelitatibus & fervitorum meritis ejusdem Comitis Helie, que idem nobis semper & ubique temporibus opportunis, Corone Regie (75) adherendo, impendit fideliter & devote, & cum quedam necessitas in facto pecunie nobis quodammodo videretur imminere, quia centum marcas argenti (quadringentis florenis argenteis aequivalentes) insuper recepimus ab eodem, quia eciam idem Comes Helias voluit & assumpsit, ut racione Doncionis seu Collacionis ejusdem ville Drauch dimidiam marcam auri (duos utpote auri florenos) singulis annis Regie Majestati dare, ministrare, & persolvere teneatur, prefatam villam Drauch (quam Regii aucupes (Cf. XXVI) vel falconarii olim incolebant) cum omnibus utilitatibus & pertinenciis suis, eidem Comiti Helie, & per eum suis heredibus, heredumque suorum successoribus dedimus, donavimus & contulimus pacifice, quiete & irrevocabiliter possidendam, tenendam pariter & habendam. Volumus eciam, ut tam ipse Comes Helias, quam sui heredes omni ea gaudeant liber-

tate, qua alii auridatores de Scepus (Cf. XXIV) more solito perfrauntur. Ut itaque hujus nostre Donacionis, ordinacionis seu Collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, nec unquam processu temporum per quempiam valcat in irritum revocari, presentes eidem concessimus Literas, duplicis Sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus disereti Viri Magistri Bartholomei, Aule nostre Vice-Cancellarii, dilecti & fidelis nostri. Anno Domini Millesimo ducentesimo octuagesimo secundo. Duodecimo Calendas Septembris, Regni autem nostri anno decimo.

Considerantes itaque ejusdem Comitis Stephani petitiones fore justas, eisdem Literas de verbo ad verbum rescribi fecimus, & nostro Sigillo consignari. Datum feria quarta proxima ante festum Margarethe Virgiuis. Anno Domini Millesimo trecentesimo decimo quarto.

Nobiles Cosinas, Nicolaus & Stephanus, filii Zomboth, totam possessionem suam terrae Ztragar, & silvam Feketeverdeu vocatam, Comiti Arnoldo, filio Detrici, & suis heredibus perennaliter vendunt. A. D. 1286.

Ex autographo, inter Acta Oppidi Bela, unius e XVI Scepusiensibus existente, desuntum.

Nos Capitulum Ecclesie Beati Martini de Scepus, quibus expedit, presentium per tenorem significamus universis; Quod quidam Nobiles, Cosmas scilicet, Nicolaus & Stephanus, filii Zomboth, in nostri presencia ex una parte personaliter constituti, Comes (Saxonum) Arnoldus (e cujus nempe posteris, ex Oppido Bela, Késmarkinum transeuntibus, ac nomen Arnoldi bodiedum retinentibus, actu Dnus Emericus Arnold primarium Regiae bujus ac Liberae Civitatis Judicem agit), filius Detrici (aeque Saxonum (Cf. XXVIII) Comitis), ex altera. Idem Cosmas, Nicolaus & Stephanus predicti, fassi sunt oraculo vive vocis, se vendidisse, maturo consilio amicorum habito, & animo deliberato, supradicto Comiti Arnoldo totam porcionem suam terre Ztragar (hodie Zdyar), & sylve Feketew erdeu (Schwarc Wald) dicte, cum metis & terminis, & cum omnibus utilitatibus ac pertinenciis, prout in Privilegio Domini nostri, Illustris Regis Hungarie Ladislai, evidencius declaratur, pro centum & quinquaginta Marcis, puri argenti (Venditionis bujus iterum viae alia ratio fuerit, quam expeditio Ladislai, pro reducendis Cumanis Tibiscanis, ad Nogaienses Tataros (Cf. LIV. & Not. 13, k. l. m.), profugis) plene habitis ac perceptis ab eodem, sibi ac suis heredibus heredumque suorum Successoribus jure perpetuo ac irrevocabiliter possidendam, ac habendam. Item Privilegium jam dicti Domini nostri Ladislai Regis Comiti Arnoldo & suis heredibus predictis coram Nobis resignantes. Assumpserunt itaque Cosmas, Nicolaus & Stephanus sepedicti, quod, si quis ex consangvinitate ipsorum Comitem Arnoldum supra scriptum ac suos heredes super empcone predicta aut vendicione impediret, vel eciam

prefatam terram Ztragar, & sylvam Feketev erdeu nuncupatam, ausu temerario (occupare) attemptaret, ex tunc ipsi Cosmas, Nicolaus & Stephanus, aut ipsorum heredes, Comitem Arnoldum propriis laboribus ac sumptibus expeditarent. In cujus rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes Literas Sigilli nostri munimine ad instanciam Parcium fecimus consignari. Datum Anno Domini Millesimo ducentesimo octuagesimo sexto.

Venerabile Capitulum Scepusiense perennallem Nobilium Cosmae, Nicola, & Stephani, filiorum Zomboth, super possessione sua terrae Ztragar & silvae Feketeerdó vocata, Comiti Arnoldo, filio Ditrici, factam fassionem, novo sigillo suo corroborat. Anno Domini 1293.

Ex autographo, inter acta Oppidi Bela, unius e XVI. Scepusiensibus existente, desumptum.

Capitulum Ecclesie Beati Martini de Scepus, omnibus Christi fidelibus, quibus praesentes ostenduntur, salutem in omnium Salvatore. Quoniam memorie novercatur oblivio, dignum est, ut acta temporaliter, scripturarum patrocinio fulciantur. Proinde ad universorum noticiam volumus tenore presencium pervenire, quod cum in spoliacione Ecclesie nostre per Regem Ladizlaum & suos Nengaros (Cf. Not. 81. p. 258), inter dampna amplissima, una cum rebus aliis, antiquum Sigillum nostrum fuisset perditum ac ablatum, nos iniquorum fallacias equitatis tramite rescindere cupientes, omnigenarum condicionum Literas, sub antiquo sigillo nostro emanatas feu confectas, que novi sigilli nostri testimonio renovate non fuerint, publica protestatione premissa, irritandas, cassandas, ac refutandas decrevimus ad cautelam. Hinc est, quod Comes Arnoldus, filius quondam Comitis Ditrici, ad nostram accedendo presenciam exhibuit nobis Literas, sub antiquo sigillo nostro emanatas, seu confectas, cum instanci postulando, ut easdem sub novi sigilli nostri testimonio rescribere dignaremur. Quarum quidem Literarum tenor talis est :

Nos Capitulum &c. (Vide LV. p. 249)

Nos itaque Comitis Arnoldi supradicti petitiones attendentes fore justas & honestas, exhibitas nobis Literas sub novi sigilli nostri testimonio duximus rescribendas. Datum die Sabbathi, proxima ante Dominicam Letare. Anno Domini Millesimo ducentesimo nonagesimo tercio.

Andreas Dei Gratia Hungariae^s stb. Omnibus . . . fidelibus praesentem paginam inscripturis Salutem in Salutis largitore ad universorum notitiam honore praesentium volumus pervenire; Quod venerabilis Pater Jacobus Dei gratia praepositus Scepusiensis dilectus et fidelis noster, ad nostram accodeus praesentiam, Nobis significare curovit, quod eo tempore, cum adhuc praepositus fuisset. Scepusiensis, cum Caplo loci ejusdem, quandam Silvam uram inter

Fluuium Poprad et Alpes Semene existentem, a nobis sibirari postulassent; Et quia do . . . qualitate et quantitate dicta Terra et utrum ad nostram collationem pertinisset, nobis veritas non constasset, Fidelibus nostris Abbatiet Conuentui Monastery Beate Virginis de Scepus de dissomus in mandatis, ut Bald Comes de Scepus homo noster, coram . . . testimonio, praedictam Silvam uram. inter Fluuium Poprad et Alpes Szemene existentem, ipsis Praeposito et Capitulo Staliere, et assignare debuisset, coram Comma . . . et Vicinis, si non fuisset contradictu; Qui quidem venerabilis Pater et Capitulum, loci ejusdem, literas Ablatis et Conuentus praedicti Monastery nostri de Scepus, super Reambulationem, et Statutionem, Silva memorata confectas Nobis exhibuerant in hoc verba.

Excellentissimo Domino suo Andrea Dei gratia Illustri Regi Hungariae, Abbas et Conuentus Monastery Ecclesiae Beatae Virginis de Scepus inclinatime et orationes in Domino Literas Excellentiae Vestras recaepimus in hoc verba Andreas Dei Gratia Rex Hungariae Fidelibus suis Abbati et Conuentui de Scepus, Salutem et gratiam, Magister Jacobus Praepositus Sancti Martini de Scepus, Capitulumque loci ejusdem quandam Silvam uram, inter Fluuium Poprad et Alpes Scemene existentem, qua incipit a nova Villa Lomnicza et descendendo protenditur circa Poprad, usque ad Metas Palocha a nobis petierunt sibi dari, verum quia de qualitate, et quantitate dicta sylva Sexto utrum ad collationem uram pertineat nec non nobis veritas non constat, Fidelitati Vra. praecipiendo mandamus, quatenus detis hominem Vestrum fide dignum, coram quo Comes Bald homo noster, praesentibus Commetantis et vicinis reambulet dictam Sylvam, et statuatur ipsis, praeposito et Capitulo, sinon fuerit contradictum, Contradictores siqui fuerint ad Vram. citet Praesentiam, ad hominum comperentem; Et post-hac diem citationis, nomina citator, terminum assignatum ac Cursus Metas ipsius Sylva nobis fidelibus rescribatis. Datum in Scepus in die assumptionis Domini Undi cum nos Vestris praecceptis obedire cupientes, ut tenemur misimus unum ex nobis, coram quo idem Comes Bald, convocatis Commitantis et vicinis praedicatam Sylvam, cum omnibus utilitatibus et pertinentiis statuatur Praeposito, et Capitulo Sancti Martini de Scepus, nullo expositus contradictore existente. Cujus quidem Terra vel Sylva Initae hoc modo disting . . . Primameta incipit a Metis nova villa Lomnicza inde directe pratendit usque ad Metas Palocha ex una parte Poprad, et de metis Palocha pratenditur versus Alpes Scemene, deinde per Alpes Scemene, transit ad metas Villa Leibicz. De metis suero Leibicz, reflectitur ad metos Villa Késmárk, et deinde tendit ad Metas Guznul Deinde requeditur ad Metas Villa nova Lomnicza, usque ad priorem Metam, et sic praedicta Meta, Terra et Sylva distinguntur. Datum in quindenis Penthecosten. Verum quia praedictam

Sylvam uram, per Bald Comitem Scepusiensem hominem nostrum dilectum nobis oet fidelem, sub testimonio Abbatis et Conventus de Scepus reambulata coram Commetancis et vicinis composimus, et statutam cum omnibus suis utilitatibus nullo expositis Contradictore existente Nos consideratis fidelitatibus et secvitiis meritis ipsius venerabilis Patris Jacobi Praepositi et Capituli Scepusiensis, Semper et ubique locis et temporibus oportunitis exhibitis, et impensis, et maximo ab reverentiam et decationem quam in Beato Martino gesimus et habemus pro Salute Vra. et remedio animae Vra, praedictam Sylvam Uram, cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis juxta distinctiones et Cursus Metar, prout in literis dicti Conventus est expressum, ipsis Episcopo et Capitulo dedimus, donavimus, et contulimus jure per . . . pacificos et irevocabiliter possidendam, tenendam et habendam. In cujus rei Memoriam et perpetuam Confirmittam presentes concossimus . . . Duplicis Sigilli Nri. munimine roboratos. Datum per manus discreti Viri Ugn. Theodori Albensis Ecclesiae Prepositi. Aulae Vra. vice Cancellary dilecti et Fidelis nostri. Anno Domini Millesimo, Ducentesimo Nongesimo Tertio Calendis July Requiantem Nostri Anno Tertio.

Comes Jordanus, filius Hungh, & Magifter Elias, quandam Silvam ad Solyomkö existentem, Vernero, fiijo Hanns de villa Isaak (bodie Zsákotz, Eisdorf), exstirpandam ea lege attribuunt, ut in ipsam populos, more aliorum Scultetorum gubernandos, congregarent. A. D. 1295.

Ex Apographo, in Analect. Scepus. Wagn. P. I. p. 443 producto.

Nos Bald, Domes de Scepus, memoriae commendantes significamus universis, quibus expedit, praesentium per tenorem: Quod constitutis coram nobis Comite Jordano, filio Hungh, & Magistro Elia, ab una parte, & Vernero, filio Hanns (Johannis) de villa Isaak, ab altera: Idem Comes Jordanus, & Magister Elias taliter sunt confessi; quod quandam silvam de hereditate eorum, retro Solyomkew (quare dum intra montes, qui Scepusium a Gömöriensi Comitatu discriminant; nam olim ipsa possessio Vernár ad Scepusium pertinuisse fertur) ad usum ipsius Verneris sufficientem, dedissent ipsi Vernero exstirpandam, ut in ipsam populos congregaret more Scultetorum aliorum, tali ramen libertate: quod ipse Vernerus alterum medium laneum, & medietatem de uno molendino in ea villa, quam in ipsa silva edificaverit, libere possidebit: item de terragio, & de omni exaction in eadem villa exortas, Comes Jordanus & Magister Elias antedicti, una cum ipso Vernero judicabunt: de quarum judicio duae partes ipsis Comiti Jordano & Magistro Eliae; tertia vero cedit Vernero antedicto; Causas vero, usque fertonem in eadem villa exortas, Villicus, (quem Villani) ipsius villae eligent, de communi voluntate inter ipsos. Plebanum etiam ipsi villani eligent idoneum in eorum Ecclesiam, pari voluntate. Item braxatorium

Quilibet de villanis potest facere in eadem. Item ipsi populi, in ipsam villam congregati, usque ad spatium quindecim annorum ab exactione terragii erunt liberi & expediti; elapsis quindecim annis solvent ipsi populi de quavis laneifactione, puri argenti Comiti Jordano & Magistro Eliae praedictis, cum statera Scipisiensi in festo Sancti Martini pro terragio annuatim. Laneus autem duodecim virgas, & quaelibet virgarum habebit sedecim ulnas & unam palmam, & sic mensurando habebunt suos laneos, & similiter possidebunt etiam transacta eorum libertate supradicta (Cf. Not. 63. p. 141). Item, exspirante dicta eorum libertate, dictam virgalem solvere debebunt, sicut populi Nobilium aliorum. Deinde iidem Comes Jordanus & Magister Elias, qualemcunque gratiam facere possunt, facient eisdem libenter. Item per curriculum cujuslibet anni, in festo Ecclesiae ipsorum, ipsi populi debent dare per singulos laeos, ipsis Comiti Jordano & Magistro Eliae unam gallinam, cubulum avenae & unum panem, & ex parte totius villae pecudem pascualem & tunellam cerevisiae. Item ipsi populi in praedicta silva venari, & piscari possunt, salvo iure Comitis Jordani & Magistri Eliae praedictorum. In cuius rei memoriam ad instantiam partium nostras concessimus Literas, nostro Sigillo munitas. Datum mense Septembri, Anno Domini Millesimo ducesimo nonagesimo quinto.

Johannes & Jula, Comites de Gargon, libertates & terragii, a Maldurensibus Villanis praestandi, quantitatem definiunt. A. D. 1297.

Ex transumpto Venerabilis Conventus Praepositurae olim Jaszoviensis.

Capitulum Ecclesiae Sancti Martini de Scepus. Omnibus Christi fidelibus, quibus praesentes ostenduntur, salutem in salutis largitore. Quoniam memoriae novercatur oblivio, dignum est ut acta, temporaliter gesta, scripturae beneficio fulciantur. Proinde ad universorum notitiam tenore praesentium volumus pervenire: Quod constitutus coram nobis Johannes, Comes de Gargou, & Jula, Comes de Eadem, pro Jordano, fratre ejusdem Johannis, ex parte una, & Dominus Henricus de villa Meldur Presbyter, Vigandus & Detricus pro se & populis de Eadem, ex altera: Idem Johannes Comes personaliter est confessus, quod populis suis, in antedicta villa sua Meldur congregari, seu commorari, volentibus, consentiente fratre suo Jordano, talem duxit libertatis gratiam faciendam, videlicet: quod de omnibus possessionibus suis pariter & terris, tam cultis, quam incultis, singulis annis viginti marcas cum pondere Scepusenti ratione terragii sibi, & suis heredibus heredumque suorum successoribus, in perpetuum teneantur solvere, in terminis, infrascriptis: videlicet in festo Beati Jacobi Apostoli septem marcas, item in festo Nativitatis Domini totidem, in festo quoque Paschae solvent similiter septem marcas. Hoc adjecto: quod in cuiuslibet solutionis termino ad manus fratris sui Jordani & Matris debent duae Marcae per eosdem populos praesentari, quas quidem duas marcas, si ad ma-

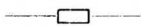
nus Johannis Comitis, aut alterius personae, dederint, eidem Jordano & Matri ejusdem in eadem duarum marcarum pecunia, nihilominus remanebunt. Praeterea ejusdem villae populi eundem Johannem Comitem in festo Dedicationis ejus, in festo Nativitatis Domini & Paschae, suis munetibus tenebuntur secundum possibilitatis & honoris sui exigantiam visitare, &, si in festo B. Martini in antedicta villa descendere voluerint, antedicti populi ipsi tenebuntur in coena & in prandio una cum pabulo providere. Si vero quispiam contra dictae libertatis formam, utpote per Dicam Regiam, per coactiones Castellanorum, seu per servitia aut gravamina, quocunque modo, attentaret molestare, aut inquietare saepedictae villae populos praesumeret, idem Johannes, aut sui heredes, heredumque suorum successores, ipsos, expedire tenebuntur, propriis laboribus & expensis. Sed & si praeterea quocunque modo, aliquo damno vel pecunia aggravati fuerint, idem Johannes Comes tenebitur in solutione primum terminum relaxare. Cujus quidem villae metae & termini taliter distinguuntur: Prima meta incipit supra fluvium Poprad, ascendens circa indagine versus Occidentem usque ad montem Schurbergh ad Mansum Gundram (Cf. XV. & Not. 29. p. 59. ut adeo Gundram videatur esse nomen proprium zaremcalis, apud nos ita dicti, vel solitarii, coloni) & deinde vergit ad verticem montis ejusdem, deinde descendit versus Aquilonem ad metas populorum de nova Toprich, in quantum per eosdem de Maldur est sylva secta. Abinde procedit versus Orientem ad metas populorum de antiqua Toprich, inde protenditur versus Meridiem in rivulum proximum, qui transit retro villam Maldur, & in eodem rivulo descendit usque in fluvium Poprad, & in ipso fluvio Poprad revertitur ad priores metas. In cujus rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes concessimus literas, sigilli nostri munimine roboratas. Datum in festo Beatorum Martyrum Johannis & Pauli, anno Domini Millesimo ducentesimo nonagesimo septimo.

Hemmingus, Comes de Kolchva (Cf. LI.), hereditatem suam, claram vallem, hodie Dolyan dictam, cuidam Ladon de Gargow exstirpandam, & in formam villae jure Saxonum redigendam cedit. Anno Domini 1297.

Ex Autographo, per Cl. Wagn. in Anal. Scep. P. I. p. 444. producto.

Capitulum Ecclesiae B. Martini de Scepus, omnibus Christi fidelibus, quibus praesentes ostenduntur, salutem in salutis Largitore. Quoniam memoriae novercatur oblivio, dignum est, ut temporaliter gesta, scripturae testimonio fulciantur Proinde ad universorum notitiam, tenore praesentium volumus pervenire: Quod constitutus coram nobis Hemmingus, Comes de Kolchva, ex parte una; Ladon de Gargow ex altera, idem Hemmingus Comes, filiis suis consentientibus, est confessus: Quod hereditatem suam, claram vallem dictam, locandam, exstirpandam, & in formam villae jure Saxonum redigendam, eidem

Ladon. & suis haeredibus contulisset; volens autem, ut laboris sui fructus aliqualis appareat, praefatus Hemmingus Comes eidem Ladon ratione locationis, in eadem villa Judicium, seu Villicatum cum fundo curiae viginti jugera cultae, seu purae terrae, cum totidem jugeribus de rubeto, perpetuo, absque ratione census vel servitii cujuslibet asseruit contulisse, ita videlicet; quod tantum in causis, & judiciis minoribus, utpote florenum non trasscendentibus, ad usus suos judicandi habeat facultatem. Ut autem ad dictum locum populi facilius congregentur, omnibus ibidem congregari volentibus, talem duxit libertatis gratiam faciendam, videlicet: quod ad quamlibet curiam integram, octo jugera cultae terrae, & de rubeto viginti duo jugera ordinaret. Volens etiam quod a datis praesentium, usque ad trium annorum revolutionem, nullum censum, nullum terragium, sibi solvere teneantur; quibus expletis, usque ad subsequentium quinque annorum revolutionem, duo pondedera fini argenti, in festo Pentecostes de qualibet Curia, singulis annis eidem Hemmingo, aut suis haeredibus solvere teneantur. Expleto autem quinquennio, bicti loci populi de qualibet curia integra, septem pondera fini argenti, cum pondere Cypensium in praenotato termino Pentecostes, ratione terragii solvere teneantur. Item in festo B. Martini de qualibet Curia unum pullum, unam tortam singuli, lagenam Cerevisiae, tres tunnas continentem, & unum porcum, pro honoris sui decencia, de communitate, ratione descensus atque muneris praesentabunt. Asseruit praeterea saepe dictus Comes Hemmingus eidem populis suis talem gratiam contulisse, ut quicumque ipsorum statum suum mutare decreverit, justo terragio seu censu soluto; haereditatem suam, aedificia & quaslibet res suas vendendi, mutandi, liberam habeat facultatem. Item si ante dictus Comes Hemmingus, ex idoneitatis suae industria Dicam Regiam a dictis populis impetrando obtinere potuerit, eam ipsam Dicam, mediam partem recipiet, eisdem residuum relaxando. In cujus rei memoriam, firmitatemque perpetuam, praesentes, concessimus literas, Sigilli nostri munimine roboratas. Datum in festo Pentecostes. A. D. Millesimo ducentesimo nonagesimo septimo.

4. Egyezséglevél 1297-ből.

A Szent-Mártonról nevezett szepesi egyház káptalanja, Krisztus összes híveinek, kiknek e levél felmutattatik, üdvöt küld a mindenek Üdvözítőjében.

Minthogy a megemlékezésnek a mostohaanyja a feledés, méltányos, hogy az idők folyamán végzett dolog, az írás bizonyosságával biztosittassék, ennélfogva mindenkinek tudtára akarjuk hozni jelen levelünkkel, egyik részről a nemes férfit: Báld, szepesi ispán, másik részről Görgői Chudrun és fiaival kötött egyezséget.

Báld ispán személyesen kijelentette, hogy egy darab földet és cserjést, amely két ekének felel meg a királyi mérték szerint s amely földet a görgői lakosok kölcsönös megegyezéssel, közös akarattal engedték át örök időkre, a mi jelenlétünkben Báld ispánnak, a teljesítendő szolgálatok akadályai és nehézségei miatt, ugyanazon Chudrunnak, örököseinek és örökösei utódainak adatott örök joggal, hogy azt mindvégig nyugodtan és békével birhassák azon feltétel alatt, hogy Chudrun örököseivel együtt évenként egy fél fertó jóminőségű aranyat tartoznak a szepesi vár ispánjának Szent Márton ünnepén fizetni, melynek ellenében Chudrun és örököseinek utódai azon föld után a szepesi vár minden tisztsége alól, továbbá a királyi adók fizetése alól teljesen felszabadítottatnak, a szabadság ugyanazon nemének örvendvén, mint a Szepesség többi aranyfizetői örvendenek.

Ezen földnek és cserjésnek határai következők: A nyugati oldalon a Lagena-nak nevezett folyó mellett kezdődik, ahol a Brina pataka nevű csermely belé ömlik, egy fűzfa alatt, földből készült határjel áll; azután a Lagena folyó mentén északnak halad a Chyzaz nevű föld határáig, ahol a Bodun patak szakad beléje, ahol szintén földből készült határjel áll, azután a Bodun patak mentén halad, annak Roskóc község közelében levő forrásáig, azután a forrástól, a község határa mentén, a hegyen felfelé halad keleti irányban, ahol a hegyen áll egy földből készült határjel, azután jó darabon Roskóc község határán haladva, egy a Brina patak mentén haladó utra ereszkedik le, ahol Roskóc, Kolesó és Görgő határa találkozik, ahol egy földből készült határjel áll, aztán a Brina patak mentén visszatér a legelső határjelig.

Amely dolog emlékezetére stb.

Kelt Szent Miklós hitvallás ünnepét megelőző napon, az Ur 1207-ik évében.

Capitulum ecclesiae sancti Martini de Scepus omnibus Christi fidelibus quibus praesentes ostenduntur salutem in omnium salvatore. Quoniam memoriae novercatur oblivio, dignum est, ut acta temporalia scripturae testimonio fulciantur, proinde ad universorum notitiam tenore praesentium volumus prevenire, quod constitutus coram nobis cio nobilis Bald comes Scepusiensis ex parte una Chudrun de Gorgeo cum filiis suis ex altera, idem Bald comes personaliter est conferens, quod quendam terae simul ac rubeti particulam noni duorum aratrorum cum mensura regia sufficientem, terram quidem a populis de Gorgeo pori consencu, communi voluntatis beneplacito ad manus ipsius Bald comitis in nostri praesentia ab difficultatem ac gravamina servitiorum ab renuntiatione perpetua resignatam eidem Chudrun ac suis haeredibus haeredumque suorum successoribus jure haereditario perpetuo, quiete, pacifice possidendam contulerit et habendam tali conditione mediante, quod dictus

Chudrun cum suis haeredibus medium fertonem auricum gravi pondere comiti castri Scepus in festo beati Martini singulis annis solvere teneatur salvo eo, quod ipse Chudrun ac filii sui ac eorum haeredes haeredumque successores ratione ipsius terrae ab omni honore castri Scepus, collecta et exactione regali sint liberi penitus et exempti, quandentes pari libertatis titulo, quo caeteri auridatores in Scepus constituti communiter gratulantur. Cujus quidem terrae ac rubeti metae hoc ordine distinguntur. Prima meta incipit a parte occidentali juxta fluvium Lagena nuncupatum, ubi quidam rivulus Brinapotoka nuncupatus cadit in ipsum fluvium Lagena vocatum, et ibi est meta terrae sub arbore solicis, deinde super eundem fluvium Lagenis vocatum vadit versus septentrionem usque ad metas terrae Chyzar, ubi quidam rivulus Badunpotoka vocatus vadit in dictum rivulum Lagena vocatum, et ibi in ripa ipsius fluvii est meta terrea, deinde in eadem rivulo Badunpotoka nuncupato vadit ad caput ejusdem rivuli prope villam Horusk, deinde super metis ejusdem villae exiens de capite ipsius rivuli ascendens montem quasi versus orientem super montem et ibi in monte est meta terrae, deinde super metis ejusdem Horusk villae vadit per magnum spatium et descendit ad unam viam super praedictum rivulum Brinapotoka nuncupatum, ubi terra villae Horusk a terra Henningi de Kolsova et terra villae Gargeo ab invicem separantur et ibi est meta terrea, deinde super eundem rivulum Brinapotoka vocatum venit ad priorem metam, et sic metae ipsius terrae terminantur. In cujus rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes concessimus literas sigilli nostri munimine roboratos. Datum die proximo ante festum beati Nicolai confessoris anno domini 1297. Transumptum per me Joannem Kálnássy de eadem ex authentico capitulari in possessione Kálnás die 22-a februarii 1768.

Literae Foundationis, quibus Iordanus, Comes Saxonum, cedit Lapidem Refugii Carthusianis, pro aedificando caenobio. A. D. 1299.

Ex autographo, in Analect. Sceps. P. I. p. 393. producto.

Iordanus, Comes Saxonum, Iurati, ac universi Iudices, cum tota Communitate Scyps. Universis Christi Fidelibus, praesentes Literas inspecturis, salutem in omnium Salvatore. Divina nos edocent eloquia, sacra testantur Evangelia, ut quaevis fidelis anima, spretis transitoriis, inhaereat coelestibus, derelinquendo vitia, misericordiae opera & alia bona quaelibet exercendo; praecipue tamen sacrorum Caenobiorum & Claustrorum numerum studiosius augmentando, in quibus laus Divina crebre colitur, & Christus, Dei filius, pro salute vivorum & defunctorum salutifere immolatur. Hinc est, quod ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire: quod Frater Andreas, Ordinis Carthusiensium, cum alio Confratre suo allecti, vocati & citati per viros discretos & devoros, scilicet: D. Heydenricum, Plebanum de Lyutscha, D. Verherum, Ple-

banum de Oderin, D. Martinum, Plebanum de villa Isaac, D. Hermannum, Plebanum de Lyubicza, & ceteros universos nostrae Provinciae Plebanos, una cum eisdem Plebanis, ad nostram accedentes praesentiam devotissime postularunt, quod ipsis locum quemdam, Lethon nun cupatum, situm in terminis nostrae Provinciae (versus Comitatum Gömöriensem), qui vulgariter dicitur Lapis Refugii, seu Speculationis (Cf. XI. p. 50), ad construendum & aedificandum in eodem Clastrum, pro honestate sui Ordinis conferremus. Nos itaque Congregatione Seniorum nostrorum universorum facta, deliberatione matura praehabita, considerantes ipsorum petitionem esse justam & devotam; non detrimentum sed emolumentum salutare, tam corpolariter quam spiritualiter inserentem; de bona voluntate & omnium consensu totius nostrae Communitatis, eisdem Fratribus locum praescriptum cum suis pertinentiis, videlicet: silvis, pascuis, piscationibus, Belae similiter ac Conradae (Hernadi, Kundert, Fluviolorum), agris cultis & incultis, quaesitis seu inquirendis, cum metis infrascriptis concessimus & contulimus perpetuo possidendum, ut ipsi ibidem, sicut petiverunt, pro honestate & utilitate Ordinis Carthusiensium, ad laudem gloriae & honoris Altissimi, & Beatissimae Virginis Mariae, Dei Genitricis, Sanctique Ioannis Baptistae, nec non Sacratissimae Margarethae Virginis, aedificare valeant, & nos per hoc, ipsorum salutaribus orationum sanctarum suffragiis possimus in perpetuum consolari. Ne vero in posterum per nos, vel per nostros Successores de metis & limitibus ejusdem Lapidis aliqua oriatur ambiguitas, ipsum decrevimus certis circumscribere metis, & limitibus distinctis. Primo enim sicut duae aquae, Conradæ scilicet & Bela, dictum Lapidem per tria sua latera circumdant & circumcingunt; ad quartum vero latus versus Occidentem, prout murorum ambitus, ab una scilicet valle Belae, usque ad vallem alteram, videlicet Conradæ ejus Lapidis continetur. Extra vero muros saepefati montis, nos de nostra terra, praedictis tantum addidimus, quantum pro pomoriis faciendis, & aedificiis pro Claustro construendis, possit sufficere abundanter. Ut autem haec nostra concessio & collatio, facta in generali Congregatione nostrae Provinciae, robur obtineat perpetuae firmitatis, praesentes dedimus Litteras, Sigillo nostrae Communitatis, & Sigillo D. Iordani, nostri Comitis, roboratas. Datum & factum in Civitate Lyutscha. Anno Domini Millesimo ducentesimo nonagesimo nono. In die S. Michaelis. XII. indictione.

Jacobus Episcopus & Capitulum Ecclesiae Scepusiensis Comiti Jordano in hereditate sua, Vitkovetz vocata, Capellam, pro Sacramentorum administratione construendam, sub certis conditionibus admittit. Anno Domini 1300.

Ex analectis Scepusii Wagner. P. III. p. 19.

Iacobus, miseratione Divina Episcopus Scepusiensis, & Capitulum Ecclesiae suae S. Martini de eadem. Omnibus Christi fidelibus, quibus praesentes

ostenduntur, salutem: in omnium Salvatore. Ad universorum notitiam tenore praesentium volumus pervenire: quod accedens ad nostram praesentiam Comes Jordanus, precum cum instantia nos rogando, quatenus Divini cultum Nominis secundum officii nostri debitum ampliantes, propter difficilem & immoderatam a Matre Ecclesia (Cathedrali utpote Scepusiensi, quo pertinebat) distantiam localem, ad honorem Omnipotentis Dei, ob specialem Beatae & intemeratae Virginis, Capellam in hereditate sua, Vitkovich (Vitkowce) vocata, admitteremus sieri, unde sibi & populis, ibidem degentibus, de manu Sacerdotali Sacramenta Ecclesiastica ministrentur. Nos itaque ejusdem Jordani Comititis congruis precibus melinati, Fratrum Nostrorum benevolo consensu adhibito, in praedicto loco Capellam pro Sacramentorum administratione sieri & persistere concessimus sub hac forma: videlicet, ut idem Jordanus Comes, aut sui heredes, heredumque suorum successores, dispendiosum defectum ex hujusmodi admissione per retractionem cubulorum & oblationum (Cf. XXXVII. p. 151), matri Ecclesiae causatum, aequivaloris libramine recompensantes, unum fertonem argenti in Festo B. Martini Ecclesiae nostrae singulis annis solvere teneantur. Accepto nihilominus ab eodem Jordano Comite inviolabili & firmissimo juramento, quod dictae hereditatis Decimae sine ulla diminutione Domino Johanni Custodi (Cf. XLVIII. p. 223), & Officii sui successoribus, in perpetuam pertinentes, ab eodem, aut quopiam Successorum suorum nullo unquam tempore retrahantur, occupentur, aut aliquid attemptentur (adimantur). Adjecto etiam strictius injuncto, quod, si praememoratus Jordanus aut sui heredes, heredumque suorum successores praescriptis conditionibus tum in solutione, tum in Decimarum attemptatione quidquam concursu (fors rectius; temporum decursu) subinferre praesumpserint, ex tunc excommunicationis sententiam incurrere se noverint ipso facto; & nihilominus dicti loci Sacerdos & Ecclesia simul Ecclesiastico subiaceant Interdicto. Ad praemissorum omnium firmiorem evidentiam, eodem Jordano Comite se obligante, quod secundum Literarum praesentium continen iam Domini Abbatis de Scepus & Magistri Remundi Ordinis Cruciferorum Literas dari faceret, aut etiam procuraret (hinc apparet in Schavnik & in Darótz vel Drávetz (Cf. p. 222. E. LVIII. p. 258. & XLIX. p. 225) Locum, quem vocamus, credibilem suisse). In cujus rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes Literas concessimus, sigillorum nostrorum testimonio roboratas. Datum Sabbatho infra Octavas Beati Andreae Apostoli. Anno Domini Millesimo trecentesimo.

6. Adománylevél 1312-ből.

Károly, Isten kegyelméből stb.

Jelen sorainkkal mindenkinek, ugy a most élőknek, mint a jövődőknek, tudomására akarjuk hozni, hogy szepesi szászjaink egyetemének grófja István, és ugyanannak testvére Arnold az elhunyt Görgey Illés gróf fiai, személyesen színünk elé lépven, bemutatták nekünk Magyarország, boldog emlékezetű hajdani dicső királyának, kedves nagybátyánknak és elődünknek Lászlónak kiváltságlevelét, mely az említett Görgő község adományozásáról szól, alázatosan kérvén bennünket, hogy ugyanazon adományt kegyeskednénk elismerni és jóváhagyni, valamint magát a kiváltságlevelet is megerősíteni.

A mely kiváltságlevelé szövege a következő: (lásd 3. okmányt).

Mi tehát, miután tekintetbe vettük a már említett István gróf és Arnold, továbbá elhunyt testvérük Jordán hű szolgálatait és szolgálataikkal megszerzett érdemeiket, jelesül, midőn országunk hű barátaival, nemeseivel és egyéb lakosaival Lubló és Sáros várainkat, melyeket ellenfeleink elfoglaltak, megostromoltuk, ugyanazon István és testvérei vérük nem csekély ontásával szolgálván nekünk, kivállóságukat és érdemességüket szolgálataikkal felségünk színe előtt világosan és férfiasan bebizonyították. Végül, midőn a közelmúltban, összeütköztünk és harcoltunk a lázadó Trencsényi Máté seregével s Miklós fia Demeterrel, továbbá Omode, az egykori nádor fiával, versenytársainkkal, Jordán gróf, István és Arnold testvére, a hadsorok, illetőleg az ellenséges harcélék támadása és összeütközése közben védelmünkben férfiasan és hűen ellentállván, hasonlóan királyi felségünk színe előtt megöletett.

Ennélfogva, ámbár megérdemelnék tekintettel felsorolt érdemeikre, hogy sokkal többet nyerjenek s birjanak tőlünk, mégis egyelőre valamelyes viszonzásképen s királyi nagyrabecstülésünk jeléül, az említett kiváltságlevelet, melyben semmi csonkítást, törlést, vagy javítást nem találtunk, szórul-szóra jelen kiváltságlevelünkbe iktattuk s királyi hatalmunkkal megerősítettük.

Azonfelül István gróf és Arnold, de különösen testvérük Jordán, elsorolt hű szolgálataival, szerzett kiváló érdemeiért, e különös kegyet véltük adományozandónak, hogy azon arany forintot, melyet nekünk Görgő falu földbéré fejében, László király, fennebb beiktatott kiváltságlevele értelmében adni tartoznának, nekik s általuk örökösöknek s örökösök utódainak mindenkorra visszavonhatlanul elengedjük, ugy azonban, hogy az említett István és Arnold, továbbá örökösök, országunk nemeseinek szokása és gyakorlata szerint, a saját költségükön és terhükön, bármely irányban is viseljünk háborut, táborunkban tartoznak katonáskodni.

A mely dolog emlékezetére stb.

Kelt a kiváló férfi János mester, fejevári prépost kezéből, ki alkancellárunk és kedvelt hivünk, a megváltás 1312-ik évében julius 12-én.

Supplementum Analectorum Terrae Scepusiensis. Pars Secunda (II.)
Michael Schmauk. XXIX.

Carolus, Hungariae Rex. donationem possessionis Görgő Stephano Comiti Saxonum et Arnolde denno confirmat. Anno Domini 1312.

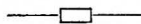
Ex autographo, apud J. familiam habito.

Carolus Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Lodomeriae, Comaniae (sic.) Bulgariaeque Rex, Princeps Salermitanus, et Honoris ac Montis Sancti Angeli Dominus, Omnibus Christi fidelibus praesens Scriptum inspecturis Salutem in omnium Salvatore. Ad universorum tam praesentium, quam futurorum notitiam harum serie volumus pervenire: Quod Stephanus, Comes Universitatis Saxonum nostrorum de Zypus (Scepus) et Arnoldus Frater ejusdem, filii condam Comitis Eliae de Gargon dilecti et fidelis nostri, ad nostram praesentiam personaliter accedentes, exhibuerunt Nobis privilegium Ladislai condam Illustris Regis Hungariae, Patruelis nostri carissimi, et Praedecessoris nostri felicitis recordationis, super donatione praedictae, Villae, Gargon vocatae, confectum, petentes a Nobis cum instantia, ut eandem donationem ratam et firmam habere, ipsumque privilegium confirmare dignemur; cujus quidem privilegii tenor talis est:

Ladislaus Dei gratia Hungariae etc. V. Suppl. Anal Part I. pag. 119.

Nos igitur consideratis fidelitatibus et servitorum meritis praedictorum Comitos Stephani et Arnoldi ac Jordani Fratris ipsorum, jam defuncti, quae Nobis in omnibus nostris factis, negociis et agendis oportunis cum servore supremae fidelitatis alacriter et indefesse exhibuerunt, et impenderunt et specialiter, cum Nos una cum Baronibus et Nobilibus ac aliis Incolis Regni nostri, Nobis fidelibus, Castra nostra, Lublon et Sarus vocata, quae per aemulos nostros sunt detenta expugnaremus; idem Stephanus et sin Fratres ante dicti, cum effusione sanguinis suorum servientium non modica, suas probitates opibus ac servitiis, meritoriis, in conspectu nostrae Excellentiae, evidenter et viriliter demonstrarunt. Et demum cum Nos conflictum et puquam cum et contra exercitum, et totam potentiam Matthaei de Trenchin infidelis nostri, ac cum Demetrio fillo Nicolai, nec non cum filiis Omodei condam Palatini aemulis nostris. imper proxime habuissemus, idem Comes Jordanus, Frater ejusdem Stephani et Arnoldi in concursu, et congressu acierum, sen cuneorum hostilium, se pro Nobis viciliter et fideliter opponendo, similiter in conspectu nostrae Regiae Majestatis extitit interhemptus. Unde licet respectu servitorum eorundem prescriptorum, a Nobis multo plura obtinere et habere meresentur; tamen ad praesens in aliquam recompensationem et nostrae Regiae dilectionis indicium, praedictum privilegium, quod non cancellatum, non abrasum, nec in aliqua sua parte vitiatum imenibus, de verbo ad verbum praesentibus nostris

lteris Privilegialibus inseri fecimus, et nostra Regia auctoritate duximus confirmandum; et insuper eisdem Comiti Stephano et Arnolde propter suorum praerogativam meritorum, fidelium servitorium praedictorum, et specialiter praememorati Jordani, supradicti Fratris ipsorum, hanc gratiam specialem duximus faciendam, quod florenum auri, quem Nobis, ratione terragii praedictae Villae, Gargon vocatae, secundum tenorem privilegii ipsius Ladislai Regis, superius inserti, dare tenerentur, eisdem et per eos ipsorum haeredibus, haeredumque suorum successoribus perpetuo, et irrevocabiliter duximus relaxandum: ita tamen, quod praedicti Stephanus et Arnoldus ac ipsorum haeredes, more et consuetudine Nobilium Regni nostri, cum ipsorum propriis expensis et sumptibus, quocumque Nos exercitum habere contingat, in nostris servitis teneantur, exercituare. In cujus rei memoriam perpetuamque firmitatem nostras eidem Stephano et Arnolde literas privilegiales dare fecimus, duplicis Sigilli nostri munimine et appensione roboratas. Datum per manus Discreti Viri Magistri Johannis, Albensis Ecclesiae Praepositi. Aulae nostrae Vice-Cancellarii dilecti, et fidelis nostri. Quarto Idus Julii. Anno ab Incarnatione Domini Millesimo trecentesimo duodecimo.

7. Adománylevél 1317-ből.

Károly Isten kegyelméből stb.

Miután fontolóra vettük hűveinknek, Illés fia: István gróf szepesi főispán és Arnoldnak, továbbá Hanus fia: Gyula gróf hű szolgálatait és érdemeit, melyekkel ügyünkben, hadi vállalkozásainkban, főleg azon ütközetben, melyet Miklós fia: Detre, továbbá az egykori Omode nádor fia s Trencsényi Máté vetélytársaink és pártütőink ellen Rozgony mellett vívtunk, ugyanazon István, Arnold és Gyula grófok ezen ütközetben felségünk szemeláttára férfiasan harcolva, vérük ontásával, vagyonukat és személyüket kockára téve, többszörösen törekedtek tetszésünket megnyerni s magában az ütközetben testvérük: Jordán meg is öletett, szolgálataikat s említett testvérük halálát, továbbá vérük kiontását, királyi kegyelmünkkel óhajtván kárpótolni; ámbár szolgálataik tekintetbevételével többet érdemelnének tőlünk, mégis szolgálataik viszonzásaképpen, megigértük nekik, hogy mindazon birtokukban, melyeket elődeinktől, Magyarország királyaitól és tőlünk nyertek s amelyeknek birásában őket újból megerősítettük, amelyeket most birnak, örök időnkig sértetlenül megfogjuk védeni, királyi hatalmunkkal, mások jogainak sérelme nélkül.

Összes birtokaikat pedig az időszerinti szepesi várnagyunk és ispánunk törvénykezési hatalma alól, mindennemű ügyeinkben, teljesen felmentjük,

Uralkodásunk 17-ik évében november 14-ik napján, az üdv 1317-ik esztendejében.

Latin szövege: Carolus dei gratia Hungarie, Dalmatia, Croatie etc. rex. Ad universorum tam presentium quam futurorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos consideratis . . . meritis comitis Stephani comitis terrestris de Scepus, et Arnoldi, filiorum Elye, item comitis Gyula filii Hanus, fidelium nostrorum, quibus nobis, specialiter in conflictu nostro quem contra Demetrium filium Nicolai, item filios Omodei condam palatini et totam potentiam Mathei de Trenchen emulos et infideles nostros, in Ruzgun habuimus, iidem Stephanus, Arnoldus et Gyula comites in conflictu eodem, in conspectu nostre majestatis viriliter dimicantes, cum effusione sanguinum ipsorum, non parcentes rebus et personis, multipliciter studuerunt conplacere, et in ipsa pugna Jordanus frater eorum exstitit interemptus. Volentes . . . pro morte predicti Jordani . . . et pro effusione sanguinum ipsorum occurrere regio cum favore, licet ipsi respectu suorum servitiorum multo plura a nobis babere mererentur, tamen in recompensationem suorum servitiorum promisimus eisdem, quod ipsos in possessionibus predecessoribus nostris regibus Ungarie et a nobis obtentis et demum per nos confirmatis eisdem, quas videlicet nunc ipsi possident, perpetuis temporibus indemques manutenebimus in filios filiorum suorum, et conservatimus, regia auctoritate mediante, sine preindicio iuris alieni. Eodem et universas possessiones ipsorum a indicio et iurisdictione comitis et castellani nostri de Scepus pro tempore constitui in omnibus articulis causarum penitus extimentes, de gracia specialí. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus discreti viri magistri Joannis, Altensis ecclesie prepositi, aule nostre vicecancellarii et archidiaconi Kululensis, dilecti et fidelis nostri, anno Domini 1317 pridie idus Novembris, regni autem nostri anno similiter decimo septimo.

Okmányok gr. Thököly Imre. II. Rákóczy Ferenc és kuruc Görgey János és György életéből.

INSTRUCTIO

Pro Generoso Comino Joanne Görgey ad Illustrum Domimum Supremum Comitem Francioscum de Csák ablegato Comitatus Nuncio adornata.

1. Követünk illendő becsülettel köszöntvén gróf főispán és kassai főgenerális urunkat, ő Nagyságát Credentinális levelünket presentálja ő Nagyságának.

2. Minemü zürzavaros időkre jutott ez a haza, követünk delegálja ő Nagyságának, kétség nélkül nyilván lévén ő Nagyságának is, hogy azért firmiorem permansionis Spem pollicialhasson Tekintetes Nemes Vármegyénk is hogy a közönséges megmaradásunk módjárul annyival jobban és alkalmatossabban communi vato tractálhasson és concludálhasson tekintetes Nemes Vármegye ő Nagysága presentíája aziránt kívántatik, ne talán ő Nagysága absentiájából tekintetes Nemes Vármegyénknek veszedelme kára subsequalljon. Minthogy ő Nagysága mostani elmenetele is nagy rémulést szerzett tekintetes Nemes Vármegyénknek. Caetera commitantur industriae praefati Comitatus Legati. Datum ex Generali Congregatione Leuchoviae die 21 Mens. Aprilis Anno 1670.

L. S.

*Unversitas Dominorum Magnatus
et Iudlium Cottus Scpusiens.*

Comes Adamus Forgách, perpetuus de Ghymes, Comitatum Neogradien, et Borsodien. Supremus Comes, nec non Sacratissimi Principis ac Dominum Domini Leopoldi Dei gratio electi Romanorum Imperatoris s. t. h. Indicatus Curiae Regiae Administrator . . . Regalium per Hungariam Mgr. Intimus Consiliarius, Camerarius, et Campi Marrchallus Egregiis et Nobilibus Tribus Iudlium, eisdenequé adjugend Iurassoribus Comitatus Scepusien. Simul vel divisium constitutis, cum presentibus requirendis Salutem cum favore. Expositum est Nobis, Nomine et in Persona Egregi Joannes Görgey de Toporc. Qualiter idem Exponens, in facto certorum quorundam negotiorum suorum coran claribus declarandorum fassionibus et attestatoribus nonulorum honorabilum, Spectantium, ac Maguificorum, Egsior item et Nobilium sed et Ignobilium, ac alterius cujus Vis Status, et honeste Conditionis dicti Comitatus . . . Scepusien utriusque Sexus, ac Ecclesiastiae quoque dignitatis hominorum, quibus videlicet ea manifeste comparent ad presens pro Jurium Suorum Tuitione plurimum indigeret, esseque necessar. Ac proinde idem Exponens medio V s i., certam quandam pro Sui Parte attestationem sententium inquisitionem fieri ac celebrari facere vellet, Lege Regni admittente. Cum autem veritatis Confessio, et fide dignorum hominum Testimonia, nemini Sint abnegando. Pro eo vos, harum Serie hortamur ae nihil omnium Aucthoritate ura. Indiciario, quo pleno Iure fungimus, Vobis Committimus et mandamus, quatemus acceptis presentibus Vos ant alter Urum ergo prefato Universos et Singulis, honorabiles, Spectabiles, ac Magnificos Egregios item et Nobiles, sed et Ignobiles,, ac alterius cujusvis Status, et honeste Conditionis, iam fati Comitatus Uri.

Scepusien, utiusque Sexus, ac Ecclesiasticae quoque dignitatis homines, quo videlicet prefatus Exponens, vel ejus Nomine homo aut Procurator ejusdem, per eundem, ad id deputandus duxerit Nominandos, Simul vel divisium

constitutor, personaliter avedendo, iisdemque sub onere solutionis, Sedecim Mariorum granis ponderis, in Generali Regni. Decr. Superind, expresso super eos, si qui forsitam cum prelsu. requisiti, Testimonium veritati perhibere rem-saverint, per eos quorum interest, vigore prescripti Generalis Regni Decreti, immedietate per iremisibiliter exigendarum, Uri, in presentium citatis et aver-sitis, ab iisdemque a Spiritualibus Siquidem ad conscientiae eorum punitatem, a Secularibus veroad fidem eorundem Domino Deo debitam, fidelitatemque prefato Domino Imperatori et Regi nostro, Sacroque eius Regio Diademati, observandam, qualis ipsis de ys omnibus rebus et negotiis de quibus videlicet Nomine et in persona dicti Exponentis, interrogati fuerint, constiterit certitudo veritatis. suo modo Sciatis, inquiratis, et expesiamini meram, plenam otque omnimodam Certitudinis Veritatem. Et post hac Super numiamadi Fassionibus et attestationibus, dictorumque Thestium inquirendorum Nominibus ac rescitae Veritatis premissorum seriae Literas tandem Uras. Attestatorias sub usualibus sigillis et Chyrographis Uris. per Vos. vel si cidem Exponen. ita visum fuerit ad fidelem Relationem Uram. per dictum Comnitatum Urum. Scepusien sub sigillo Comitatus ejusdem usitato et authentico, memorato Exponenti, Jurium ejusdemque futuram ad Coutelam necessar. modis omnibus extradari nolumus et jubemus Communi svadentae Justita: Secutnon factus. Datum in Libera ac regio civitate Cassovien. Die vigesima octava Mensis May Anno 1678

L. S.

*Lecta per me Majister Stephanus
olvashatatlan családnév.*

Serenissime et Potentissime Rex, Domine, Domine clementissime!

Vix auderem Sacrae Regiae Maiestatis Vestrae regias et paternas curas, quas veluti semper ita tamen vel maxime praesenti rerum statu saluti et gloriae reipublicae impendit, quoquomodo interturbare, nisi gravissimae rationes me impellerent. Sensit olim regnum hoc, si quando sub intolerabili calamitatum et oppressionum pondere ingerunt, serenissimoru regum Poloniae, Maiestatis Vestrae antecessorum, principum gloriosae reminiscentiae, sensit quoque inclytae reipublicae condolentiam et patrocinium, sapienti quippe consilio libertatem Hungaricam cum Polonica fixo inniti fundamento, et communem utriusque salutem contra vicinas potentias immotam subsistere posse, praesertim ubi vinculo sinceritatis et constantis amicitiae constringeretur diiudicabant. Vivax, utriusque nationis indoles et ad exterorum invidiam firmata libertas, morum insimul aequalitas et ad arma singularis optitudo, ipsis etiam potentissimis hostibus formidinem incusserant et nisi factio eorum, qui dispositis studia in contrasias mentibus ruinam utriusque regni, libertatumque eversionem quaerebant, quaerumque de praesenti unanimantem concordiam disrumpere studuis-

sent, longe maiori felicitate gauderemus. Sed nolo Maiestatem Vestram prolixa scriptione obruere, quae pro sapientissimo scio iudicio rem melius et profundius, quam declarare possem ponderabit Modernam patriae nostrae infortunatam sortem et communem omnium dolorem vehementer augent, sinistra nonnullorum, vel iustitiam causae nostrae ignorantium, vel adversae parti nimio opere velificantium iudicia, qui vim et iniurias passos maledictis et criminationibus proscindunt, imo si famae publicae credendum est, hostilem in has partes meditantur, machinanturque irruptionem. Nos testamur coram Deo et universo orbe, quod neque regnum Poloniae, neque incolas eiusdem villa iniuria officere, multo minus eidem hostilitati causam dare intendamus; libertatem quaerimus et patriam mediis, quae nobis ultima necessitas obtruit, longe alium — Deo clementer annuente — in finem, quam plusimi opinantur. Proinde Maiestatem Vestram demisse rogo et obtestor, ut regiam auctoritatem opponat, prae posteris nonnullorum (si qui essent) conaminibus, ne dum nos in hoc extremitatum pelago periculosus iactamur fluctibus, alii, quibus pax, quam bellum nullis causis urgentibus salutarior est, nigans aliquando subeant naufragium. Poterit Maiestas Vestra molitionibus non necessariis obicem hanc difficulter obiicere et ne aliqua scintillulo, quae fortassis sub cinere occulta latitat in flammam erumpat, sapientissime prospicere. Plura sunt, quae Sacrae Regiae Maiestati Vestrae per ablegatos meos reverendissimum dominum Andream Sebestyeni, electum episcopum Transylvaniensem et capituli Scepusiensis praepositum, nec non generosum Johannem Görgey civitatis Leutchoviensis capitaneum demisse et fideliter intimare volui. Quibus ut et fidem plenariam adhibere et quantocius eosdem benigno cum responso dimittere dignetur, sub — misissime rogo. Quod super est Maiestate Vestrae vitam et incolinnitatem, faelicissimumque regimen ad publicam Christiani orbis salutem Desiderans sum et manes :

Sacrae regiae Maiestatis Vestrae.

Leuschoviae 17. Martii 1683

servus humillimus

Emericus Thököly m. ppr.

Külön borítékon címzés : Serenissimo et Potentissimo Principi ac Domino, Domino Joanni III. Dei gratia Regi Poloniae, Magno Duci Litvaniae, Russiae, Prussiae, Massoviae, Somogitiae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae, Cserniechoviaeque etc. etc. Domino, Domino clementissimo.

Papiron, a boríték zárlatán Thököly vörös viaszba nyomott gyűrűspecsjével. Magyar Nemzeti Múzeum, Görgey család levéltára.

INSTRUCTIO.

Pro reverendissimo Domino Andrea Sebestyéni, electo episcopo Transylvaniensi et praeposito capituli Scepusiensis, item generoso domino Johanne Görgei capitaneo Leuschoviensi.

Primo. Devenientes domini ablegati ad destinatum locum, praevia insinuatione honorifica audientiam apud serenissimum regem Poloniae obtinentes, oratione exquisite ornata maiestatem suam salutabunt, iuxtim vero exponent varias calamitates, quibus regnum hoc a tot annorum decursu varie colluctatum, nec dum emergere possit, respirareque a persecutionum servore.

Secundo. Quamvis autem ab initio statim exortarum turbarum natio Hungarica pro libertate sua nihil eorum omisit, quibus clementem propitiumque sacrae caesareae-regiaeque maiestatis animum sibi demereri potuisset, nihil tamen tentatas transigendarum rerum vias ac rationes profuisse experta esset. Hinc necessitate ipsa inevitabili compulsa, ea sectari media coacta fuit, quae ex indultu ipsarum legum fundamentalium licita esse et concessa sibi existimaret.

Tertio. Quod autem nonnullorum praeiudiciis iniquum videretur ad Turcarum patrocinium confugisse Hungaros, id facile dilui posse, nullamque in Hungaris culpam haerere vel ex eo manifestum evideret, quod Hungari nequaquam ommiserint Christianorum principum de regum in hac ipsorum deplorata causa opem et inter mediationem debito modo implorare. Verum quia preces et vota ipsorum irrita reddita sint, nec locum invenire potuerint non alienum a priseis temporibus. censuerunt eam viam nigredi et his se defendere subsidiis, quibus ante hac antecessores ipsorum temporibus Bocskaiynis, Bethlenianis et Rakoczianis libertates avitas tutati sunt. Hic commode declarabitur indulgentia Portae ante duos annos concessa, ut ninierum Hungari cum domo Austriaca tractarent, pacemque concluderent, quam propositionem aula Viennensis acceptavit quidem. sed postquam pacis cum rege Galliarum sancienda securitatem haberet, tractatui pacis cum Hungaris remuit et sic spes omnium elusit.

Quarto. Neque vero subsidiorum Turcicorum miploratio et consequenter armorum cum Hungaris coniunctio interpretatione sinistra eo detorqueri deberet, quati cancellos suos transgressa in perniciem Christianitatis dirigi vel termineri deberet, tantum enim abest, ut Hungari tale quid intenderent, ut se ipsos in coniunctione hac annorum beneficio Athname et diplomatis imperatoris Turcici amplissima securitate ante, quam arma iunxissent cum Turcis, muniri procurarint, proridendo tam ipsis de securitate et libertatum suarum conservatione, exemptioneque a iugo despotici alicuius et absoluti domini, quam etiam reservando sibi facultatem bonis modis et conditionibus cum consensu Portae Othomanieao cum imperatore Romanorum transigendi, pacemque

firmam stabiliendi. Quo fine proxime certi legati ex parte tam nostra, quam Statuum et Ordinum regni partium superiorum ex nupera eorundem congregatione Cassoviensi ad eandem Portam Ottomanicam expediti essent, quo et ipse imperator Romanorum legatum suum pro secundatione negotiorum praemissorum expediturus speraretur.

Quinto. Interea vero cum nihil antiquius habuerint unquam in votis Hungari, quam ut iura bonae vicinitatis cum cognata et communicatione mutuae necessitudinis iunctissima sibi gente Polnica sarta, tectaue consercarent, sperabit etiam num non saltem intentionem hanc Hungarorum et conatus pro reducenda libertate ipsorum suspectos insinistram partem minime Detortum iri, sed insuper nobilissimam gentem Polonicam reflexione ad id habita, omnes hostilitates praecise non ad missuram contra Hungaros exerceri, quinpotius amica conspiratione redintegrandae, mutoque ac pertuo foedere conservandae vicinitatis et correspondentiae operam daturam, certa existens in eo, gentem quoque Hungaricam huius beneficii memorem studiose curaturam, ut reciprocatione officiorum similium eidem occurrere ad occasionem quamvis parata sit.

Sexto. Quae hactenus ex relatione aliquorum sparsa essent in vulgus, quasi Evangelicorum licentia in plebanos Catholicos, ecclesiasque et parochios religionis eorundem illicita quaeque patrata fuissent, id veritati adeo contrarium est, potius Evangelici de iniuria a Catholicis sibi mille modis illata iure conquiri possent. Ex parte enim Evangelicorum nihil aliud unquam quaesitum est, quam ut libertas religionis in legibus regni, diplomatibusque regiis fundata illibate conservaretur, rempla ipsorum-durantibus his motibus-occupata restituerentur. E converso ipsorum etiam Catholicorum libertas et religionis exercitium in iis locis et parochiis, quae ante exortos praesentes tumultus iuris ipsorum fuisse dignoscerentur, in pristino statu maneret et relinqueretur, prout desuper edicta nostra ex castris ipsis nuperae expeditionis bellicae extarent, quae iniuriam hanc Evangelicis obiectam realiter et clare refutant. Quocirca confidimus, nobisque adhaerens natio Hungarica firmissime sperat, eo nomine apud rempublicam nos de facili excusatum iri. Reliqua committuntur prudentiae et expertae fidelitati dominorum ablegatorum, qui ni omni occasione et conferentia tam dignitatis nostrae, quam salutis publicae rationem habituri sunt accuratissimam. Datum Lauschoviae, die 17. Mensis Martii, 1683.

Emericus Thököly, m. ppr.

Papiron, szöveg alatt Thököly papírlappal borított ovális alaku nagyobb pecsétje. Magyar Nemzeti Múzeum, Görgey-család levéltára.

Illustrissime et Excellentissime Domine, Domine mihi observandissime!
Quandoquidem synceritatem Excellentiae Vestrae et propensum erga me affectum iam ab aliquot annis habeam prespectissimum, necessarium existi-

mavi eandem Excellentiam Vestram occasione praesenti officiose requirere, confidenter rogans, ut ablegatis meis, quos ad serenissimum regem, inclytamque rempublicam emisi, apud Suam Maiestatem favorabilem et benignam impetret audientiam, quo responso post modum desiderato potiti, cum celeritate et exquisita diligentia ad me reverti possint.

Quam benevolentiam paribus officiis pro ratione occasionum demererinon intermittam.

His sum et manes.

Illustrissimae Dominationis Vestrae.

Amicus ad serviendum paratus.

Leuschoviae, 17 Martii 1683.

Emericus Thököly, m. ppr.

Praefecto Stabuli.

Külön boritékon címzés: Illustrissimo et Excellentissimo Domino Marco Macsinszky regni Poloniae stabuli praefecto, necnon capitaneo Grabovicziensi etc. Domino mihi observandissimo.

Papíro., boriték zárlatán Thököly vörös viaszba nyomott gyűrűspecséjével. Magyar Nemzeti Múzeum: Görgey-család levéltára.

Excellentissime Princeps, Domine mihi observandissime!

Praegnantibus ex causis, quae non tantum regni huius statum, actionumque propediem emergentium momenta, sed et iura bonae vicinitatis hactenus inter Poliniam et Hungariam illibate observata concernunt, expedivi ad sacram regiam Maiestatem, inclytamque rempublicam ablegatos meos, reverendissimum utpote dominum Andream Sebestyeni, electum episcopum Transylvanicusem, capituli Scepusiensis praeposium, nec non generosum Johannem Görgey, civitatis Leuschoviensis capitaneum, quibus commissum est, ut negotium et necessitatis huius afflictissimi regni genuine exponerent. Proinde Excellentiam Vestram officiosissime rogo, ut propositionibus praedictorum ablegatorum meorum plenariam fidem adhibeat, negotiationemque eorundem tam apud serenissimum regem, quam inclytam rempublicam officiaci et valida autoritate suapromoveat, atque secundet. Quam propensionem debitis officiis demereri extreme et pro omni occasione conabor, nequedubitaquin Excellentia Vestra favorem suum in rebus,que publicum commodum et salutem orbis Christiani spectant, libenter accomodata sit. Cui in reliquo longaevitatem et foelicia quaeque desiderans maneo eiusdem.

Excellentiae Vestrae.

Leuschoviae, 17. Martii 1683.

Frater et annius ad serviendum paratissimus.

Principi Lubomierszky

Emericus Thököly, m. ppr.

Külön boritékon címzés: *Excellentissimo Principi ac Domino Stanislao Heraclio Sacri Romani imperii principi, comiti in Visnicz et Jaroslaw Lubomirscy, regni Polonie supremo Mareschallo, primoque Ministro, capitaneo Scepusienti etc. Domino et Fratri mihi observandissi mo.*

Papiron, boritékon Thököly vörös viaszba nyomott gyűrűspecstjével, Magyar Nemzeti Muzzeum: Görgey-család levéltára.

Ugyanily szövegü levél ment a lengyel kancellárhoz, külömbség csak az, hogy a megszólítás: *Illustrissime et Excellentissime Domine, Domine mihi observandissime*; a lap legalján: *Domino cancellario*; az aláírás előtt csak: *amicus ad serviendum paratissimus van*, a boritékon pedig nincs semmi címzés. Papiron, boritékon Thököly vörös viaszba nyomott gyűrűspecstjével. Magyar Nemzeti Muzzeum: Görgey-család levéltára.

Celsissimi, Reverendissimi, Illustrissimi, Excellentissimi, Magnifici, Generosi, Nobiles et Amplissimi Domini, Domini colendissimi, observandissimi!

Lamentabilem rerum nostrarum conditionem et plusquam duodecennialium oppressionum gravitatem nemo est, qui sufficienter posset describere, sed neque convenit tam augustum reipublicae consessum longa et snpervacanea declaratione a gravioribus consiliis obstrahere. Vicina mala circumiacentium terrarum tractus velocius penetrant et iniuriarum, quas cognatae inter se nationes sustinent, intensior fama est. Virit hactenus orbis universus productam quasi ad theatrum Pannoniam nefondis miseriarum tempestatibus agitatum, eoque miserabiliorum, quod pauci extiterint, qui sorti ita dolorosae afflictionibus immeritis et persecutioni, perversionique iustissimae causae indoluerint. Si ulli regnorum, provinciarumque constitere praetensiones Hungarorum et tot gravamina, quibus labefactus contra ius et publica diplomata libertates conquerebantur; constitit id ipsum in clytoregno Poloniae, quod ex Zelo et amore, quo erga praeeminentiam nobilitatem naturali fertur impulsu; nostras auxietates et ex eversione privilegiorum regni concepta vulnera, quibus omnis medicina denegabatur, colligere, citra omnem scrupulum poterat. Non temeritas, non sacrosanctae Maiestatis contemptus, quod coram Deo et orbe testamur, sed vi et indirectis modis eversam libertatem vindicandi studium, armorum necessitatem nobis imposuit, necessitatem legum publicarum fundamentis subnixam vanae erant et irritae supplicationes, nihil querelae, nihil lamento, sed et remonstrati contra apertissimas leges excessus, proderant, undiquaque pressurae et liberrimae genti iniecta infamis servitus excitatos flammavit animos, ut nodum inexplicabilem sorte Martiali dirimendum conarentur. Causam igitur contra Austiracos defendimus semper iustissimam, quippe qui omnem libertatem et leges fundamentales, ad quarum conservationem iuramento erant obstricti, evertere et regnum cui

liberae electionis ius competit, haereditario iure sibi vindicare, atque sic dominatum absolutum introducere voluerunt, vellentque de facto. Unum est, quod dolorosissime sentiunt mentes, patriam hanc et libertatem nobilitarem amantes quando intelligunt causam, actionesque nostras in Polonia per ingentes criminationes non tantum immerito traduci, sed et quosdam reperiri, qui privatis ductibus et nescitur quo praesumptionis spiritu concitati, hostiles in has terras moliuntur irruptiones. Unde regnum hoc, Poloniae semper amicum, eidemque aeterna confoederatione iunctum meruisset hostilitatem, ad quam occasiones nunquam proebuit? Obstupesceret orbis ad actiones populorum, quorum sive mores, sive libertatem, sive virtutem bellicam, sive eminentiam indolisquis spectet Poloniam in Hungaria, Hungariam in Polonia residere, qui non diceret, si in publicis calamitatibus alter alteri non opitularetur, eo magis si augmentum oppressionibus nostris vicinum et cognatum regnum adderet. Nihil suscipitur, sed et nihil agetur, quod vel statui publico vel continuatae inter duo regna amicitiae praeiudiciosum sit, patriam quaerimus et eversae libertatis restitutionem, si medicina videtur gravis et periculoso; nobis eandem inevitabilis imposuit necessitas, meliores tamen ex firmissimis assecurationibus speramus eventus, quam infensi nobis ad excitandos contra noset causam nostram animos, passim disseminant et criminantur, Proinde sacram regiam Maiestatem, nec non Celsissimas, Reverendissimas, Illustrissimas, Excellentissimas, Magnificas, Generosas Nobiles et amplissimas Dominationes Vestras meo et Hungarorum in armis stantium nomine demisse et officiosissime requiro, imo per immortalem Deum rogo, obsecro et obtestor, ut siqui essent qui privatis inducti utilitatibus contra nos et patriam hanc quidpiam machinarentur vel etiam exequi attentarent, refrenent temerarios impetus, ne blandimentis aliorum et irritis pollicitationibus inescati, malum sibi met ipsis et patriae pariant. Intuaentur speculum calamitatum nostrarum, aestimentque et amplectantur pacem, quam post tot clades divina providentia nobilissimo regno concessit. Periculosum est immiscere se rei ad se non pertinenti, belloque non necessario suscepto saepe status publicas in periculosas intestinorum, motuum turbas degenerat. Commiserationem potius et patrocinium, quam vindictam persecutioneque meremur, sed si optulandi nobis facultas praescinditur, saltem in eo gaudeamus quod causa nostra et pro libertatibus pugnandi necessitas reputetur pro iustissima. Plura repraesentabunt sacrae regiae Maiestati et excellentissimae reipublicae ablegati mei reverendissimus dominus Andreas Sebestyeni, electus episcopus Transylvaniensis et capituli Scepusiensis praepositus, nec non generosus Johannes Görgey, civitatis Leuschoviensis capitaneus, quibus ut plenaria fides adhibeatur, submissee et enixissime me rogo, sperans et confidens eosdem a sacra regia Maiestate et excellentissima reipublica tali cum responso dimisum iri, ut recognoscamus nos

et posterī nostri, Pannoniam in casu necessitatum et oppressionum suarum inclytum Poloniae regnum sibi non infensum, sed propensum invenisse atque amicum. Quibus in reliquo omnem foelicitatem desiderans, maneo.

Celsissimarum, Reverendissimarum, Excellentissimarum, Magnificarum, Generosarum, Nobilium, et Amplissimarum, Dominationum Vestrarum

servus paratissimus.

Leuschoviae, 17. Mærtii 1683.

Emericus Thököly, m. ppr.

Külön boritékon címzés: Celsissimis, Reverendissimis, Excellentissimis, Illustrissimis, Magnificis, Generosis, Nobilibus et Amplissimis Dominis inclytae reipublicae Polonicae Senatoribus ac Dignitariis etc. etc. Dominus colendissimis, observandissimis.

Papiron, boriték zárlatán Thököly vörös viaszba nyomott gyűrűspecstjével. Magyar Nemzeti Múzeum: Görgey-család levéltára.

Joannes tertius Dei gratia rex Poloniae.

Generose, nobis dilecte! Reduces ex glorioso, quod per aestatem et autumnum contra communem Christiani nominis hostem gessimus, bello, ut aliquantulum a laboribus nostra respiret militia, damus certam generoso Felherson castellano Liuoniae Gorstinensi gubernatori nostro propositionem, Generositati Tuae nostro exponendam nomine. Dabit proinde Generositas Tua plenam eidem fidem et si ad nostram sese accommodaverit intentionem, Manebunt eadem Generositatem Tuam regiae benevolentiae nostrae argumenta, quae complures iam alii abunde experti sunt. Uberius de his praedictus castellanus Generositati Tuae coram loquetur, quam benevolere cupimus. Datum Lublouiae, die 13. mensis Decembris, anno demini 1683. Regni nostri X. anna.

Joannes Rex, m. ppr.

Kivül címzés: Dilecto nobis Generoso Georgis Janusz commendanti in arce Dunaiensi.

Papiron, zárlatán a király vörös viaszba nyomott gyűrűspecstjével, melyen ovális mezőben palmaágak között balra fordított domboru pajzs s fölötte korona látható. Magyar Nemzeti Múzeum: Görgey-család levéltára.

Generose Domine Nobis observande.

Salutem et gratiae Nostrae Principalis propensionem. Levelét kglmednek vettük, s melyben deklarált Hozzánk s Hazánkhoz való szolgálatjának készségét s ugy mostani felvett Istenes igyekezetünknek secundatiójának appreciationját s elébbeni Szolgálatyának emlékeztetésével együtt kedvesen értyük. Kire való

neve, amiben bennünket megkeresvén kegyelmességünket fogja kívánni, abban fogatkozása nem lészen kglmék. Caeterum Eandem benevolere desideramus. Dadum ex Castris ad Tokai positis die 31. 8-brs Anno 1703.

F. Rákóczy.

Dno Joan. Görgey.

Generose Fidelis Nobis benevole.

Salutem et Gratiae Nostrae propensionem. Esett értésünkre, hogy amely Német kapitány Szepes Várában be ment, annak bemenetelét Klmed impediálhatta volna, amint is azt hozta volna Hozzánk való hűsége és Haza szeretete, hogy megakadályozhatta volna Kd. Kegyelmednek azért Serio parancsollyuk, hogy Nemzetes Vitézlő Bertóti Ferenc az ottan körül levő Passusokra praeficált tiszt hívünkről dependenter lévén, azokat, mellyek közönséges kárra céloznak per omnia media serény vigyázás által avertályon másként, ha mi olly dolog történnék Kdnek fog imputáltatni. Caeterum Postulatam Dominorum Vestram benevolere desideramus. Ex Castris ad Tokai positis die 19 Decembr. Ano 1703.

Ejusd. Postul. Dnis. Vra.

Benevoli *F. Rákóczy.*

Görgey János urk.

Generose Fidelis Nobis dilecte

Salutem et Gratiae Nostrae propensionem. Mint hogy Szepes Várában való Főkapitányságot kdnek conferáltuk klmesen Parancsollyuk, hogy Instruktiójának és egyéb eránt tartozó köteletségének rendi szerint magát ugy alkalmaztassa, hogy a nemes Országnak előtt mindenekbe magát érvényessé tévén, hasznos szolgájának találtassék és továbbra való kegyelmünket is tapasztalhassa. Secum non factum Gratia Nostra Principali elementer propensi manemus. Ex Castris ad Tokaj positis die 3 Januar Anno 1704.

F. Rákóczy.

Görgey János unk.

Instructio Pro Egregio Johanne Görgei, Arcis et Presidie Szepes Capitaneo.

1. Letött hiti szerint alatta való Tisztet több presidiárius ott levő hadinkat hittel kötelezze hozzánk, a nemes országhoz való hűségre.

2. Az ott levő Presidiarius hadainkat olly disciplinában tartsa, hogy az iránt is köteletségének hiven megfelelhessen, holott is a strásákat a bástyákra felosztván, azoknak helybenállítására, a várkapunak nyitása után mindenkor egy bizonyos órában légyen; hasonlóképen a jelnek napszálláskor való kiadása, egyébiránt is szoros parancsolatot adván ki, hogy senkit idegent a várnak külső sorompóján belül bé ne botsássák hire s akarattya nélkül.

3. Hadának illendő fizetésekét annak idejében adgya ki.

4. A mely munitiók a várban vadnak azokra oly szorgalmatos gondot viselljen, a port oly száraz helyen tartsa, hogy fogyatkozás az iránt való kötelességben ne lehessen és ha porbul s egyébbül szüksége lészen, Generálisunkat tempesítve requirállyá, hogy administráltassék keze alá.

5. Minthogy a hadak tartására az élésházak szükségesek, ha még nem volnának, azok építésében és abban kivántató élés szállításában industriuskogyék, a mely liszt keze alatt lészen, a mellé hiteles embert rendelvén, azt a szükséghez képest, nem pedig tékozlással adassa ki, sütőházakat, kemencéket, ha nem volnának elegendőket tsináltatván, ha vadnak penig, azokat megujjítván a mellé hittel köteles sütőt állítván; visellye ugy hadainknak gondját, hogy fogyatékoságuk az iránt is ne legyen, a mely só peniglen az ő szükségére kezealá szállítatunk azt is minden tékozlás nélkül osztassa ki.

6. Cursust botsásson mindenfelé, hogy sub poena pali a hireket bevigyék s bennünket, Gralisunkat, a mit hall, szorgalmatosan értesítsék.

7. Az hol a vár épületei kivántatik, azt véghez vitesse szorgalmatosan.

8. Sem titkon, sem nyilván ellenségeinkkel ne praktikállyon, correspondállyon, sem alattvaló hiveinknek s hadainknak meg ne engedgye, sőt ha olyanokat értene, szorgalmatosan reá vigyázzon, annak minden tehetségével ellene álljon, bennünket, ugy méltóságos Gralis uramat tudósítván, hirünk s engedelmünk ellen a Várból ki ne mennyen, alatta valóit se botsássa hir nélkül, ugy a belső részében is azon kárnak életek elvesztése alatt.

9. Minthogy szoros parantsolataink kiadatva vadnak, hogy a mely Városon s Falukon Passusunk nélkül járók tsavarognak azokat azon helyek megfogván, Presidiarius tiszteknek kezekben külgyék és hogy ha az olyanokkal nem birnának, tehát hozzájuk közelebb lévő Praesidiarius Tiszthivünket requirállyák azoknak megfogására keze alatt levő Praesidiariusainkat ki külgye, azért ezt publikaltatván a Falukon légyen olyan szorgalmatos vigyázással, hogy ezen parantsolatunkat is azokkal egyet értvén effectállyá. Datum ex Castris ad Tokaj positis die 3 Január 1704.

F. Rákóczy.

Generose Fidelis Nobis Benevole

Salutem et Gratiam Nostrum. Kd. leveléből értjük elégtelen voltát mind a Szepes Várbéli kapitányságnak, mind a Viceispánságnak Tiszti elviselésére, minthogy mi is egy jó és alkalmas tisztet és kiket látunk alkalmasnak hinni Tisztibül nem amoeválunk, arra nézve látván kegyelmedet mind azon emitett várbéli kapitányságnak s egyszersmind vice Ispánságnak tisztinek kiszolgálására elégségesnek hinni Kd. azon két Tisztségnek esztendejének elmulásáig szolgálván, miből hasznosabb Kegyelmed az nemes országnak szolgálattját

hozzánk s a nemes országhoz való szeretetit tartozó kötelességek szerint folytassa. Caeterum Postulatum Dominorum Vestram benevolere desideramus. Ex Castris ad Tokaj 15 Januarii 1704.

F. Rákóczy.

Görgey János unk.

Egregie Fidelis Nobis Grate.

Salutem et Gratia nostram. Esett értésünkre, hogy Kglmed azon Várbul, ez okon, hogy a Nemes Vármegye dolgai ugy kívánnák, gyakorta kimenvén, épen csak maga fiát, ki is afféle Várbeli vigyázáshoz nem annyira érthet, szokta volna maga helyett hagyni. Minthogy pedig a nemes Ország mostani szolgálattjának consideratiojára nézve egyébbirántis a saxoniai hadak oda közel levén, a szorgalmatos és jó vigyázás megkívántatik. Ez okért, ha mikor kegyelmed a Várból a Nemes Vármegye dolgaira nézve szükségesképen ki kelletik menni; nem maga fiát, hanem más alkalmazatos és a Várbéli vigyázáshoz értő embert, maga helyében substituallyon, avagy inkább a várbéli kimeneteleknek békét hagyván a Nemes Vármegye dolgainak véghezvitelére substitutállyon mást maga helyében. Ami illeti pedig az elszökött Hajdunak dolgát, ki fogságban vagon annak dolgát törvényesen revideáltassa; ugy mind az által, hogy értsen egyet Nemes és Vitézlő Bertóti Ferenc hivünkkel. A presidia fizetése iránt is hasonlóképen recurallyon említett Kapitány Hivünkhöz, ugy a várnak reparatioja iránt egyezzen meg megnevezett kapitány hivünkkel, mindenekben a tevő legyen, hogy a Nemes Ország ottan kívántató Szolgálattya mennél jobban és hasznosabban lehet, folyhasson. Datum ex Castris ad Miskolcz positis die 24 Januar Ano 1704.

F. Rákóczy.

Görgey János unk.

Generose Fidelis Nobis Grate.

Salutem et Gratie nostra propensionem. Levelét hűségének vettük, mint hogy penig tudtára vagon, hogy amint a Lengyelországi passusokon ugy a körül levő Fortalitimokban is Főkapitányul rendeltük Nemes Vitézlő Bertóti Ferenc hivünket és hogy a Tisztet nem váznak szokták tenni, ő kegyelmének insinuálván elsőbben magát, elhisszük, lett volna orvoslása dolgai iránt és az illy tsekély állapotokban nem is Hozzánk, hanem említett Bertóti Ferenc hivünkhöz recurrallyon hűsége ki is mind maga dolgait hűségének, mind a Várat illető állapotokban occurralo difficultásit fogja sallálni és orvosolni. Caeterum Postulatum Dominorum Vestram benevolere desideramus. Ex Castris ad Miskolcz positis die 1 Február Ano Dnis 1704.

F. Rákóczy.

Görgey János unk.

Nos Franciscus DEI Gratia Princeps Rákóczy de Felső Vadász Cemes de Sáros Dux Munkacsiensis et Makoviciensis Dominus Perpetuus de Sárospatak, Tokaj, Recske, Ócsa, Somlyó, Lednicze, Szerenes, Onod et Universis et Singulis Militiam Nostram Equestris quam Pedestris Ordinis Supremis et Viceofficialibus ceterisque Militibus Gregariis ac aliis ..... ant .....
 ..... Fidelitatis ..... Salutem et Gratiam Nostrum. Levelünket exhibualo Nemzetes Vitézlő Görgey György hívünket küldöttük és bocsátottuk Nemes Sáros Vármegyébe bizonyos instruktionban kiadott dolgoknak véghezvitelére; Parancsollyuk azért minden renden lévő hadi és másféle Tiszteinknek Hadainknak és Hiveinknek, hogy említett Hívünket mindenütt szabadon és békével bocsátván se uttyában se ottan folytatandó dolgaiban mellette valókkal edgyütt semmi szin és pretextus allatt nem háborgatván ne akadályoztassák. Városi s Falusi birák penig szállás-adással és illendő gazdálkodással legyenek. Különbet se cselekedgyenek. Datum in oppido Gyöngyös die 19 Men. Mar. Anno Dnis 1704.

Joannus Pápay,

F. Rákóczy.

Görgey György conscriptor passusa.

Instrctio.

Pro Generoso Georgio Görgey Universor Bonor Fiscalium in Inclito Cottu Sarosensum existentium habitore Conscriptore.

Bemenvén conscribáló személy az Vármegyébe investigállya azon Nemes Vitézlő két Társával együtt ott hány Dominiumok Vannak és kik birták nevezett szerint s hányan a mostani birtokosa előtt melyek is azon Possorok, melyek szerint birták azon szerint is conscribállyanak districtive, ugy hogy elsőbben is edgyik Possort, mindennemü Possiot kikeresni és alább teendő specificatio szerint igyekezzenek conscribálni; mely Dominiumoknak, vagy azon Possoroknak residentialis helyét, mely Caput Bonorumnak mondatatik igyekezék investigálni és az nehogy nidagatione confiscandor vel jam confiscator Bonor Szükséghez azon Nemes vármegyétől fedezésben sub authentico kivenni azoknak részit az kik még hűségükben nem ingadoznak.

Hogy penig valamely szokatlan dolog, mely azelőtt a Jószágban nem volt ne inducaltassék az observált régi Urbáriumot és Inventariumot az Jószágbokban kikeresvén kézhezvenni igyekezék Pro sui directione és ha az nem volna, hogy ennek utánzása azon instructioja szerint a conscriptionnak jobban alkalmaztathassa magát az előbbeni azon jószágbéli Tisztektől ha olyanokat talán Scriptotenus Subscriptiójuk és Pecsétjük alat boni fide christiana vedgyen informatiot megmondván egyébirántis, hogy ha annak utánozása informatiojukból contrasiumot találnak minden Jóságuk confiskáltatik, sőt személyek is

infamiaba eset igyekezzék pedig a conscriptiónak metódusa szerint a conscriptiót folytatni.

Akár mely Nemes Vármegeyékben Residentiák Possiók, Portiók és egyéb appertinentiák találatnak ad Caput Bonor conscribáltassanak, maga is azon Nemes Vármegeyék az olyan más Caput Bonorhoz tartozó Rezidentiát, Portiót, vagy Possiót annak conscriptornak conscriptiójára relegallya szerint is végezze, valamennyi Jobágy, Napos, Kapás és Szabados találatik mindazok neveit Cathalogusba consignallya obbservallya in Serio, hogy mindazoknak külön-külön hány Eöcsek fiok, egész, fél, harmadrész, negyedrés, Telkek, Ökrek, Iovak, fejős és medő tehenek, üszök és ökörbikák, hanyat feik Juhok és egyéb kecskéket, Sertések, méhek, hány és mennyi, melyeknek is hittel mennyen végtére Szorgalmatosan.

Conscriballya szorgalmatosan a conscriptióba felvött minden renden levő Jobagságnak és Sellérségnek a szokot Servitiumot, idest hány napig szánt, hány nap kaszál, aratt, fátt hord és cselekszik hasonlókát miként szoktanak véghezvinni és hol a Taposok is mitt szoktok adni mitsoda modalitásokal observáltatik a szabadosok szolgálattyának is rendi.

Irja fel adóját egy Populosa Sethatul, Pesertatul mit fizet, avagy a Pesertáknak mi az árendája.

Eddig való szokot censusát, ki kinek administrálta, attanak e Quietantiát kik is azon Quitantiákat in veris Paribus produkallyák tempore relationis.

Micsoda Urbarialis ajándékot szoktanak administrálni az Uraságnak számára Annuatim.

Conscribáltassanak az Curiák is azokhoz tartozandó Földekkel, Rétekkel majorokkal kertekkel ott található Szarvas Szárnyas egyéb minden nével nevezendő Res mobilisekkel együtt számszerint, hány köből vagy mérő buza. Árpa legyen is úgy mint addig is verem számra, már bevetett és bevetendő Semissaturákkal alodiumokkal, azokat is amellyek vetve találatnak inventariumba tegye fel, a szerint ha valami distraháltatott, kik által, hová és mivégre.

Mindenütt hívünk conscriptor vegye fel a malmokat azoknak Proventusát districte hol micsoda malom légyen és hány kúre való, ahoz van e kossa kender törő és kaló akik Szűrt és posztót Szoktak csinálni, a malom épületére concuráló e a Molnár s mennyi részt vészen. A malmosoknak micsoda Szokot Censusuk, vagy terhük, Sertést szokott-e hizlalni és mennyit s mibül.

Makot hordó, Sendely, deszka, törzs és Gallynak való fát Termő Erdőket fel kel venni és annak fáját, s abbul csinált deszkákat és Sendelyt miként és hogy szokták eladni, egy Sertéstül, vagy Süldőtül mennyit, vagy azon mennyi Sertés hizlaltatik meg, désmát ki számára szoktak exigalni tüle úgy a váltót is.

Bor, Ser, Pálinka hordókbul részt nem szoktak eadni az Uraságnak részére.

s hova, korcsmákat hol s mennyi edényt szoktak folytatni és miként az Uraságnak számára, s annak esztendőbéli proventusai mit szoktak importálni circiter Bor ser mennyi akó kelhet el, mennyi lucrumot importál, azon mindennemű korcsma.

Ser és Pálinkafőző Fazekakat s azoknak ha nem az uraság számára való micsoda a Taxájuk vagy Censuk.

Ha néhol az uraságok korcsmája nem folytattatik a száraz korcsmákról való Proventusokat tegye fel Conscriptor hívünk.

Milyen székeket Vámokat és azoknak esztendeig való Proventusait circiter.

Az szerint az halásztókat, tanyákat mocsarakat és halastó-vizeket azoknak is esztendeig való proventusaikat circiter.

Majorságok, Szőlőket, kik micsoda hegyen azok hány kupára való esztendőnként az mit provencalnak, hány köből, akó vagy hordó borokat pénzes kapásokkal, vagy Jobágyokkal, s mit importál azon dézsma avagy szabad szőlő.

Kilenceddel, Tizeddel avagy pázsitdézsmával tartoznak-e és a dézsmát miből szokták adni s miből nem, tegye fel a dézsma hellet nem szoktak-e pénzt adni, úgy egy méhéért, Bárányért, Sertésért, az ahol a dézsma obveniálva mennyi pénzt, váltót szoktak exigálni.

Ha valami restantiák lennének a jobbágyoknál az melyeket nem exolválták volna, az előbbeni urak, azok is connontáltassanak az szerint, valakinek valamivel tartoznának akik hűségünkben nem volnának.

Vadnak együt is másut is Üvegek, Vass, Réz csináló és égető huták azokat is s azoknak esztendőnkint való proventusokat fel kel tenni.

Sok helyen szénégetők találatnak azokat is azért és azoknak szokot censusukat tegye fel conscriptor hívünk.

Minden dominumban s az conscribált helyekben kik legyenek a tisztek, azoknak és azelőtt valóknak micsoda fizetések, a vagy nem olyan e akik annak előtte onnat avagy máshonnan ammoveáltattak végtére menni annak is ha hol szükségek nem lenne valamely tisztre.

Tegye fel conscriptor hívünk kinek kinek minden Teritoriumnak határát, mely hellyekkel vicinálódnak és a vilongásba vagyon e vagy nincs valamely helyben azon N. Vmegyében oly fundus, melyet egy vagy más Pártos Német acquirált és birt volna pénze után zálogban, vagy örökös jusson kiktől requiráltatott micsoda épületet tétetett azon.

Végtére kell menni, a mostani Tisztek vigyáztanak e korcsmákra és ha negligáltak hány hétig vagy holnapig lehetet üres a korcsma s mennyi bor folyhatott el volna az alatt.

Ha ezen instrukcionkból olyasmi exmittáltatott volna a melyből hasznot

importálhatna akármely testis azt specialiter fel kel tenni futura economisationae azon a földön observálni szokot economisationak modalitása szerint.

Nem fog ártani a conscriptornak imitt s amot Coricensokat is tartani akik delegálhassák ha valahol valami, vel ex favore vex malitia ant . . . ignorantis valakit subponált volna közölvén az ollyat azokkal, bizvást a conscriptiót is és igérvén competens remaneratiót.

Az negyven és tizenkét forintos birságokból mennyiben szokot participálni a tisztt, vagyon Jus Gladiuma azon helyeknek s Dominumoknak.

Ezen kívül is a mit legjobb s hasznosabbak ezen conscriptió iránt el tud követni mindeneknek jól végtére menvén igyekezzék ezen conscriptiót véghezvinni két hét alatt okvetetlen maga pecsétje és subscriptiók alatt comomisaltatván azon mellé rendeltetett N. Vmegye tagjaival reportálni, hogy penig azon conscriptiót az jelzett terminusra el nem végezhetné melly is értetik a termino ex hibitionis . . . insinnállya magát nálunk tovább való terminus véget addig is pedig procedályon Datum ex opido Gyöngyös die 19. Marty Anno 1704.

Johannes Pápay.

F. Rákóczy.

Generose Fidelis Nobis Grate

Salutem et Gratiae nostrae propensionem. Minthogy mostan olly szorgos haza szolgálattya nem kívánnyá kgednek azon Presidiumban szüntelen való jelenlétét. Vévén azért kged parancsolatunkat, azon várbeli dolgokat vegye jó rendben és maga helyet egy alkalmatos személyt azon Várbéli kapitányságra substituálván tovább való dispositionkig mennyen a nemes Vármegye közzé az holis a haza szolgálattyaiban való szükséges dolgokat maga vezesse és ugy moderállya, hogy parancsolatunk szerint való szolgálattya az hazának s egyéb, occurentiák fogyatkozás nélkül a Nemes vármegyének is effectuáltathassanak, Ceterum Eundem benevolere desiderant. Datum ex castris Agria positis die 8. Apr. Anno 1704.

Joannus Pápay.

F. Rákóczy

Görgey János unk.

Generose Fidelis Nobis Grate.

Salutem et Gratiae nostrae Principalis Propensionem. Levelébül értettük miképen kiadott instruktiojának tenóra szerint, hüséges és szives indulattal kged conscriptióban fáradoz. S egyszersmind, hogy Bártfán bi onyos Pártos emberek Jóságit, mellyek depositumban voltak, ugy bizonyos summát is, már két rendbéli inquisitiók után tanálván, confiskálta, jól tselekedte tovább is a szerint cedályon s említett pártos embarek jószágait, adósságokkal együtt, az midón az conscriptiót reportállya, hozza táborunkra, Vagyon mindazonáltal az Bártfaiaknak parancsolattya, hogy az kik a pártosok jószágait hitkek után

is magoknál lappangtatni comperiáltatnak. Scedállyanak törvényesen ellene, s arrul tudósitsanak, melyre hűsége is legyen vigyázással Caeterum eundem benevolere desideramus ex castris ad Dunaordas positis die 17. mens May Anno 1704.

Joannus Pápay.

F. Rákóczy.

Görgey György unk.

Salvaguardia.

Pro conservatione Domus Sui Curiae Nobilitatis Fidelis Nostri Generosi Joannis Görgey de Toporc in Possessione Ráho ex I. Comitatu Hontensi existem habit, Bonorum mobilium et immobilium ad eandem Domum Sui curiam spectans et Pertinentiam. Datum in Civitate Agriense die 23. Mensis Marty Anno Domino 1705.

Sigismundus Jánoky.

F. Rákóczy.

Paulus Ráday.

Franciscus Die Gratia Princeps Rákóczy, Comes de Sáros, Dux Munkacsiensis et Makoviciensis, Dominus Perpetuus de Sárospatak, Tokaj, Regécs, Ecsed, Somlyó, Lednicze. Szerencs, Onod etc. Amicis suis honorabilibus capitulo ecclesiae cathedralis Scepuisensis salutem et amicitiam paratam cum honore. Ex positum est nobis nomine et in persona generosii Francisci Berthoty qua bonorum fiscalium in Inclito Comitatu Scepuensi et signanter oppidi Gelnice in prefato comitatu existentis administratoris: qualiter idem oppidum paribus cittarum litterarum donationalium, statutionarum, emptionalium, venditionalium, haereditiarum sed et inpignoratitiarum ac inscriptionalium, contractualium comcambialium, divisionalium, adjudicatoriorum sumptionalium, executionalium et relatoriarum. Metalium item, processualium et causalium, ad aliarum coram specificandarum, negotium videlicet ipsius oppidi tangentium et concernentium. quomodocunque, quandocunque et sub quibuscunque verborum formis emanatarum ac in sacristia ten conservatorio et prothocolo, in teque fragmenta ita et signaturas Litterarum praefatae Ecclesiae vestrae more solito repositarum et locatarum, atque coram vobis ut praemissum esset per Exponentem ant hominem ipsius uberius declarandarum et specificandarum ad plus (?) pro jurium suorum tuitione plurimum ineligeret etsetque necessarium. Cum autem paria ejusmodi literarum et localium instrumentorum e locis authenticis credibilibus de jure Regni partibus interresatis commodo semper extradari soleant atque postut.

Pro Eo amicitiam vestram harum serie hortamur et requirimus, simulque committimus et mandamus, quatenus acceptis qraesentibus praescriptas universas et quaslibet litteras localiaque instrumenta modo quo supra recenista

atque perantelatum Exponentem ant hominem ipsius coram uberius declaranda et specificanda, factum ut praemissum est negotiumque dicti oppidi tangentia et concernentia, quomodocunque, quandocunque, ubicunque et sub quibuscunque verborum formis confecta et emanata in dicta Sacristia ten conservatorio et prothocolo interque fragmenta et signaturas literarum praefatae Ecclesiae vestrae diligenter requiri et inveniri facere, requisitarumque et reinventarum tenorem in transumpto aliarum literarum vestrarum sub sigillo vestro capitulari et authentico eidem exponenti jurium praefati oppidi futuram ad cautelam necessarium extradare modis omnibus debeatis et teneamini Cum communi suadente justitia. Secus neve faciat. Datum in castris nostris ad Mocsonok positus, die trigesima prima mensis Julii. Anno millesimo septingentesimo quinto.

Sig. Jánoky.

F. Rákóczy.

Requisitorium ad Jus. G. D. Franc. Bertóty et oppido Gelnicze emanatum.

Generose Fidelis Nobis dilecte

Salutem et Principalis Gratiae Nostrae propensionem. Oly módosítással resolváltuk s constituáltuk Nemes Szepes Vármegyében kegyelmedet désmásnak, hogy ha maga az annectált instructiónk szerint commodo végben menesteti azon désmásnak beszédését, applicálhasson másokat is maga melle, akik azon instructiónk mellett subleváhassák kegyelmedet ugy mindazáltal, hogy azokra szorgalmatosan vigyázzván maga is vegyen számot tőlük secum tempore exactorunknak mindenekről maga neve alatt tentállya számadásit. Legyenek pedig azok akiket pro sublevaminis applicál magamellé oly emberek, kik a dolgot értsék s maguk privatumát instantiájukon kívül ne keressék sőt kegyelmedet is kárba ne hozzák. Igy értvén azért kegyelmed resolutionkat ahoz és az annectált instructionkhoz alkalmaztassa magát s tegyen tempesitve oly dispositiókat, hogy midőn a szegénség felaratja gabonáját, odaki soká ne maradjon, s valahogy a mostani esős időben kárt ne valljon. Az accludált Formula szerintvaló Obligatiót is Nemes Vármegye Vicispánja, avagy két szolgabirája előtt subscribálván megpecsételve és cora misáltatván küldje kancelláriánk kezéhez s ugy járjon el mindenekben, hogy magát tovább való promotióra is tegye érdemessé. Fáradságának pedig a dézsmák huszad részével legyen kontentálva, tartozván mostan minden igaz hazafiak az haza szolgálattyaival egyébként is foglalatoskodni Caeterum eundem benevolere desideramus Ex castris nostris ad Mocsonok positus die 22 Julij Anno 1705.

Sigismundus Jánoky.

F. Rákóczy

Daniel Bulyovszky

Görgey György unk.

P. S. A minemü dézsmákat a Földesurak és egyebek is a Clerustól megárandálták volna azt is seria investigályn a hol olyat talál exigállya a nemes ország számára, megadván az arendatio summát értette.

Generose Fidelis Nobis dilecte.

Salutem et Gratiae Nostrae propensionem. Jollehet vagyon kegyelmednek instructiája mihez kellessék magát a dézsmák preceptiojában és exectiojában alkalmaztatni, hogy azon hivatalyában mindazáltal annál hasznosabban eljárasson, kegyelmednek parancsollyuk szorgalmatoskodgyék azon, hogy Táborokban az haza szolgálattában continunskodó vitézlő rendek birodalmában levő paraszt fundusok után való fizetésekből is annak rendi szerint minden Comienta nélkül az nemes országnak számára megárendált dézsmát exigálhassa. Caeterum s. t. b. die 3 augusti 1705.

Sigismundus Jánoky.

Daniel Bulyovszky.

F. Rákóczy.

Georgio Görgey Decimat cottus Scepusiensis.

Generose Fidelis Nobis dilecte.

Salutem et s. t. b. A minemü dézsmákat szoktanak Nemes Szepes Vármegyében az Egyházi rendek in Sortem Salarij precipiálni arrul instructiójában speciális punctum léven feltéve ahhoz alkalmaztassa magát nem kívánjuk Ő kegyelmének azonban impediálni. De az olyan dézsmákat, a melyeket a földesurak erga depositionem Sive genti deputati, Sive Arende szoktak magukévá tenni és a Clerustól redimálni, igen is oda értyük, hogy az ott lakókat meg kell dézsmálni akár micsoda mezőkben legyenek a mint ezekről bővebben szól az instructiónk Ahoz alkalmaztassa azért magát minden kedvek s személyválogatás nélkül. Caeterum s. t. b.

Sopronya, die 17. augusti 1705.

Daniel Bulyovszky.

F. Rákóczy.

Görgey György unk.

Generose Fidelis Nobis dilecte.

Salutem et s. t. b. Jollehet olyan suppositumban vagyunk, hogy kegyelmed eddig is alkalmasint kihasználta keze alá bizott Fiscalis dézsmáinkat. Ha hogy mindazáltal a mostani időre nézve eddig sem ment volna véghez azon dézsmálás és hamarjában reá nem érkezhette, hogy azt beszedgye indulgeallyon aziránt a szegénségnek, ol helyeken kiváltképpen az hol kelleetik vagy az ellenségtől, vagy az alkalmatlan időktől félteni szedje be gabonáját az alatt is mig

a dézsmálás végben megyen, kárát ne vallja valahogy a szegény ember kegyelmed késedelmeskedésének, kirtül egyébiránt Instructionk szerint számadással is tartozik. Caeterum s. t. b. die 23 Augusti Anno 1705.

Daniel Bulyovszky.

F. Rákóczy.

Görgey György unk.

1705. szeptember 1. másolatban a Szécsenyi országgyűlés pontozatai.

1707. június 13. az ónodi országgyűlés pontozatai másolatban.

Generose Fidelis Nobis dilecte.

Salutem s. t. b. Nemzetes Vitézlő Huszár Imrét General Adjutantunkat bizonyos dolgoknak végben vitelére küldöttünk Nemes Szepes Vármegyében; kihez képest Kegyelmednek tentibus kegyelmesen parancsollyuk, az midőn említett hivüinktől requiráltatik, adgyon melléje elégséges militaris assistentiát, hogy reá bizot dolgainknak effectualtatását annál bátorságosabban végben vihesse. Caeterum s. t. b. datum Munkács die 27 January Anno 1709.

Paulus Ráday.

F. Rákóczy.

Joanni Görgey Commendantii Scepusiensi.

Generose Fidelis Nobis dilecte.

Salutem s. t. b. Kegyelmed ednehány rendbéli levelét vettük, köszönyük tudósítását, hogy pedig ekkoráig válaszunkat nem vette, nem egyéb oka, hanem Méltóságos Fő Generali Uri Attyámfiára bizván mindeneknek elrendelését eő kegyelme dispositiója által azok tudtára adattuk Kegyelmednek a mellyeket tőlünk várhatott volna mirenézve kegyelmed tovább is kövesse el a szorgalmatos tudósítást és ha olykor válaszadásunk elmulik is tudgya kegyelmed említett Fő Generális Uri Atyánkfia dispositióit azok iránt várni. Caeterum s. t. b. Peklin 3 tia decembris 1709.

F. Rákóczy.

Görgey János unk.

Nos Franciscus Dei Gratia Sacri Romanii Imperii Princeps Rákóczy pro libertate Confoederati Regni Hungariae Statuum et Ordinum Dux et. Damus pro memoria quod Egregius Samuel Vipacher Coram Nobis Personaliter Constitutus matura prius et ex acte animi sui Deliberatione prehabita, sponte et libere viaeque vecis suae ministerio fassus est et retuiit in hunc modum: quo modo ipse graviaribus publica Regni Servitia tangentibus et concernentibus tum aliis intervenientibus praepeditis negotiis Causis suis universis tam Processualiter videlicet, quam vera amicabiliter, inter eundem et quoslibet alios impetitores suos, haecenus in quibus libet Comitatus coram quibusvis Indicibus Pedaneis Submontanis aliis etiam, aut quacunque tandem modo, et ordine declérandis justitiaviis habitis vigentibus et emersis aut imposterum forsitaⁿ

emergendis pro spicere et in vigilare minime quivit qua propter ne eundem ex hujus modi defectu quid piam incommodi aut preinditii ex pensi contingat consultum et perquam necessarium sibi judicavit Egregium Georgium Görgey Junior in suum verum et legitimum deligendum esse Plenipotentiarium puen admodum praeattactus Fatens confidens dexteritati rerumque agenderum peritiae benevolentiaequae et Sinceritati prafati Georgii Görgey Junioris eund in Suum verum legitimum et indubitatum elegisset Plenipotentiarium dando et attribuendo Eidem in universis Causis suis et negotiis tamvidelicet Juditialiter quam extra Judicialiter inter praementionatum Fatentem et quos vis Impetitores Suos per confaederatum Regnum hoc Hungariae quo modo libet et ubivis vigentibus aut emersis vel ex post forsitan emergendis agendi movendi Suscitandi instandi componendi et determinandi Subordinandi revocandi Procuratores constituendi generaliter vero ea omnia quae in emolumentum saepe adtacti Exponentis tendere eidem quae proficuo et utilia esse adverterit agendi tractandi et concludendi omnimodam et plenariam potestatis facultatem ratum at que firmum promittens se dabitum quid quid per dictum plenipotentiarium suum actum factum et conclusum fuerit in causis suis universis. Pro uti eundem in suum verum et legitimum elegit constituitque plenipotentiarium adtribuendo eidem in premissis omnimodam et plenariam facultatem. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante Presentibus perlectis ex hibendis restitutis. Datum in castro nostro Szerencs die 9 mensis Junii Anno Domini 1709.

Stephanus Krucyay.

F. Rákóczy.

Plenipotenciariae Samuelis Vipacher E. Georgio Görgey date.

Gróf Bercsényi Miklós kilenc levele közül közlök kettőt, melyeknek egy-része titkos irással van írva.

Szolgálatomat ajánlom Kegyelmednek. Trigesima 1-ma January költ levelet Kegyelmednek vettem, tudósítását értem így se akarta volna, ha Lőcsére a port és olmot feltett szándéka szerint beszolgáltathatta volna reménlem mind az által lesz gondja ezután is kegyelmednek annak be szolgáltatására, no ha most Eperjesről is küldöttek 17, 12, 33, 43, 41, 42, 103, 14, 96. 45, 12, 32, 26, 33, 43, 49, 54, 51, 13, 82, 42, 103, 96, 13, 14, 34, 32, 29, 48, 13, 99, 41, 15, 31, 18, 12, 53, 43, 25, 54, 51, 12, 34, 43, 96, 12, 41, 96, 24, 31 26, 54, 23, 16, 12, 35, 43, 14, 12, 32, 13, 21, 14, 54, 99, 92, 32, 15, 22, 14, 29, 33, 72, 26, 39, 44, 23, 101, 53, 13, 32, 26, 12, 101, 24, 34, 45, 49, 17, 83, 99, 96, 22, 12, 34, 96, 75, 103, 43. Hiszem akkor megis nyugtatta már Kegyelmed is elméet hogy? Musgra? ártalmunkra ne lehessen, el hiszem eddig többet is értett kegyelmed, mire Lublót is megvette; s megüzente Lőfl-holnak, a népet vigye ki az XIII. városokból, mert ha nem fegyverrel is

occupállya quartélyul azokat, hiszem irt mindenre, s mind Fölséges Fejedelem . . . . ., rövid nap tellyes égre fel fog szabadulni Lőcse is, jött ugyan oly hirem is, hogy már mozogni kezd az Szepesi Ellenség, tudom arrul bizonyosabb hirei vannak kegyelmednek, elvárom mentül hamarább tudósítását. (Két sor olvashatatlan.) Homonna 3. Febr. 1710.

Kegyelmednek szolgáló jóakarója

G. B. Miklós.

(A számokkal irt sorok jelentése:) Már Andrassy Pál uram is Eperjesen lesz több hadakkal, annál nagyobb vigyázása lesz minden ügyre ugy a Kegyelmeddel való kommunikációra.

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek. Claresekkel nekem irott leveleit vettem, látnivaló Lőcsét nem az Ellenség ereje, hanem Andrassy Istvánnak istentelen hitetlensége vesztette; ne valaná Ocskait, ugy töb hazánk árulóit, Isten megbüntesse, ennek is hitetlenségét meg nem szenved, hanem például adja ki vére oculásáért. Értem kegyelmed levelibül, az ellenségnek kegyelmednek kerül való viselkedését és kegyelmed szives resolucióját, mellynek való álhatóságával minden düheskedését ellenségnek meggyütri kegyelmed. 25, 54. 33, 13, 14, 54, 4, 22, 72, 103, 72, 12, 42, 18, 24, 33, 34, 43, 32, 26, 43, 49, 24, 54, 23, 16, 13, 32, 14, 72, 42, 13, 33, 43, 35, 32, 13, 23, 16, 72, 99, kiváló képen való 45, 33, 44, 41, 37, 96, 45, 54, 26, 17, 96, 12, kgldk 18, 24, 23, 39, 43, 35, 31, 13, 32, 14, 15, 25, 13, 34, 96, 24, 13, 42, 23, 6, 72, 14, 51, 72, 23, 31, 13, 41, 17, 72, 23, 34, 43, 33, 34, 18, 12, 13, 51, 12, 34, 43, 26, 24, 35, 34, 43 71, 83, 43, 41, 17, 54, 41, 41, 13, 99, 42, 54, 52, 81, 54, 52, 81, 54, 42, 13, 99, 34, 54, 12, 33, 33, 26, 12, 32, 24, 43, 32, 25, 12, 32, 17, 43, 34, 24, 14, 51, 53, 23, 24, 34, 13, 15, 41, 13, 26, 13, 35, 22, 34, 13, 14, 51, 72, 41, 43, 35, 35, 18, 24, 23, 16, 43, 35, 13, 32, 101, 72, 41, 43, 35, 34, 18, 24, 23, 16, 43, 35, 13, 32, 101, 72, 71, 14, 13, 23, 95, 72, 32, 56, 12, 32, 24, 22, 24, 32, 101, 24, 19, 26, 54, 83, 49, 24, 25, 24, 34, 47, 35, 13, 41, 23, 13, 34, 77, 14, 51, 13, 25, 13, 34, 66, 14, 32, 13, 26, 13, 32, 72, 25, 41, 13, 25, 14, 54, 33, 12, 13, 24, 25, 44, 31, 66, 26, 76, (Igy folytatódik ezen levél 3 oldalon melynek szövege a következő:)

Kire sincere ad hortalom kigyelmedet az belsöket jó edgyességben megtarthassa, Távoztatván minden diffidenciára való alkalmatosságot és nevezetesen azt, hogy az ellenséggel való colloquiumokat, üzengetéseket és leveleknek s irásoknak bemenetelét s kiadatását per absolutum meg ne engedgye, mert ugy tartja meg kgd. az belsöknék sziveket edgyességben s nem ad okat tentatiókhöz, mellynek observatiójánál megbátorodván az belső kallandosagában és annyival maga szives resoluciójában is tökéletességgel preseverálván dicsőséget nemzetünkre terjeszteni, valóságos példa ebben Lőcse, mert mind bombával, tüzzel

s egyéb keménykedéssel tentálta s amit nem effeálhatott, az coloquimok engedésével hitetlen árultatásra vezéreltetett Andrassy István, azt precanealván kegyelmed ámbár netalántán bombával is ijesztenék kegyelmedet annyira nem szorongathattya mégse, hogy kényszeritse a feladásra, noha remélem az Felséges Fejedelem szerentsés progressusira és más hadaknak is diversióra nézve nem lészen ahhoz ideje, ovatoltatik onnét mindazonáltal innen is olly portékát instituáltatokok érte én kegyelmednek által az ellenségnek constituciói átokoltassék distractiója s azok alkalmatossággal, székségekről succuralhassunk az mint hogy most is megparancsoltam Sréter uramnak az kívánt kovákat küldgye be az Flintákat is disponáltam mindenek felet azért megnyugodván Kegyelmed hazafias resolútiójában s álhatoságában maga neve emlékezetének fennmaradásával végig való perseveracioja által örökkössé teszi nemzetünk dicsőségét. Ezzel éltesse Isten sokáig jó egészségben kegyelmedet. Kassa, 24 Febr. A. 1710. Kegyelmednek Szolgáló jóakarója

G. B. Miklós.

Görgey János unk.

A betűkhöz való kulcs a következő: A = 12, 43, B = 31, 306, C = 22, 37, D = 42, 53, E = 13, 72, F = 52, 81, G = 23, 95, H = 18, 84, I = 44, 96, K = 25, 44, L = 32, 10, M = 17, 49, N = 41, 99, O = 24, 45, P = 45, 82, Q = 19, 38, R = 33, 103, S = 14, 51, T = 34, 71, U = 26, 83, X = 36, 65, Y = 16, 39, Z = 35, 73, Ae = 27, 46, Ö = 15, 55, Ü = 28, 47, E = 29, 66, V = 21, 48.

Méltóságos fejedelem felsővadászi Rákóczi Ferencz.

Kegyelmes urunk ő méltósága az egész Sáros vármegyében confiscált jószágoknak deputátus conscriptor.

Adom tudtára mindeneknek az kiknek illik ez levelem rendiben, kiváltképen pedig kegyelmes urunk ő méltósága tisztelt uram hiveinek s vitézeinek.

Mivel hogy Regius János javai és jószágai nevezett szerint pedig Szinye nevű faluban levő Curiája s számos marhája, kegyelmes urunk ő méltósága számára confiscáltatott s conscribáltatott.

Arra való révén felyebb irt kegyelmes urunk ő méltósága minden renden levő tisztelt uramékat, hiveit s vitézeit kérem, említett confiscált jószágot s marhát semmi szín és pretextus alatt, ne merészeljék háborgatni s disponálni. Különben cselekedők kegyelmes urunk ő méltósága kemény hatalmának büntetését el nem kerülük.

Szinye, május 10. 1707.

Méltóságos fejedelem felsővadászi Rákóczi Ferencz kegyelmes urunk ő méltósága felől emlékeztetett tiszt

Topporczi Görgey György.

Toporczy Görgey György hívüinknek.

Gróf székesi Bercsényi Miklós, nemes Ung vármegye főispánja, az ország-
nak és országos hadak főgenerálisa, a szövetezett státusok senátora, főséges
II. Rákóczi Ferencz, Isten kegyelméből a római szt. birodalomnak, Erdélynek
és confoederált magyarországi státusok vezérlő fejedelmének magyarországi
helytartója adom tudtára mindeneknek az kiknek illik.

Ezen nemzetség fegyverkezésünk ideje alatt mind ekkoráig hazánkhoz
állandó igaz hűséggel folytatott hazafiságos szolgálatait, ugy ezután is hasonló
hívüségét hiszem, tekintetes nemzetes és vitézlő Görgey György urunk ő kegyel-
mét szepesvári praesidium vicecommandánszágra ezen decretális levelem által
resolváltam; kihez képest informáltatik először is azon praesidiumbeli főcom-
mandáns úr s több alacsony tiszték, s nemes vitézlő rendeknek parancsoltatik
ismerje el fölül irt Görgey György urunk Szepesvár vicecommandánszágra
általam való decretáltatását.

Kassa, 1710 január 18.

Gróf Bercsényi Miklós.

Kivül Görgey Jánosnak címezve Szepes várába.

Ajánlom szolgálatomat jóakaró Bátyám Uramnak Mind azótától fogva is,
hogy Kegyelmed innét elment Semmi tudósítását nem vettem Kegyelmednek;
az bányászok oda érkeztek e, avagy nem; Miképen mivelnek S hamar ki tiszt-
ítják-e, mennyi életet öröltetett Kegyelmed, mind azokról s más szükséges
állapotokról voltaképen hova hamarább tudósítson kegyelmed; hogy ahoz képest
más szükséges divisiót tehessen. Az hajduknak oda való Presidiummal szintén
most fáradozom, kiket megszerezvén Urunk Parantsolattya szerint oda költöz-
tetem, csak kegyelmed mindennemű fogyatkozásokat írásban tegyen fel s küldje
ide, közel lévén az szolgabíró is kegyelmedhez; és minden az munition kívül
az ki már inventálva vagyon, Inventállyon Kegyelmed s rendbe vévén külgye
kezemhez kegyelmed. Most semmi oly híreim nincsenek, óránként postát várok,
ha mi olyan leszen tudósítom Kegyelmedet Ezel éltesse Isten jó egészségben
Kegyelmedet Lőcsén, 9 January 1704.

Kegyelmednek kötelességgel való Szolgája
s attyafia

Berthoti Ferenc.

Kivül Görgey Jánosnak címezve Szepes várában.

Pronobiles ac Generose Domino Cum mihi Ura Dominatio & pluribus
landata sit et a suis etiam aquotis, ac consanguineis commendanto Domino
Sigismundo Révai de Eadem, beniquo indulti, ut se Ead Capitulum conferat,
et cum ura Dnave pluribus agat, Sen Sripto, sen coram colloquatur. Habet

modo Duo Ura adhuc tempus adipiscendi non solum amnystialem vitae, ae bonorum suorum groas sen in Singulare meritis peme a suo serma Maitae obtinentem, se, . . . promovendi, Si nini . . . in his circumstantiis, in quibus nec Succursum a suis Sperandus habet, nec ullum auxilium, Ejjus, cujus . . . Legis Sui ae naturalis Domini devotioni Subjecerit; Quod Salubre consilium, simodo sceubus . . . dubito, an unquam tempus et desideratam occasiones nanciscetur. Progređientibus enim gloriosissimis armis Caesoreo Regis obstinatus claudetur, non evolutus certo, nisi ad interitus suos, et suorum. Quare quod boniviri est fidelis . . ., sequatur in tempore ne electa occasione poeniteat u fecisse. Hogdonas facile disponendi erunt pro bono suo, unus . . . non curondus vicinae sibi milita Caesora Regio. His moneo ad Leutschivia die 21 novembris 1709

paratus

Comes ob Heister.

Siquidem Dominus Commendans, et Praesidium Arcis Scepusiensis Semel oblatam Sua Sacra Caesarea Regiaque Maiestatis gratiam per Illustrissimum Dominum Generalem ab Hartleben Conntempserunt, et respuerunt, iam vero ad talem statum reduxi possum Vestrum, ut non minima Spes Sit amplius Vobis Succurrens in vello Generequa de Causa modo videant, qualiter de Suo, et ibi existentis Praesidy Salute meditabuntur. Qua de Causa, Si adhuc quaedam spes grotae vestrae Superesse posset, velint Sine mora intentionem Suam de traditione Arcis mihi notificare, ne et illa parva evanescat: Datum Leutschoviae 27 Mensis Marty 1710 Sacra Caesarea Regiaque Mttis Generalis Campi Marschalli, Locumtenes, Colonellus unig Regiminis Pedestriss et pro moderno tempore Comendans Generalis in Superiori Hungariae.

L. S.

G. G. L. B. Löffelholz a Colberg.

Kivül Görgey Jánosnak cimezve.

Hallották, Sőt szemekkel is Szemlélték Szepes Várában lévő Praesidiarius Hadak miképpen őket Segitendő Kurucz Seregek nagy romlásokkal, dicsőséges Felséges Császáruk Hadai által vissza verettek honét könnyen eszkebe vehetik, hogy semmi vigasztalások tovább nem lehet hanem inkább utolsó veszteket magukra várhatták, ha hét nap alatt Kegyelmes Királyunk hűségére nem állanak. Annak okáért utolszor ezen levelemmel intem őket, hogy megrögzett ellenségnek hamis hiveit ne halgassák, és ne hidgyék, sőt megátalkodott Comendánst az várnak feladására erősen kényszerítsék, melyet ha megcselekszik, egész Praesidiumnak gratiója lészen és szabadon ki ki oakarattya szerint hazájába mehet, Commandáns pedig Feleségestül és Fiastul ugy a Nemesség is gratiora s nem gratiára fogadtatik, melyet mind életre s mind jószágá dalgába

Felséger Ur-Istentül, és Melghos Ne. . . . Fű Gralis Marschaltul Groß Haister Sabert Urtul Fogja magának Solicitálni; én pedig erre az levélre bizonyos választ várok. Datum Várallya dia 18 Aprilis 1710.

(It az előzőnek a záradéka következik.)

G. G. L. B. Löffelholz a Colberg.

Ezen levél kívül Görgey Jánosnak van címezve s három eredeti példányban van meg, magyar, latin és tót nyelven.

Responsio ad puncta capitulationis :

A 1-mum. Promittitur, datur et assecuratur vitae et bonorum gratia cum omni postulato et cum omnes ex quarisatione sine exceptione cuiuscunque ordinis, status ac conditionis sunt, se tam fideliter declararunt, quod contra suam sacratissimam caesareo-regiamque maiestatem sua vita arma summere non amplius intendere, aliqui servitium militare altefatae suae Maiestatis sacratissimae amplectere, aliqui vero domi aecnomiae suae in vigilare velint, arma illis relinquuntur cum hac tamen conditione, ne dominus commendans vel per se, vel per alios annonam, victualia et omnia alia ad domum annonariam spectantia exportet, sed fideliter, una cum omni artilleria, ammunitione, mortariis, bombis, granatis, pulveribus, plumbo, globulis et totam denique domum munitiois, armorum et artilleries, cum omnibus requisitis, cuius nominis vel rei sunt, notificet et nihil ab istis nominatis occultet, deperdat, omnes cuniculos, sive minas dictas et vias absconditas, praesertim autem tam fidelium, quam adhuc apud Rakoczium et huius assecclas in infidelitate existentium nobilium et ignobilium in arce adhuc depositas res mobiles cuiuscunque generis vel speciei demum sint, sine ulla fraude et dolo detegat et ne istarum rerum mobilium, fructuum, pecorum, quaeper fiscum suae Maiestatis sacratissimae antehac in Doppertz, et aliis locis apprehensa et vendita praetensio restitutionis fiat, neque formari possit; omnes autem praetensiones, quas adhuc secundum obligatorias penes subditos proprios et alienos aut privatos habet, permittuntur libere exigere. Hocce addito, quod quad continentias puncti huius primi quantum fiscum regium concerneret, commissarius cameralis caesareo regius ob rationes relevantissimas eidem declaratas non habeat quo contradicat, id quod est etiam ad segetes in Doppertz, aliisque eusdem bonis haereditariis existentes intelligendum.

Ad 2-dum Permittitur et in his omnibus assecuratur.

Ad 3-tium Permittitur cum hac reservatione, ut promissa servant, nec arma contra suam sacratissimam maiestatem caesareo-regiam gerant, et desuper ante exitum arcis adhuc iuramentum solemne deponent.

Ad 4-tum. Permittitur, ita tamen, ut nihil quod ad domum anonariam et artilleriae pertinet, extraducatur et nulla fraus vel dolus interveniat.

Ad 5-tum. Non permittitur, plusquam tertialitas, de qua etiam hisce assecuratur.

Ad 6-tum. Permittitur cum hac tamen conditione, ne inter ista vestimenta etiam fidelium deposita intelligantur, sed haec restituantur.

Ad 7-timum. Promittitur, ita tamen, ut dominus commendans adhuc hodie hora octava vespertina pro maiori securitate portam anteriorem et primam etiam arcis suae sacratissimae caesareo-regiaeque maiestatis militiae tradere praeter commissarium caesareo-regium ad partes hosce regni Hungariae superiores deputatum, dominum Joannem Jacobum Reu de Leuenancker, commissarium itidem bellicum, dominum a Nolten, duos officiales de militia et duos ab artilleria adhuc hodie intromittere et omnia tam annonam quam artilleriam et ad hanc spectantia fideliter monstrare, illisque detegere, conscriptionem et inventarium desuper facere valeant et suam militiam ad arcem superiorem introducere et crastina die hora quarta vespertina cum omnibus rebus promissis et accordatis, pro quibus currus et vectura necessaria dabitur, una cum quarisatione exire, totam arcem cum omni annona, artilleria et supra mentionatis rebus ex integro restituere teneatur.

Ad 8-vum. In absentia excellentissimi domini, domini generalis, campi marschalli et plenipotentiarum, commendantis generalis, sacri Romani imperii comitis Siberti ab Hejster se subscribit et super effectuatione praememoratarum declarationum omnium assecurat modernus loci dominus generalis commendans et dominus vicecommendans cum omni assecuritate, bona fide, sine dolo et absque fraude. Datum in oppido Várallae, die 11 Julii anno 1710.

Puncta Capitulationis

Puncta seu praetensiones arcis Scepusiensis supremi et vicecommendantis, reliquorumque superiorum inferiorum officialium, pixidiariorum, universorum item tam equestris, quam pedestris ordinis nobilium et ignobilium militum, omnium denique cuiuscunque status et ordinis utriusque sexus ibidem existentium, inclusorumque Excellentissimo, illustrissimoque domino domino Comiti Sigefrido ab Hejster sacrae caesareo-regiae Maiestatis generali campi marschallo, absolutoque plenipotentiarum (titulus) humillime transmissa.

PRIMO. Vitae et bonorum amnisti alis gratia cum hanc expressata conditione impertiatur, ut nullo (!) excogitato, vel ne fors excogitando subpraetextu et colore nunc et in futurum arestemur vel incaptivemur, imo libere cum omnibus armis, equis, pecoribus, currubus (!), victualibus, universisque rebus et

requisitis, quoquaque nomine et titulo vocitatis obsque omni incommoditate administrata pro evectione et ad locum desiderandum devectione sufficienti et necessaria vectura, adiunctaque prosecuritate sufficienti comitiva immediate dimittamur. Bona vero mobilia et immobilia tam haereditaria, tam acquisita intra ambitum regni Hungariae existentia habita, citra ullam redemptionem et difficultatem nunc vel in futurum per fiscum sacrae caesareo-regiae maiestatis, vel alium quemcunque ne fors excogitandam aut praetendendam cum omnibus segetibus, pecoribus, proventibus, universis item appertinentiis et accidentiis iure et ab antiquo per nos possessa ac ne fors intra revolutionem hanc, cuicunque tandem collata, immediate restituantur per nos legitimosque haeredes, successores ac legatarios nostros utriusque sexus in perpetuum possidenda, sed nec fiscus regius aut moderni possessores praetensionem contra subditos quocunque tandem sub praetextu formare valeant. Subditi porro hinc inde ne fors dispersi vel a domino qualitercunque abalienati, iterrum reduci et rehaseri nulla obstante cuius vis exceptione possint. Restantiae et debita tam penes subditos, quam alios privatos haerentia iuxta obligatorias per nos libere exigii possint ac valeant.

SECUNDO. Generaliter universae violentiae, dannificationes, iniuriae, omniaque publica vel privata incommoda ab initio huius revolutionis, tam contra suam sacratissimam caesareo-regiam maiestatem, fiscum eiusdem alte nominatae suae maiestatis sacratissimae, quam alios quoscunque, cuiuscunque tandem status, gradus, dignitatis et praeeminentiae usque ad praesens ubicunque, qualitercunque facta, patrata et commissa de plano et simplici oblitterentur, nec amplius cuiquam nostrum obiiciantur et nullo unquam tempore, quovis exquisito modo et colore, palam vel occulte, in vel extra iudicium, per quoscunque tandem ob id, nos haeredesque et successores nostri utriusque sexus impediamur vel aliquid aggraremur, quin imo omnes super factis intra praefatum tempus qualitercunque commissis a quibus vis actoribus, causidicis, litigantibus, tam intra, quam extra iudicium liberi, penitusque absoluti simus et habeamur; necque nos ullus index ordinarius iudicare valeat aut praesumat quovis modo sublata omni vindictae cupidine.

TERTIO. Nullus citra voluntatem suam propriam ad servitia militaria adigatur. Unicuique liberum esto armis vel suae maiestati sacratissimae servire, vel in clyto comitatu, aut cuicunque publicae vel privatae personae in fidelitate tamen suae Maiestatis existenti, vel vero domi manere, oeconomiamque exercere, ubicunque tandem nosmet accommodaverimus sem et ubique suae sacratissimae caesareo-regiae maiestatis servitium iuxta maximum posse fidelissime promoturi, ideo ut supra cum omnibus rebus et armis libere dimittamur.

QUARTO. Quicquid armis lucratum est, nominanter vestes, arma, equi,

salva venia pelles ovinae et bovinae, currus ac alia omnia quovis nomine vocitata, liberum esto nobis inclusis efferre, evehere, aducere, et in proprium nostrum usum convertere.

QUINTO Exquo excellentissimus dominus supremus generalis comes Nicolaus Berceseny indulisset ex sale annonario, officialibus, artificibus et servis circa annonam servientibus contentationem inquantum igitur in litteris suae Excellentiae specificatum est, in tantum licitum sit de sale annonario evehere.

SEXTO. Sub decursu revolutionis qualitercunque mortuorum, hincque sepul-torum cadavera inperturbata in Domino quiescant, nulloque ex praetextu effo-diantur, eiicianturque. Porro arma, vestes et alia talium penes commendantem modernum maneant, consanguineis, uxoribus, vel prolibus eorundem (si quorum reperiantur) assignanda infidelitate suae Maiestatis actu existentibus.

SEPTIMO. Praemissa generalis vitae et bonorum amnistialis gratia exten-dat se ad omnes et singulos cuiuscunque status, gradus, et ordinis hic in arce Scepusiensi inclusus, non absimiliter, tam ad illos, qui in antecederet in servitio suae maiestatis sacratissimae fuerunt, quam qui cum litteris vel aliter qualiter-cunque exmissi expediti foris sunt. Ut videlicet illi quocunque cognita nostra hancce ut supra resolutione ad fidelitatem suae maiestatis sacratissimae eo citius, libere redire possint, exclusis illi qui profugerunt et praedas, latrociniaque hinc inde ad praesens usque exercent, non applicantes semet fidelitati alte nominatae maiestatis suae sacratissimae.

OCTAVO. Omnia haec praemissa puncta et praetensiones supra nominatas excellentissimus et illustrissimus dominus, dominus comes Sigefridus ab Hejster sacratissimae caesareo-regiae maiestatis supremus campi marschallus, absolu-tusque plenipotentarius inviolabiliter in omni parte per universos cuiuscunque tandem gradus, status, dignitatis, honoris, officii, praeeminentiae fideles suae maiestati sacratissimae, uti et gregarios milites sancte et illibate nunc et in futurum observanda cum sigilli apositione forma et modalitate in similibus observari solitis gratiose subscribere, autoritateque sua plenipotentiali authen-ticare dignetur. Actum in arce Scepusiensi, die 5 Julii 1710.

(P. H.) *Phillip Michael*

ab Hartleben m. ppr. generalis, vigi-liarum praefectus et pro nunc commendans generalis in Sepusio.
Cum correcta.

(P. H.) *Baro Du Jardin* m. ppr.
Obrister.

(P. H.) *Johannes Roskovany*
castellanus m. ppr.

(P. H.) *Joannes Görgey*

de Toporez arcis eiusdem supremus commendans m. ppr.

(P. H.) *Georgius Görgey* de Toporez arcis eiusdem vicecommendans m. ppr.

(P. H.) Universi que superioris et infe-rioris ordinis officiales milites cum om-nibus utriusque sexus supra specificatis arcis Scepusiensis inclusis.

Zöld selyemmel összefűzött, kéthasábosan irt fűzetben, szöveg alatt az aláírásoknak megfelelően 6 vörösviaszba nyomott gyűrűspecset.

**In resolutione ad primum punctum occurrit scrupulus
vel difficultas.**

1-o In vocula Promittitur, et non assecuratur et datur.

2-o Quod annonam, domum item armamentariam, universaque ibidem requisita in quam tum reperientur, deputando pro hoc suae Excellentiae homini omnia fidelissime demonstrabuntur conscribenda.

3-o Quoad ad segetes in Toporcz ac aliis bonis nulla facta est mentio & resolutio.

Ad secundum.

Ad voculam permittitur addatur etiam: et in his omnibus assecurantur.

Ad tertium.

Contenti resolutione gratiosa.

Ad quartum.

Similiter contenti.

Ad quintum.

Ex quo plus quam pro duobus annis sal daretur, dignetur sua Excellentia humilem instantiam nostram cordi summere.

Ad sextum.

Contenti.

Ad septimum.

Nulla intervenisset hic difficultas, si tempestius fuisset allata resolutio, de quo et aliis uberiolem daturus est perillustris dominus Balthasar Görgey suae Excellentiae informationem.

Ad octavum.

Licet hic voculae in resolutione ad primum punctum positae: Promittitur, fiat aliqua modificatio; interim tamen humillime instamus eandem melius explicandam cum modificatione aliarum etiam difficultatum iam suprapositarum.

Quod autem his, aliisque praegnantibus ex rationibus medio perillustris domini Balthasaris Görgey suae Excellentiae humillime detegendis hodie subscribi non poterat, dignabitur sua Excellentia gratiose ignoscere. Cras Deo dante suo modo et ordine militia suae Maiestatis sacratissimae intromettetur. Interim sua Excellentia sit segura nos omnia fidelissime agere, arcemque sic conservare ac si suae Maiestatis Sacratissimae Caesareo-Regiae militia iam actu in praesidiata esset. Actum in arce Scepusiensi, die 11 Julii 1710 hora 10 noctu.

(L. S.) *Joannes Görgey* de Toporcz supremus commendans arcis Scepusiensis m. ppr.

(L. S.) *Georgius Görgey* de Toporcz vicecommendans m. ppr.

(L. S.) *Johannes Roskovany* castellanus m. ppr.

Universique superioris et inferioris ordinis officiales milites cum omnibus utriusque sexus supra specificatis arhis Scepusiensis inclusis. (L. S)

Papiron, aláírásoknak megfelelően még vörösviaszba nyomott gyűrűs-peccéttel. Magy. Nemz. Múzeum, Görgey-család levéltára.

Sacratissimae Caesareae, Regiaeque Majestatis Camerarius Intimus Consiliarius, Generalis Campi Marschallus Confiniorum, et Praesidii Ianimensis Gubernator, unius Legionis Pedestris ordinis Colonellis, nec non per totum Regnum hungariae Plenipotentarius Commendans Generalis.

Libertus Sacri Romani Imperii Comes ab Heister Notitiae, damus Finalem nostram Resolutionem Praesidiariis Arcis Scepusiensis ad Puncta sub 5-ta July 1710 per Eosdem Nobis demississime transmissa.

Quandoquidem non tantum Eorum humillime facta Instantia arrogantibus Punctis seu pretensionibus sic Intitulatis minime conveniat, ita ut talium nulla reflexio eo minus habendis, quanto magis Notorium sit Praesidiarios persinaciter ultimam ferme horam expectasse, et contra Legitimum Regem, et Naturalem suum Dominum Arma gessisse; ac per consequens omnis Gratiae Regiae ac se incapaces reddidisse, dum absque Caesareae in obsidionem constitutae nullum fatigium accrescat sive ibidem, sive alibi pro deffensione Comitatus Scepusiensis per aliquod tempus subsistat: Hac tamen exconsideratione, quod Sancte, et submissime Spondeant se se non amplius ad Rebelles redire, verum potius in Fidelitate sacratissimae Caesareae, Reoiaeque Majestatis debita impostorum perseverare, Eorunque aconomiae domi invigilare velle. Idecirco etiam ad demonstrandam Innatam Rementiam Regiam omnibus Praesidiariis, et reliquis in Arce Scepusiensi inclusis Amnestiatem gratiam vitae, et Bonorum tenore praesentium impertitur, quae solummodo ad propria, nullatenus vero ad aliena vi, vel spolio ab abys accepta Bona se refert: Eopropter etiam officialibus ad devetendas suas proprias res necessary administrabuntur currus, ipsisque ex particulari gratia cum framea ex Arce discedendi permittitur, Gregorys vero tantum modo restitis facultas exeundi conceditur, Arma autem uti et reliquae omnia sive exceptione in Arce Scepusiensi inclusa, vel ibidem deposita ura cum Praesidio Regi cedent: Quod si vero hanc non meritum gratiam contemnere praesumpserint, ulteriusque damnatae suae duritiae in hoserint, suant se nullo unquam tempore deinceps exaudituros fore; Dependet ergo ab ipsis ad huc in tempore salutem, vel certo certius subsecuturum interitum suum eligendi. Actum in Castris Caesareo Regys ante Ujvárynum positis. Die 18-a July Anno 1710.

Comes ab Heister

L. S.

Nos infrascripti damus pro memoria Universis ei singulis quibus expedit Praesentium Exhibitorem Grsum ac nobilem Iuvenem Duum Josephum Széli ob singulares animi dotes pariter earum ac commendandum, non modo ex loco salubris temperiai omni Superum ammentia (prorsus contagionis suspicione vacuo, ut Par est humaniter conesta institute valedictione, desiderio invisendae consanguinitatis tactum, iter in Patriam; notanter vero Civitatem Brascho adonasse; virum etiam adlatus nostrum se premisum indefesse industrium Poldagograe Moderatorem egisse, munera vocationis suae impigre exoguntam pie, modeste, sancte exemplariterque inter nos commoratum esse, . . . Studio Nobilem sibi concreditam, Iuventutem excitasse nec quidquam, quod ad recte instituendam vitam Cleantheamque Industriam, facit inexpertum umisisse. In cujus rei fidem Praesentis sigillis et hominibus boni sufficienterque fidelis Testimony roboratas extradandas aequum justum, necessariumque duximus Literas Universis cujuscunque gradus Hon. Dig. et Precium nostrae eundem de anchori nota recommendantes rogantesque, ut Praeattactum Iuvenem inter leni modo, qualem tenore praesentium testamur, agnoscere, virum . . . itiner ante me quam commoranteme quascunque sedes eligentem . . . benevolentiae gre Patrocinio complecti sine vi sinistra . . . aut vitae suscipione dignentur, expectatum a nobis in justitialis Paribus Patria et amice Christiana ad Servitiys officia praesens perlectia exhibens restitutus. Signatum in Castello Toportz 10 Martiy Dto 1712.

L. S. *Joannes Görgey* de eadem et Toportz
Cottus Scepusiensis Primarius Iurassor

L. S. *Georgius Görgey* de eadem et in Toportz
Inclyti comitatus Scepusiensis Tabulae
Iudiciariae Assessor.

Zu Endunterschriebener Urkunde und bekenne hiemit, dass die Festung Zipserhaus in Jahr 1710 dem 11-ten July durch Tittul. Herrn Johann Görgey von Topportz, und dessen Sohn, Herrn Georgium Görgey von Topportz als damalligen gewesenen Commendanten daselbst, an Ihre maytt, unsern Allergnädigsten Kayser, König und Erbherren, und . . . zu Handen Ihrer Excellenz Tittul Herrn General Wachmeister und damahligen Commendantens der Kayserl. Militz, Herrn Philip Michaels von Hartleben übergeben, und gebührend abgetreten worden. Vobey Obgedachte Herrn Johann und Georg Görgey den Eid der Treue für Ihre Maytt abgeleget, Wie ich solches in dem Original der verfasten Capitulation selbst gesehen; So sindt mehrgedachte Herrn bishero alle ceit als Ihrer Maytt getreu erfunden worden. Zu dessen mehrer Bestättigung ich dieses der Warheit zu Steuer mit meinem gewöhnlichen Siegl und eigener Handunterschrift . . . attestire. Leutschau den 19-ten October 1718.

L. S. . . . von *Grumba* general feldwachtmeister.

Az itt közölt okmányok csak csekély töredékét képezik azon számtalan okiratnak és privát levélnek, melyeket a Görgey levéltár őriz. A többek közt vannak levelek e korból Berthoty Ferenctől, Andrassy Istvántól, Palochay Györgytől, Heister és Hartleben császári tábornokoktól és más csekélyebb befolyásu egyénektől. Továbbá II. Rákóczi Ferencnek Szepesmegyéhez intézett igen sok hivatalos irata 1704—11-ig terjedő időközből. Azonkívül 1715. márc. 17. *Puncta instantiae comitatus Scepusiensis medio ablegatorium nenerosorum dominos Johannis Görgey de Toporcz ordinarii vicecomitis et Jacobi Kray jurati assessoris humillime representatae . . .* (Szepesmegyére kivetett szolgáltatások és a megye felelete.)

1711. V. 30. Görgey István Pálffy János hűségére tér.

1711. II. 18. Hartleben generális Szepesvár átadásáról.

1708. XI. 26. II. R. Ferenc Görgey Jánost és Györgyöt, kik most szabadultak ki az ellenség fogságából, a rendek pártfogásába ajánlja, s felszólítja őket, hogy említettek bárhol akarnak is megszállani, szívesen fogadják.

1708. XI. 26. II. R. Ferenc utlevele G. János és György részére.

1707. I. 6. Besztercebánya. Bercsényi Miklós kvártélyozási regulamentuma.

1706. VIII. 29. II. R. Ferenc Görgey Ferenc Szepesmegye alispánjához megyei ügyekben.

Okmányok

az 1710-ben kuruc Görgey János és Györgytől elkobozott topporci birtok visszaadatása ügyében.

Sacratissimae Caeseo-Regio Apostolica Majestatis Domino Domino Clementissima Regia Camera Hungco-Aulica Nomine: Perillustri ac Generoso Domino Joanni Görgey de Eadem Regiminis Hadikiani Equestris Ordinis Hungarici Capitaneo significantum: Altfatam suam Majestatem Sacratissimam erga demissam praelibati Dni Capitanei Instantiam factamque catenus per Legiam hanc Cameram Hungco-Aulicam Repraesentationem, Eidem Portionem Possessionariam in Possessione Toporcz Cottui Scepusiensi adjacent: habitam Fisco Legio ex Nota Joannis condam Görgey adjudicatam, et ab eodem Dno Capitaneo executam, respectivique per eundem benevole Remissam erga summam ex instituenda formali Conscriptione, et Aestimatione eruendam, et ad Orarium Regium numerandam Clementer contulisse.

Quemadmodum proinde in Consequentiam Benigna Resolutionis hujus Legia circa peragendam Cameralem Conscriptionem praettacta Fiscalis Portionis sub hodierno apud Cameralem Administrationem Cassoviensem necessaria dis-

ponit Legia hac Camera Hungco-Aulica, ita id ipsum, praemissamque Benignam Resolutionem Legiam Impetranti Domino Capitaneo pro sui directione hisce notam reddi.

Ex Consilio Reg. Hgco Aulica,
Posony die 30-a: May 1777. Anno.
Emericus Havor.

Sacratissima Caesareo, Regia Aptica Mattis, Domina Dua Clementissima, Regia Hungco Aulica Nomine; Perillustri ac Generoso Dno Joanni Görgey de Eadem Regiminis Hadikiani Equestris Ordinis Hungarici Capitaneo assignandum.

Infrascriptus vigore Praesentium Reversalium obligo me, quod si ex Gratia et Clementia Sua Majestatis Sacratissima Super Portione Possessionaria, in Possessione Toportz comitatus Scepusiensi, adjacente habita, et Fisco Regio ex Nota *Joannis condam Görgey* adjudicata, Benignam Donationem Regiam obtinero, in eadem omnia, et Singuli Jura Regalia, et Jurisdictionalia, qua eidem atefatae Suae Majestati Sacratissimae, qua Regi Hungariae soli competunt, praesertim vero Militaria Praesidia, et Inquarterisationes, contributionales item, et reliquas communes Regni Praestationes, nec non Tricesimales, Salinares, Fodinales, ac alios Regni Proventus, non Secus Auri-Loturam, et culturam Fodinarum, cujuscunque Speciei Minerarum, et ad hanc quo sequendam, necessariam Lignationem, ad Liberam ejusdem Summefatae Suae Majestatis Dispositionem in Salvo reliqua, Urbarium mox confici, confectunque revideri, et ad aequam praestandorum praestationem reduci curabo, neque proinde Subditos et Inhabitantes ejusdem, ad praestandas justomajores, aut frequentiores Robottas et census ullatenus adigam, verum omnimode ad ferenda contributionalia onera habiles, et Idoneos conservabo, haeque Ratione, nullum eorum muleta pecuniaria plectam, Sed pro casu cujusquam Excessus, vel Delicti, moderata corporis Paena affici curabo; Nullo praeterea Sub praetextu ad emenda a me vel officialibus meis Naturalia, aliosque effectus adstringam, Sed neque ad Producta sua propria mihi, vel officialibus meis vendenda ulla ratione cogam, verum iisdem tam in uno, quam etiam in altera Casu emendo quippe et vendendo ornem Libertatem admittam. No nam, et Decimam Frugum ab iisdem tempestive Semper exigam, neque ultra 20-am Mensis Augusti differam, et haec omnia, sub Paena Invalidationis Super praerecensita Portione Possessionaria elargiendae Donationis rite Observabo, ita nempe, ut si in praemissis tenori Praesentium Reversalinis contravenirem, integrum sit Fisco Regio contra me vigore harum ad Invalidationem ejusmodi Donationis Jure procedere. Quocirca pro Socuritate ejusdem hasce propria Syngrapha, et usuali Sigillo muni-

tas de me dedi Literas Reversales. Datum sub Bello Borasscio in Hibernali Statione in oppido Regni Bohemiae Koslups dicto, habita, die 19 mensis Februarii Anno 1779.

Joannes Görgey de eadem Regiminis Equestris
Hongci ordinis Hadikiani Capitaneus.

Mi Mária Therésia Isten kegyelméből stb. Emlékezetül adjuk, jelen iratunk értelmében, kijelentvén mindenkinek akit illet, hogy mi kegyesen figyelembe vévén és tekintvén, hűségese és vitézljő Görgey János, a mi Hadikról nevezett magyar lovasezredünk kapitányának, hűségének, hű és hasznos szolgálatainak érdemeit, mely szolgálatoakat ő 1756. évtől kezdve és pedig legelőször a volt Pálffy Lipót gyalogezredben mint önkéntes, azután kiváló szellemi tehetségeivel fokokként alhadnagyságig emelkedve ezen egész időn át dühöngő porosz háborúban, nevezetesen a breszlai, gerlici, prágai, hochkircheni, frankfurti, landshuti s végre liegnizi ütközetekben, valamint a schweidnizi erőd kettős ostromában s végre miután ez utóbbi ütközetben sebet kapott 1768. évben, az akkori Pálffy Rudolf-féle, most Hadik-féle magyar lovasezredhez mint főhadnagy áttétetett és kapitányi rangra emeltetett, az utolsó porosz háborúban is fentemlített Magyarországunk szent koronájának, fenséges osztrák uralkodó házunknak és aztán felségünknek is, minden körülmények közt és minden alkalommal buzgón, állandóan és törhetetlen hűséggel és őt kiválóan ajánlólag tett és teljesített s a jövőben is (amint azt felőle kegyesen reméljük) hasonló hűséggel és álhathatos törekvéssel tenni és teljesíteni fog.

A Topporc községben lévő, Szepes vármegyében fekvő birtokrész, mely néhai Görgey János hűtlensége következtében, királyi kincstárunkra szállott s így rendelkezésünkre áll és adományunkhoz tartozik, továbbá összes és teljes királyi jogunkkal, mely a mondott Szepesvármegyében fekvő Topporc községben lévő, birtokrészre másként és bármiként birnánk, összes haszonvételével, előnyeivel és bárminő hozzátartozandóságaival együtt, megművelt és meg nem művelt szántóföldeivel, rétjeivel, mezőivel, legelőivel, erdeivel, berkeivel, hegyeivel, dombjaival, völgyeivel, szőlőivel és szőlőhegyeivel, vizeivel, folyóival, halaszaival, halászatával, haltartóival és vízfolyásaival, malmaival és azok helyeivel, szállóival és mészárszékeivel, általában pedig bárminő hasznosságaival és hozzátartozékaival és bárminő néven nevezendő kiegészítő részeivel, helyes határai és régi határkövei közt, melyek az említett Görgey János Topporc községben lévő birtokrészhez régi időtől joggal tartoznak s kell hogy tartozzanak, az örökösinek és férfiutódainak örök időkre, női utódainak pedig inscriptió címén, az 1124 forint 38 krajcár a mi magyar kincstárunkba való befizetése mellett. Ami tényleg már megtörtént, a még teendő javítások értékével s hasznos és szükséges épületeivel, mely külön költségel, de az ingatlan jószág megterhel-

tetése nélkül emeltetnek, beszámítva azonban a terheket. melyek a férfitódók által a kincstárunktól való felszabadítás következtében reá hárulnak, ezen eképen kiadott kegyes engedélyezésnek következtében, melyet udvari kamaránk által, magyar királyi és udvari kancelláriának bejelentettük, sőt ezen lefüggő magánpecsétünkkel, melyet, mint Magyarország apostoli királya használunk, összefűzött levelünk erejével és tanuságával fenti jokok szerint, hogy használják, birják és birtokolják, adjuk, ajándékozzunk, adományozzuk, mely levelet privilegium alakjában fogunk kiállítani, amikor eleinkbe terjesztik.

Kelt, Ausztria főhercegi városunkban Bécsben, 1779. évi december 24-én.

Gr. Eszterházy Fcrencz.

Mária Theresia.

Brunsvik József.

Nos Maria Theresia Dei Gratia Romanorum Imperatrix Vidua Hungariae Bohemiae, Dalmatiae, Groatiae, Slavoniae que Regina Apostolica, Archidux Austriae, Dux Burgundiae Magna Princeps Tansylvaniae, Dux Madiolani, Mantuae, Parmae, Comes Habsburgi, Flandriae, Tyrolis, Vidua, Dux Lotharingiae et Bavariae, Magna Dux Aetrueriae. Memoriae commendamus Tenore Praesentium significantes quibus ex pedit Universis. Quod Nos benigne attentis, et consideratis fidelitate fideliumque iuxta, ac utilium Servitiorum Meritis Fidelis Nostri Egregii Joannis Görgey Regiminis Nostri Hadikiani Equestris Ordinis Hungarici Equitum Magistrique Idem ab Anno Millesimo Septingentesimo Quinquagesimo Sexto primum quidem in Legione Pedestri olim Leopold Palfiano, qua volumus, ac subinde ob Singulares animi Sui Potes graduatim ad sub Locum tenentis Officium evectorum toto tempore ferventis eatum Belli Borussci Signanter in conflictibus Hostium ad Vratislaviam, Gerlicium, Pragam, Hochkirchen, Frankofurtum, Landshutum, ac denique Lignicum habitis prouti in duplici Fortality Schweidnic dicti Expugnatione, ac dein acceptis postrema Occasione Vulneribus Anno Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Octavo ad Equestris Ordinis Hugarici Regimen eotum Rudolpho Palfffyanum, nunc autem Hadikianum qua Superior Locum tenens translatus, et ad Equitum Magistri Officium evectorum ultimo quoque Bellofitidem Borussico Sacrae antelati Regni Nostri Hugariae Coronae Augustae item Domini Nostrae Austriacae, ac dein Maiestati quoque Nostrae pro quarum vis Circumstantiarum ratione et occasionum Exigentia Zelose constanter, et intemerata semper fidelitate, sui que peculiari Emmendatione praestitit, ac impendit, et imposterum quoque (uti Nobis de Ipso benigne pollicemur) parti fidelitatis et constantiae Studio praestiturus, est ac impensurus Portionem Possessionariam in Possesione Toporte Comitatus Scepusiensi adiacente habitam ex Nota Ioannis condam Görgey ad Fiscum Nostrum Regium devolutam et hinc ad Dispositionem, Collationemque Nostram pertinentem, totum item et Omne Ius Nostrum Regium, si quod in

praedicta Portione Possessionaria in Possessione Toporc dicto Comitatus Scepusiensi adiacente etiam aliter qualitercunque haberemus, simul cum cunctis suis utilitatibus Beneficiis emolumentis et Appertinentiis quibus libet, Terris scilicet arabilibus cultis, et incultis agris, Pratis, Campis, Pascuis, Foenetis, Foenilibus, Sylvis, Nemoribus, Montibus, Collibus, Vallibus, Vineis, Vinearumque, Promontoriis, aquis, Fluviis, Piscinis, Piscaturis, Pisciumve, Clausuris et aquarum Decursibus, Molendinis, et Corundem Locis, nec non Educillis, ac Macellis generaliter vero quarumlibet Utilitatum, et pertinentiarum Suarum Integritatibus quovis Nominis Vocabulo vocitatis Sub suis veris Metis et antiquis limitibus existen, et adprae attactam Portionem Possessionariam in Possessione Toporc de iure et ab antiquo spectam, et pertinere debent praenominato Joanni Górgey Eiusdemque Haeredibus et Posteritatibus Masculini quidem Sexus perenaliter, Sexus Faeminei Successoribus autem Titulo Inscriptio ergo persolutionem Aestimationalis Summae cum Mille Centum Viginti Quatuor florenis Triginta octo cruciferis ad Aerarium Nostrum Camerale Hungaricum effective jam praestitae una cum pretio deinceps faciendarum. Meliorationum vel utilium, et necessariarum Aedificiorum Sumptibus procurandorum et non ex ipso fundo sua Sponte promanatum imputatis tamen Oueribus per Sexum Masculinum inducendis sub Evictione Fisci Nostri Regii assumpta tenendam possidendam pariter et habendam Vigore Benignae Resolutionis Nostrae catenus emanatae, et per Cameram Nostram Aulicam Cancellariae Nostrae Regiae Hungaricae itidem Aulicae insinuatae clementer dederimus, donaverimus, contulerimus et inscripserimus Imo damus, donamus, conferimus et inscribimus, jure, quo supra utend, possidend pariter et haben (solvo Jure alieno praesertim vero Ecclesiarum D E J) Harum Nostrarum Secreto Sigillo Nostro, quo ut Regina Hungariae Apostolica utimur impentendi Communitarum Vigore, et Testimonio Litterarum quas Nos in formam Privilegii redigi faciemus, Dum Caedem Nobis in specie fuerint reportatae. Datum in Archi Ducali Civitate Nostra Vienna Austriae Vigesima Quarta Mensis Decembris Anno Domini Millesimo Septingentesimo Septuagesimo Nono Requorum Nostrorum Hungariae, Bohemiae et reliquorum Anno Quadragesimo.

Mariae Theresia.

Comes Franciscus Esterházy.

Josephus Brunsvik.

Serenissimo Principi Domino Domino Josepho Secundo Divina favente Clementia Romanorum Electo Imperatori Semper Augusto, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Sc. Regi Apostolico et Infanti Hispaniarum, Archi Duci Burgundiae, Domino Naturaliter Clementissimo Clementissimo. Capitulum Ecclesiae Scepusiensis Orationum devotarum Suffragia perpetua cum fidelitate

offert. Noverit Vestra Sacra Caesareo Regia Majestas : Nos Literas Sacratissimae Suae Majestatis Sancta reminiscencia Maria Theresia Dei Gratia Romanorum Imperatricis Viduae ; Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, et Slavoniae Reginae Apostolicae, Archi-Ducis Austriae, Ducis Burgundiae, Magna Principis Transylvaniae. Ducis Mediolani, Mantuae Parmae, Comitum Habsburgi Flandriae Tyrolis, Viduae Ducis Lotharingiae, et Barri, Magnae Ducis Hetruriae, Majestatis Vestrae Sacratissimae Genitricis Desideratissimae, Dominae Dominae Nobis Naturaliter Clementissimae, Introductorias, et Statutorias pro Parte et ad Instantiam Egregii Joannis Görgey de Eadem Regiminis Hadikiani Equestij Ordinis Hungarici Equitum Magistri, in charta Regali clause confectas, in Archi Ducali Civitate Viennae Austrae Die Vigesima Quarta Mensis Decembris, Anno Domini Millesimo Septingentesimo Septuagesimo Nono emanatas Sigilloque Altaefactae Majestatis Suae Sacratissimae, in Superiori earundem marginae rubrae cesae Subimpresso communitas, Nobisque Praeceptoriae Sonantes et directas homagiali cum obligatione et reverentia recepisse in hac Verbo : Maria Theresia Dei Gratia Romanorum Imperatrix Vidua ; Hungariae, Bohemiae Dalmatiae Croatiae, et Slavoniae, Regina Apostolica, Archi Dux Austriae, Dux Burgundiae, Magna Princeps Transylvaniae, Dux Mediolani, Mantuae, Parmae, Comes Habsburgi Flandriae, Tyrolis, Vidua Dux Lotharingiae, et Barri, Magna Dux Hetruriae ; Fidelibus Nostris Honorabilibus Capitulo Cathedralis Ecclesiae Scep-siensi Salutem et Gratiam : Qum Nos benigne attentis et consideratis fidelitate, fideliumque juxta ac utilium Servitorum Meritis Fidelis Nostri Egregii Joannes Görgey Regiminis Nostri Hadikiani Equestris Ordinis Hungarici Equitum Magistri quae, Idem ab Anno Millesimo Septingentesimo Quinquagesimo Sexto primum quidem in Legione Pedestri, Olim Leopoldo Pálffyana, qua Volonus, ac Subinde ob Singulares Animi Sui Dotes graduatim ab Sub Locumtenentis Officium Ejectus, toto tempore ferventis eorum Belli Borussiczy Signanter in Conflictibus Hostium ad Vratislaviam, Gerliczum, Bagam, Hoch Kirchen, Francofurtum, Landshutum, ac denique Ligniczium habitis prouti in duplici Fortaliti Schweidnicz dicti Expugnatione ac deni acceptis postrema occasione Vulneribus Anno Millesimo Septingentesimo Sexagesimo Octavo ad Equestris Ordinis Hungarici Regimen eorum Rudolpho Palffyannum, nunc autem Hadikianum qua Superior Locumtenens translatus, et ad Equitum Magistri Officium ejectus, ultimo quoque Bello itidem Borussico Sacrae antelatae Regni Nostri Hungariae Coronae Augustitem Domui Nostrae Austriacae, ac dem Majestati quoque Nostrae, pro quarumvis Circumstantiarum ratione, et occasionum exigentia Zeloze constanter, et intemerata Semper fidelitate, Suique peculiari commendatione praestitit, ac impendit, et imposterum quoque (uti nobis de Ipso benigne pollicemur) pari fidelitatis et constantiae Studio praestitutus est,

ac impensurus : Portionem Possessionariam in Possessione Toporecz, Comitatus Scepusiensi adjacente habitam ex Nota Joannis condam G6rgey, ad Fiscum Nostrum Regium devolutam, et hinc ad Dispositionem, Collationemque Nostram pertinentem, totum item et omne Jus Nostrum Regiám, si quod in praeattacta Portione Possessionaria in Possessione Toporecz, dicto Comitatus Scepusiensi adjacente etiam aliter, qualitercunque haberemus, simul cum cunctis Suis Utilitatibus Beneficiis Emolumentis, et Appertimentis quibuslibet, Ferris Scilicet Arabilibus, cultiset incultis, Agris, Pratis, Campis, Pascuis, Faenilibus, Sylvis, Nemoribus, Montibus, Collibus, Vallibus, Vincis, Vinearumque Promonttoriis, Agris, Fluviis, Piscinis, Piscaturis, Pisciumve Clausulis, et Aquaram decursibus Molendinis, et eorundem Locis, nec non Educillis, ac Macellis, Generalites vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum Suarum Integritatibus, quovis Nominis vocabulo vocitatis Sub Suis veris Metis et antiquis Limitibus existent, et ad praeattactam Portionem Possessionariam in Possessione Toporecz de Jure et ab antiquo Spectam, et pertinere debent praenominato Joanni G6rgey, ejusdemque Haeredibus, et Posteritatibus, Masculini quidem Sexus perrenaliter, Sexus Faeminei Sucessoribus autem titulo Inscriptio, erga persolutione astimationalis Summae cum Mille centum viginti Quatuor florenis, trigenta octo cruciferis ad Aerarium Nostrum Gamerale Hungaricum effective jam praestitae, una cum pretio deinceps faciendarum Meliorationum, vel utilium, et necessariorum Aedificiorum Sumpibus procurandorum et non ex ipso fundo Sua Sponte promanantium, imputatis tamen Oneribus per Sexum Masculinum inducendis, sub Evictione Fisci Nostri Regii assumpta tenendam, possidendam pariter et habendam Vigore benignae Resolutionis Nostrae catenus emanatae et per Cameram Nostram Aulicam Cancellariae Nostrae Regiae Hungaricae itidem Aulicae insinuatae, Vigore aliarum benignarum Literarum Nostrarum Juris Nostri Regii Donationalium Superinde emanatarum, salvo tamen Jure alieno benigne dederimus donaverimus, contulerimus, et inscripserimus, velimusque Eundem Joannem G6rgey in Dominum praespecificatae Portionis Possessionariae in Possessione Toporecz, Comitatus Scepusiensi adjacente habit, dictique Juris Nostri Regii in Eadem habiti; per Nostrum Regiám, et Nostrum Capitularem Homines legitime introduci, Eandemque et Idem Eidem Statui facere Lege Regni admittente, Super Quo Vobis harum Serie benigne comittimus, et mandamus Quatenus Vestrum mittatis Hominem, Vestra pro Testimonio fide dignum, Quo praesente Fidelis Nostri Egregii Nicolaus Almassy, Si non Thomas Mattyasovszky, tunc Emericus Horvath Stansits de Gradecz Generalis Cassae Comitatus Scepusiensis Perceptor aliis ab Sentibus Homo noster Regius per Nos ad id Specialiter transmissus ad faciem praementionatae Portionis Possessionariae in Possessione Toporecz habit, dicto Comitatus Scepusiensis adjacentis

Vicinis, et Commetaneis Ejustem Universis inibi Legitime convocatis, et praesentibus accedendo introducat praementionatum Joannem Görgey in Dominium praedecclaratae Portionis Possessionariae in Possessione Toporc, exises, antelato Cottui Scepusensi ingremiae, dictique Juris Nostri Regii in Eadem habiti, Statuatque Eandem, et Idem Eidem, Ejusque Haeredibus. et Posteritatibus, Masculini Sexus Faeminei autem Successoribus uti praemissum est titulo Inscriptio, et modalitate in Literis Nostris Donationalibus uberius declarata, perpetuo possident Si non fuerit Contradictum, Contradictores vero Si Qui fuerit evokat Eosdem Idem Testimonium Vestrum contra annotatum Joannes Görgey in Curiam Nostram Regiam, nostram videlicet personalem in Praesentiam ad Terminum competentem rationem Contradictionis eorum reddituros efficacem, et post haec Super hujusmodi Introductionis, et Statutionis Serie, Simul cum Contradictorum et Evocatorum Si qui fuerint Vicinorum et Commetaneorum qui praemisse Statutioni intererunt Nominibus Terminoque assignato ut fuerit expediens, Nobis Suo modo et Ordine fideliter rescribatis Secus non facturi. Datum in Archi-Ducali Civitate Nostra Vienna Austriae Die vigesima quarta Mensis Decembris, Anno Domini Millesimo Septingentesimo Septuogesimo Nono. Pro parte et Instantiam Fidelis Nostri Egregii Joannis Görgey Regiminis Nostri Hadikiani Equestris Ordinis Hungarici Equitum Magistri Introduktoariae, et Statutoriae.

Nos itaque Benignis Comissionibus, et Mandatis Regiarum Majestatum (proutenemur) obedire cupientes, unacum Generoso Domino Nicolao Almassy de Eadem Comitatus Scepusiensis Tabulae Judiciariae Assessore, et Ordinario Processuali Judice Nobilium, Homine Majestatis Suae Regio inter alios Homines Regios in praerecensitis Literis Introductoriiis et Statutoriis Nominatim conscriptos denotato, et per Majestatem Suam Sacratissimam ad id Specialiter transmissio Nostrum Hominem Reverendissimum quippe Dominum Joannem Fridvaldszky de Eadem Abbatem, Poloniam inter et Hungariam, et Archi Diaconum Lyptoviensem, Fratrem, Socium, et Con-Canonicum Nostrum ad praemissam Introductionem, et Statutionem debito modo peragendam, Nobisque fideliter referendam Nostro pro Testimonio Fidedignum duximus esse exmittendum: Qui tandem ad Nos exinde reversi, Sub Corporali Iuramento uniformiter setulerunt eo modo: Qualiter Idem Homo Suae Majestatis Sacratissimae Regius, praesente et ad omnie diligenter attendente praefato Testimonio Nostro, Virtute praemissarum Literarum Introductoriarum et Statutoriarum Die vigesima Septima Mensis Novembris Anno curente Millesimo Septingentesimo Octuagesimo, in et ad faciem Possessionis Toporc, et Quidem ad praedictam Portionem Possessionariam Cottui Scepusensi ingremiae accedendo, Ibique praementionatum Joannem Görgey de Eadem Haeredesque, et Posteritates Ejusdem,

Sexus Quidem Masculini perrenaliter, Sexus Faeminei Successoris autem titulo Inscriptio, erga persolutionem Summarum Investiturarum, cum pretio meliorationum deniceps faciendarum, vel utilium, et necessariorum Aedificiorum Sumptibus procurandorum, et non ex Ipso Fundo Sua. Sponte promanantium, imputatis tamen oneribus per Sexum Masculinum inducendis, praesentibus Vicinis, et Commetaneis, Generosis, ac Egregiis Emerico Horvatis Stansico de Gradecz Inclyti Gomitatus Scepusiensis Generali Perceptore Stephano Vitalis, de Eadem I. Comitatus Ejusdem Iurassore, Admodum Reverendo Domino Stephano Javornik Possessionis Toporecz Parocho, Paulo Joanne Görgei de Eadem et in Busocz Nicolao Zafiri de Eadem Comitatus Scepusiensis Jurassore. Joanne Szentivanyi de Eadem. Balthazaro Görgey de Eadem. Alexandro Dolovicsenyi de Eadem ad Excelsam Curiam Regiam Advocato. Emerico Dolovicsenyi Comitatus Scepusiensis Partulare Perceptore. Joanne Vimenobozy de Felső-Rosztoka. Agili Joanne Szakihovszky. Provisore Domini Ladislai Kostolanyi. Item Providis Paulo Czimer Subdito Domini Pauli Zaffiry. Joanne Lepter Subdito Domini Baronis Palochay Possessionis Lomnicz. Joanne Roth Subdito Domini Georgii Dolovicsenyi. Joanne Lepter Subdito Domini Dobay Poessonis Maldur. Joanne Konopius Subdito Draveczkianorum Orphanorum Possessionis Krich. Adamo Banus Subdito Domini Ladislai Görgey, Adamo Szlivovszky Subdito Domini Seni Pauli Görgey. Joanne Tluk Subdito Domini Matthiae Görgey Possessionis Toporecz praedictarumque Possessinnem Incolis, et aliis quam plurimis inibi legitime Convocatis, et praesentibus in Dominum praefatae Portionis Possessionariae, in Possessione Toporecz habit, concomittanter utilitatum, et emolumentorum, pertinentiarumque Quarumlibet ad praenominatam Portionem Possessionariam de Jure et ab antiquo Spectantium, et pertinere debentem Introduxisset, Eandemque et Idem Eidem praemissae Majestatis Suae Donationis, Jurisque Regii in Eadem habiti titulo Statuisset perpetuo possidendam. Tandem Solito de Lege Regni triduo in facie Loci Ejusdem moram faciendo pro ut nullus Contradictorum apparati ita intra fatale quindecim Dies etiam hic Coram Nobis nullus edictae Introductioni contradixit. Seriem itaque hujusmodi Introductionis, et Statutionis, Simul cum Vicinorum, et Commetaneorum, qui praemissae Statutioni intererant Nominibus ad fidedignam praedictorum Regii, et Nostri Hominum Relationem, Suo modo et Ordine Serenitate Vestrae duximus esse rescribendum. Datum Sedecimo Die, Die ut pote Decima Quinta Mensis Decembris Anno Domini Milesimo Septingentesimo Octuagesimo. Joanne Feja de Nagy-Rako Eppo Scutariensi Praeposito Majore. Paulo Ordody de Eadem Abbate S. Jacobi de Insula Danuby Lectore. Antonio Jazvicz Cantore. Comite Joanne de Reva Custode. Joanne Chrysostomo Desseüffy de Csernek Abbate S. Mariae in Scepusio Catherali.

Joanne Fridvaldszky de Eadem Abbate inter Polonium et Hungariam Lypto-
viensi. Josepho Vitalis de Eadem Arvensi Archi-Diaconis. Josepho Fabian
Abbate de Monyorod. Georgio Klobusiczky de Eadem et Ignatio Kraczer
Abbate de Monostor non proeit a Vámos-Györk. Canonicis in Eccelsis jugiter
famulantibus. Lecta in Capitulo, et extradato perme Paulum Ordodi.

Azon körülmény igazolására, hogy a Görgey Nemzetség levéltára a
Nemzeti Múzeumban van elhelyezve s hogy ahhoz miképen férhetnek hozzá
a családtagok, közlöm az alábbi okmányokat.

Nagyságos Görgey Albert urnak

Topporc.

Nagyságodnak f. hó 10.-én a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatóságához
intézett nagybeesü soraiból örömmel értesültem, hogy Nagyságod a birtokában
lévő családi iratokat a Széchenyi országos könyvtárban örök letéteményképen
őhajtja elhelyezni.

Midőn Nagyságodnak e nemes elhatározásáért a Széchenyi országos
könyvtár részéről őszinte köszönetet mondok, szerencsém van Nagyságodnak
az örök letéteményképen őrzött családi levéltárak kezelésére vonatkozó szabály-
zatot csatoltan megküldeni, melyből Nagyságod a családi levéltárak őrzése és
kezelése körül követett eljárásról tájékoztatást szerezhet.

Szerencsém van egyuttal Nagyságodat tisztelettel megkeresni, hogy az
iratok átvételének módzatai felől értesíteni sziveskedjék. Részemről legcél-
szerűbbnek tartanám, ha az iratok Nagyságod által egyenesen a Magyar
Nemzeti Múzeumi Széchenyi országos könyvtára címére beküldetnének.

Tekintettel arra, hogy a Széchenyi országos könyvtár a Görgey család
levéltárának egy részét már ugyis örök letéteményképen őrzi, legjobbnak vél-
ném — amennyiben a beküldendő iratok is a Görgey családi levéltár állagához
tartozók, — ha ezek a már itt lévő Görgey levéltár anyagával egyesítettének,
mire nézve szintén kérem Nagyságod szives válaszát.

Fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem nyilvánítását

Budapest, 1908 november 16.

Fejérpataky László

udv. tanácsos, a könyvtár igazgatója.

A Magyar Nemzeti Múzeumban örök letéteményül elhelyezett családi levéltárak kezelési módja.

Az örök letéteményként elhelyezett családi levéltárakat a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi országos könyvtárának levéltári osztálya a család tulajdonjogának épségben tartásával különálló csoportként veszi kezelés alá. Az egyes családok levéltárai a családi letétemények sorozatában az illető család cimere alatt állítatnak fel, minden irat a család nevét feltüntető hivatalos bélyeggel, s a levéltár minden rekesze ugyancsak a család nevét viselő jelző lappal láttatik el.

A múzeumi könyvtár levéltári osztályának további feladata az iratokról *pontos év- és darabszám szerinti leltárat készíteni*, melynek egy példánya a letéteményező rendelkezésére bocsátatik. Egy későbbi teendő azután, mikor a hivatalos munka folyamán a sor reákerül, a részletes, tartalom szerinti leltár elkészítése, melynek egy példánya szintén a letéteményező családnak fog adatni.

A családi levéltárak használata csakis az intézet helyiségében és kizárólag tudományos célból engedtetik meg. Az illető család tagjainak azonban jogukban áll a levéltárat egyéb célokból is a könyvtár hivatalos órái alatt bármikor használni, valamint abból, a család beleegyezése mellett egyes iratokat térítvény mellett kikölcsönözni.

A letéteményként felajánlott családi levéltáraknak a Magyar Nemzeti Múzeum által leendő átvétele és Budapestre szállítása — a letéteményező család óhajtására — a Magyar Nemzeti Múzeum költségén történik.

Nagyságos Görgey Albert földbirtokos úrnak

Topporc.

Nagyságodnak f. hó 19-én kelt b. soraira válaszolva, szerenésém van értesíteni, hogy a Nagyságod által küldendő családi iratok kívánságához képest a Görgey családnak már letéteményezett levéltárához fognak csatoltatni és azzal együtt fognak kezelteni. Kezelésüket illetőleg a családi levéltárak kezelésére vonatkozó, Nagyságoddal is közölt szabályzat rendelkezései lesznek mérvadók.

Ami a Nngyságok által óhajtott tartalomszerinti leltár elkészítését illeti, ennek elkészülésére nézve határozott időpontot nem tűzhetek ki, rajta leszek azonban, hogy a darabszám szerinti kimutatás mielőbb elkészíthető és Nagyságod rendelkezésére bocsátható legyen.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1908 november 27.

Fejérpataky László
udv. tanácsos, a könyvtár igazgatója.

Nagyságos Görgey Albert úrnak

Topporc.

Szerencsém van Nagyságodat értesíteni, hogy a családi levéltár kiegészítése céljából beküldött iratok ládája, valamint annak kulcsa is sértetlenül megérkezvén, az iratokat a Széchenyi országos könyvtár részéről átvettem.

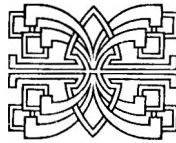
Az iratok leltári kimutatása annak idején a rendezés befejezte után Nagyságodnak meg fog küldetni.

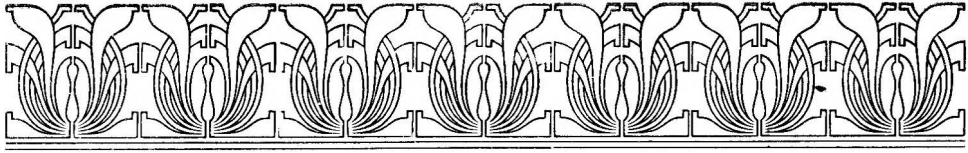
Fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem nyilvánítását

Budapest, 1909 január 18.

Fejérpataky László

udv. tanácsos, a könyvtár igazgatója.

Záradék.

Mielőtt olvasóimtól elbúcsúznék, legyen szabad még egyet-mást megjegyeznem, mi jelen munka nyomtatási ideje alatt történt vagy újabb adat, mely már bele nem iktatható volt, tudomásomra esett.

Mindenek előtt legyen szabad *Telléry* úr szives engedelmével néhány részletet a „Szepesi Lapok“-ból közölni, mely részletek felvilágosítást nyújtanak az 1909. év augusztus 2., 3. és 4-ikén Iglón megtartott Szepesiek Országos Kongresszusáról.

Helyet kérek e szemelvényeknek dolgozatomban már csak azért is, mert megérdemli, hogy ott is megörökítkessenek, hol a Szepesség betelepítésének vezetőiről, irányítóiról s azoknak életéről van szó, mert minden bizonyjal a telepítés vezetőinek tapintatos és okos politikája eredményezte azt, hogy a szepesi szászoknak vérébe ment át s fenmaradt az új anyaországban a magyar nemzethez való hozzátartozandóság érzete s hűsége, mely jól ápolt tulajdonságok tették lehetővé egyedül, hogy jó és rossz időkben a szepesiek mindig biztos támaszai voltak e hazának, a magyarságnak s a szabadságnak.

E kongresszus élő bizonyossága annak, hogy nem az a jó magyar, ki németül nem akar tanulni s elérhetetlen ábrándokat hajszol, de aki okos mérséklettel adott viszonyok közt csak az elérhető után törekszik s ki ellenségének nyelvét is megtanulja, ha azzal magának s hazájának szolgálhat. A honszeretet nem a nyelvből, de a hozzátartozandóság érzetéből meríti erejét, táplálékát.

A szepesiek nyári találkozása.

T. Szerkesztő Úr!

Budapest, június hó 4-ikén.

Én is egyre melegebb érdeklődéssel olvasom az Ön becses lapjában azon földieink egyre szaporodó névsorát, kik egyikünknek igénytelen indítványára az augusztus 3-iki iglói találkozóra oly szives-örömet mindenünnen jelentkeznek.

Én ezen tömeges találkozásnak, melynek sikerülését immár biztosítva látom, az eddig e lapokban szóhoz jutott, inkább kedélyi okokon kívül — sokkal nagyobb és igen komoly jelentőséget tulajdonítok. Ezt pedig, (mivel az ugusztus 3-iki gyűlésen a számos szónok közt magam alig remélek szóhoz juthatni), engedje t. Szerkesztő úr becses lapjában röviden előre elmondanom.

Akik augusztus 3-ikán a közös szülővármegye és közös származás kegyelete révén Iglóra gyülekezni fogunk, azon gyarmatosoknak, akik I. Geyza

királyunk alatt és azóta Németországból a Szepességre berajzottak és ide munkáskezeket, szorgalmat, józan életmódot, takarékosztont, a kézműipar minden nemét, s a nyugati civilizáció akkori fejlettségét hozták be Magyarországra, ezen gyarmatosoknak, mondom, talán kevés kivétellel egyenes utódai vagyunk és kivétel nélkül: mind jó magyarok.

Van a különböző népfajoknak, mindeniknek a maga külön küldetése az emberiség nagy családjában. A nagy germán fajnak a történelemben nyilvánuló egyik missziója a végzettől: a civilizációt a keleti szomszéd-országokba közvetíteni. És hogy ezt Árpádházi nemzeti királyaink Szent Istvánon kezdve észrevették és országuk hasznára fordították, örök dicsőségükre szolgál!

De az említett történelmi küldetést a német elem Magyarországon áldásosan nem teljesíthette és ezután sem teljesítheti sem a magyar nemzettől való rideg, szűkkeblű elzárkózással s a magyarság rágalmozó denúciálásával, sem tudományos indogerman dölyffel, sem furor germánikus és középkori szoldateszkai brutalitással, sem abszolutisztikus hatalmi kísérletekkel, sem pedig az újabbkori „altdeutsch“ sovinizmussal, mely mögött ország-bontó pákosztos irigység és alattomos „elszántási“ spekuláció rejtőzik.

A részint lassan folytonosan beszivárgott, részint a mi őseink példájára nagy rajokban betelepített német elem a maga áldásos történelmi küldetését hazánkban csupán az államfentartó magyar nemzethez való hozzásimulással, asszimiláló képességgel, összeolvadó készséggel és hűséges ragaszkodással teljesíthette és teljesítheti ezután is. És hogy említett gyarmatos elődeink ezt az igazságot korán felfogták és bölcsen érvényesítették: bizonyítja a Szepesség lakosságának közel 800 éves története; és fogja igazolni, biztos vagyok benne, iglói társas gyülekezetünk szelleme.

Az elmúlt 8 század viszontagságaiban a mi német eredetű elődeink mindig a magyar nemzethez, a magyar nemzettel tartottak. Sok közül egy példát:

Az Árpádház magvaszakadtával elhatalmasodott pártütő oligarchák maguk közt és három ellenkirály-jelölt közt harácsolták szét az országot. Ennek a zavarnak Róbert Károly királyunk vetett véget a győztes rozgonyi csatában. Ez volt kiinduló pontja Magyarország rendbehozásának és utána Nagy Lajos alatti nagyságának, dicsőségének fénykorának! A rozgonyi csata győzelmét pedig a mi szász elődeink, a szepesi dandár döntötte el.

A jelenben is, az iglói találkozóra a haza minden tájairól jelentkezők nagy száma azt bizonyítja, hogy a mi szepe: ségi népünk a haza legtávolabbi vidékeire ereszti szét egészséges hajtásait és mélyesztí erős gyökereit a magyar földbe. És hogy a magyar nemzettel együtt erős, tartós, elszakíthatatlan egy szövetet képez.

És bizonyítani fog kongresszusunk még sok egyebet is, meg vagyok győződve.

Bizonyítani fogja azt, hogy ámbár ezen szepesi lakosságunk nagy zöme még máig is, mint anyanyelvét, úgy tartja az elődeitől öröklött németet; és ámbár a szepesiek másik része már régóta a magyar anyanyelven tanítja kisdedeit szólni s imádkozni: mindnyájan a magyar és a német nyelvet egyaránt mivelik szeretettel — az utóbbit ugyanis mint a magyarság nemzeti haladása

közt — és a szomszéd szövetséges német nagy nép haladottabb polgárisultsága, tudománya, ipara és általános fejlődése közti szükséges összekötő kapcsot. Bizonyítani fogja ezen kongresszusunk egyrészt, hogy lehet nálunk hazafi az ember akkor is, ha a magyar nyelv mellett a németet is kultiválja; bizonyítani fogja másrészt a külföldi Schulvereinek előtt azt, hogy a „német elem Magyarországon“ a magyar nemzetnek nem utolsó, valóban szerves alkatrésze; és hogy iránta való hűtlenségre sohasem lesz kapható.

És bizonyítani fogja végre azt, hogy: ha hazánk összes idegen ajku lakói a magyar államnyelvvél szemben azt a politikát követnék, melyet a „szepesi szászok“ beköltözésük óta mindenkor követtek: akkor a magyar nemzeti állam teljes kiépítésének legitim feladata ideális módon rég meg lenne oldva.

Ha pedig egykori vérrokonaink magyar hazánkon kívül, ezen Szepesiek Kongresszusáról és ennek tanulságairól netalán tudomást vevén, zokon találják venni, hogy ennyi germán eredetű népség az ő nagy nemzetük állománya számára elveszett: gondolják meg, hogy fajuknak a végzet által kijelölt történelmi missziója nem járhat nemzeti anyagvesztés nélkül, de mely tulajdonképpen csak anyagcsere; mert jusson eszükbe az uraknak, hogy a német nemzet más fajoktól hány millió lelket hódított el magának! És azonkívül vigasztalódjanak a felemelő gondolattal, hogy amennyit vesztett a német nemzet nyelvhatárban, ugyanazt és annyit nyert vele a nagyobb közös nemzet: az emberiség.

És még egy hasznos tanulságát az iglói kongresszusnak jegyezzék meg a külföldi német sovíniszták; azt a tanulságot, hogy Magyarországon nincs erőszakos magyarosítás. Amit a magyar nemzet más ajku lakosaiból fölszívott és fölszív magába; az egészen természetes folyamat. Az illetők önként olvadtak belé a nemzetbe.

És végül még gondolják meg a német sovíniszták ezt:

Amennyit hazánk német eleméből felszív és magába olvaszt a magyar nemzet, azzal csak a nagy német nemzetnek magának a páuszlávizmussal egykor kikerülhetetlen nagy döntő harcában való természetes szövetsége, sőt elő-dandára erősödik — a magyar nemzet.

Ugy nézzék ezt és — becsüljék is meg.

I. G. I.

A Szepesség fiaihoz! Az az eszme, hogy a Szepességnek fiai, kik akár szűkebb hazájukban, akár Magyarország különböző helyein, esetleg a külföldön biztosítottak maguknak, tiszteletre méltó munkakört a Szepességen kongresszusra gyűljenek össze, élénk visszhangra talált mindazok szívében, akik büszkén a szepesi faj gyermekeinek vallják magukat.

A mozgalom széles mederben hódított tért, országos jelleget öltött s a megvalósulás stádiumába lépett.

A kongresszus, melyet Iglón folyó évi augusztus 2., 3. és 4-én tartunk meg, hatalmas megnyilatkozása lesz a fajrokonai szeretetnek, az együvértartozás érzetének; imponáló megnyilatkozása a Szepesség, azon föld iránti ragaszkodásunknak, melyen bölcsőnk ringott, melyhez az ifjúkor emlékei, a férfikor küzdelmei fűződnek s mely páratlan természeti szépségeivel visszaadja lelki

és testi erőink rugékonyságát, ha távoli munkakörünkből égbemeredő bércei alá, vadregényes völgyeibe pihenni jövünk.

A kongresszus, melyen annyi országos nevű, köztisztelőben álló kiváló pozíciójú földink fog megjelenni, dokumentálása lesz azon munkabírásnak és munkaszeretetnek, a romlatlan erélynek és hű kötelességérzetnek, mely köz-tudatban a Szepesség fiaihoz fűződik.

De a kongresszus dokumentálása lesz annak is, hogy a Szepesség, mely nek német anyanyelvű gyermekei mindenkor testvéri szeretettel jóban és rosszban együtt éreztek az Alföld fiaival, miként a múltban, úgy a jövő századokban is a lakosság érületében védőbástyája lesz a magyarságnak s hogy székhelye lesz mindenkor a lakosság komoly, kitartó törekvéseinek és áldozatkészségének akkor, amikor a Szepesség viszonyainak fejlesztésével hazánk érdekeit kell szolgálnunk.

A helyi bizottság elnöksége: Elnök: Folgens Cornel polgármester. Társelnök: Münnich Kálmán bányatanácsos. Alelnök: Bartsch Gusztáv v. gazd. tanácsnok, Fischer Miklós főgimn. igazg. és dr. Wesselényi Mátyás kir. közjegyző. Ügyvezető: Telléry Gyula lapszerkesztő. Jegyzők: Dr. Posewitz Sámuel ügyvéd és Seltenreich Hugó ev. polg. leányiskolai tanár. Pénztáros: Dobó Adolf ev. polgári leányiskolai igazgató.

Szepesiek Országos Kongresszusa Iglón 1909 augusztus 2., 3. és 4-én. Csáky Vidor gróf védnöksége és elnökségével, valamint Burgyán Aladár orsz. képviselő Budapest, Csáky László gróf ny. főispán Szepesmindszent, dr. Dirner Gusztáv egyet. m. tanár Budapest, dr. Erményi Lajos, a Ferdinands Bahn ny. felügyelője Wien, Filla Ede Ksod. vasuti felügyelő Budapest, Förster Gyula m. kir. erdőtanácsos Alsókubin, Fábry Alfréd Ksod. vasúti főfelügyelő Budapest, id. Görgey István kir. közjegyző Budapest, dr. Gratz Gusztáv orsz. képviselő Budapest, Géczy Lajos ny. püspöki jószágkormányzó Nagyvárad, dr. Genersich Antal udvari tanácsos, egyetemi tanár Budapest, Gólián Pál m. kir. vasgyári felügyelő Zólyombrezó, Haberern I. Pál egyetemi tanár Budapest, dr. Hayde Gyula pénzügyi tanácsos Budapest, dr. Hutyra Ferenc udvari tanácsos, az állatorvosi főiskola rektora Budapest, dr. Imling Konrád igazságügyminiszteri államtitkár Budapest, Jeszenszky Pál az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ügyvezető titkára Budapest, báró Jungenföld Károly orsz. képviselő Faltin, dr. Kussinszky Arnold premontrei házfőnök Lelesz, Kray István kir. ítélőtáblai elnök Szeged, hadusfalvi Ludmann Gyula altábornagy, a honvédfőtörvényszék elnöke Budapest, Lipóczy Norbert birtokos Tállya, Ludwigh Gyula v. b. t. t. ny. államtitkár és Máv. elnök-igazgató Budapest, dr. Lupkovics József kir. törvényszéki elnök Lőcse, dr. Máriássy Mihály orsz. képviselő Körtvélyes, dr. Neogrády Lajos vármegyei alispán Lőcse, Okolicsányi Zsedényi Ede orsz. képviselő Lőcse, Róth Pál kir. tanácsos, az államgépgyár főnöke Budapest, Raisz Aladár orsz. képviselő Budapest, ifj. alapi Salamon Géza szepesmegyei főispán Lőcse, Steiner Károly légszeszgyári igazgató Temesvár, Seltenreich Cornél villamostársasági főtítkár Budapest, Soltz Gyula ny. miniszteri tanácsos, orsz. főerdőmester Budapest, Sztrelkó Gusztáv ny. államvasúti főfelügyelő Budapest, Schelle Róbert főbányatanácsos Selmeczbánya, Ulbrich Ede tőzsdei jogügyi titkár Budapest, Ujfalussy Béla

kír. ítélőtáblai bíró Temesvár, Várhelyi Ferenc áll. főreálisk. igazgató Versecz, dr. tarnói Valóvics Gyula közkórházi igazgató és vm. tb. főorvos Nagyikinda, és Zsedényi Béla miniszteri osztálytanácsos Budapest, védnöksége alatt.

Ünnepélyeink sorrendje. Augusztus 2. Este 6 órakor térzene. Este 8 órakor ismerkedési estély a Városi Vigadó disztermében és este 8 órakor hangverseny, melynek számaint alább felsorolt művész — földieink töltik be. — Augusztus 3. Reggel riadó. Délelőtt fél 11 órakor kongresszusi ülés. — Tárgysorozat: 1. Himnusz. Énekli a közönség. 2. Gróf Csáky Vidor elnöki megnyitója. 3. A vendégeket üdvözli: Alapi Salamon Géza főispán. 4. Üdvözlés a vármegye részéről: dr. Neogrády Lajos alispán. 5. Üdvözlés a város részéről: Folgens Cornel polgármester. 6. A vendégek nevében válaszol: Kray István táblai elnök Szeged. 7. A kongresszus czsméjének keletkezése és célja: Fischer Miklós főgimn. igazgató. 8. A kongresszus elismerése a Szepesi Egyesületnek. 9. A kongresszus állandósítása. 10. Indítványok. 11. A kongresszus berekesztése 12. Szózat. Énekli a közönség.

A »*Szepesi Egyesület Budapesten*« *rendkívüli közgyűlése* dr. Haberern Pál egyetemi tanár elnöklete alatt. — Tárgysorozat: a) Elnöki megnyitó és üdvözlése a Szepesi Kongresszus alkalmából itt tartózkodó és a Szepesi Egyesület közgyűlésén résztvevő vendégeknek és tagoknak. b) Elnök röviden ismerteti a Szepesi Egyesület célját, történetét és működését általában. c) Indítvány, hogy a Szepesi Egyesület Budapesten ezen specialis alkalom emlékére és örömeire három, egyenkint 100—100 koronányi rendkívüli segélyösszeget szavazzon meg az alapszabályok értelme szerint segíeyezhető felsőbb tanintézeti (egyetemi, műegyetemi, állatorvosi, főiskolai, zeneakadémiai, rajztanárképzői, pedagógiumi) hallgatónak. d) Esetleges egyéb indítványok, melyek 8 nappal a közgyűlést megelőzőleg az elnökségnél írásban bejelentendők. e) Elnöki zárszó. Délben fél 2 órakor diszebed a Vigadó nagytermében. Este 8 órakor hangverseny a színházban, melynek egyes számaint művész földieink töltik be.

Közreműködnek: Breuer Éva hegedűművésznő Budapest, Fehér Kálmánné, szül. Boemm Ritta zongoraművésznő Budapest, Filla Elza énekművésznő Budapest, Kosári Emmi énekművésznő Budapest, Novákné Valent Vilma operaénekesnő Budapest, Géczy Lajos felolvasással, Grosz Ernő zongoraművész Miskolcz, Kys József tárogatóval és Répászky István fuvolával. A hangversenyt prológ nyitja meg, melyet ez alkalomra Launer János irt. (A programmot a hangverseny napján minden résztvevő kézhez kapja). Hangverseny után a Vigadó nagytermében tánc. — Augusztus 4. Kirándulás Iglófüredre, melyhez a fogatokat a város és magánosok adják.

*

Az Isten is szereti a szepesieket, mert mikor a kongresszus napja felvirradt, az addig esős időjárást a legszebb verőfény váltotta fel. A felhők elvonultak az égről és a nap tisztán sütött le az égboltozatról, hogy az időjárás is hozzájáruljon a lelkes hangulat fokozásához. A szeretet melege olyan ünnepévé tette városunk polgárainak a találkozózt, melyhez hasonló itt még nem volt és egyhamar nem is lesz. Az emberek elfelejtették mindennapi gondjaikat, a boldogság ott sugárzott az arcokon, testvér volt minden Zipser és teljes összhangban forrt össze a szivek mélyén az az érzés, mely ezt a talál-

kozót összehozta és a kongresszust megteremtette. Ez az érzés pedig nem más, mint a testvéri összetartás érzete, melyet felfrissíteni, fokozni és a jövőre is biztosítani volt feladata az összejövetelnek. Mondanunk sem kell, hogy ez teljes mértékben sikerült a kongresszusnak.

Az idegenből jött és itthon maradt szepesiek lelkes beszédek maradandó hatása alatt állanak, mely örökre fogva tartja szívüket. A szűkebb haza iránti szeretet fokozását ezzel elértük és biztosítottuk azt, hogy az itt összesereglett nagynevű földijeink támogatására mindenkor számíthatunk, ha a Szepesség vitális érdekeinek előmozdításáról lesz szó.

Ez már magában véve nagy eredmény volna.

De van kivüle sokkal fontosabb is!

A Kongresszus szolgálatába állt a magyar nemzeti Géniusznak is, ősi szepesi tradícióihoz hiven, amit most ápolni és erősíteni kívánt. — A Kongresszus példát adott a szepesiek ragyogó hazaszeretetéről, hogy ezzel elkedvetlenítse a pánszláv agitátorokat itten tervbe vett akciójuktól. A Szepességen arra nincs talaj és hogy ne is legyen, arra a magyar társadalom mindig éberen fog őrködni.

A Szepesiek Országos Kongresszusa valamennyi szepesinek kedves emlék marad, mert a jövő meg fogja mutatni, hogy nem tisztán a multság-vágy hozta össze közlrol és távolról a földiek százait (számukat legalább 1000-re tehetjük), hanem az alkotás iránti törekvés is: most megmutatni, hogy a szepesi az maradt, a mi volt és a jövőre kiható határozattal biztosítani azt, hogy mindig az is marad. Az időről-időre megisméltendő kongresszusok képezik majd az összekötő-kapcsot a megyéből elkerült földiek között, akiktől csak azt kérjük, hogy szerezzenek továbbra is hirt és dicsőséget a szép Szepességnek.

A vendégek már elutaztak és így kívánságukra e helyütt tolmácsoljuk köszönetüket az itt élvezett vendégszeretetért, melyet elfeledni sohasem lesznek képesek.

Az ünnepek lefolyásáról a következő tudósításban számolunk be.

A város külső képe. Az ünnepeghez méltó képet nyert a kongresszus idejére a város is. Az idegenből összeseregltó testvéreinket kellemesen lepte meg a zászlókkal, lobogókkal, virágokkal feldisizett város. Az állomás épületét valóságos girland, koszoru és zászlóerdő borította, s közöttük szép harmoniában foglaltak helyet az ország, vármegye, város, a Ksod. vasut cimerei és a szárnyas kerekék. Az érkező vendégek bevonulási útján: a Parkuton, Iskola-utcán s a Fő-téren, de más utcákban is versenyre keltek nemesak háztulajdonosaink, hanem az egyes lakók is, hogy a házak feldisizésével is kifejezést adjanak annak a meleg szeretetnek, mellyel hazalátogató testvéreinket vártuk és fogadtuk. A disizítésben elől járt a város, mely három hatalmas diadalivet emeltetett a disizító bizottság elnöke, Paksy János városi mérnök tervei után. Az Iskola-utcának a Deák Ferenc-sorba torkolásánál volt az egyik diszkapu „Isten hozott“, a postával átellenben, a szekérutat átölelve emelkedett a másik „Isten hozott szűkebb hazádba“ felirattal; míg a harmadik a Rozsnyói-utcának a Kossuth-sornál levő végét disiztette. Középületeink közül a főgimnázium és ev. leányiskola tünt ki izléses disizéseivel, míg magánépüle-

teink egész tömege valósággal dicséretre méltó izléssel, szemnek, szívnek tetsző külsővel birt. A Park-ut 15., 16., 17. sz. házai virágerdővel borítva, zászlókkal, ablakráccsal diszitve, s a többieknek is majdnem mindenike ünnepi köntösben. Az Iskola-utcában is alig két ház volt hétköznapi külsejében, míg a Dörner könyvkereskedésének Iskola-utca felőli épületrésze, különösen pedig a kerítése, a diadalkapuhoz alkalmazkodó hatalmas diszitással birt.

A Deák Ferenc-soron: a városi bérház minden ablaka virágokkal tele, s a falai girlandokkal beszőve. Majd a 38., 39. sz. házak szép virágdiszítései, aztán a h. szerkesztőnk ablakainak csüngő virágtartói tüntek ki. A Pollák divatáruházának szőnyeg- és zászlódiszítését szépen egészítette ki a Széll Ö. és Ujlaky házak igen izléses zászló- és girlanddiszítése, míg szerkesztőségünk és szomszédos épületei zászlókkal, virágokkal voltak borítva. Általában a Deák Ferenc-sor, talán a verőfényes szép idő miatt is, ünnepi fényben diszlott. De nem maradt hátra a Kossuth Lajos-sor se, bár itt jóval kevesebb disz volt, mint amott. E hiányt azonban kellőképen pótolták: a Matzné, özv. Concháné, a 64. sz., a Zapotoczky cukrászdája, a 48. sz., valamint a Schubert K. és Nádler Gy. és a 22. számú házaknak a Deák Ferenc-soraihoz hasonló izléses, szép diszítései.

A vendégek érkezése és ismerkedése. Hétfőn, a térzene alkalmával már sok idegen volt a városban, kiket az állomáson a fogadó-bizottság fáradhatatlan tagjai vártak. A térzene után 7—8-ig toronyzene volt, utána pedig a Vigadó dísztermében ismerkedési estély, mely a leglelkesebb hangulatban folyt le.

A kongresszusi nagygyűlés. Délelőtt 10 órára a Bányász nagyterme zsufolásig megtelt közönséggel. Együtt láttuk ugyszólván az idegenből jött vendégeket mind, a vármegye tekintélyes küldöttségét, Lőcse, Poprád, Gölnicbánya, Szepesváralja, Szepesolaszi, Szepesszombat, Felka, Szepesbéla, Leibic, Matheóc és több más község kiküldöttjeit.

Az elnöki emelvényt a szereplőkön kívül a védnökök diszes gárdája ülte körül. Megjelentek: Günther Antal igazságügyminiszter, gróf Csáky László, ruttkai Ráth Réter, Görgey László, id. Görgey István, dr. Bókay Árpád, Okolicsányi-Zsedényi Ede, Maléter Zoltán, dr. Dirner Lajos, Ujfalussy Béla, Kabdebó Gergely, Borbély Lajos, Sztrelkó Gusztáv, Ulbrich Ede, Gólián Pál, Förster Gyula, dr. Lupkovits József, Róth Gergely, Schelle Róbert, Topscher Samu, dr. Hutyra Ferenc, Síposs A. Gyula, dr. Síposs Aladár, Görgey Jordán, dr. Hayde Gyula, dr. Pirhalla Márton, dr. Rolny Frigyes, dr. Kussinszky Arnold, Filla Ede, Bethlenfalvy Antal, Lipóczy Norbert, Nehoda Jenő, dr. Valovics Gyula, Bánlaky Adorján, Seltenreich Kornél, Raisz Aladár, Szilágyi Emil és előkelő pozíciókat elfoglaló földijeink közül még mintegy ötszázat, akiknek névsora részben lapunk előző számában már közölve volt.

A Bányász terme szűknek bizonyult a közönség befogadására. A karzaton iglói hölgyek foglaltak helyet. Ünnepi hangulat fogta el az összes jelenlevőket, midőn Marton Károly intésére az egybegyűltek a Hymnus éneklésébe fogtak.

A terembe lépő Csáky Vidor gróf elnök lelkes éljenzés közben az alábbi beszéddel nyitotta meg a kongresszust:

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Nagyon megtisztelve érzem magam, hogy engem választottak meg elnökükké s így én vagyok hivatva a szepesiek gyülekezetét megnyitni. (Éljenzés.) A magam részéről kijelenthetem, hogy bárhol tartózkodjam, mindig hű fia maradok ezen földnek. És ezen érzelmekkel köszönhetem Önöket, mikor ma ily szép számban összejöttek. Elnöki tisztelnél fogva ezennel megnyitom a Szepesiek Kongresszusát. (Éljenzés). Méltóztassanak megengedni, hogy a kongresszusi jegyzőkönyv vezetésére felkérjem dr. Posewitz Sámuel urat, a jegyzőkönyv hitelesítésére Kray István, gróf Csáky László öméltóságát, Salamon Géza öméltóságát, Folgens Cornel öméltóságát. (Helyeslés). Ezzel a kongresszus meg lévén alakulva, felkérem a méltóságos főispán urat, hogy a vendégeket üdvözölje.

Alapi Salamon Géza a vármegye nevében üdvözli a vendégeket.
Mélyen tisztelt uraim és hölgyeim! A helyi bizottság elnökségének kitüntető előzékenységéből és a vármegye közönségének megtisztelő bizalmából nekem jutott a kiváló szerencse, hogy az ország minden részéből és a messze idegenből ide zarándokolt szepesieket üdvözölhessem. Midőn ezt teszem, küzd bennem az a gondolat, vajjon bevalljam-e, hogy ezen fényes összejövetel keletkezése körül nekem semmiféle szerep nem jutott, sőt az eszme még rokonszenvennem sem találkozott. De ennek oka, hogy Szepesmegye lakosságáról már régen alkottam magamnak véleményt történelmünk azon lapjaiból, mely csaknem egy évezreden át Szepesmegyével is foglalkozik. Igazolja Szepesmegye multja, hogy e nép az ország védelmében és függetlenségéért mennyi vért áldozott, az egész emberiséget irányító nagy eszmék megvalósításáért mennyit fáradozott és a mindennapi élet egymást követő napjait mily nagy fokban töltötte ki a gazdaság, ipar és kereskedelem, a tudomány és művészet gondozásában és fejlesztésében, mindenkor a hazafiságot, kötelességtudást és megbízhatóságot tartva szem előtt. A kongresszus eszméjével karöltve, felmerült azon óhaj, hogy itt kijelentések tétessenek, hogy ezen földnek lakossága — bármily nyelven is fejezze ki gondolatait — szívből magyar és hangoztassék, hogy sem a panszlávizmusnak, sem alldeutsch mozgalomnak itt talaja nincs (Lelkes éljenzés). Azt hiszem, ezt külön hangoztatnunk nem kell. (Igaz! Ugy van!) Egész multunk és működésünk bizonyítja, hogy magyar szív és lélek lakozik bennünk. (Lelkes éljenzés). Éppen azért, tisztelt kongresszus, midőn kerestem az okokat, amelyeknek tulajdoníthattam, hogy oly meglepően nagy számban jelentek meg, — rá kellett jönnöm arra, hogy ezen fényes siker a kongresszus alapeszméjében; a szeretetben van. A lángoló hazaszeretet melynek éltető ereje és szító eleme szülőföldünk iránti szeretetünk, mely mindnyájunkat ezen földhöz köt. Meg vagyok győződve arról, hogy azon szeretet hozta Önöket ide: viszontlátni a bérceket és völgyeket, melyekhez annyi emlék fűződik, — érintkezhetni azokkal, akiktől az élet folyamán messze elszakadtak, ismét azon baráti szívvél, mint régen. Ettől a baráti érzelemtől, a legnagyobb mértékben áthatva, üdvözölöm Önöket s kivánom, hogy vezérelje Önöket a jövőben is a szeretet. Maradjon emlékezetes ezen első kongresszus a

Szepes megyebelieknek mindörökké! Isten hozta Önöket! (Lelkes eljenzés és taps!)

Folgens Cornel üdvözlő a vendégeket. Tisztelt Nagygyűlés! Szepesvármegye méltóságos főispánjának ékesszóló üdvözlő szavai után, engedjék meg, hogy én, mint Igló város polgármestere, annak a városnak a közönsége nevében, kit most jelenlétükkel megtisztelni méltóztatnak, — mindnyájuknak szívből jövő „Isten hozott“-tat mondjak. Számosan vannak az itt együttlevő mélyen tisztelt kongresszusi tagok között, akik a Zipser földön felkészülve az élet küzdelmeire még ifjukorukban elhagyták hegyes-völgyes szülőföldjüket és távol a szepesi bércektől új otthonra találtak, ahol vágyaik teljesülésével a remélt boldogságot is megtalálták. És mégis olykor-olykor, ha hirt hallottak távoli gyermekkori barátaikról, rokonaikról, ha az emlékezet szárnyain szerte bolyongván, feléledt lelkükben a régmúlt idő bájos képe, ilyenkor bizonyára megrezzent szívekben egy hur, mely édes-fájó érzéssel töltötte el egész lényüket, hatalmába ejtette őket az érzelmek egyik óriása: a honvágy. Ha a vándor messzi útról visszatér a szülői házba, hol régi szeretettel és régi hűséggel fogadják őt övéi: szívét az igaz öröm tiszta lángja hevíti és feledve múltat és jövőt egészen a boldog viszontlátás édes érzetének engedi át magát. Vajha Ti jórészt messzi távolról ide zarándokolt Zipserek, vajha részesei lennétek ez alkalommal boldog viszontlátás, a kölcsönös megértés, az együttérzés és az együvértartozás felemelő, lelkesítő érzetének; vajha ez összejövételhez fűzött reményetek, óhajotok, kívánságtok valóvá válnék; vajha itt városunk falai között igazán jól éreznétek magatokat, úgy hogy majd egy kedves emlékekkel meggazdagodva távozhassatok körünkből. Ettől a benső kívánságtól áthatva őszinte szívből melegen üdvözlöm a Szepességnek a közlől-távolról ide egybegyűlt lelkes fiait és leányait; üdvözlöm a Szepesség kiváló szülötteit, kik tiszteletet és becsületet szereznek a zipser névnek széles e hazában; üdvözlöm a mélyen tisztelt kongresszusi védnök urakat; üdvözlöm Szepesvármegye törvényhatóságának, a szepesi városok és községek kiküldötteit és a Szepesvármegye területén fennálló különféle egyesületek bejelentett képviselőit; üdvözlöm a Budapesten székelő „Szepesi Egyesület“ tisztelt elnökségét és ide delegált derék tagjait; de üdvözlöm azokat a nagygyűlési tagokat is, kik bár nem Zipserek, de akiket a szepesiek és a Szepesség iránt táplált meleg rokonszenvük és vonzalmuk hozott ide közibénk. Üdvözlöm körünkben kormányunk egyik kiváló tagját, a mi mélyen tisztelt országgyűlési képviselőnk; üdvözlöm a kassa—oderbergi vasut méltóságos vezérigazgatóját, Igló város érdemduz diszpolgárát; üdvözlöm a kassai kereskedelmi és iparkamara megjelent tisztelt elnökségét; üdvözlöm mindannyiukat egyenként és összesen Zipser közvetlenséggel, Zipser őszintességgel és hazafias rokonérzülettel. Isten hozta, Isten áldja a kongresszus minden egyes résztvevőjét!

Folgens Cornel polgármester beszéde után az idegen vendégek nevében Kray István szegedi kir. ítélőtáblai elnök mondott lelkes beszédet.

Kray István szegedi táblai elnök beszéde. Hálás köszönetet mondok azért a lelkes üdvözlésért, amelyben az imént elhangzott szép beszédben részünk volt. Gyenge erőm tudatában is elvállaltam tisztemet azon hitben, hogy tehetségem fogyatkozását pótolni fogja a jóakarát, amely a mai testvéries

örömnöppen kedves földicim szemében biztatón feleslő, amelyből reményt meritek, hogy megelégszenek avval, amit nvujtani képes vagyok és ez a szülőföldünk iránt legmélyebben érzett határtalan szeretet. (Lelkes éljenzés). Azok nevében szólok, akiket az élet küzdelmei elszólitottak országunk édes földjétől idegen országokba, a tengeren túl, oly messzire, ahonnan legtöbbször csak a hazasóvárgó képzelete juthat ide s ahol mégis mindig és mindannyian szívük utolsó dobbanásáig hű szepesiek maradnak. Hűségük bizonyítékául lelkes örömmel mutatok rá arra a nagy számra, amelyben mi szepesiek ma egymással itthon összejöttek és tömörültünk. Csodás érzés lehet az, amelynek hatása alatt annyi ember: ősz fejű és ifju szívében lelkesedéssel itt összejött. Annyira csodás ez az érzés, hogy szinte magyarázatot kíván. Talán itt az örök hóval és jéggel fedett hegyek alján, éppen azért, mert a természet oly hideg, talán annál melegebben dobog a mi szívünk; talán a hegyszemek csillogó varázsa, a hegyek zugó patakainak kristály folyása tartja örökké fogva lelkünket idilli érzelmeket keltve bennünk. Bizonyára így kell annak lenni, hogy a jóságos Teremtő azt a meleget melyet földünktől elvont, kárpótlásul a szepesiek szívébe és kedélyébe oltotta. (Lelkes éljenzés). Ugy kell annak lenni, hogy szülőföldünk szépséges tájéka bennünket életünk egész tartamán varázslatba ejt, hogy ígézetének hatása alatt ide mindig visszatérjünk. (Ugy van!) Innen van az, hogy bárhol legyünk, lelkünk mindig visszatér a kedves Szepességbe az élet zivatari után megpihenni és új erőt gyűjteni és azért zarándokolunk el valahányszor tehetjük személyesen és tömegesen szülőföldünkre, az éltető szeretet által eggyé forrott életünknek, álmainknak, vágyainknak, reményeinknek földjére, amelyhez a sirig tartó hű szeretet köt bennünket. Áldott legyen szülőföldünk, melyet imádattal szeressünk. (Lelkes éljenzés és taps).

Fischer Miklós főgimn. igazgató ismerteti a kongresszus keletkezését és célját. Mélyen tisztelt Kongresszus! Midőn felszólalok, hogy a megtisztelő megbízásnak megfelelően — a szepesiek kongresszusának historikumát változatosan előadom és célját körvonalozom, úgy érzem feladatomat, mintha a tavasznak bevonulását kellene ecsetelnem, nemcsak azért, mert a kedélynek legszebb virágai közé tartoznak a fajrokoni szeretetnek, az egymásiránti rokonszenvnek, az együvé tartozásnak, a vendéglátásnak azon érzelmei, melyek a mai napon a konvencionális társadalmi érintkezésnek határait átlépve megnyilatkoznak; de azért is, mert — valamint a tavaszi napsugár nem teremti, hanem csupán új életre ébreszti, működésre készíti a természetnek örökké való alkotóerőit, úgy a kongresszusra hívó tavaszi szózat is a szívek ezen helyzeti energiáját nem idézte elő, hanem a Szepesség multjával összeforrt ezen érzelmeket öntudatunkra hozta, egységes megnyilatkozásukat lehetővé tette. Ugy érzem feladatomat, mintha ecsetelnem kellene historikumát annak a jelenségnek, amikor az anya hívó szózatára közel s távol haza sietnek gyermekei, hogy a kedves otthon régi, meghitt helyein élvezzék a mult reminiscenciáit, gyönyörködjenek a szülői szeretet melegében s hogy a családi tűzhelynél elmondják, hogy kint az élet küzdőterén milyen sikereket értek el s melyek további terveik szülő anyjuk boldogítására, a szülői ház fényének emelésére. Ezen város területéről indult ki a hívó szózat. Eljutott a tudós szobájába, a hivatalnok íróasztalához, az iparos műhelyébe, a kereskedő üzletébe,

eljutott mindenüvé közel, távolba, ahová a sors elsodorta, ahová a képesség felemelte földieinket, ahol a Szepesség fiai tiszteletre méltó munkakört teremtettek, biztosították maguknak. A kongresszusra irányuló akciónak kezdete a Szepesi Lapok ez évi negyedszázados jubileumára vezethető vissza. Ez alkalmából Telléry Gyula a „Szepesi Lapok“ agilis és lelkes szerkesztője felhívást intézett az országban szétszórta élő szepesiekhez felkérve őket, hogy küldjék be címöket a szerkesztőségnek az általa kiadandó jubiláris albumban leendő közzététel végett. Fárasztó munka után sikerült a szerkesztőségnek elérni azt, hogy a Szepességtől távol lakó mintegy 2000 földünk névjegyzékét születési hely szerint állíthatta össze. Ekkor Géczy Lajos nyugalmazott jószágkormányzó Nagyváradon szomolnoki születési földünk megpendítette a szepesiek találkozásának eszméjét. Az eszme Iglón termékeny talajra talált; a „Szepesi Lapok“ szerkesztősége több lelkes szepességi (Seltenreich Kornél, Sztrelkó Gusztáv stb.) támogatásával és tanácsára tovább propagálta és miután Igló város közönsége készséggel és örömmel vállalta el a vendéglátás és rendezés kedves kötelességeit, a „Szepesi Lapok“ már a szepesiek találkozására szóló felhívást vitték szét az országban. Mintha minden szava ezen felhívásnak a kedves reminiscenciák egy-egy képét, a Tátra ózondús lehelletét hozta volna magával, oly melegséget és lelkesedést terjesztett a szepesiek körében. Megható módon igazolja ezt a mindenfelől érkezett, nagyszámú levél, mely a kongresszushoz való lelkes csatlakozást jelzi. Miután f. é. június 20-án megalakult a kongresszust rendező-bizottság, miután ez megállapította és a résztvevők tudomására hozta a szepesiek összejövetelének programját, a kongresszusnak eszméje nemcsak az iglóiak képzeletében, hanem a valóságban is megérlelődött s a mai napon imponáló módon ténnyé vált, hogy dokumentálja a szepesiek fajrokonni szeretetét, szűkebb hazájuk, azon föld iránti ragaszkodását, melyhez az ifjúkor emlékei, reményei, a férfikor küzdelmei fűződnek s mely páratlan természeti szépségeivel visszaadja lelki és testi erőik rugékonyságát, ha távoli munkakörükből haza pihenni jönnek, hogy dokumentálja azt, hogy a Szepesség híven teljesítette a múltban közös édes anyánk, a magyar haza iránti szent kötelességeit s hogy híven fogja azokat teljesíteni a jövőben is. Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! A pyramisok, melyek Nilus partjai, Lybia homoksivatagja fölé emelkednek, a ptolomaeusok Pharusa, mely egykor az éjszakai partok hajósainak útját jelzé, egykor az együvé tartozás érzetét keltették és fejlesztették azokban, akiknek szemé az emberi kéz ezen csodálatraméltó alkotásán nyugodott, mert büszkeségük érezte velük, hogy egyiptomiak. A pyramisoknál, a Pharusnál hatalmasabb symboluma az együvé tartozásnak emelkedik a Poprád és Hernád partjai, a szepesi fensik fölé. Nem leigázott emberi erő alkotta, hanem a szabad természetnek plutonikus hatalma, s ha büszke a tiroli alpeseire, a svájci hegyárjaira, a norvég fjordjaira, mink is — valahányszor csodáló szemünk az égbe meredő granit-csúcsokon nyugszik, büszkén valljuk a Tátrát a Szepesség legdrágább kincsének s magunkat büszkén valljuk szepesieknek. Mélyen tisztelt Kongresszus! Valahányszor a Magas Tátra valamely kimagasló pontján állottam s szemem a távoli horizontig elkalandozott, mindannyiszor mély meghatottság vett erőt lelkemen, mert éreztem előttem a térnek — mögöttem az időnek végtelenségét. Elkalandozott

ilyenkor lelkem a multba is s láttam, most is látom az évszázadok elvonulását a Szepesség fölött. Lelki szemeim előtt feltűnik a Magas Tátra alján elterülő, többnyire erdőborította terület a honfoglalás korában, melyet keresztény szlávok laktak. A honfoglalás hódító áradata, mely elborította hazánk rónáit, átkelve az érc-hegységen, eljutott a Kárpátokig, eljutott a Szepességre is. Igazolják azt az Árpád-kori oklevelekben oly sűrűn előforduló magyar elnevezései a szepességi hegyeknek, folyóknak, cserjéknek; igazolja azt a szepesi lándzsás nemeseknek kiváltságlevele, melyet IV. Béla király 1243. évben adott ki s melyben régi időktől birt kiváltságait megerősíti.

Elvonul lelki szemeim előtt a XII. század, II. Géza és III. Béla királyok kora, amikor a német szászok először jelennek meg a Szepességen.

Gyarmatosításuk kétféleképp történt: megtelepedtek ugyanis egyrészt ugyanis királyi földeken, mint vendégek, hospesek különleges szabadalmakkal, olyanok, kiknek telepeiből későbbben a kiváltságos állást elfoglaló XXIV szepesi királyi város fejlődött ki és megtelepedtek másrészt egyidejűleg a földesurak által birtokaikra hívott szegényebb sorsu jobbágyok, akiknek lakásaikból a legrégibb idők óta úri fennhatóság alatt álló falvak létesültek.

Magukkal hozták a német fajnak munkabírását, munkakedvét, ipar- és kereskedelem iránti érzékét. Egyéni tulajdonságaikból folyó életerejüket és szervezetükből folyó ellentálló képességüket még azon pusztító fergeteg sem tudta megtörni, mely Ázsia Mongol-sivatagjairól hazánkra zúdult s melynek nyulványai a Szepességre is eljutottak.

A Lapis refugi-in eltöltött 3 esztendő után, a tatárjárás elmúltával munkához fogtak az elpusztított városok és falvak felépítésére.

1245. évben felépült új helyén Lőcse, felépült Késmárk is, mely már 1269-ben szabadalmat nyert, mely őt a XXIV város közösségéből kiemeli. Lőcse már 1271. évben mint e szász provinciának fővárosa szerepel.

Alkotó munkájuk elismerésül V. István királytól nyerték 1271. évben azt a kiváltságlevelet, mely századokon át megállapította a szászok közjogi különállását.

Kiváltságait megerősítették és kiterjesztették a következő királyok: Károly Róbert, Nagy Lajos, Zsigmond, Mátyás.

Munkájuk meghozta gyümölcseit: terjed a jólét, virágzik ipar és kereskedelem; létesülnek városi iskolák; a szepesi ifjak sűrűn látogatták a krakkói egyetemet.

Valamint a természetes láthatár fölött, úgy a népek horizontja fölött is váltakozik derült és zivatarfelleg.

Elvonulnak lelki szemeim előtt a husziták pusztításai, a Szapolyai János féle trónviszályból eredő fegyveres versengés Lőcse, Késmárk és Igló között.

Majd kiderül ismét fölöttünk az ég. A lelkiismereti szabadság szele eljutott a Szepességre is, terjesztvén itt a kulturális fejlődésnek új alapjait.

De nemcsak komoly, kitaró s azért eredményes közgazdasági munka, nemcsak nemes és önzetlen kulturális törekvések jellemzik a szepesieknek multját, hanem lelkes felkarolása azon eszméknek is, melyek átjárták a magyar nép széles rétegeit s nemzetünket a szabadság és alkotmányért vivandó harcra készítették és lelkesítették,

Látom a szepesieket fegyverrel kezükben magyar zászló alatt.

Már Károly Róbert alatt ők döntöttek el a rozgonyi ütközetet Csák Máté ellen.

Látom a Szepesség fiait Bocskay István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Thököly Imre szabadságharcaiban hű testvérekként vállvetve az Alföld fiaival küzdeni.

Látom azt a lelkesedést, melyet II. Rákóczi Ferencnek a nemzethez intézett felhívása a Tátra alján keltett s melynek nyomán a szepesiek tárt karokkal, nyitott szívvel fogadták a kurucokat. Látom vitézségüket ezen szabadságharcban s legjobbjaik vértanuságát.

1710. évben a pestis pusztítás miatt ismét elborult felettünk az ég.

1772. évben az elzálogosított XVI szepesi város a lengyel fenhatóság alól visszakerül és mint szepesi provincia Igló székhellyel megalakul.

A XVIII. és XIX. század uralkodói alatt, de az előbbi századokban a Szepesség nem egyszer tanujelét adta a Habsburg-ház iránti alattvalói hűségének s a szepességi báró Kray Pál volt az oláh lázadás leverője s a franciák elleni harcok győzelmese leverője.

Majd mikor a XIX. század közepén hazánkba a Szepességre is eljutottak az emberiség legszentebb eszméi s ezen eszmék felszabadító hatásának híre mikor elhangzott utolsó szabadságharcunk Tyrtacusának lelkesítő szózata, nemzeti vezéreink fegyverbe szólító felhívása: akkor a szepesiek karddal a kezükben a magyarajku testvéreik mellé állottak.

A Szepesség egyik fia legkiválóbb tábornoka és fővezére volt e honvédségnek. Igló és Branyiszko neveit Klió maradandó betűkkel jegyezte fel a szabadságharc annaleseibe.

Mélyen tisztelt Kongresszus!

Gyengének érzem szavaimat, hogy nyolc évszázad történetét percekre megszabott időben akár per apices is vázoljam. De érzem azt is, hogy szavaim — akármilyen hézagos képeit nyújtják is a multnak, mégis — elegendők arra hogy egy történelmi tény és egy történelmi igazságot állapítsanak meg.

A tény: hogy a szepesiek mindenkor a magyar haza hű fiainak és azok hű testvéreinek tudták, érezték magukat, kiknek bölcsője a Duna, a Tisza partjain ringott, kikkel jóban és rosszban együtt éreztek s kiknek aspirációi saját törekvéseik irányelvei is voltak.

A történelmi tény, hogy a szepesieknek ezen hűsége alapja volt boldogulásuknak, főtétele, közgazdasági, kulturális és társadalmi viszonyaik fejlődésének, mert hűségük a korona részéről méltányoló elismerésben, a magyar nemzet hasonló hűségben nyerte jutalmát.

A történelmi igazság pedig, melyet a multból deriválunk: hogy a magyar szent korona területén élő bármely nemzetiségnek boldogulása asszimiláló képességétől a magyar állameszme iránti őszinte hűségétől és attól függ, vajjon mily mélyen képes létének és érdekeinek gyökérszárait a magyar anyaföldbe eresztetni.

Bár gyenge a szavam, e pillanatban szívből kívánom, hogy hanghullámai e terem, e város és vármegye határain túl eljussanak azokhoz, kik idegen

isteneket imádnak és éreztesék velök, hogy a magyar földön legszentebb fohász:

„Isten áldd meg a magyart!”

S a legszentebb törvény:

„Hazádnak rendületlenül légy hive!”

Mélyen tisztelt Kongresszus!

Még egy másik igazságot is lehet a jelen állapotok alapján a mult jelenségeiből deriválnunk. A Szepességen a német beszéd mellett a magyar szó hangzik gyermek, ifju, öreg ajakán.

Nem erőszakos magyarosítás, nem a német nyelvnek elnyomatása okozta azt, hiszen a német nyelvre szükségünk van, mert összekötő kapesot képez hazánk és a nyugati kultura között, hanem a magyar szó elterjedt a Szepességen a magyar kultura hódító ereje révén és azon érzelmi szálak útján, melyek vármegyénk és az Alföld között léteznek.

Természetes folyománya ez a helyes államéletnek s ki ezen természetes folyamatnak bárhol az országban mesterségesen gátat akar emelni, ép oly ellensége az államnak, mint az, aki közintézményei vagy törvényei ellen harcol vagy izgat.

Mélyen tisztelt Kongresszus!

A néplélek a népfaj jellegzetes sajátságaiból évszázados küzdelmekben és viszontagságokban alakul ki.

Örömmel és önérzettel konstatáljuk, hogy munkabírási, munkaszeretett, megbízhatóság és kötelességérzet azon fogalmak, melyek a köztudatban a Szepesség fiaihoz fűződnek.

Ezen társadalmi itélet helyessége mellett tanuskodnak azon sikerek, melyeket tudomány, hadügyművészet, közigazgatás, ipar és kereskedelem terén szepesiek elértek; igazolják az e teremben képviselt kiváló társadalmi pozíciók, melyekre az illető földieink büszkék lehetnek, s melyekre mink --- a szepesiek összessége büszkék vagyunk.

Ezen népléleknek fentartása és helyes irányu fejlesztése nemcsak egyéni, hanem szepességi és így közvetve állami érdek s azért amikor a Kongresszus elismerését fogja kifejezni a budapesti Szepesi Egyesület iránt, mely annyi intelligens ifjunak megadja a további fejlődésnek föltételeit, bizonyára el fogja vetni magvait annak is, hogy ezen támogatásnak határai kiterjesztessenek és hogy szferájába ne csupán a tudományos, hanem a gyakorlati pályák is bevonassanak.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! A hellének Olimpiadok számlálták éveiket. Négyévenként gyűltek össze Olympia völgyében, hogy szemlét tartsanak közállapotaik felett, hogy a stadion porondján az egyéni versenyben mütassák be harcgedztségükkel, a görög államok harc képességét.

Manapság a gőz és villamosság korszakában nem az egyéni harc képesség, hanem a szellemi és anyagi energia mint munkaképesség képezi a versenynek célját.

Lehetetlennek tartom, hogy a szepesiek mai Kongresszusának ne legyen folytatása s ha a szepesiek a jövőben talán öt évenként fognak összejönni,

akkor a következő kongresszusoknak feladata lesz a szepesi állapotok olimpiadonkén való fejlődését feltüntetni és ellenőrizni, a további haladásnak alapjait megvetni, irányát megszabni, hogy — csupán a legfontosabb feladatokat jelezvén — a kivándorlást vármegyénk területéről csökkentjük, egyes községek eltörsodását megakadályozzuk, a Szepesség régi bányaiparát fellendítsük, kereskedelmét, iparát felvirágoztassuk s a szegénysorsú nép javára kellőleg kamatoztassuk azt a nagy tőkét, mely a Szepesség természeti szépségeiben rejlik: akkor ezen kongresszusokon a szepesiek nemes versenyre hívják fel majd hazánk többi vármegyéit. mert a helyes állami életnek postulátuma, hogy a társadalom és kormány egymást kiegészítve és támogatva működjenek közre a közállapotok fejlesztésén.

Mélyen tisztelt Kongresszus! A Magas Tátra nemcsak fenséges szimbóluma a szepesiek együvértartozásának, hanem a szimbóluma egyúttal a szepesiek hazaszeretetének is, mert legmagasabb csúcsa egyúttal Magyarország legmagasabb oltára is, melyen a milleniumi ünnepélyeken gránitba a következő szavakat véstük:

Ime a legmagasabb oltár ezeréves hazánkban
Uj ezer esztendőket kér az egetől imánk.

Ezen hó fohász szálljon fel e pillanatban az Egek Urához, a népek sorának intézőjéhez a szepesiek Kongresszusából

Fischer Miklós beszéde után az elnök tíz percre felfüggesztette az ülést, hogy a Szepesi Egyesület rendkívüli közgyűlését megtarthassa.

A Szepesi Egyesület Budapesten rendkívüli közgyűlése. Az elnöki emelvényt most dr. Haberern Pál egyetemi magántanár, az egyesület elnöke, Sztrelko Gusztáv és Seltenreich Kornél választmányi tagok foglalták el. Haberern részletesen kifejtette azt az áldásos munkásságot, melynek révén az egyesülethez sok szepesi embert a hála kötelei fűzik. Mindenkor a jótékonyság nevében működött és ennek köszönheti, hogy az országban szétszórtan lakó szepesiek felkarolják és a megyebeli városok és pénzintézetek támogatják. Az egyesület történetét erre az alkalomra arra hivatott tollal megírta Seltenreich Kornél és a vendégek között füzetkékből mindenki megismerheti azt. A Szepesi Egyesület nem végzett meddő munkát rendkívüli közgyűlésének itteni megtartásával, mert Haberern beszédének hatása alatt sok új tag lépett be kötelekébe. Az elnök bejelentette, hogy a 3 darab 100 koronás kongresszusi rendkívüli segélyt Budapesten fogják folyósítani arra érdemes szegénysorsú főiskolai hallgatóknak. Dr. Haberern előadásának befejeztével megköszönte a kongresszusnak és Csáky Vidor elnöknek, hogy megengedte a közgyűlés megtarthatását és ajánlja az egyesületet az összes szepesiek pártfogásába és jóságos szeretetébe. (Lelkes éljenzés.)

A Szepesi Egyesület rendkívüli közgyűlését befejezván, rátértek újra a kongresszus tárgysorozatára.

Münnich Kálmán a Kongresszus nevében elismerést szavaz a Szepesi Egyesületnek. Az elhangzottak után könnyű feladat elismerést szavazni annak az egyesületnek, mely ki tudja mutatni, hogy a Szepesség fiaiért mennyit tett és áldozott. A Kongresszusnak alig lehet nemesebb feladata, mint

a Szepesi Egyesületnek érdemeit kellőképpen kidomborítani, hogy mindenki szükségét érezze az Egyesületbe való belépésnek. Kívánja, hogy az összesereglett Zipszerek köréből minél többen hozzájáruljanak anyagi támogatásukkal az Egyesület további felvirágoztatásához, hogy a mindig mentsvára lehessen szükölködő földieinknek, összetartó kapcsa a Szepesség elszortan lakó fiainak és támogatója derék főiskolai hallgatónak, kik segítsége nélkül a boldogulás útjától el volnának zárva. Isten tartsa és éltesse az Egyesület vezetőségét, mely Haberern Pállal az élén mintaképe a szepesi kitartásnak, jószívűségnek és szorgalomnak.

Jeszenszky Pál a kongresszus állandósítására tesz indítványt
 Méltóságos elnök úr! Mélyen tisztelt Kongresszus! Méltóztassanak megengedni, hogy a kongresszust előkészítő bizottság nevében és megbízásából indítványt tehessek a szepesiek országos kongresszusának állandósítása tárgyában s javaslatomat röviden megindokolhassam. (Halljuk, halljuk!) Az igen tisztelt előttem szólók közül többen ecsetelték már kongresszusunk célját és feladatát, amely körülmény felment engem azon kötelezettség alól, hogy ezt én is tegyem. Nem is szándékozom ezt tenni, mindazonáltal szabadjon nekem némely észrevételeket fűznöm az eddig elmondottakhoz s különösen azokhoz, amikor a főispán ur ő Méltósága a nemzetiségi mozgalmakat volt szives itt hangoztatni. Amikor a szepesiek kongresszusának eszméje első ízben felvetetett, az kétségkívül sokakban azt a vélelmet keltette, hogy ennek a mi kongresszusunknak nem lehet más célja és feladata, mint az, hogy a szepepesség azon fiait, kik szerte szórva élnek az országban, baráti összejövetelre összetoborozza néhány napra ide, ebbe a bérces szép vármegyébe, az ő szép szülőföldjükre. — Hát hiszen a kongresszus már magában véve is szép cél, mert a szabadság, az összetartózkodás, a szülőföld iránti szeretet ápolása szép és nemes feladat s ha ennek a kongresszusnak valóban nem lett volna más célja és feladata, mint az úgy az esetben is hivatását méltóan betöltötte volna. Ámde tisztelt hölgyeim és uraim, van ennek a mi kongresszusunknak más egyéb célja és feladata is, — amint ezt Fischer Miklós jó barátom itt már részletesen kifejtette, — amiket azonban csak akkor leszünk képesek megvalósítani, hogy ha a mostani kongresszus fölött nem térünk úgy egyszerűen napirendre, hanem azt állandósítva, oly feladatokat tűzünk ki célul, melyek a Szepesség erkölcsi és anyagi javainak előmozdítását és fejlesztését lesznek hivatva szolgálni. (Igaz, úgyvan!) Ha mélyen tisztelt kongresszus, nem szepesiekről volna szó, akkor én bennem azon aggodalom kelne életre, hogy összejövén most az első alkalommal ily díszes és impozáns számban, azzal az eredménnyel meg fognak elégedni s ujjabb összejövetelre, kongresszusunk állandósítására nem számíthatunk. — Életre kelne bennem azon aggodalom, hogy ennek mostani kongresszusnak fényes sikere, hirtelenül fellobbanó szalmaláng eredménye volt csupán, mely ismét lelohadva, a szokásos közönynek, a továbbiakkal való nemtörődésnek fog ismét helyet engedni. Én azonban, tisztelt Kongresszus, ismerem a szepesieket, ismerem a szepesiek céltudatos, konzekvens s nem lobbanékony természetü voltát s azért tudom, hogy ez az aggodalom merőben alaptalan s kongresszusunk állandósítására bizton számíthatunk. (Igaz! Ugy van, élénk helyeslés.) De ha ez így van,

tisztelt Kongresszus, akkor önkénytelenül felmerül az a kérdés, hogy hát a szepesiek országos kongresszusa állandósításának voltaképpen mi legyen a célja és feladata? Erre a kérdésre lehető röviden fogom megadni a feleletet. — Az összetartozandóság, a barátság, a szülőföld iránti szeretet ápolásán kívül a kongresszusnak feladata kell, hogy legyen oly társadalmi tevékenység kifejezése, amely a Szepesség közviszonyainak javítását és fejlesztését s első sorban a szepesieknek a magyar haza iránti ősi szeretetének ápolását szolgálja s oly irányzatok leküzdését tegye feladatává, melyek a magyar haza egységének megbontása szempontjából nem lehetnek közömbösek, sőt mélyen tisztelt Kongresszus, igen nagy mértékben veszedelmesek. (Helyeslés.) Ez az a pont, amelynél a főispán úr szavaihoz némelyes refleksiókat szánok fűzni. — Szó sincs róla, hogy szükség volna a szepesiek hazafiságának dokumentálására, de szükség van szerintem a nemzetiségi törekvésekkel szemben való állásfoglalásra. (Igaz, úgyvan.) Megmondom miért. Én nagyon jól tudom, hogy a szepesiek idelelepiülésük, tehát jó néhány évszázad óta, — bárha nyelvükben nem voltak is magyarok, mégis mindenkoron erős védbástyái voltak a magyarságnak s az édes haza iránti rendíthetetlen szeretetüknek s hűségüknek, — amint azt a történet adatai bőségesen bizonyítják — számtalanszor adták nem szavakban, de tettekben tanubizonyságát. És ép ez okból becsülik a zipszereket ország-szerre mint kiváló hazafiakat. És az adott viszonyok között nagy szerencse a szepesiek tantoríthatlan hazafisága és hűsége, mert a Szepesség van hivatva arra, hogy mint régen a csaták világában, — most ismét védbástyája legyen a magyarságnak azokkal a nemzetiségi törekvésekkel és aspirációkkal szemben, melyek a Szepességgel szomszédos vármegyékben a kelletténél erősebb mértékben ütötték már fel fejüket s ide átesapni készülnek. Én nem tehetek róla, tisztelt Kongresszus, de én soha és semmi körülmények között magamban az agráriust elfojtani nem tudom, de nem is akarom, akinek a hitvallása az áldott magyar föld iránti szeretet, akinek szüntelen a fülében cseng az agráriusok legelső programmpontja, — melyért mi küzdünk s amelyet minden becsületes magyar ember kell hogy a magáévé tegyen s amely programmpont úgy szól, hogy a magyar föld legyen és maradjon a magyaroké. (Éljenzés.) — Lehet ennek a földnek tulajdonosa és birtoklója nyelvében német, tót, oláh vagy szerb, de lelkületében legyen magyar. — Azt mondják s jól mondják, hogy akié a föld, azé a haza. Ép ezért tartom én véghetetlen nagy fontosságú követelménynek, hogy a Szepesség jó magyarérmű polgársága ennek a bércei vármegyének földjét birtokukban megtartsa, társadalmi téren a vezetőszerepet kezéből ki ne adja s vas eréllyel elfojtson minden oly törekvést, mely nemzetiségi aspirációk térhódítását célozza. A kongresszus állandósításának egyik legfőbb feladatát a magam részéről e cél szolgálatában látom. (Élénk helyeslés, éljenzés.) Vannak azután t. uraim egyéb feladatok is, jelesen társadalmi, közgazdasági és közigazgatási téren is, melyek részletezése messze vezetne s ezért most csak azért emelem ki, hogy e téren a társadalom és a végrehajtó hatalom egymást kiegészítő és támogató tevékenységet kell, hogy kifejtsen. Nagyon természetes, t. Kongresszus, hogy ha mi csupán arra szorítunk, hogy bizonyos ciklusokban rendezünk kongresszusokat, akkor voltaképpen még keveset tettünk. Multhatatlanul szükséges, hogy kongresszusunknak

egy állandó szerve legyen, a mindenkori kongresszusok határozatait végrehajtsa, a jövőben rendezendő kongresszusokat előkészítse s állandó tevékenységet fejtsen ki. Ezt az állandó szervet a megye társadalmának vezető embereiből, már meglévő egyes testületek vezérferfiaiból, a megye országgyűlési képviselőiből, a közigazgatás élén álló megyei tisztviselőkből s a Szepességen megjelenő lapok szerkesztőiből vélelem megalakítandónak. Ily irányban óhajtanám a Szepesiek Országos Kongresszusait állandósítva s szervezve látni. Ezt célozza benyújtandó határozati javaslatom, melynek elfogadását tiszteletteljesen kérem. (Olvassa): Mondja ki a Szepesiek Országos Kongresszusa, hogy 1. a most elsőtízben megtartott országos kongresszust állandósítja s e végből a jövőben legalább tíz évenként, de esetleg rövidebb időközökben is a Szepességen kongresszus tartását határozza el. A kongresszusok feladata legyen a fajrokonni szeretet és együtvértartozás érzetének ápolása mellett figyelemmel kíséreni a Szepesség közállapotaink fejlődését s megállapítani a további fejlődés irányát és eszközeit. 2. A jelen kongresszus: most hozott határozatainak végrehajtására, illetve a jövőben tartandó kongresszusok rendezési munkálatainak és tárgyalásainak előkészítésére egy állandó bizottságot választ s mert a helyes és eredményes működés előfeltétele az, hogy a végrehajtó hatalom és társadalom egymást kiegészítve s támogatva műköljenek közre a közviszonyok fejlesztésén és előbbrevitelén, nemkülönben bajainak szanalásán, ezért a kongresszus az állandó bizottságot a vármegye főispánja, alispánja, a vármegyei tanfelügyelő, a szepesi városok polgármestei, a járási főszolgabírák, továbbá a megye országgyűlési képviselői, a vármegye egész területére kiterjedő egyesületek elnökei, a fürdőtelepek képviselői és a szepességi lapok szerkesztőiből tartja szükségesnek megalakítani, miét is nevezettek az állandó bizottság tagjaiul megválasztja s őket a további teendők végzésére felkéri.

Gróf Csáky Vidor: Méltóztatik elfogadni az ismert felolvasott határozati javaslatot? (Nagy lelkesedés. Felkiáltások: Minden 5 esztendőben tartassék kongresszus!)

Münnich Kálmán: Méltóztassék a kiküldött bizottságra bizni, hogy ez állapítsa meg, vajjon mily időközökben tartassék meg a kongresszus.

Folgens Cornel: A magam részéről nem ajánlom, hogy egy fix határidő jelöltessék meg a kongresszus megtartására, mert nem tudhatjuk, hogy miféle országos körülmények teszik lehetetlenné az országos kongresszusnak megtartását az esetleg most megállapított időkbén. Méltóztassék ezt a bizottságra bizni azzal, hogy esetleg már 5 év múlva is egybehívhasssa a kongresszust.

Az elnök ily értelemben hirdeti ki a határozatot.

Zárszó. Elnök: Miután egyéb indítványozó nem jelentkezett, ezzel a kongresszus tárgysorozata ki van meritve. Meg vagyok arról győződve, hogy azon honfiak, akik akadályozva voltak a kongresszuson megjelenni, gondolatukban és szivükben közöttünk voltak. Midőn ezen meggyőződésemmek még kifejezést adtam, szives — engem támogató — figyelmüket megköszönve és a viszontlátás reményében az első kongresszust bezárom. (Lelkes éljenzés.)

A közönség a leglelkesebb hangulatban hagyta el a közgyűlés helyét, hogy a Vigadóhoz vonuljon a lefényképezés miatt. Matz Gusztávné sikerült felvételt készíttet, mely nála megrendelhető.

A „Budapesti Hirlap“ vezércikke ünnepünkről.

A Szepesség ünnepe.

A havasfejű Tátra tövében Igló, a szép Szepesség legnagyobb és legvirágzóbb városa, három napon át ünnepi díszben látja vendégeit a szepesiek országos kongresszusát. A szepesi némettség fiai az ország minden részéből egybesereglenek, hogy örvendjenek egymás és az édes szülőföld viszontlátásának. Ennek az ünnepségnek fénye és melegsége az egész országé, amely gyönyörű korona gyanánt tudja magáénak a Tátra természeti szépségekkel megáldott vidékét s az egész nemzeté, mely jóban-rosszban mindig hű fiainak ismerte a Szepesség népét.

Most, amikor nemzetiségeink egy része oly ádáz-szilajon tör a magyarság ellen, kötszresen kedves nekünk az iglói ünnep. Csak az imént történt, hogy román testvéreink gyűlölete izzó szenvedelemmel lobogott fel ellenünk a színajai látogatás alkalmából, a horvátok pedig félrevezetett francia sajtót hívták ki a magyar zsarnokság ellen. De nincsen nap, hogy az ország határain belül is hir ne jönnön egy-egy nemzetiségi támogatásról, mely ki-kivillanó parázs-ként jelzi, hogy körül vagyunk véve ellenséggel, akik szívósak és engesztelhetetlenek, jóllehet velünk egy ország gyermekei, egy politikai nemzet tagjai s ugyanannak az alkotmánynak és ugyanazoknak a polgári jogoknak részesei.

Az ideális, testvéri barátság, mely a szepesi németséget nyolcszáz esztendő óta a magyarsághoz fűzi, mindennél fényesebb cáfolata a tót, román és horvát tuzók panaszainak, melyekkel elnyomásról és jogfosztásról sirják tele napról-napra az európai közvélemény fülét. Mivel van vagy volt több joguk, kiváltságosabb helyzetük a szepesi németeknek, mint akár tót, akár román honfitársainknak, akár az erdélyi szászoknak. A boldogulásnak nem ugyanazokat az utjait nyitotta-e meg a nemzet az anyagi és szellemi munka minden terén a szepesi németeknek éppen úgy, mint a tótoknak, románoknak és szászoknak? Mikor különböztetett és miben adott elsőbbséget egyiknek a másikkal szemben, akár a jogrend, akár a társadalmi berendezkedés, akár a kultúra vagy az anyagi jólét tekintetében? Hogy sehol sem zárta le a sorompókat az érvényesülni akaró erők előtt, az előkelő anyagi, szellemi és hivatali pozícióknak az a sokasága bizonyítja, melyet a szepesi némettség fiai országszerte betöltenek és amelyekben a fajmagyarsággal együtt munkálják a nemzet rájuk bízott érdekeit. Miért van, hogy a szepesi németséggel elcitol fogva megértettük egymást, hogy ennek a németségnek a lelke összemelegedett, összetört a magyar nemzeti lélekkel és az egymásnak nyujtott testvéri kezét semmi megpróbáltatás nem képes elszakítani egymástól.

Megmondhatjuk, hogy a szepesi némettség hű gyermeke lett a magyar hazának attól a pillanattól kezdve, hogy Árpád házi királyaink jóvoltából a Tátra völgyében új otthonot talált. Érdekeit, vágyait, boldogulását nem kereste többet elhagyott német testvéreinél. Megértette, hogy szent kötelessége anyagi és

szellemi erejével azok mellé állani, akik szerető szívvvel fogadják s a kikkel fiai közös végzet, jó- és balszerencse osztályosaivá, közös történelem részesei lettek. Mert a szepesi németség nem keresett soha vágyaiban sem más házat, nem aspirált soha hatalmas fajrokonaira és nem szótt soha nagy-germán ábrándokat. Nyelvét, szokásait, kulturáját megőrizte, de szívében magyarrá lett s velünk együtt való testvériségét, ha kellett százszor megpecsételte. A magyar nemzet mindig hálával is fog visszaemlékezni azokra a közös küzdelmekre, Bocskay, Bethlen és Rákócziak harcaira s negyvennyolcadiki szabadságharcra, mikor a szepesi németség a magyar nemzeti érdekekért oly hűséggel és hazafisággal vérét ontotta. De hálával gondolunk a békés polgári munkának, a kulturának és haladásnak azokra az eredményeire is, melyekkel a Szepesség népe a magyar művelődés zászlóját előbbre vitte és viszi napjainkig lankadatlan buzgalommal.

Az iglói ünnep megnyugtató érzéseket ébreszt bennünk. Jól esik tudni, hogy odafönn a veszélyeztetett északon, a pánszláv törekvések ütköző vonalában hű szövetségeseink állanak. Jól esik gyönyörködni abban az ünnepben, mely most az ország minden részéből összegyűjti őket s jól esik látni azt a forró ragaszkodást, mely a más vidékre szakadtak most a szűkebb anyaföld ölére szólítja. Mert tudjuk, hogy a szülőföldnek ebből a szeretetéből a legértékesebb erények fakadnak s hogy ennek a nagy összeseregülő családnak szíve együtt dobog a nemzet szívével akkor, midőn a napokban a szokottnál is melegebben öleli magához a Szepesség népét.

Gondolatok az utolsó topporci Görgey végrendeletéből.

Bizonyos, hogy egyszer az utolsó topporci birtokos Görgey lehunja szemét utód nélkül s élete alkonyán Toppore községben fekvő 1500 magyar holdnyi birtokát talán a kincstárnak ajándékozza alábbi kikötésekkel :

1. Az ősi kastély emeleti része muzeum gyanánt rendezendő be, melyben azonban a már meglévő gyűjtemények érintetlenül hagyandók s gyarapítandók évről-évre olyan tárgyak megszerzésével, melyek a Görgeyek multjára, főleg pedig az 1848—49-iki forradalomra vonatkoznak.

Itt helyezendő el a családi levéltár is, mely jelenleg elég rossz helyen, a nemzeti muzeumban van letétképpen elhelyezve, a család tulajdonjogának fenntartásával.

A kastély földszinti része a főfelügyelettel megbízott hivatalnok lakásául szolgáljon.

2. A meglévő park állandóan jókarban tartandó s összekötendő, a most szántóföldül szolgáló 10 magyar holdnyi terület parkirozása által azon feljebb s mellette fekvő parkjellegű területekkel, melyek hajdan részint parkul, részint vadaskertül szolgáltak ; úgy, hogy azután a kastély egy kb. 20 magyar holdnyi parkban állana. Ezen park „Dolina“ nevű része évente használatra engedélyezendő a községi testületek által rendezendő majálisokra s egyéb szabadban megtartott multságokra ; itt tartandó évente az arató-ünnep is. Persze szigo-

rúan kimelendők ez alkalmakkor az ültetvények és azon faház, melyben Arthúr tábornok édes apja Görgey György lakott.

A birtoknak Rohrwiese és Mittelweg elnevezésű 60 magyar hold területű sík s kissé lejtős része, mely a Toppore patak és Toppore kristályfalvi-út közt terül el, továbbra is gazdasági növények termesztésére fordítandó; a fennmaradó 1400 magyar hold, melyből 600 m. hold máris erdő, 10 éven belül beerdősítendő s mint olyan okszerűen kezelendő oly módon, hogy abban a vad részére megfelelő legelők hagyassanak.

4. A park ültetményeinek, régi fának s egyéb emlékeinek gondozására kiváló figyelem fordítandó.

5. A vadászat és halászat a kellő kimélettel *kutyák, hajtók és hálók teljes kizárásával* csak a főfelügyelettel megbízott hivatalnok által személyesen gyakorolható, bérbé sem vadászat, sem a halászat nem adható.

6. A szeszgyár beszüntetendő s annak kontingense eladatván, az eladási ár főkésítendő s a később említendő tanulmányi alaphoz csatolandó.

7. A gazdasági udvar fából készült épületei lerombolandók s az így nyert területek parkirozandók.

8. Topporez község papjainak s tanítóinak az évente lábon kijáró 3500 bécsiöl tűzifa és 12 szekér szedett fa kiadandó.

9. Évente készpénzben kifizetendő 7000 korona tekintet nélkül a birtok jövedelmére, még pedig alábbi tételek alatt.

I. Az ág. hitv. cv. iskola fentartására	100 K
II. Az ág. hitv. cv. templom fentartására	100 „
III. A róm. kath. iskola fentartására	100 „
IV. A róm. kath. templom fentartására	100 „
V. A róm. kath. plébáni épület fentartására	100 „
VI. Családi emlékek gyűjtésére fordítandó	500 „
VII. Stipendium gyanánt kiosztandó	6000 „
tehát összesen ...	7000 K

A VII-ik pont 6000 koronája úgy osztandó meg, hogy abból fejenként 1000 koronát kap, három olyan topporeci és görgői Görgey, ki utolsó középiskolai bizonyítványában magyarból 1-es, németből pedig legalább 2-es osztályzatot nyert.

A fennmaradt 3000 korona két részletben, tehát két 1500 koronányi részben, két oly topporeci és görgői Görgey-nek adandó, aki vagy átlag legalább 2-es osztályzatu érettségi bizonyítvánnyal bír, vagy ha ilyen nem jelentkezett aki átlag 2-es osztályzatu főiskolai vizsgáva', vagy kollekviummal bír.

A pályázatok mindenkor július hó 15-éig adandók be Topporecon a főfelügyelettel megbízott hivatalnoknál, aki azokat a kincstárhoz felterjeszti s azok átvételéről elismervényt ad.

Ha előirt minőségű pályázatok be nem érkeztek rosszabb osztályzatuak is igénybe vehetők.

Ha pályázó kevés vagy egyáltalában nem lenne, aki nem fizetett stipendiumok egyesítve a családi emlékek beszerzésére szánt 500 korona esetleges

maradékával a 6-ik pont alatt említett kontingens eladásból származott tőkéhez csatolandó évről-évre s addig kamatoztandó míg nem kamatai 1500 koronát tesznek ki, amidőn ez összeg egy újabb stipendium alakjában egy főiskolai tanuló részére kiadandó. A leirt eljárás azután is követendő.

Azon családtag, mely a stipendiumot egyszer megkapta azt végigélvezi egész középiskolai, illetve főiskolai tanulmányai alatt, kivéven azon esetet, ha megbukik s pótvizsgát kénytelen tenni, amikor a stipendium más, méltóbbnak adandó.

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a topporci és görgői Görgey nemzetiség kihallna, a stipendiumok továbbra is fenmaradnak, de oly változtatással, hogy azok született szepesiek részére osztatnak ki. Előnyben részesítendő a Berzeviczy és Máriaassy család, kiknek a stipendium akkor is kiadandó ha a folyamodó nem született szepesi.

Hogy jelen intézkedések a kincstártól évről-évre betartatnak, annak ellenőrzésére évente egyszer egy bizottság tartozik a helyszínre kiszállani, mely áll Szepesvármegye főispánjából, alispánjából, főjegyzőjéből, kik mindent megvizsgálva az esetleges panaszokat átveszik s intézkednek azok orvoslásáról.

Ezek volnának nagyjában azon elvek, melyek alapján biztosítani lehetne a Görgey birtok utolsó zugát a pusztulástól s egyszersmint segíyezni a családtagokat tanulmányaikban s jövőjük megalapításában.

Ezen a helyen akarok megemlékezni azon örvendetes tényről, hogy irodalmunk már nem foglalkozik kizárólag Görgey Arthur tábornok lekritizálásával, de kezdi nemcsak Görgey Arthur érdemeit elismergetni, de belenyul a Görgeyek ősi történetébe s az ott szerepelt történeti személyeket ragadja ki hőseiül s szerepelteti regényeiben, a történelmi hűség több-kevesebb respektálásával.

Egy ilyen regény Mikszáth Kálmánnak „Fekete város“-a, mely a XVII-ik század végén, a XVIII-ik század elején játszik s amelyben többek közt „kuruc“ Görgey János s annak neje Jánoky Anna Mária, fiukkal a kuruc Györgygyel szerepelnek.

Az összes szereplő Görgeyeket Mikszáth rendkívüli egyéniségeknek festi, melyeknek fő jellemvonásuk az energia, s a nyílt becsületesség s a hazaszeretet.

Rövid tartalma a regénynek következő:

Görgey János alispán lemond hivataláról, mert midőn 1690-ben Gr. Thököly Imre török sereggel Erdélybe tör, Görgey János azonnal csatlakozik a mozgalomhoz s Erdélybe megy. A megüresedett alispáni hivatalt János öcsésével, Pállal töltik be, ki Görgőn lakott s kinek neje Jekkelfalussy Karolina volt, ki leányának Rozáliának 1689-ben életet adva meghalt. E kisleány, Rozália Görgey János nejéhez Jánoky Anna Máriához kerül Topporcra nevelésbe, hol Jánoky Anna Máriának ugyanakkor született egy lánya Borbála, mely azonban meghalt s a kis Rozália egyedül maradt nagynénje gondozásában. Görgey Pál azonban gyanakszik, hogy az ő leánya Rozália halt meg s a kis Borbála szerepel Rozália helyett, hogy ne szomorkodjon nagyon utána, mivel neje után is nagyon gyászolt, kit igazán szeretett.

Pál gyanakvása folytán a leányt elszerette volna vinni Görgey Jánoséktól,

mert azt hitte, hogy ha elviszi a gyereket és az tényleg Jánoky Anna Máriáé, akkor nem fogja neki odaadni s ekkor a csere kislány.

Tehát midőn János bevonult Thököly hadaihoz, Pál elment Rozáliáért s elvitte Osgyánba, ahol nővére Katalin férjzett Darvasné lakott, de a gyerek azonosságát akkor sem sikerült megállapítani.

Nemsokára rá, hogy Thököly végleg kiszorítottatott Erdélyből, híre járt Lőcsén, hogy a topporci malomban új molnárlegény van, ki éjnek idején titokban feljárogat a kastélyba Jánoky Anna Máriához.

Görgey Pál bár nem hitt a dologban, pandúrokat rendelt ki Topporcra, hogy ha éjjel a molnárlegény tényleg mutatkozna, fogják el és hozzák Lőcsére. És valóban egyszer csak megjelennek a pandúrok a molnárlegénnyel, de Görgey Pál, este lévén, szünetelt haza, nem vezettette maga elé, de külön zárkába csukatta.

Csak másnap, midőn Jánoky Anna Mária Görgőre érkezik s elpanaszolja, hogy férje Görgey János molnárnak öltözve áruhában Erdélyből hazatért, de valaki elfogta s elhurcolta Topporcra, jutott eszébe Pálnak a Lőcsén tegnap elzárt molnárlegény; tüstént Lőcsére hajtattak, hol megtalálták Jánost cellájában a várnagy, Grodkovszkynak társaságában sonka és bor mellett.

János ezután Görgőn tartózkodott mindaddig, míg az amnesztiát részére sógora Darvas ki nem járta.

Történt pedig, hogy az 1709-ik év elején Görgey Pál alispán görgői területén a Durst-patak közelében vadászott, a szomszédban pedig a lőcsei vadászok, köztük Kramler bíró, ki midőn Görgey kutyája egy nyulát áthajtott a lőcsei területre, Görgey kutyáját agyonlőtte.

Görgey első felindulásában felkapta puskáját, lőtt s a bíró egy jalkiáltással összerogyott.

Görgey erre megbánva tettét hazament, a lőcseiek azonban felkapták a vérző bírót s körülszaladtak vele egy 34 királyi holdat kitevő földterületet a görgői határból, vérrel kerítvén be azt, lévén a lőcsei szászok jogai közt egy Róbert Károly s más királyok által is megerősített okmány, melynek tanúsága szerint a lőcsei bíró vérének földszerző ereje s joga van.

A bírót, ki ezen manipuláció következtében ott meg is halt, Lőcsére szállították s még aznap este tanácsulést tartottak, melyben kimondták, hogy a bíró keze temetetlen marad, valamint a város addig visel gyászt, míg az esett sérelmet meg nem bosszulják Görgeyn.

Görgey Pál hallván e fenyegető híreket, testőrséget szervezett Görgőn, melynek parancsnokául Bibók Zsigmondot, egy odavaló nemes kalandorkatonát tett meg.

A testőrség már jól bevolt gyakorolva, midőn egy napon társzekerekkel beállít Görgőre Görgey János és Esze Tamás, azt mondván, hogy Esze egy özvegyasszony kelengyáját szállítja.

Bibók, a testőrség parancsnoka azonban kilesi, hogy a szekereken fegyverek és puskapor van és hogy a két úr a naponta Görgőre érkező és menő nemeseket II. Rákóczy Ferenc hűségére megeskettetik.

Ezt azonban csak akkor mondja el Görgey Pálnak, midőn Görgey János és Esze Tamás már elhagyták volt Görgőt.

Görgey Pál tüstént elfogatási parancsot ír Görgey János ellen (így akarván őt távol tartani a felkeléstől) és utána küldi egész testőrségét, mely utól is éri, de ahelyett, hogy Jánost visszahoznák, ők is vele mennek Rákóczy elejébe a lengyel határra.

Csupán Bibók Zsigmond az írott elfogatási parancsesal zsebében Budára indul titokban a nádorhoz, hogy fölfedje a készülő fölkelést.

Ezalatt Pál értesítést kap Osgyánból, hogy Darvas és neje a pestis áldozata lett s leánya egy erdésznél van gondviselés alatt az erdőben. Ekkor Pál elhatározza, hogy elmegy 14 éves leányáért s beadja Otrokocsy Rozália név alatt Lőcsén Kröster kisasszony nevelőintézetébe, s e szándékát megvalósítandó, rábizza leányát egyik újdonsült nemes barátjára, az öreg Quendlre, ki utnak indul vele Osgyánból kis szekérkén, de midőn egy erdőn haladnak át, rablók támadják meg őket s Quendl 2 lovát a rablók elviszik, mert a pandúrok üldözik őket.

Quendl ekkor egy közeli pásztorlakhöz igyekszik, hogy ott szamarakat vegyen, melyekkel folytathatná útját. Amíg azonban odajár, egy utazókkal megrakott kocszi ér a szerenesétlenség színhelyére, s az utasok közt van a fiatal Fabricius, ki most lett Lőcse város tanácsnoka császári engedelemmel, mivel még nem volt 24 éves s ki a lőcsei bíró meglövetése alkalmával párbajt vívott Görgey János fiával, Györggyel, mert Görgey Pálról sértőleg nyilatkozott.

Az utasokat szállító kocszi felveszi Quendl apót és Rozáliát, a szekér után kötvén Quendl szekérét Fabriciusnak egyenes parancsa folytán. Utközben megered a zápor, s az utasok betérnek egy malomhoz, hol éppen keresztelő van s ennek következtében az utasok ott jól mulattak.

Egyébb epizódok után Quendl megérkezik Lőcsére és beadja Rozáliát a nevezett intézetbe, hol multságok alkalmával gyakran találkozik Fabriciussal s kölcsönösen egymásba szeretnek.

Időközben Ribók az elfogatási parancsot eladja az új lőcsei bírónak, ki ezzel akar bosszút állani Görgey Pálon. Először Rákóczinál próbál vele szerencsét, ki azonban úgy magyarázza a dolgot, hogy Görgey Pál testvéri szeretetből írta azt, mert Esze Tamást és a társzekereket nem tartóztatta fel s jutalmul Rákóczi Görgey Pálnak egy lovat küld.

Ezután a császárnál jár, de ismét eredmény nélkül, mert a császár azt tartja, hogy Görgey Pál oly hő császárpárti, hogy még saját testvére ellen is elfogatási parancsot adott ki s ennek fejében dícsérő oklevelet küld a császár Görgey Pálnak.

Nagy szomorúságában a lőcsei bíró személyesen megy a meglőtt elődjének siremlékéért, de utközben felfordul és az epítáfium rázuhan a bíróra, ki szörnyethal. Utódjául Fabriciust választják meg bírónak, kinek édesanyja Rozáliát megkérte, legyen felesége fiának. Rozália kijelenti, hogy irni fog édesapjának s levelét az öreg Quendllel el is küldte azt irván benne, fontos úgyról akar apjával beszélni.

Ez alatt elérkezett ismét a megyegyűlés ideje s Görgey Pál rászánja magát az urak biztatására, hogy a gyűlést Lőcsén tartják meg, mert a hangulat Lőcsén különben is egészen békés.

A Lőcsére való indulás napjának reggelén megjelenik Görgey György

Görgön s megkéri Rozália kezét, mert sokszor lévén Rozália társaságában ő is belészeretett.

Görgy Pál nagy örömmel egyezik belé, mert azt hiszi, hogy ez ügyben hívja leánya Lőcsére, s végre bebizonyosodott előtte, hogy Rozália az ő leánya s nem Jánoky Anna Máriáé, mert György szüleinek engedelmével kérte meg Rozália kezét.

Ezután elindul a diszes menet Lőcsére, elől az alispán, de alig lépte át a lőcsei felvonóhidat, mögötte a rostély lezuhant s a lőcseiek hatalmukba kerítették, s azon mód Fabriczius elnöklete alatt fejvesztésre ítélték s az éjjel elkészített vérpadon rögtön végre is hajtották.

De alig vált el Görgy Pál feje testétől, beront a terembe az öreg Quendl s felfedi Fabricius előtt a titkot, hogy Rozália a meggyilkolt alispán leánya. Fabricius ennek hallatára elájul.

Mikszáth Kálmán „Fekete város“ című regényének megvilágítására itt közlöm a szerző sajátkezü levelét, melyet válaszul nekem írt azon kérdésemre, éltek-e a szereplő személyek.

Igen tisztelt Uram! A „Fekete város“ egy családi legenda körül forog, melyet Görgy István említ egyik munkájában. E történet alkalmasint csak mese, legfeljebb valami esőppnyi igaz még lehet benne. Én már most a legendát, mely szerint egy Görgy nevű alispánt Lőcsén lefejeznek, olyan korba tettem (a Rákócziéba) a hova a sok zavar miatt, mely akkor volt, legvalószínűbben volt beilleszthető, — mert a megtörténhetés illúzióját be kell tartani. Ez az egyetlen törvény, mely az író kötelezi. Az én Görgy nevű alispánom tehát sehogy se illeszthető be a Görgy család akkoriban tényleg élő tagjai közé úgy, hogy a család történetének ismerőjét meg ne zavarja adataiban. Legjobb tehát úgy venni, hogy az egész regény költött, amint hogy költött is. A Görgy család pusztán keret, melyet néhány általam szeretett tagjában nagyra tartok s melyet megaranyozni kívántam tollammal. Teljesen egyre menne, ha az alispánt Nagy Mihálynak hívnák, vagy bárminek. Mert nem valamely család igaz történetét akartam papírra vetni, hanem egy kornak az igazi levegőjét. Azt akartam, hogy az olvasó visszaringatva érezze magát abba a korba. A család igaz története közömbös az író előtt, még maga a történelem is. Jósika élve hagyja Zách Klárát, Shakespeare nagy történelmi drámáiban nevetséges volna történelmet keresni. Nem úgy történt az. De azért becsesebbek azok az emberiségnek, mint a legszabatosabb történelmi tények. Hiszen valódi tényállást még a történelem sem követel. Cerkyle úgy írja le az eseményeket, hogy azok hangulatokat keltsenek. Kitélti a hézagokat saját fantáziájával, nagyit, zsugorít, elhallgat, amint az ő művének értéke kívánja. Áttérve az én regényemre, megjegyzem, hogy bár költöttnek deklarálom azt, ez nem zárja ki, hogy némely személyem élt. Így például élt Quendl, Fabricius is okvetlenül élt — csak talán nem akkor. Görgy Pál is talán élt, de nem Pálnak hívták talán és nyilván nem akkor élt és nem volt testvére Jánosnak. Ám ha valamikor élt heves temperamentumával s ha ezek a dolgok úgy történtek vele, akkor neki ilyennek kellett lennie. És ez az az egyetlen pont, amelyre ráállva az olvasó fölvetheti a kérdést kellő joggal, hogy: igazat irtam-e?

Fogadja kedves érdeklődéséért köszönetemet s mély tiszteletem kijelentését.

Horpács, aug. 15. 1909.

Mikszáth Kálmán.

Nagyságos uram! Egy pár napig Pesten tartózkodván, csak most találok második igen őcses levelét. Sajnos, hogy hamarabb nem ért az a szerencse, ösmerhetni (ha csak így levél útján is) bizonyára máskép irtam volna meg segítségével a „Fekete város“-t. De ez a hiba, csak a történet ismerősét érinti (s az sajnos, kevés van). A poéta kigondolt történetet mesél s a mesében előforduló lélektani s egyéb feladatok művészi megoldása képezi vágyódását. Regényem rögtön kifogástalan lehetne, csak költött neveket kellene adnom hőseimnek létező nevek helyett. Természetesen csakis ebben az egy pontban értem a kifogástalanságot — vagyis rögtön elesnék az erre irányuló megjegyzések létalapja. Ujlag igen köszönöm szives érdeklődését s legyen meggyőződve, hogy habár semmit se törődtem azzal, hogy abban az időben milyen Görgeyek éltek s milyen nexusban voltak egymással, vagy a történet egyéb személyeivel, — egy azonban előttem lebegett mindenkor s vitte a tollamat az a bámulat és szeretet, mely Görgey Arthúr fenséges alakja révén ugyszólván az egész családhoz tapad. Mély tisztelettel maradtam

Horpács, szept. 12. 1909.

Igaz hive

Mikszáth Kálmán.

Hogy kik és valójában mikor éltek, annak magyarázatául ide iktatom azt, ami okmányokból megállapítható:

A lőcsei bíró és Görgey alispán esetét, ha megtörtént, én 1548 és 1555 közzé teszem, amikor Görgey Lőrinc volt alispán. Hogy ez eset akkortájt játszódhatott le, azt abból következtetem, hogy 1582-ben rendeztettek a határok Lőcse és Görög közt s 1000 forint birság szabatott ki a határsértő félre. A nemességet szerző Quendl Lőrinc élt, de nem 1700 körül, hanem 1530-ban, amikor megnemesítettet; 1545-ben szepesbéla ev. pap volt s meghalt 1572-ben, neje Kotler Julia. Quendl Lőrinc apja János volt, ki 1440 körül született s 19 gyermek apja volt. A Lőrinc fia János, ki már a Scrpilius nevet viseli, sz. 1564 † 1645-ben, teibici ev. pap volt, neje Valentin Erzse, sz. 1572, ennek fia Lőrinc, kinek fia Sámuel † 1661 leibici ev. pap volt, mint a nagyapja; ennek fia János, a XIII város grófja sz. 1677 † 1740, neje Hulikin Kata s ennek leánya Zsuzsanna sz. 1714-ben, kivel a család kihalt s ki Dolovicényi Györgyhöz (sz. 1705 † 1781) ment nőül.

Görgey János a híres kuruc és fia György tényleg eltek s részt vettek Thököly és II. Rákóczy Ferenc fölkelésiben, bár nem úgy, mint azt a regény előadja.

Jánosnak fitestvére egyáltalában nem volt, Görgey Pál nevű labbancc érzelmű kortársa volt ugyan, de az illető nem volt alispán s a család egész más ágából származott.

A Görögön említett 2 ágyu s Topporcon 3, nem egészen valószínűtlen, mert különösen a topporci kastély körül volt bástyázva, vártornyokkal ellátva.

Görgey János 1703-ban lett szepesi alispán, a midőn a labbancc érzelmű Görgey Ferenc helyébe választatott azzá, egy évvel később egyszersmind a szepesvári főkapitányi tisztet is viselte 1709-ig.

Görgey János Katalin nevű nővérét előbb Palugyai, majd Pongrácz birta nőül, a Darvas név az egész családfán elő nem fordul, valamint a Palágyi név

sem, mert János édes anyja Máriássy Erzse volt s a kritikus alispáné, Lőrincé pedig Rákóczy László leánya.

Valamint teljesen ismeretlen a Mihály név a Görgey családfán, bár Görgey Mihály kétszer is említettik, egyszer kapcsolatban Zápolya lakodalmával és másodszer a késmárki cigányasszony jövendőlésével, mely szerint 200 évig nem fog a család nagy szerepet játszani. Mikor járt le a 200 év, nem tudjuk, mert a jóslás ideje nincs megjelölve, hihetőleg a 16-ik század közepe táján lehetett, mert akkor élte a Görgey-család legsilányabb korát.

Görgey Márton, ki mint híres katona említettik s kinek pandúrjai világos kék egyenruhát hordtak, ha létezett, azonos lehet talán Lőrinc alispán öcsésével Mártonnal.

*

Annak igazolására, amit könyvem megfelelő helyén Görgey Jánosról (sz. 1778) mondtam, itt idézek egyes részletet Förszter Jenő úr cikkéből. [(Közlemények Szepesmegye multjából) a szepesi nemes hadak felkelése 1809-ben.]

„Közben megjött Hadik generális parancsa, hogy az insurrekciós lovas-ság siessen a határra, a gyalogság pedig induljon Eperjes felé. Csáky Sándor gróf őrnagy, a felkelő lovasság vezére, nyomban elindult a mniseki és javorinai szorosok védelmére; a gyalogság Görgey György kapitány vezetése alatt Eperjes felé vonult, de alig ért Sirokára, visszarendelik a Szepességre, Ófalvára és Pílhára.

A szepesi lovas-ság a határon portyázott, kisebb megfigyelő csapatokat küldött Galicziába, Neumarkt és Szandecz felé. Az egyik lovasszakasz Görgey János vezetésével Jasloba megy az ottani kerületi főnökség segítségére, melyet a lengyel felkelők kiűztek hivatalából. A szepesi lovasok hamarosan visszahelyezik jogaiba a letépett sást és felszabadítják a veszélyeztetett kerületet. Görgey tovább vitézkedik: visszakergeti a zavargókat, előrenyomul Tarnovig, Rzeszovban megmenti a kincstári szertárakat és pénzeket. Érdemeinek elismeréséül Ferdinánd főherceg a következő levelet intézi hozzá:

An den k. k. Herrn Rittmeister und Escadrons Comendanten v. Görgey der. k. Ungarischen Insurrection. Hauptquartier Baronow 10. Juny 1809. — Die Vortheilhafte Schilderung welche mir der Herr Feldmarschal-Lieutenant v. Egermann von den eben so tapfern als thaetigen Benehmen des Herrn Rittmeisters bei Ihrer Vorrückung nach Galicien gemacht haben, wodurch den feindlichen Eindringen in den Jaszloer und Rcezover Kreises durch ihr rasches freyvilliges Vordringen Schranken gesetzt worden sind, und so wohl Casse als anderes Aerarial Gut gerettet wurden, beweght mich Ihnen dafür meine vollkommene Zufriedenheit zu erkennen zu geben.

Erzherzog Ferdinánd.“

Más helyen így folytatja:

„Otthon Lőcsén pedig a vármegye mohón leste a híreket. Futárok jöttek-mentek. Különösen Sárosmegyével és az oda rendelt Haller József gróf kir. határbiztossal volt élénk az üzenetváltás. A staféták nem hoztak jó híreket: az inszurgens kapitányok eleséget, ruhát kértek; Görgey György a gyalogság kapitánya, siralmas levelekben panaszkodik, hogy katonáiról lerongyolódott a ruha, cipő, mezitláb járnak és nevetségessé válnak.“

E nemesi fölkelésben szolgáltak tehát a Görgeyek közül Görgey János, (sz. 1778) az önkéntes lovasság kapitánya; Görgey György, (sz. 1777) a gyalogság kapitánya; Görgey Ferenc, (sz. 1789) a lovasság főhadnagya és Görgey Pál, (sz. 1787) a lovasság alhadnagya.

Pál unokatestvére Jánosnak, Györgynek és Ferencnek, mely utóbbi háromnak negyedik testvére József ugyanekkor szintén hadnagya, de ő mint hivatásos katona szolgálja hazáját.

Azon adatok, melyek újabb jutottak tudomásomra, alább következnek:

1. A XII-ik nemzedékről szóló fejezetben XIV-ik Miklósnak egyik fia, 8-ik Benedek 1482-ben a krakkói egyetemnek volt hallgatója.

2. Egy elkallódott okmány tanúsága szerint, mely Görgey Arnold (XXI-ik nemzedék XXXIX. Sámuel fia 36. Arnold) birtokában volt, a mai Pusztageyház, a néhai Schönwald, Wüstekirch' előfordul „Ziperdeu“ név alatt, mely helyesen Széperdőt jelent; ugyanez alapon levezethető a Szepes név is; ha feltesszük, hogy az eredeti neve Zipös iratott s mondatott s ebből lett Szépös — Szepes — s a latin Scepus, a német Zips.

3. Doloviczenyi Anna Mária Görgey Jánosné, ki férjének 1793-ban történt eleste után másodszor férjhez ment Gradeci Stansitch Imréhez, nem volt második férjénél annak élete végéig, mert midőn férje tudával, egy idegen gyermeket akart becsempészni mint saját s Horváth Imre gyermekét, hogy a Horváth-vagyon ne szálljon a leányágra, Szirmay András, az egyik Horváth leány férje rajtakapta, s ezen az ügyetlenségen Horváth Imre annyira felboszszankodott, hogy feleségét felpakolta s elküldte Topporcra.

4. II. Rákóczy Ferenc fölkelésének idején, az 1704-ik év elején két svéd követ járt a szepességen Rákóczy ügyeit támogatva; e két svéd egy alkalommal végzetes csapdába került; az egyiket Horváth Boldizsár nagyőri kastélyának pincéjében meggyilkolták s ott el is temették. Kardja ott látható ma is; a másik svéd Topporcon járt a labanc Görgey Pálnál (XVII. nemzedék 24-ik László fia 64. Pál) hol hasonló sors várt reá is, de ügyesen sikerült neki elmenekülnie. Ez esetre vonatkozólag 1704 III—13-ikán levelet ír Görgey Pál Horváth Boldizsárnak, amelyben neki több szerencsét kíván, mint neki volt, mert az ő „Svécusa még most is issza a bort valahol.“

5. Doloviczenyi Anna Mária, Görgey Jánosné bátyja Antal, ki gárdista volt, követségben járt Mária Theresziától II. Katalin cárnénál s a neki tett szolgálataiért egy opál ékszert kapott, mely öröklés útján Görgey Gidó Arthúr bátyja majd ennek fia István birtokába került.

6. Bobrik György, (Bodvai előnevű) ki 1646-ban született, rektora volt a topporci nemesi iskolának s Görgey Vilmos leányát Esztert bírta nőül, ki 1715-ben halt meg.

7. A XVI-ik nemzedékbeli XV. Vilmos fia 12. György, ki török fogságban volt, hozta valószínűleg magával a Topporcon levő török nyeret és lószerszámot, a kardot, 2 pisztolyt és handzsárt. A kard Görgey István közjegyző tulajdona, melyet végrendeletileg Görgey Jánosnak hagyományozott. A két pisztoly és handzsár Görgön volt Görgey Gusztávnál, kinek halála után neje Badányi Klementina utján; Badányi Mátyás egyik leányához Idához került, a hol valószínűleg most is meg van. Nála lehet az 1793-ban elesett Görgey

János haditáskája is, mely tartalmazott ezüst kést, kanalat, villát s egy velőkanalat, mely utóbbi Görgey Arthúr tábornok tulajdonát képezi.

Görgey Györgynek, Arthúr tábornok édesapjának volt egy kardja e felirattal: Manbeuge 1793 szept. 29.

8. A topporci aggansteremben őriztetnek Görgey János kapitány (Manbeuge 1793) ezüsttel himzett tarsolya G. J. betűkkel. Görgey Ferencnek fából készült vadászkürtje és görbe díszkardja, a tartók rajta madárkarmokat ábrázolnak, melyek eltolhatók; Görgey János őrnagy vadászkése, vadászveőszköze (kés, villa,) és kardos sétatálcája, mellyel Görgőről Lócsére szokott volt besétálni; Görgey Kornél altábornagy teljes egyenruhája és két kardja; egy régi Görgey-vértezet a XV-ik századból; egy kovás pisztoly G. J. jelzéssel; egy régi kovás puska, mely Görgey Gusztáv tulajdona volt Görgön; egy buzogány, mely a vértetthez tartozik; két lándzsa s egy orosz kancsuka, mely 48—49-ben itt felejtődött. Ezen dolgokon kívül a körülbelül 1300 darab őz és szarvas aggancesal díszített falakon van elhelyezve számtalan kard, pisztoly, puska, kengyel, zabla, sarkantyú, sisak, buzogány és vadászkészletek, melyekről nem tudni kinek a tulajdonát képezték. Az itt levő régi fegyverek legnagyobb része minden bizonnyal 48—49-ben kallódhatott el, mert a rejték, mely egy emeleti szoba padlója alatt van, annak ládái teljesen üresen maradtak.

9. Dolgozatom elején a Görgey és Sváby nemzetség címeréről írottakat még következőkkel toldom meg. Dr. Karátsonyi: A magyar nemzetségek című munkájában nem veszi fel a Görgeyeket a nemzetségek közé, bár hiteles eredete régibb mint némely, könyvében nemzetségnek nevezett családé.

Hitelesen igazolható a Görgey-nemzetség eredete a XII. század végétől kezdve, (a hagyomány visszanyúlik a XI-ik századba) mivel az 1242-iki Arnold szepesi főispán apja István, ki 1160 körül született, okmányilag megnevezetetik, ki Magyarországon élt, kinek fia főispán volt, tehát nemes vala.

Hogy a Görgey-nemzetség ősi címere lényegileg megegyezett a mai címerrel, azt bizonyítja azon körülmény, hogy II. Jordán, a Szepesség újra-telepítőjének két fia: Illés és Detrikus alapították a Görgey és Sváby családot. Illéstől, ki 1280-tól 1304-ig volt szepesi főispán, származnak a Görgeyek. Detrikustól, ki a szászok grófja volt 1271-től 1280-ig, pedig a Svábyak, tehát 1250 körül vált szét a két család s mégis egy címet használnak csekély eltéréssel, ami azt bizonyítja, hogy a különválás előtt, tehát 1250 előtt is ezen címet használták. Hogy a címer 1250 előtti, azt igazolja azon tény is, hogy az 1256-tól kezdve részükre kiadott adománylevelek sehol címeradományról nem szólnak.

Ezen ősi címer jellege tehát pajzsban az emberalak gyökerestül kitépett fát tartván.

Lényegtelen már most, hogy az ember egész vagy félalak, egy vagy két kézben tartja-e a kitépett fát.

Nézetem szerint az eredeti alak egész ember, mert az természetes, mely egyikében kinyújtott karral tartja a fát, az erőt, az energiát jelképezvén ezzel.

A Görgeyekből származott főispánok és szász grófok pecsétes okmányainak létezéséről tudomásom nincs, így azokat nem is ismerem, tudomásom szerint a I-grégibb címeres emlék Svabovszky Bálint siremléke Szepesótfalván

1597-ből, hol félemler alakot látunk úgy a pajzsban, mint a pajzs feletti sisakból kiemelkedni, a fát jobb kézben tartva lágycéka és feje körül tölgyfalevél koronával. A második emlék Görgey Illés és Márton siremléke Topporcon 1600-ból, hol csupán egy pajzs látható, benne hármashalomban a félemler kétkézre fogván a fát mellén keresztül haránt állásban.

A harmadik a Görgey István által 1618-ban épített kőházon alkalmazott cimert Topporcon, a pajzsban és a koronás sisak felett félemler, a fát haránt tartásban. Ugyanígy az 1619. évből való siremlékén is a cimert. Ugyancsak hasonlók Görgey Boldizsár 1657-iki siremlékének és Görgey Illés 1677-iki temetési emlékének cimerei.

Én tehát a Görgeyek nemzeti cimérének pajzsban, kinyújtott jobbkezében gyökereztől kitépott fát tartó egész emberalakot tartom, minden egyéb ráaggatott cicomát a későbbi kor szülte, s izlésének megfelelően alakította.

*

A Görgey levéltárban (Topporcon) lévő legrégebbi okmányok egy 1847-ben készült jegyzék szerint a következők:

XIII. SZÁZADBÓL.

1. 1234 Privilegium Belae Regis super libertatibus Nobilibus de Scepus concessis-emanatum, in annis 1312, et 1335 per Carolum Regem confirmatum (in Copia).

2. 1256. Donatio Belae Regis super quadam Sylva Regali, in Districtu Scepusiensi; ab utraque parte fluvii Poprad inter Indagines Regni Hungariae et confiniei Poloniae, nec non inter Montes Semene et Alpes Torthol existente, pro parte Comitum Jordani filii Arnoldi Comitum de Scepus emanata, et statuta firmata una metas ejusdem Silvae declarans (originale).

3. 1256. Donatio Belae Regis eadem quoque sub Nro. 2-do per Ludovicum Regem anno 1357 confirmata et anno 1364 cum collatione Juris Gladii adaucta (originale).

4. 1258. Donatio Belae Regis super quadam Terra quatuor aratorum Nadasth vocata, antea per quendam Colendum tento, pro parte Goebelini et Thermani fratrum erga pensionem fertonis Auri emanata, una metas ejusdem Terrae metis villarum Olahy, Doman, Nadast et Görgő adjacentis declarans. (In expeditione Capituli Scepus, de anno 1342.)

5. 1258. Eadem Donatio Belae Regis (originale).

6. 1263. Donatio Belae Regis super Terra Nadast vocata et in cottu Scepusiensi existente; pro parte Comitum Buchel filii Leonardi de Scepus emanata et anno 1272 per Regem Stephanum pro parte Joannis filii Buchel confirmata. (In expeditione Capitulari de anno 1317.)

7. 1263. Donatio Belae Regis pro parte cujusdam Hench albi super terra quadam in Koltsva, per dictum Hench a certo Reghe et ejusdem filiis Emptionis titulo comparata, emanata. (In Expeditione Capitulari de anno 1759 propte Laurentii Görgey emanata.)

8. 1267. Donatio Belae Regis super Silva Inhabitoribus destituta inter fluvios Poprad et Dunajetz situata, pro parte Arnoldi Joannis et Eliae filiorum

Comitis Jordani de Gargow praemissa pura Statutione emanata, una metas praedictae Silvae declarans. (In origine.)

9. 1270. Donatio Ladislai Regis super Silva Repach vocata inter metas Saxonum et montem Semene existente, pro parte Comitis Eliae de Gargow emanata, una metas ejusdem Silvae declarans. (In Expeditione Capitulari Anno 1428 pro parte Petri filii Andreae de Gargow emonata, que Exepio. in alia Expeditionis officii palatinalis pro parte Ladislai Görgey Anno 1570 confecta continetur.) Ezen 9-ik számú okmány évszámában alighanem tévedés van, mert László király csak 1272-ben lépet a trónra s 1270-ben István volt a magyar király. (Szerző.)

10. 1270. Eadem Donatio qua sub No 9. (In exped. Capit. 1428.)

11. Eadem Donatio (in exped. Capit. 1327)

12. Eadem Donatin (in exped. Capit. 1312).

13. Eadem Donatio (in exped. Capit. 1314).

14. 1272. Donatio quae sub No 6-to emanata (in exped. Capit. 1317).

15. 1278. Donatio Ladislai Regis super Villa Görgő pro parte Comitis Eliae filii Jordani erga pendendum annuum Tributum anius fertonis Auri elargita. (Originale.)

16. Eadem Donatio quae sub Nro 15. (In Expeditio palatinali anno 1314 ad instantiam Comitis Hank filii Arnoldi emanata.)

17. Eadem Donatio (originale).

18. 1278. Donatio Mathiae Prepositi Scepusiensis super Decimis Ecclesiae Görgensis ad Instantiam Comitis Arnoldi emanata (originale).

19. 1278. Testimoniales Capituli Scepusiensis super, eo emanatae quod Rex Ladislaus Villam Görgő Eliae filio Jordani donaverit, et reambulatione ejusdem villa demandata huic impedimenta ponere interdixit. (Originale.)

20. 1278. Donatio Ladislai Regis super Villis Farkasfalva et Pokoj pro parte Comitis Polan et fratre ejus Ricolpho emanata et subinde anno 1327 per Carolum Regem confirmata. (In Expeditione Capili. de anno 1328.)

21. 1278. Donatio Ladislai Regis super Villa Görgő pro parte Comitis Eliae filii Jordani cum onere annue pendendi unis florenis auri emanata, quam anno 1312 Rex Carolus cum relaxatione praeattacti Tributi ad Instantiam Comitum Stephani et Arnoldi filiorum Comitis Eliae Confirmavit, et anno 1323 ad Instantiam prodicti Comitis Stephani filii Comitis Eliae in distuitum? privilegium transumi curavit. (In origine.)

22. 1279. Privilegium Elisabethae Reginae praeadjacentem Donationem Ladislai Regis pro parte Eliae filii Jordani emanatum, confirmandis. (Originale.)

23. 1280. Conventio inter Comitem Eliam pte. abuna, pte. vero ab altera universum populum de villa Slavonica Gargov circa futurum illius tractamentum coram Capitulo Scepusiensi inita. (In expeditione Capituli Scepusiensi.)

24. 1280. Donatio Elisabethae Reginae super certa particula Terra, superflua ab illo Terra, de guse populi de Kolcsva seminare consveverunt, et aqua illi nulla servitia prostiterunt, nec non silva Haraszt vocata, pro parte Hurusk filii Irosly de Scepus emanata, una metas ejusdem Terrae declarans. (Originale.)

25. 1280. Donatio Elisabethae Reginae super quadam particula Terrae duorum aratorum juxta Terram Hajdurum situata, propte Magistri Guilelmi de Leuchos emanata, una metas ejusdem Terrae, cum Metispos. Görgó concurrentes, declarans. (In Expeditione Capituli de anno 1341.)

26. 1281. Donatio Ladislai Regis perquam immediate praecedens Collatio Elisabethae Reginae ad Instantiam Huruszk de Scepus confirmatur. (In origine.)

27. 1282. Donatio Ladislai Regis super quadam Terrae Doman adjacente pro parte Eliae Comitis Saxonum de Scepus emanata, una metas ejusdem Terrae declarans (originale).

28. 1286. Donatio Ladislai Regis super quadam Terra, Terrae Doman adjacente et propingva, propte Eliae Comitis Saxonum, de Scepus emanata cum Statutione pura et declarantione metarum ejusdem Terra. (Copia.)

29. 1289. Testimoniales Capituli Scepusiensis super fassione perrenali per Hurusk cuidam Comiti Hanus magno civi de Lyche intuitu Terrae sibi per Reginam Elisabetham donatae, coram eorundem Capitulo celebrata. (Originale.)

30. Donatio Andreae Regis super inculta silva in Cottu Scepusiensi inter Alpes Kolcha et inter viam per quam versus Berzethe itur existente, propte Magistri Eliae filii Comitis Farkassy de Szurducz emanata, una metas ejusdem Silva declarans. (In exped. Capit. propte Comitis Jordani filii Hank. de Gargov anno 1294 emanata.)

31. 1294. Fassio perrenalis per Magistrum Eliam super medietate ejusdam Silvae in Cottu. Scepus inter Alpes Kolcha et inter viam per quam ad Berzethe itur existente, Comiti Jordano filio Hank de Gargov coram Capitulo Scepus celebrata. (In originali.)

32. 1294. Fassio perrenalis Magistri Botusz et fratri Ejus Joannis filior Rikolfi, super medietate pos Rokusz Comiti Hensch filio Bertholdi de Kesmark coram Capitulo Scepus, celebrata. (In exped. Capit.)

33. 1295. Fassio perrenalis Comitis Hensch filii Bertholdi de Kesmark super totali suae portione in Villa Rokusz Habita, Magistri Ladislao et fratri ejus Frank, coram Capitulo Scepus celebrata. (In exped. Capit.)

34. 1295. Fassio Comitis Scepusiensis Bald super certa Terra in Metis Villae Gargow existentis, propte Caesarci et Stephani filii Heidenrich erga pensionem tributi emanata, ubi metae quoque collatae Terrae declarant. (In exped. Capit.)

35. 1296. Privilegium Comitis Scepusiensis Bald suder quadam particula Terrae villae Gargow super flua, propte Chudrum et ejus filior Andreae, Gabriani, Martini, Joannis, Stephani, Cosmae et Mathiae, de villa Görgó dargitum. (Originale.)

36. 1296. Fassio perrenalis per Magistrum Kokos et fratrem ejus Joannes filios Comitis Ricolfi super medietate pos. Rokusz, Magistro Ladislao ejusdemque Fratri Franconi coram Capitulo Scepus celebrata. (In exped. Capit.)

37. 1297. Donatio Regis Andrae, privilegium Baldianum sub Nro 35 emanatum confirmans, et metas Terrae ibidem denotatae declarans. (Originale.)

38. 1297. Fassio Helbrandi Comitis Saxonum de Scepus, silvam suam Lesnicze vocatam in Radislaum filium Inek per formam Cambii transferentis, coram Ablate de Scepus totoqu. Conventu ejusdem Loci celebrata. (In exped. Capit.)

39a. 1297. Fassio Comitis Scepusiensis Bald. tenore cujus terram quandam a populis de Gargov receptam et Sub Noro 25-to uberius de scribtam, in Chudrum de Gargov transferit, coram Capitulo Scepusiensi celebrata. (In exped. Capit. de anno 1759 propte Laurentii Görgey emanata.)

39b. 1297. Henning Comes de Kolchova haereditatem Suam Claram Vallem dictam, locandam, extirpandam et in formam Villae Saxonum Jure redigendam Ladoni de Gargow contulit (in Archivo Capituli Scepusiensis).

XIV. SZÁZADBÓL.

1. 1301. Donatio Venceslai Regis Bohemiae et Poloniae super Villis Gnezda et Lublo, Comiti Jordano de Gargov facta. (In originali,)

2. 1302. Divisio inter Ladislaum et Frankonem nepotis Jacobi de Villa Farkasy respectu Rokus et Farkasfalva inita. (In exped. Capit.)

3. 1303. Privilegium Pauli praepositi Scepusiensis, Comiti Joanni de Gargov pro extruenda in Villa Topporez Capella dargitum. (Originale.)

4a. 1309. Transactio inter Andream Comitem filium condam Polany pte ab una, pte autem ab altera nepotes Jacobi de Villa Farkassy Ladislaum et Franconem ratione et intuitu molendini farkasfalvensis coram Capitulo Scepusiensi inita. (In originale.)

4b. 1312. Privilegium super silva Repas vocata per Carolum Regem emanatum et collatum. (In exped. Capit.)

5. 1310 Divisio inter Comitem Stephanum filium Comitis Eliae et fratres ejus Jordanum et Arnoldum inita, vigore aejus Stephano villa Repas cessit Arnoldo vero et Jordano Villa Rokus et Villa Topporez cum Schönwald obtigit, possessiones vero in Görgő existentes in Tres aequales partes partita sunt. (In exped. Capit.)

6. 1313 Cambrium inter Magistrum Kokos filium Ricolphi et Jordanum Fratrem ejus coram Capitulo Scepusiensi initum, tenore cujus Magister Kokos totem suam portionem Farkasfalvensem fratri suo assignat, hic autem portionem suam in Körtvélyes adsalutis 20 Marcis Magistro Kokos tradit. (Originale),

7. 1313 Mandatum Cordi Regis prorogatorium pro parte Stephani filii Eliae de Scepus in Cousa per Religiosum Virum Remundum, contra suscitata emanatum. (Originale.)

8. 1314 Cambium inter Nikolonom et fratrem illius Eliam super Bonsiper eosdem haereditatis, eoram Capitulo Scepusiensi initum, tenore cujuj Elias fratri Nikolao portiones in quinto foro et Görgő, hic autem possentionum in Villa Janus habitum una cum Molendino adsalutis 18 Marcis argenti fratri suo Nicolao cedit. (Originale.)

9. 1314 Donatio Caroli Repás virtute cujus Cnmiti Stephano filio Eliae ex incidente per eum et fratrum ejus Jordanum prostitor fidelium servitior, quarta pars urburarum ab omnis Mineris in Igló provenientium confertur, quae Donatio Anno 1328 in privilegium redigit confirmat. (Originale.)

10. a) 1314 Fassinio pereundis Comites Stephani filii Petri possessionem suam Blasinolo-potok vocatam alias Jalusovan nuncupatam in Comitem Danus de Zygra titulo Emtionis transferentis, coram Capitulo Scepusiensi celebrata. (In exped. Capitulo.)

10. b) 1314 Comes Danus dictus Magar de Leucha confirmat fassionem Patru sui Henningis de Kolcsova, quam Lado de Gargov ratione fundi Curialis et 20 Jug. culta terrae et totidem de dubito in haereditate clara Vally dicta fecerat. (In capitulo Scepusiensis.)

11. 1316 Testamentaria dispositio Comites Joannis de Gargov praesentibus Stephano et Arnaldo fratribus ejus filio vero Eliae coram exmisso Capitulari declarata, tenore cujus Tribus Sororis suo Margarethae Henrici Civis de Kassa Consortis filiabus et quidem Margarethae, Gertrude et Catharinae quartam ptem. Villae Krih legavit. (Originale.)

12. 1317 Fassinio Magistri Joannis filii Comites condam Ricolphi nomine etiam quatuor Filiorum suorum, Michaelis scilicet, Ricolphi, Joanis et Henrici coram Capitulo Scepusiensis, circa itt populationem Silvae Schönwald nuncupatae, et cuidam Sculteto ejusque Successoribus cum facultate hospites etiam suscipiendi et novas villas extruendi collatae declarata, uno Metas ejuseem Silvae determinans. (Originale.)

13. 1317 Pribilegium Regis Caroli propte Comitibus Stephani et Arnoldi filiorum Comitibus Eliae, item Comitibus Gyula filii Hanck emanatum, tenore cujus tum ex respectu priorum, servitorum, tum quod, frater eorum Jordanus in Bello ocubuerit, de iis in possessio Bonorum ex collatione regiae tentorum auctoritate Regiae conservari assecurat. (In originale et in expeditione Capituli de anno 1322.)

14. 1319 Fassinio perennalis per Eugenium filium Gyank de Villa Latina super Curia suae in Görgő habita, et ab auruculo suo Joanne pro fidelibus Servitiis Equisita Hanconi filio Comitibus Gyulae de Görgő coram Capitulo Scepusiensi celebrata. (Originale.)

14. a) 1321 Reambulatio Metarum Teritoriae possessionum Zsygra. Blasinolo potok Sz. Margit nec non Olysavitza a teritoriis aliarum possessionum et signanter possessionis Repás destimitantum emanata. (In expeditione Capituli de anno 1759 pro pte. Laurentti Görgey emanata.)

15. 1320 Fassinio pereunalis per Joannem filium Knebel cum duobus suis filiis Georgiis et Salamone de Leucha super una pte. possessini Stephani vocatae, Comiti Stephano filio Eliae de Gargov coram Capitulo Scepusiensi celebrata. (In originale.)

16. 1320 Fassinio pereunalis per Arnordum Givem de Leucha filium Fulkini Super portione sua totall in Teutoniali Görgő habita, et uno prato in Slavoniali Görgő existente, Comiti Stephano filio Eliae prosibi solutis 32 Marcis coram Capitulo Scepusiensi celebrata. (In originale.)

17. 1320 Fassinio pereunalis fratrum Ordinis Carthusianorum de Lapido Refugii, magnum molendinum in Maldur sibi per Joannem Comitem de Gargov legatum, Comiti Stephano filio Comitibus Eliae de Lencha pro Sibi solutis 50 Marcis coram Capitulo Scepusiensi celebrata. (In exped. Capit.)

18. 1323. Privilegium Caroli Regis Hungariae pro pte. Stephani filii

Comitis Eliae emanatum, per quod aliud ejusdem Regis privilegium anno 1317 pro pte. ejusdem Stephani et Arnoldi filior Eliae, item Comitis Gyula filii Hank emanatum confirmat. (Originale.)

19a. 1323. Privilegium Caroli Regis Donationem Ladislai Regis pro Eliae filii Jordani super villa Görgő anno 1278 cum onere pendendi tributi emanatum, ad Instantiam Comitis Stephani filii Comitis Eliae confirmantis et cum relaxatione Tributi eandem in distinctum privilegiam transumi curantes. (Originale.)

19b. 1323. Privilegium Caroli Regis Hungariae pro pte. Comitis Stephani filii Eliae, ac Eliae et Arnoldi filiorum Arnoldi emanatum, tenore cujus restitutionem Bonorum, Signanter possessionum Toth Görgő, két Répas, Topporecz, Schönwald, Sz.-Margit, Richwald, Szt.-Péter, Maldur in dimitietate et kis Topporecz similiter in medietate, per Philipum palatinum occupatorum et sibi restitutarum confirmat. (In originale exped. Capit.)

20. 1323. Privilegium Caroli Regis pro pte Comitis Gyula filii Hank de Gargov emanatum, tenere cujus Donatio ejusdem Regis super Silva Lipnicie vocata anno 1214 elargita et hic per extensum in sarta confirmat. (In expeditione Capituli.)

21. 1324. Privilegium Caroli Regis ad Instantiam Comitis Stephani filii Eliae ac Eliae et Arnoldi filiorum Arnoldi emanatum, tenore cujus Restitutionem Bonorum per Philippum Palatinum occupatorum rati habendo, dictos Familiae Görgey Homines in possessioni Possessionum Toth Görgő, két Repas Topporecz, Schönwald, Sz.-Margit, Richwald, Szt.-Péter et Maldur confirmat. (Originale.)

22a. 1325. Privilegium Boleslai Archi Eppi. Strigoniensis, Magistro Nicolauo filio Comitis Dionissi de Zsegra facultatem in possessione olysavicia Capellam origendi impertientis. (Originale.)

22b. 1325. Privilegium Caroli Regis, per quod aliud Belae Regis pro Nobilibus de Scepus anno 1343 emanatum privilegium confirmatur. (Copia.)

22. c) 1327 Privilegium Caroli Regis Donationem Ladislai Regis propte. Comitis de Gargov anno 1278. (1270) elargitam ad Instantiam comitis Stephani filii Eliae de Gargov confirmantis (In exped. Capit pro pte. Petri filii Stephani filii Eliae emanata.)

22. d) 1327 Privilegium Caroli Regis Donationem Ladislai Regis pro Comiti Polano et fratre ejus Ricalpho super villis Farkasfalva et Pokoj emanatum confirmantis (In exped. Copit.)

23. 1327 Privilegium Caroli Regis pro pte. Comitis Stephani filii Eliae de Scepus emanatum, tenore cujus predicto Stephano ex censu regali per Comunitatem Saxonum dependi soliti duae hareae conferunt (In originale.)

24. 1327 Privilegium Ladislai Regis Donationem Belae Regis super terra Koltsva, Hench albo anno 1203 collatam, pro pte. Hanus filii albi Heuch cum expresione Metarum, quibus. Terra haec ob aliis vicinis locis et signanter Terra Gargov distingvit confirmantis (In exped. Capit. de anno 1759 pro pte Laurentii Görgey emanatum.)

25. 1329 Transactio inter Comitum Stephanum filium Eliae, Comitis Hank, Tomam, Petrum et Paulum filiis Comitis Gyulae, nobiles de Gargov

pte. ob una pte autem ab alter Vilhelmum Comitem de Scepus et Uj-Vár, coram Capitulo Scepi. in itae, tenore cujus praedicti nobiles de Gargov Comiti Vilermo possessiones Kis-Topporecz, Kis-Lomnicza et Belusz ad Castrum Lublo pertinentes resignant, Vilermus vero Nobiles de Gargov possessiones Nagy-Topporecz, Nagy-Lomnicza, Sz.-György, Schönwald, Richwald et Sz.-Margitha Jure perpetuo possidendas tradit. (In originale.)

26. 1330 Fassinio Perenalis Magistri Vilermi Comitis de Scepus et Uj-Vár, coram Capitulo scepusiensi celebrata, mediante qua possessiones Kis-Lomnicza, Belusz et Kis-Topporecz si bi trausactione tenus relictas in Comitem Stephanum Andream et Thomam filios Eliae, Arnoldum filium Arnoldi, Comiti Hank, Thomam, Petrum et Paulum, filios Comitis Gyulae, alterum Hank et Jacobum filiis Comitis Arnoldi omnes vero Nobiles de Gargov ptine propter fidelia servitia ptine pro si bi Administratis 44 petiis Panni Jure perendi possidendas tradit, ac in reliquis praeadjacentem sub Nro 25 Trausactionem, tenore cujus Nobilibus de Görgő Possessiones Sz.-György, Nagy-Lomnicza, Nagy-Topporecz, Schönwald, Richwald, Sz.-Margitha cesserant, confirmat, Continet idem Documentum, designationem etiam metarum neque Metas possessionis Hundermark procurentum (In quadruplii expeditione Capitulari unae jam plane laterata alio de anno 1449, tertia de anno 1637, quarta de anno 1642.)

27. a) 1331 Fassinio perennalis per Comitem Hank filium condam Comitis Gyula de Gargov, super quadam Curiae suae in Görgő existente, et ab Eugenio filio Gyank de Villa Latina empta, nec non quadam particula prati possessioni Doman adjacente comiti Stephano filio Eliae celebrata (In originali.)

27. b) 1333 Legatio dimidie Partis Villne Mathei, per Petrum Castellatum de Scepus et Nicolaum ac Georgium de Gargov, Monasterio S.-Benedicti de Stohl facta. (In Capitulo.)

28. 1335 Literae Expeditoriae pro Nikolao filio Laurentii coram Judicio Vice-Judicis Magistri Curiae Regiae emanata (In exped. Judicatus Curiaeregiae.)

29. 1336 Testimoniales Vilermi Drugeth Palatini, tenore quarum declarat. Nobiles de Görgő insequelam Privilegii a Carolo Rege impatrati, tam respectu personarum suarum, quam et intuitu Possessionum a Jurisdictione Comitatus exemptos haberi (In exped. officii Palatinalis.)

30. 1337 Relatio Capituli Scepus Palatino Vilermo Drugeth super eo-
prostita, quod idem Capitulum, Eliam et Arnoldum filios Arnoldi, Hank et Jacobum filios alterius Arnoldi, Hank, Thomam, Petrum et Paulum, filios Gyulae, et Eugenium filium Gyank in praesentiam maedietati palatini evocarent de anno 1337 (In originale.)

31. 1338 Trausactio inter Hank filium Eliae de Tótfalu pte ob una pte autem ab altera Hank et Jakobum filios Arnoldi, Hank, Thomam, Petrum et Paulum, filios Gyulae, Eliam et Arnoldum, filios alterius Arnoldi Nobiles de Gargov nec non Sigismundum Filium Gyank de Krih coram Vilermo Drugeth Palatino Regni ex dubio li tis eventu in ita, tenore cujus Nobiles de Görgő cum Sigismundo filio Gyank de Krih, praefato Hank filio Eliae, possessiones Sz.-Margitha, Hedvigvágása et O-Lipnik remittunt, reliquas vero Litigiosas possessiones utpote, Maldur Kiss-Topporecz, Schönwald, Uj-Lipnik et Krih pro-

se reservant Silvas denique inter O et Uj-Lipnik situatas in comunione reliquant (Originale.)

32. 1340 Divisionalis Tractatus inter Michaellem et Jacobum filios Frank filii Jacobi de Farkasfalva pte ab una pte autem ab altera Jacobum filium Ladislai filii itidem Jacobi de Farkasfalva, coram Palatino Vilermo Drugeth respectu possessionum Farkasfalva, Rókus, Frank-Vágása et Katzvinkel institutu (In originale.)

33. 1340 Praedjacentis Divisorialis Tractatus aliud exemplar (In origine.)

34. 1341 Divisio inter Andream filium Stephani, Eliam et Arnoldum filios Arnoldi pte ab una pte vero ab altera Hank et Jacobum filiis alterius Arnoldi, item Hank Petrum Thomam et Mathiam filios Gyulae, nobiles de Gargov, respectu possessionum Maldur, Kis-Toppörcz, Sz.-György, Nagy-Lomnicza, Kis-Lomnicza, Belus, Lipnik, Nagy-Répás, Kis-Répás, Nagy-Toppörcz, Schönwald et Görgő inita (In exped. Capit.)

35. 1341 Divisio Inter Andream filium Comitis Stephaninec non Eliam et Arnoldum filios Arnoldi, ab una pte; pte vero ab altera Hank et Jacobum filios alterius Arnoldi, et Hank, Petrum Thomam et Paulum, filios Gyulae, omnes nobiles de Gargov coram Capitulo Scepus. respecta possessionum Maldur, Kis-Toppörcz, Sz.-György, Nagy-Lomnicza, Kis-Lomnicza, Belus, Lipnik, Nagy-Répás, Kis-Répás, Nagy-Toppörcz, Schönwald, Krigov, et Hegy peracta (In origine.)

36. 1341. Eadem Divisio quae sub Nro 35. (In Exped. Capit.)

37. 1241. Fassio Vilermi Drugeth Palatini coram Capitulo Scepus. celebrata, tenore cujus portiones possessionarias Nicolai Comitis Conradi de Gargov in possessione Görgő et Milay habitas ac inse titulo poenalitatis devolutas, Georgio filio Conradi de Gargov fratri vero praedicti Nicolai remittit. (In exped. Capit.)

38. 1342. Fassio et respective Transactio inter Joannem praepositum Scepusiensem ab una et Andream filium Stephani, Stephanum filium predicti Andrae de Gargov ac Eliam et Arnoldum filios Comitis de Uj Repas coram Conventu Jaszoviensi exdubio Litis Eventu inita, tenore cujus praedictus praepositus praefatis nobilibus de Görgő ptem poss. Krih alias Ivanesy a pte occidentali situatam Jure perpetuo possidendam reliquit aliae parte ejusdem possessionis Orientali cum expressione Metar pro se et Ecclesiae suae retuita. (In exped. Officii Judicatus Curiae Regiae.)

39. 1343. Privilegium per quod Cittis Quinque Ecclesiensis Jobbagyiones a tributoribus salutioni exim . . . (In exped. Capit. 5. Ecclesiensis de Anno 1404.)

40. Testimoniales praepositi Jaszoviensis super deposito per Georgium filium Conradi Juramente purgatorio. (In exped. Conven. Jaszoviensis.)

41. 1344. Transactio inter Joannem et Dionissum filios Bethleni de Bethlenfalva et Catharinae filiae Arnoldi de Gargov parte ab una pte vero ab altera Comitem Andream filium Stephani, Eliam et Arnoldum filios Arnoldi, Hank et Jacobum filios alterius Arnoldi, nec non Hank filium Gyulae omnes Nobiles de Gargov pte ab altera, coram capitulo Scepusiensi inita; tenore cujus prefati Nobiles de Görgő de cunctis in Schönwald, Kis-Toppörcz, Nagy-Top-

porcz, Kis-Lomnicza, Szt.-György, Maldur, Nagy-Lomnicza, Belus et Gargov habitis possessionibus praedictis Joanni et Dionisio de Bethlenfalva in augmentum quartae partis Pos. Krih Matri eorundem assignatae, duas Sessiones sue Curias in Görgő existentes, ea sub Comt . . . e possidendas tradunt, ut Joannes et Dionisius de Bethlenfalva Nobiles de Gargov ab omnibus suis sororibus expedire et aure certum Tributum pecuniarum salvere tene ant.

42. 1344 Remissionales Nikolaii Galliczy de Jamnik, summam pignoratitiam pro medietate pos. Haraszt impignorata per Nicolaum et Georgium filiiis Conradi de Gargov numeratam esse coram Capitulo scepusiensi recognoscentis. (Originale.)

43. 1346 Sententionales Testimoniales Litterae Judicis Curiae Regiae propte Jacobi et Pauli filiorum Ladislai de Villa Farkassy per Certam Duam Zsoldos prefati Ladislai de Villa Farkassy Relictam Viduam rationi pignoris impetitorum et absolutorum emanatae. (In expedit. Capit.)

44. 1346 Testimonsales Capituli Scepusiensis pro pte. Eliae filii Arnoldi supes eo emanatae, quod? Abás? B. V. de Schavnik et Andreas filius Stephani de Gargov in Praesentiam Regis evocati fuerint. (In expedit. Capit.)

45. 1347 Transactio inter Nicolaum et Georgium filios Comitis Conradi de Gargov. parte ob una, pte autem ab altera Nicolaum Fejér filium Henrici de Milay coram Capitulo Scepusiensi inita mediante, qua praedicti Nobiles de Görgő Nicolauo Fejér portiones suas haereditarias in Bela et Curiam suam in Milay habitam Jure perpetuo possidendas tradunt. (In originale.)

46. 1347 Transactio inter filiam Comitis Arnoldi filii Jordani, parte ab una, pte vero ab altera, Andream filium Stephani, Eliam et Arnoldum filliis Arnoldi, Hank, Thomam Petrum Sacerdotem et Paulum filiiis Gyulae, item Hank et Jacobum filiiis alterius Arnoldi, omnes autem Nobiles de Gargov coram Nicolao Rgn. Hungariae palatino inita, mediante qua praedicti Nobile de Görgő septimam partem Pos. Görgő eam scilicet, quam fluviis Lagena scindit ex pte Ecclesiae Parochialis pfatae filiae Arnoldi perpetuo possidendam tradiderunt, et portionem possessionariam in Krih olim per comitem Joannem filium Arnoldi Sororibus suis datam perpetuarunt, et Silvas suas ad usum communem Krihensis deverunt. (In originale.)

47. 1347 Literae Statutoriae Relationae pro pte Abatis B. V. de Schavnik scultetias in possessionibus Leutschoviae et Rosnow impetratis emanatae. (In expedit. Capit.)

48. 1347 Divisio inter Andream filium Stephani, filiiis item ejusdem Andrae Joannem,, Nicolaum et Andream parte ab una, parte vero ab altera Comitem Eliam et Arnoldum filios Arnoldi ac Joannem ejusdem Eliae, nec non alium Joannem filium, praedicti Arnoldi, coram Capitulo Scepusiensi inita. (In expedit. Capit. 1400.)

49. a) 1349. Literae prorogationae propte Stephani filii Eliae emanatae. (In expedit. offi. Judicis Curiae Regis.)

49. b) 1350 Divisio quatuor nobilium ex compromisso Litis cujusdam intus Possessionis Lindva inter Claram relictam Georgii filii Conradi de Gargov et Nicolaum Simenyi filium de Jamnik inita. (In Capitulo. 1. c.)

50. 1350 Divisio Inter Andream filium Stephani ejusdem que filios Joan-

nem, Nicolaum et Andream pte ab una pte autem ad altera Eliam et Arnoldum filios Arnoldi ac Joannem nunc mentionate Eliae filium et alterum Joannem dicti Arnoldi filium respecta Pos. Nagy-Répás ibidemque existentis Molendini nec non pos. Topporecz et Schönwald ac medietatis in Kis-Topporecz inita. (In exped. Capit.)

51. 1351. Fassio perennalis per Josephum et Jordanum filios Nicolai de Machálfalva super media ipsorum Curiae penes Curjam Petri Csiszar in Posses. Gargov existente et quinque Iugesibus agros cuidam Hanus filio Heudemani de Gargov celebrata. (In exped. Capit.)

52a. 1354. Testimoniales Capituli Scepusiensis propte Stephani filii Nikolai Civis de Leucha super eo emanatae, quod Paulo filio Gyulae de Gargov possessionum Suum in Görgő habitum pro 20 Marcis Argenti oppignorerit (In originale.)

52b. 1357. Privilegium Ludovici Regis Donationem Belae Regis de anno 1256. super certa Silva Regali, pro Comite Jordano filio Arnoldi emanatum confirmantis. (In origine.)

53. 1358. Transactio inter Eliam et Margaretham filium et filiam Arnoldi de Gargov, ratione quartae puellaris coram Capitulo Scepusiensi inita, tenore cujus praedictus Elias sorori suae Margarethae praetextu Junius suor 20 florenos Auri, et in super 1 Curiam integram in Pos. Némethgörgő adjacentem in perpetuo possidendam, reservata pro se et successoribus suis proemptionis Jure tradit. (In originale.)

54. 1358. Eadem transactio.

55. 1360. Fassio perennalis per Eliam filium Arnoldi super Curiae in Némethgörgő Sorori suo Margarethae in . . . iem quartae puellaris assignata et redempta, Viduae Comitissae Frank de Farkasfalva prosibi solutis 10 Marcis propter Gro ad coram Capitulo Scepusiensi celebrata. (In originali.)

56. 1361. Quietantia Nobles puellae Clarae filiae Comitissae Arnoldi filii Eliae de Gargov pro pte Eliae filii Arnoldi super eo emanata, quod ratione quartae puellaris a possessionibus praedicti Arnoldi sibi competentes rite contentata sit. (In originale.)

57a. 1363. Adjudicatoriae Sententiales pro parte Nicolai filii Comae de Mathefalva ad Excisionem quartaliti sibi ex pos Mathefalva competentis praecedentis emanatae. (In exped. Capit.)

57. b) 1364 Privilegium Ladislai Regis per quod Familiae Görgey Jus Gladii collatum babetur (In origine.)

58. 1365 Litterae Consensualis Ludovici Regis pro pte Ladislai filii Galli Litterati, Curiam in Civitate Wisegrad, a Joanne Archi Diacono Strigoniensi ementis impertite (In origine.)

59. 1366 Fassio perennalis per Detricum et Nicolaum filios Hank filii Joannis de Filefalva, super portionibus suis possessionariis Joanni filio Stelpus filii producti Joannis de Filefalva coram capitulo Scepusiensi celebrata (In origine.)

60. 1368 Litterae prorogatoriae Capituli Scepusiensis pro Nicolauo et Jacobo filiis Antonii Petsenye ac Alexandro filio Andreae filii Blasii, nec non Clubino filio Marci de Tamásfalva ratione productae Petsenye litigantium, emanatae (In originale.)

61. 1368 Litterae prorogationae pro Nicolano et Jacobo filio Arnoldi emanatae (In exped. Capit.)

62. 1368 Testimoniales Conventus Jaszoviensis pro pte Joannis filii Comitum Dominici filii Danus de Zigra, super efectiva exolutione Dotis et restitutione rerum paraphernalium predicti Domice Relictae Viduae prasteta, emanatae (In exped. Conventu Jaszoviensis.)

63. 1368 Fassio pignoratitia per Jacobum filium Duo Marus filio Jordani filii Eliae de Gargov, Tres suas Curias in platea pos Tóth-Görgő habitas, Andrae et Petro filiis Andrae pro 70 fnis Auricoram Capitulo Scepusiensi oppiquoratis (In exped. Capit.)

64. 1369 Fassio perennalis per Jacobum filium Dnae Marus filiae Jordani filii Eliae de Gargov, super Media Curia in pos. Németh-Görgő habita, Andreae et Petro filiis Andreae filii alterus Andreae pro 30 Mareis coram Capitulo Scepusiensi celebrata (In exp. Capit.)

65. 1369 Fassio pignoratitia Jacobi et Nicolai filior Duo Marus filii Jordani filii Eliae de Gargov, super portionibus suis possessionariis in Tóth Gargov et Nemetz Gargov, Annae de Zsigra Consortis Michaelis filii Andrae filii Stephani, filii predictae Eliae de Gargov, ejusdemque filiiis Andreae et Petro de Gargov coram Capitulo Scepusiensi celebrata (In exped. Capit. Agriensis de anno 1474 pro pte Georgii Szepessy de Kisfalva emanata.)

66. 1374 Transactio inter Nobilens Dnam Kenye, Magistri Joannis filii Eliae de Gargov Consortem et eandem Joannem intuitu Dotis et . . . . Paraphernalium coram Cantore Capituli Scepusiensi Inita (In exped. Contoris Capit. Scepusi.)

67. 1376 Literae Statutoriae Relatoriae pro pte Joannis Archid. de Kuszulent, cuneta per Joannem filium Georgii filii Conradi de Gargov possessa Bona, signanter vero portiones possessionarias in Gargov, Göbelfalva, Milay, Haraszt et Kussowbach habitas impetratis emanatae (In exped. Capit.)

68. 1378 Litterae Expeditoriae pro parte Joannis et Ladislaei filior Comitum Eliae de Gargov emanatae, tenore quarum intuit. Dorotheam praedicti Comitum Eliae filiam Consortem vero Barthalomei filii Ponth ratione quarta puellaris excontentatam haberi (In exped. Capit.)

69. 1380 Litterae statutoriae Relatoriae Capituli Scepusiensis in pro pte Clarae filiae Joannis filii Petri de Bethlemfalva possessionem Istvánfalva a Ludovico Rege impetratis emanatae (In originali.)

70. 1381. Divisio inter Joannem et Ladislaun filiis Eliae de Gargov coram capitulo Scepusiensi inita tenore Cujus Ladislauo Curia paterna, Joanni autem Curia illa quam utea in habitabat obligit, ea ratione ut in Compensationem aedificior, a Ladislauo fno. 50 Auri obligatos acceperit, pro qua Summa Ladislaus portiones suas in Kis-Topporecz et Molendinum in Nagy-Topporecz Joanni impignoravit, eidemque in super Curiam quandam in pos. Toth-Gargo Jure pignoris tentam, dedit et donavit. (In originali.)

71. 1383. Testamentum Nobilis Annae filiae condam Magistri Nicolai filii Petri de Terenne, Jacobi vero filii Frank de Farkasfalva Relictae Viduae coram Capitulo Scepusiensi conditum, tenore cujus Henricum filium Joannis de

Lomnitzæ Haeredem omnium suor actualensi et Virtualium Jurium renunciat. (In originali.)

72. 1383. Transactio inter Petrum filium Andrae, filii Andrae Comitis de Gargov parte ab una, parte vero ab altera Nicolaum filium Joannis filii predicti Andrae, coram Capitulo Scepusiensi inita, vigore cuius supraefatus Petrus portiones possessionarias in Uj-Répas et Curias Jobbazyonalis in Gargov per Nicolaum Comiti Andrae de Gargov pro 100 fuis Auri inscriptas, antelato Nicolav in perpetuum possidendas restituit; idem vero Nicolaus Petro ejusdemque Successoribus Pos, Gebelfalva ea sub Conditione donavit ut matre petri in possessoris ejusdem possessionis ad . . . Vitae rebita, eidem facultate cum investita 100 fnos auri Summa libere díspõnendi attributa, si ipsum Petrum absque Solatio prolium decedere contingeret ex tunc ipsa Possessio Gibelfalva per Nicolaum antejus Haeredes deposita proea posita Summa restitui debeat. (In exped. Capit.)

73. 1386. Transactio inter Catharinam filiam Petri filii Danielis de Zsigra parte ab una, parte vero ab altera Joannem, Petrum et Jacobum respectu quartae Catharinae competentis, coram Capitulo Scepusiensi inita, et efectiva 10 Marearum monetæ Budensis consumata. (In exped. Capit.)

74. 1389. Divisio Pos. Stephanfalva inter Successoris Stephani de Stephanfalva, coram Capitulo Scepus. inita. (In exped. Capit.)

75. 1389. Similis Poss. Istvánfalva Divisio.

76. 1392. Fassinio Pignoratitia cujusdam Kiszely dicti Hoffmann de Görgó tenore cujus quinque Curias Jobbazyonalis in Görgó et portionem suam in Topporecz Joanni de Körtvélyes pro 100 fnis Auri coram Capitulo Scepus. impignorat. (In exped. Capit.)

77. 1396. Inquisitio penes Mandatum Sigismundi Regis pro pte Nicolai filii Blasii de Toth Selmec super eo, per Conventum Jaszoviensem peracta, quod Ladislaus filius Puch de Haraszt portionem inquiri Curentis Harasztensem potentiose occupaverit. (In exped. Conventu. Jaszoviensis.)

78. 1397. Transactio inter Joannem filium Petri de Markusfalva ac Ladislaum filium Eliae de Görgó intuitu certorum? Birsagiorum? coram Capitulo Scepus. inita. (In originali.)

79. 1798. Fassinio Perennalis per Nicolaum filium Pauli ac Nicolaum et Barbarum filium et filiam predicti Nicolai, super $\frac{1}{2}$ Curae in poss. Görgó habita, ac Curiae Petri condam de Tsissar advicinata, coque pertinentibus 5 jugesibus terrar, Michaeli filio Petri coram Conventu Jassoviensi celebrata. (In originali.)

80. 1399. Transactio inter Ladislaum filium Comitis Eliae de Görgó et Nobilem Duam Helenam Joannis filii aque Domitis Eliae Relictam Viduam, ratione et intuitu Dotis et rerum Paraphernalium, coram Capitulo Scepus. inita tenore cujus pefat ae Helenae ad vires praetensionis, portiones possessionariae in Görgó et Alsó-Repas assignatae fecerunt (In originali.)

81. 1399. Transactio inter Claram filiam Arnoldi de Görgó et Ladislaum filium Eliae de Görgó, intuitu certi violentialis processus coram Capitulo Scepusiensi. (In originali.)

82. 1399. Litteræ Statutariae Introductoriae per Capitulum Scepus. ad

mandatum Sigismundi Regis, pro parte Michaelis filii Petri Fejes de Görgő, Fundum Curialum cum quibusdam Terrae Ingeribus titulo Emptionis perennalis acquisitis emanatae. (In originali.)

83. 1399. Cambium inter Thomam filium Deseff de Kisfalva ac Elisabetham Ladislai filii Nicolai de Eadem Kisfalva Relictam Viduam, Coram Capitulo Scepusiensi initum. (In exped. Capit.)

A XV-İK SZÁZADBÓL.

1. 1400 Statutoriae Relatoriae Capituli Scepusiensis pro pte Petri filii Andreae de Uj-Vágás, medietatem Pos. Uj-Vágás alia Répás a Sigismundo Rege impetrantis, emanatae, et id quod Ladislaus filius Eliae de Gargov statutiōni hinc contradixent, indigitantes, datum 1400 (In exped. Capit.)

2. 1401 Similes Statutoriae (In exped. Capit.)

3. 1401 Literae Prorogatoriae Processum Petrum inter filium Andreae de Gargov et Ladislaum filium Eliae de Görgő ventilatum ferientes (In exped. Capit.)

4. 1401 Similis Litterae prorogatoriae (In exped. offi Judicatus Curiae)

5. 1402 Testimoniales Capituli Scepus. super evocatione Ladislai filii Eliae de Gargov ad dandam rationem contradictionis, occasione Statutiōnis Petri filii Andreae de Gargov in pos. Alsó-Répás inter positae, evocati emanotae, (In exped. Capit.)

6. 1402 Litterae prorogatoriae ad eandem Causam emanatae (In exped. Capit.)

7. 1402 Trausactio inter Petrum filium Andreae, filii Joannis pte. ob unae, et Franciscum filium Ladislai filii Eliae pte. ab altera, ratione processus ad dandam rationem Contradictionis Statutiōni in Alsó-Répás oppositae suscitati coram Capitulo Scepusiensi inita (In exped. Capit.)

8. 1402 Protestatio Nicolai filii Arnoldi de Gargov contra praeadjacentem trausactionem, coram Capitulo Scepus. interposita (In exped. Capit.)

9. 1402 Sententia in processu eadem ad dandam contradictionis rationem abmoto, circa revelationem Litteralium Documentorum lata (In exped. officii Judicatus Curiae Regiae.)

10. 1403 Litterae prorogationae Causam Petri filii Arnoldi contra Ladislaum filium Eliae, ratione contradictionis Statutiōni in Alsó-Répás oppositae obmotam ferientes (In exped. offi. J. C. R.)

11. a) 1403 Testimoniales Capituli Scepus. super p . . a Termini prorogatione concernentibus p. il . . . inojuata, emanotae (In exped. Capit.)

11. b) 1403 Litterae Judiciales proparte Francisci Canonici, contra Thomam Zsoldos procedere volentis emanatae (In Exped. off. J. C. R.)

12. 1404 Litterae prorogatoriae ad Causam Sub Nro 10 mentionatam pertinentes (In exp. offi. J. C. R.)

13. 1405 Litterae Sententiales-Testimoniales in Causae inter Petrum filium Andreae et Ladislaum filium Eliae, ratione et intuitu Contradictionis Statutiōni in Alsó-Répás oppositae obmotae, tenore quar. Ladislao in

prsolutione Iudicii regalis convicto, ptes amplius beneficio prorogationis uti non posse declarantur (In exped. offi. J. C. R.)

14. 1405 Statutoriae Relationae pro pte. Petri filii Nicolai de Gargov medietatem pos: Uj-Répás et Sigismundo Rege impetrantis, emanatae (In Expedit. Capit.)

15. 1406 Testimoniales Capituli Scepus. super eo, quod Petrus filius Andrae Processum ad recaptivationem medietatis pos. Alsó-Répás contra Ladislaum filium Eliae de Gargov, coram Iudicii Curiae regiae suscitatum, relaxaverit, emanatae (In exp. Capit.)

16. 1406 Litterae prorogationae processum eundem feriente (In exp. Capit.)

17. 1408 Testimoniales Judlium Cottus Scepusiensis super eo, quod Paulus filius Göntz de Bethlenfalva, Martino filio Bartholomeide Bethlenfalva totalem suam Possessionem in Máthéfalva pro 24 fnis oppignoravit, emanote (Originale.)

18. 1408 Testimoniales ejusdem Judlium super eo, quod Joannes Tatar de Bethlenfalva, Martino filio Bartholomei de Bethlenfalva Tria Jugesa Terra. in Görgó in fuis 17 monetae impignoraverit, emanatae (Originale.)

19. 1409 Testimoniales ejusdem Judlium super eo emanotae, quod Martinum filium Bartholomei de Máthéfalva a Petrofilio Dominici aquisita, nullo penitus contradictore comparent statuerit emanatae (Originale.)

20. 1410 Testimoniales Capituli Scepus. id indigitantes, quod Nicolaus filius Joannis de Gargov onera filiorum suorum Petri et Jacobi inse assumendo, Causam suam Ratione medietati Pos. Alsó-Répás contra Ladislaum filium Eliae de Gargov suscitatum condescenderit et stare fureit (In exped. Capit.)

21. 1411 Trausactio inter Ladislaum filium Pocht de Haraszt, et Nicolaum filium Blassii de Tóthselmetz coram Regni palatino inita, tenore cujus Nicolaus filius Blasii em . . Jus suam, quod in Pos. Haraszt haberet, in Ladislaum filium Pocht de Haraszt transferit, et uterque in Casum Defectus mutuam successionem reservat (In exped. Officii Palatinalis.)

22. 1411 Testimoniales Capituli Scepus super eo emanotae, quod Ladislaus filiis Eliae de Gargov portiones suas possessionarias in Possessionis Rókus, Farkasfalva et Frankvágás habitas Monasterio de Lapide refugii ordinis Cart-hausianorum legaverit emanata (In exped. Capit.)

23. 1411 Donatio Sigismundi Regis concambiationem quardam inter Joannem filium Stephani de Vitan et alterum Stephanum dictum Arvensis respectu Bonorum in Cottu Sarosiensi statuatorum factam confirmantis (Originale.)

24. 1414 Fassio pignoratitia per Petrum filium Jacobi de Görgó, super tribus Jobbasyonibus in pava Lomnicza, Michael filio Buda de olysavica levatis ab eadem 30 fl. auri coram Capitulo celebrata (In exped. Capit.)

25. 1414 Testimoniales super Evocatione Petri filii Nicolai de Gargov ad dandam rationem Contradictionis Statutioni in Alsó-Répás oppositae ad Curiam regiam citati, pro parte Francisci Canonici emanotae (In exped. Capit.)

26. 1415 Mandatum prorogatorium Sigismundi Regis in eadem causa elargitum (Originale)

27. 1415 Mandatum evocatorium pro parte Ladislai filii Eliae de Gargov

contra Petrum filium Andreae et Nicolaum filium Joannis ad novam Divisionem procedere volentis emanatum (In exped. Capit.)

28. 1415 Mandatum prorogatorium ad Causam respectu Alsó-Répás suscitatum emanatum (Originale.)

29. Simile Mandatum prorogatorium (Ju exped. Offi. C. R.)

30. Simile Mandatum (J. E. O. C. R.)

81. Similis Mandatum (J. E. O. C. R.)

32. 1415 Testimoniales super Evocatione Petri filii Nicolai de Gargov ad dandem Rationem Contradictionis Statutioni in Alsó-Répás oppositae ad Curiam Regiam citati, pro parte Francisci Canonici emanatae (J. ex. Capit.)

33. 1415 Litterae statutoriae Introductoriae propte Stanislai et Petri filiorum Gregorii et Ladislai filii Laurentii de Máthéfalva pe . . . tum pos. Máthéfalva m . . . Juris Regii a Sigismundo Rege impetrantium emanatae (In exped. Capit. de anno 1538.)

34. 1416 Litterae Sententiales propte Ladislai filii Eliae de Gargov, contra Petrum filium Andreae ad novam divisionem procedentis emanatae, tenore quarum Actor ad productionem originalium Documentorum obligat (J. E. O. J. C. R.)

35. 1416 Litterae prorogatoriae ad eandem Causam pertinentes (J. E. O. J. C. R.)

36. 1416 Testimoniales super evocatione, ad eandem Causam spectante (J. E. C.)

37. 1416 Litterae prorogatoriae eo pertinentes (J. E. C.)

38. 1416 Testimoniales Capli. Scepusiensi super evocatione Petro filii Nicolai pro pte Francisci plebani emanatae (J. E. C.)

39. 1416 Litterae prorogatoriae pro pte Ladislai filii Eliae de Gargov Emanatae (J. E. Capit.)

40. 1416 Mandatum evocatorium pro pte Ladislai filii Eliae de Gargov, contra Petrum filium Andreae et Nicolaum filium Joannis procedere volentis emanotae (J. E. C.)

41. 1417 Testimoniales Capit. Scepus. super eo emanatae, quod Ladislaus filius Eliae de Gargov pro pte Petri filii Andreae de Gargov, semet in divisione pos. Gargo, Répás, Uj-Répás, Roxfalva, Topporez, Kis-Topporez et Schönwald injuriatum esse praetendentis ad Mandatum Sigismundi Regis evocaverit (J. E. Capit.)

42. 1417 Mandatum prorogatorium, pro pte Francisci Decani et Ladislai filii Eliae de Gargov, contra Jacobum filium Petri de Petrocz procedentium emanatum (J. E. O. J. C. R.)

43. 1417 Litterae prorogatoriae pro pte Francisci filii Ladislai contra Petrum filium Nicolai filii Joannis de Gargó procedentis emanatae (J. E. O. J. C. R.)

44. 1417 Litterae prorogatoriae pro pte Ladislai filii Eliae contra petrum filium Andreae et Nicolaum filium Joannis procedentis, emanatae (J. E. O. J. C. R.)

45. 1417 Inquisito pro pte Francisci Decani et aliorum Nobilium de Gargov contra Nicolaum filium Joannis ac Petrum et Jacobum de Eadem Görgó peracta (J. E. C.)

46. 1417 Litterae prorogatoriae pro pte Francisci Decani et Ladislai filii

Eliae de Gargov, contra Jacobum de Petrocz et Nicolaum de Gargov procedentium emanotae (J. E. O. J. C. R.)

47. 1417 Inquisitio pro pte Francisci Decani contra Nicolaum filium Joannis de Gargov, nec non Petrum et Jacobum filios predicti Nicolai de Gargov peracta (J. Ex. Cottu Scepus.)

48. 1417 Litterae prorogatoriae pro pte Ladislai filii Eliae de Gargov contra Petrum filium Andrae de Gargov procedentis emanotae (J. E. O. J. C. R.)

49. 1417 Similis Litterae prorogatoriae (J. E. O. J. C. R.)

50. 1417 Inquisitio pro pte Ladislai filii Eliae de Gargov, respectu Metus Agrae in Topporez, contra Nicolaum filium Joannis, oc Petrum et Joannem filios ejusdem Nicolai ad Mandatum Sigismundi Regis peracta (J. E. C.)

51. 1417 Inquisitio pro pte Francisci Canonici in facto Videntiae per Jacobum filium Petri de Petrocz peractae, peracta (J. E. Cottu Scepus.)

52. 1417 Inquisitio pro pte Franci Canonici contra Nicolaum et ejus filios peracta, ad mandatum Regis Sigismundi (J. E. C.)

53. 1417 Litterae prorogatoriae pro pte Francisci filii Ladislai, filii Eliae de Gargov, contra Petrum filium Nicolai filii Joannis de Eadem Gargov procedentis emanotae (J. E. O. J. C. R.)

54. 1417 Testimoniales Capli Scepus. super Evocatione Jacobi de Petrocz et Nicolai de Görgő pro pte Francisci Decani et Ladislai de Gargov emanate (J. E. C.)

55. 1417 Sententia in processu novae Divisionis respectu pos. Alsó-Répás obmoto Cota, tenore cujus Divisio Anno 1347 peracta, confirmatur (J. E. O. J. C. R.)

56. Protestatio Petri filii Jacobi de Gargov, tam nomine suo, quam etiam nomine filii sui Georgis et Ladislai filii Eliae coram Caplo. Scepus. in eo interposita, quod vidua Georgii de Magna Lomnicza, et filius ejus Ladislaus de eadem Magna Lomnicza, quandam portionem possessionariam, nec non Jobbágyionales Terras item arabiles et prata in possessionibus Nagy- et Kis-Lomnicza Civibus de Podolin oppignoraverit (J. E. C.)

57. 1417 Protestatio Benedicti filii Ladislai filii Eliae de Gargov tam nomine suo proprio quam etiam nomini praedecarati Petris sui Ladislai et fratrum suorum Thomae, Martini et Georgis ideo interposita, quod Franciscus Canonicus haereditariam suam portionem Alsó-Répásiensem abaliena vulnerit (J. E. C.)

58. 1418 Litterae prorogatoriae pro pte Nicolai filii Joannis et Ladislai filii Eliae de Gargov emanotae (J. E. C.)

59. 1418 Litterae prorogatoriae pro pte Ladislai filii Eliae et fratris ejus Francisci, nec non Petri filii Andrae de Gargov emanotae (J. E. C.)

60. 1424 Fassinio perenalis per Stephanum Kejtlicz civem Leutschoviensem super portione sua Haereditaria in Görgő habita, nobili Viro Benedicto de Görgő pro fl. 18 celebrata (J. E. Com. Thurociensis.)

61. 1424 Litterae sententiales pro pte. Francisci Canonici respectu portionum Rokuszensis et Farkasfalvensis cum Triere Monasterii de Lapide Refugii litigantis emanotae (J. E. C.)

62. 1424 Statutoriae Relatoriae pro parte Thomae Zsoldos de Runya, pos. Farkasfalva, Rókus et Frankvágás impetrantis emanatae et contradictione Conventus de lapide refugii vulneratae (J. E. C.)

63. 1424 Inhibitio pro pte Benedicti filii Ladislai de Gargov contra Thomam Zsoldos directa, per quam idem prohibet, in portiones possessionarias in Farkasfalva, Frankvágás et Rókus impetratas, velut optimo Jure ad inhiberi curantem Benedictum de Gargov spectantes quod modo abalienare praesumat (J. E. C.)

64. 1424 Protestatio Benedicti filii Ladislai filii Eliae de Gargov in eadem merito coram Caplo Scepus. interposita (J. E. C.)

65. 1424 Testimoniales Capli Scepus. id. indigitantes, quod Nicolaus filius Tóth de Gargov et Benedictus filii Ladislai filii . . . . . Eliae de Gargov Exekutioni et statutioni pro pte Thomae Zsoldos de Runya in pos. Rókus, Farkasfalva et Frankvágása peragendae contradixerint (J. E. C.)

66. 1424. Protestatio Jordani filii Stephani de Körtvélyes et Ursulae filii Egidii de Farkasfalva, Consortis vero Valentini filii Joannis de Olysavitza ideo inter posita, quod Thomas Zsoldos portiones possessionarias in Kaczwin Rokusz et Farkasfalva impetraverit se sequ. statui fuerint. (J. E. C.)

67. 1425. Testimoniales Capli Scepus super eo emanatae, quod Conventus Monasterii de Lapide Refugij Franciscum de Görgó intuitu 24 Marcar. portionibus Rokuszensi et Farkasfalvensi in . . . aereium quietum reddiderit (I. E. C.)

68. 1425. Mandatum Sigismundi Regis pro pte Civis Leuchoviensis Conradi dicti emanatum, tenore cujus impetranti in aquirendis Debitis suis act . . . assistentia praestari jubet. (Originale.)

69. 1425. Testimoniales Capli Scepus pro pte Francisci filii Ladislai filii Eliae de Gargov, nec non fratrum ejus Benedicti, Thomae et Georgii in eo emanatae, quod iisdem ex Suma portionibus Rokuszensi et Farkasfalvensi inhaerente, certapars per Monasterium de Lapide Refugii celebrata sit. (I. E. C.)

70. 1426. Protestatio Francisci de Görgó contra Thomam Zsoldos de Runya in facto possessionum Farkasfalva, Rokus et Katzwinkel coram Caplo Scepus. (I. E. C.)

71. 1427. Testimoniales super eo quod Franciscus Canonicus Thomae Zsoldos de Runya ordinis Litteras privilegiales, factum Pos. Farkasfalva, Rokus et Katzwinkel concernentes erga restitutionem coram Caplo. Scep. consignaverit, emanatae. (I. E. C.)

72. 1427. Divisio inter Franciscum Benedictum et Georgium filios Ladislai, filii Eliae de Gargov pte ab una, pte vero ab altera Petrum filium Nicolai et Nicolaum filium Petri filium Andrae nec non Thomam et Christianum filios promemorati Petri filii Andrae respectu rubetor in territorio pos. Görgó existentiam. (I. E. C.)

72a. 1429. Sophia Michaelis de Gargov Relicta Vidua certam particulam Terrae arabily Laurentio filio Thoma Miska pro 15 fl. impignorat (In Capitulo.)

73. 1429. Testimoniales pro pte. Cittis Leuchoviensis super eo emanatae quod Benedictus filius Ladislai et Nicolaus filii Petri de Gargov intuitu cer-

tar. magnar. particularum Silvae Toriszka nec . . . terrar. arabilium inter metas pos. Felső- et Alsó-répás adjacentium ad Curiam Regiam evocati sunt emanatae. (I. E. C.)

74. 1430. Testimonides super eo quod Franciscus filius Ladislai de Gargo allegata procuratoris sui in Causa contra Thomam Zsoldos super facta pos. Farkasfalva, Rokusz et Katzwinkel suscitata inter venta, revokaverit emanatae. (I. E. Conventus Jaszoviensis.)

75a. 1430. Testimoniales super eo emanatae quod Thomas Zsoldos de Runya, Franciscum Canonicum et Decanum Ecclesiae Scepusiensis in facto redemptionis Capituli et Bonorum ab usum falsar. Litterar. convictum, quietum et absolutum rediderit. (I. E. Cap. Agriensis.)

75b. 1430. Evocatoriales pro Benedicto Görgey contra Michaelem Proch ratione Captivationis sui. (In Capitulo.)

76. 1430. Donatio Sigismundi Regis cuncta Bona per Franciscum filium Ladislai filii Eliae de Görög, in Pos. Görög, Farkasfalva, Topporz, Schönwald, Kis-Topporz, Alsó-Répás et Sz.-Margita possessa, et ab confectionem falsarum Litterarum titulo Notae infidelitatis in fiscum Regium Devoluta, Martino filio Bartholomei de Bethlenfalva et per eum filiae suae Clarae Consorti vero Benedicti filii Ladislai filii Eliae de Görög pro solo sexu masculino conferentis. (Originale.)

77. 1420. Statutoriae Relatione pro pte Joannis filii Christiani de Topporz Portionem possessionariam in P. Kis-Szalók titulo novae Donationis impetratae emanatae. (I. E. G.)

78. 1430. Testimoniales pro pte. Francisci filii Ladislai de Gargov super Revocatione allegator. in processa se actore ratione et intuitu Possessionum Farkasfalva, Rokusz et Katzwinkel contra Thomam Zsoldos moto interventae. (I. E. Conventus Jaszoviensis.)

79. 1430. Transactio inter Benedictum et Georgium filiis Ladislai Görgey nomine etiam totius Familiae Görgey et plebanum pos Görög ratione intertenendor. Capellanor et pendendae per ipsos Nobiles Decimae inita.

79a. 1431. Mandatum Regium ad V. Capitulum Scepus emanatum ut admoneat Petrum filium Andreae de Gargov, quatenus idem Terras et prata violenter occupata fratri suo petro filio Nicolai de eadem Gargov restituat. (In Capitulo.)

80. 1432. Testimoniales id onentes quod Franciscus, Benedictus Georgius et Elias filii Ladislai, filii Eliae de Gargov, antefacti Ladislai Viduam Dorotheam utpote filiam Georgii de Bethlenfalva super Jure suo Dotalitio et rebus pharaphernalibus solutione 50 Marearum contentaverint, illa vero praedictos Nobiles de Görög quietus et absolutos red dederit emanatae. (I. E. C.)

81. 1432. Fissio perrenalis Ladislai filii Eliae de Gargov onera etiam filiorum suorum Georgii et Eliae in se assumptis, tenore cujus totalem suam portionem Farkasfalvensem in Magistrum Benedictum pro 300 fl. auri puri transfert. (I. E. C.)

82. 1433. Divisio inter Franciscum, Benedictum, Georgium et Eliae filios Ladislai, filii Eliae de Gargov coram Caplo Scepus. inita. (I. E. C.)

83. 1433. Statutoriae Relatariae Capli Scepus. pro pte. Benedicti filii

Ladislai de Gargov et ejus Consortis Clarae filiae Martini de Bethlenfalva, portionem possessionariam in Farkasfalva jure emptio aquirentium emanatae. (I. E. C.)

84. 1433. Litterae Judiciales pro pte Francisci Canonici contra Thomam Zsoldos procedentis emanatae.

85. 1433. Divisio inter Franciscum Canonicum ejusdem fratres filios utpote Ladislai filii Eliae de Gargov respectu Curiarum paternarum et intuitu Curiae Joannis coram Caplo Scepus initae. (I. E. C.)

86. 1433. Litterae Sententiales Testimoniales per quos Franciscus Decanus a crimine confectionis falsarum Litterarum cum actuali restitutione Bonorum suorum absol . . . (I. E. O. I. C. R.)

87. Eadem Sententiales. (I. E. Cap. 1434.)

88. 1434 Litterae Statutoriae Relatoriae propte Benedicti filii Ladislai de Gargov, Dominium Possessionum Farkasfalva, Topporez, Schönwald et Répás, titulo pignoris aquirentis emanatae. (I. E. C.)

89. 1435 Litterae Statutoriae propte Frank filii Ladislai de Gargov medietatem Pos. Rokusz portionem item Farkasfalvensis nec non Curiam in eadem Farkasfalva Jure emptio et impignoratio aquirentis ad mandatum Sigismundi Regis emanatae. (I. E. C.)

90. 1437 Donatio Sigismundi Regis super quadam Domo in oppido Ujzölyom in Cottui Zolensi ingremiato existente propte filii Bartholomei de Bethlenfalva emanata. (Originale.)

91. 1437 Actio impensoria propte Francisci Canonici Benedicti et Georgii filiorum Ladislai filii Eliae de Gargov contra Detricum et Michaellem Pohárnok filios Thomae de Berzevitzy coram V. Comite Cottus Scepus erecta. (Originale.)

92. 1437 Testimoniales Cottus Scepusiensis propte Francisci et Benedicti filiorum Ladislai de Gargov, nec non Petri filii Nicolai et Nicolai filii altenus Petri de Görgő super eo emanatae, quod Subditi eorum in Olysavitza et Alsóac Felső-Répás comorantes a solutione Teloni imunes fuit. (Originale.)

93. 1437 Divisio inter Franciscum, Benedictum et Georgium, filios Ladislai filii Eliae de Gargo, intuitu portionis haereditarie per fratrem Condictum carnalem Eliam Abathem martis de Behl in possessionibus Nagy-Topporez, Kis-Topporez, Schönwald, Alsó-Répás et Görgő tentae, coram Caplo Scepus, reservata sibi in Casum de defectus mutuae successione, inita (I. E. C.)

94. 1437 Divisio inter Joannem filium Christiani et Sororem ejus carnalem Dorotheam, Consortem Jacobi Sculteti de Kis-Szalók inita tenore cujus Joannes totalem portionem in pos. Gargov, Dorotheae vero portionem in pos. Nagy-Topporez, cum medio Molendino obtinet, reservata ab utraque pro Casu defectus mutuae successione (I. E. C.)

95. 1437 Divisio inter Franciscum Canonicum Capli. Scepus. Benedictum militem et Georgium, filios Ladislai filii Eliae de Gargov inita (I. E. C.)

96. 1437 Eadem Divisio quae sub Nro 94 (ab anno 1464.)

97. 1438 Testimoniales super eo quod Franciscum filium Ladislai filii Eliae de Gargov fratri suo Carnali Benedicto Militi, totalem suam portionem Farkasfalvaensem dederit, donaverit et resignaverit emanatae (I. E. C.)

98. 1438 Statutoriae relatoriae pro pte Martini filii Bartholomei de Bethlenfalva emanatae, tenore quarum inuit quod dum idem Martinus in Curia Uj-Zolnensi titulo Novae Donationis impetrata statui debuissit in persona serenissimae principissae Barbarae Regni Hungariae Reginae contradictum fuerit (I. E. Conventus Monasterii B. V. Mde Thurocz.)

99. 1438 Fassinio pignoratitia Nicolai filii Joannis de Berzevitze super portione suae Farkasfalvensi in Militem Benedictum filium Ladislai de Gargov pro 50 flnis Hung. puri trauslata, coram Capitulo Scepusiensi celebrata (I. E. C.)

100. 1438 Statutoriae Relatoriae Capli Scepus. pro pte. Ursulae Consortis Valentini de Olysavitza, filia vero Egidii de Farkasfalva, ad portiones in pos. Katzwinkel et Rókus per Joannem de Szepes et Thomam Zsoldos possessas neucine contra dicente introductae, emanatae, unde potet Simeonem Görgey Canonicum Scepusiensem pro peragenda Statutione exmissum fuisse (I. E. C.)

101. 1439 Mandatum Elisabethae Reginae ad Cottum Scepus. emanatum, tenore cujus Benedictus filius Ladislai de Gargo et Nicolaus filius Petri de Gargo inhiberi jubent; ne Silvus Cittis Leuchoviensis penis Possessiones Alsó- et Felső-Répás jacentes et prefatae Citti per juris processum ad judicatos detinere audeant (I. E. Cottu Scepus.)

102. 1439 Fassinio pignoratitia per Nicolaum filium Joannis de Berzevitze super portionibus suis possessionariis in pos. Krempach Lapos et Sz. Erzsébeth habitas, Benedicto militi filio Ladislai de Gargov pro fl 90 celebrata (I. E. C.)

103. a) 1440 Donatio Uladislai Regis, Ladislao filio Ladislai de Zorchat complures possessiones conferentes (Originale.)

103. b) 1442 Testimoniales Capli Scepus super protestatione per Christianum filium condam petri, suo ac fratrum suorum Ladislai et Simonis nomine, ab attentatam per Michaellem Pocht de Zsegra portionis Zsegreensis venditionem inter posita, emanatae (I. E. C.)

104. 1442 Fragmentum testamenti per Franciscum filium Ladislai conditi (Originale.)

104. a) 1442 Protestatio Christiani filii Petri de Gargov tam nomine suo quam nomine fratrum suorum Carnalium Ladislai et Simeonis de Gargov, ideo inter positea, quod Benedictus filius Ladislai de Gargov, certas partientas terrarum et silvarum, juxta metas et terminos metales possessionis repassituatas Judici ac Juratis Civibus Cittis Leucha ad usuandum dederit (I. E. C.)

104. b) 1442 Litterae receptoriae fraternitatis Conventus Leuchoviensis fratrum Minor. S. Francisci, pro pte Benedicti de Gargov et ejus Consortes Clara emanatae (Originale.)

105. 1443 Inquisitio pro pte Nicolai de Gargov, contra Georgium de Wythfalva in puncto verberationis certi Stephani Kaszony peracta (I. E. Cottu. Scepus.)

106. 1443 Testimoniales super eo emanatae, quod Benedictus Miles, filius Ladislai, Helenam filiam Antonii de Hedryk, viduam vero Georgii filii Ladislai de Gargov, respectu Dotis et . . . paraphernalium site Contentaverit (I. E. Cottu. Scepus.)

107. 1445 Inhibitio Iudriae pro pte Capli Scepusiensis ergo Benedictum filium Ladislai filii Eliae de Gargov, in eo proemissa, ne idem Bona fratris sui Canonici Capitulo Scepus testamentaliter legato, signanter Possessionem Frits portiones idem possessionarias in Sz.-Margitha, Uj-Répás et Körtvélyes occupare praesumat (I. E. Cottu. Scep.)

108. Inquisitio pro pte Benedicti filii Ladislai super eo peracta, quod Franciscus frater ejus Litteralia Documentes factum Bonorum Görgő, Nagy- et Kis-Topporc, Schönwald, Répás, Farkasfalva, Frits, Szent-Margitha, Gibel-falva, et Csépénfalva, concernetia e manibus Petri de Gargo fine tutiosis Conservationis ad se receperit (I. E. Cottu. Scep.)

109. 1445 Litterae Arché Eppi Scepus pro pte Benedicti de Görgő emanotae Indultum ut in Kis-Topporc Capellam erigere possit . . parte . . tes (Originale.)

110. 1445 Protestatio Benedicti filii Ladislai filii Eliae suo ac filii sui Benedicti nominibus ideo inter posita, quod Captum Scepus post mortem Honorabilis Viri Frank ejus dem Coptli Canonici, universa Litteralia Instrumenta factum Bonorum familiae Görgey respicientia occupisset, et in suam potestatum redegisset (I. E. Cottu Scep.)

111. 1445 Litterae prorogatoriae pro pte Benedicti de Görgő contra Copitulum Scepus procedentis emanotae (I. E. Cur. Reg.)

112. 1445 Protestatio eadem quae sub Nro 110 (I. E. Cott. Scep.)

113. 1446 Litterae prorogatoriae pro pte Stephani filii Joannis de Csepánfalva, in Causa contra Margaretham Laurentii de Magua-Lomnicza R. Viduam decumte, emanotae (I. E. Cott. u. Scep.)

114. 1446 Transactio inter Benedictum filium Ladislai filii Eliae de Gargov pte ab una pte vero ab altera Capitulum Scepusiense circa Testamentariam Dispositionem Francisci, ontelati Benedicti fratris carnalis, sub Vinculo 50 Marear Budensium inita, tenore cujus cessa Benedicto ejusdemque hoeredibus portione possessionaria in Frits habita, Copitulum Vineam in Liszka nec non portionem possessionariam in pos. Szent-Margitha reperibilem cum onere singulis Septinonis unam Missam legendi retinuit (I. E. C.)

115. 1447 Testimoniales super eo emanotae, quod Benedictus filiu Ladislai de Görgő sororem suam Helenom Georgii Máriássy Conthoralem de Dote et reb. paraphernalibus ipsam Jure Maternae successionis respicientibus ac quorta puellari ex banis paternis, prosertim vero de portione possessionaria in pos. Frits existente, solutis eidem 176 fuis uri puri excontenta verit, illa vero fratrum suum per omnia quit . . et absolutum redidit. (I. E. C.)

116. 1447 Mandatum evocatorium pro pte Benedicti Görgey emanote (I. E. O. I. C. R.)

117. 1448 Fassio piquoratita per Georgium filium Ladislai et Joannem filium Jacobi de Márkusfalva, intuitutotalium portionum in Gerlach et Batizfalva habitaram, Francisci filio Petri Lengyel de Koritnik pro 50 fluosauri celebrata (I. E. C.)

118. 1448 Protestatio Leutschoviensis Cittis ideo interposita quod Christianus filius Petri, filii Andreae de Gargov Silvas in teritariv ipsorum existentis succiderit (I. E. Cott. Sc.)

119. 1448 Testimoniales super eo, quod Jobbagyiones Familiae Görgey a solutione telonii imunes fuit, emanatae (I. E. Cott. Sc.)

120. 1448 Trausactio inter Joannem filium Joannis filii Arnoldi ut . . pte ab una, pte vero ab altera Jacobum filium Pauli Santa de Pikfalva ratione violenter ocupatae portionis in Possessorie Pikfalva existente inita (I. E. Cott. Sc.)

121. 1449 Protestatio Joannis et Petri filiorum Christiani filii Petri, filii Andreae item Benedicti et Frank filior. Benedicti nec non Simeonis et Ladislai filior. Petri de Gargov ideo interposita quod Cittas Leutschoviensis sibi certam plagam Silvestas et Rubetum intra veras metas possessionum Alsó- et Felső-Répás habitas appropiare velit (I. E. C. Jono.)

122. 1450 Testimoniales Super eo emanotae, quod Benedictus filius Ladislai filii Eliae de Gargov Litteralia familiae Documenta apud Viduam Simeonis de Görög in Citte Leuschoviensi conservata una cum Consensu Viduae Christiani de Gargov quidemque filiorum Joannis et Petri . . manus suas fine tutioris Conservationis acceperit (I. E. C.)

123. 1454 Testimoniales Capli Scep. super eo emanotae, quod Ladislaus filius Georgii Máriássy, per Benedictum et Nicolaum, filios Benedicti, filii Ladislai filii Eliae de Gargov de et super Juribus dotalitiis et rebus paraphernalis ac Quarta puellari, de ursis possessionibus Topporecz, Schönwald, Görög, Kiss-Topporecz, Répás, Alsó-Répás, Farkasfalva et Frits, filiabus Ladislai Dorotheae ac Barbarae obvenire debentibus excontentatus, sit praedictos provide Benedictum et Nicolaum quietos et absolutos vedederit (I. E. C.)

124. 1456 Transactio inter Dorotheam Viduam Petri, filii cond. Andreae de Gargov, aliam Dorotheam Christiani filii ejusdem Petri filii Andreae R. Viduam, item Catharinam filiam prefati Petri filii Andreae de Gargov, nec non Mariam et Juliannam Okolitsányi filias Michaely de Okolitzna, cum Barbara filiae predicti Petri filii Andreae procreatos, intuitu Dotis et. cr. paraphernalium sibi in quibusdam Boni competentium, coram arbitratio Judicio inita (I. E. C.)

125. 1456 Donatio Ladislai Regis pro pte Ladislai de Siroka, praepositi Ecclesiae S. Mikolai de Mislye, super quibus dam possessionibus in Cottu Abaujvariensi situatis Margita (Originale.)

126. 1457 Litterae prorogatoriae pro pte Ladislai filii Eliae de Gargov contra Petrum filii Andreae et Nicolaum filium Joannis de Gargov procedentis emanatae (I. E. O. I. C. R.)

127. 1461 Fassio pignoratiua per Catharinam filiam Petri filii Andreae de Gargov, Consortem vero Michaelis de Pikfalva, super portionibus suis possessionariis in pos. Görög, Gibelfalva et Olysavitza habitis, Georgio de Szent-Király et Georgio Tatár de Bethlenfalva pro 50 fnis auri puri celebrata (I. E. C.)

128. 1461 Cambium inter Ladislaum filium Laurentii de Buchl et Stephanum filium Georgii de Thur, respectu pos. Thur et Buchl in Cottu Szaboltsiensi situator ininum.

128. a) 1462 Ladislaus filius Petri, filii Nicolai de Gargov, Unum Jugesum terrae arabiles infra possessionem Görög habitam 1) Benedicto de Pikfalva profl. 2) auri inpignorat (I. Capitulo.)

128. b) 1463 Introductoriae Statutariae Benedicti de Görög super una Sessione Coloniali ibidem existente, peractae (I. Capitulo.)

128. c) 1463 Clara filia condam Joannis filii Eliae de Gargov, Antonii de Bussony alias de Svab Rta. de dotalatio et rebus pharaphernalibus Joannem de Busson quietat (I. C.)

129. 1463 Fassio pignoratitia per Ladislaum filium Petri filii Nicolai de Gargov, super prato in Tereno Görgóensi sito et Sihocza dicto, Viduae Bartholomei Johás curis Leutschoviensis celebrata (I. E. C.)

130. 1463 Fassio Catharinae filiae Petri filii Andreae de Gargov, tenore cujus eadem fateus recognoscit, quod super portionibus suisin Gargo, Gibelfalva, Csepánfalva et Olysovitzá habitis, et nobili viro Georgio Anno 1461 oppignoratis auctionem 16 fluos Auri puri levavent.

131. 1464 Cambium inter Joannem filium Christiani filii Petri filii Andreae et Petrum fratrum ejus pte ab una, pte vero ab altera Nicolaum filium Benedicti filii Ladislai, filii Eliae de Gargov, respectu Curiarum in Görgó habitarum initum (I. E. C.)

131. a) 1464 Elisabetha filia Joannis de Krigh, Martini porkolap de Bethlenfalva Rta Vidua, de Dotatio et rebus paraphernalibus sufficienter contenta per assignationem sibirtae Curiae nobilitaris in Pos. Görgó habitae, Benedictum de eadem Gargov quietat (I. Capitulo.)

132. 1466 Inquisitio pro pte Nicolai filii Benedicti de Görgó, contra nobiles Martinum de Frits et Nicolaum Pat . . . de Görgó peracta (I. E. C.)

133. 1466 Transactio inter Nicolaum filium Benedicti filii Ladislai filii Eliae de Gargov, pte ab una, pte vero ab altera Simeonem et Ladislaum filios Petri filii Nicolai de eadem Gargo, intuitu per possessiones duos patrati homicidii celebrata (I. E. C.)

134. 1466 Cambium inter Nicolaum filium Benedicti filii Ladislai filii Eliae de Gargov pte ab una pte vero ab altera Simeonem et Ladislaum filios Petri filii Nicolai de Gargov, ratione possessorii sui in Görgó habitum initum (I. E. C.)

134. a) 1469 Compulsorium Nicolai filii Benedicti de Gargov, et alior (I. Capitulo.)

135. 1472 Fassio pignoratitia Stephani Bakos de Osdyán, portiones suos possessionarias in Pos. Gibely et Görgó, Benedicto de Görgó oppignorantes (I. E. C.)

135. a) 1472 Stephanus Bakos de Osgyán, totales portiones possessionarias in pos. Görgó et Gebelfalva in Cottu. Scep. existentis habitas cum Curia Nobilitari in eadem Görgó Benedicto Görgey provisorii castris Agriensis pro 32 fl. auri oppignorat (I. Capitulo.)

135. b) 1473 Evocatoriales pro Benedicto de Görgó contra Martinum Fios Pos. Komárfalva in Cottu. Scep. existente (I. Capitulo.)

136. 1474 Statutoriae Relatoriae Capli, Scep. pro pte Georgii filii Blasii Csorba de Kisfalva, portiones possessionarias in Görgó, Felső-Répás, Olysovitzá et podprots, nec non Molendinum intra Malendinum posses. Felső-Répás existens, a Sophia filia Susannae filiae Petri de Gargov Jure Pignoris acquiritis emanatae (I. E. C.)

137. 1475 Testimoniales super eo emanatae, quod Nicolaus filius Benedicti de Görgó sororem suam Annam de Dotalatio et Rebus paraphernalibus

Matris ipsius ac de quarta puellari sibi de omnibus possessionibus patris suis Benedicti in pos. Görgő, Topporecz, Kis-Topporecz, Alsó-Répás, Farkasfalva, Bethlenfalva et Schönwald obvenire debente plene excontenta verit, et per dictam Sororem suam quietatus exstilerit (I. E. C.)

138. 1475 Formulæ absolutionis confessoriae pro pte Sophiae Consartis Leonardi de Berzevitze indultum, absolutionem a quovis Sacer dote accipiendi impetrantis emanatum.

139. 1476 Testimoniales Conventus Jassoviensis Super fassione perenali Stephani Bakos de Osgyán qua mediante idem portiones suas possessionarias in Pos. Göbölyfalva et Görgő simul cum una Curia Capitulo Scepusiensi perenaliter reudidit.

140. 1479 Evocatoriae Testimoniales pro Egrg. Nicolao de Gargov emanatae (I. E. C.)

141. 1479 Litterae Sententiales in processu Georgii Szepesy de Kisfalva, contra Ladislaum de Kaznvinkel, ratione et praetextu totales portiones possessionariae per Joannem condam de Topporecz in pos. Görgő possesse, et per dictum actorem ex defectu ipsius Joannis de Topporecz impetratae moto emanatae (I. E. C.)

142. 1480 Testimoniales super eo emanotae quod Simon de Görgő et Petrus filius condam Joannis de Gargo Documenta sua Litteralia ad manus Benedicti de Gargo devenita, receperit (I. E. C.)

143. 1484 Litterae professoris ordinis Minoris regularis observantiae, quibus mediantibus Nicolaus de Pasztoro et Nobili Helenae participationem ordinis sui comunicat (Originale.)

144. 1493 Testimoniales super eo emanotae, quod Catharina filia condam Petri Kluch de Leutscha Curiam Jobbagyionalem quam Ladislaus filius Petri, filii Nicolai, Petro Kluch in pignoraverat recepta Summa pignoratitia Georgio de Kisfalva remisit (I. E. Cottu. Scep.)

145. 1493 Absolutionales Stephani Zápolya Benedicto de Görgő super administratione Castri Tokaj impertitae (Originale.)

146. 1494 Trausactio inter Frank de Görgő ejusdemque filium Thomam pte ab una, pte autem ab altera, Thomam Zsoldos inita, tenore cujus, dictus Frank portiones Suas possessionarias in Farkasfalva et Rókus habitas promemorato Thomae Zsoldos in perpetuum possidendas relinquit (I. E. O. polotinali.)

147. 1496 Testimoniales super procuratoria Constitutione pro pte Ladislai de Haboth emanatae (I. E. O. polotinali.)

148. 1497 Testimoniales super procuratoria Constitutione per Benedictum de Gargov dedurata (I. E. Cottu. Scep.)

149. 1497 Inquisitio pro pte Benedicti et Ladislai de Görgő in facto injuriarum si bi per Simeonem de Görgő illatar peracta (I. E. Cottu. Scep.)

150. 1498 Litterae Sententiales Notarii Sedis Apostolicae pro pte Benedicti de Görgő, Ecclesiae Scepusiensis provisoris, in Materia violentae detentionis cujus dam organistae emanata (Originale.)

A XVI-İK SZÁZADBÓL.

1. 1509 Pronotatio prohibitionis Nicolai de Lapispatak contra Ladislaum de Gargov intuitu detentionis portionum, maternas in possessionibus Görgő, Topporecz, Farkasfalva, Répás, Bethlenfalva et praedio Schönwald existentibus interpositae (I. Capitulo.)

2. 1512 Testimoniales super eo emanotae quod Ladislaus filius Nicolai de Gargov possessionem Topporecz Stephano Máriássy oppiquoratum reluerit.

3. 1512 Statutoriae relatoriae Copli. Scepus. pro pte Mathiae Holy, bona per Georgium filium Zakál de Görgő signanter in pos. Miska Lomnicza, Szt-György, Maldsur et Kis-Lomnicza, predio item Kis-Topporecz et Pokoi possessa, jure emptio aquirentis et consensum Regium super inducentis emanatae cui Statutori Ladislaus Görgey contradixit.

4. 1513 Inquisitio pro pte. Petri et Ladislai de Gargov nec non Juliannae Vincenti de Gargov Consortis, respectu violentiae per Franciscum de Berzevizae in Alsó-Répás patratae peracta.

5. 1513 Protestatio Petri de Gargov nomine suo et Ladislai, nec non Juliannae Consortis Vincenti de Gargov, ideo interposito, quod Franciscus Berzevitzy ex Silvis et pratis inter veras Metas poss. Alsó-Répás ad jacentibus Graegem pecorum abigi et depeli curavit.

6. 1515 Protestatio Petri de Gargov nomine etiam Ladislai de Eadem ideo interposita, quod Stephanus de Polyanka, Benedicto Görgey Cantore et Canonico Scepus fl. 8. a praefato vero Ladislao fuis 2 puri Levaverit et Summas pas restituere . . til.

7. 1519 Praenotas fassionis pignoratitiae Ladislai de Gergeu super medietate praedii Kis-Topporecz et portione Bethlenfalvensi Michaeli de Csallóköz celebratae.

8. 1522 Fassio perrenalis per Ladislaum de Gargov assumtis oneribus filii sui Laurentii et filiarum Sophiae et Catharinae super portione sua Bethlenfalvensi Alexio Thurzo de Bethlenfalva in et pro 150 fuis auri celebratae.

9. 1524. Transactio inter Ladislaum Görgey pte ab una, pte autem ab altero Religiosos Monasterii Lechniczensis, circa metas praediorum Schönwald et Villae Margaretha inita, et Caplo. Scepus relata.

10. 1524. Reambulatio metarum praediorum Schönwald et Villa Margaretha, pro pte Ladislai de Gargov et monasterii de Lechnice peracta.

11. 1525. Evocatorium Mandotum pro Ladislao de Gargov contra Gregorium de Mekche praepositum Scepus in certo eorundem negotio ad Curiam Regioni.

12. 1526. Fassio pignoratitia Ladislai de Gergen super total portione sua in pos Farkasfalva in Cottu Scepus existerte habita, pro fl. 150 Christophora Thewke celebrata.

13. 1525. Fassio pignoratita Ladislai de Gergen super medietate praedi Kis Topporecz in Cottu scepus existentis pro fl. 60 Mathiae Holy celebrata.

15. 1548. Obligatio Laurentii de Gergen super 150 fl. a Sebastiano Sauer mutuo levatis data.

16. 1538. Fassio pignoratitia ejusdem Joannis de Gergeu super portioni-

bus suis possessionariis in possessionibus Gergeu et utroque Repas existens, propte Laurentii de Gergeu facta.

17. 1538. Contradictio filiarum Petri de Gergeu contra fassiones fratris ipsor Joannis, nobilibus de Polyánka et Laurentio de Gergeu factas, interposita.

18. 1539. Obligatio Laurentii de Gergeu supur fl. 150 a Nicolao Ipolhffy mutuo levatis.

19. 1539. Obligatio Laurentii de Gergeu super medietate praedii Kis-Topporecz pro pte Nicolai Kuncky et Jacobi Lomnicky celebrata.

20. 1541. Statutoriae relatoriae Capli Scepus pro pte Laurentii de Gargo portiones possessionarias Petri de Gargo, in pos. Görgö also et Felsórépás, titulo pignoris aquirentis emanatae.

21. 1541. Introductoriae Statutoriae Laurentii Görgey super Curia Nobilitari in Görgö et portionibus in Repas.

22. 1542. Fassio pignoratitia Laurentii Görgey super medietate praedii Kis-Topporecz Ladislao Segnyey celebrata.

23. 1544. Fassio pignoratita Casparis Vincentii de Gargo super duobus portionibus terrar. arrabilum in Metis possessionis Görgö, circa Metas possessionis Domány sitis, Laurentiv de Görgö celebrata.

24. 1544. Series processus Actore Ladislao Csorba contra Laurentium Görgey ratione relutionis duar. Sessionum Jobbágyionalium in possessione Felsórépás suscitati, et cum Convictione partis I. ex contumacia terminati.

25. 1546. Fassio pignoratitiae Laurentii Görgey intuitu portionis suae in Alsórépás habitae, pro pte Balthazaris Sakách de Petrócz celebratae.

26. 1546. Praenotatio Remissionis portionis Farkarfalvensis, per Martinum et Leonardum Thewke, Laurentio Görgey factae.

27. 1547. Remissio praedii Kis Topporecz, per Ladislaum Segnyey Laurentio de Görgö celebrata.

28. 1547. Fassio Laurentii de Görgö super medietata praedii Kis Topporecz, Clementi Reghy redemptionaliter facta.

29. Testimoniales ruper eo emanatae quod Laurentius Görgey sororibus suis Sophiae Laurentii de Szentandrás et Borbarae Balthazaris Szakács de Petrócz Conthoralibus, filialibus vero Ladislai de Gargov in Exolutionem quartae puellaris ipsas ex bonis paternis concernentibus et Complonationem Dotis ac rerparaphernalium, post ubitum Matris earum dum Helenae filii Francisci de Berthot et dicti Ladislai Conthoralis respitentium fl. 160 obligaverit, in certis quibusdam terminis exolvendos.

30. 1549. Testimoniales super eo emanatae quod Sophia Laurentii de Sz.-András Consors, filia vero Ladislai de Gergov illos 160 fnos quos Laurentius Görgey dicti Ladislai filius praetextu Dotis et rerum paraphernalium matri suae obligaverat, ob eodem Laurentio rita perceperit.

31. 1548. Idem Laurentius Görgey portionem suam pos. Felső-Répás habitam pro 50 fnis Benedicto Bornemissza titulo piquoris obligat.

32. 1550. Laurentius Görgey super persolutione Dotis, rerum paraphernalium et duris quartaliti per Sophiam Laurentii da Sz.-András et Barbaram Balthazaris Szakách de Petrócz Coursortes, filias Ladislai olnei Görgey quietantur.

33. 1550. Testimoniales super quod Laurentius Görgey sorores suas Sophiam et Barbaram filias videlicet Ladislai Görgey respectu 160 obligator. florenos plenae excontentaverit, emanatae.

34. 1551. Simon Komer Civis Leutschoviensis portionem unam possessionariam cum pte. allodii in pos. Görgő habitam Laurentio Görgey impignoret.

35. 1551. Barbara de Gargov Consors Baltharis Szakách de Petróci protestat conta Laurentium Görgey fratrem suum quod eidem pactatos 230 fnos pro termind solvere neglixerit.

36. 1551. Concordia nobilium Dominarum Margarethae Consortis Laurentii ac filia ejus Ladislai Görgey et Impetratoris Bonorum, per defectum Semini Wilhelmi Cond. Görgey in Fiscum regium devolator.

37. 1552. Fassio perennalis Margarethae Simeonis Kromer, Ursula Melchioris Gnecsich Curium Leutschoviensium Consortum, filiarum vero Barbarae filiae Nobilis Joannis Stohl de Gergeu, et multorum aliarum, super Domo et Curiae eorum Nobilitari, et portione possessionaria in pos. Görgő habita Laurentio Görgey de Gargov pro 200 fnis celebrata.

38. 1552. Protestatio Ladislai Csorba de Görgő, et filii ejus Andreae nec non Margarethae Stohl, praedicti Andreae Conthoralis, coram Coplo Scep ideo nter posita, quod Barbara Stohl Bona Sua Laurantio Görgey abalienare meditel.

39. 1552. Fassio perennalis, Margarethae, Simonis Kromer, et Ursulae Melchioris Jurcsik Civum Leutschoviensium Concertum, filiarum nobilis Dno Borborae filiae Joannis Stohl de Gergeu super totali Curiae sua nobilitari et altera Jobbagyionali in predicta Gergeu possessione habitis Laurentio Görgey celebrata.

40. 1553 Introductoriae Statutoriae Laurentii Görgey super totali Curiae Nobilitari et sesionibus Coloniali bus in eadem Görgő habitis peracta.

41. 1553 Amicabilis compositio Laurentii Görgey cum Genero suo Baltasare Bajori intuitu rerum paraphernalium et Dotis Annae olnei Görgey obvenientis inita.

42. 1553 Transactio Laurentii Görgey cum Ladislao et Andrea Csorba de Görgő intuitu haereditatis Joannis olnei Stol in eadem Görgő existentis peracta.

43. 1553 Transactio inter Laurentium Görgey ejusdem filiis Christoforum, Ladislaum et Stephanum pte ab una, pte autem ab altera Margaretham uxorem Andreae Csorba filiam Annae filiae Sophiae filiae Joannis cond Stohl de Gargov inita, tenore cujus dicta Margaretha per Laurentium Görgey in possessorio quorundum agrorum et pratorum in posses. Görgő habitat. relicta et a praefafo Laurentio Görgey tres aleis adhuc agros recipiens, a Contradictione Statutioni pro pte Laurentii et filiorum ejus peractae inter posita recedit.

44. 1553 Litterae Statutoriae relatariae pro pte Emerici, Andreae et Georgii Palucsky de Kis-Paludia, ursa bona et Jura possessionaria in pos. Gargov et Felső-Répás, per Petrum Spa . . ejusdemque filium possessa impetrantis emanatae, in quibus innits Laurentium Görgey intentatae Statutioni contradixisse, eundemque propterea ad Curiam Regiam evocatum esse.

45. 1555 Statutoriae Relatoriac. pro pte Laurentii de Görgő Curiam et

portionem possessionariam in pos. Görgő penes fassionem perennem per successores nobilis olim Joannis Stohl de Görgő oquirentis emanatae.

46. 1555 Testimoniales Cottus Scepus super eo emanotae, quod Laurentius Görgey declareverit, se ad Bona per Margaritham Andreae Csorba Conthoralem in Pos. Görgő possessa, neutiquam Statutam et introductum fuisse.

47. 1557 Laurentius de Gergeu fassioni Augustini Hedry et Barbara Görgey primum Balthazari Petroczy d . . . ejusdem predicti Augustini Hedry Consortis ratione ursorum honorum sibi in viem facta contradixit.

48. 1559 Donatio palatinalis pro pte Christophori Görgey et Ladislai Kubiny, totales duas Curias Nobilitares in pos. Görgő, portiones item possessionarias in Alsó- et Felső-Répás, nec non Molendinum unius rotoe super rivulo Toriska positum, et in tea metas pos. Felső-Répás existens, per defectum senioris Vilhelmi Görgey impetrantium, emanata.

49. 1559 Comissio Martini Görgey fratri suo Carnali Ladislao Görgey super eo data, ut se Fiscus Regius in portionibus possessionariis sibi in Görgő Alsó- et Felső-Répás nec non Topporecz per Martinus Görgey Canonicum Scepus Testamentaliter legatis executionem attentaret, praedictus frater suus, semel modalitate consveta semel opponere possit.

50. 1560 Introductoriae Statutoriae Christophori Görgey et Ladislai Kubinyi super duabus Curias Nobilitaribus in Görgő oc portionibus in Répás habitis, peracta.

51. 1560 Statutoriae relatoriae pro pte Christophori Görgey et Ladislai Kubiny duas Curias Nobilitares in Görgő, et portiones possessionarias in Felső- et Alsó-Répás, cum Molendino Felső-Répásiensi ex defectu Vilhelmi Görgey impetrantium emanatae, cui Statutioni contra dixerant, Casparus Ficenes et Petrus Szoszna, tam nomine suo, quam nomine etiam matris suae Helenae.

52. 1560 Mandatum restatutorium Comitis Palatini Andreae de Báthory pro pte Christophori Görgey et Ladislai Kubiny in possessu contra Casparum Ficenes ad aquisitionum portionum possessionariarum in Alsó- et Felső-Répás, nec non Molendino unius Rotae super rivulo Toriszka erecti, antae ad Vilhelmum de Görgő spectantiam suscitato triumphantis emanatum.

53. 1560 Series executionis Sententiae in Causa Christophori Görgey et Ladislai Kubiny contra Casparum Ficzenes ratione Curias in Görgő mota, latae et per repulsionem partis J. impeditae, dein vero Repulsione per inicum accordam revocata, effectui mancipatae.

54. 1560 Litterae Sententiales et Executionales pro pte Christophori Görgey et Ladislai Kubinyi contra Casparum, Marcum et Jacobum Ficzenes Elisabetham item Annam filias Petri Zoszna, respectu duarum Curiarum in Görgő, Molendini in Felső-Répás et portionem in Alsó- et Felső-Répás emanotae.

55. 1560 Relatio Capituli Scepus. super qualiter pro parte Christophori Görgey et Ladislai Kubiny ad Mandatum palatinale in Bonis Casparis Ficzenes peracta Restatutione praestita.

56. 1560 Litterae Prorogatoriae in Causa Christophori Görgey et Ladislai Kubiny contra Casparum Ficzenes et Petrum Zoszna mota emanotae.

56. 1561 Litterae prorogatoriae In Causa Christophori Görgey et Ladislai Kubiny contra Casparum Ficzenes procedentium emanatae.

57. 1561 Mandatum executorium pro pte Christophori Görgey et Ladislai Kubiny in processu ad dandam Repulsionis Rationem, contra Casparum Ficzenes et filias Joannis Szoszna, ratione duarum Curiarum in Görgő portionum item possessionariarum in Alsó- et Felső-Répás nec non Molendini in Felső-Répás abmoto triumphantium emanatum.

58. 1561 Trausactio inter Helenam Joannis Zoszna R. Viduam ejusdemque filium Petrum parte ab una, parte vero ab altera Margaretham Laurentii Görgey Consortem et filios ejus Christophorum, Ladislaum, Stephanum et Benedictum inita, tenore cujus praefata Helena Szoszna cum filio et filialibus suis, totales in possessionibus Görgő, Alsó- et Felső-Répás habitas portiones, quas Christophorus Görgey et Locumtenente Regio titulo defectus Seminis Vilhelmi condam Görgey impetraverat cesit, e converso vero Christophorus cum suis Cointeresatis dictae Helenae Szoszna unam desertam Sessionem in possessione Görgő, praeterea vero portionem Molendinorem super rivulo Torinka in Felső-Répás existentum possidendam reliquit.

59. 1561. Amicabilis compositio Laurentii et Christophoro de Gergeu cum familia Zozno de eadem Gergeu intuitu ursori Bonori Vilhelmi olnei Görgey deficientis peracta.

60. 1562. Transactio inter Laurentium Görgey et Ladislaum Kubiny alias Csorbade Gergeu inita, qua mediante idem Ladislaus Kubiny totum et omne Jus suum in Bonis Vilhelmi olnei Görgey deficientis per se impetratum ac in possessionibus Gergeu Alsó- és Felső-répás existentibus, in praedictum Laurentium Görgey Jure perpetuo transfert.

61. 1562. Trans actio ejusdem Laurentii Görgey intuitu praedictor. Bonor. Vilhelmi olnei Görgey cum nobilibus Ficienes de eadem Gergeu inita.

62. 1562. Transactio inter Laurentium Görgey ejusdemque filios Christophorum Ladislaum et Benedictum pte ab una, pte vero ab altera Ladislaum Kubiny alias Csorba inita, tenore cujus prefatus Ladislaus Kubiny totum et omnes Jus suas, quod ex donationalibus Litteris palatini, super Bonis Vilhelmi condam Görgey in possessionibus Görgő, Alsó- et Felső-répás colatis haberet in dictos Laurentii Görgey filiiis transfert.

63. 1562. Transactio inter Laurentium Görgey ejusdemque filios Christophorum, Ladislaum Stephanum et Benedictum pte ab una pte vero ab altera Casparum Fycienesz ejusdemque Filios Marcum et Jacobum inita, tenore cujus Casparus Fycienesz ejusdemqu filii Curias suas in Görgő Portiones item possessionarias in Felső- és Alsó-répás habitas ac per praefatum Christophorum Görgey titulo defectus seminis Vilhelmi condam Görgey impetratas Laurentio ejusdemque filiiis cedunt illa vero Casparo Ficienes ad dies Vitae curiam in Görgő quam actu inhabitaret relaiquit, filiiis vero illius Marco et Jacobo tres sessiones Jobbagyionales in possessione Felső-répás Jure Domini in perpetuum possidendas reliquit, una vero usum Silvarum Alsó-répás eusium concessit, reservata pro se sui que successoribus in Casum Defecus Casparis Ficienes ejusdemque filiorum proindigitatem Curiam et sessiones Jobbagyionales occupanti facultate.

64. 1562. Inhibitio nominibus Christophori et Ladislai filiorum Laurentii, filii Petri de Gergeu, contra Annam Polyankay Joannis Horváth de Lomnicza consortem intuitu Impetratoris portionis Possessionariae in pos. Gebelfalva Cottu Scepus. existens. habitae interposita.

65. 1565. Margaretha Körtvélyesy Laurentii Görgey Relicta protestat contra Georgium Bornemisza praepositum Scepus quod idem foenum ipsius protestantis ex possessione Alsó-répás anferi ruraverit potentiose.

66. 1565. Fessio pignoratitia Dominisi Thurzó super portione sua in pos. Olysavica Cottu Scep. existens. habit Christophoro Görgey celebrata.

67. 1567. Series protestationis per Christophorem Görgey et Andream Csorba ac complures alios Nobiles contra Capitulum Scepusiense coram Cottu Scepus ideo inter positae quod iidem ad Sedem Spiritalem Vicarii Soproniensis evocoti fuerit.

68. 1567. Protestatio Christophori et Ladislai filiorum Laurentii filii Ladislai condam Görgey ideo interposita, quod Anna Polyankai possessionem Buglócz alias Gabelfalva prose impetrare odmissa fuerit.

69. 1567. Fessio pignoratitia Elisabethe Körtvélyesy Emerici Berthoty R. Viduae et filii ejus Ludocici Berthoty super portione ipsorum possessionaria in pos. Hrapko Cott Sarosiensi existent. habit. Christophoro Görgey facta.

70. 1567. Fessio pignoratitia Stephani, Henrici et Martini Berzeviczy triplex, super portionibus suis in possessionibus Kakas-Lomnicz, Hunsdorf, Valdorf, Birbrun, Hundermark, Kropmach et Superiori Laps in Cottu Scep. existens habit, Christophoro Görgey celebrata.

71. 1568. Introductoria Statutoria Christophori Görgey super certa portione possessionaria in possessione Hrapko, Cottu Sarosiens existent. habit peractae.

72. 1568. Introductoria Statutoria Christophori Görgey super portionibus Stephani Berzeviczy in possessionibus Kakas-Lomnicz, Hunsdorf, Valdorf, Birbrun, Hundermark, Kropmach et Felső-Lápos, Cottu Scepus existens habit peractae.

73. 1568. Admonito. evocator. Ladislai Segnyey contra Christophorum Görgey.

74. 1569. Donatio Maximiliani Regis propte Christophori Görgey item Ladislai ac Benedicti filior condam Laurentii, filii Ladislai, filii Nicolai de Görgő emanata tenore cujus praedictae familiae Görgey Hominibus totales et integrae possessiones Nagy Toppore, Alsó-Répás, Németh Görgő, Tóth Görgő, Felső-Répás, Farkasfalva praeterea praediae Horanske, Schönvald et Kis Topporez, titulo nova Donationis colatae habent.

75. 1569. Mandatum prorogatorium propte Christophori filii Laurentii de Görgő, in processu actore Georgio Palutzky de kis Paludya extrapraefatum Christophorum Görgey ad daudam, Contradictionis rationem suscitato emanatum, ex quo potet Georginus, Andream et Emericum Paludsky, portiones possessionarias per Petrum Span et ejus filium Joannem in pos. Görgő et Felső-Répás possessas Titulo defectus seminis pro se impetrasse, semetque statui curasse statuani autem hinc per Christophorum Görgey contradictum fuisse.

76. 1569 Litterae Statutoriae Introductoriae pro pte Christophori Ladislai et Benedicti filiorum Laurentii, filii Ladislai filii Nicolai Görgey totales et integras possessiones Nagy-Topporecz et Alsó-répás, portiones possessionarias in pos. Németh-Görgő cum Curis nobilitaribus ibidem existentibus Tóth-Görgő, Felső-répás et Farkasfa'va cum Curia nobilitari in eadem Farkasfalva totalia item praedia Horanske circa pos. Tóth-Görgő odjacens, item Schönvald et Kis-Topporecz titulo nova Donationis cum adnexo Jure regio impetrantium emanatae.

77. 1569 Prorogatoriae in Causa Georgii Emerici et Andrea Paludsky de Kis-Palugya contra Christophorum filium Laurentii Görgey ad dandam Contradictionis rationem suscitatae emanatae.

78. 1570 Expeditoriae Ladislai et Elisabetha Körtvélyessy Christophoro Ladislao et Benedicto Görgey super sibi exduta quarta puclari totalibus portionibus posssssionariis in Görgő, Nagy-Topporecz utraque Répás, Farkasfalva nec non praediis Schönvald, Kis-Topporecz et Horanske competente, coram Caplo Scepus emanatae.

79. 1570 Protestatio et inhibitio per Christophorum Görgey nominae etiam Ladislai et Benedicti filiorum Laurentii Görgey suorum vero fratrum in eo interposita, ne Civitas Leutschoviensis villam Toriska intra metas possessionum Suarum Alsó- et Felső-Répás positam edificare et in populare aut metas praedictorum possessionum occupare sibi que appropriare anexit.

80. 1570 Introductoria Statutoria Christophore Ladislai et Benedicti, Görgey super portionibus in possessionibus Németh- et Tóth-Görgő, Felső-Répás, Farkasfalva et praedii Horanske, Schönwald et Kis-Topporecz existens peractae.

81. 1570 Amicabilis compositio Christophori Ladislai et Benedicti, filiorum Laurentii, filiis Ladislai Görgey cum Ladislao Körtyélyessy ratione Juris quartaliti per nobilem Duam filiam Ladislai Rakozy alias Zapvly de Rakocz dicti Ladislai Görgey consortem oe possessionibus Rákócz, Morva, Zalok, Zuha et praedio Luchtkocz in Cottu Zemplén existens habit eisdem obventire debentio inita.

82. 1570 Idem Ladislaus. Helena et Elisabetha Körtvélyessy intuitu excontentationis quartaliti Dna Catharinae Görgei Genitricis suae de Bonis Görgeyanis obvenientis dictos Christoforum Ladislaum et Benedictum Görgey quietante.

83. 1570 Christophorus Görgey ab Impetratione, occupatione, debentione ect. possessionis Svabócz in Cottu Scepus existente Gregorium Horváh inhibitt

84. 1570 Alea ejusdem Christophori Görgey inhibitio contra Citem Leutschoviensem intuitu eó structionis Villa Toriszka inter metas possessionum Álsó- et Felső-Répás existentis interposita.

85. 1571 Catharinae Görgey Consors Sigismundi Rechkey super impensa sibi de Bonis titulo quartaliti obveniente satisfactione Christophorum Ladislaum et Benedictum Görgey fratres suas quietat.

86. 1571 Litterae adjudicatoriae restatutoriae propte Georgii Emerici et Andreae Paludsky de Kis-Paludgya in processu contra Christophorum, Ladislaum et Benedictum filia Laurentii Görgey ad dandam Contradictionis

rationem moto triumphantium emanatae tenor quar. praeattactis. Jud. ex Contumacia convictis triumphantis actores ad possessionem portionum possessionarum in Görgó et Felső-Répás, titulo Defectus . . . Petri et Joannis Spa. impetratorum restatui Judicat vero in 36 Marcis exequi jubent.

87. 1571 Mandatum in hibitorium propte Christophori, Ladislai et Benedicti filiorum Laurentii Görgey ematum, et Caplo Scepus in eo sonans, ne idem pro Executione Seutentiae in Causa Emerici et Georgii Palugyay contra praedictos Görgey latae Testimonium exmittere prosoma qu . . . potuis Triumphantes partes ad Curiam Regium ev . . . noverit quod factum esse idem Capitulam refert.

88. 1571 Prorogatariae in processu Emerici et Andreae Palugyay contra Christophorum, Ladislaum et Benedictum Görgey filios Laurentii Görgey suscitato emanatae.

89. 1572. Mandatum Maximiliani 2-di regis pro pte Joannis et Georgii filiorum Marci, filii Caspari Görgey emanatum et ad Christophorum et Ladislaum Görgey directum, tenore cujus iidem admanentur, ut Bona et Jura possessionaria, signanter, portiones possessionarias in pos. Görgó, Felső- et Alsó-Répás sub praetextu defectus seminis dicti Marci Görgey sinistre impetratas querulantibus restituere noverint.

90. 1573. Litterae adjudicatoriae pro pte Emerici, Georgii et Andrae Poludsky de Kis-Palugya emanatae, tenore quod intuitu, Christophorum Görgey ob neelectam in Termino prorogato Comparitionem in poenis Byrsagialibus convictum esse.

91. 1574. Transactio inter Franciscum et Georgium Kis-Palugya pte ab una, pte vero ab altera Christophorum, Ladislaum et Benedictum filios Laurentii Görgey inita, tenore cujus Palugyaiani totum et omne Jus suum quod vigore Donationis super portionibus possessionariis in Görgó et Felső-Répás ex Defectu Petri et Joannis Spán inpetratae haberent in Christophorum Görgey et ejus fratres pro sibi salutis fluís 225 pleno jure transferunt.

92. 1574. Litterae prorogatariae ad Causam Georgii et Francisci Paludszky contra Christophorum filium Laurentii Görgey suscitatum spectantes.

93. 1576. Inquisitio pro pte Christophori et Benedicti Görgey intuitu certae controversiae metalis inter pos. Topporecz et Citem Podolin abartae per arbitrus ex pte. Regni Poloniae et Hungariae electos peracta, c. qua p. t. . . . Loca Kohlusig, Weinberan, Wallem item ac Rivum Vokloratsen Wasser sitim, nec non Holtz-Wegam Wagnerberg teritario pos. Topporecz inclusa esse.

94. Amicabilis Compositio Nobilium Christophori Ladislai et Benedicti Görgey intuitu nonullarum rerum suorum mobilium . . . Argentearum ad invicem inita.

95. 1576. Benedictus Görgey fratrem suam Christophorum super consignatione pecuniae sibi per Genitorem suum testatae.

96. 1577. Inquisitio pro pte Nobilium Christophori Ladislai et Benedicti Görgey intuitu nobilitates Casparis Fyetrancz peracta.

97. 1579. Divisio Bonorum Scepusiensium inter fratres Christophorum Ladislaum et Benedictum omnes Görgey inita.

98. 1579, Fassio pignaratitia Camerae Scepusiensis super portione posses-

sionis Megyazó in Cottu Zempliniensi existente pro ufl 1000 Christophoro Görgey facta.

99. 1579. Fassio Georgii Perbes super totali possessione Be-je et portione in Frys in Cottu Gömöriensi ingremiat habit, Christophoro Görgey et Annae Suthu Consorti ejusdem redemptibiliter celebrata.

100. 1580. Divisio nobilium Christophori, Ladislai et Benedicti Görgey intuitu Bonor. suor. avitorum inita.

101. 1580. Obligatio Georgis Dubroviczky super fl. 80 a Christophoro Görgey mutuo levatis.

102. 1580 Fassio Cambialis qua mediante Christophorus Görgey portionem suam in possessione Megyazó Cottu Zempliniensi existentem habitam, pro curia nobilitari in possessione Bussocz Cottu Scepus. existent. cum Christophoro . . . in cambiat.

103. 1581. Introductoria Statutaria Christophori Görgey super duabus sessionibus Colonialibus et pte molen dini in Kacsvinkel Cottu Scep. exist. habit.

104. 1581. Admonitio cum protestatione Christophori Görgey erga fratres suos Ladislaum et Benedictum ut res argenteas apud se in pignore habitas redimant peracta.

105. 1483. Compulsorium pro Benedicto Görgey et Sigismundo de Frich.

106. 1582. Fassio perennalis nobilium Christophori Ladislai et Benedicti Görgey super duabus sessionibus colonialibus una in Répás et altera in Görgő possessionibus, Cottu Scepus ingremiatis existentibus habitis, Jacobo, Joanni, et Georgio Fychancz focta.

107. 1583 Christophorus Görgey portiones suas possessionarias in possessionibus Kaczvinkel et Bussocz Cottu Scepus exist. habitis Consorti Suae Sophiae Chetneky inseribit.

108. 1583 Fassio pignoratitia ejusdem Christophori super duabus Sessionibus in dictu Kaczvinkel habitis Joanni Ribser celebrata.

109. 1583 Fassio piquoratitia Christophori Görgey super duabus sessionibus et Molendino oc Sera in poss. Kaczvinkel, portionibus item in Bussocz habitis Conthoroli suae Sophiae Csetneky ejusdemque haeredibus et portionibus pro summa 2000 fl. coram Caplo Scep. celebrata.

110. 1584 Christophorus Ladislaus et Benedictus Görgey ursum Jus suum maternarum in possessionibus Konesháza et Homok Cottu Ungvariensi existens eisdem via successoris obveniens Ladislao Körtvélyessy conderant.

111. 1584 Praenotatio Fassionis Joannis Szent-Andrássy super portione sua possessionaria in pos. Pikocz Cottu Scep. existens habit. pro pte Christophori Görgey Jure perpetuo celebratae.

112. 1586 Transuntum Consensus Regii super portionibus possessionariis in possessionibus Kaczvinkel et Pikocz Cottu Scep. Existens.

113. 1586 Christophorus Görgey Curiam suam Nobilitor. picocensem a Joanne Szent-Andrássy Jure perennali aquisitam, pro una Coloniali et duabus Inquillinaris sessionibus cum Catharina Girgesia Georgii olim Dubraviczky Vidua perrenitatibus cambiat.

114. 1591 Christophorus Görgey senior portionem suam in pos. Kacz-

vinkel habitam pro portione in pos Bussoz Cottu Scepus existen. habitam cum Georgio Horváth de Palocsa cambiat.

115. 1591 Fassio perrenalis Christophori Görgey et Elisabethae Chomory Consortis Georgii Asguthy intuitu portionum suar. in pos. Kaczvinkel habitat. sibi . . . . . per modum concambii celebrata.

116. 1592 Piquoratitiae Leonardi Leikovszky intuitu nonullar. terrar. suar. orabilum in pos. Levkocz existentium Christophoro Görgey facta.

117. 1593 Cambium vigore cujus Georgius Horváth de Palocsa totalem portionem suam cum curia nobilitari in pos. Bussoz Cottu Scep. habit. pro portione in pos. Kaczvin Christophoro seniori Görgey . . . perpetui concambii cedit.

118. 1593 Piquoratitia Christophori Soldos super nonuullis terris arabilibus in territorio Farkasfalvensis existentibus Christophoro Görgey celebratae.

119. 1595 Benedictus Görgey . . utores orphanor Christophori sen. Görgey super plenaria resignatione Litteralium Instrumentor. quietat.

120. 1595 Fassio Simeonis Kálna super portione sua possessionaria in pos. Pikocz habita, Sophia Chetneky Christophori Görgey R. Viduae celebrata.

121. 1595 Jordanus Christophorus et Vilhelmus filii Ladislai olnei Görgey divisionariae Frausactioni Genitaris suis cum Christophoro et Benedicto Görgey in Anno 1580 initae contradicunt.

122. 1596 Successores Christophori olnei Görgey per curatores Joannis filii alterius Joannis Vicarii Váraljensis, super restitutione per. apud predictum Christophoro Görgey tutoris Conservationis Causa existens quietant.

A XVII-İK SZÁZADBÓL.

1. 1600 Fassio perrenalis Elisabethae filiae Jacobi filiolim Casparis Ficzenes Consortis agilis Martini Puhala, super curia sua in Tóth-Görgő habita et eo spectantibus cunctis oppertinentiis, Jordano, Christophoro et Wilhelmo filiis Ladislai item Eliae Martino Stephano, Laurentio, Christophoro et Francisco filiis Christophori, nec non Martino filio Benedicti Görgey pro 500 fl. celebrata.

2. 1602 Stephanus filius Christophori Görgey Margaretham Sororem suam Consortem Andreae Máriássy super resiquatione Bonorum suorum ac rerum mobilium et Legati Genitricis suoe quietat.

3. 1602 Divisionales Stephani Görgey cum haeredibus sexus f . . minei Christophori Olius Görgey intuitu Bussocz peractae.

4. 1604 Sebastianus Thököly portiones suas in possessionibus Hundermark et Viborna Cottu Scep. exist. habit pro fl. 2500 Stephano Görgey titulo piquoris obligat.

5. 1608 Fassio piquoratitia Martini Görgey super portione sua possessionaria Felső-Répásensi illa quam Andreas Csorba Genitori ejus Benedicto Görgey oppiquoraverat, Stephano Görgey sub privatis Sigellis celebrata.

6. 1609 Misiles Georgii Fritchý ad Stephanum Görgey in puncto si bi adminis trandarum Frugum exarotae.

7. 1609 Sophia Görgey Valentini Berzeviczi Consors recognoscit se ad Ratam maternam accepisse portionem in Bussocz Cottu Scep. pro fl. 400 a Stephano Görgey fratre suo.

8. 1610 Donatio palatinalis pro parte Christophori, Vilhelmi, Stephani et Martini Görgey totales portiones possessionarias in Felső-Répás et Sex Colonicales in Görög olius per Simonem filium Petri Görgey possessas et postea Capitulo Scepusiensi pro 55 aureis oppignoratas, titulo novae Donationis cum adnexo Jure Regio impetrantium.

9. 1610 Transactio inter Christophorum, Vilhelmum, Stephanum et Martinum omnes Görgey, ratione qualiter persolvendoram fl. 140 in communes familiae necessitates, signanter vero in processus contra Caplum Scepusiense suscitati promotionem penes in piquorationem C enodiorum Ecclesiae Görögöensis mutuo levatorum inita.

10. 1610 Misiles Georgii Frits ad Stephanum Görgey in Negotiis aeconomicis scriptae.

11. 1610 Stephanus Görgey super facta diffamatione Annam Soós Martini Görgey Consortem de praecat.

12. 1615 Stephanus Görgey redemptionem et aquisitionem bonor. familiarum Segnyey tangentum ac in pos. Budamér, Terebó, Mérk, Segnye, Kőszegh, Alsó- és Felső-Kemencze in Saarosiensis, ac. Bussocz, Maldúr, Szt.-György et utraque. Lomnicziae in Scepusiensi Cottibus existent, titulo mutui cedat a Margaretha Görgey Michaelis Bossany Consorte ufl. 2000, pro quibus totalem portionem suam in Castello Chetnek et Bonis ad idem spectantibus habitam eidem Dominae impiquorat.

13. 1615. Fassio pignoratitia Joannis Csorba super totali portione sua in pos. Felső-Répás habita, pro ufl. 300 Stephano Görgey celebrata.

14. 1616. Susanna Segnyey Consors Stephani Görgey contradicit fassioni Georgii Segney super totali portione in posse. Bolar Cottu Sarosiensi existens. habit Georgio Szabó de Geza celebratae, in hibendo eundem ab impetratione ejusdem possessionis.

15. 1617. Euphrosina et Barbara Lonyay super restitutione Litteralium Instrumentorum pos. Zedikert in Cottu Sarosiensi existens. tangentium Stephanum Görgey quietant

16. 1617. Euprosina et Barbora Lonyay de fideli Litterar. quond Szedikert apud Stephanum Görgey conservatione et a se receptione eundem quietant.

17. 1623. Reim pignoratio Curiae habilitaris in pos. Bussocz existentis et pertinentiarum ejusdem in summa fl. 2700 per Georgium Segnyey, Susannae Segnyey Rcta Stephany Görgey facta.

18. 1628. Admonitio Georgii Segney ad successores Stephani Görgey ut iidem pecuniam levent, et Bona sua in Cottu Scepusiens existentiu remittant facta.

19. 1630. Inhibitio filiorum et filiarum Stephani olim Görgey contra Georgium Segnyey intuitu abalienationis Bonorum in pos Bussocz Cottu Scepus existentium extrancis factae vel fiendae, interposita.

20. 1631. Ezéchiél filius Stephani Görgey Transactioni Christophori,

Wilhelmi et Martini Görgey cum Citte podolinensi intuitu nonnullor. teror arabiliū et Silvae Stuben nuncupotae intra metas Kis-Topporecz existentium initae contradicit.

21. 1631. Extractus processus Metalis inter Oppidum Podolin pte ab una, pte autem ab altera Familiam Görgey intuitu Limitum possessionis Topporecz, coram Comissariis Regiis ventilata.

22. 1638. Occulata Revisio Metarum Terrenum Topporczenze a Terreno poss. Richwald Dislimitantium, per Judlium Cottus Scepus ad instantiam Familiae Görgey peracta.

23. 1640. Transactio inter prepositum Capli Scepus et Familiam Görgey intuitu Ductus Metalis possessionem, Almás a possessione Felső-Répás dislimitantis, cum designatione Signorum Metalium inita.

24. 1657. Inhibito per Ezéchielem Görgey nomine Familiae Görgey contra Capitulum Scepusiense in eo exhibita, ne idem Caplum aut ejusdem Subditi Praedia Horonske Brusnik et Pizarócz invadere, sibi que eodem appropriore prosumat.

25. 1663. Misiles Henrici Berzeviczy ad Ezéchielem Görgey exaratas perquas restitutionem quatuor Equor, Balas vagasiensium per Alsó-Répasienses invagiatorum Solicitat.

26. 1666. Specificatio Damnorum per incolas pos. Olysavitza Incolis pos Alsó-Répás signanter vero Subdites Ezéchielis Görgey per depositionem et conculcationem Segetum illatorum.

27. 1666. Occulata Revisio Danmarum per Incolas olysaviciensis Incolis possessionis Alsó-Répás illatorum, pro pte Familiae Görgey per Judlium et Jurassorem peracta.

28. 1666. Missiles Alexandry Kiszely ad Ezéchielem Görgey Exaratae mediantibus quibus assecurat, quod causam contra Olysavicienses Incolas suscitandam assumere et promovere velit.

29. 1666. Misiles Georgii Bársony Eppi Varadiensis et Praepositi Scepusiensis ad Ezéchielem Görgey exoratae, quibus querulando Reposiensis continuo adhuc peccora ex plaga controversa invagiore, Ezéchielem Görgey fine complanandae controversiae ad se invitat.

30. 1666. Scues processus Impensionalis Actore Ezéchiele Görgey contra incolas Olysavicienses, signanter vero Subditos Adami Petróczy sus citati et Sedrialiter revisi.

31. 1666. Admonitio Judiciaria pro pte Ezéchieles Görgey erga Franciscum Petróczy in eo praemissa, ut sibi super violentis subditis suis Olysavicensibus satisfactionem impendat.

32. 1668. Admonitio Indriae pro pte Eliae Görgey erga Gabrielem . . . Berthoty, in eo praemissa, ut sibi de subdito suo olysaviczensi hominem Alsó-Réposiensem necante, Juditium impendat.

33. 1668. Admonitio Juditia pro pte Eliae Görgey erga Joannem Berthoty in eo praemissa, quatenus sibi, super subditis suis Olysaviciensibus diversas in Terreno Alsó-Repasiensi Violentias patrantibus Judicium impendat.

34. 1668. Compromissum inter Joannem Berthoty et Eliam Görgey de

qualiter et quando dejudicanda Causa Impensionali per dictum Eliam Görgey contra Incolas Olysvicenses suscitandae initum.

35. 1677. Misiles Judlium Joannis Radi, tenore quar. Eliae Görgey significat, Samuelem Berthoty terminum ad pos. Olysviteia profixisse.

36. 1674. Admonitio Indriae pro pte Eliae Görgey erga Joannem filium Michaelis Kiszely in eo praemissa quatenus super Subditis olysviciensibus homines Alsó-Répassienses necantibus Judicium impendat.

37. 1675. Series processus Violentialis Eliae Görgey contra Ezéchielem filium Michaelis Kiszely et ejus subditos olysvicenses, respectu certi actus potentiarii et homicidii, ventilate.

38. 1677. Joannes filius Eliae contradicit Testamentariae Dispositioni ac ursis per eundem ratione Bonorum quarum vis factis fassionibus.

39. 1677. Transsumptum Contractus inter Eliam Görgey et Annam Keller Consortem ejusdem interveni.

13a. 1615. Elisabetha Segnyey, Michaelis Szent-Ivány et Susannae, Stephani Görgey Consortes filiae vero Joannis Segnyey de Lapispatak, contradicunt immedintate praecedenti fassioni Confirmathoriae Stephani Pothurnyay.

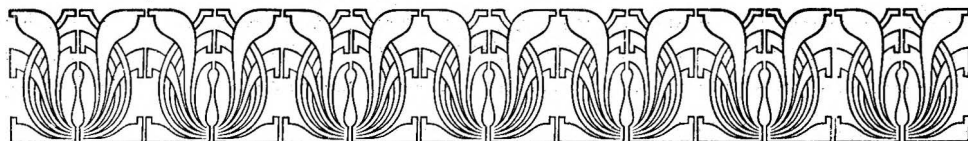
14a. 1616. Georgius Segney Stephanum Görgey et Consortem ejusdem Susanna Segnyey de et super eo admoneri curat ut pecunias suas quasiu Bonis ipsius Georgii Segney haereditariis ovitius Bussócz, Hollólmnicz, Szentgyörgy, Maldur in Cottu Scepus existens haberent, lerent oc una Bona sua Lapispatakensis in Cottu Sáros existens recipiunt, sibique Scepusiensia remittent.

A XVII. század végéig itt felsorolt okmányok jegyzékét azért tartottam szükségesnek felsorolni, mert sok olyat tartalmaznak, mi világot vet az egyes családtagokra s főleg azok birtokviszonyaira.

Ámbár sok a hibás és olvashatatlan szó, mégis nem lesz lehetetlen az arra hivatottnak a némileg hibás szövegből is az igazságot kihámozni.

A közölt jegyzék ugyan csak egy kis részét képezi az egész okmány-jegyzéknek, de mellőztem annak egész terjedelmében való közlését, nehogy igen terjedelmes s azáltal zavaros legyen a sorozat; főleg azon okmányokat vettem fel a sorozatba, melyek a máma is élő ágak őseire vonatkoznak.

A Görgey-Nemzetség ősi birtoka.

Áttekintve azon adatokat, melyek jelen munkában a Görgeyek birtokviszonyaira vonatkoznak, önként azon kérdés lép előtérbe, hogy voltaképen, hol feküdt s mily nagy volt azon ősi birtokkomplexus, mely a királyok adományaiból kialakult.

Első tekintetre e kérdésre felelni bajosnak látszik, de ha behatóbban vizsgáljuk a dolgot, nagy általánosságban a hozzávetőleges határokat megállapíthatjuk. Még pedig tehetjük ezt a királyi adománylevelek alapján összevetve ezekkel a tényleg birtokolt községeket.

Ezen királyi adományok, melyeknek okmányai részben elvesztek, részben fennmaradtak, a következők:

1179 és 1196 közt kapja Rainold III. Béla királytól azon területet, melyen Hodermark (Hundertmorgen) és Jurszke áll.

1214-ben kapja István vagy fia Arnold comes II. Endrétől Lipnik erdőt.

1256-ban kapja Jordán comes IV. Bélától a Poprád két partján, a Táttra és Semene hegységek közt a lengyel határon fekvő erdőt.

1267-ben kapják Jordán comes fiai IV. Bélától a Poprád és Dunajec közt fekvő erdőt.

1270-ben kapja Illés V. István királytól a Semene hegység és a szász határ közt fekvő Répás erdőt.

1278-ban kapja Illés IV. Lászlótól Görgő falut.

1282-ben kap Illés IV. Lászlótól egy földterületet Domány mellett.

1294-ben kap János egy erdőt III. Endrétől a kolcsói hegyek és berzetei ut közt.

1302-ben pedig Gyula Comes Kislomnicot kapja sógorától Henriktől, neje hozományaképen, Podolin földesurától.

Egybevetve ezen adományleveleket azon tényekkel, hogy a nemzetség 1307-ben Tótfalut, 1310-ben Rókuszt és Schönwaldot, 1316-ban Kriget, 1320-ban Maldürt, 1321-ben Szentmargitot, 1323-ban Richwaldot, Szentpétert, Kis-Topporcot, Pelcset, Nagylomnicot és Szentgyörgyöt, 1338-ban Helivágást, amint az osztálylevelekből kitűnik, tényleg birtokolták, a donációkból alakult terület határait következőkben állapíthatjuk meg nagyjában:

Kezdve a határt északon, ott hol a Jordanec patak a Dunajecbe szakad, (mely bizonyos Jordán comes nevét viseli), az keleti irányban halad a Dunajec mentén a Vörös kolostoron túl fekvő erős kanyarulatig, honnan délkeleti, majd keleti irányban halad a határ a hegyek gerincén végig, a 874, 891, 841,

(Axamitka) 752, 751, 708, 805 méter magas csúcsokon keresztül; ez utóbbi ponton délre fordul és a 957 (Ubocs) 1086, (Na lazech), 1050 (Pripor), 958 (Kicsora), 687 (Hummelsberg) méter magas csúcsokon át a Poprádig halad körülbelül oda, hol a Topporc patak a Poprádba ömlik. Innen nagyjában keleti irányt vesz a 741, 765, 975, (Mackova) 975, (Prednye huri) 1064, 1170 (Skalka) méter magas csúcsokon át Jakubján faluig, honnan délkeleti irányban halad az 1001 és 1291 (Jakubjanski Symen) csúcsokon át az 1252 méteres Kuliguráig, hol délnyugati irányt vesz az 1217 méteres Zamcsiszkón át az 1214 méteres Simeny hegyig, innen ismét délkeletre fordul az 1095 (Schmelná), 1062 (Javorinka), 1023 (Lysa hora) méteres csúcsokon át az 1057 méteres Spiska csúcsig, honnan délnyugatra fordul az 1044 (Szibkova) 930 (Krigov), 938 (Kadlub) méteres csúcsokon át a 935 méteres Hradiszkó hegyig, innen délre halad a görgő—sz.-váraljai útig s ennek irányában nyugatra haladva megkerüli Kolcsót és Görgőt, honnan északnak fordul, Roskócz, Ulozsa, Koncsek (978), Sadvwerch (913), Toriszka, Obsar (1207), Berestovwrch (1132), Drezsova (1229), Javor (1204), pontokon át az 1207 méteres Drezsova hegyig, honnan nyugatnak fordulva, a Donnerkaulon (828) át Keresztfalut és Szepesbélát érintve Rókuszig, hol északnak fordul a Magura gerincéig, melyen folytatja északi irányát, majd más hegyhátakon Gibely és Hafka érintésével leér a Jordanec patak forrásáig, melynek mentén halad északnak azon pontig, hol a határ kezdődött. Ezen nagyjából körülhatárolt terület meghaladja a 400 négyszög kilométert, mi körülbelül 70 ezer katasztrális holdnak felel meg.

Ezen eddig körülirt területhez, mely a XIV. század végén egy komplexust képezett, járult még sok olyan község, melyet a nemzetség házasság útján szerzett.

Ilyenek voltak: Csütörtökhely (1314), Jánóc, Valuszován, Blazinolopatak (1314), Haraszt (1344), Filefalva (1366), Göbölfalva (1376), Milaj (1376), Kussovach (1376), Farkasfalva (1425), Kaczvin (1430), Laps (1439), Krempach (1439), Frits (1445), Csépánfalva (1449), Bethlenfalva (1475) és még mások.

Ennyit a valószínű birtok határokról, talán a jövő több világosságot derít majd erre is, úgy hogy talán sikerülend pontosan meghatározni, hogy Szepesmegye területe, mely családok, mely városok s mi módon volt elosztva.

Közlemények Szepesvármegye multjából című folyóiratból ide iktatom a nemesi összeírásokban feltalálható Görgyeket és Svábyakat.

AZ 1591—1595-İK ÉVEKBŐL.

I. Birtokkal bírók:

1. Gergey Kristóf
2. Swabovsky Bálint
3. Gergey Benedek
4. Gergey László özvegye

II. Birtok nélküliek:

1. Swáby János
2. Swáby Mihály
3. Swáby Márton

Az 1754—55-ik évekből.

1. Görgőy Boldizsár Jun. Hollólmnic	14. Sváby Ferenc Tótfalu
2. Görgőy László Topporc	15. Sváby Sámuel Nedec
3. Görgőy Boldizsár Sen. Topporc	16. Görgőy Lőrinc Görgő
4. Görgőy Sándor Topporc	17. Görgőy Ezéchiél Görgő
5. Görgőy Jób Topporc	18. Görgőy Imre Sen. Görgő
6. Görgőy Márton Topporc	19. Görgőy János Görgő
7. Görgőy Vilmos Topporc	20. Görgőy Sándor Jun. Görgő
8. Görgőy Lajos Busóc	21. Görgőy Imre Jun. Görgő
9. Sváby János Sen. Tótfalu	22. Özv. Görgőy Zsigmondné Görgő
10. Sváby János Jun. Tótfalu	23. Özv. Görgőy Miklósné Görgő
11. Sváby Imre Tótfalu	24. Görgőy László Farkasfalu
12. Sváby Márton özvegye Tótfalu	25. Görgőy István Farkasfalu
13. Sváby György özvegye Tótfalu	26. Görgőy György Dravec.

Az 1835-ik évből.

1. Sváby János Tótfalu	12. Sváby János Miklósfalu
2. Sváby Tamás Tótfalu	13. Görgey Pál Görgő
3. Sváby Ignácz Tótfalu	14. Görgey Márton Görgő
4. Sváby György Tótfalu	15. Görgey Sámuelné Görgő
5. Görgey Ferenc Topporc	16. Görgey Károlyné Görgő
6. Görgey György Topporc	17. Görgey Györgyné Görgő
7. Görgey Arnold Topporc	18. Görgey János Farkasfalu
8. Görgey Gido Topporc	19. Sváby Károly Szent-András
9. Görgey József Busóc	20. Sváby Gedeon Szent-András
10. Sváby Károly Busóc	21. Sváby Gáspár Szent-András
11. Sváby Barbara Busóc	

A XVI-ik nemzedékbeli 8. Görgey Kristóf alispán tagja Berthóty Kristóffal, Máriássy Pállal, Bornemissza Györggyel és Horváth Györggyel azon bíróságnak, mely Thököly Sebestyén kívánságára Késmárkon 1586-ban összeült s bár illetéktelenül, elmarasztalta a várost összeesküvés bűnében, fej- és jószágvesztésre ítélvén azt. Ez ítélet képezte alapját Thököly hatalma megnövekedésének Késmárk város rovására. (Dr. Bruckner: Késmárk és a Thököly család.)

A letűnt idők hőseinek emlékét megörökítendő, szándékom a jövő évben, a topporci 600 éves római katolikus templom szentélyének déli külső falán fekete márvány emléktáblát elhelyeztetni, mely akkor is emlékeztessen a Görgeyek multjára, midőn azokat az idő ősi fészükéből végleg elsöpörte.

A tábla szövege volna:

Ez ősi szentély a Görgey-Nemzetség két hősi fiának hamvait rejti, kiknek elseje János (sz. 1639 † 1714) előbb késmárki gróf Thököly Imre fejedelemnek hű katonája (1678—1685) mint Lőcse (1682—83) és Dunajeczvár (1683—1685) parancsnoka, majd felsővadászi II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek vitéz katonája (1703—1710) Topporcon házigazdája (1701), Lőcsén alispánja (1703—1706) és Szepesvárában főkapitánya (1704—1710); második pedig György (sz. 1674 † 1735) előbbinek méltó fia felsővadászi II. Rákóczi Ferenc

fejedelemnek Comissariusus, Confiscator, Conscriptor (1704—1710) és Szepesvár Vicekommandánsa (1710). Kik mindketten honszeretetük jutalmául elveszték birtokaikat (1710), súlyos rabságot szenvedtek Spienberg várában (1707—1708), miglen György unokája János (sz. 1740 † 1793) gyilkos csatákban szerzett sebekkel (1756—1793) nyeri meg újra a császár kegyelmét és vele birtokát (1779), bár hasznát nem látta, mert távol honától, ellenség kezétől, ifju kebellet, Maubeuge vár alatt veszté el életét (1793), hol jeltelen sirban alussza örök álmát.

Azon számtalan okmányon kívül, mely a Görgey-Nemzetség történetére világot vet, melyek Szepes, Zemplén, Hont és talán még más vármegyék evéltáraiban őriztetnek, a következő okmányokról van tudomásom.

I. A szepesi káptalan levéltárában :

a XIII. századból	---	---	---	---	---	1 okmány
” XIV. ”	---	---	---	---	---	3 ”
” XV. ”	---	---	---	---	---	10 ”
” XVI. ”	---	---	---	---	---	102 ”
” XVII. ”	---	---	---	---	---	269 ”
” XVIII. ”	---	---	---	---	---	107 ”
						<u>Összesen: 492 okmány.</u>

II. A leleszi prépostság levéltárában :

a XVI. századból	---	---	---	---	---	1 okmány
” XVII. ”	---	---	---	---	---	15 ”
” XVIII. ”	---	---	---	---	---	32 ”
						<u>Összesen: 48 okmány.</u>

III. Az egrí káptalan levéltárában :

a XVII. századból	---	---	---	---	---	3 okmány
						<u>Összesen: 3 okmány</u>

IV. A jászói prépostság levéltárában :

a XVI. századból	---	---	---	---	---	1 okmány
						<u>Összesen: 1 okmány</u>

V. A nemzeti muzeumban általam ez évben elhelyezve :

a XIII. századból	---	---	---	---	---	12 okmány
” XIV. ”	---	---	---	---	---	19 ”
” XV. ”	---	---	---	---	---	6 ”
” XVI. ”	---	---	---	---	---	42 ”
” XVII. ”	---	---	---	---	---	329 ”
” XVIII. ”	---	---	---	---	---	2630 ”
” XIX. ”	---	---	---	---	---	295 ”
” XX. ”	---	---	---	---	---	9 ”
egyebek	---	---	---	---	---	90 ”
						<u>Összesen: 3432 okmány</u>

Az V-ik pont alatt felsorolt okmányokkal szemben egy 1840. körül készült jegyzék a Görgey levéltárban kimutat:

A XIII. századból	---	---	---	---	---	---	39 okmányt	
XIV.	"	---	---	---	---	---	83 "	
XV.	"	---	---	---	---	---	150 "	
XVI.	"	---	---	---	---	---	163 "	
XVII.	"	---	---	---	---	---	235 "	
XVIII.	"	---	---	---	---	---	417 "	
XIX.	"	---	---	---	---	---	23 "	
Összesen							---	1110 okmányt

Vagyis a XIII. században	---	---	---	27-el többet
XIV.	"	---	---	64-el "
XV.	"	---	---	144-el "
XVI.	"	---	---	121-el "
XVII.	"	---	---	94-el kevesebbet
XVIII.	"	---	---	2213-al "
XIX.	"	---	---	262-el "

ami csak úgy lehetséges, hogy azon okmányok, melyeket fentnevezett jegyzék plusznak jelöl, azon okmánycsoport közt kell lennie, melyet annak idején családi határozatból Görgey István helyezett el a nemzeti muzeumban.

—○—

Toppore község szülöttjeinek névsorában, a Görgey nemzetségen kívül, megemlítendőek még alábbiak, kik mint paraszt gazdák gyermekei tovább folytatott tanulmányaik alapján közpályán keresték kenyerüket és szerepeltek.

Horváth Jakab ügyvéd Pesten, sz. 1738. † 1809. augusztus.

Kobialka János mérnök †

Kobialka János tanár.

Lauf Szalágyi Mihály ev. pap Topporcon, 25 évig tátraaljai esperes.

Horváth János tanár, Dobsina.

Zimmermann Andor ev. lelkész, Gölnicbánya.

Zimmermann Mihály tanító, Kiskér.

Kanya János postamester, Eger. †

Kobialka Mihály mérnök. †

Fentnevezett Horváth Jakab élettörténetét a Vasárnapi Ujság 1909. év 36-ik száma közli mint alább olvasható. E cikkből látjuk, hogy másfél század előtt is éltek emberek, kik azt tartották, hogy egy öntudatosan velünk rendelkező felsőbb lény tanára alapított vallás csak szükséges rossz gyenge akaratu az emberek megfélemezésére s hogy az embernek nincs szüksége mindenféle fantasztikus elméletekre basirozott vallásra, ha van elég akarata az időleges kor- és környezet világnézetének s felfogásának értelmében cselekedni és élni. A Horváth Jakabról szóló cikk a következő:

„Fuit.“

A Városliget belsejében van egy egyszerű, Fuit felirású sírkő, melynek odakerüléséről sokáig igen sokféle verzió keringett. Az ötvenes években úgy tudták, hogy egy meghasonlott, szerelmi csalódásból életunttá vált magyar költő hamvai porladnak az egyszerű siremlék alatt, de ugyancsak ebben az időben azt is tudták s ez a mende-monda a Bulyovszky Gyula sejtései révén terjedt el, hogy egy magyar főúr és egy csodaszép magyar grófkisasszony ideális vonzalmának kettészakadását jelenti a mulandóságot hirdető sírkő, mely alatt az öngyilkos magyar főúr nyugodott volna. Sem ez, sem az nem volt persze hiteles tény, de az emberek fantáziáját eléggé csiklandozta és ilyen romantikus magyarázattal kielégítette. A múlt század nyolcvanas évei végéig nem is tudott senki pozitív valóságot a titokzatos sírkőről, amíg Schmall Lajos fővárosi nyugalmazott levéltáros régi okiratokból és tanácsi jegyzőkönyvekből ki nem derítette az igazságot. Ekkor kitudódott, hogy sem meghasonlott költő, sem öngyilkos főúr nem volt a sír lakója, hanem egy Horváth Jakab nevű pesti ügyvéd, Grassalkovich herceg jószágigazgatója, egy bölcselkedésre hajlandó, kissé különc, de egyébként tekintélyes és köztiszteletben álló pesti polgár. A fővárosi levéltárban Rel. 5982. szám alatt felvett és 2624. számú egykori okirathoz aztán megtudunk még néhány érdekes részletet, melyek a ligeti sírkő titokzatoságát még jobban eloszlatják. Horváth Jakab 1809 augusztus havában halt el és végrendeletében 700 forintot hagyott Pest városának oly kikötéssel, hogy a Városliget, akkor „Ökördülő“, majd „Batthyány erdő“ néven ismert terület belsejében temettesse el és sírhelyét „Fuit“ feliratu sírkővel jelölje meg. Ma is meglevő jegyzékek szerint a sírhelyet téglával falazták ki és Zitterbarth Mátyás kőművesmester 190 forintot kapott munkájáért. A sírkövet Okenfusz János 150 forintért készítette s a 700 forintból még fenmaradt 360 forint a városi pénztárba került. Azóta, vagyis száz éve békésen porladozik az örök vidámság helyén a Fuit lakója.

De mielőtt ide juthatott volna, meg kellett járnia neki is azt a keskeny pályát, melyet a titkos végzés az ő számára is kirendelt. Meg is járta érdekes módon. Topporc községben született Horváth Jakab 1738-ban. Tanult Késmárkon, jurátuskodott Pozsonyban és Pesten. Része lehetett volna mindenféle jólétben, mert olyan irodája volt, hol harminc jurátus dolgozott. Volt háza, voltak pénzei, jószágai, de megvetette a földi örömeiket s még asszonyt sem vett magának élettársul. Annál többet időzött könyvtárában, mely nagy volt és válogatott nemes lelkek szellemi kincseivel volt megterhelve. Különcködéseivel már korán magára vonta a figyelmet. Tükröt például nem tartott lakásában, divatos ruhákat nem hordott, templomba nem járt s a papokkal meglehetősen hadilábon élt. Ha vallását kérdezték, kurtán és apertén felelte:

— A becsületes emberek vallását követem.

A Martinovics-pör irataiból köztudomású, hogy Horváth Jakabnak része volt ebben a politikai pörben, mennyiben a vádlottak egy részét ő védte. Ebből a történelmi tényből arra is lehet következtetni, hogy Horváth uram, miként a XVIII. századvégi nemesi és lateiner osztály nagy része, jakobinus volt, aki rokonszenvezett a forradalmi eszmékkel s valószínűleg tagja volt annak a üt-

kos társaságnak, melyet Martinovicsék a propaganda előkészítésére terveztek s melynek nagys ámu tagjai közül harmincan-negyvenen kerültek a törvényszék elé. Kazinczy naplóiban Horváthnak a neve előfordul nem egyszer, de bővebb adatokat nem jegyzett fel róla. Holott, ami élete körülményei és politikai szereplése felől hiányzik, a bécsi levéltárakban könnyen nyomára lehetne jönni, mert a Martinovics-bünpör aktáinak javarésze ottan őriztetik. Végrendelete azonban mindenképen bizonyítja, hogy a kiváló lelkek közé tartozott. Összes vagyonát jótékony célokra hagyta, csupán azt kérte Pest város tanácsától, hogy adjon számára temetőbortot, valahol messze, valamely csöndes kertben. Sirkővén pedig csak ez álljon: Fuit. A tanács a mai Hermina-kápolna tájékán, a Fővárosi Múzeum közelében ásott sirt Horváth Jakabnak, úgy vélekedve, hogy az utolsó ítélet napjáig ott majd elheverhet vízi madarak és nádak között végigsuhogó szellők társaságában.

A XVIII. század végén ugyanis a régi Pestnek az a része, mely ma a Hermina-kápolna vidékén húzódik, olyan elképzelhetetlen messzeség lehetett, hová örök álomra megtérni békeszerető embereknek a legkivánatosabb vágy gyanánt tünhetett fel. Vége-hossza nélküli mocsarak, nádasvizek, ingoványok terjeszkedtek a „Városerdőcske“ ama pontján, hol a Fuit felirásu vörös márványsirkő áll most s kegyeletének elismeréseképen itt ásta meg temetőbortját Pest város tanácsa a magányosan pihenni akaró filantropnak. Így beszélnek az oklevelek. A hivatalos világ aztán napirendre tért a Horváth Jakab dolgain, sirja fölött azonban egy századon át legendák támadtak, miket csak az igaz tényállás felderítésével lehet kiirtani. Pedig, hogy Horváth nevezetes ember volt a maga korában, a „Hazai tudósítások“ és a bécsi „Annalen der Literatur“ egykoru közlései igazolják. Ám hogy sirhantja a mai zsidóvárosra alakult Városliget lármájában a gondatlan mulatozók vagy a magányos sétálók lelkében sokszor idézte fel a mementót, egyik legmélyebb érzésü költőnknek, Arany Jánosnak a verse is példázza, aki „Ének a pesti ligetben“ című 1877-ben írott költeményét ezzel a versszakkal zárja be:

El is megyek tán nem sokára,
Hírnév, dicsőség nem maraszt,
Tudom, mit ér fagyos sugára,
Itt is megtanultam azt.
Nyerd bár világi életedben
Ég és föld minden koszoruit:
Neved csak az, mit e ligetben
Egy sirkő rád olvas: Fuit.

A „Fuit“ sirkőnek és egykori érdekes lakójának ez a rövid története. A siremléknek is, lakójának is a századik év betöltésével immár jubileuma van, de ez a jubileumos dátum a rávonatkozó sirkővel egyetemben a fejlődés óriás arányu lendületének a dokumentuma. A régi Pest réges-rég kinőtt gyermekcipőiből s hogy mivé lett száz év alatt, a Fuit sirkő bizonyítja legékezebben, melynek közelében zajosabb élet áramlik ma, mint a minő száz év előtt a Belváros legforgalmasabb terein elképzelhető volt.

Gerlai.

A topporczyi ág. hitv. evangélikus egyház anyakönyvei 1659-óta léteznek, de csak 1693-tól vannak a protestánsok birtokában, mert a legrégebb matrikula az üldöztetések idején a római katolikus közé került s ott is maradt.

Teljesen hiányzik a matrikula 1738-tól 1742-ig, mely okból nem vezették, nem bizonyos.

A gyülekezet pappai voltak:

1. Fischer Mihály 1659-től	8. Raisz János 1766-tól
2. Plochius Kristóf 1703-tól	9. Lehoczky Márton 1784-től
3. Coledamus János 1704-től	10. Liptay Mátyás 1817-től
4. Doloviczényi György 1706-tól	11. Halbschuch Irányi Dániel 1818-tól
5. Severini János 1733-tól	12. Lauf Szalágyi Mihály 1854-től
6. Regius György 1742-től	13. Lipták Tivadar 1890-től
7. Beck János 1761-től	14. Posch Gusztáv 1906-tól.

Mivel ugyyszólván a fél Szepesség tartozott Topporcshoz, nem lévén sehol másutt a felső vidéken protestáns templom s az egész Felső-Szepesség nemes családjaira vonatkozó bejegyzéseket megtaláljuk a topporczyi anyakönyvekben.

Megkönnyítendő azoknak dolgát, kik családtörténeti kutatásokkal foglalkoznak, ide iktatom a topporczyi anyakönyvek azon kivonatait, melyek nemes családokra vonatkoznak.

A római katolikus egyház anyakönyveiben előfordulnak születések:

1705 márc. 8. Roskoványi János	1718 ápr. 22. Füleky Erzsébet
1707 okt. 20. Doloviczényi György	ápr. 5. Nolthen János
1770 márc. 14. Molnár József	1742 jan. 1. Nolthen Heléna
máj. 26. Kmethy Franciska	1754 ápr. 5. Görgey György
1793 nov. 2. Pauliny Imre	1757 máj. 24. Görgey Vilmos
1796 jan. 1. Pauliny Karolina	1802 szept. 14. Görgey Lajos
1710 aug. 13. Tekeli Mihály	1784 okt. 21. Görgey Ferenc
1711 aug. 2. Görgey Ferenc	1819 ápr. 4. Görgey Regina
1716 febr. 4. Vitézy Károly	1846 szept. 10. Kosztolányi Mária.

A római katolikus egyház esketési anyakönyvéből:

1715 jan. 27. Vitész János és Görgey Zsófia	1746 jan. Görgey Zsófia
1730 febr. 14. Fabriczy János és	Ujfalussy László és Görgey Johanna.

A római katolikus egyház halotti anyakönyvéből:

1744 szept. 7. Görgey Anna 55 éves	szept. 14. Görgey János 5 éves
1714 aug. 18. Görgey György	szept. 18. Görgey Teréz
okt. 30. Görgey Mária	1731 febr. 29. Görgey István
1719 ápr. 15. Görgey Mária	máj. 10. Görgey István
1721 jan. 17. Görgey Gy.-né Dorottya	1832 dec. 14. Görgey Lajos 30 éves
1727 jan. 12. Görgey Pál	1833 jan. 21. Görgey Klára 67 éves
szept. 2. Görgey Pál	1839 febr. 16. Görgey Mária.

Az evangélikus egyház születési anyakönyvéből:

1699 jan. 13. Görgey Sándor	1756 febr. 27. Potturnyay Mátyás
aug. 15. Görgey Judit	1757 máj. 15. Doloviczényi Márton
1700 jan. 10. Görgey László	nov. 22. Szirmay Anna
dec. 25. Szmrecsányi Klára	dec. 18. Ketzler András
1701 febr. 13. Gr. St. Horváth Zsófia	1759 dec. 25. Máriássy Boldizsár
1702 márc. 28. Görgey Mária	1760 márc. 27. Szirmay Péter
1703 árp. 4. Görgey Anna	1762 máj. 7. Pech János
1704 febr. 11. Görgey Vilmos	1764 jan. 26. Bech János
1705 máj. 29. Görgey Gáspár	febr. 20. Hrabéczy Borbála
1706 febr. 7. Görgey Anna	junius 4. Fejes János
1711 máj. 5. Görgey Boldi	1765 márc. 14. Trégel Dániel
dec. 29. Eisdorfer Anna	szept. 1. Ujházi János Sámuel
1712 jul. 5. Doloviczényi Anna	1766 máj. 19. Lányi Erzse
nov. 14. Görgey Johanna	julius 2. Doloviczényi Zsigm.
1714 szept. 9. Potturnyay Anna	1767 febr. 10. Spillenbergy Euphros.
1715 dec. 5. Szirmay Anna	okt. 12. Doloviczényi Teréz
1716 febr. 27. Eisdorfer Zsuzsanna	1768 febr. 8. Máriássy Károly
1717 márc. 24. Szirmay Julia	jun. 26. Vladár Lajos
máj. 4. Doloviczényi Eliás	jul. 20. Raisz Gáspár
aug. 19. Görgey Johanna	nov. 13. Lányi Eleonóra
1718 szept. 7. Potturnyay János	1769 jun. 12. Spillenbergy János
1719 szept. 24. Doloviczényi Keresztély	julius 9. Máriássy Klára
1720 febr. 13. Potturnyay Kata	aug. 27. Sulyovszky Anna
jul. 16. Szirmay István	nov. 30. Raisz Sónia
okt. 22. Gr. St. Horváth Anna	1770 april. 18. Lányi György
1721 jun. 3. Doloviczényi Anna	aug. 20. Spillenbergy Klára
1722 jun. 11. Potturnyai Mária	1771 szept. 27. Spillenbergy Károly
jul. 7. Görgey János	okt. 1. Lányi Mihály
1723 okt. 7. Okolicsányi Anna	1775 márc. 14. Görgey Klára
1724 márc. 7. Görgey György	1777 april. 14. Görgey György
máj. 25. Görgey Teréz	1778 april. 7. Raisz Sámuel
nov. 21. Gr. St. Horváth Erzse	1782 jan. 26. Görgey Teréz
1725 jun. 30. Okolicsányi Pál	julius 27. Raisz Klára
1724 nov. 5. Görgey Mátyás	1783 máj. 28. Ujházi Ferenc József
1726 febr. 6. Görgey Anna	1784 jul. 23. Lehoczky Sónia
1727 febr. 5. Okolicsányi György	szept. 17. Ujházy Antal
febr. 11. Doloviczényi Ágnes	nov. 21. Görgey Ferenc
aug. 11. Gr. St. Horváth Anna	1785 márc. 15. Doloviczényi Lajos
1728 febr. 1. Görgey Antal	aug. 19. Görgey Teréz
febr. 12. Görgey István	1786 april. 26. Doloviczényi Anna
aug. 21. Görgey István	jun. 19. Doloviczényi Anna
1729 febr. 20. Doloviczényi Éva	jun. 27. Lehoczky Károly
1731 jun. 7. Doloviczényi Sámuel	1787 febr. 2. Görgey Pál
1732 febr. 26. Gr. St. Horváth Johanna	jun. 20. Doloviczényi György
1735 máj. 22. Szentiványi Borbála	szept. Doloviczényi Borbála
nov. 17. Gr. St. Horváth János	dec. 16. Görgey József
1736 dec. 1. Gr. St. Horváth Borbála	1788 szept. 20. Doloviczényi Pál
1738 árp. 7. Szentiványi Mária	1790 máj. 27. Görgey Anna
1742 árp. 6. Platthy Anna	1791 febr. 1. Doloviczényi Anna
1746 márc. 28. Gr. St. Horváth Anna	márc. 2. Lehoczky Károly
1749 jun. 16. Gr. St. Horváth Anna	nov. 27. Joób Anna
1750 árp. 17. Czinyely Teréz	1792 márc. 24. Doloviczényi Karolina
1753 árp. 2. Doloviczényi András	jun. 29. Görgey Julia
1755 márc. 24. Potturnyay Euphrosina	aug. 30. Grodkovszky Sándor

1793	jan. 12.	Grodkovszky Zsuzsa	okt. 20.	Grodkovszky Imre
	jul. 31.	Lehoczky József	1809 febr. 19.	Grodkovszky Eleonóra
	nov. 17.	Grodkovszky Erzse	márc. 8.	Görgy Viktor
1794	márc. 25.	Doloviczényi György	1810 június 7.	Grodkovszky János
	máj. 15.	Görgy József	szept. 26.	Görgy Iphigenia
	máj. 24.	Spillenberg Pál	1811 július 4.	Gradkovszky Franciska
	nov. 6.	Doloviczényi András	okt. 13.	Görgy János
1795	jun. 11.	Ujházy Ferenc	1815 márc. 9.	Görgy Jenő
	nov. 27.	Szontagh Mihály	1816 jul. 30.	Görgy Gyula
1796	márc. 5.	Grodkovszky István	okt. 20.	Bajesy Ludovica
	márc. 23.	Grodkovszky Anna	1818 jan. 30.	Görgy János Arthúr
	máj. 27.	Spillenberg Ludovica	1819 jul. 23.	Görgy Anna
	jun.	Lehoczky Antal	aug. 15.	Badányi Klára
	jul. 14.	Doloviczényi Anna	1820 jan. 6.	Engl Paulina
1797	márc. 14.	Doloviczényi Teréz	1821 máj. 16.	Schneider Konstantin
	márc. 27.	Görgy János	máj. 21.	Kiss Ludovica
	máj. 7.	Doloviczényi Klára	1822 márc 4.	Irányi Dániel
	máj. 17.	Grodkovszky János	máj. 23.	Engl József
	jul. 21.	Görgy János	1824 febr. 7.	Irányi Zsuzsanna
	okt. 24.	Grodkovszky István	szept. 12.	Badányi Mátyás
1798	július 5.	Hrabéczy József	szept. 7.	Kiss Paulina
	aug. 20.	Spillenberg Ágnes	1826 márc. 28.	Kiss József
	dec. 3.	Grodkovszky Pál	april 2.	Irányi Mária
1799	april. 23.	Görgy Rózsa	1828 máj. 15.	Grodkovszky József
	aug. 11.	Grodkovszky Anna	jun. 15.	Okolicsányi Pál
	szept. 17.	Hrabéczy Anna	jul. 31.	Kiss Regina
	nov. 12.	Joób Anna	1830 július 7.	Bohus Pál
1800	jan. 13.	Gergelyi Lajos	nov. 22.	Gergelyi Ferdinánd
	július 3.	Lehoczky Ferencz	1831 máj. 24.	Kiss Ludovica
	nov. 1.	Graisiger Anna	jul. 18.	Bády István
	nov. 11.	Goldberger Imre	1832 okt. 7.	Hrabéczy Amália
	dec. 11.	Grodkovszky János	1833 máj. 12.	Irányi János
1801	jan. 27.	Spillenberg Károly	1834 jun. 15.	Feliciedes Sándor
	april. 17.	Gergelyi György	aug. 3.	Hrabéczy Anna
	július 9.	Grodkovszky Zsuzsa	1835	Bohus János
1803	jan. 10.	Grodkovszky István	szept. 2.	Joób Lajos
	febr. 3.	Lehoczky Jenő	dec. 7.	Görgy István
	jul. 12.	Graisiger Julia	1836 aug. 28.	Hrabéczy Ludovica
	jul. 20.	Spillenberg Antal	dec. 8.	Gergelyi Róza
1804	dec. 6.	Goldberger Tamás	1837 okt. 30.	Görgy Henrica
1805	jul. 25.	Grodkovszky János	1838 aug. 27.	Gergelyi Gyula
	aug. 17.	Grodkovszky Mária	1839 jun. 18.	Görgy Sándor
1806	máj. 18.	Badányi Antal	febr. 25.	Rais Gábor
	július 5.	Görgy Gyula	1841 jan. 4.	Görgy Gyula
	nov. 27.	Lehoczky Ede	márc. 31.	Görgy Vince
	dec. 6.	Gergelyi Pál	1842 máj. 26.	Gergelyi János
1807.	márc. 5.	Grodkovszky Ferenc	márc. 15.	Görgy Klementina
	jul. 12.	Badányi Ernesztin		

Az esketési anyakönyvekből :

1746	april. 26.	Szontagh Mihály és Székely Johanna	dec. 30.	Székely Zsuzsanna Csingery Gáspár és Szentiványi Borbála
1749	febr. 16.	Görgy Melchior és		

1750 jun. 1. Teőke Lőrinc
és
Görgey Zsuzsanna
1753 febr. 25. Joó Sándor
és
Záborszky Zsuzsanna
1754 febr. 11. Potturnyai Pál
és
Spillenberg Sarolta
1756 szept. 23. Keczer András
és
Spillenberg Mária
1758 febr. 22. Fejes György
és
Görgey Johanna
1760 febr. 18. Szakmár András
és
Doloviczenyi Johanna
1861 nov. 25. Szentiványi Lajos
és
Görgey Éva
1762 nov. 23. Ólmützer Jakab
és
Szakmár Zsuzsanna
1765 jan. 20. Grodkovszky Zsigmond
és
Doloviczenyi Sónia
1765 nov. 24. Doloviczenyi László
és
Görgey Anna
1766 szept. 28. Raszlaviczy Pál
és
Doloviczenyi Erzse
nov. 25. Matuska János
és
Grodkovszky Mária
1767 ápril. 2. Máriássy László
és
Gr. St. Horváth Mária
nov. 8. Vladár János
és
Szentiványi Erzse
1768 máj. 24. Szulyovszky László
és
Gr. St. Horváth Julia
1769 dec. 19. Szeghy István
és
Szentiványi Erzse
1771 jun. 30. Lehoczky Dániel
és
Doloviczenyi Julia
1777 jun. 22. Kolaeskovszky Antal
és
Grodkovszky Erzse

1781 febr. 26. Zombory István
és
Lányi Anna
1783 dec. 18. Paraszky Péter
és
Szentiványi Mária
1785 febr. 2. Grodkovszky Zsigmond
és
Kupferschmied Katalin
1786 máj. 5. Pongrácz László
és
Spillenberg Euphrosina
1787 jan. 8. Vásárhelyi Mihály
és
Beck Mária
1788 jan. 6. Joób István
és
. . . . . Anna
1790 jan. 6. Grodkovszky István
és
Letenyei Mária
ápril. 9. Goldberger Dávid
és
Szentiványi Julia
1795 jul. 16. Doloviczenyi István
és
Lányi Kata
1796 okt. 3. Hollágan János
és
Görgey Anna
1797 febr. 15. Hrabéczy Sándor
és
Matuska Julia
1798 dec. 19. Graisiger Jakab
és
Letenyei Éva
1800 márc. 2. Gr. Horváth Imre
és
Doloviczenyi Anna
1803 okt. 4. Székely Tamás
és
Cornides Zsuzsanna
1804 ápril. 15. Grodkovszky Sándor
és
Lányi Kata
1805 jul. 25. Badányi József
és
Doloviczenyi Borbála
1809 jan. 15. Raszlaviczy Antal
és
Görgey Apollónia
1811 jul. 25. Engl Pál
és
Doloviczenyi Anna

1812 febr. 27. Bajcsy Illés
és
Görgey Apollónia
1819 máj. 16. Görgey Anna
és
Kiss Pál
1823 ápril. 29. Szalay Sándor
és

Doloviczényi Teréz
1827 febr. 22. Grodkovszky József
és
Grodkovszky Anna
1829 okt. 5. Szakmáry Donáth
és
Görgey Ida

A halottak anyakönyvéből a kis korban elhaltaktól eltekintve.

1745 nov. 13. Anna Görgey Vilmosné
78 éves
1746 dec. 8. Ujházy János
1747 okt. 28. Görgey Jóbné
1749 ápr. 4. Görgey Györgyné
1752 szept. 26. Görgey Melchior 64 é.
1760 márc. 19. Görgey Boldizsár 65 é.
márc. 16. Kata Doloviczényi
Lászlóné 35 éves
1761 jan. 18. Mattyasovszky Su-
sanna Jooné 86 é.
ápr. 21. Görgey László
jul. 26. Horváth Imre 76 é.
nov. 11. Agnes Doloviczényi
Györgyné
dec. 8. Erzse Lányi Mártonné
1762 feb. 13. Lányi Márton
1763 jul. 26. Görgey Arnold 21 é.
1765 ápr. 21. Mattyasovszky Lajos
86 éves
1766 ápr. 13. Horváth Gergely 59 é.
1767 máj. 17. Eleonora Lányi Pálné
25 éves
1769 máj. 24. Julia Horváth Imréné
1771 aug. 15. Görgey Jób
1772 ápr. 29. Anna Görgey Lászlóné
65 éves
máj. 2. Görgey Pál 30 éves
máj. 3. Berzeviczy S. 54 é.
1773 aug. 14. Görgey Márton
1774 máj. 5. Szentiványi Lajos
jul. 18. Görgey Sándor 75 é.
1775 feb. 12. Anna Horváth Ger-
gelyné 61 éves
szept. 3. Mattyasovszky Zsófia
Szentiványiné
1776 nov. 3. Görgey Antal 48 é.
1778 máj. 22. Schell Erzse Tőkéné
jun. 8. Ujházy Dániel 58 é.
1783 feb. 13. Doloviczényi György
1786 jan. 1. Mária Görgey Mel-
chiorné 75 éves
1787 szept. 30. Doloviczényi István
80 éves

1790 nov. 26. Szentiványi Mária 52 é.
1791 nov. 24. Johanna Spillenber
Lászlóné 63 éves
1793 ápr. 17. Szentiványi János 54 é.
1795 nov. 24. Judit Görgey Pálné
57 éves
1796 máj. 12. Doloviczényi László
70 éves
1796 dec. Erzse Görgey Mártonné
77 éves
1798 feb. 15. Doloviczényi Illés 80 é.
okt. 28. Anna Lányi Pálné 48 é.
1800 nov. 7. Kata Doloviczényi
Istvánné 64 éves
1801 márc. 6. Horváth Imre 59 é.
okt. 1. Szentiványi Julia 66 é.
1802 jan. 5. Klára Doloviczényi
Imréné
aug. Grodkovszky Imre 83 é.
1803 aug. 29. Márta Spillenber Ist-
vánné 40 éves
1805 Görgey Mária Holá-
ganzné 74 éves
1809 márc 3. Mária Lekenyei Má-
tyásné
1801 márc. 5. Apollónia Raszlaviczy
Antalné
ápr. 21. Görgey József
okt. 29. Szulyovszky Johanna
Spillenbergné
1814 máj. 26. Görgey Eva Szentivá-
nyiné 96 éves
1814 dec. 22. Görgeyné Kubinyi
Susanna
1818 jan. 1. Grodkovszky Sándor
1820 jan. 30. Matuska János 87 é.
1821 máj. 2. Görgey Sámuel 64 é.
1823 nov. 2. Doloviczényi Pál 81 é.
1824 jul. 4. Görgey György 33 é.
okt. 1. Erzse Doloviczényi
Andrásné
1826 Kata Grodkovszky
Sándorné 53 éves

1827	aug. 15.	Julia Görgey Pálné 63 éves	aug. 27.	Borbála Badányi Józsefné 67 éves	
1828	jan. 20.	Görgey Boldizsár 87 é.	1855	dec. 1.	Raiszné Erzse szül. Schmidt 60 éves
1829	jan. 11.	Vilma Görgey Gy.-né 43 éves	1857	máj. 11.	Hrabéczy Lujza 20 é.
	aug. 12.	Anna Holáganzz Jánosné 82 éves		szept. 22.	Svábyné Julia 70 é.
1830	máj. 24.	Szokmáry György 70 éves		okt. 12.	Anna Krigovszkyné 72 éves
	dec. 20.	Johny Imre 46 éves	1853	ápr. 7.	Doloviczényi György 64 éves
1831	jan. 26.	Mária Grodkovszky Istvánné 63 éves	1859	márc. 12.	Engl Pál 79 éves
	aug. 16.	Lányi Mihály 67 éves		márc. 25.	Raisz Károly 74 éves
1834	feb. 14.	Doloviczényi András 81 éves	1861	márc. 6.	Raisz Atila 45 éves
	okt. 29.	Anna Görgey Jánosné 82 éves		máj. 12.	Susanna Stavácsné 62 éves
	okt. 8.	Badányi László 50 é.		szept. 17.	Kosztolányi Mária Görgeyné 66 éves
1835	szept. 1.	Visnyey János 72 é.	1862	máj. 31.	Irányi Péter 48 éves
1836	máj. 29.	Eleonora Gergelyi Jánosné 73 éves	1863	dec. 13.	Amália Gergelyi Györgyné 54 éves
	dec. 10.	Susanna Visnyey Jánosné 55 éves	1864	jun. 12.	Mária Grodkovszkyné 23 éves
1847	jul. 10.	Görgey Ferenc 63 é.		okt. 17.	Adél Prokopovicsné 47 éves
	dec. 1.	Eva Graisiger Jakabné 70 éves	1866	okt. 5.	Czapkay Kálmán 25 é.
1850	jul. 9.	Zsófia Irányi Dánielné 59 éves	1869	febr. 4.	Máday József 63 éves
	nov. 6.	Badányi Ottó 41 éves	1871	máj. 14.	Kiss József 45 éves
1851	szept. 3.	Bodányi Albert 36 é.	1872	jan. 4.	Bornemissza Ferenc 26 éves
1852	feb. 21.	Hoffmann Tamás 76 éves		jan. 19.	G. Anna Kissné 82 é.
1853	aug. 22.	Facsonyi Tamás 49 é.	1873	ápr. 28.	Görgey Jenő 58. é.
1854	máj. 10.	Irányi Dániel 79 éves	1877	aug. 25.	Görgey József 83 é.
1854	jul. 21.	Badányi József 70 é.	1878	feb. 27.	Görgey Arnold 80 é.
				máj. 27.	Eugenia Görgey Arnoldné 63 éves

